بسم الله الرحمن الرحيم

İstanbul - 1431/2010

Erkam Yayınları..... 393

ISBN : 978-9944-83-212-0
Yayın Editörü : Salih Zeki Meriç
Kapak Tasarımı : altınolukgrafik / Halil Ermiş
İç Tasarım : altınolukgrafik / Şaban Muslu

ERKAM
YAYIN VE BAN. MAM. SESLİ VE GÖRÜNTÜLÜ YAYINLARI, BİLGİSAYAR ÜRÜN İM. VE TİC. AŞ.

▸ **Merkez** : Ankara Cad. Nakipoğlu İşhanı No: 60 Kat: 5 Oda: 48-49 Eminönü - İstanbul
Tel: 0212 513 35 80 -81 Faks: 0212 513 27 03

▸ **Şube** : İkitelli Org. San. Böl. Turgut Özal Cad. No: 117 Kat: 2-C Başakşehir - İstanbul
Tel: 0212 671 07 00 (Pbx) Faks: 0212 671 07 17

www.erkamyayinlari.com • www.erkamalisveris.com

Dr. Muhammed Abduh Yemânî

Tercüme

Dr. Ali NAMLI

ERKAM YAYINLARI

"Ey Ehl-i Beyt!
Allah sizden,
sadece günahı
gidermek ve
sizi tertemiz
yapmak istiyor."

(el-Ahzâb, 33/33)

Buhârî Sahîh'inde Hz. Peygamber (s.a.)'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Fâtıma benim bir parçamdır. Onu üzen beni de üzmüş olur."

İthâf

Bize ehl-i beyt
(Allah onların hepsinden razı olsun)
sevgisini öğreten üstâdımız

Şeyh Muallim Seyyid Fakîh
İshâk Akîl Azzûz'un rûhuna...

(Allah ona rahmet eylesin,
geniş rahmetini ve rızasını ihsân etsin.)

Bu kitabın yazılmasını o teklif etmişti.

Bunun ona fayda vermesini Allah'tan dilerim.

O, her şeyi işiten ve icâbet edendir...

İŞTE FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ (R. ANHÂ)

İşte hanımların efendisi Fâtımatü'z-Zehrâ...

Rasûlullah (s.a.)'in temiz ve mübârek parçası...

Sâdık kızı...

Sabırlı bir mücâhide...

İşte o Fâtıma Betûl.

Fâtıma... O Fâtıma...

Nesebini hatırladığımız zaman o büyük soru karşımıza gelir.

O kimin kızı?

O kimin eşi?

O kimin annesi?

Övünçte, temiz ve şerefli nesebde kim onun babası (s.a.) veya annesi Haticetü'l-kübrâ (r.anhâ) ile karşılaştırılabilir?

İşte o Fâtımatü'z-Zehrâ...

Asil bir asıl, nebevî-değerli bir soy ve sülâle...

O babasının annesi...

O her yönden Rasûlullah (s.a.)'e benziyor...

O Rasûlullah (s.a.)'in gönlünde insanların en sevgilisi...

Halbuki bütün insanlar O'nun yanında sevgili idiler.

Bu kitap Hz. Fâtıma hakkındadır. Rasûlullah (s.a.)'in şerefli nesebi onunla devam etmiştir. O büyük insan ki onun hal tercümesi, târihi ve hayatının akışı Hz. Mustafâ (s.a.)'in sîretinden ve İslâm târihinden aslî bir bölüm sayılır. O, Rasûlullah (s.a.)'e destek olmuş, O'nunla birlikte mücâdele etmiş ve eziyetlere katlanmıştır. Annesinin vefâtından sonra da O'na hizmet etmeye ve O'nu gözetmeye âmâde olma konusunda gayret göstermiştir. Allah onların hepsinden râzı olsun.

Bu asil kadının hayatından bahsettiğimizde İslâm ümmetinin târihinden asîl bir bölümü gözümüzün önüne getirmiş oluruz... İlk sıkıntıdan îtibâren... Mekke'de ilk mücâdele yıllarından îtibâren... Kureyş'in zulmü... Kureyş'in katılığı... Kureyş'in baskısı... O ise cesur, güçlü, sabırlı, itâatkar, edebli ve koruyucu olarak babasının etrâfında...

Bu yüzden bu kitabımı ona (r.anhâ) tahsis ettim. Bu kitapta onun hayatını gençlerin önüne sermeye çalıştım. Dâvetin başındaki bu zifiri karanlık devrede, cihâd ederken ve kelime-i tevhîde çağırırken Rasûlullah (s.a.)'in karşılaştığı büyük sıkıntının târihi ile onun hayatını irtibatlandırdım... Hz. Peygamber (s.a.), risâleti tebliğ edip emâneti yerine getirene ve ümmete nasîhat edene kadar sabretti. Allah Sübhânehû ve Teâlâ Medîne'ye hicret etmesine izin verene kadar Allah yolunda cihâd etti. Allah Azze ve Celle'ye kavuşana kadar görevini ikmâl etti ve yürüyüşünü tamamladı... Emâneti yerine getirdi... Ölüm gelip çatana kadar risâleti tebliğ etti, ümmete nasîhat etti ve Allah yolunda cihâd etti...

Bu yüzden bu kitabımda Hz. Fâtıma'dan bahsederken bütün gücümle hakîkatleri gençlerin önüne koymaya çalışacağım... Aşırıya kaçmadan... Korkutmadan... Çünkü bu fazîlet sâhibi hanımın hayatı büyük hâdiselerle, şerefli sahnelerle, yüce ahlâkla ve sâdık mücâdelelerle doludur.

Sahih rivâyeti ortaya koymak, ona ışık tutmak ve açıklamak, şeref olarak bize yeter...

Sonra gençleri bu yüce hanımın hayatına bağlamaya, onlara yol göstermeye ve ellerinden tutmaya çalıştık ki şunları bilsinler:

Hz. Fâtıma kimdir?..

Üstlendiği rol nedir?..

İslâm'a dâvette onun sabırlı, sâdık, kendisini Allah için adamış ve bütün olanlara katılmış olmaktan dolayı mutlu olduğu şerefli ve büyük sahneler nelerdir?

Sonra Mekke-i Mükerreme'deki sıkıntıyı takip eden döneme ve onun Medîne'de nasıl Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz'in yakınında bulunup "*Babasının annesi Fâtıma*" lakabını almaya layık olduğuna ışık tutacağız.

Olabildiğince O'na en çok benzeyen oydu:

Yürüyüşünde...

Oturuşunda...

O, Rasûlullah (s.a.)'den bir parçaydı...

Bu kitabımı gençlere takdim ediyorum.

Allah'tan onu faydalı kılmasını, bu yüce hanımın sîretini açıklamaya ve kolay öğrenmeye, çocuklarımızın onunla irtibatını sağlamaya yardımcı eylemesini niyaz ediyorum. İşte böylece onlar ona, annesine, babasına ve çocuklarına âit bu değerli ve parlak tarihten aslî bir bölümü öğrenmiş olurlar.

Temiz ve değerli bir sülâle...

Birbirinden meydana gelen bir nesil...

HZ. ZEHRÂ'NIN DOĞUMU

Hz. Muhammed (s.a.) ve Hz. Hatice'nin evliliğinin onuncu yılı yaklaşmıştı. Bu mübârek evlilik en şerefli iki temiz eşe âitti: Biri sâdık ve emîn, Kureyş'in en önde gelen delikanlısı, diğeri Kureyş kadınlarının efendisi pâk ve temiz bir hanım. Bu yıl yaklaştığında onlar bu mübârek evliliğin dördüncü meyvesini karşılamaya hazırlanıyorlardı.

Bu yılda Mekke ve Beyt-i Atîk'in târihinde, hem de Hz. Fâtıma'nın kıymetli babasının şanlı hayatında önemli bir hâdise meydana geldi. Kureyş Kâbe'yi yenilemekten çekindiğinden, korktuğundan ve sakındığından dolayı uzun süre tereddüt ettikten sonra ancak buna karar verebildi.

Bir kadının buhurdanlığından sıçrayan kıvılcımdan Kâbe ateş almış, bu ateş Kâbe'nin örtülerini yakmış ve duvarlarını gevşetmişti. Sonra Mekke'nin yukarı tarafında bulunan seddi aşarak kuvvetli bir sel geldi. Yangından etkilenmiş olan duvarlar çatladı. Kureyş mukaddes Harem'inin önünde elleri bağlı dikilip kaldı. Beyt-i Atîk'i korumak için ne yapacağını bilmiyordu. O Beyt-i Atîk ki Mekke'yi bütün Araplar'ın hac ibâdeti için toplanma yeri kılıyor, Harem'e komşuluğu sebebiyle Kureyş'e başka hiçbir kabilenin ulaşamayacağı bir mertebe bahşediyordu.

Kâbe'yi yenilemek için hazırlıklar tamamlandı. Kureyş hâlâ Kâbe'nin önceki binasını yıkmaktan korkuyordu. Nihayet Velîd b. Muğîre el-Mahzûmî eline kazmayı aldı[1] ve "Allah'ım, burası korkulacak bir yer değildir! Allah'ım, bizim hayırdan başka bir gâyemiz yok." dedi. Sonra kazmayı vurdu. Herkes endişe içinde ona bakıyordu. Hem onun için hem de kendileri için korkuyorlardı. Onun başına bir kötülük gelmeyince ne olacağını görmek için daha fazla merakla o gece beklemeye karar verdiler. Velîd ertesi gün sabahleyin başına bir kötülük gelmemiş halde işine koyuldu. Velîd ve onunla beraber diğer insanlar Kâbe'yi yıktılar. Kabileler Kâbe'yi

1. İbn Hişâm, I, 195

yeniden yapmak için taş toplama konusunda birbiriyle yarıştılar. Hz. Muhammed (s.a.) de bu yüce işe katıldı. O da taş taşıyanlarla birlikte taş taşıyordu. Bina tamamlanınca Kureyş kabîleleri Haceru'l-esved konusunda münâkaşa ettiler. Her kabîle onu kaldırıp yerine koyma şerefinin kendisine verilmesini istiyordu. Tartışma şiddetlendi. İş, savaş tehdidine kadar vardı. Bu halde Kureyş dört beş gün bekledi. Tehditler devamlı artıyordu. Nihayet o vakit bütün Kureyş'in en yaşlısı, mü'minlerin annesi Ümmü Seleme (r.anhâ)'nın babası Ebû Ümeyye (Zâdü'r-rakb) b. Muğîre el-Mahzûmî onların arasında doğruldu ve şöyle dedi:

"Ey Kureyş topluluğu, ihtilâfa düştüğünüz bu hususta aranızda hükmetmek üzere bu Mescid'in kapısından ilk giren kimseyi hakem yapın."

Onlar da kabul ettiler. İlk girenin kim olacağını beklemek üzere hepsinin gözleri kapıya dikildi. Onlar bu durumda iken yiğitliği tam, tekellüfsüz ölçülü adımlarla yürüyen, gevşekliği olmayan ağırbaşlı, ciddiyet ve vakarın yanında hoş görünüşlü genç bir adam çıkageldi. Onu görünce hepsi birden: "İşte el-Emîn! Bu Muhammed b. Abdullah el-Hâşimî. Biz O'nun vereceği hükme râzıyız." diye bağırdılar.[2]

O'nun yanına vardılar ve aralarındaki anlaşmazlığı O'na anlattılar. Bunun üzerine O bir örtü istedi. Sonra Haceru'l-esved'i aldı ve mübârek eliyle örtünün üzerine koydu.

"*Her kabîle örtünün bir kenarından tutsun, sonra hepiniz onu kaldırın.*" dedi.

Haceru'l-esved'i yerine ulaştırana kadar böyle yaptılar. Muhammed (s.a.) eliyle onu yerine koydu ve etrafını takviye etti. İbn İshâk'ın rivâyetine göre o zaman otuz beş yaşındaydı.

el-Emîn, sabah doğumun ilk sancılarını çeken eşini bıraktığı evine döndü. Hanımı doğurmak üzereydi. Eşine ne olduğunu, belki de ne dünyaya getirdiğini görmek için hızlı adımlarla Mescid'den evine döndü.

20 Cemâziyelâhir Cuma günü dördüncü kızı Fâtıma'nın doğumu ile müjdelendi. O zaman Kureyş Kâbe'yi inşâ ediyordu. Bi'setten beş yıl önceydi.

2. İbn Hişâm, I, 197

Bu müjde, Kureyş'in kendisini tehdid eden savaştan ve yok olmaktan, kan dökmekten, akraba ve aşîret arasında düşmanlıktan es-Sâdıku'l-Emîn'in eliyle kurtulması müjdesiyle birleşti. Bu hikmetli sahne Kureyşli şâir Hübeyre b. Ebî Vehb el-Mahzûmî'nin duygularını harekete geçirdi. Kureyş'in toplantı ve cemiyetlerinde tekrar ettikleri bir kasîde söyledi. Bu kasîdenin bâzı beyitleri şöyledir:

Kabileler bu müşkil işin halli konusunda birbirine girdiler
Onların arasında mutluluktan sonra cefâ cereyân etti
Sevgiden sonra kin ve nefretle birbirinin karşısına çıktılar
Kötü birisi aralarında şerli bir ateş yaktı
İşin iyice ciddiyet kazandığını gördüğümüzde
Hind kılıcını çekmekten başka bir şey kalmamıştı
Sonra anlaştık ve dedik ki: Adâletle halleder ilk gelen
Anlaşmaksızın Bathâ'dan ilk giren ...
Bir de ne görelim aniden bize gelen Emin Muhammed
"Biz Emin Muhammed'e razı olduk." dedik.
Dün de bütün Kureyş'in huyca en hayırlısı
Bugün de, Allah'ın ortaya çıkaracağına göre yarın da
İnsanların benzerini görmediği bir çare getirdi
Sonucu daha şumüllü ve daha hoşnut edici
Hepimiz örtünün ucundan tuttuk
Onu kaldırıp yerine koymada hepimizin eli vardır
Dedi ki: "Onu yükselene kadar kaldırın"
Eller bu güzel desteğe sevinmez mi?
Biz hepimiz O'nun fiiline ve yaptığına razı olduk
Yol gösteren ve doğru yolu bulan bir kimsenin ne büyük bir görüşü
İşte O'nun bizim üzerimizdeki büyük gücü
Zaman O'nunla hayat bulur ve beslenir.

Eğer Kureyşli şâir Hübeyre, Zehrâ'nın o saygın günde doğduğunu bilseydi, Kureyş'in tekrar edip durduğu o kasîdede onun ismini de zikrederdi. Onun bu mübârek beldeleri kaplayan hayırlı bir müjde olduğunu uzun uzun anlatırdı.

Merhametli baba mübârek kızını sallayarak, şefkat ve sevgi ile kucağına aldı. O'nun yüzünün gülmesinden dolayı Hz. Hatice'nin

sevinci de büyüktü. O, dördüncü kızını çocuklarına ekliyordu ve bundan dolayı bir öfke ve elem izhar etmemişti. Çünkü henüz erkek bir çocuğu olmamıştı. Hz. Hatice, kızının çehresinin babasının çehresine benzediğini görünce sevinci daha da arttı. Allah Teâlâ'nın onu yaratılışında ve ahlâkında babasının bir örneği olması için yine babasının gözetimi ve yardımı ile kollayacağını anladı.[3]

Abbâs (r.a.) bir gün Ali ve Fâtıma'nın (r.anhümâ) yanına vardı. Biri diğerine: "Hangimiz daha büyük?" diyordu. Abbâs (r.a.) şöyle dedi: "Ey Ali, sen Kureyş'in Beytullah'ı bina etmesinden senelerce önce doğdun. Ey Fâtıma sen ise Kureyş Kâbe'yi binâ ederken doğdun."

Allah Rasülü Efendimiz, (s.a.) onun doğumuna sevindi ve eşi Hatice'ye şöyle dedi: "Ey Hatice, o temiz ve bereketli bir yavru. Allah Teâlâ neslimi ondan devam ettirecek." Bu yüzden o, babasının bütün ilgisini üzerinde topladı. Özellikle o, daha önce geçtiği üzere babasına benziyordu. Hâkim *el-Müstedrek*'te senedi ile Enes b. Mâlik (r.a.)'tan şöyle rivâyet etmiştir: "O insanların Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzeyeni idi. Kırmızıya çalan beyaz tenli ve siyah saçlı idi."

Mü'minlerin annesi Ümmü Seleme (r.anhâ)'nın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma, insanlardan yüzü Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzeyendi."

Mü'minlerin annesi Âişe (r.anhâ)'nın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Allah'ın yarattıklarından söz ve konuşma bakımından Rasûlullah (s.a.)'e Fâtıma'dan daha çok benzeyen birini görmedim."

Allah ondan râzı olsun ve onu hoşnud etsin.. O pâk bir zürriyet, değerli ve kıymetli bir hanımdı... Yaratılmışların efendisine olabildiğince en çok benzeyen fazîlet sâhibi bir hanımdı. Her yönden büyüklüğe vâris ve fazîlete sâhipti.

3. Hz. Fâtıma'nın doğum zamanını belirleme konusunda ihtilaf edilmiştir. Onun peygamberlikten iki yıl sonra doğduğu söylenmiştir. Bunu et-Tartûsî *Misbâhu'l-müctehid*'de söylemiştir. Başka bir rivâyette peygamberliğin beşinci yılında doğduğunu söylemiştir. Hâkim *el-Müstedrek*'te ve İbn Abdülberr onun Hz. Peygamber (s.a.)'in doğumunun kırk birinci yılında, yâni peygamberlikten bir yıl sonra doğduğunu söylemiştir. Ehl-i beyt âlimlerinin çoğu onun peygamberlikten beş yıl önce doğduğunu kesin olarak ifade etmektedirler.

HZ. FÂTIMA'NIN DOĞDUĞU YER

Onun doğduğu yer, mü'minlerin annesi Hz. Hatice bint Huveylid (r.anhâ)'nın eviydi. Bu ev Mekke-i Mükerreme'de el-Hacer/el-Hicr sokağındadır. Ezrakî'nin zikrettiğine göre o sokağa 'el-Attârîn' sokağı da denir. Fâtıma (r.anhâ)'nın doğum yeri olarak bilinir. Çünkü Hz. Fâtıma ve Hz. Hatice'nin Nebî (s.a.)'den olan diğer çocukları orada dünyaya gelmiştir.

Ezrakî der ki: Hz. Peygamber (s.a.) Hatice ile orada zifafa girmiş, Hz. Hatice orada vefât etmiş ve Nebî (s.a.) Medîne'ye hicret edene kadar o evde kalmıştır. Sonra o evi Akîl b. Ebû Tâlib almıştır. Muâviye (r.a.)'ın halîfeliği zamanında o evi Akîl'den satın aldığı ve içinde namaz kılınan bir mescid haline getirdiği zikredilir.

Bu ev bugün pek bilinmemektedir. Yerin altında gizli kalmış ve üzerine enkaz yığılmıştır. Bir genişletme çerçevesinde Mekke Harem'inin etrafında yapılan hafriyat sırasında tesadüfen bazı kısımları ortaya çıkarılmıştır. Daha sonra açığa çıkarılması ve dikkatle belirlenmesi tamamlanmıştır. Bu çalışmamızda onun bazı resimlerine yer verilmiştir. O resimleri bana o bölgenin incelenmesini üstlenen ve orada bizzat çalışan Şerif Dr. Sâmi Ankâvî verdi. Allah bunun karşılığını ona hayır olarak versin.

Eskiden yol bu evden yüksekti. Onun için eve bir merdivenle iniliyordu ve bu merdiven koridora ulaşıyordu. Koridorun solunda yerden yaklaşık 30 cm. yükseklikte, on metre uzunluğunda ve dört metre genişliğinde bir seki vardı. Orada çocukların Kur'ân-ı Kerîm okuduğu bir mekteb bulunuyordu. Koridorun sağında iki basamakla çıkılan, genişliği yaklaşık iki metre olup dar bir yola açılan bir kapı vardı.

Orada üç kapı vardı: Birincisi solda üç metre uzunluğunda, uzunluğu daha az küçük bir odaya âitti. Bu mekan Sallallâhu aleyhi ve sellem Efendimiz'in ibâdeti için hazırlanmıştı. Orada kendisine vahiy nâzil olurdu (Resimlere bk. syf. 318). Odaya giren kimsenin sağında, zeminden

daha alçak bir mekan vardı. Orasının Rasûlullah (s.a.)'in abdest alma yeri olduğu söylenir.

İkinci kapı geçişe açılan kapının karşısındadır. Uzunluğu yaklaşık altı metre, genişliği dört metre olan daha geniş bir mekâna açılır. Bu mekan Hz. Peygamber (s.a.)'in eşi Hatice (r.anhâ) ile oturduğu yerdir (Bk. Resim-1).

Üçüncü kapı ise sağ tarafta genişliği yaklaşık dört, uzunluğu ise yedi buçuk metre olan uzunca bir odaya aittir. Ortasında Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın doğduğu yere yapılan küçük bir bölme vardır (Bk. Resim-1 ve 5).

Bu odanın doğu taraftaki duvarında üzerine eski bir el değirmeni parçası konulmuş bir raf vardır. Bu el değirmeni parçasını Hz. Fâtıma'nın hayattayken kullandığı söylenir. Bu meskenin, dış koridorun ve sekinin kuzey tarafında boylu boyunca yaklaşık bir buçuk metre yüksekliğinde bir açıklık vardır. Uzunluğu yaklaşık on altı metreye, genişliği ise yedi metreye ulaşır. Zannımca burası Hz. Hatice'nin ticari mallarını muhafaza ettiği yerdir (Bk. Resim-1).

Evin özellikleri *Rihletü'l-Betânûnî*'de de böyle anlatılmıştır.[4] O, bizim gördüğümüz ev ile aynıdır. Betânûnî bundan sonra özetle şöyle der: "Bu eve yakından bakacak olursan onda sadelikten başka bir şey göremezsin: Dört odası vardır: Onlardan üçü iç odalardır: Biri kızlarının, ikincisi eşinin odasıdır. Üçüncüsü ise Rabb'ine ibâdet içindir. Dördüncü oda ise bunlardan ayrıdır. Hem kendisi hem de bütün insanlar içindir."

Fâsî'nin *Şifâü'l-ğarâm*'ında Hz. Hatice'nin evinin özellikleri ile ilgili bunlardan başka şu bilgiler yer alır: Şimdi bu evin çoğu yeri mescid durumundadır. Çünkü orada sekiz direk üzerinde yedi kemeri olan bir revak, kıble tarafındaki duvarında üç mihrab vardır. Yine orada iki sıra halinde yirmi altı zincir vardır. Onun önünde de beş direk üzerinde dört kemeri olan bir revak vardır. Bu iki revak arasında bir avlu vardır. İkinci revak önceki revaktan daha kısadır.

İnsanların bu evde ziyaret maksadıyla geldikleri üç yer vardır: "Fâtıma (r.anhâ)'nın doğum yeri" denilen yer. "Vahiy kubbesi" denilen yer ki Fâtıma (r.anhâ)'nın doğum yerine bitişiktir. "Barınak" denilen

4. el-Betânûnî, 53

yer. Burası mihrabın bulunduğu duvardan karşısındaki duvara dört tam üçte bir arşın, kapısının bulunduğu duvardan karşısındaki duvara ise üç tam üçte iki arşındır.

"Vahiy kubbesi" denilen yerin ölçüsü, kapısının bulunduğu duvardan karşısındaki duvara sekiz tam üçte iki arşındır. Bu uzunluk olarak ölçüsüdür. Genişliği ise daha önce bahsedilen yeni arşına (57 cm) göre sekiz buçuk arşındır.

"Fâtıma (r.anhâ)'nın doğum yeri" denilen yerin uzunluğu beş arşından sekizde bir arşın eksik, duvarının ortasından genişliği üç tam sekizde üç arşındır. Bu odanın içinde etrafı çevrilmiş havuza benzeyen bir yer vardır. Büyüklüğü, etrafını ihâta eden duvarın içinden uzunluğu bir arşındır. Genişliği de aynıdır. Ortasında Hz. Fâtıma'nın doğum yeri olduğu söylenen siyah bir taş vardır (Bk. Resim-5).

Bu evin ön tarafındaki revakın ölçüsü, düz olarak iki duvarının ortasından otuz sekiz arşındır. Bu uzunlamasına ölçüsüdür. Genişlik olarak ölçüsü ise yedi tam dörtte bir arşındır. İki direğinin arası beş tam dörtte bir arşındır. Evin arka tarafındaki revak 'vahiy kubbesi'nin duvarından karşısındaki duvara yirmi üç arşındır. Bu uzunluk olarak ölçüsüdür. Genişlik olarak ölçüsü ise on arşındır. Evin kapısında "Abbâsîlerden Nâsır'ın halîfeliği zamanında, Melik Eşref'in zamanında.... tâmir edildi." diye yazılıdır. Bu evin yanında büyük bir avlu/bahçe vardır. Kapısının üzerindeki taşta şunlar yazmaktadır: "Burası Fâtıma (r.anhâ)'nın doğumunun gerçekleştiği yerdir. Hicrî 604 yılında Abbâsilerden Nâsır onu tâmir ettirdi ve yanında bulunan Hz. Hatice'nin evinin ihtiyaçları için vakfetti.." Burası yakın zamana kadar Mekke-i Mükerreme'de -Allah şerefini artırsın- önemli ve tanınan eserlerden biriydi.

FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ DİYE İSİMLENDİRİLMESİNİN SEBEPLERİ

Onun "Fâtıma"[5] diye isimlendirilmesi Allah Teâlâ'nın ilhâmıyladır. Çünkü Allah onu ateşten uzak kılmıştır. Deylemî Ebû Hüreyre'den, Hâkim de Ali (r.a.)'dan Hz. Peygamber (a.s.)'ın şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: *"O ancak Fâtıma diye isimlendirilmiştir. Çünkü Allah onu ateşten uzak kılmış ve ateşin ona ulaşmasını engellemiştir."*

Bu kelime "الفطم/el-fatm"dan türemiştir. İbn Düreyd'in dediği gibi kesmek anlamınadır. "فطم الصبي" çocuğu sütten kesti demektir. (Senin şunu yapmana engel olacağım) anlamında "لأفطمنك عن كذا" denir.

❁

Fâtımatü'z-Zehrâ'nın İsimleri ve Sıfatları:

Herhalde ona verilen isimlerin en meşhuru Fâtımatü'z-Zehrâ'dır. Fakat onun dokuz ismi vardır.[6]

İsimleri ve sıfatları birbirinden ayırmamız gerekir. O "Fâtıma" diye isimlendirilmiştir, fakat ona birçok lakab verilmiştir. Nahivcilere göre lakablar, alemlerden/özel isimlerdendir. Onlar alemlerin üç tür olduğunu söylerler: İsim, lakab ve künye. İnsan ne kadar derece ve makam sahibi ise isimleri o kadar çok olur.

5. Fâtıma ismi Araplarca bilinmeyen bir isim değildi. Ebû Tâlib'in eşi ve Ali (k.v.)'in annesinin adı Fâtıma idi. Rasûlullah (s.a.)'e ipek bir elbise hediye edildi. Rasûlullah (s.a.): *"Onu başörtüsü olarak Fâtımalar arasında taksim edin."* buyurdu. Bir başörtüsü Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) için, bir başörtüsü Ali (k.v.)'in annesi Fâtıma bint Esed için, bir başörtüsü Rasûlullah (s.a.)'in amcası Hamza'nın kızı Fâtıma (Ümâme) için ve bir başörtüsü Fâtıma bint Utbe için olmak üzere dört parçaya ayrıldı.
6. Ona Fâtıma, es-Sıddîka, el-Mübâreke, et-Tâhire, ez-Zekiyye, er-Râdıye, el-Merdıyye, el-Muhaddese, ez-Zehrâ isimleri verilmiştir. Yine ona "Nebî (s.a.)'in annesi" veya "Babasının annesi" de denir. Bazı sîret kitapları onun "el-Betûl" lakabıyla anıldığını da söylemiştir.

ez-Zehrâ:

1- O "ez-Zehrâ (beyaz, parlak ve aydınlık yüzlü kadın)" diye isimlendirilmiştir. Çünkü o, Hz. Mustafa (s.a.)'in aydınlığı/süsüdür. Yine onun beyaz renkli olduğu söylenmiştir. Ca'fer b. Muhammed b. Ali (r.a.) babasından naklen şöyle demiştir: Ebû Abdullah (a.s.)'a Fâtıma'nın neden "ez-Zehrâ" diye isimlendirildiğini sordum. Şöyle cevap verdi: Çünkü o mihrabında namaza durduğu zaman yıldızın ışığının yeryüzündekilere parladığı gibi onun nuru da sema ehline parlardı.

2- O, es-Sıddîka, el-Mübâreke, et-Tâhire, ez-Zekiyye, er-Râdıye, el-Merdıyye lakablarıyla anılmıştır. Bu lakablar onun sıdk/doğruluk, bereket, temizlik, rızâ ve itmi'nân gibi özelliklere sâhip olduğuna delildir.

3- el-Betûl: Allah Teâlâ güzellik, fazîlet ve şeref bakımından onu diğer kadınlardan ayırdığı için veya o her şeyden kesilip kendisini Allah'a verdiği için bu lakabı almıştır.

Tâcü'l-arûs'ta der ki: "Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma, Allah Teâlâ katındaki yeri bakımından Hz. Meryem'e benzetilerek ona "el-Betûl" lakabı verilmiştir."

Sa'leb ise şöyle der: Zamanındaki kadınlardan ve ümmetin kadınlarından fazîlet, din, haseb (kıymet, soy) ve iffet bakımından ayrıldığından bu ismi almıştır. O âlemlerin kadınlarının efendisidir. "el-Betûl" dünyadan kesilip Allah Teâlâ'ya yönelen kadındır, denilmiştir. Fâtıma (r.anhâ)'ya bu lakab verilmiştir. Nitekim *Tâcü'l-arûs*'ta şöyle der: Meryem ve Fâtıma (aleyhime's-selâm)'ın her ikisi de zamanlarındaki kadınlardan fazîlet ve din bakımından ayrıldıklarından ve dünyadan kesilip kendilerini Allah'a verdiklerinden "el-Betûl" diye isimlendirilmiştir.

4- Babasının annesi: Fâtımatü'z-Zehrâ'ya "Ümmü'n-Nebî (Hz. Peygamber (s.a.)'in annesi)" veya "Babasının annesi" denirdi. Yazarlar bu konuda birçok görüş ileri sürmüşler ve yorumlar yapmışlardır. Onlardan bir kısmını aşağıda toplayacağız:

a) Çünkü Rasûlullah (s.a.)'in kızlarının en küçüğüydü. Yine o Hz. Hatice'nin vefâtından sonra evde tek kalmış, Rasûlullah (s.a.)'in hizmetini ve bakımını üstlenmiştir.

b) Hz. Zehrâ'nın doğumu bakımından değil de Rasûlullah (s.a.) için risâleti bakımından bir anne olması tabiîdir. Belki de Rasûlullah (s.a.) soyunun sâdece Hz. Zehrâ'dan devam edeceğinin takdir edilmiş olduğunu, beşeriyetin aydınlanması için soylu bir tarih üzerinden ve her zaman kendi nurunu bundan böyle onun taşıyacağını biliyordu. Bu yüzden de onu çok seviyordu.[7]

c) Hz. Peygamber (s.a.) yetim olarak dünyaya geldi. Doğduğunda babası yoktu. Küçük bir çocukken annesi vefât etti. Rasûlullah (s.a.) Fâtıma (r.anhâ)'ya annesiymiş gibi davranıyordu. Seferden Medîne'ye her dönüşünde önce onu ziyâret ediyordu. Annesi Âmine bint Vehb vefât etmiş ve Ebû Talîb'in evinde Fâtıma bint Esed'in şefkat kanatları altında yaşamış ve kalbi o zaman ona bağlanmıştır. Ona "Ey anneciğim" diye seslenirdi. Vefât ettiği zaman onun için çok üzüldü. Allah da ona Fâtıma'yı ihsân etti. Onu her gördüğünde Fâtıma bint Esed'i hatırladı. Onun yerine kızıyla tesellî buldu. Bu sebepten de ona "Babasının annesi" lakabını verdi.[8]

Yüce Peygamber (s.a.) boş yere lakab takmaz, başkasına benzeterek künye vermezdi. Bu ancak her şeyi yerli yerine koyan bir hikmetten dolayı olurdu.

O yüce bir Nebî, büyük bir Rasûl'dür. Salât ve selâmın en üstünü O'na olsun.

7. Bu görüş Üstad Fâzıl el-Hüseynî'ye âittir. Bk. Tevfîk Ebû İlm, *Fâtımatü'z-Zehrâ*, 75
8. Tevfîk Ebû İlm, *Fâtımatü'z-Zehrâ*, 58

ASİL BİR SOY

Bu fazîletli hanım... Pâk zürriyet... Sâdık kız evlâdı... Sabırlı mücâhide... Emsalsiz inci... Kimin kızı?.. Kimin eşi?.. Kimin annesi?.. Kim bu temiz ve şerefli neseb, asil soy ve değerli Peygamber sülalesi ile övünçte karşılaştırılabilir?

Onun babası Allah'ın Rasûlü, peygamberlerin sonuncusu, efendimiz Muhammed b. Abdullah b. Abdülmuttalib b. Hâşim b. Abdümenâf b. Kusay el-Kuraşî el-Adnânî'dir (s.a.).

Babasının ikinci dedesi Hâşim b. Abdümenâf'tır. Kureyş'i yaz ve kış seyahatlerine alıştıran[9], bu iki yolculuğu yapmayı ilk olarak ortaya koyan odur. Bu iki yolculuktan biri kışın Yemen ve Habeşistan'a, diğeri yazın Şam'a ve Gazze'ye yapılırdı.

Hâşim'in ismi Amr'dır. Sonra Hâşim ismi onu bastırmıştır. Onun 'Hâşim' diye isimlendirilmesinin sebebi şudur: Kureyş'e kıtlık yılları isâbet etti ve bütün mallarını tüketti. Bunun üzerine Hâşim Şam'a gitti, çok miktarda ekmek pişirtti, sonra develerle onları Mekke'ye getirdi. O ekmekleri kırıp parçaladı (Hâşim, kırıp parçalayan demektir.) ve onlardan tirit yemeği yaptı. Ekmekleri taşıyıp getiren develeri de boğazladı. Sonra aşçılara emretti onları pişirdiler. Ardından tencereleri büyük sinilere döktürdü. Böylece Mekke ehlini doyurdu. Bu, onların kendilerine isâbet eden kıtlıktan sonra ilk defa doymaları oldu. Böylece o 'Hâşim' diye isimlendirildi. Bu konuda Abdullah b. Ziba'râ şöyle demiştir:

Mekke halkı kıtlığa uğrayıp zayıf düştüğünde,
Amru'l-ulâ (Hâşim) kavmi için tiridi ufaladı

Vehb b. Abdükusay ise bu hususta şunları söylemiştir:

9. "الإيلاف"ın asıl anlamı anlaşmadır. Hâşim, Kureyş'in ticâret kervanlarının Arap kabileleri arasında istediği yere gitmesi, Kureyş'e tâzimen kimsenin onlara bir kötülük yapmaması konusunda Arap kabileleri ile anlaştı. Çünkü Kureyş Harem'in sâkinleri, Beyt'in koruyucuları ve Araplar'ın en temizleri idi.

Hâşim darlık vaktinde İbn Biyz'ın âciz olduğu işi yapabildi

O, Şam toprağından getirmiş olduğu nefis buğdaydan iştah ile yenen beyaz ekmekler yaptırdı.

Mekke halkı ufalanmış ve taze ekin çorbasıyla ıslatılmış bu ekmeklerden bol bol yediler.

Halk abanoz ağacının çiçekleri ile sarılmış ve havuzundan sular akan bahçenin içinde vakit geçirdiler.

İşte Zehrâ'nın atalarından birisi odur. Örnek gösterilen, hakkında şiir söylenen cömert bir kimseydi. Özellikle de âfetler ve bunalımlar sırasında. Çünkü insanların madenlerini ortaya çıkaran şey zorluklardır. İşte Hâşim'in madeni hayırdan çıkıp doğmakta ve cömertlik saçmaktadır. Allah Teâlâ'nın ebedî kitabı Kur'ân-ı Kerîm'de onun başlattığı iki yolculuğu zikretmiş olması yeterlidir.

Allah Teâlâ (Kureyş sûresinde) şöyle buyurur: "**1- Kureyş'i alıştırdığı için, 2- Onları kış ve yaz yolculuğuna alıştırdığı için, 3- Bu Beyt'in (Kâbe'nin) Rabbine kulluk etsinler. 4- O ki onları yedirip açlıktan kurtardı ve onları korkudan güvene kavuşturdu.**"

Hacda hacılara su verme (sikâye) ve hacılara yemek dağıtma (rifâde) görevi Hâşim'e âitti. Hac mevsimi geldiği zaman Kureyş'e hitaben şöyle seslenirdi: "Ey Kureyş topluluğu, siz Allah'ın komşuları ve ehl-i beytisiniz. Bu mevsimde Beyt'inin hurmetine tâzim göstererek size Allah'ın ziyâretçileri gelecek. Onlar Allah'ın misafirleridir. Misafirlerin ikrama en layık olanları O'nun misafirleridir. Allah bu görevi size tahsis ve ikram etti. Komşunun komşusuna sakladığı en değerli şeyi size sakladı. Şu halde O'nun misafirlerine ve ziyaretçilerine ikramda bulunun. Onlar saçı başı dağınık toz toprak içinde her beldeden bir deri bir kemik kalmış develer üzerinde gelirler. Yorgun bitkin düşmüş, telef olmuş, azıklarını tüketip muhtaç duruma gelmişlerdir. Şu halde onları ağırlayıp misafir edin ve onlara su verin."

Kureyş bu şekilde yardımda bulunur, her hane halkı kendi durumlarına göre az da olsa bir şey gönderirdi. O ise bu iş için çok miktarda mal ayırırdı. Hacılara ekmek, et, yağ, sevîk ve hurma dağıtırdı. Onlar için su hazırlatır ve Mina'da su verirdi. O zaman ise su azdı. Bu onların misafirliği sona erene ve insanlar kendi memleketlerine dağılıp gidene kadar sürerdi.[10]

10. İbn Sa'd, *Tabakât*, I, 78

el-Müntekā'da der ki: "Hâşim kavminin en şereflisi ve ulusu idi. Sofrası her zaman kurulu olur, genişlikte de darlıkta da kalkmazdı. Yolculara yardım ederdi. Hz. Peygamber (s.a.)'in nuru yüzünde parlar, ışığı yanar, ziyâsı ışıldardı. Onu gören her bilge mutlaka elini öperdi. Arap kabileleri ve bilge kimselerin temsilcileri kızlarını getirip onlarla evlenmesini arz ve teklif ederlerdi. Hatta Rum kralı Hirakl ona bir elçi gönderip şöyle dedi:

"Benim bir kızım var ki kadınlar ondan daha güzelini ve yüzü parlağını doğurmamıştır. Yanıma gel de seni onunla evlendireyim. Senin cömert ve kerem sâhibi bir kimse olduğun bana iletildi."

Aslında o böyle yaparak kendi İnciller'inde özellikleri anlatılan Hz. Mustafâ (s.a.)'in nuruna ulaşmak istemiştir. Hâşim ise bu teklifi kabul etmemiştir.

Hz. Zehrâ'nın babası Hz. Muhammed (s.a.)'in büyük dedesi işte böyle asil sıfatlara ve üstün ahlâka sâhip, yüce insânî özellikleri ve büyük hasletleri kendisinde barındıran bir kimseydi. Bu özellikleri ile Mekke halkı arasında tek ve benzersizdi. Onun sıfatlarını bütün Arap Yarımadası tanırdı.

Hz. Zehrâ'nın babası tarafından ikinci dedesi Abdülmuttalib'dir. Onun ismi Şeybetü'l-hamd'dir. Abdülmuttalib diye isimlendirilmesinin sebebiyle ilgili şöyle bir kıssa vardır: Amcası Muttalib b. Abdümenâf, kardeşi Hâşim vefât edince ondan sonra sikāye (hacılara su verme) ve rifâde (hacılara yemek yedirme) görevini üstlendi. Cömertliğinden dolayı Kureyş onu "el-Feyz" diye isimlendirirdi.

Bir gün onun yanına dostu Sâbit b. Münzir geldi. Bu Sâbit, şâir Hassân b. Sâbit'in babasıdır. Ona: "Kardeşinin oğlu Şeybe'yi aramızda görsen cemâl, heybet ve şeref görmüş olursun" dedi. Bunun üzerine Muttalib: "Akşam olmadan onun için yola çıkacağım ve onu alıp getireceğim" dedi. Sâbit: "Selmâ'nın onu sana da dayılarına da vereceğini zannetmiyorum" dedi.

Kim bu Selmâ?

O, Adiyy b. Neccâr oğullarından Amr b. Zeyd b. Lebîd'in kızıdır. Hâşim bir Kureyş kervanı ile Medîne'ye varmıştı. Orada senenin o vaktinde kurulan bir pazar olduğunu gördüler. Alış verişte bulundular. Pazarın yüksek bir yerinde duran bir kadına gözleri ilişti. Hâşim

onun kendisi için alınacak ve satılacak şeyleri emrettiğini gördü. O güzelliğinin ve vakarının yanında basîretli ve güçlü bir kadındı. Hâşim etrafındakilere "O dul mu yoksa kocası var mı?" diye sordu. Ona "Dul" dediler. Kavmi arasındaki şerefinden dolayı kendi durumu hakkında kendisinin karar vereceğini şart koşmadan onu kimseyle evlendirmezlerdi. Hâşim ona evlilik teklifinde bulundu. Selmâ onun şerefini ve nesebini öğrendi. Onunla evlendi. Zifafa girdiler ve Selma hamile kaldı ve başında beyazlık (şeybe) olan bir çocuk doğurdu. Hâşim seyahatlerinden birinde Şam'da vefât etti ve Gazze'de defnedildi. Sâbit, amcası Muttalib'e onun durumunu haber verene kadar Şeybe annesinin ve dayılarının gözetiminde kaldı.

Muttalib onu kendisine vermesi için yola çıktı. Selmâ baştan onu vermeyi reddetti. Sonra da kabul etti. Muttalib onu terkisine alıp Mekke'ye döndü. Kureyş: "Bu Muttalib'in kölesi (Abdülmuttalib)" dediler. Muttalib: "Vay size, o kardeşimin oğlu Şeybe b. Amr'dır" dedi. Artık o günden sonra o "Abdülmuttalib" diye tanındı.

Muttalib, Yemen'e seyahate gitti ve orada öldü. Ondan sonra rifâde ve sikâye görevini Abdülmuttalib üstlendi. Hacıları yedirme ve Mekke'de deriden yapılmış havuzlarda onlara su verme görevi onun elinde kalmaya devam etti. Zemzem kuyusundan su vermeye başlayınca Mekke'de havuzlarda su vermeyi bıraktı. Zemzem kuyusunu kazınca hacılara zemzem suyu verdi. Zemzem kuyusunu yeniden kazan odur.[11] Hac ve umre yapıldığı sürece hacıları sulamak için zemzem kuyusundan Arafat'a su taşırdı.

Zemzem değerli hatıralar sunar. Bunlar Allah'ın peygamberi İsmâil (a.s.)'ın hatıralarıdır. O gün Allah'ın peygamberi İbrâhim (a.s.) annesiyle birlikte onu boş bir araziye bırakmıştı. Yanlarında çok az azık ve su vardı. İbrâhim (a.s.) onlar için dua etti. Duanın berekâtı onlara yetişti. O zaman küçük bir çocuk olan İsmâil (a.s.)'ın bereketi zuhur etti. İki ayağının altından mübârek bir pınar fışkırdı. Kendisi ve annesi için hayrın başlangıcı oldu. Aradan uzun zaman geçtikten sonra bu pınar toprakla doldurulmuştur. Kureyş kendisine yardım etmeyi reddettikten sonra Abdülmuttalib onu tek başına kazdı. Allah kendisine on oğul lütfederse onlardan birisini boğazlayacağına dair adakta bulundu. Abdülmuttalib zemzem kuyusunu hacılara su verme

11. Cürhümlüler Mekke'yi terk etmeye zorlandıkları zaman zemzem kuyusunu kapatmışlardı.

görevini sürdürmek için kazmıştı. İnşallah onun hatıraları kıyamet kopana kadar devam edecektir.

Bu mübârek suların ona ve oğullarına âit olmasına bir kâhine değil Allah Teâlâ hükmetti. Bu ise Abdülmuttalib'de çok temizlik ve bereket bulunduğuna delildir. Onun için bu temizlik ve bereket, kendilerine delâlet eden fiiller olarak ortaya çıktı. Neden böyle olmasın ki?! O Allah'ın varlığını tanıyıp asla putlara tapmayan kimselerdendi. Zulmü büyük görür, sevmez ve nefret ederdi. Günahkarlığı/ahlâksızlığı da hoşlanmazdı. Bu sayılanlar bu mübârek adamda, Abdülmuttalib'de yaratılıştan var olan seciyelerdi.

Derken günler geçti ve Allah Teâlâ Abdülmuttalib'e on erkek çocuk bağışladı. Onlar Hâris, Zübeyr, Ebû Tâlib, Abdullah, Hamza, Ebû Leheb, Ğaydâk, Mukavvim, Dırâr ve Abbâs'tır. Abdülmuttalib onları topladı ve adağını haber verdi. Onları, Allah için adağını yerine getirmeye çağırdı. Onlardan hiçbiri kendisine karşı çıkmadı ve: "Adağını yerine getir ve dilediğini yap" dediler. Onlara: "Her biriniz adını okuna yazsın" dedi. Onlar da öyle yaptılar.

Abdülmuttalib Kâbe'nin içine girdi. Kâbe'nin muhâfızına (sâdin) oğullarının oklarıyla kura çekmesini söyledi. O da kura çekti. İlk çektiğinde Abdullah'ın oku çıktı. Abdülmuttalib onu çok severdi. Beraberinde büyük bir bıçakla onu boğazlayacağı yere götürmek üzere elinden tuttu. Abdülmuttalib'in kızları ağlaştılar. Onlardan birisi babasına: "Harem'de otlayan (sâime) develerin hakkında kura çekmek sûretiyle onun affını dile" dedi. Kureyş de toplantı yerlerinden ayrılıp "Allah hakkı için onu boğazlama" diyerek onun başında toplandılar. Abdülmuttalib Kâbe muhâfızına "Onunla on deve arasında kura çek" dedi. O zaman diyet on deveydi. O da kura çekti, ok Abdullah'a çıktı. Abdülmuttalib onar onar artırmaya başladı. Her seferinde ok Abdullah'a çıkıyordu. Nihayet yüze tamamlanınca kura develere çıktı. Abdülmuttalib tekbir getirdi, insanlar da onunla birlikte tekbir getirdiler. Abdülmuttalib develeri getirdi ve boğazladı.

Bu hadise ile sanki oğul İsmâil (a.s.)'ın itâati ile babası peygamberlerin atası İbrâhim (a.s.)'ın rüyâsında olan kurban kıssasının hâtıraları canlanmıştır. O günde ki baba durmuş oğluna rüyasını anlatıyor. Rüyada onu boğazladığını görmüş. Oğul, önünde itaatten ve babasının rüyasına boyun eğmekten başka bir yol göremiyor. Babasına: **"Em-**

rolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun."[12] diyor. Bize o büyük kurbanı hatırlatmak için her yıl tekrarlanan İslâmî bir sünnet[13] olmak üzere Allah, îman etmiş peygamberi İsmâil'e bedel büyük bir kurban veriyor.

Zannımızca Abdülmuttalib'in oğullarından birisini boğazlamayı adaması kıssası, ancak Allah Teâlâ'nın ilhâmı ile olmuştur. Bu, temiz kimselerin neslinin İbrâhim ve İsmâil (a.s.)'dan Abdülmuttalib, Abdullah ve Muhammed (s.a.)'e kadar uzandığını göstermek içindir. Abdülmuttalib'in oğlu Abdullah'ın kurban edilmesi kıssası, Allah tarafından bir işarettir. Bu hadise bize, bu temiz nesilde ve Allah'ın kulları arasından seçtiği kişilerde nübüvvetten önceki hârikulâde hallerin (irhâs) bulunduğunu te'kid etmektedir. Bu durum, onlara asâlet, temizlik, güzel ahlâk, kerem, cömertlik ve diğer güzel hasletlerin verilmesi içindir. Bütün bu güzellikler sonuçta Hz. Peygamber (s.a.)'de toplanmıştır.

Abdullah b. Abdülmuttalib'e karşılık yüz deve fidye verildi. Bir insanın diyetinin yüz deve olması âdetini ilk koyan Abdülmuttalib'dir. Kureyş'te ve Araplar arasında yüz deve âdeti bu şekilde geçerli olmuştur. Rasûlullah (s.a.) de onu olduğu gibi kabul etmiştir.

İbn Sa'd'ın *Tabakāt*'ında belirtildiğine göre Abdülmuttalib Kureyş'in yüzü en güzel, boyu en uzun, huyu en yumuşak, eli en açık, yiğitliği bozacak her türlü kötülükten insanların en uzağı idi. Onu gören her melik mutlaka ona ikramda bulunmuş ve öncelik tanımıştır. Ölene kadar da Kureyş'in efendisi olmuştur.[14]

Onun faziletlerinden birisi de ölümünden sonra bile sözünü tam olarak yerine getirmesidir. Huzâa kabilesinden bir grup ona geldiler ve "Biz Mekke'ye komşu bir kabileyiz. Haydi sizinle antlaşma yapalım" dediler. Abdülmuttalib onların isteğini kabul etti. Abdülmuttalib, Muttalib oğullarından yedi kişi; Hâşim oğullarından Erkam b. Nadle, Ebû Sayfî'nin oğulları Dahhâk ve Amr ile birlikte geldi. Dâru'n-nedve'ye girdiler. Orada birbirine yardım etmek ve destek olmak konusunda anlaştılar. Bu anlaşmayı yazılı hale getirdiler ve Kâbe'ye astılar. Abdülmuttalib bu konuda şu şiiri söylemiştir:

12. es-Sâffât, 37/102
13. Hanefîlere göre vâcib (Mütercim)
14. İbn Sa'd, *Tabakāt*, I, 5

Eğer ölümüm beni zayıf düşürürse benimle Amr oğulları arasında olan durumu korumasını Zübeyr'e vasiyet edeceğim.

Şeyhinin yaptığı anlaşmayı muhâfaza etmesini, zulüm ve haksızlık ile ondan asla dönmemesini

Onlar eski ahidlerini muhâfaza ettiler, babanla anlaştılar ve senin için kavmin Fihr'den/Kureyş'ten sonra gelir oldular

Abdülmuttalib, bu anlaşmayı muhafaza etmesini oğlu Zübeyr'e vasiyet etti, Zübeyr Ebû Tâlib'e vasiyet etti, Ebû Tâlib de Abbâs b. Abdülmuttalib'e vasiyette bulundu.

Ahdini ve sözünü koruyup yerine getirmek, şerefli huylardandır. Övünç sebebidir ve bu vasfı taşıyan kimselerin insanlar arasında iyilikle anılmasını sağlar. İşte Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın büyük dedesi Abdülmuttalib de böyle bir kimseydi. Meziyetler çocuklara ve torunlara miras kalır ve onlarda çoğalır. Böylece kökler (usûl) dallara doğru (fürû') uzanır, dallar da sıfatlarını köklerden alarak gelişir. İşte hayırlıların hayırlılarından olan Hz. Mustafa (s.a.)'in neslinden olan Zehrâ (r.anhâ)'nın durumu da böyledir.

Abdülmuttalib'in mübârek bir adam olduğuna ve rûhî olarak Allah ile irtibat halinde olduğuna delâlet eden rivâyetlerden birisi de Rukayka bint Ebû Sayfiy b. Hâşim'in şu sözüdür: Kureyş'in üzerine peşi sıra gelen kıtlık yılları mallarını alıp götürdü ve can kayıplarına sebep oldu. Rüyamda bir kimsenin şöyle dediğini işittim: "Ey Kureyş topluluğu, sizin içinizden gönderilecek şu peygamber var ya, işte şimdi onun ortaya çıkma vaktidir. Onun sayesinde size bolluk ve bereket gelecek. İçinizden kimin neseb bakımından en üstün, uzun boylu, güçlü kuvvetli, beyaz ve bitişik kaşları, uzun kıvırcık kirpikleri, düz yanakları ve ince burun kemiği olduğuna bakıp bulun. O kimse ve onun bütün çocukları çıksınlar. Yine sizden her kabileden bir adam çıksın. Temizlenin, güzel kokular sürünün, sonra ruknü istilâm edin/selamlayın. Sonra Ebû Kubeys dağının başına çıkın. Sonra o kimse öne geçip yağmur duası yapsın. Siz de size yağmur bahşedileceğine inanın."

Sabah olunca rüyamı onlara anlattım. Bakıp düşündüler, bu sayılanların Abdülmuttalib'in özellikleri olduğunu gördüler ve onun yanında toplandılar. Her kabileden bir adam çıktı. Onlara anlattıklarımı yaptılar. Sonra Ebû Kubeys'e -Mekke'de bir dağdır- çıktılar. Çocuk yaşta olan

Hz. Peygamber (s.a.) de beraberlerindeydi. Abdülmuttalib öne geçti ve şöyle dua etti: "Allah'ım, işte bunlar senin kulların, kullarının oğulları, câriyelerin ve câriyelerinin kızları. Başımıza gördüğün bu sıkıntı geldi. Bu kıtlık yılları peşi sıra üzerimize geldi. Hayvanları alıp götürdü, can kayıplarına sebep oldu. Şu halde bu kuraklığı bizden alıp gider. Bize bolluk ve bereket ver."

Onlar daha yerlerinden ayrılmadan vadilerden seller aktı ve Rasûlullah (s.a.) sâyesinde yağmura kavuştular. Rukayka bint Ebî Sayfî de şu şiiri söyledi:

Bolluğu, bereketi kaybetmiştik ve yağmur bizden kesilmişti
Şeybetü'l-hamd sâyesinde Allah beldemize yağmur verdi
Bol yağmur verdi, yolları su aldı götürdü
Onun sayesinde hayvanlar ve ağaçlar hayat buldu
Mudar'ın müjdelendiği kimselerin en hayırlısı
Uğurlu kimsenin hürmetine Allah yağmur lütfetti.
İşi mübarektir, adına yağmur istenir
İnsanlar içinde eşi benzeri yoktur

Büyük dede Abdülmuttalib ile Allah arasında îman bağı mevcuttu ve Halîlullah İbrâhim (a.s.)'ın dini üzere Allah'a ibâdet ederdi.

Rukayka'nın rüyasında gelen ses, peygamberliğin bu temiz ve mübârek adamın neslinde olacağına Allah Teâlâ'dan bir işâret ve onaydır. O yağmur talebinde bulunup Allah'a duâ edince Allah onun duasına hemen icâbet etti. Bu ancak Allah'a ortak koşmaktan temiz ve uzak bir kalp mâdenine, nefsinin ve iç dünyasının duruluğuna delâlet eder. Onun nefsi bütünüyle Allah'a yönelmişti. Allah da onun pâk nefsine icâbet etti ve isteğini gerçekleştirdi.

Abdülmuttalib bir peygamber geleceğini işitirdi ve onun kendi âilesinden olmasını temenni ederdi. Bu yolda kendisinden istenen hangi iş olursa olsun onu yapmaya gayret ederdi. Bir defasında Yemen seyahatindeydi. Humeyr'in büyüklerinden birisine misafir oldu. Onun yanında Yemen halkından kendisine uzunca ömür bağışlanmış ve pek çok kitaplar okumuş bir adama rastladı. Adam kendisine: "Ey Abdülmuttalib, senin bir yerini kontrol etmeme izin verir misin?" dedi. Ona: "Her yerimi kontrol etmene izin vermem" diye cevap verdi. Adam: "Sadece burun deliklerine bakacağım" dedi. O da: "Bak" dedi.

Adam onun burun deliklerindeki kıllara baktı ve "Peygamberlik ve hükümranlık görüyorum. O ikisinden birinin Zühre oğullarında olacağını görüyorum." dedi.

Abdülmuttalib oradan döndü ve Hâle bint Vehb b. Abdümenâf b. Zühre ile evlendi. Oğlu Abdullah'ı da Âmine bint Vehb b. Abdümenâf b. Zühre ile evlendirdi. O da Muhammed (s.a.)'i dünyaya getirdi. Böylece Allah peygamberliği ve hilâfeti Abdülmuttalib oğullarına verdi. Bu lütfu kime ihsan edeceğini en iyi Allah bilir. Abdülmuttalib'in başvurduğu sebepler de olmuş ve onu Allah Azze ve Celle'nin murâd ve takdir ettiği bu şerefe götürmüştür.

Abdülmuttalib'in Allah Teâlâ'ya, kulları üzerinde mutlak hâkim olanın O olduğuna, az bir anda hangi zâlim ve mütekebbir olursa olsun yok etmeye kādir olduğuna olan büyük güvenine delâlet eden bir durumu vardır. Bu durum azgın Ebrehetü'l-Eşrem'in Kâbe'yi yıkmaya teşebbüs edip bunun için beraberinde büyük bir fil ile birlikte çok büyük bir ordu hazırladığında Abdülmuttalib'in Allah'ın Beyt-i Harâm'ıyla ilgili durumudur. Ebrehe'nin ordusunda iki fil olduğu söylendiği gibi başka görüşler de ileri sürülmüştür. Ebrehe ordusuyla Harem'e yaklaşınca askerlerine insanların hayvanlarını yağmalamalarını emretti. Onlar da Abdülmuttalib'in develerini elegeçirdiler.

Abdülmuttalib Ebrehe'nin huzuruna çıktı. Ebrehe: "İhtiyacın nedir?" diye sordu. O: "Develerimi bana geri vermen." dedi. Ebrehe onun bu talebine şaşırdı ve "Ben senin sizin şerefiniz olan şu beytiniz hakkında benimle konuşacağını zannetmiştim." dedi. Abdülmuttalib: "Sen develerimi bana iade et. İşte beyt karşında duruyor. Onu koruyup muhâfaza edecek Rabbi/sâhibi var." dedi. Ebrehe develerinin ona verilmesini emretti. Develeri teslim alınca kendisi onlardan bir fayda temin eder de Harem'in Rabbi gazab eder diye onları nalladı, tüylerini kesmeyip uzattı, onları hedy kurbanı kıldı ve Harem'e salıverdi.

Abdülmuttalib, Hira'ya çıktı ve şöyle dedi:

Allah'ım, şüphesiz kul kendi evini, barkını savunur, korur.

Sen de buraya konmuş ve hürmeti tehlikeye girmiş olanları koru!

Onların haçları ve kuvvetleri yarın senin güç ve kuvvetine asla üstün gelemeyecektir!

Eğer onları Kâbemizle baş başa bırakacak olursan, o da senin bileceğin iştir.

Ebâbil kuşları geldi ve zâlim orduyu helâk etti. Abdülmuttalib Hira'dan indi. Habeşistanlı iki adam onun yanına geldiler, başını öptüler ve ona "Sen çok iyi biliyormuşsun." dediler.

İşte rûhî letâfet ve kişinin içindeki yüksek îman gücü, sâhibini başkalarının göremediğini görür hâle getirir. Zehrâ (r.anhâ)'nın büyük dedesi Abdülmuttalib'in istifâde ettiği ve sâhip olduğu da odur. Onlar seciyelerini dallara eriştiren, onlara letâfet, rûhâniyyet, temizlik ve duruluk ulaştıran köklerdir.

Zehrâ (r.anhâ)'nın babası tarafından dedesi Abdullah b. Abdülmuttalib'dir. O babasının en sevgili oğlu idi. Babası Abdülmuttalib b. Hâşim'dir. O şeref sâhibi bir kimseydi. Hâşim'in soyu sadece ondan devam etmiştir. Kavmi içinde onun çocuklarından hiçbirinin ulaşamadığı bir şerefe nâil olmuştur. Kavmi onu sevmiş ve onların arasında büyük bir nüfuz sahibi olmuştur. Abdullah'ın annesi ise Kureyş'in tam orta yerinden bir aileden Fâtıma bint Amr b. Âiz el-Mahzûmiyye'dir. Onun Abdülmuttalib'den şu çocukları olmuştur: Ebû Tâlib, Zübeyr, Abdullah, Ümmü Hakîm Beyzâ -ki Abdullah'ın ikizidir-, Âtike, Berra, Ümeyme ve Ervâ. Abdullah'ın büyük babaannesi Selmâ bint Amr en-Neccâriyye'dir. Kavmi arasındaki şerefinden dolayı kendisi hakkında onun karar vereceğini ve bir adamdan hoşlanmazsa ayrılacağını şart koşmadan onu kimseyle evlendirmezlerdi.[15] Abdullah'ın büyük anneannesi Tahmür bint Abdullah b. Kusay el-Kuraşiyye'dir.

Onlar köklü bir şecere ve soydur. Hepsi kavimleri içinde şeref sâhibi olarak tanınırlardı. Abdullah'ın hayatında bunun en bâriz örneği onun kurban edilme hikâyesidir. Babası oğlunu kurban etmeye niyetlenmiş, Abdülmuttalib'in kızları heyecanlanmış, Kureyş de toplantı yerlerinden kalkıp gelerek şöyle demiştir: "Vallahi, sen onu asla boğazlayamaz ve bu hususta mazur sayılmazsın. Çünkü sen bu işi işleyecek olursan bu, kavminin arasında âdet edinilir. Artık herkes oğlunu getirip boğazlamaktan geri durmaz. Buna devam edilince de geriye insan kalmaz."[16]

Sonra Abdullah'ın yerine yüz deve kurban edildi. Kurban hikayesi Mekke halkının gönüllerini neredeyse kurban edilecek olan bu

15. *es-Sîratü'l-Hâşimiyye, I, 145; İbn Sa'd, Tabakāt.*
16. *es-Sîra*, I, 162; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, II, 6

delikanlıya bağlayıp sarsmıştı. O sabırlı, teslim olmuş, Allah Teâlâ'nın emrini bekleyen ve kaderine razı bir halde idi. Onunla ölüm arasında kıl kadar bir mesafe kalmışken Allah onu Arapların ilk olarak o zaman gördükleri en büyük fidye ile kurtardı. Allah'ın haram kıldığı beldenin çevresinde sevinç gösterileri yapıldı ve meşaleler yakıldı. İlk kurban, büyük ataları Allah'ın nebîsi İsmâil (a.s.)'ın kıssası etrafında konuşmalar yapıldı. Babası İbrâhim (a.s.) itaat ve ibâdet maksadıyla onu boğazlamak için dağa götürmüş, ölüme iki yay arası veya daha yakın bir mesafe kaldıktan sonra Allah ona karşılık büyük bir kurban vermişti. Bu, babaların ve ataların nesilden nesile aktardıkları bir kıssadır. Bu kıssa, aynı yerde, İbrâhim (a.s.) ve yerine fidye olarak kurban verilen oğlu İsmâil (a.s.)'ın temellerini yükselttikleri Beyt-i Atîk'in civarında gerçekleşmiş ve meydana gelmiştir.

Bu defa kendisinin yerine fidye olarak kurban kesilen, İsmâil (a.s.)'ın yeryüzüne yayılan ve atalarının şeref ve onurunu miras olarak alan zürriyetinden asil bir torunu idi. Onun hakkında konuşanlardan bazı kimselerin iki kurban, yani İsmail ve Abdullah arasında bir bağ kurmayı düşünmüş olması uzak bir ihtimal değildir. Belki de onlardan bazısı hayale dalmış, örtülü olan gelecek perdesinin arkasını; yani kurbandan sonra İsmâil (a.s.) için olduğu gibi Abdullah'ı bekleyen önemli işin ne olduğunu bulmaya çalışmıştır.

Abdullah, Kureyş'te hatta Mekke'nin tamamında bütün kızların hülyasını gördükleri bir gençti. Bazı kadınlar kendilerini ona arz ederlerdi. Fakat o onları reddederdi. Bu kadınlardan birisi de Varaka b. Nevfel'in kız kardeşi Kuteyle bint Nevfel b. Esed b. Abdüluzzâ el-Kuraşiyye'dir. Abdullah'ı Kâbe'ye yakın bir yerde durdurdu ve ona "Nereye gidiyorsun ey Abdullah?" diye sordu. O da "Babamla beraberim." dedi. Kuteyle: "Hemen nefsimi sana vermemi kabul edecek olursan sana senin yerine kesilen develer kadar deve var." dedi. Abdullah: "Ben babamla beraberim. Ona muhalefet edemem ve ondan ayrılamam." dedi.

Başka bir rivâyete göre ise Abdullah onun yanından geçti. Kuteyle onu kendisiyle cinsi münasebette bulunmaya çağırdı ve elbisesinin ucundan yapıştı. Abdullah ise onu reddetti. "Ben sana yine gelirim" dedi ve çabucak oradan uzaklaştı.

O kadınlardan birisi de Fâtıma bint Mür'dür. Kadınların en güzel ve iffetlilerindendi. İbn Sa'd'ın *Tabakāt*'ında geçtiği üzere kitap-

ları okurdu. Yahut da Taberî ve İbnü'l-Esîr'in zikrettiği gibi Has'am kabilesinden bir kâhine idi.[17] Abdullah'ı kendisiyle evlenmeye dâvet etti. *Tabakāt*'ta onun şöyle dediği zikredilir: "Benimle cinsel ilişkide bulunman karşılığında sana yüz deve vermeme ne dersin?" Abdullah ona baktı ve şöyle dedi:

Harama gelince ölüm ondan yeğdir

Helali ise ancak helal olduğunu açıkça bildikten sonra kabul ederim

O halde senin arzu ettiğin şeyi ben nasıl yaparım?!

Kerim olan ırzını ve dinini korur

Onun kendisini Abdullah'a arz ettiği Kureyş'in gençlerinin kulağına ulaştı. Kureyş gençleri onun hakkında ve Abdullah'ın kendisini reddetmesi konusunda konuşuyorlardı. Bunları zikredince Fâtıma bint Mür şu şiiri söyledi:

Ben onun yüzünde hayrın parladığını gördüm, onun aydınlığı ve parlamasıyla yağmur yağdıran siyah bulutlar parladı

Ona baktığım vakit bu nurun onun kendisini ve etrafında olanları fecrin aydınlattığı gibi aydınlatmakta olduğunu gördüm.

Ben onu elde etmekle her vakit iftihar edeceğim bir şeref kazanmak istemiştim, fakat çakmak taşını çakan herkes ateş çıkaramaz.

İşte o Mekke'nin güzel kadınlarını reddeden temiz bir atadır. Öyle bir belde ki cehâlet denizlerinde yüzüyordu ve orada pek çok rezillikler yaygınlık kazanmıştı. Fakat Abdullah iffet, temizlik ve duruluk ile coşup dalgalanan bir kalbe sâhipti. Adımları safiyetle hesaplanmış, iffetle ölçülmüş ve temizlikle ilerliyordu. İşte onlar birbirinden meydana gelen bir nesildir. Şeref, efendilik, yüce ahlâk ve asil hasletler içerisinde dalgalanan bir âiledir.[18]

17. *et-Tabakāt*, I, 50, 51; et-Taberî, II, 174; *el-Kâmil*, II, 4
18. Sîret kitapları kendisini Abdullah'a arz edip de onun reddettiği üçüncü bir kadını zikreder. O Leylâ el-Adeviyye'dir.

ZEHRÂ'NIN BÜYÜKANNESİ ÂMİNE BİNT VEHB

İnsanlığın efendisine anne olması için Allah'ın, âlemlerin kadınları arasından seçtiği temiz kadın... Cenin olarak O'nu karnında taşıdı. O'nu kanıyla, sevgi ve şefkatiyle besledi. O Kureyş içinde en değerli kız idi. O, Zühre oğullarındandır. Zühre ise Kusay'ın öz kardeşi Kilâb'ın oğludur. O ikisi Kureyş'in en şerefli atalarıdır. Babası Vehb b. Abdümenâf şeref ve soy bakımından Zühre oğullarının efendisidir. Annesi Abdüddâr oğullarındandır. O da baba ve anne bakımından Kureyş'in seçkinlerindendir. Kocası Abdullah b. Abdülmuttalib de aynı şekildedir. Peygamberimiz (s.a.)'in anne ve babası, Kureyş'in seçkinlerinin seçkinleridir. Nitekim Rasûl-i Ekrem (s.a.): *"Allah beni temiz sulblerden temiz rahimlere aktarmaya devam etti. Onlar iki kola ayrıldığında mutlaka ben onlardan daha hayırlı olan tarafta bulundum."* buyurmuştur.

Beşeriyetin tanıdığı en değerli anne bu değerli âilede, Zühre oğullarında dünyaya geldi. Mekke'de doğdu, büyüdü, serpildi ve Kureyş gençlerinin emellerinin hedefi haline geldi. Nasıl böyle olmasın ki? O Kureyş'in yıldızı; asalet, nesep, şeref ve aslî kerem bakımından hiçbir kızın kendisine yaklaşamadığı bir genç kız idi.

Belki de uzaktan ruhu ve kalbi ile Kureyş gençlerinin en asili ve soylusu olan amcasının oğlu Abdullah b. Abdülmuttalib'i takip ediyordu. Mekke'nin her tarafı Abdülmuttalib'in adağını yerine getireceği ve en sevgili oğlunu kurban edeceği haberiyle çalkalandığı zaman onun kalbinin de korkuyla çarptığı ve gönlünün üzüntüyle dolduğu âşikardır.

Sonra ona fidye olarak develer kurban edildi ve Abdullah kurban edilmekten kurtuldu. Mekke-i Mükerreme mutlu haberle yankılandı. Âmine'nin kalbi memnuniyet ve mutlulukla doldu. Fidye yüz deve idi. Develer boğazlandı, sonra olduğu gibi bırakıldı. Ne bir insanın ne de yırtıcı hayvanın onlardan yemesine engel olundu.

Abdülmuttalib develeri boğazlamayı tamamlar tamamlamaz Hâşim oğullarının ileri gelenlerinden bir toplulukla birlikte Zühre oğullarının efendisi Vehb b. Abdümenâf'ın evine yöneldi. Sağ tarafında değerli oğlu Abdullah vardı. Âmine kendi kendine Hâşim oğulları heyetinin neden geldiğini sordu. Annesi Bera kendisine haberi acele ulaştırmak için onun yanına girdi. Babası Vehb de yumuşak bir dille 'Hâşim oğullarının önderi, seni oğlu Abdullah'a eş olarak istemek için geldi.' demek için onun yanına vardı. Âmine'yi bir tür şaşkınlık içinde bırakıp derhal kıymetli misafirinin yanına döndü.

Şu halde âlemlerin Rabbi onu, Mekke halkının vicdânını kendisine karşı sevgiyle dolduran ve bağlayan Hâşim oğullarının delikanlısına eş olmak için seçmişti. İşte beklemediği bir anda hızla rüyasını gerçek yapan bu sürprizin tesiriyle Âmine'nin temiz kalbi hızla çarpıyordu. Şefkatiyle kendisini teskin etmek için göğsünü annesi Berra'nın göğsüne bastırdı.

Mekke'de bu haberler dilden dile yayıldı. Mekke genç ve asil gelin ile damadın; Kureyş ve Mekke'nin en parlak delikanlısı ile dünyanın en temiz ve değerli kızının düğün merasimine hazırlandı. Güvenli Harem'in her tarafı meşalelerle aydınlatıldı. Kureyş'in ileri gelenleri ve efendileri dâru'n-nedvede toplandı. Bu düğün üç gün üç gece devam etti. Âmine sevgili eşinin evine intikal etti. Bu ev basit bir evdi. Fakat sevgili ile beraber olunca dünyanın bütün saraylarından daha güzeldi.

MÜJDE GELİYOR

Âmine der ki: "Uyku ile uyanıklık arasındayken birisi bana geldi ve: 'Sen bu ümmetin efendisine hâmile kaldın.' dedi. Ben O'na hâmile olduğumu hissetmedim ve kadınların duydukları gibi O'nun ağırlığını duymadım." Yine Âmine bütün varlığını sarsan gayet açık, sanki gerçek ve göz önünde canlı gibi parlak bir rüyâ görür: Kendisinden bir nur çıkmış, ışığı bütün ufukları kaplamış, hatta onun parlaklığıyla Şam diyarından Busrâ'yı bile görmüştür.

Sevgili eşi, ona yakında döneceği vaadinde bulunarak yanından ayrılıp Yesrib'e gitmişti. Hissettiklerine ve duyduklarına ortak olması için kendisiyle birlikte bulunmasını arzu ediyordu. O ses durmadan: "Sen bu ümmetin efendisine hâmile oldun" diye müjde veriyordu. Sevgili eşin yokluğu uzun sürdü. Dayıları Neccar oğullarının diyarı Yesrib'de rahatsızlığın verdiği elem, onu dönen kafileden geri bıraktı ve orada hastalandı.

Âmine sevgili eşinin dönüşünü sabırsızlıkla bekledi. Fakat o, kafilenin Yesrib'den Mekke'ye dönmek üzere yola çıkmasından birkaç gün sonra hayata gözlerini yumdu ve Yesrib'de toprağa verildi. Ayrılığın elemi Âmine'nin yufka yüreğine ne kadar ağır gelmiştir. İçine işleyen yakıcı üzüntüden dolayı ne kadar çok acıya katlanmıştır. Demek o vefat etmiş, âhiret yurduna intikal etmiş ve kendinden önce gidenlerin yoluna koyulmuştu. Âmine onun için ağladı ve şu mersiyeyi söyledi:

Artık, Mekke'nin Bathâ tarafı, Hâşim oğullarından boşaldı.

O, ölümün davetine uyarak, evinden örtüler ve kefenler içinde çıkıp kabre gitti!

Fakat, ölüm insanlar arasında Hâşim oğlu gibi bir yiğit bulup onun boşluğunu dolduramaz.

Bütün dostları ve arkadaşları, onun tabutunu taşımak için üşüşmekte ve elden ele almakta idiler.

Ne yazık ki, ecel hiç beklenmedik bir zamanda onu alıp götürdü! Halbuki, o, cömert ve çok merhametli bir insandı

Değerli eş gitti ve geride acı ve elem, neredeyse hâlâ gelinlik kınası ellerinde duran genç bir dul bıraktı. Gençlerin süsü, gençliğinin tadına varamadı. Birkaç gün dışında eşi ile hoşça vakit geçiremedi. Fakat Allah'ın kullarına rahmet ve merhameti, ayrılık ateşi ile yanan Âmine'nin kalbine sekîneti indirdi. Bir taraftan da en büyük müjde ile kendisini muştulayan nidaları duydukça rahatlıyordu.

Hamilelik ayları hafif ve kolay geçti. Sonunda büyük an gelince Abdullah'ın oğlunun doğumunu görmek için Zühre oğullarının kadınları onun etrafında toplandı. Onlar insanlık tarihinin en büyük anına şâhitlik edeceklerinin farkında değillerdi.

VE HİDÂYET KAYNAĞI DOĞDU

Oda nurla doldu. Hatta bütün dünya Âdem oğullarının efendisini beklerken nur ile doldu.

Süheylî Ümmü Osmân es-Sekafî'nin şöyle dediğini nakleder: "Rasûl (s.a.)'in doğumunda bulundum. O doğduğu zaman evin nur ile dolduğunu gördüm. Yıldızların üzerime düşecek kadar yaklaştığını sandım."

Hidâyet kaynağı doğdu, kâinat hep aydınlık oldu
Zamanın dudakları tebessüm edip O'nu övdü
Zamanın sabâhını kaybettiği günde
Gecesi Muhammed (s.a.) ile parladı
Birçok mucizeler ve hârikulâdelikler görüldü
Cibrîl O'na sabah akşam âyetleri getirir oldu

Bütün Mekke halkı hidâyet kaynağı ve müjdeleyici o peygamberin doğumu için toplanıp bir araya geldi. Yâ Rabbi, O'na salât ve selâm eyle, hayır ve bereket ihsân et.

Dedesi ona "Muhammed" (s.a.) adını verdi. Yeni doğan bu yüce bebek (s.a.), sevgili eşinin kaybıyla üzülen annesi Âmine için bir tesellî oldu. Bu yüzden O'na hiçbir annenin vermediği sevgi ve şefkati verdi.

Aradan yıllar geçmesine rağmen Âmine ebediyete uğurladığı Abdullah'ın hatırasını tekrar tekrar hatırlıyor ve yufka yüreği üzüntüyle doluyordu. Sonunda üzüntüsünü biraz hafifletmek için ayrılıp giden sevgilinin bedenini bağrında tutan onun kabrini ziyaret etmeye karar verdi. Ciğerparesini de beraberinde alıp götürdü. Eşinin dayılarının yanında konaklamak üzere Yesrib'e doğru yöneldi. Gönlündeki üzüntülerin bir kısmını dağıttı ve bir ay kadar orada kaldı. Sonra Mekke'ye dönen kafilelerden birisiyle birlikte yola çıktı. Ebvâ'ya geldiklerinde şiddetli bir rüzgar esti ve günlerce kafilenin yürüyüşünü geri bıraktı.

Hz. Âmine yürümeye tâkati kalmayacak kadar hasta düştü. Sonra "Her diri ölür, her yeni eskir ve her yaşlı fânî olur..." sözleriyle sevgili oğluna veda ederek onun önünde ruhunu teslim etti.

Onun temiz bedeni Ebvâ topraklarına emanet edildi ve sahrâyı kederli bir halde ıssız bıraktı. Sevgili oğlu (Allah'ın salât ve selâmı üzerine olsun) üzgün, mahzun ve gönlü kırık bir halde geri döndü. Merhametli ince gönüllere dostlardan ayrı düşmek ne kadar zordur. Sevgili annesinin hatırası ve hayali uzun süre Hz. Mustafa (s.a.)'den ayrılmamış, yüce nefsini rahmet ve şefkatle doldurmuş, gözlerinden çok yaşlar döktürmüştür.

İşte Rasûlullah (s.a.) annesini kaybettikten kırk yıldan fazla bir süre sonra onun hatırasını yâd ediyor. Rabbinden annesinin kabrini ziyâret etmek için izin istiyor ve O'na izin veriliyor. O ağlıyor, etrafındakiler ağlıyor...

Abdullah b. Mes'ûd'un şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Hz. Peygamber (s.a.) yola çıktı, biz de onunla birlikte çıktık. Sonunda kabirlerin yanına vardık. Bize emretti, biz de oturduk. Sonra kabirler arasında dolaşıp bir kabre vardı. Başında oturdu ve uzun süre dua etti. Sonra sesini yükselterek ağladı. Rasûlullah (s.a.)'in ağlamasına biz de ağladık. Sonra Rasûlullah (s.a.) bize yöneldi. Ömer b. Hattâb (r.a.) O'nu karşıladı ve:

"Seni ağlatan nedir, ey Allah'ın Rasûlü? Bizi de ağlattı ve korkuttu." dedi. Bunun üzerine Ömer'in elinden tuttu, sonra bize işâret ederek *"Ağlamam sizi korkuttu mu?"* buyurdu. Biz de: "Evet yâ Rasûlallah" dedik. Bu sözü iki veya üç kere tekrarladı. Sonra *"Beni dua ederken gördüğünüz o kabir, annem Âmine bint Vehb'in kabridir. Ben onu ziyâret etmek için Rabbimden izin istedim, O da bana izin verdi."* dedi.

İşte o Hz. Mustafa (s.a.)'in annesi Hz. Âmine'dir. Değerli ve temiz bir kadın, asil soy ve neseb sâhibi, şerefli bir asıl ve temiz bir kaynak. Allah onu Peygamberlerin Efendisi'nin annesi olması için seçti. Mekke ve önderleri onun Âlemlerin Rabbi'nin lütfuna nâil olduğuna şâhidlik etti. Allah onun ismini, hayatını, sîret ve yaşayışını nesillerin devamlı olarak birbirine aktarmasını; onun fazîletini, mevkiini, Rasûlullah (s.a.)'in ona olan sevgisini, onun da O'na merhamet ve şefkatini hatırlamasını diledi.

O ne şefkatli ve mükemmel bir anne idi. Asil bir hayat yaşadı ve vefât edip Rabbinin yakınına intikal etti. Geride bu hoş nâm ve nesilden nesile aktarılan güzel târih kaldı.

✿

Şiir:

Allah bizim aramızdan senin Peygamberlerin en hayırlısına şefkatli bir anne olmanı diledi

Mevlâ emâneti yüklemek için seni seçti; Âmine olarak yaratıldın, Emîn'i doğurdun

Allah için onun karnına Ahmed başını yasladı; o da daha ceninken O'na şefkat gösterdi

Allah için Ahmed onun içinde gelişip serpildi; zâhiren ve bâtınen önder oldu

Ey ezelden ebede en şerefli hulleyi giyen, O'nun tâcının incisini çift kılan

Senin hakkında boş söz söyleyenler senin makamını bilemediler, Hz. Peygamber (s.a.) hakkında kötü zanlarda bulundular

Câriyesi O'na ümid bağlar da annesi O'ndan ümit keser mi? O bize anneye iyi davranmayı tavsiye ederken bu nasıl mümkün olur?

Allah O'nu hoşnut kılacaktır, ne dersin O Âmine'nin horlanmasına râzı olur mu?

Allah dinini kime göndereceğini en iyi bilendir, biz senin oğlunun dînine din olarak razı olduk.

Gerçi yerlerin en şereflisi, Yaratılmışların en hayırlısının defnedildiği yerdir

Bu, o yerin, Mustafa'nın bedenini bağrına bastığı içindir. Fakat o senin karnında yaratılıp var edildi.

Ey peygamberlerin en hayırlısının annesi ve Zehrâ'nın büyükannesi, hayâ sana bol yağmurlar yağdırdı.

Sen konakladığın zaman Ebvâ seninle mutlu oldu, adı ıtırlandı, toprağı hoş ve güzel oldu.

Ey seciyesi yüce ahlâk olan, umanlar senin katında affa nâil olurlar.

Affet ey Allah'ın rasûlü, hayâmız söz söylemeye mâni oldu ve bizi heybet kapladı

Rabbin sana öyle bir rütbe verdi ki Îsâ'ya, Mûsâ'ya ve Hârun'a vermedi

Yâ Rabbi, kılavuzumuz önümüzde ve tilâvet edenimiz tilâvet ettikçe Nebî'ye ve âilesine salât eyle.

Fâtıma (r.anhâ)'nın babası Hz. Muhammed b. Abdullah el-Kuraşî el-Hâşimî'dir. Hz. Fâtıma'ya da bize de şeref olarak O'nun Allah'ın Rasûlü (s.a.) ve iki kurbanlığın evladı olması yeter. O'na hâmile kaldığı zaman annesi rüyasında: "Sen bu ümmetin efendisine hâmile oldun." diye bir ses işitmiştir. Yine ona "Sen insanların ve cinlerin en şereflisine hâmile oldun." denilmiştir. O'nu doğurduğu zamanla ilgili olarak annesinin ebesi Ümmü Osmân bint Ebü'l-Âs şöyle der: "O doğduğu zaman evin nurla dolduğunu gördüm. Ben yıldızlara bakıyor ve bunlar benim üzerime düşecekler diyecek kadar bana yaklaştıklarını görüyordum."[19]

İbn Sa'd pek çok tarîktan isnâd ederek Muhammed (s.a.)'in annesi Âmine bint Vehb'den şöyle dediğini rivâyet eder: "Benden sanki şimşek gibi bir şeyin çıkıp yeryüzünü aydınlattığını gördüm."[20] Peygamberliğin bereketi ilk günlerinden îtibaren henüz süt çocuğu olan Muhammed (s.a.)'in beraber olduğu her şeye sirâyet etmiştir. Haydi şimdi kendisiyle beraber olduğunda başından geçenleri anlatan süt annesine kulak verelim: "Memleketimden eşim ve süt emen küçük oğlumla ayrıldım. O yıl kıtlık yılıydı ve hiçbir şeyimizi bırakmamıştı. Sa'd oğullarından bir grup kadınla beraber süt emzirecek çocuk aramak maksadıyla yeşile çalan beyaz renkte dişi bir merkep üzerinde yola çıktım. Beraberimizde bir de yaşlı deve vardı. Allah'a yemin olsun ki deve ne bir damla süt verdi ne de açlıktan ağlayan yanımızdaki çocuktan dolayı bütün bir gece uyuyabildik. Ne göğsümde ona yetecek, ne de yaşlı devemizde onu besleyecek süt vardı. Fakat biz yağmursuzluktan ve darlıktan kurtulmayı bekliyorduk. Ben o dişi merkebimle yola çıktım.

19. İbn Hacer *el-İsâbe*'de ve İbn Abdülberr *el-İstîâb fî ma'rifeti'l-ashâb*'da Ümmü Osmân'ın hal tercümesinde zikrederler.
20. İbn Sa'd, I, 102

Mekke'ye süt emzirecek çocuk aramak için vardığımızda beraber olduğumuz kadınların hepsine mutlaka Muhammed (s.a.) teklif edildi. Fakat O'nun yetim olduğu söylenince hiçbiri O'nu kabul etmedi. Çünkü biz ancak çocuğun babasından iyilik/ihsân umuyorduk. "Yetim mi? Annesi ve dedesi ne yapabilir ki?" diyorduk. Benimle gelen kadınlardan benden başka süt emzirmek için çocuk almayan kalmadı. Yola çıkmak için toplandığımızda kocama: "Vallahi, arkadaşlarım arasında süt emzirmek için çocuk almamış olarak dönmeyi hoş bulmuyorum. Vallâhi mutlaka gidip şu yetimi alacağım." dedim. Kocam: "Böyle yapmanda bir sakınca yok. Belki Allah O'nun yüzünden bize bereket verir." dedi. Gittim ve O'nu aldım. Beni O'nu almaya ancak O'ndan başkasını bulamamam sevk etti.

O'nu alınca binitimin ve yolculuk eşyamın yanına döndüm. O'nu kucağıma alınca memelerimden O'na istediği kadar süt geldi. O da kana kana emdi. O'nunla birlikte sütkardeşi de kana kana emdi ve ikisi de uyudular. Halbuki bundan önce bizim çocukla birlikte hiç uyuyamıyorduk. Kocam kalkıp o yaşlı ve sütsüz devemizin yanına vardığı zaman onun da memelerinin sütle dolu olduğunu gördü. Ondan süt sağdı. O da içti, onunla birlikte ben de içtim. Nihayet ikimiz de süte kandık ve doyduk. Böylece pek hayırlı bir gece geçirdik. Sabaha çıktığımız zaman kocam bana: "Vallahi ey Halime, sen mübarek bir çocuk almışsın" dedi. Ben de: "Vallahi, ben de böyle olmasını diliyorum." dedim.

Sonra yola koyulduk. Hayvanıma bindim ve Muhammed'i de kucağıma aldım. Vallahi, benim merkebim öyle hızlı gidiyordu ki kafiledekilerin merkeplerinden hiçbirisi ona yetişemiyordu. Nihayet kadın arkadaşlarım bana:

"Ey Ebû Züeyb'in kızı, yazıklar olsun sana! Biraz yavaşlayıp bizi bekle. Gelirken bindiğin merkep bu değil miydi?" dediler.

Ben de onlara: "Evet. Vallahi, merkep o merkep!" dedim.

Onlar: "Vallahi onda bir iş var." dediler.

Sonra Sa'd oğulları yurtlarındaki evlerimize geldik. Ben Allah'ın arzından oradan daha kurak bir yer olduğunu bilmiyorum. Fakat çocukla birlikte geldiğimizden beri koyunlarımız akşamları karınları tok ve memeleri sütlü olarak dönüyor ve biz de onlardan süt sağıp içiyorduk. Halbuki bizden başka kimse koyunlarından sağıp içecek bir damla süt

bulamıyordu. Hatta kavmimizden çevremizde bulunanlar çobanlarına: "Yazıklar olsun size, siz de Ebû Züeyb'in kızının çobanının otlattığı yerde otlatın." diyorlardı.

Fakat onların koyunları akşam karınları aç, memelerinde bir damla bile süt olmadığı halde dönerken bizimkiler karınları tok ve memeleri sütle dolu olarak dönerdi. Allah bize hayır ve bereketi artırdı da artırdı. Nihâyet O'nun iki yılı geçti ve O'nu sütten ayırdım.[21]

İşte Fâtıma'nın babası Muhammed b. Abdullah (s.a.)'de böyle bereket vardı. Bu bereket doğumundan ve çocukluğundan îtibâren O'ndan ayrılmamıştır.

Muhammed (s.a.), amcası Ebû Tâlib'in himâyesine intikal edince O'nun hakkını en mükemmel şekilde gözetti. O'nu çocuklarının arasına kattı, hatta onlardan öne aldı. Fazlasıyla ihtiram ve takdir ile O'na özel davrandı. Kırk yıldan fazla O'na değer vermeye, O'nu himayesi altında bulundurmaya, O'nu onaylamaya ve O'nun için mücâdeleye devam etti. Bütün bunlar akrabalık bağının hakkını yerine getirmek için ve O'nun yüce şahsında başkalarında bulunmayan hasletlerin farkına vardığından dolayı idi. O'nun etrafında ve kendisinde taşıp coşan bereket feyizlerini görmesi yüzündendi. İbn Asâkir, Cülhüme b. Arfata'nın şöyle dediğini nakleder: "Mekke'ye vardım. Onlar kıtlık içindeydi. Kureyş: "Ey Ebû Tâlib, vâdi kurudu, çoluk-çocuk kırıldı. Haydi gel de bizim için yağmur duasına çık!" dediler. Ebû Tâlib üzerini koyu bir bulutun kapladığı, güneşi andıran bir çocukla dışarı çıktı. Ebû Tâlib O'nu aldı ve sırtını Kâbe'ye dayadı. Çocuğun parmağını göğe doğru kaldırmıştı. Gökyüzünde bir tek bulut bile yoktu. Derken oradan buradan bulutlar toplandı. Sağanak şeklinde bol yağmur yağdı. Vadi dolup taştı, şehirli de bedevî de bolluğa kavuştu. Ebû Tâlib şu şiirinde buna işâret etmiştir:

Yüzü suyu hürmetine gökten yağmur istenen iffetli (Muhammed).
O, yetimlerin sığınağı, dulların barınağıdır

Muhammed (s.a.) insanlar arasında bulunan hayırlı özellikleri kendi yaratılışında toplamıştı. O, isâbetli fikir ve doğru görüş konusunda yüksek bir seviyede idi. Zekasının kıvraklığı, düşüncesinin asâleti ve hedefe ulaşma konusundaki nasibi genişti. Uzun süre susması, uzun uzun düşünmek, fikir idmanında bulunmak ve hakkın künhüne vâkıf

21. İbn Hişâm, I, 163-164

olmak içindi. Bereketli aklı ve temiz fıtratı ile hayatın sayfalarını, insanların işlerini ve toplulukların hallerini mutalaa edip inceledi. Onlarda bulunan hurafelerden âfiyette kaldı ve uzak durdu. Kendi durumuna ve insanların durumuna vâkıf olarak onlarla geçindi. Güzel bulduğu şeye iştirak etti, aksi halde kendi köşesine çekildi. İçki içmez, dikili taşlara (putlara) kesilen kurbanlardan yemez, putlar için yapılan bayramlara ve toplantılara katılmazdı. Bilakis çocukluğundan itibaren bu bâtıl mâbudlardan nefret edip uzak dururdu. Hatta kendisine göre onlardan daha çok buğz edilecek bir şey yoktu. Öyle ki Lât ve Uzzâ'ya yemin edilmesini işitmeye bile dayanamazdı.

Şüphe yok ki Allah O'nu koruması ile kuşatmıştı. Dünyanın bazı eğlencelerine vâkıf olmak için nefsin temayülleri harekete geçtiğinde ve övülen geleneklerin dışında bir âdete tâbi olmaya râzı olduğunda Rabbânî yardım kendisiyle o şeyin arasına girip engel oluyordu. İbn Kesîr Rasûlullah (s.a.)'in şöyle buyurduğunu rivâyet eder:

"Câhiliyye halkının yaptıkları şeylerden neyi yapmaya niyetlendiysem -iki defa hâriç- Allah o şey ile benim arama giriyordu (yani o şeyi yapmama mâni oluyordu). Sonra Allah bana peygamberliği ikram edene kadar böyle bir şeye bir daha niyetlenmedim. Mekke'nin yukarısında benimle beraber koyun otlatan delikanlıya: "Koyunlarıma baksan da Mekke'ye varıp gençler gibi ben de sohbete katılsam." dedim." O da: "Bakarım" dedi. Ben de oradan ayrıldım. Mekke'nin ilk evinin yanına vardığımda bir çalgı sesi işittim. "Burada ne var?" diye sordum. "Falan ile falancanın düğünü var." dediler. Dinlemek üzere oturdum. Allah bana derin bir uyku verdi ve uyudum. Beni ancak güneşin sıcaklığı uyandırdı. Arkadaşımın yanına döndüm. O, olanları bana sordu, ben de haber verdim. Sonra başka bir gece arkadaşıma aynı şeyleri söyledim ve Mekke'ye gittim. Yine önceki gece olanlar başıma geldi.[22]

O, Allah Teâlâ'nın Âdem oğullarının efendisi ve peygamberlerin sonuncusu olmasını takdir ettiği Allah'ın Rasûlü Muhammed (s.a.)'dir. Allah O'nu koruyarak muhafaza etmiştir. O kavmi içinde makbul olması, üstün ahlâkı ve yüce karakteri ile seçilirdi. Mertlik bakımından kavminin en üstünü, ahlâk bakımından onların en güzeli, komşuluk ve yakınlık bakımından en değerlisi, yumuşak huyluluk bakımından en

22. *el-Kâmil*, II, 24

büyüğü, söz bakımından en doğrusu, mizaç bakımından en yumuşağı, kişi olarak en iffetlisi, hayır bakımından en cömerdi, iş bakımından en dürüstü, sözünü tam yerine getireni ve emânet bakımından en güvenilir olanı idi. Hatta güzel halleri ve beğenilen hasletleri kendisinde topladığı için kavmi onu "el-Emîn" diye isimlendirdi. O, mü'minlerin annesi Hatice (r.anhâ)'nın dediği gibi herkesle iyi geçinir, elinde bir şey olmayana verir, misafire ikram eder ve musîbetlere dûçar olanlara yardım ederdi.

Zehrâ'nın babası (s.a.) hakka dâvetin olmadığı hiçbir yere ayak basmaz ve orada bulunmazdı. O, hilfu'l-fudûle katılmıştı. Hilfu'l-fudûl, Ficâr harbinin peşi sıra Kureyş kabilelerinden Hâşim oğulları, Muttalib oğulları, Esed b. Abdüluzzâ, Zühre b. Kilâb ve Temîm b. Mürre arasında yapılmış bir anlaşmadır. Bu kabilelerin temsilcileri yaşından ve şerefinden dolayı Abdullah b. Cüd'ân et-Teymî'nin evinde toplandılar. Mekke halkından ve diğer insanlardan Mekke'de zulme ve haksızlığa uğramış bir kimse bulduklarında mazlumun hakkı geri alınıncaya kadar zalime karşı mazlumla birlikte hareket etmek üzere anlaştılar ve sözleştiler. Rasûlullah (s.a.) de bu anlaşmada hazır bulunmuş ve Allah kendisine peygamberliği ikram ettikten sonra şöyle buyurmuştur: *"Abdullah b. Cüd'ân'ın evinde bir anlaşmada hazır oldum ki ona bedel bana kızıl develer verilse o kadar sevinmezdim. Ben öyle bir anlaşmaya İslam devrinde de çağrılsam, yine icabet ederim."*[23]

Bu anlaşmanın rûhu, Câhiliyye devri asabiyetinin tahrik ettiği câhiliyye taassubuna terstir. Bu anlaşmanın sebebi hakkında şöyle söylenir: Zübeyd kabîlesinden bir adam Mekke'ye bir mal getirdi. Onu kendisinden Âs b Vâil es-Sehmî satın aldı ve adama hakkını vermekten geri durdu. Adam ona karşı Hilfu'l-ahlâf'a bağlı Abdüddâr, Mahzûm, Cumah, Sehm ve Adiyy oğullarını yardıma çağırdı, fakat onunla ilgilenmediler. Bunun üzerine adam Ebû Kubeys dağına çıktı, yüksek sesle uğradığı haksızlığı anlatan şiirler söyledi. Ardından Zübeyr b. Abdülmuttalib "Bu adam neden kendi haline bırakılıyor?" diyerek harekete geçti. Nihâyet adı geçenler Hilfu'l-fudûl'de birleştiler. Anlaşmayı teyid ettikten sonra Âs b. Vâil'e varıp ondan Zübeydli kimsenin hakkını zorla aldılar.[24]

23. *el-Bidâye ve'n-nihâye*, II, 291
24. bk. *er-Ravdu'l-ünüf*, I, 156

İşte Zehrâ'nın babasının (s.a.) bütün adımları, O'nu her hayra erdiren Allah (Azze ve Celle) tarafından başarılı ve isabetli kılınmış adımlardı. Bu adımlar O'nu ancak hakka götürüyor ve O ancak hak meclislerde oturuyordu.

Hz. Mustafa (s.a.) gençliğinde çok çalışan, rızkını alın teriyle kazanıp yiyenlerdendi. Amcası kendisini görüp gözetirken bir kenarda boş oturmazdı. Gençliğinin başında belli bir işi olmamakla birlikte rivâyetler onun koyun güttüğü üzerinde birleşmektedir. Çocukken Sa'd oğulları yurdunda, sonra da Mekke halkının koyunlarını birkaç kırata gütmüştür. Yirmi beş yaşında tâcir olarak Hz. Hatice (r.anhâ)'nın malını Şam'a götürmüştür. İbn İshâk der ki: "Hatice bint Huveylid şeref ve mal sâhibi tâcir bir kadındı. Malında erkekleri ücretle çalıştırır, kârdan verdiği bir hisse ile onlarla mudârebe[25] yapardı. Kureyş tüccar bir topluluktu. Hz. Hatice Rasûlullah (s.a.)'in doğru sözlü, son derece güvenilir ve güzel huylu olduğunu öğrenince O'na haber gönderdi. Daha önce diğer tüccarlara verdiğinden daha fazla ücret vermek şartıyla kölesi Meysere ile birlikte ticaret malını tâcir olarak Şam'a götürmesini teklif etti. Rasûlullah (s.a.) bu teklifi kabul etti. O'nun malını Şam'a götürdü. O'nunla birlikte Hz. Hatice'nin kölesi Meysere'de yola çıktı ve nihayet Şam'a vardılar."[26]

Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Hatice'nin ticaret kervanı ile Şam'a seferi, onların mübârek ve uğurlu evliliğinin ilk adımı oldu. Mekke'ye dönünce Hz. Hatice malında bundan önce görmediği emânet ve bereketi gördü. Kölesi Meysere de O'nda (s.a.) gördüğü güzel hasletleri, asil karakteri, üstün düşünceyi, doğru konuşmayı, güvenilir hal ve tavrı Hz. Hatice'ye haber verdi.

Böylece Hz. Hatice arayıp durduğu yitiğini bu sâdık ve emîn gençte buldu. Kureyş'in efendileri ve önderleri onunla evlenmeye çabalıyorlardı. O ise onların bu isteğini reddediyordu. Bir gün içindeki bu arzuyu arkadaşı Nefîse bint Ümeyye'ye söyledi.

Nefîse, Hatice ile evlenme konusunu açmak üzere Hz. Peygamber (s.a.)'e gitti. O da buna razı oldu. Amcalarıyla konuştu, onlar Hz. Hatice'nin amcasına gidip onu kendisine istediler. Böylece bu bereketli izdivaç tamamlandı. Nikah akdinde Hâşim oğulları ve Mudar'ın önde

25. Mudârebe, bir tarafın sermaye koyması, diğer tarafın işletmeyi üstlenmesiyle kurulan kâr paylaşımı esasına dayalı ortaklığa denir (Mütercim)
26. İbn Hişâm, I, 188

gelenleri hazır bulundu. Bu evlilik Şam'dan dönmesinden iki ay ve en doğru görüşe göre yirmi gün sonra gerçekleşti. O zaman Hz. Hatice kırk yaşındaydı. O vakit nesep, servet, akıl, iffet ve şeref bakımından kavminin kadınlarının en üstünü idi. O, Rasûlullah (s.a.)'in evlendiği ilk kadındır. O vefât eden kadar onun üzerine başka bir kadınla da evlenmemiştir.

Bu mübârek evliliği fırsat bilerek Fâtımatü'z-Zehrâ'nın annesi (r.anhümâ) hakkında da bilgi sâhibi olalım. Köklü ve mümbit soyu hakkında bilgilenelim. O, ahlâk, fazîlet ve üstün akıl sâhibi büyük bir kadındı. Verimli bir kaynaktı. Köklü ve değerli bir soydan süzülüp geliyordu.

HZ. HATİCE

Hatice bint Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ... Bu Abdüluzzâ, Hz. Peygamber (s.a.)'in atalarından birisi olan Abdümenâf'ın kardeşidir. Çünkü ikisinin babası Kusay b. Kilâb'dır. Hz. Hatice (r.anhâ) Rasûlullah (s.a.) ile dördüncü dedede, yâni Kusay b. Kilâb'da birleşmektedir.

Târih, hacca geldiğinde Haceru'l-esved'i söküp beraberinde alıp götürmeyi nefsi kendisine güzel gösteren Tübba'ın karşısında duran Huveylid'in rolünü unutmaz. Huveylid ona karşı çıkmış, yapmaya yöneldiği iş hususunda îtiraz etmiş, bu işe yeltenmesinin Allah'ın gazabını gerektireceğini, Beyt'in Rabbinin asla kendisini bırakmayacağını ve onu tehlikeye götürecek lânetin başına geleceğini açıklamıştır.

Tübba', Huveylid ve beraberindeki bir topluluk onun karşısında durunca içini korku ve endişe kapladı. İçten içe Huveylid'den işittiklerinden etkilenmeye başladı. Yöneleceği iş hakkında uzun uzun düşündü. Huveylid'in sözleri zihnini kaplıyor ve gönlünü meşgul ediyordu. Nihayet Tübba', Beyt'e girdi ve orada uyuyakaldı. Gördüğü bir rüyâ onu korkuttu, niyet ettiği şeye girişmekten sakındırdı ve başına lânetin geleceğini uyardı. Girişecek olduğu şeyden vazgeçmekten başka çaresi kalmadı.

Süheylî der ki: "Huveylid b. Esed, Tübba' haccettiği ve Kâbe'yi kendisiyle birlikte Yemen'e alıp götürmek istediği zaman ona karşı çıkan kimsedir. Huveylid bu hususa karşı durdu, onunla birlikte bir topluluk da karşı durdu. Sonra Tübba' rüyasında o kadar şiddetle korkutuldu ki bunu terk etti ve bu işten vazgeçti."

İbn İshâk bu konuyu geniş olarak ele alır ve şöyle açıklar: "Tübba' Yemen'e gitmek istediğinde Haceru'l-esved'i yerinden çıkarmak ve beraberinde götürmek istedi. Bunun üzerine Kureyş, Huveylid b. Esed b. Abdüluzzâ b. Kusay'ın yanında toplandı.

"Ey Huveylid, bu adam Haceru'l-esved'i alır giderse ne yaparız!" dediler.

Huveylid: "Ne oldu ki?" diye sordu.

"Tübba' Haceru'l-esved'i alıp kendi memleketine götürmek istiyor." dediler.

Huveylid: "Ölüm bundan daha iyi." dedi. Sonra kılıcını aldı ve çıktı. Kureyş kabilesi de kılıçlarını alıp onunla birlikte çıktılar ve Tübba'ın yanına vardılar.

"Ey Tübba', sen rukne (Haceru'l-esved'e) ne yapmak istiyorsun?" diye sordular.

Tübba': "Onu çıkarıp kendi kavmime götürmek istiyorum." dedi.

Kureyş: "Ölüm buna yakındır." dediler. Sonra rukne varıp orada durdular. Onun yapmak istediği şeye engel oldular.

Ahlâkî erdemlerle, cömertlikle, temizlikle ve tok gönüllülükle tanınan Huveylid, cesur ve kavmi içinde sözü dinlenen bir kimseydi. Câhiliyye devrinde olduğu halde, Allah'ın evini savunmuştur.

Hz. Hatice (r.anhâ)'nın annesi, Fâtıma bint Zâide b. Esam b. Revâha b. Hacer b. Abd b. Maıys b. Âmir b. Lüey'dir. Fâtıma bint Zâide'nin annesi, yâni Hz. Hatice'nin ninesi, soyu Lüey b. Gâlib'e ulaşan Hâle bint Abdümenâf b. Hâris idi. Anne-babasının her ikisi de neseb bakımından Kureyş'in en asillerinden ve değer bakımından en yükseklerindendi. Varlıklı, üstün ahlâka bağlı, dindarlığıyla tanınan, Kureyş'in bazı hanelerinin içinde yüzdüğü faydasız işlere dalmaktan uzak bir evde yetişmişti.

Daha çocukluğunun başından itibaren, Allah Teâlâ'nın yardımı Hatice'yi gözetiyor ve koruyordu. Çünkü o mü'minlere anne olmak için yaratıldı. Her kadın ise mü'minlere anne olmaya uygun değildir. Allah Teâlâ, Rasûlullah (s.a.)'in eşlerine yaratıldıklarından ve meydana geldiklerinden itibaren koruyup gözeten özel bir terbiye ve ilâhî bir inâyet hazırlamıştır. Allah Sübhânehû ve Teâlâ onları bir hikmet ve yerine getirdikleri önemli bir görev için seçmiştir. Bu yüzden Rasûlullah (s.a.), Allah Teâlâ'dan kendisine bir ilham olmadan derecesi veya yakınlığı ne olursa olsun hiçbir kadınla evlenmemiştir. Bu ise özel bir hikmetten, o hanımın yerine getireceği önemli bir görevden ve o evlilikle gerçekleşecek bir maksaddan dolayıdır.

Kızların erken yaşta evlendirilmeleri, Kureyş'in şerefli evlerinin âdetlerindendi. Kızlar on yaşını geçtiğinde veya tamamladığında evlenmek için istenirdi. Bu evlerin kapısını çalmaya ancak mert ve erdemli olmakla tanınan soylu kimseler cür'et edebilirdi.

Genç bir kız olan Hatice on yaşına ulaştıktan biraz sonra ilk olarak onunla Atîk b. Âbid b. el-Mahzûmî evlenmiş, ondan Abdullah'ı dünyaya getirmiş, sonra ise Atîk vefât etmiştir. Hatice dul kalınca Hind b. Zürâre b. Nebbâş et-Temîmî ona evlenme teklifinde bulunmuş, ondan da Hind ve Hâris adlı iki oğlu ile Zeyneb adlı bir kızı olmuştur.

Hatice (r.anhâ)'nın âilesinden, aşîretinden ve yakınlarından bahsettiğimiz zaman, tarihin onları yiğitlik ve büyüklük ile andığını görürüz. Mesela Hz. Hatice (r.anhâ)'nın kardeşinin oğlu Hakîm b. Hizâm çok güçlü mal sahiplerindendi. Aynı şekilde amcalarının oğullarından Varaka b. Nevfel de öyleydi. Hz. Hatice'nin hayatında etkisi çok olan bu iki şahsı zikredeceğiz.

Hakîm'in annesi Kâbe'nin içine girdiğinde doğum sancıları geldi ve onu orada dünyaya getirdi. Bu onun kendisiyle övündüğü bir şeref oldu. Hakîm üstün akıl, dirâyet ve görüş sâhibi, nefsinin hakîmi, ancak çok az kimsenin ulaştığı derecede verme konusunda eli açık bir kimseydi. On beş yaşında Dâru'n-nedve'ye girdi ve onun adamlarından oldu. Halbuki kırk yaşına ulaşmayan kimse oraya üye kabul edilmezdi. Bu yaşta kabul edilmesi Hakîm'in aklının üstünlüğü, görüşünün isâbetliliği ve düşüncesinin düzgünlüğü bakımından seçkinliğine delildir. Hakîm bu mertebeye ulaştığı için Câhiliyye döneminde Ebû Süfyan sürekli ona gıbta etmiş ve Hakîm b. Hizâm'ın ulaştığı şeylere ulaşmayı temenni etmiştir.

Hakîm düşüncesini ve faaliyetini ticârete yönlendirmiştir. Onun kervanları Arap Yarımadası'nın her tarafını dolaşır, Şam'a, Acem diyarlarına ve başka yerlere ulaşırdı. Bol kazanç ve çok mal ile kendisine dönerdi. Bununla beraber kazandığının hepsini biriktirmezdi. Mekke halkının fakirlerine ve misafirlere infakta bulunurdu. Böyle yaparak malının bereketlenmesini, muhabbeti ve gönülleri birleştirmeyi arzu ederdi. Hakîm, halası Hz. Hatice'yi severdi. Sürekli evine gidip gelirdi. Onunla görüşlerini ve işlerini paylaşırdı.

Hz. Hatice (r.anhâ)'nın amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e gelince, Câhiliyye döneminde Rasûlullah (s.a.) ile evliliğinden önce, Hz. Hatice

(r.anhâ)'nın sâhip olduğu rûhî terbiyede en büyük tesir bu yaşlı adama aitti. O, dünyadan ve zevklerinden uzak dururdu. Bütün hayatı kâinâtı düşünmek ve Allah'a ibadet etmek içindi. Kendisini Tevrat ve İncil'i okumaya ve onlardan nakilde bulunmaya vakfetmişti. Tevrat, İncil ve bazı diğer kitaplarda müjdelenen peygamberin (s.a.) vasıflarından bir şey öğrenebilmek için bilginin peşinden koşardı. Râhiplerle ve mukaddes kitaplarla meşgul olanlardan pek çok kimse ile birlikte olmuş ve onlardan beklenen peygamberin vasıflarını işitmişti. Ölmeden önce ona erişmeyi çok arzu ediyordu. Özellikle de bu peygamberin İsmâil b. İbrâhim (a.s.)'ın soyundan olacağını öğrendiği zaman şevki daha da artıyordu.

Varaka b. Nevfel kötü işlerden ve putlara ibâdetten uzak dururdu. Kâinâtın yaratıcısı Allah'a yönelir, hesab gününe, cennete ve cehenneme îman ederdi. Bütün bunların yanında ince duygulu bir şâir, gönlü ve kalbi geniş bir kimseydi. İnsanları sever ve onlarla ülfet ederdi. Onlar da onu sever ve kendisiyle ülfet ederlerdi. Mekke'de bir meclise uğradığı zaman onu hoş karşılarlar ve onun kendileriyle uzun zaman kalmasını temenni ederlerdi. Ancak o, çoğu kez yalnızlığı ve ibâdetle meşgul olmayı tercih ederdi.

Hz. Hatice bu iki kişinin tesiri altında kalmıştır. Kardeşinin oğlu Hakîm b. Hizâm ticaret, zenginlik ve üstün görüş konusunda onun ideal örneği olmuştur. Varaka ise ibadet ve tefekkür konusunda örneği olmuştur. Onun söylediklerine derin bir îman ile inanmıştır.

Hz. Hatice'nin yüce gönlüne, üstün aklına ve belli bir amaca yönelmiş olan tefekkür dünyasına çok değişik düşünceler uğrardı. Allah, O'nun âyetleri, sevâbı, cezası, cenneti, cehennemi, sâlih amelin kıymeti, fakir ve miskinlere infak, muhtaçlara yardım konusunda kendisine sorular sorardı. Varaka nefsinin temizliği ve letâfeti sebebiyle amcasının kızının içinde, dünyevî lekelerden uzak olan nefsinde dürülü şeyleri hisseder, okuduklarından ve tecrübelerinden öğrendiklerinden onun sorduğu sorulara cevap verirdi. Böylece Hz. Hatice dînî hayatında ondan etkilenmiş, bu yüzden hiçbir puta secde etmemiş, onlara kurban sunmamış ve adakta bulunmamıştır. Câhiliyye döneminde onun hayatı putlardan, utanç verici kötü işlerden ve Allah'tan başkasına ibâdetten uzaktı.

Hz. Hatice Mekke muhitinde, özellikle de Kureyş'te kendisine mahsus temiz bir ahlâk ve karakterle tanınmıştır. Ona pek çok lakablar

verilmiştir. Bu lakablar, onun kendisine yakın olanların hiçbirinde bir arada bulunmayan güzel hasletlerle onlardan üstün olduğuna delâlet etmektedir. Bu isimler şu veya bu şekilde onun mertebesini ve insanların kalbinde elde ettiği sevgiyi ifâde eder.

Bu lakabların ilki "et-Tâhire (temiz kadın)"dir. Onun bu sıfatla nitelenmesi veya bu lakabı kazanması rastgele değildir, ancak lâyık olduğu ve hak ettiği içindir. Beşerin efendisi Muhammed (s.a.) ile beraber olmadan önce Câhiliyye döneminde iki defa evlendi. Kendisi ömrünün baharındayken ve gençken ikinci kocası öldü. Hz.Hatice de izzet ve cömertlik elbisesine büründü. Vaktini geçirmek için ticarete yöneldi. Tâlibleri ve kendisine rağbet edenler çoğaldı. Fakat o, ticareti erkeklerle yakınlık kurmak için vesile edinmeyi reddetti.

Kendisine nefsânî arzulardan, temayüllerden ve rağbetlerden uzak ciddi bir yol seçti. Onun ticareti çok çeşitliydi. Herhangi bir tüccarla doğrudan irtibat kurmaz, onlarla özel veya genel bir toplantıya iştirak etmezdi. Bilakis bu hususta onun yerine köleleri ve âzadlıları vekâlet ederdi. Onların başında ise samimi âzadlısı Meysere vardı. Hz. Hatice yerine getirmeleri için onlara emirler verirdi. Hz. Haticenin evinde uzunluğu yaklaşık on metre, genişliği yedi metre olan büyük bir salon vardı. Burasının Hz. Hatice'nin ticaret mallarını muhafaza ettiği yer olduğuna inanılmaktadır (bk. Resim-1) Bu evin kalıntıları (hicrî) 1412 yılında Harem'in çevresinde sa'y alanı (mes'â) tarafında hafriyat çalışmaları yapılana kadar toprak altında gömülü kaldı (bk. Resim-1). Orada Hz. Hatice (r.anhâ)'nın evi gözükmektedir.

"et-Tâhire" diye anılmasının sebeplerinden birisi de onun boş eğlencelerle vakit geçiren kadınlarla asla beraber eğlenmemesidir. Bilindiği üzere Câhiliyye döneminde Mekke evlerinde çoğunlukla şenlik, eğlence ve şarkı geceleri yapılırdı. Hz. Hatice bu evlere uğrar geçerdi. Bu evlerden bazısı amcalarının ve dayılarının oğullarının eviydi. Oralarda iş kaygılarının ve hayatın yorgunluklarının ağırlığı üzerine çöken kimseleri rahatlatacak eğlenceler ve gece toplantıları olurdu. Fakat bu evlerdeki bütün bu ayartıcı şeyler, çok nezih bile olsa Tâhire'yi akranı olan diğer Kureyş kadınları ile birlikte boş eğlencelerle aldatamadı.

Mekke kadınları onu unutmadı. Târih de onu unutmadı. Onların gönlünde onun yüksek bir yeri vardı. Onu ziyarete giderler, onun kereminden ve fazîletinden istifâde ederlerdi. O, Beyt-i Atîk'i tavafa çıkınca onunla birlikte çıkarlar ve onun etrafını sararlardı. Onlardan hiçbiri

boş söz söylemez, ancak ciddiyetle konuşurdu. Onlar onun hakkında her zaman güzel şeyler duymaya alışmışlardı.

Bir gün Kureyş kadınları Beyt-i Atîk'in yanında toplandıkları sırada, bir yahudi yanlarına geldi ve yüksek sesle şöyle bağırdı: "Ey Kureyş kadınları! Bu zamanda bir peygamber zuhur edecek. Sizden hangi kadın ona zevce olabilirse, bunu yapsın." Bunun üzerine kadınlar hiddetlendiler ve öfkelendiler. Tâhire'nin beraberindeki kadınlar da hiddetlendiler ve ona taş attılar. Tâhire onlarla birlikte olmasaydı alay etmekten, gülmekten ve eğlenmekten çekinmezlerdi.

Hz. Hatice'nin Kureyş kadınlarından hiçbirinin elde edemediği lakablarından birisi de "Kureyş kadınlarının hanım efendisi"dir. Bu büyük lakab ve bu değerli sıfat ancak kemâle yaklaşan sıfatlara sâhip olan kimseye verilir. İnsanlar onun yaratılış ve ahlâk olarak üstün özelliklere sâhip olduğunda ittifak etmiştir. O yaptığı ticaretten kendisine akan mala boyun eğmemiştir. Ticaret onu kendisine kul-köle edip onun güzel hasletlerini yönlendirememiş, kendi arzusu ve maksadı için onları kullanamamıştır. Bütün bunları yüksek duygularla hükmü altına alan odur. Âlimler ve yazarlar bu hususu tahlil ederken şöyle derler: Onun nefsi bu hayatın ötesini araştırıp soruşturmakla meşgul olduğundan insanlar ve onların işleri hakkında konuşmaktan uzaktı. O daha önce gönderilen peygamberleri, Allah'ın insanların hidâyeti için göndereceği peygamberi; azamet sâhibi, ibâdete lâyık, kendisine secde edilmesi ve kudretine boyun eğilmesi gereken ilâhı araştırıp soruştururdu. Temiz nefsi ve keskin zekası bu düşüncede ona yardımcı olurdu.

Tarih kitapları onun yaşlı amcası Varaka b. Nevfel ile Allah'ın insanlığa yol göstermek üzere göndereceği peygamber hakkında sürekli konuştuğunu rivâyet eder.

Kendi kendine 'Bu peygamberin zamanı yaklaştı mı? Sen onu görecek misin? Onun yanında bir yerin olacak mı?' gibi sorular sorardı.

Beklenen peygamber hakkındaki bu yüce sorular onu, o devirde yaygın olan hayatın boş iş ve sözlerinden uzaklaştırmıştı. Böylece o, insanlar arasında övülen bir makama yükselmiş, bu da onun "Kureyş kadınlarının hanım efendisi" lakabını kazanmasını sağlamıştı. Kureyş'te asalet sahibi kadınlar yok değildi. Mekke'de, özellikle Kureyş'te akıl, düşünce, basîret ve sebat sahibi kadınlar çoktu. Fakat Hz. Hatice dü-

şüncesi, aklı, basîreti, sebâtı, şerefi, temizliği ve hayatın boş işlerinden uzak durması ile onlardan üstündü. Kavmi arasında fazîleti, asâlet ve cömertliği, muhtaca yardımcı olması ile meşhur olduğu gibi fakirler ve misafirler de onun evine uğrardı. Hepsine hayrından ve ihsanından infak ederdi. Nihayet Mekke halkı onun makamına, ahlâkına, zekâsına ve infâkına gıbta etti. Bu yüzden ona "Kureyş kadınlarının hanım efendisi" lakabını verdiler.

Onun "mü'minlerin annesi" lakabını kazanması ise, onu büyük bir mertebeye, günler ve asırlar geçtikçe değeri artan bir makama yükseltti. O, Rasûlullah (s.a.)'den, âilesinden ve müslümanlardan müşriklerin tüm ilişkileri kesip ambargo uygulamalarının ağırlığını hafifletmek için bütün gücünü sonuna kadar harcadı. Âilesinden, yakınlarından ve samimi olduğu kimselerden içine ambargo ve ilişkiyi kesme ateşi düşmemiş olanlara, müslümanlara yardımcı olmak üzere gönderebildikleri kadar yiyecek göndermeleri için gizlice haber salardı. Bu kimseler dâvetin düşmanlarının tarafında oldukları halde ona vefâ gösterirler ve isteğini hemen yerine getirirlerdi. Allah onu mü'minlerin annelerinin ilki kılarak şereflendirmiştir.

Herhalde mertebe bakımından lakabların en yücesi, yükseği, büyüğü ve şereflisi, et-Tâhire, Kureyş kadınlarının hanım efendisi, mü'minlerin annesi lakablarından başka onun bir de "âlemlerin kadınlarının hanım efendisi" lakabını almasıdır. Eğer Rasûlullah (s.a.) ve Hz. Hatice (r.anhâ)'nın kızı Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ'yı istisnâ edecek olursak gerek sevgili Peygamberimiz'in eşlerinden (Allah onlardan razı olsun) gerekse diğer hanımlardan bu lakaba Hz. Muhammed (s.a.)'in ümmetinden hiçbir kadın nâil olamamıştır. Ondan önce bu lakaba ancak Allah Teâlâ'nın seçtiği iki büyük kadın nâil olmuştur. Onlar da İmrân kızı Meryem ile Müzâhim kızı Âsiye'dir.

İmam Ahmed, İbn Abbâs (r.anhümâ)'nın şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Rasûlullah (s.a.) yere dört çizgi çizdi ve "*Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?*" buyurdu. "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir." dediler. Rasûlullah (s.a.): "*Cennet ehlinin kadınlarının efdali Huveylid kızı Hatice, Muhammed kızı Fâtıma, İmrân kızı Meryem ve Fir'avn'un hanımı Müzâhim kızı Âsiye'dir.*" buyurdu. *Buhârî*'de Ali (k.v.)'den Hz. Peygamber (s.a.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: "*Cennet kadınlarının hayırlısı Meryem, yine cennet kadınlarının hayırlısı Hatice'dir.*" Ebû Hüreyre (r.a.) Rasûlullah (s.a.)'in şöyle buyurduğunu

rivâyet etmiştir: "*Cennet ehlinin kadınlarının efdali Huveylid kızı Hatice, Muhammed kızı Fâtıma, İmrân kızı Meryem ve Fir'avn'un hanımı Müzâhim kızı Âsiye'dir.*"[27]

İşte bu Zehrâ'nın annesinin hak ettiği ve liyâkatinden dolayı nâil olduğu bir mertebedir. O Allah için sahip olduğu her şeyi sunmuş ve O'nun yolunda değerli ve kıymetli her şeyi kurban etmiştir. Rasûlullah (s.a.)'i desteklemiş, O'na yardım ve destek vermekten geri durmamıştır. Zehrâ'nın hayatı ve annesinin onun hayatındaki tesiri incelenirken bu husus açıkça ortaya çıkacaktır.

27. Bu hadisler, sîret, terâcim, tefsir ve sünnet kitaplarının çoğunda geçmektedir. Onlardan bazısını Buhârî, Menâkıb babında zikretmiştir.

MÜBAREK EVLİLİK VE SEMERESİ

el-Emîn Muhammed b. Abdullah'ın Hatice bint Huveylid'i evlenmek için istediği haberi yayılınca, Mekke'nin her tarafını sevinç kapladı. Beklenen bu evliliğin haberleri Mekke'nin toplantılarında ve cemiyetlerinde konuşulan tek şey oldu. Bâkire ve dul kadınlar, Kureyş kızlarının gözlerinin dikildiği ve gönüllerinin çarptığı bu aziz eşten dolayı Hz. Hatice'ye gıbta ettiler. Mekke'nin gençleri içinde güzel sıfatları, yüce ahlâkı, nesebinin yüksekliği, doğruluğunun ve güvenirliğinin kemâli ile kalplere hâkim olan el-Emîn'den genç olarak daha parlak ve güzel, kalb olarak daha temiz, görüş olarak daha basîretli, söz olarak daha doğru, mertebe olarak daha yüksek ve şeref olarak daha büyük bir kimse yoktu.

Evlilik günü belirlendi, düğün kutlamaları yapıldı. Develer kesildi, kazanlar kuruldu, efendiler, büyükler ve gençler gelip hazır bulundu. Muhammed (s.a.)'i evlatlarının en değerlisi ve gençlerinin en üstünü sayan Mekke evlerinin hepsini sevinç ve mutluluk gösterileri kapladı. Düğün merasimine Mekke'nin büyükleri, aşiretlerinin reisleri, kabilelerinin efendileri ve bütün hayırlı kimseler katıldı. Develeri boğazlama, kurbanları kesme ve yemeği hazırlama konusunda insanlar birbiriyle yarıştı. Sofralar açıldı ve tabaklar dağıtıldı. İnsanların hepsi doyana kadar yediler. Sevinip neşelendiler. Onları sevinç kapladı ve gönüllerde mutluluk parladı. Mekke'deki bütün erkekler, kadınlar, genç oğlanlar ve kızlar bu kıymetli düğüne iştirak ettiler. Sevinç son noktasına ulaştı. Onların nazarında hangi olay, bu sevinçli hadiseden daha büyük olabilirdi? Mekke bu evliliğe sevinmeyecekse başka hangi evliliğe sevinecekti? Başka hangi münasebetle coşacak, sevinecek ve oynayacaktı?

İki değerli eş için hayat huzurlu, mutlu ve hoş olarak geçti. Muhammed b. Abdullah, Hatice'de zevcenin şefkat, sevgi, iyilik ve vefâsını buldu. Sevgi ve rahmet olarak Hz. Hatice ona en güzel eş oldu. Sevgili Peygamberimiz de ona şefkat ve muhabbet bakımından eşlerin en hayırlısı oldu.

Hz. Muhammed (s.a.) Hz. Hatice'nin dünyasını doldurdu. Mutluluğun evini, kalbini ve gönlünü doldurup taşırdığını hissetti. Mekke'nin diğer erkeklerine benzemeyen bir kişi ile evlendiğinin hep farkındaydı. Bütün Arap Yarımadası'nda onun eşi ve benzeri yoktu. O içkiden hoşlanmayan, putların yanına uğramayan, kumar meclislerine katılmayan biriydi. Mekke'nin erkek ve kadın evlatlarının çoğunu cezbeden dünyanın zevkleri ve ayartmaları onun aklını başından almamıştı.

Hz. Hatice kendisini, zihnine takılan bütün soruları gideren benzersiz bir şahsiyetin önünde buldu. Eğer ahlâktan ve erkeklerin güzel sıfatlarından söz açılacak olsa Muhammed (s.a.) insanlığın kemal derecelerinin zirvesine ulaşmıştı. Eğer mertlikten ve hikmetten bahsedilecek olsa varlık âleminde onlara eşinden daha çok sâhip olan kimse yoktu. Hz. Hatice daha önce tanıyıp bildiği erkeklerden hiçbirinde görmediği alâmetleri ve sıfatları onda gördü. Hatta erkeklerden hiçbirinde asla benzerini işitmediği şeyler buldu. O üstün akıllı, iyi kalpli ve temiz vicdanlı bir kimseydi. O'nun öyle bir himmeti/azmi vardı ki karşısında Mekke dağları ve düzlükleri duramazdı. Bilakis O'nun âlemin hepsini kuşatan bir himmeti vardı. O öyle bir şahıstı ki onunla irtibat kuranlar O'nu tanıdığı zaman hemen O'nun büyük bir risâlet için hazırlandığını hissederdi. Bu yüzden Hz. Hatice'nin his ve şuurunda Hz. Muhammed (s.a.)'in bu ümmetin peygamberi olduğuna dâir kesin bir îman vardı. Fakat bu ne zaman olacaktı? O'nunla Rabb'i arasındaki bağlantı nasıl gerçekleşecekti? Onun elleriyle olacak alışılmışın dışındaki bu iş neydi?

Efendimiz halveti seviyordu. Hz. Hatice halvetine destek olmak için O'na azığını bizzat kendisi hazırlardı. Nefsi ile baş başa kalmak, Rabbine bağlı her âbid insanın azığıdır. O nefsi ile tenha kalır, onu meşgul eden dünya meşguliyetlerinden arıtıp kurtarır, tek başına oturup Allah'ın nimet ve ihsanlarını tefekkür eder. O'nu çok anar. Kalbini korku ve ümit azıklarıyla; Kādir ve Muktedir Allah Teâlâ'nın korkusu, rahmet ve rızasının ümidi ile mamur kılar.

Sanki Hz. Muhammed (s.a.) kendisini insanları karanlıklardan aydınlığa çıkaracak büyük risâlete hazırlıyordu. Fakat aslında O'nu bu büyük role hazırlayan Allah Azze ve Celle idi. O'nu bekleyen bu büyük risâletin şerefini en güzel şekilde yüklenmesi ve en mükemmel şekilde tebliğ etmesi için O'nun her adımı Allah'ın gözetimindeydi. Temiz, vefâkar ve itâatkar zevce ise eşinin gönlünden geçenlerin miktarını

biliyor, beklenen bu mes'ûliyeti takdir ediyor, onun gereklerini biliyor ve onları yerine getirme konusunda O'na yardım etmek için kendisini hazırlıyordu.

Günler geçip giderken, Hz. Hatice küçük işlerin O'nu meşgul etmemesi için çabalıyor, eşinin ibâdeti ve halveti için uygun zemin hazırlıyordu.

Hâmileliğin ilk işâretleri belli olunca, Hz. Hatice çok sevindi. Çünkü Kureyş kadınları içinde hâmileliğe ondan daha fazla özlem duyan kimse yoktu. Mekke gençlerinin süsü es-Sâdıku'l-Emîn'in zevcesi olduğu halde onun sevinci nasıl büyük olmazdı? Değerli eşine O'nun yorgunluklarını alıp götüren ve ağırlıklarını hafifletecek hâmile olduğu müjdesini verdi. İbn Hacer'in *el-İsâbe*'sinde belirtildiği üzere daha doğmadan çocuk için süt annesi seçti.

Son an geldi. Biraz vakit geçti. Değerli baba kendisine müjdenin uçurulmasını bekliyordu. Kendi sulbünden gelen ciğerparesini görmek için şevk doluydu. Onu, yeryüzünde yürüyecek kalbinin bir tanesi olarak görüyordu. Uzun süre geçmeden ebe geldi. O'na bir kızı olduğu müjdesini verince, bu rabbânî değerli armağana sevindi. İhsân ettiği çocuktan dolayı Allah'a hamd etti. Kıymetli eşinin sağ sâlim kurtulması sebebiyle de O'na çok şükürler etti ve kızına 'Zeyneb' adını verdi.[28]

28. Rasûlullah (s.a.)'in ilk doğan çocuğunun, oğlu Kāsım olduğu söylenmiştir. Yine onun doğduğu ve bi'setten önce öldüğü söylenmiştir. Bu konuda *er-Ravdu'l-ünüf*'te Zübeyr b. Avâm b. Hüveylid'den rivâyete göre o şöyle demiştir: Hz. Hatice Hz. Muhammed (s.a.)'den Kāsım ve Abdullah'ı dünyaya getirdi. Abdullah'ın diğer isimleri "Tâhir" ve "Tayyib"dir. Ona bu iki ismin verilmesi peygamberlikten sonra doğduğu içindir. Ona ilk olarak verilen isim "Abdullah"tır. Kāsım yürüme yaşına ulaşmış, ancak öldüğü zaman sütten kesilme yaşına gelmemişti.

Yine aynı kaynakta belirtildiğine göre Rasûlullah (s.a.) bir gün Hz. Hatice'nin yanına vardığında ağlıyordu. Göğüslerinde kalan sütü kastederek "Yâ Rasûlallah, Kāsım'ın sütceğizi doldu taştı. Keşke yaşasaydı da süt emmeyi tamamlasaydı, çocuğun ölümü bana daha az dokunurdu." dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): *"Onu cennette emzirip süt emme zamanını tamamlayacak birisi var."* buyurdu. Hz. Hatice: "Şayet bunu bilseydim, çocuğun ölümü bana daha az dokunurdu." dedi. Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz: *"Dilersen sana onun cennetteki sesini işittireyim."* buyurdu. Ancak Hz. Hatice: "Hayır, ben Allah'ı ve Rasûlü'nü tasdik ediyorum." dedi.

Bu rivâyete göre Kāsım, kardeşi Abdullah gibi İslâm devrinde süt çocuğu iken ölmüştür. İlim ehli arasında ihtilaf konusu olmayan hususlardan birisi de Kāsım'ın Hz. Hatice (r.anhâ)'nın oğlu olduğu ve Rasûlullah (s.a.)'in künyesinin de onun adından geldiğidir. Yine ihtilaf edilmeyen konulardan birisi, Hz. Hatice (r.anhâ)'nın dört kız dünyaya getirdiğidir. Onların hepsi İslâm devrine yetişmiş

Hz. Peygamber (s.a.) Câhiliyye ehli kimselerin yaptığı gibi Allah kendisine kız evladı ihsân etti diye üzülmedi. Onu sevinç ve mutlulukla karşıladı. Onun doğumunu kutlamak üzere kurbanlar kesti. O, iki mutlu eşin neşesine ilâve olarak eve daha fazla neşe kattı.

Zeyneb'in evin tek kızı olması uzun sürmedi. Annesi tekrar hâmile kaldı. Sayılı aylar geçmeden ev yeni bir çocuğu, Rukayye'yi karşıladı. Anne-baba onu rızâ ve hoşnutlukla karşıladı. İkisinin de el-Vehhâb (Karşılık beklemeden bol bol veren), el-Mennân (Pek çok nimetler veren) ve bütün mahlûkātı yaratan Allah ile güçlü bir bağı vardı. Rukayye'yi de Allah Teâlâ'dan güzel bir armağan, hayır ve bereket kabul ettiler.

İkisinden sonra üçüncü kız, Ümmü Külsûm geldi. Erkek çocuklara meftun bir çevrede üçüncü kız çocuğun doğumu ile anne-babanın canlarının sıkılacağı zannediliyordu. Fakat onlar bu hususta emrin sadece Allah'a âit olduğunu idrak ediyorlardı. Allah'ın üzerlerindeki nimetini inkâr edecek değillerdi. Bu yüzden de üçüncü kız çocuklarını verdiğinden dolayı Allah'a şükrederek, aynı zamanda kereminden daha fazlasını umarak karşıladılar. Günler gelip geçti, iki değerli eş ve üç kız saadet ve nimet elbiselerine bürünerek mutlu bir hayat sürdüler. Küçük kızlar sevgi pınarlarından yudumluyorlar ve suyu bol, coşkun saadet kaynağından içiyorlardı.

Şiir:

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Yücelip yükseldin, senin en büyük makamların erişilmez oldu

Senden başkası ne kadar büyük de olsa "Kübrâ/en büyük" diye anılmaz

Âlemlerin kadınları içinde nice büyük olanlar vardır

Fakat onlar seninle karşılaştırılınca pek küçük kalırlar

Sen firasetinle Peygamber'i yüzünden tesbit ettin

---

ve hicret etmişlerdir. Peygamber Efendimiz'in kızları Zeyneb, Rukayye, Ümmü Külsûm ve Fâtıma'dır. Bazıları Abdullah'ı Hz. Hatice'nin dünyaya getirdiğini reddetmiştir. Fakat *el-İstîâb*, *er-Ravdu'l-ünüf*, *el-İsâbe*, *Cemheratü ensâbi'l-arab*'daki rivâyetlerin çoğu Hz. Hatice (r.anhâ)'nın dört kız ve iki oğlan dünyaya getirdiğinde ittifak etmiştir. Ancak bu iki oğlanın ne zaman doğduğu ve ne zaman vefât ettiği konusunda ihtilaf büyüktür.

Onun gizli olan hâlini yüzünden tanıdın
Ondaki parlayan nübüvvet nurunu gördün
Nûra doğru koştun, o nûru mihir olarak elde ettin
Allah Meysere (rahatlık ve bolluk) ile kolaylaştırdı her istediğini
Kolaylık seni en kolaya sevk edip götürdü
Evlenme teklifinde bulunup Allah'ın Rasûlü'nü kazandın
O'nun sığınağı oldun, O'na yardım edip destekledin
Kucaklayarak risâlete beşik oldun
"Oku" emri indiği zamandan itibaren onu kabul ettin
Risâleti ve Zikr'i Allah'tan aldığı konusunda
Tâhâ'yı teskin edip rahatlatan sensin
O'nu örttün, bürüdün, Varaka'ya
Kendisine okunanı tilâvet etmek üzere alıp götürdün
Cibrîl gelince peçeni kaldırdın
O da durmayıp gitti, sen de O'na müjdeyi verdin
Muhammed'in hayatından harfler yazdın
O'nun sayfalarının en üstündeki ilk satır sen oldun
Şekûr olan[29] Mevlâ yaptıklarının mükâfatını verdi
Bu davranış da gerçekten şükrü hak eder
es-Selâm olan Mevlâ sana selâmını hediye etti
Sana Firdevs'te ortası boş inciden kasır verdi
Üstüne çıkılamaz mertebeler ve yücelik
Size tahsis edildi, Allah sizin değerinizi yükseltti
Bu din sizin evinizde büyüyüp serpildi
Sanki Fâtımatü'z-Zehrâ'nın rûh ikizi gibi
Olan sevgini, sadâkatini ve tâatini O'na gösterdin
O'nun yasaklarını da emirlerini de sevdin
Başkası öğle ve ikindi namazını bilmezken
Muhammed'in peşinde ilk namaz kılan sensin
O, kendisinden hiçbir zorlukla karşılaşmaksızın
Yirmi küsur yıl peygamberlerin en hayırlısı ile geçindi

29. Az iyiliğe çok mükâfat veren

Seçilmiş Peygamber senin ardından nice sıkıntılarla karşılaştı
Hüzün yılında üzüntüler peş peşe geldi
Fakat onlardan dolayı Mustafa'nın göğsü daralmadı
Onları hilm ile karşıladı, sabır zırhını giydi
Peygamberlerin Efendisi, sevgini zikrederek sana vefâ göstermeye devam etti
Ömrünü tamamlayana kadar ashâb içinde
Bir gün huzurunda Hatice zikredilince
Müştâk olarak iç çekti ve övülmesi hoşuna gitti
Âişe üstünlük iddia ettiği zaman
Mustafa'nın temiz yüzü değişti ve kızardı
Bedir'de Zeyneb'in kolyesini gördü
Esirler arasındaki eşine fidye olarak göndermişti
Onu görünce duygulandı, şerefli gözünden yaşlar aktı
Hatıralar kalbini harekete getirdiği zaman
Senin sevgin Nebî'nin kalbinde yer etmiş
Ne mutlu ki saadeti ve övüncü elde ettin
O'nun bu hassasiyeti vefatından sonra bitti mi?
Dünyada merhametli olan âhirette olmaz mı hiç?
Bize acı ey annemiz, çünkü gözyaşlarımız
İhmalkârlık ve gevşeklik yüzünden akıp göğsümüzü ıslattı
Oğlunun gözyaşları sel olup aktığında onları kim siler
Anneden başka ki, buna en layık olan odur
Ey annemiz bize şefkat et ve bizim için Allah'tan bağışlanma dile
Umulur ki Allah örtüyü sarkıtır/günahlarımızı örter
Dua ederek ellerini Mevlâ'ya uzat
Hâşâ ki Allah onları boş çevirsin
Muhammed'den sonra Allah sana salât ve selâm etsin
Kervanbaşı develere şarkı ile yol aldırdıkça veya şiir söyledikçe
Yücelip yükseldin, senin en büyük makamların erişilmez oldu
Diyenin dediği gibi, âile ve ashâb ile birlikte.

Abdülkādir Geylânî b. Sâlim b. Alevî Hired

ZEHRÂ'NIN HAYAT YOLCULUĞU

Fâtımatü'z-Zehrâ, Kureyş'in en köklü evlerinin birinde hayata gözlerini açtı. Onun babası es-Sâdiku'l-Emîn ile şeref, doğruluk ve güvenilir olma konusunda hiç kimse yarışamaz. Annesine de Mekke'de şeref, izzet ve yükseklik bakımından yaklaşacak kimse yoktur.

Allah Teâlâ Zeyneb, Rukayye, Ümmü Külsûm ve Fâtıma'nın en değerli evde dünyaya gelmelerini seçti. Onları Araplar'ın daha değerli ve temizini bilip tanımadıkları Kureyş'e mensup soylu ve asil bir sülale olarak yetiştirdi. Mekke-i Mükerreme'deki evlerin çoğunun aksine o değerli ev onları diğer kızların benzerini görmedikleri bir şekilde karşıladı. Mekke halkı kızlarını kapkara kesilmiş yüzlerle ve hiddetlenmiş kalplerle karşılardı. Çünkü onlara göre kız çocuğu olmak bir felâket haberi idi.

Hz. Zehrâ'nın evinde ise iki eş; Muhammed (s.a.) ve Hatice (r.anhâ) bu dört müjdeyi de samimi sevgi üzerine kurulmuş bir evliliğin güzel semereleri ve Allah Teâlâ'nın kendilerine bağışladığı bir rızık saydılar. Allah Teâlâ'nın bağışladığına ve lütfettiğine râzı olma konusunda örnek teşkil ettiler.

Peygamber Efendimiz (s.a.) olgunlaşan dört kızında, çocukluğunda yetimlikten dolayı tattığı her şeyi coşkun şefkati ile unutturan ve çektiği bütün mahrumiyetlere güzel bir karşılık olan sevgili eşinden latif bir sûret görürdü.

Anne de dört kızını sevgili eşinin canlı bir parçası gibi hissederdi. Öyle bir eş ki O'nu tanıdığından beri yüzünün güzelliğinin azameti kendisini cezbetmiş, şahsiyetinin asâleti ve güzel hasletleri esir almıştı. Böylece kapalı olan kalbini O'na açmış ve yeniden hayata yönelmişti. Evi neşe, sevinç, mutluluk ve canlılık ile dolduran bu Zehrâlar onun şevkini daha çok artırmıştı.

Kızların dördü de annenin gönlüne yakın ve ciğerpâreleri olsa da iki sebeple Hz. Fâtıma onun sevgisinin en büyük kısmını elde etmişti:

Birincisi, o kızlarının en küçüğü idi. Bu ise küçük olana daha çok ilgi ve özeni zorunlu kılan bir haktır.

İkincisi, cemal ve celal bakımından babasına en çok benzeyen odur.

Dört kız da hayatlarının ilk safhasında asil Kureyş evlerinin âdetlerinden bildiğimiz üzere adım adım ilerlediler. Birbiri ardınca onlara en iyi süt anneleri arandı. Sütten kesme yaşına erişince de onlar için en hayırlı mürebbiye olan annelerinin terbiyesine döndüler. Fâtıma dışında kızların hepsinin süt annesi olduğu, Fâtıma'nın tek başına annesi Hatice'den süt emme şerefine eriştiği de söylenmiştir.

Hz. Fâtıma anne-babasının sevgisi ve ablalarının ilgisi ile mutlu bir çocukluk geçirdi. Özellikle büyük ablası Zeyneb onun ikinci annesi yerindeydi.

Hz. Fâtıma dört yaşındayken babasına peygamberliğin alâmetleri (irhâs) gözükmeye başladı. Yalnızlık ve tek başına kalmak için yaptığı yolculuklar çoğaldı. Annesi O'na azık hazırlıyor, yanında kaldıkça O'na yakınlık gösterip kendisini adıyor, gittiğinde ise kalbini O'nun peşi sıra gönderiyordu.

Daldığı derin düşünceler O'nu insanların dünyasından çekip almış ve derin düşüncelerle dolu bir uzlete götürmüştü. O'nun (s.a.) bu uzleti seçmesi, Allah'ın O'nu kendisini bekleyen büyük işe hazırlamak üzere O'nun için olan planının bir bölümüydü. Gerçek hayatta tesiri olması ve beşer hayatını başka bir şekle dönüştürmesi istenen her ruhun mutlaka bir müddet halvet ve uzlet etmesi lazımdır. Yeryüzünün meşguliyetlerinden, hayatın gürültü ve patırtısından, hayatı meşgul eden insanların zor arzu ve isteklerinden uzak durması gereklidir. Allah, Rasûlullah (s.a.) için de böyle takdir etmiştir. Allah, O'nu en büyük emâneti yüklenmesi, yeryüzünü ve tarihin çizgisini değiştirmesi için hazırlıyordu. Peygamberlikle mükellef kılmadan üç yıl önce O'nun için bu uzleti takdir etti. O, bu tam uzlette bir aylık bir zaman geçirirdi. Zamanın ötesinde gizli olan gaybı düşünürdü ki Allah izin verdiğinde bu gayb ile irtibata geçmenin vakti gelsin.

Hz. Fâtıma etrafında olup bitenleri gözetlemeye başladı. Babasının çoğu zaman uzlet hâlinde olduğunu görüyordu. İşte o beş yaşına yaklaşmış, babası da kırk yaşını tamamlamıştı ki hayat ufuklarının

ötesinden peygamberlik müjdeleri görünmeye ve parlamaya başladı. Bu müjdeler sâdık rüyâlardı. Gördüğü her rüyâ sabah aydınlığı gibi açık ve berrak ortaya çıkardı. Uzlete başladığının üçüncü yılının Ramazan ayında Allah rahmetinden yeryüzü halkına akıtmayı murâd etti ve O'na peygamberliği ikrâm etti. Cibrîl'i Kur'an'dan âyetlerle O'na indirdi. Melek O'na geldi ve "Oku!" dedi. O: *"Ben okuma bilmem."* dedi. Melek O'nu aldı ve tâkati kesilene kadar sıkıştırdı. Sonra O'nu bıraktı ve "Oku!" dedi. O da: *"Ben okuma bilmem."* dedi. Nihayet üçüncü defa O'na şu âyetleri okudu: "**Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir aşılanmış yumurtadan yarattı. Oku! Rabbin, en büyük kerem sahibidir. O Rab ki kalemle (yazmayı) öğretti. İnsana bilmediklerini öğretti.**"[30]

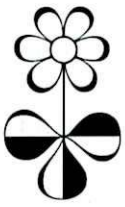
Rasûlullah (s.a.) yüreği titreyerek evine döndü. *"Beni sarıp örtünüz, beni sarıp örtünüz."* diyerek eşinin yanına vardı. Korkusu gidene kadar O'nu sarıp örttüler. Zehrâ'da sevgili babasına olanları gördü. Annesinin babasına ne olduğunu sorduğunu işitti. O da: *"Kendim için korktum/endişelendim."* dedi.

Bunun üzerine Hz. Hatice şöyle dedi: "Öyle söyleme! Vallahi, Allah seni asla utandırmaz, üzüntüye düşürmez. Çünkü, sen akrabanı görür gözetirsin. Elinde bir şey olmayana verir, misafire ikram eder ve Hakk'ın musîbetlerine dûçar olanlara yardım edersin." Sonra Hz. Hatice O'nu yanına alıp Varaka b. Nevfel'e götürdü. Varaka O'na şöyle dedi: "Bu gördüğün, Allah'ın Mûsâ'ya indirdiği Nâmûs (Cebrail)'dir. Âh keşke kavminin seni çıkaracağı zaman genç ve hayatta olsam!" Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): *"Demek onlar beni çıkaracak, öyle mi?"* deyince, Varaka: "Evet, Senin getirdiğinin benzerini getiren hiç kimse yoktur ki düşmanlığa uğramasın. Senin dâvet gününe yetişirsem sana son derecede yardım ederim." dedi.

Sevgili Peygamberimiz eşi ile birlikte evine döndü ve oturdu. Çocukları Varaka b. Nevfel'in kendisine ne söylediğini işittiler. Küçük Fâtıma şaşırmıştı. Mekke halkı neden O'nu çıkaracaktı? Niçin O'na düşmanlık edeceklerdi? O ne yapmıştı ki? Bu söz onun tasavvur edebileceğinden daha büyüktü. Henüz beş yaşındaydı. Oldukça büyümüş serpilmişti. Fakat hala çocukluk elbiselerini giyiyordu ve henüz onları çıkartmamıştı. Herhalde bu sözler zihninde tekrarlanıyor ve kalbini tesiri altında bırakıyordu.

30. el-Alak, 96/1-5

Nihayet babası tekrar yüreği çarparak ve *"Beni örtünüz, beni örtünüz."* diyerek döndü. Babasına ne olmuştu? Böyle yüreği çarparak nereye gidip geliyordu? Olan bu hâdiseler Fâtıma'yı çocukluğundan alıp çıkarmaya ve onu etrafında olup bitenleri düşünmek için yalnızlığa zorluyordu. Annesinin eşine, yani babasının başına gelene çok önem vermesi ve aralarında tekrarlayıp durdukları, herkesin kendisine saygı gösterdiği Varaka b. Nevfel'in sözleri... Kendi kendine şu soruları soruyordu: Onların kendisinden bahsettikleri bu peygamber kim? Neden kendi halkı ona eziyet ediyor?!

HZ. FÂTIMA VE DÂVETİN GİZLİ YAPILMASI

Allah Teâlâ'ya dâvet yolculuğu tam bir ihtiyat ve gizlilik içinde başladı. Mekke Araplar'ın dînî merkezi idi. Mekke'de diğer Araplarca da mukaddes sayılan Kâbe'nin koruyucuları ve putların hizmetçileri/bekçileri vardı. Mekke'de, oradan uzak bir kimse tarafından ıslah yapmak sûretiyle maksada ulaşmak çok zor ve çetin bir işti. Bu iş musîbetlerin ve felaketlerin sarsamadığı bir azme ihtiyaç duyuyordu. Buna karşılık Mekke halkını tahrik edecek bir davranışla şaşkına çevirmemek için dâvetin işin başında gizli olması hikmet gereği idi.

Rasûlullah (s.a.)'in İslâm'ı ilk olarak insanların kendisine en yakın olanlarına, ev halkına ve arkadaşlarına arz etmesi tabiî idi. O da onları İslâm'a dâvet etti. Hakkı ve hayrı sevdiğini bildikleri ile kendisini doğru ve faziletli tanıyanlardan kendilerinde hayır gördüğü kimseleri dâvet etti.

Onlardan İslâm tarihinde "es-sâbikûne'l-evvelûn (İslâm'a girmekte ilk öne geçenler)" diye bilinen kimselerin tamamı O'na icâbet etti. Onlar Rasûlullah (s.a.)'in azameti, zâtının yüceliği ve verdiği haberin doğruluğu konusunda asla gönüllerine şüphe gelmeyen kimselerdi.

Onların başında Sevgili Peygamberimiz (s.a.)'in eşi Hz. Hatice (r.anhâ) vardı. Ne zamandan beri Allah Teâlâ'nın eşini peygamber olarak seçeceği anı beklemişti. İslâm'ı kabul etme konusunda bir an bile oyalanmadı. Bilakis onu kabulde acele edip en önde oldu. Sonra Hz. Peygamber (s.a.)'in âzadlı kölesi Zeyd b. Hârise b. Şerâhîl el-Kelbî[31] müslüman oldu. Sonra Ali b. Ebû Tâlib müslüman oldu. O zaman Rasûlullah (s.a.)'in himayesinde yaşayan bir çocuktu. Rasûlullah (s.a.) amcasının kendisini güzelce himaye ve terbiye etmesine karşılık olarak ve geçim yükünü hafifletmek üzere Hz. Ali'yi himayesine almıştı. Ebû

31. Zeyd esir edilmiş, sonra köle yapılmıştı. Onu Hz. Hatice (r.anhâ) satın aldı, sonra Hz. Peygamber (s.a.)'e bağışladı. Babası ve amcası onu alıp kavmine ve aşîretine götürmek için geldi. O ise Rasûlullah (s.a.)'i onlara tercih etti. Rasûlullah (s.a.) Araplar'ın âdetlerine uygun olarak onu evlat edindi. Bu yüzden ona 'Zeyd b. Muhammed' denirdi. Nihayet İslâm geldi ve evlat edinmeyi kaldırdı.

Tâlib'in ailesi kalabalıktı. Yine Hz. Peygamber (s.a.)'in arkadaşı Hz. Ebû Bekir es-Sıddîk (r.a.) müslüman oldu. Bu sayılan kimseler dâvetin ilk günlerinde müslüman oldular.

Bu kimseler İslâm'a dâvette de aktif rol aldılar. Onların başında Ebû Bekir Sıddîk geliyordu. Sevilen, hoşgörülü ve güzel ahlâk sâhibi bir kimseydi. Bilgisi, ticaretteki mahâreti ve hoşsohbet oluşundan dolayı kavmi onun yanına varır ve onunla ünsiyet ederdi. Kavminden beraber olduğu kimselerden kendisine güvendiklerini dâvet etmeye başladı. Osman b. Affân, Zübeyr b. Avâm, Abdurrahmân b. Avf, Sa'd b. Ebû Vakkâs ve Talha b. Ubeydullah onun ellerinde müslüman oldular. Sonra Bilâl b. Rebâh, Ebû Ubeyde b. Cerrâh, Ebû Seleme, Erkam b. Ebü'l-Erkam, Osman b. Maz'ûn ve kardeşleri Kudâme ile Abdullah, Ubeyde b. Hâris, Saîd b. Zeyd el-Adevî ve hanımı Fâtıma bint Hattâb, Habbâb b. Eret, Abdullah b. Mes'ûd ve diğer İslâm'a girmekte ilk öne geçen kimseler müslüman oldular.

Sonra yavaş yavaş erkeklerden ve kadınlardan insanlar İslâm'a girdiler, nihâyet Mekke'de İslâm'ın adı yayıldı ve konuşulur oldu.

Yukarıda sayılan kimseler gizlice müslüman oldular. Rasûlullah (s.a.) gizli olarak onlarla bir araya geliyor ve dîne irşâd ediyordu. Çünkü dâvet hâlâ gizli idi. Hz. Fâtıma ve üç ablası İslâm'ı daha gizli olarak dâvet edildiği ilk zamanlarında idrâk etmişlerdir.

Müddessir sûresinin ilk âyetlerinin inmesinden sonra vahyin nüzûlü sürmüş ve peş peşe devam etmişti. O zaman inen âyetler ve sûrelerin bölümleri harika, erişilmez fâsılalara[32], o sessiz ve hassas havaya uygun düşen sâkin, etkileyici ritimlere sâhip kısa âyetlerdi. Nefisleri tezkiye edip arıtmayı güzel görüp övüyor, dünyevî arzularla onun kirletilmesini çirkin bulup yeriyordu. Cenneti ve cehennemi sanki göz önündeymiş gibi anlatıyordu. Mü'minleri o zamanki insan topluluğunun içinde bulunduğu havadan başka bir havaya alıp götürüyordu.

Fâtımatü'z-Zehrâ bu rûhânî temiz havayı teneffüs etti. Beş yaşını doldurup altı yaşına yönelen körpe kalbini onunla doldurdu. Üstün sıfatların daha üstünleriyle, güzel ahlâkın daha güzelleriyle bezendi.

Dâvet her ne kadar gizli ve ferdî olsa da onun haberleri Kureyş'e ulaştı. Şu kadar var ki Kureyş bunu pek önemsemedi. Muhammed

32. Bir âyeti diğerinden ayıran âyetin son harfi (Mütercim)

Gazzâlî *Fıkhu's-sîre* adlı kitabında[33] şöyle der: "Bu haberler Kureyş'in kulağına gitti, fakat bu haberleri önemsemediler. Belki de Ümeyye b. Ebü's-Salt, Kus b. Sâide, Zeyd b. Amr b. Nüfeyl ve benzerlerinin yaptığı gibi Muhammed (s.a.)'in de ulûhiyet ve onun hakları konusunda konuşan muvahhidlerden birisi olduğunu zannettiler. Ancak Kureyş O'nun haberinin yayılmasından ve tesirinin genişlemesinden çekindi. Günler geçtikçe O'nun ve dâvetinin sonunun nereye varacağını gözlemeye başladı."

Kureyş Rasûlullah (s.a.)'i gözlüyordu, Fâtıma ise kaynağına yakın olduğu için İslâm pınarından kana kana içiyordu. Çünkü Rasûl (s.a.) babasıydı ve annesi O'na îman edenlerin ilkiydi.

Günler birbirini kovaladı ve aradan üç yıl geçti. Hz. Fâtıma yedi yaşına ulaşmış ve sekiz yaşına yaklaşmıştı. Dâvet hâlâ gizli ve ferdî idi. Bu zaman diliminde kardeşlik ve yardımlaşma esasları üzerine kurulmuş, risâlete kendi makāmından ulaşıp oradan elde eden mü'minlerden bir cemaat meydana geldi. Sonra Hz. Peygamber (s.a.)'e hikmet ve güzel öğüt ile kavmini uyarmasını, onların bâtıllarına karşı durmasını ve putlarına hücum etmesini emreden vahiy indi.

Ardından Arap Yarımadası'nı kuvvetle sarsan büyük hâdise meydana geldi. Hz. Fâtıma'yı özel meşguliyetlerinden çekip aldı ve şiddetle onu çocukluk rüyalarından uyandırdı. Bu rüyaları peygamberliği tâkip eden korkunç hâdiselerin girdabına attı.

Henüz yedi yaşındayken kendisini şiddetli bir sarsıntı ile yüz yüze, yeni dinin karşısında çılgın putperestliğin tahrik ettiği kasırga alevinin içinde durur halde buldu.

Bu yeni değişiklik onun hayatından, küçüklüğün neşesinden ve çocukluğun eğlencesinden bir şeyler alıp götürdü. Fakat o, kaybettiği bu neşeye asla üzülmedi. Daha önce faydalandığı rahatlık ve gönül huzurunun böyle çabucak elinden gitmesi ona ağır gelmedi. Bilakis çocukluğunun tılsımlarını kendi rızası ile çözdü. Tereddüt göstermeden akranlarının oyunlarını terk etti. Zorlukları ve meşakkatleri ile yeni hayatı karşıladı. Yaşının küçük olmasına rağmen, rasûl ve nebî olan Hz. Peygamber (s.a.)'in kızı olmanın ne anlama geldiğini idrâk ediyordu. Hz. Mustafa (s.a.)'e göre olan konumuna lâyık olmak için yüklenmesi gereken yükün ağırlığının farkına varmaya başladı. O ki Kureyş ile

33. *Fıkhu's-sîre*, s. 176 (özetle)

toplu olarak yüz yüze geliyor, sadece az bir baskıcı topluluk, bir olan Hakk'a îmanından dolayı O'ndan uzaklaşıyordu.

İyi ve mübârek bir kimse olan dayısı Varaka'nın kavminin O'nu çıkaracaklarına dâir sözü Hz. Fâtıma'nın zihninden geçti. Yaşının küçüklüğüne rağmen kendi kendine şu soruyu sordu: Herkes O'nun doğruluğuna, güzel ahlâka ve fazîletli amellere sâhip olduğuna şâhitlik ettiği halde babasının etrafındaki bu yaygara nedendi?

Birbiri ardınca gelen bu olaylar Fâtıma'nın çocukluğunu ve başına gelen yalnızlığı etkileyip zorlaştırdı.

Babası vaktinin çoğunu uzlette ve daldığı düşüncelerle geçiriyordu. Annesi sevgili eşinin peşini tâkip etmekle, dâvet ve ibâdet için gerekli havayı O'na hazırlamakla meşguldü. Fâtıma vaktinin bir bölümünü akranlarıyla geçiriyor, bâzen de kendi yalnızlığında kalıyordu.

Olaylar öyle gerçekleşti ki onu bu yalnızlıktan söküp çıkardı. Kendisini olayların yörüngesinde ve onları yakından takip eder buldu. Günler Fâtıma'yı şaşkına çeviriyor, yalnızlığından ve düşünme saatlerinden koparıyordu. Babasını ve annesini de tefekkürlerinden alıkoyuyordu. Abdüluzzâ'nın (Ebû Leheb) iki oğlu Utbe ve Uteybe, Rukayye ve Ümmü Külsûm'ü boşadı.

Kureyş, Efendimiz Muhammed (s.a.)'e karşı kızları hakkında şöyle diyerek komplo kurmuştu: "Siz Muhammed'i tasadan kurtarmışsınız. Kızlarını evine geri gönderin de kendisini onlarla meşgul edin." Ardından Rasûlullah (s.a.)'in üç damadına gittiler ve her birine: "Eşinden ayrıl, biz seni Kureyş'ten dilediğin kadınla evlendiririz." dediler.

Ebü'l-Âs b. Rebî' eşini Kureyş kadınlarının hepsine tercih ederek bu teklifi reddetti. Ebû Leheb'in iki oğlu ise derhal bu teklifi kabul ettiler. Utbe, Rukayye bint Muhammed'in yerine Saîd b. Âs'ın âilesinden bir kadını eş olarak seçti.

Ebû Leheb'in iki oğlunun eşlerini boşama konusunda Kureyş'in gayretkeşliğine muhtaç olmadıklarını söylememize ihtiyaç yok. Ebû Leheb'in kinci karısı Ümmü Cemîl bint Harb bu işi üstlenmişti. Kendisiyle Hz. Muhammed'in (s.a.) iki kızının aynı çatı altında olamayacağına yemin etmişti. Sonra kocası Ebû Leheb ile birlik olup gelinlerine diş biledi. İki oğluna: "Muhammed'in kızlarını boşamazsanız başım ikinizin başına haram olsun." dedi. Oğullarının bunu yapacağı zannedilmezdi.

Sevgili Peygamberimiz'in doğumuna sevinen ve O'nun doğumunu kendisine müjdelediğinde câriyesi Süveybe el-Eslemiyye'yi âzâd eden amcasının da kardeşinin oğlunun kızları hakkında bunu yapması tahmin edilmezdi.

Fakat kinci Ümmü Cemîl hepsinin peşindeydi. Kocasının peşindeydi; onun aklını ve irâdesini başından alıyor, kışkırtıyor, onu mertliğini yitirmiş ve irâdesini kaybetmiş bir halde bırakıyordu. Damarlarında akan Hâşimî kanını zehirliyor, Muhammed (s.a.)'e olan yakınlığının kendisine zorunlu kıldığı destek ve anlayışı ona unutturuyordu. Fakat Ümmü Cemîl'in yaptığı kör bir gayretten ve ahmaklıktan ibâretti. Hâşimîler üstün gelmiş, yücelik ve şerefin çoğunu ele geçirmişti. Onun kavmi olan Abdüşems oğulları ise Hâşimîlerin elde ettiği üstünlükleri elde edememiş, özellikle beklenen peygamberlik gerçek bir vâkıaya dönüşmüş ve ona Hâşimîler nâil olmuştu. Bu yüzden bu kinci kadın onların babaları ve putları hakkındaki ahmakça Câhiliyye kibrinden faydalanarak onları bölüp parçalamak için harekete geçti.

Hz. Peygamber (s.a.)'in Rabbi tarafından gönderileni ilan etmesini fırsat bildi. Hz. Hatice'ye kininden dolayı ondan intikam almak istedi. Çünkü o çok şeref, heybet ve yücelik elde etmişti. Hep izzet ve şerefle anılıyordu. Lanetli kiniyle insanları Hz. Hatice'ye kızdırmak, onun Kureyş'te ve Kureyş dışında örnek gösterilen mutluluğunu altüst etmek için insanların öfkesini tutuşturmaya başladı. Ebû Leheb'in kinci karısı tamamen kendini kaybetti. Rukayye ve Ümmü Külsûm'ü Peygamber evine geri göndermekle yetinmedi, işi apaçık bir savaşa çevirdi.

Ebû Leheb ve karısının durumu, Hz. Peygamber (s.a.)'e karşı olan düşmanca tavrın en kötülerindendi. Hâşim oğullarından hiç kimse Ebû Leheb ve karısının eziyet ettiği gibi O'na eziyet etmedi. Çünkü Hâşimîler'den ve Hz. Peygamber (s.a.)'in amcalarından Ebû Tâlib gibi O'nun dininden olmadığı halde yanında duran, O'nu destekleyen ve cesaretlendirenler de vardı. Hamza b. Abdülmuttalib'in durumuna gelince Ebü'l-Hakem b. Hişâm (Ebû Cehil) kardeşinin oğluna eziyet ettiği zaman ona olan öfkesi, kendisini Hz. Peygamber (s.a.) için intikam almaya ve müslüman olmaya sevk etmiştir. Şüphesiz bu hem Kur'ân-ı Kerîm'in mucizelerinden, hem de Hz. Mustafa (s.a.)'e öğreten, O'nu üstün kılan ve O'na ikramda bulunan Rabbi tarafından kendisine verilen mucizelerdendir. İşte Kur'ân efendimiz Muhammed (s.a.)'e iniyor, Ebû Leheb ve karısı kinci odun hamalı Ümmü Cemîl'in birlikte ce-

hennemde olacağını O'na teyid ediyor. Ebû Leheb yalandan bile olsa kendisinin ve eşinin müslüman olduğunu ilan etse ve insanlara: "Şu Kur'an benim ateşte olduğumu, eşimin de benim yanımda olduğunu söylüyor. Biz ise müslüman olduk" dese ne olurdu ki?! Fakat bu Allah'ın irâdesi ve kazasıdır. O'nun huzurunda ise söz değiştirilmez. O gözlerin hâin bakışını ve kalplerin gizlediğini bilir. Noksanlardan münezzeh ve yüce olan Allah, Ebû Leheb'e ve karısına şekâvetlerinin/azgınlıklarının gâlib geleceğini ve Muhammed (s.a.)'e yaptıklarının karşılığı olarak varacakları yerin sonunda ateş olacağını da bilir.

İster müslüman olanlardan, ister olmayanlardan olsun Ebû Leheb'den başka Hâşim oğullarından ve Abdülmuttalib oğullarından hiç kimse Muhammed (s.a.)'i yardımsız bırakmadı.

Peş peşe gelen olaylar Zehrâ'yı daha da takviye ediyor, babasına, annesine ve kardeşlerine daha çok bağlıyordu. İslâm, onunla müslüman olan kız kardeşlerini soy bağından daha güçlü, kan bağından daha değerli ve akrabalık bağından daha yakın bağlarla birbirine bağladı. Hz. Muhammed (s.a.)'in evindeki herkes özel meşguliyetlerini unuttu. Hep birlikte bir dinin etrafında toplandıklarından, ondan başka din kabul etmediklerinden beri... Bir tek Rabb'e secdeye kapandıklarından, O'na başka bir ilâhı ortak koşmadıklarından, O'ndan başka bir rabbe ibâdet etmediklerinden bu yana...

Hz. Fâtıma, herkes keşke müslüman olsa da kendisinin hissettiği nimeti hissetseler ve kendisini kaplayan mutluluk onları da kaplasa diye arzu ediyordu. Ali b. Ebû Tâlib'in müslüman olan üç kişiden biri olması onu çok sevindirmiş ve mutlu etmişti. Çünkü o kendisi için değerli bir kardeş mesâbesindeydi. Kendisiyle onun ayrı dinden olması, o olmadan kendisinin İslâm nimetini elde etmesi, onu insanlığın efendisinin evinde o halde bırakması ve onun Allah'ın gazabına uğramış kâfirler topluluğuna katılması kendisine zor ve ağır gelirdi.

Teyzesinin oğlu, büyük ablası Zeyneb'in eşi Ebü'l-Âs b. Rebî'nin de müslüman olması temennisinde bulundu. Hatta bütün Hâşim oğullarının müslüman olmasını arzu etti. Çünkü onlar babasının âilesi ve en yakın aşîreti idi. Onun temiz ve pak kalbi Allah Teâlâ'nın Hz. Peygamber (s.a.)'in âilesini imtihan etmek ve sınama potasında eritmek istediğini bilmiyordu. Allah'ın onları kendisiyle denediği şeylerden birisi de bazı yakınlarının düşmanlığıydı. Allah Teâlâ Rasûl-i Ekrem (s.a.)'i

akîdesinin güçlü, îmanının sâdık ve fedâkarlığının yüceliği konusunda en büyük örnek olarak göstermek istedi.

Allah Teâlâ, Fâtımatü'z-Zehrâ'ya elem ve imtihandan, asil ibtilâdan ve büyük sıkıntılardan en geniş payı ayırdı. Onun çocukluğunun erken yaşlarından ve körpeliğinden itibaren eziyeti ve büyük belâyı görmesini takdir buyurdu. Kardeşlerinin hepsinin aksine o, vahyin başlangıcından O en yüce kahraman, büyük sabır sâhibi ve büyük muallim nefeslerini tamamlayıp refik-i a'lâya kavuşana kadar babası ile birlikte yaşadı. O'nun yanında ve yakınındaydı. Hz. Ali (k.v.) ile evliliğinden sonra bile refik-i a'lâya intikāline kadar O'ndan ayrılmadı.

Artık Hz. Fâtıma savaş meydanına doğru hareket etmeye başlamıştı. Yaşının küçüklüğü ona evden dışarı çıkma, dışarıda hareket etme ve babasını nereye giderse tâkip etme fırsatı veriyordu. Babasını dâvetçi, uyarıcı ve korkutucu olarak Kureyş'in cemiyetlerine ve toplantı yerlerine girerken görüyordu. Bu arada O, dâveti ve risâleti uğruna beyinsizlerin eziyetlerine ve tuzaklarına da mâruz kalıyordu.

Hz. Zehrâ, yine Kâbe'ye gittiği bir gün babasının ardındaydı. O, ruknü istilâm etti. Müşrikler O'nu görür görmez hepsi birden üzerine atladılar. "Şöyle şöyle diyen sen misin?" diyerek etrafını sardılar. Atalarının küfür üzere bulunduğuna, ilahlarının kusurlarına ve kendilerinin sefih olduklarına dair söylediği sözleri sayıp döktüler.

Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz îmanda sebât ederek ve doğrulukta yücelerek: "*Evet, bunları söyleyen benim.*" diyordu. Aptal Câhiliyye taassubu galeyana geliyor ve Ebû Cehil, Hz. Fâtıma'nın Babasının ridâsının yakasından tutuyordu. Hz. Fâtıma'yı korku kaplamış, hareket etmeden yerinde duruyordu. Derken Ebû Bekir Sıddîk (r.a.)'ın kahramanca hareketi onu korkusundan kurtarıp kendine getirdi. O, bu ahmak Câhiliyye devri insanının yapıp diğer ahmakların hepsinin de onayladığı davranışını reddederek Rasûlullah (s.a.)'in önüne durdu. Gerçek îmandan gelen bir heyecanla "Siz bir adamı "Rabbim Allah'tır" diyor diye öldürecek misiniz?" diyordu.

O, bu sözüyle dikkatleri Rasûlullah (s.a.)'in üzerinden uzaklaştırdı. Bu sefer de ona yöneldiler. Gözlerinden, başlarından ve ellerinden öfke kıvılcımları ve ahmaklık saçılıyordu. Onu sakalından tutup çektiler ve başını yarmadan onu bırakmadılar.[34]

34. *es-Sîretü'l-Hâşimiyye*, I, 310

Muhammed (s.a.) Beyt-i Harâm'dan ayrıldı ve yolda yürüdü. Fâtımatü'z-Zehrâ yakın mesafeden O'nu takip ediyordu. Eve vardı ve başına gelenlerin şiddetinden dolayı yatağına girerek örtünüp büründü.

Fâtımatü'z-Zehrâ şaşkınlık içinde oturdu ve kendi kendine sordu: 'Doğruluk konusunda babam büyük-küçük, hür-köle bütün insanların îtirafıyla örnek gösterilen bir kimse. Şimdi onların nazarında O'nu yalancı kılan şey nedir?' Bu soru onun gönlünden, zeki ve küçük aklının hayal ettiğinden daha büyüktü. O da yatağına girip üzerini örttü ve uyudu.

Yine babasının Harem'e çıktığı bir gün Fâtımatü'z-Zehrâ O'nu tâkip etti. O'na uzak olmayan bir yerde durdu. O'nu gözetliyor, gözüyle ve temiz kalbiyle O'nun etrafını kolluyordu. O, Harem'de secde hâlindeydi ve etrafında Kureyş müşriklerinden insanlar vardı.[35] Ukbe b. Ebû Muayt bir devenin işkembesini getirdi ve O'nun mübârek sırtına koydu. Sallallahu aleyhi ve sellem Efendimiz başını kaldırmadı. Zehrâ (r.anhâ) hemen babasına doğru koşarak geldi ve O'nun pak sırtından işkembeyi alıp yere attı. Sonra bunu yapanlara beddua etmeye başladı. Hz. Peygamber (s.a.) onun temiz ve narin sesini işitti ve şöyle diyerek başını kaldırdı: "Allah'ım, Kureyş'ten olan şu topluluğu sana havâle ediyorum! Allah'ım, Ebû Cehl b. Hişâm'ı, Utbe b. Rebîa'yı, Şeybe b. Rebîa'yı, Velîd b. Utbe'yi, Ukbe b. Ebû Muayt'ı ve Übey b. Halef'i sana havâle ediyorum!" Müşrikler O'nun bedduasından korktular. O, namazını bitirene kadar gözlerini kapadılar. Rasûlullah (s.a.) sevgili kızı Fâtımatü'z-Zehrâ ile beraber evine gitti.

Günler çabucak geçti. Ukbe b. Ebû Muayt dışında babasının beddua ettiği kimselerin hepsi Bedir kuyusunun etrafında yere serildiler. Ukbe b. Ebû Muayt'ı ise Rasûlullah (s.a.) Bedir'den dönüş yolunda

35. Buhârî, İbn Mes'ûd (r.a.)'ın şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Rasûlullah (s.a.) Mescid'de namaz kılarken biz de O'nunla beraberdik. Ebû Cehil: "Falan oğullarının kestiği devenin işkembesini kim getirip, secdeye gidince Muhammed'in üzerine bırakır?" dedi. Ukbe b. Ebû Muayt kalktı, o işkembeyi getirdi ve Hz. Peygamber (s.a.) secdeye gidince üzerine bıraktı. Düşmanlarına mukavemet göstermekten âciz olduklarından Mescid'de bulunan müslümanlardan kimse onu Efendimiz'in üzerinden alıp atamadı. Aleyhi's-salâtü ve's-selâm Efendimiz hâlâ secde hâlindeydi. Nihâyet kızı Hz. Fâtıma geldi ve pisliği üzerinden aldı ve attı. Rasûlullah (s.a.) kalkınca bu çirkin işi yapanlara şöyle beddua etti: *"Allah'ım Kureyş'ten olan şu topluluğu sana havale ediyorum..."*

öldürttü. Bu onun Kur'an ve Rasûlullah (s.a.) hakkında söylediği sözler ile îman edenlere yaptığı eziyetlerden dolayı idi.

Bunlara onun şu çirkin davranışı da ilâve edilebilir: Bir gün o, Hz. Peygamber (s.a.)'i bir yemeğe dâvet etti. Rasûlullah (s.a.) yemeğe varınca ona: *"Vallâhi, sen Allah'a îman edip Allah'tan başka ilah olmadığını şâhitlik etmedikçe yemeğini yemem."* dedi. Bu haber Ukbe'nin arkadaşı olan Übey b. Halef el-Cümahî el-Kuraşî'ye ulaşınca ona: "Senin hakkında duyduğum bu şey nedir?" dedi. O da: "Bir şey yok. Evime şerefli bir adam geldi. Kendisine şâhitlik etmedikçe yemeğimi yemeyi reddetti. Yemek yemeden evimden çıkıp gitmesinden utandım ve O'na şâhitlikte bulundum." dedi. Übey: "Eğer Muhammed'le karşılaşır da ayağınla O'nun boynuna basmaz, yüzüne tükürmez ve gözüne yumruk atmazsan yüzüm yüzüne haram olsun." dedi. Ukbe, Rasûlullah (s.a.)'i görünce O'na bunları yaptı.

Bu bedbahtın Rasûlullah (s.a.)'e yaptığı şeylerin en kötülerinden birisi de Buhârî'nin *Sahîh*'inde rivâyet ettiği şu hâdisedir: Peygamberimiz (s.a.) Hicr-i Kâbe'de namaz kılarken Ukbe b. Ebû Muayt geldi, elbisesini Rasûlullah (s.a.)'in boynuna doladı ve O'nu şiddetle sıkıştırıp boğmaya çalıştı. Hz. Ebû Bekir yetişerek onu omzundan tutup Hz. Peygamber (s.a.)'in üzerinden uzaklaştırdı ve: "O size Rabbiniz'den apaçık deliller getirdiği halde siz bir adamı "Rabbim Allah'tır" diyor diye öldürecek misiniz?" dedi. Bunun üzerine şu âyetler nâzil oldu: **"O gün, zalim kimse (pişmanlıktan) ellerini ısırıp şöyle der: "Keşke o peygamberle birlikte bir yol tutsaydım! Yazık bana! Keşke falancayı dost edinmeseydim! Çünkü zikir (Kur'an) bana gelmişken o, hakikaten beni ondan saptırdı. Şeytan insanı yüzüstü bırakıp rezil rüsvay eder."**[36]

36. el-Furkān, 25/27-29

RASÛLULLAH (S.A) HZ. FÂTIMA'YI ÖRNEK GÖSTERİYOR

Allah Teâlâ'nın "**En yakın akrabânı uyar.**"[37] âyeti inince Hz. Peygamber (s.a.) yüksek sesle nidâ ederek dışarı çıktı. Kureyş de ne olduğunu görmek için dışarı çıktı. Hz. Fâtıma da babasını izlemek ve O'nunla Kureyşliler'den kendi akrabaları arasında birazdan neler olacağını görmek için orada durdu. Hz. Peygamber (s.a.) şöyle buyurdu:

"Ey Kureyş topluluğu, kendinizi Allah'tan satın alın! Yoksa sizi Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Abdümenâf oğulları, sizi Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Abbâs, ey Abdülmuttalib'in oğlu, seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Abdülmuttalib'in kızı Safiyye, ey Allah'ın Rasûlü'nün halası, seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Muhammed'in kızı Fâtıma, malımdan dilediğini iste. Ama seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez."[38]

Dr. Âişe Abdurrahmân (Bintü'ş-şâtı') bu durumu şöyle yorumlar: Fâtıma'nın kalbi sevgi ve duygu ile çarptı. İçinden şöyle dedi: "Ey babaların en sevgilisi ve dâvetçilerin en değerlisi buyur..."

Sonra kendisini topladı, küçük ve latîf bedeniyle başı dik ve yüzü parlak bir halde insanlar arasında yürüdü. Sanki babasının (s.a.) bütün kardeşleri, hatta kendi özel ev halkı arasından onu seçmesinden dolayı yüzü parlamıştı. Babasının onu seçmesi, insanların kendisine en değerlisini, en sevgilisini ve an yakınını bile Allah'ın azâbından kurtarmak için elinden bir şey gelmeyeceğini beşeriyete vurgulamak içindi.[39]

37. eş-Şuarâ, 26/214
38. Müttefekun aleyh bir hadîstir. Buhârî, Kitâbü'l-Vasâyâ'da, Müslim, Kitâbü'l-Îmân'da birkaç tarîktan muhtelif rivâyetlerle tahric etmiştir.
39. *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 593.

O, ilk olarak kavim ve kabilesi olan Kureyş'le söze başladı. Sonra en yakın akrabası olan Abdümenâf oğulları, sonra amcası Abbâs b. Abdülmuttalib (r.a.), sonra da halası Safiyye bint Abdülmuttalib (r.anhâ) ile sözüne devam etti. Kızı Fâtıma (r.anhâ) ise bu pek önemli durumda Hz. Peygamber (s.a.)'in örnek gösterdiği son kimse oldu. Kızı Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'yı Allah'ın azâbından kurtarmak için Muhammed (s.a.)'in elinden bir şey gelmezse, kim olursa olsun ondan başka bir kimse kendisini Allah'ın azâbından kurtarması için elinden bir şey geleceğini umabilir mi?[40]

Bu, Hz. Mustafa (s.a.)'in ümmetinin içinde yaymak ve yerleştirmek isteği esaslar, hadler ve ahlâk konusunda Fâtıma (r.anhâ)'yı örnek gösterdiği tek durum değildir.

Kureyş'in Mahzûm oğulları kabilesinden bir kadın müslüman olduktan sonra ziynet eşyası çaldı. Onun durumu Hz. Peygamber (s.a.)'e ulaştı. Kureyş onun elinin kesilmesi konusunda şefkat gösterdi. Birkaç kimseden Hz. Peygamber (s.a.)'e aracı olmasını istediler. Sonra Rasûlullah (s.a.)'in hem kendisini, hem de babasını sevdiği Üsâme b. Zeyd ile konuştular. Hz. Mustafa (s.a.) onun aracılığını kabul ederdi. Üsâme gelip Hz. Peygamber (s.a.) de onu görünce: *"Benimle konuşma, ey Üsâme. Çünkü hadler bana ulaştığı zaman onları terk etme imkânı yoktur. Muhammed'in kızı Fâtıma da hırsızlık etmiş olsaydı, elbette onun da elini keserdim."* buyurdu.[41] Bir rivâyette ise Rasûlullah (s.a.): *"Allah Teâlâ'nın hadlerinden bir had konusunda şefaatçi/aracı mı oluyorsun? Muhammed'in kızı Fâtıma bile hırsızlık yapmış olsaydı, onun da elini keserdim."* buyurdu.

Kureyşliler Hz. Mustafâ (s.a.)'in kendilerini topladığı yerden ayrıldılar. Artık sekiz yaşında bir kız olan Fâtımatü'z-Zehrâ bu toplantının selametle bittiğine emin olunca acele adımlarla evine koştu. Kendisini annesinin kucağına attı. Sevinçten gözleri yaşla dolmuştu. Sevincinin fazlalığından sanki dünyaya sığmıyordu. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.) kendisini amcası ve halasıyla eş tutmuştu. Kureyş içinde o ikisi kimdi, daha yeni sekiz yaşına adım atan küçük kız kimdi! O, Hz. Mustafa (s.a.)'in kastettiği bütün bu mânâları ve kendisini örnek gösterdiğini kavrıyordu.

40. *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 593-594.
41. Müttefekun aleyh

Anne bir taraftan kızının konuşmasını dinlerken onu şefkatle okşadı. Aynı zamanda acı çekiyordu. Sanki o, ömrün sonuna yaklaştığını hissediyordu. Fâtma ise hala ömrünün küçük yaşlarındaydı. Rasûlullah (s.a.) ise kâfir, müşrik ve inatçılardan baskı görüyordu ve görmeye de devam edecekti. O'nun misali O'ndan önceki bütün peygamberlerin durumu ile aynıydı. Fâtıma da O'nunla birlikte dâvetin güçlükleri ile yüzyüze gelecekti. O'nun kendisinden ayrılmayan kızıydı. O, babası Hz. Mustafa (s.a.)'in sevgisini kazanmış küçük kızıydı.

Hz. Zehrâ kıvrak zekasıyla annesinin gönlünden neler geçtiğini anladı. Kureyş'ten ve Kureyş'ten olmayan diğer inatçı kimselerden, tevhîd dâvâsını küçümseyen ve ona engel olan kimselerden, sadece atalarını putlara tapar buldukları için zararı ve faydası olmayan putlara bağlanmış kimselerden babasıyla birlikte kendisini bekleyen türlü azab ve baskılarla karşılaşacağını hissetti.

Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.anhâ) ile Hz. Zehrâ arasındaki bu konuşma devam etti ve söz sözü getirdi. Bu sırada annenin gönlü kızının sıkıntılara karşı ne kadar sabırlı olduğuna mutmain oldu. Babasına muhabbeti ve sevgisi konusunda elde ettiği payın büyüklüğü kadar işkencelere tahammül göstermeye zâten başlamıştı.

Kureyş coşup hareketlendi ve müslüman olduğunu bildiği kimselere işkenceyi artırmaya başladı. Hz. Peygamber (s.a.) bile Kureyş ve Kureyşliler'in eziyetinden selamette olmadı. Daha önce zikredildiği üzere Hz. Peygamber (s.a.)'e karşı onların en şiddetlisi, çoğu zaman O'nu taşlayan amcası Abdüluzzâ Ebû Leheb'di. Hanımı kinci Ümmü Cemîl de diken toplayıp getirir, geceleyin Hz. Mustafa (s.a.)'in yoluna ve evinin önüne atardı. Allah Teâlâ onun ve kocasının hakkında Tebbet sûresini indirdi: "**Ebû Leheb'in iki eli kurusun! Kurudu da. Malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O, alevli bir ateşte yanacak.. Odun taşıyıcı olarak karısı da (ateşe girecek). Boynunda hurma lifinden bükülmüş bir ip olacak.**"

Bu sûre inince Ümmü Cemîl Kâbe'nin yanında Mescid'de oturmakta olan Rasûlullah (s.a.)'in yanına vardı. Ebû Bekir Sıddîk (r.a.) da O'nunla beraberdi. Ümmü Cemîl'in elinde bir de taş vardı. Onların başına gelip dikilmeden Allah, Rasûlullah (s.a.)'i onun gözüne görünmez kıldı. Sadece Ebû Bekir (r.a.)'ı görüyordu. Ona: "Arkadaşın nerede? İşittim ki beni hicvediyormuş. Vallâhi, eğer O'nu bulsaydım bu sert taşı

ağzına çarpacaktım. Allah'a yemin olsun ki gerçekten ben bir şâirim." dedi ve ardından kin ve öfke ile şu şiiri söyledi:

Yerilmişe isyan ettik
Onun işini/dâvâsını reddettik
Dininden nefret edip iğrendik

Sonra da çekip gitti. Ebû Bekir (r.a.): "Ey Allah'ın Rasûlü, ne dersin, o seni gördü mü?" diye sordu. Efendimiz (s.a.): *"Beni görmedi. Allah beni onun gözüne görünmez kıldı."* buyurdu.[42]

Kâfirler mü'minlerin bu ilk bölüğüne türlü işkenceler yapmaya başladılar. Onları öğle sıcağında aşırı sıcaktan kavrulmuş toprak üzerine yatırıyorlar, susuz bırakıyorlar ve derileri dağlanana kadar demir zırhlar giydiriyorlardı. Bu hususta kadınlara da merhamet göstermiyorlardı. İslâm'da ilk şehid de bir kadın oldu. O Ammâr b. Yâsir'in annesi Sümeyye bint Hubbât'tır. Allah onların hepsinden râzı olsun. Fâtımatü'z-Zehrâ'nın gördüğü her tür ve çeşit işkence, onun için ve îmanı için kendisinin emsali birisinin imtihan olunacağı en ağır imtihandı. Babasına sıkı sıkıya bağlı olması, O'nun karşılaştığı ağır eziyetten kendisinin de elem duymasına, O'nun katlandığı kâfirlerin baskısından ve O'nu öldürmeye hırs göstermelerinden korkmasına sebep oluyordu. Bâzı rivâyetlere göre O'nu Ebû Leheb bir hançerle, Ebû Cehil birçok kere taşla ve başka kimseler de değişik şekillerde öldürmeye çalışmıştı.

Zayıflardan ve kölelerden olan ilk müslümanların bu açık baskı ve zulümden dolayı katlandığı elemi, Hz. Fâtıma da yudumluyordu. Hatta neredeyse güneşin alevini, yaz sıcağı ısıttığı vakit onların üstlerine konan kavurucu kayaların yakıcılığını hissediyor, Kureyş'in zayıf mü'minlerden güçlerinin yettiği kimselerin sırtlarında patlattıkları kamçıların tesirini narin bedeni üzerinde duyuyordu.

Bu küçük mü'mine, bu konu üzerinde kafa yorup aklederek düşünmeyen o inatçı topluluğun akıllarına şaşıyordu. Onların ellerinde işkenceye uğrayanların îmanları ise arttıkça artıyordu. Mücrim düşmanların gözü önünde onlar her gün ölüyorlar, buna rağmen geri dönmüyorlar, bilakis dinlerine daha çok sarılıyorlardı. Bu, onların îmanın tadını aldıklarına, onun kendilerinin temiz nefislerine ve pâk gönüllerine tesir ettiğine delildir. Fakat bu inatçı kimseler, bir an bile

42. bk. *Sîretü İbn Hişâm,* I, 335, 336

akl-ı selîme dönmüyorlar ve kendi kendilerine durup düşünmüyorlardı ki apaçık hakîkate ulaşsınlar.

Mü'minler ise bunu Allah Teâlâ'nın razı olduğu bir hikmete bağlıyorlardı. Evet, bu Allah'ın hoşnut olduğu bir hikmetti. Sıkıntı ve imtihan şiddetlendikçe mü'minlerin îmanı güçleniyordu. İşkenceye uğrayan bu topluluğa yapılanlar arttıkça, sıkıntıları fazlalaştıkça, elemleri şiddetlendikçe, gelen bu zorluklar karşısında onlar daha da güçleniyordu. Ne kadar şiddetli olursa olsun gelecek herhangi bir zorluk, onların uğradıkları zorluklara asla benzer ve denk olamaz. İslâm'a girmekte öne geçmelerinden dolayı Allah'ın seçtiği bu mümtâz kimseler, yeni devletin üzerlerine İslâm binasının kurulacağı güçlü dayanaklar olmuşlardır. Onlar bu devlete kötülük ulaşmasını bekleyen akran devletlere, ruh ve îman kuvvetiyle korku verici bir kuvvet vereceklerdir.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) Hz. Mustafa (s.a.)'in zayıf kimseler için hayır duada bulunduğu görüyor, kendisi de onlar için hayır dua ediyordu. Allah'a kendisini ve müslümanları müşriklerin şerrinden koruması, onların eziyetlerini uzaklaştırması, amellerini boşa çıkarması, kalplerine korku ve zayıflık salması için yakarıyordu.

HABEŞİSTAN'A HİCRET VE RUKAYYE'NİN ZEHRÂ'DAN AYRI DÜŞMESİ

Zulüm ve baskı bi'setin dördüncü yılının ortalarında veya sonlarında başladı. Hz. Zehrâ sekiz yaşının ortasına ulaşmıştı veya neredeyse dokuz yaşına ulaşmak üzereydi. Beşinci yılın ortalarında zulümler şiddetlendi ve dayanılmaz hal aldı. Nihayet müslümanlar için Mekke'de durmak zorlaştı. Çektikleri sıkıntılar onları bu elem verici azabdan kurtaracak bir yol aramaya sevk etti. İşte bu yıpratıcı ve kasvet verici şartlarda Kehf sûresi nâzil oldu. Müşriklerin Hz. Peygamber (s.a.)'e sordukları sorulara cevaplar içeriyordu. Sûrede Allah Teâlâ'dan mü'min kullarına önemli işâretler bulunan üç kıssa vardı:

1- Ashâb-ı Kehf Kıssası:

Bu kıssa, din konusunda fitneye düşme korkusu olduğu zaman küfür ve düşmanlığın olduğu yerlerden hicret etmeye ve başka bir mekanda Allah'a sığınmaya irşâd ediyordu. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurur: "**Madem ki siz onlardan ve onların Allah'ın dışında tapmakta oldukları varlıklardan uzaklaştınız, o halde mağaraya sığının ki, Rabbiniz size rahmetini yaysın ve işinizde sizin için fayda ve kolaylık sağlasın.**"[43]

2- Hızır ve Mûsâ (a.s.) Kıssası:

Bu, şartların her zaman zâhire göre cereyan etmediğini ve sonuçlanmadığını ifâde eden bir kıssadır. Onda müslümanlara karşı yapılan savaşın tamamen tersine döneceğine, bu zayıf ve baskı altına alınmış kimselerin muzaffer olacağına zımnen anlaşılacak latîf bir işâret vardır.

3- Zü'l-karneyn Kıssası:

Bu kıssa yeryüzünün Allah'a ait olduğunu, Allah'ın onu mü'min kullarından dilediğine verdiğini, kurtuluşun devamlı olarak Allah'a

43. el-Kehf, 18/16

îman eden insanın yolunda olduğunu, Allah'ın zaman zaman zayıfları o zamanın Ye'cûc ve Me'cûc'ünden kurtaracak kullarını göndermeye devam ettiğini ve yeryüzüne vâris olmaya en çok hak sâhibi olanların Allah'ın sâlih kulları olduğunu anlatır.

Sonra hicret konusuna bu dolaylı hazırlığın ardından Zümer sûresi nâzil oldu. Orada hicrete açığa yakın bir işâret vardır. Bazı âyet-i kerîmeleri Allah'ın arzının geniş olduğunu ve dar olmadığını ilan etmiştir: "**De ki: Ey iman eden kullarım! Rabbinize karşı gelmekten sakının. Bu dünyada iyilik yapanlara iyilik vardır. Allah'ın (yarattığı) yeryüzü geniştir. Yalnız sabredenlere, mükâfatları hesapsız ödenecektir.**"[44]

Hz. Mustafâ (s.a.) Habeşistan kralı Ashame en-Necâşî'nin âdil bir kral olduğunu, onun yanında kimseye haksızlık edilmediğini öğrenmişti. Bu yüzden müslümanlara dinlerini fitnelerden korumak üzere Habeşistan'a hicret etmelerini emretti.

Peygamberliğin beşinci yılının Receb ayında sahâbeden ilk grup Habeşistan'a hicret etti. Bu topluluk on iki erkek ve dört kadından meydana geliyordu. Başlarında Osmân b. Affân ve onun yanında da Rasûlullah (s.a.)'in kızı Hz. Rukayye vardı. İkisi hakkında Hz. Peygamber (s.a.), onların İbrâhim ve Lût (a.s.)'dan sonra Allah yolunda hicret eden ilk hâne olduklarını söylemişti. Fâtımatü'z-Zehrâ ablası Rukayye (r.anhümâ) ile vedalaştı. Ayrılıkta yalnızlık ve hüzün vardır. Fakat Allah'ın dini uğrunda olunca önemsiz hale gelir. Hakk'ın kelimesini ve dinini yüceltme yolunda her şey önemsizleşir. Çocuk önemsizleşir, mal önemsizleşir ve vatan önemsizleşir. Hz. Mustafa (s.a.)'in kızı olduğu halde Rukayye (r.anhâ) hicret etti. Hicret kapısını mü'minlerin önüne açmak için muhâcirlerin ilki oldu. Bu hususta Rasûlullah (s.a.)'in çocukları ile bütün mü'minler arasında fark yoktur. Çünkü İslam ayrımcılık dini olmadığı gibi ırkçılık dini de değildir.

Hz. Fâtıma, ablası için döktüğü ayrılık göz yaşlarını sildi. Kız kardeşinin Allah Teâlâ'dan elde edeceği güzel ecirden dolayı yüzünde bir gülümseme meydana geldi. Vedalaştıktan sonra annesinin yanına gitti. Onun da gözlerinde yaş, yüzünde bir tebessüm vardı. Böylece ilk kısmetli kimselerin Habeşistan'a hicreti esenlikle tamamlandı. Fâtıma ve babası (s.a.), Rukayye (r.anhâ)'nın haberlerini işitmenin iştiyakı

44. ez-Zümer, 39/10

içindeydiler. Allah Teâlâ da onların kalplerindeki bu hararetli arzuya icâbet etti. Kureyş'ten bir kadın o taraftan geldi ve: "Ey Muhammed, damadını gördüm. Yanında hanımı da vardı. Hanımı bir merkebin üzerindeydi, o da onu sürüp gidiyordu." dedi. Rasûlullah (s.a.): "*Allah onların yar ve yardımcısı olsun. Osman Lût (a.s.)'dan sonra âilesiyle ilk hicret eden kimsedir.*" Bir rivâyete göre ise: "*O ikisi Lût'tan sonra Allah Teâlâ'ya hicret edenlerin ilkleridir.*" buyurdu.[45]

Rukayye (r.anhâ) babasından, annesinden ve kardeşlerinden daha az iştiyaklı değildi. Aksine belki de hicret edenlerin Mekke'ye en çok özlem duyanlarındandı. Herhalde o zaman anne-babasının ve kardeşlerinin yokluğunu hissettiği kadar, onların yokluğunu daha önce hiç hissetmemişti.

Başından geçen zorlu olaylar, özellikle karnındaki ilk bebeğini düşürmesi sağlığına tesir etmiş, aşırı zayıflığından ve bitkinliğinden dolayı onun için endişe edilmişti. Fakat o, eşinin kendisine gösterdiği îtina ve sevgiden, muhâcirlerin ilgi ve yardımından aldığı destekle rahatsızlığı atlattı. Kureyş'in Muhammed (s.a.) ve ashâbından bir şey elde etmekten ümidini kestiği ve Hâşim oğulları üzerine koyduğu, onları bitkin düşüren muhâsarayı kaldırdığına dâir Mekke'den gelen haberlerle tekrar âfiyete kavuştu.

Bu şâyianın aslı şuydu: Rasûlullah (s.a.) o yılın Ramazan'ında Harem'e çıktı. Orada Kureyş'ten büyük bir topluluk vardı. İçlerinde onların efendileri ve büyükleri bulunuyordu. Harem bu kalabalık topluluk ile doluydu. Rasûl (s.a.) de bu topluluğun ortasında durdu.

Hz. Fâtıma'nın babasının cesaretini, düşmanlarından büyük topluluğa doğru ilerleyişini ve onları ortalamasını görüp seyrederken ayağı olduğu yerde çakılıp kaldı. Derken O'nun güzel sesini işitti. Necm sûresini okuyordu. O kâfirler bundan önce Allah'ın kelâmını işitmemişlerdi. Çünkü onların sürekli durumu, birbirlerine tavsiye ettikleri şu sözle amel etmekten ibaretti: "**Bu Kur'an'ı dinlemeyin, okunurken gürültü yapın. Umulur ki bastırırsınız.**"[46]

Hz. Mustafa (s.a.) bu sûreyi tilâvet ederek onları şaşkına çevirince ve kulaklarına hiçbir beyanın ihtişam ve yüceliğine erişemeyeceği muhteşem ilâhî kelam ulaşınca kendi işlerini unuttular ve hepsi ona

45. bk. *Üsdü'l-ğâbe*, XIII, 7.
46. Fussılet, 41/26.

kulak kesildi. Gönüllerine onun dışında hiçbir şey gelmiyordu. Nihayet Efendimiz (s.a.) surenin sonunda akılları baştan alan felaketleri anlatan âyetleri tilâvet etti. Sonra "**Haydi Allah'a secde edip O'na kulluk edin!**"[47] âyetini okudu ve secde etti. Orada bulunan hiç kimse kendisini secdeye kapanmaktan alamadı.[48]

Gördüğü şeyler Hz. Fâtıma'yı etkiledi. Bu manzara güzel bir manzaraydı. Onun gördüğü şuydu: Küfrün önderleri ve zorbaları hakkın güzelliğini bütün açıklığı ile görüp ifâde etmişler, bu kibirlenen ve alaycı kimselerin nefislerindeki inat dağılıp parçalanmıştı. Onun için de kendilerini tutamayıp kendileri üzerinde hiçbir hâkimiyetleri olmaksızın Allah için secdeye kapanmışlardı. Hikmet dolu Kur'ân'ın âyetlerinden sâdır olan yakînin akımı kendilerine dokunduğu zaman nefisleri birden bomboş hale gelmiş ve eskiyip yıpranmıştı.

Bu sahnede bütün müslümanlar için bir işâret vardır ki şerrin kuvvetleri ne kadar azmış olsa da, zorbalık ve zulmü ne kadar artsa da nurdan kelimeler önünde asla ayakta kalamaz. Allah'ın sözlerindeki bu gizli sır kendilerine dokunduğu zaman paramparça olur.

Hz. Fâtıma görüp şâhit olduklarından dolayı gözleri aydın olarak evine gitti. Özellikle Hz. Mustafa (s.a.) bu kâfir kalabalığa rağmen onların arasından sâlimen, başı dik, kendisi sâkin ve gönlü rahat bir şekilde çıkmıştı.

Müşrikler kendilerine geldiler. Allah kelâmının yüceliğinin kendilerini kontrolü altına aldığını hissettikleri için donup kalmışlardı. Mahvetmek ve ortadan kaldırmak için ellerinden gelen bütün gayreti sarf ettikleri şeyin aynısını onlar da yapmışlardı. Müşriklerden bu sahneye şâhit olmayanlardan her türlü kınama ve azarlama peş peşe onların üzerine geldi.

Bu sahnenin haberleri Habeşistan muhâcirlerine de ulaştı. Fakat işin aslından tamamen farklı bir şekilde onlara Kureyş'in müslüman olduğu haber verildi. Onlar da aynı yılın Şevval ayında Mekke'ye döndüler. Gündüzün bir vakti Mekke'nin yakınına varıp işin aslını öğrenince onlardan bazıları Habeşistan'a geri döndü. Mekke'ye girenler de ancak gizlenerek ya da Velîd b. Muğîre el-Mahzûmî veya

47. en-Necm, 53/62.
48. İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm*, IV, 264-279; *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, III, 90; *İthâfü'l-verâ bi-ahbâri Ümmi'l-kurâ*, I, 215-218

Ebû Tâlib b. Abdülmuttalib el-Hâşimî gibi Kureyş'ten bir müşrikin himâyesinde girdi.

Muhâcir olan Rukayye ve değerli eşi de geri döndüler. Rukayye Mekke'nin tepelerine ulaşınca yüzünü şevkle ve arzuyla babasının evine çevirdi. Kız kardeşleri Ümmü Külsûm ve Fâtıma onunla buluşmak için koştular. Bu kısa-uzun ayrılık sebebiyle gözlerinin yaşını zorla tutarak onun boynuna sarıldılar. Bu ayrılığın müddeti kısa, fakat iştiyâkı, mahrûmiyeti ve elemleri uzundu. Sonra çok geçmeden hakîkat ortaya çıktı. Kureyş'in hâlâ küfre, inâda ve eziyet etmeye devam ettiği belli oldu. Bu muhâcire de Habeşistan'a döndü.

Rukayye eşi Osman b. Affân (r.anhümâ) ile birlikte tekrar muhâcir olarak Habeşistan'a geri döndü. Kureyş bu muhâcirlerin tehlike oluşturabileceğini düşündü. İslâm dâiresinin Mekke dışında genişlemesinden, Mekke'deki müslümanlara yardım edecek ve ihtiyaç duydukları şeylerle destekleyecek kimseler meydana gelmesinden korktu.

Kureyş'in zorbaları iki elçi göndermeyi, bu iki elçinin de Necâşî'ye götürebildikleri kadar hediye götürmelerini düşündü. Kureyş, Necâşî ile muhâcirlerin arasını bozmak için dahilerinden iki adam seçti. Şâir Ömer b. Ebû Rebîa'nın babası Abdullah b. Ebû Rebîa ile Amr b. Âs b. Vâil es-Sehmî üzerinde karar kıldılar. Necâşî ve kumandanları için hediyeler topladılar. Hz. Muhammed (s.a.)'in, yanında kalan ashâbının ve âilesinin gözleri önünde ve bilgisi dâhilinde iki elçi bu hediyeleri alıp yola koyuldu.

Ebû Tâlib Habeş diyarında bulunanlar için endişelendi. Onların arasında oğlu Ca'fer b. Ebû Tâlib, kızları Berre ve Ümeyme'nin iki oğlu ve kardeşi Abdullah'ın torunu Rukayye vardı. Onlar için Amr ve arkadaşının hilesinden endişelendi. Bunun üzerine Necâşî'nin keremini harekete geçirmek ve onu himayesindekileri korumaya teşvik etmek üzere bir şiir söyledi. Onun sözlerinden bâzısı şöyledir:

Keşke, Cafer ile Amr'ın ve akrabadan düşmanların uzaklarda, gurbette nasıl ve ne halde olduklarını bir bilseydim.

Acaba Necaşî'nin ihsanları Cafer ile arkadaşlarına ulaştı mı, yoksa bir arabozucu buna mâni mi oldu?

Bil ki sen kötü şey yapmazsın, çünkü sen asil ve cömert bir zâtsın, senin himayende olanlar sıkıntı çekmezler.

Sen çok cömertsin, çok ihsanlarda bulunursun! Senin bağışlarından dostlar da, düşmanlar da yararlanırlar!

Onun bu seslenişini Kureyş'ten iki adam duydu. Onlardan birisi alay ederek: "Bu ihtiyarın sesi, Amr ve arkadaşının entrikasına erişemez. Kureyş'in iki elçisinin Necâşî ve komutanlarına götürdükleri hediyelerin yanında bu sözlerin ne faydası olur ki?" dedi.

Hz. Fâtıma'nın temiz kalbi sanki kız kardeşi Rukayye ve kocası için ve Necâşî'nin himâyesindeki diğer kısmetli müslümanlar için korkusundan çarpıyordu. O içine düşen tedirginliği diliyle ifâde etmese de annesi yüzünden okudu.

Belki de Ümmü Külsûm şöyle diyerek onu rahatlatmış ve teskin etmiştir: Allah, Amr ve arkadaşına karşı o garip muhâcirlere yardım edecektir. Allah Teâlâ'nın yardımı yakındır. Ey Fâtıma, sen dünkü muhteşem ve heybetli sahneyi görmedin mi? Baban Necm sûresini okuyunca küfür ve inadın zorbaları nasıl secdeye kapandılar. Bu, Allah Teâlâ'nın bir yardımı ve mü'min kalplerin duyup anlayacağı bir işâret değil mi? O kâfirler îman etmeseler bile zelil olacaklar. Kendi istediklerinin aksine onların bu durumu teslim olduklarına ve boyun eğdiklerine delildir. Allah Teâlâ kendi uğrunda yola çıkan bu muhâcirlerle beraberdir. Allah onları asla yardımsız bırakmaz. Allah kendisine (dinine) yardım edene yardım eder. Onlar da Allah'a yardım etmek ve O'nun dinini yeryüzünde bulunanların tamamına ulaştırmak istiyorlar.

Rasûl (s.a.)'in sessiz duruşu Hz. Fâtıma'nın kalbine huzur veriyordu. Çünkü O kendi arzu ve istediğinde konuşmazdı. Her şey mutlaka O'nun yüzünde görülürdü. Eğer hayır ise yüzünden sevinç ve mutluluk taşardı. Şer ise O içinde bulunanı dışına vurur ve yüzü değişirdi...

İki elçi Habeşistan'a gittiler. Her komutana hediyesini verdiler. Sonra Necâşî'ye hediyesini sundular. Ondan dinlerini terk eden şu kimseleri kendilerine geri vermesini istediler. Orada hak ile bâtıl, îman ile küfür, hayrın kaynakları ile şerrin odakları arasında bir rekabet ve münâkaşa oldu. Hak, îman ve hayır; bâtıl, küfür ve şerre galip geldi. Bu kıssa sîret kitaplarında meşhurdur.

Amr ve Abdullah, başarısız ve rezil olmuş halde Kureyş'e eli boş döndüler. Böylece Kureyş, Necâşî'nin pozisyonunun ne olduğunu, yanında bulunanların hepsinin onun himâyesinde güven içinde bulun-

duğunu ve muhâcir müslümanlara onu düşman yapmak için Kureyş'in bütün teşebbüslerinin asla sonuç vermeyeceğini öğrenmiş oldu.

Hz. Fâtıma, iki elçinin eli boş döndüğünü kesin olarak öğrendi ve ister Mekke'de olsun, ister dışında olsun Allah'ın bu dîne yardım edeceğini ve onu muzaffer kılacağını bildi. Müslümanların başına gelen hâdiseler, ancak âlemlerin Rabbi'nden işâretlerdir. Onlarla her mü'minin kalbi teskin olup huzura erer. Bunlar kendilerinde şüphe ve belirsizlik olmayan, mü'minlerin kalplerini takviye edici büyük mânâlar taşıyan açık işâretlerdir.

Bu her zaman böyledir. Bulutlar biriktiği zaman yağmurun yağacağını müjdelemek üzere şimşek çakar. Yağmurun başlangıcı damladır. Zorluğun şiddetlenmesinde kolaylığın parıltısı vardır. Kolaylık zorluğa galip gelene kadar zorluk ve kolaylık birbirine karışıktır ve zaman zaman birbirine üstün gelirler. Ne zaman zorluğun şiddeti artsa mutlaka bir gün kolaylık ona galip olur.

Hz. Zehrâ'nın Necâşî'nin yanında gurbette bulunan kız kardeşi hakkında gönlü sâkinleşti ve kalbi huzura erdi. Fakat babası hakkında entrikalar kurulurken, Kureyş'in azgınları O'nu öldürmeye çalışırken kalbi nasıl teskin olacaktı? İşte onlar Ebû Tâlib'in yanında O'nu tehdit ediyorlar ve kendisine şöyle diyorlardı: "Ey Ebû Tâlib, sen bizim aramızda yaşı, şerefi ve mevkii olan bir kimsesin. Biz senden kardeşinin oğlunu bizimle uğraşmaktan men etmeni istemiştik, fakat sen O'nu bizimle uğraşmaktan men etmedin! Vallahi biz, artık O'nun atalarımıza dil uzatmasına, akıllarımızı sefih görmesine, ilahlarımızı yermesine dayanamayacağız. Ya sen O'nu bizimle uğraşmaktan alıkoyarsın, ya da iki taraftan birisi yok oluncaya kadar O'nunla da seninle de çarpışırız!"

Bu şiddetli uyarı ve tehdit Ebû Tâlib'e çok ağır geldi. Rasûlullah (s.a.)'i çağırttı ve O'na: "Ey kardeşimin oğlu! Kavminin ileri gelenleri bana geldiler. Şöyle şöyle söylediler. Hem beni hem de kendi hayatını kurtar. Güç yetiremeyeceğim bir işi bana yükleme." dedi. Rasûlullah (s.a.) amcasının artık kendisini yardımsız bıraktığını ve desteklemekten âciz kaldığını sandı ve: *"Ey amca! Vallahi, bu işi bırakmam için güneşi sağ elime ve ayı sol elime koysalar da, Allah onu üstün kılıncaya ya da ben onun yolunda ölüp gidinceye kadar onu bırakmam!"* dedi. Gözleri yaşardı ve kalktı.

Dönüp giderken Ebû Tâlib O'na seslendi. Peygamberimiz (a.s.) dönüp gelince Ebû Tâlib: "Ey kardeşimin oğlu! Git, istediğini söyle. Vallahi, ben seni hiçbir sebeple başkasına teslim etmem." dedi.

Ebû Tâlib bu hususu bir şiirle dile getirerek şöyle dedi:

Vallâhi onların topu asla sana ulaşamaz
Ben toprağa yatırılıp gömülünceye kadar
Sen işini yerine getir, senin değerini alçaltmak yok
Bunun için sevin ve gözlerin aydın olsun

Fâtımatü'z-Zehrâ iki sözü tekrarladı. Babasının şu sözünü: *"Ey amca! Vallahi, bu işi bırakmam için güneşi sağ elime ve ayı sol elime koysalar da, Allah onu üstün kılıncaya ya da ben onun yolunda ölüp gidinceye kadar onu bırakmam!"* Hz. Fâtıma, risâlete îmanın zirvesine delâlet eden bu güçlü sözleri işittiği için ağladı.

Sonra Ebû Tâlib'in söylediği şiiri tekrar etti. Babasına yardım edeceği için sevindi. İçinden keşke Ebû Tâlib de; Rasûl (s.a.)'e yardım eden, Kureyş'in kendi içinde ona mevki verdiği, bir dereceye kadar onların Rasûl (s.a.)'e eziyetlerine mâni olan bu adam da müslüman olsa diye temennide bulundu.

Ebû Tâlib'in Kureyş'in önünde babasına yardım edeceğini açıkça ilan etmesine rağmen şüphesiz Hz. Fâtıma'nın babası için endişesi arttı. Çünkü müşrikler O'nun için entrikalar hazırlamaya devam ediyorlar ve O'ndan kurtulmak istiyorlardı. İşte onlar ikinci defa kendilerini temsil eden bir heyet ile Ebû Tâlib'e gidiyorlardı. Onlar Rasûlullah (s.a.)'in işinin ve Allah'a dâvetin sona ermesinden başka ne istiyorlar diye kendi kendine sordu ve babası Hz. Mustafâ (s.a.)'in sözünü tekrarladı: *"Ey amca! Vallahi, bu işi bırakmam için güneşi sağ elime ve ayı sol elime koysalar da, Allah onu üstün kılıncaya ya da ben onun yolunda ölüp gidinceye kadar onu bırakmam!"*

Hz. Fâtıma: 'Bu müşrikler hoşlanmasa da Allah dinini üstün kılacaktır' dedi. Bu adamların babasından ne istediğini görmek için farkında olmadan adımları onu amcası Ebû Tâlib'in evine alıp götürdü.

Kureyş müşriklerinin Umâre b. Velîd b. Mugîre'yi yanlarına aldıklarını, Hz. Peygamber (s.a.)'in yerine Ebû Tâlib'in onu almasını, babasını da öldürmeleri için onlara teslim etmesini istediklerini öğrendi.

Bunun üzerine Ebû Tâlib onları küçümseyerek ve hor görerek reddetti ve şöyle dedi: "Vallahi, siz bana ne kötü şey teklif ediyorsunuz?! Siz bana oğlunuzu vereceksiniz, ben onu sizin için besleyeceğim. Ben oğlumu size vereceğim, siz ise O'nu öldüreceksiniz, öyle mi?" Hz. Fâtıma ağladı. Onlar O'nu öldürmekten başka bir şey istemiyorlardı. Hemen annesi Hz. Hatice (r.anhâ)'ya koştu. Ağlayarak kendisini onun kucağına attı. Müşriklerin Ebû Tâlib'e söylediklerini ve Ebû Tâlib'in onlara verdiği karşılığı anlattı.

Annesi ona gülümsedi, sırtını sıvazladı. Ona Hz. Peygamber (s.a.)'in Allah'ın risâleti/elçiliği ile geldiğini, Allah'ın O'nu bütün insanlara gönderdiğini, bütün insanlara açıklayana kadar Allah Teâlâ'nın Rasûlü'nü ve risâletini koruyacağını haber verdi. Ona endişe etmemesini, mihnetler arttıkça kurtuluşun yaklaşacağını ve Allah'ın zorluktan sonra kolaylık yaratacağını haber verdi. Zulüm ve tuğyan bulutlarıyla kapanmış ve kararmış bu havada günler geçmiyordu. Derken mağlup olanların semasında bir nur parladı. Hz. Peygamber (s.a.)'in amcası Hamza b. Abdülmuttalib müslüman oldu. Onun müslüman olmasıyla müslümanlar çok izzet kazandı. O, Kureyş'in yiğitlerinden güçlü ve hareketli bir bahadırdı.

Hz. Hamza'nın müslüman olmasından üç gün sonra Ömer b. Hattâb müslüman oldu.[49] Bu hâdise de zulüm ve tuğyan bulutlarıyla kapkaranlık olan bu havada şiddetle parlayan bir yıldız oldu. İşte Rasûlullah (s.a.)'in "*Allah'ım, iki adamdan sana daha sevgili olan birisiyle; Ömer b. Hattâb veya Ebû Cehil b. Hişâm ile İslâm'ı aziz kıl.*" şeklindeki duası gerçekleşiyordu. İki adamdan Allah'a daha sevgili olan Ömer b. Hattâb (r.a.) oldu.[50]

Hz. Ömer (r.a.) sert tabiatlı, güçlü ve kuvvetli bir kimse olarak tanınırdı. Müslümanların sevinç ve neşe ile karşıladıkları Hz. Hamza ve Hz. Ömer (r.a.)'ın müslüman olmasıyla Hz. Fâtıma'ya kurtuluş nurları göründü. Hz. Ömer gelip müslüman olduğunu ilan edince Rasûlullah (s.a.) ve yanında bulunanlar tekbir getirdiler.[51]

Hz. Ömer (r.a.) kimsenin karşısına çıkmak istemediği güçlü bir kimseydi. Onun müslüman olması, zillete düştüğünü ve değerini

49. Bu konuyla ilgili İbnü'l-Cevzî'nin *Târîhu Ömera'bni'l-Hattâb*'da Mücâhid'den, onun da İbn Abbâs (r.anhümâ)'dan naklettiği bir rivâyet vardır (s. 6, 7).
50. Tirmizî, Menâkıb, Menâkıbü Ebî Hafs Ömeri'bni'l-Hattâb, 2/209
51. bk. İbn Hişâm, *Târîhu Ömer*, s. 7, 8, 9, 10, 1/343

yitirdiğini hisseden Kureyş'in içinde çok büyük gürültü koparmıştır. Müslümanlara ise izzet, şeref ve sevinç elbisesi giydirmiştir. Hz. Hamza ve Hz. Ömer (r.a.)'ın müslüman olması peygamberliğin altıncı yılının sonundadır. Hz. Fâtıma da on bir yaşına ulaşmış, olup bitenleri tam olarak idrâk etmeye, olayları mü'min bir insanın bilinciyle duyup anlamaya, gerisinde ne olduğunu kavramaya başlamıştır. Bu iki büyük adamın müslüman olmasının, babası ve müslümanlar için tesirinin güzel olacağını da farketmiştir.

Gerçekten zulüm bulutları müslümanların üzerinden dağılmaya başladı. Müşrikler müslümanlara baskı uygulama, zulmetme ve cezalandırma sarhoşluğundan uyandılar. Müslümanlara bir miktar yumuşaklık gösterdiler. Hz. Peygamber (s.a.)'i dâvetinden vazgeçirmek için doğrudan O'na sâhip oldukları bütün dünya malını vermeyi teklif ettiler. Fakat bu kâfirler, O'nun dâvetinin yanında, üzerine güneş doğan her şeyin, bir sineğin kanadı kadar değeri olmadığını bilemediler.

O'na dünyanın geçici nimetlerini teklif ettiler ve şöyle dediler: "Eğer servet elde etmek istiyorsan, senin için mallarımızdan mal toplayalım malca en zenginimiz ol. Eğer şan ve şeref kazanmak istiyorsan, seni efendimiz yapalım, hiçbir işte sen olmadan karar vermeyelim. Eğer hükümranlık istiyorsan, seni kendimize kral edinelim. Eğer bu sana gelen, görüp de kendinden uzaklaştıramadığın bir cin ise senin için tedavi çareleri arayalım ve bu uğurda mallarımızı harcayalım."

Rasûlullah (s.a.) kendisine bu teklifi getiren Utbe b. Rebîa'ya Kur'an okuyarak cevap verdi. Ona Fussılet sûresini okudu. Utbe, Kur'an kendisini beyanının tesiriyle hayrette bırakmış bir halde kavminin yanına döndü. Onlara: "Bu adamı meşgul olduğu iş ile baş başa bırakın ve O'ndan ayrılın. Vallâhi, benim kendisinden işittiğim O'nun sözü mutlaka büyük bir haber olacak. Eğer Araplar O'na bir kötülük yapacak olursa, başkasının sayesinde O'ndan kurtulmuş olursunuz. Eğer O Araplar'a üstün gelirse O'nun mülkü sizin mülkünüz, O'nun üstünlüğü sizin üstünlüğünüz demektir. O'nun sayesinde insanların en bahtiyarı olursunuz." dedi. Bunun üzerine onlar: "O seni büyülemiş, vallahi" dediler. O ise: "O'nun hakkında bu benim görüşümdür. Siz kendi görüşünüze göre hareket edin." dedi.[52]

52. bk. İbn Kesîr, Fussılet 41/13'ün tefsîrinde; İbn Hişâm, I, 393, 394

Burada başta Fâtımatü'z-Zehrâ olmak üzere bütün müslümanlar sis bulutlarının mutlaka dağılacağını ve onları izale etmek için üstlerine muhakkak güneşin doğacağını anladılar. İşte Kureyş çarelerinin azlığından ve hakkın önünde zayıflığından Hz. Peygamber (s.a.)'e koşan, dâvetinden vazgeçmesini kendisine teklif eden, O'na vaadlerde bulunan ve istediği her şeyi kendisine arz eden taraf olmuştu. Onlar O'nun dünyanın geçici menfaatinden bir şey istemediğini bilmiyorlardı. Onlar fânî ve geçici şeyler üzerine yoğunlaşıyorlar, O (s.a.) ise yoluna devam ediyor, onların elindekilere değer vermiyor ve Allah katındakilere rağbet ediyordu.

Böylece şartların akışı değişti, durumlar ve haller başka şekil aldı. İslâm, Ömer b. Hattâb ve Hamza b. Abdülmuttalib (r.anhümâ) ile güçlendikten sonra İslâmî dâvet alışılmadık bir canlılık kazandı.

Fakat Ebû Tâlib hâlâ kardeşinin oğlu için gizliden gizliye endişeleniyordu. Daha önce olan olayları şöyle bir gözden geçirmeye başladı: Müşrikler O'nu savaşmakla tehdit ettiler. O'nu öldürmek ve kendisine O'nun yerine Umâre b. Velîd'i vermek üzere pazarlık yaptılar. Ebû Cehil O'nu öldürmek için taşla parçalamayı denedi. Utbe b. Ebû Muayt elbisesini O'nun boynuna doladı ve neredeyse O'nu öldürecekti. Ömer b. Hattâb elinde kılıç O'nu öldürmek için yola çıkmıştı. Fakat sonunda müslüman olmuş, ardından müslüman olduğunu haber verip kendisini öfkelendirmek üzere İslâm'ın en şiddetli düşmanlarından olan dayısı Amr b. Hîşâm'ın (Ebû Cehil) yanına varmış, dayısı ona: "Allah seni de çirkin kılsın, getirdiğin haberi de çirkin kılsın." demişti.

Ebû Tâlib bütün bu olayları düşündü. Onlardan şer kokusu alıyordu. Bütün bu başından geçenlerden müşriklerin kardeşinin oğlundan kurtulmaya azmettiklerini, mücrim müşriklerden birisi üzerine atlayıp O'nu öldürdüğü zaman Hamza'nın, Ömer'in ve başkalarının asla O'na bir fayda veremeyeceklerini anladı. Ebû Tabib, Allah'ın O'nu insanların kötülüklerinden koruyup muhâfaza edeceğini bilmiyordu.

Bu yüzden Ebû Tâlib, Abdümenâf'ın iki oğlu; Hâşim oğulları ile Muttalib oğullarından âilesinin mensuplarını toplayıp onları kardeşinin oğlunu savunmaya ve yanında bulunup O'na destek olmaya çağırdı. Onlar müslümanıyla kâfiriyle onun bu dâvetine icâbet ettiler. Akrabalık bağı onları merhamete getirdi ve aşiret tutuculuğu yumuşattı. Ancak Ebû Tâlib'in kardeşi Ebû Leheb'in yaptıkları bunun dışındaydı. O kendilerinden ayrıldı ve Kureyş ile beraber olmaya devam etti.

Allah Teâlâ'nın Ebû Tâlib'e İslâm'ı ihsân etmesi konusunda Fâtımatü'z-Zehrâ'nın rağbeti arttı. O öyle bir nimettir ki hiçbir nimet ona yaklaşamaz. O hâlâ kavminin dîni üzere olduğu halde babası için yaptıklarından dolayı Allah'a şükretti. Dâvetin yolculuğuna devam edeceğine emin olmuştu. Allah Teâlâ'nın meşîetini/irâdesini yerine getirmek ve hükmünü uygulamak için insanların önüne sebepler koyduğunu anladı. Ebû Tâlib, âilesini bir tek adamın görüşü üzere topladıktan/onları tek fikirde birleştirdikten sonra Hz. Fâtıma'nın temiz kalbi huzura ermişti. Fakat zaman zaman aklına gelen şüpheler, zanlar ve kıymetli babasının hayatı için endişe duyması bu huzuru bozuyordu. Sonra çok geçmeden bu düşünceler dağılıyor ve babasının kendisini bağrına basarak söylediği şu sözleri hatırlıyordu: "*Allah babanı korur.*"

Hz. Zehrâ'nın temiz kalbini saran şüpheler gerçekleşmeye başladı. İşte müslümanlar çok büyük başka bir sıkıntıya maruz kalıyordu. Bu sıkıntı, Ebû Tâlib'in Rasûlullah (s.a.)'i korumaları için âilesinden söz almasından sonraydı. Kureyş bir araya gelip toplandı ve Hâşim oğulları ile kız alıp vermemek, alış-veriş yapmamak, görüşüp konuşmamak üzere anlaşıp bunu bir kağıda yazdılar. Bu sayfayı yazan Mansûr b. İkrime el-Abderî idi. Rasûlullah (s.a.) onun için bedduâ etti ve eli çolak oldu.[53]

Sonra Kureyş bu sayfayı Kabe'nin içine astı. Hâşim oğullarını ve Muttalib oğullarını Ebû Tâlib Mahallesi'nde muhâsara altına aldılar. Ebû Leheb'e gelince o Kureyş'e katıldı. Kendi ailesine karşı düşmanların safında yer aldı.

53. bk. İbn Sa'd, *Tabakāt*, I, 140. Bu yazıyı yazanın Nadr b. Hâris olduğu söylendiği gibi başkası olduğu da söylenmiştir.

HZ. ZEHRÂ VE KUREYŞ'İN AMBARGOSU

Fâtımatü'z-Zehrâ anne ve babasıyla birlikte Ebû Tâlib Mahallesi'ne gitti. Beraberlerinde Ümmü Külsûm de vardı. O da onlarla beraber orada ambargo duvarları arasında yaşadı.

Onlar bu şekilde bütün güçleri tükenene kadar üç yıl kaldılar.[54] Kureyş ambargoyu iyice sertleştirdi, onlardan erzak ve yiyeceği de kesti. Müşrikler Mekke'ye giren ve satılan hiçbir yiyecek maddesi bırakmıyor, mutlaka erken davranıp onu satın alıyorlardı.

Nihayet Hâşim oğullarının iyice tâkati kesildi, yaprakları ve derileri yemek zorunda kaldılar. Onlara ulaşan mutlaka gizli olarak ulaşıyordu. Kureyş'ten bir yakını ile görüşmek isteyen gizlice görüşüyordu.

Onlardan bir kimse parasını çıkarıp veriyor, fakat onunla alış veriş yapılmıyordu. Durumları iyice kötüleşti. Hatta mahallenin gerisinden kadınların ve çocukların açlıktan sızlanmaları işitiliyordu. Haram aylarda ihtiyaçlarını satın almak için çıktıklarında dışardan Mekke'ye gelen kervanlardan onları satın alıyorlardı, Mekkeliler ise onlar satın alamasınlar diye malların fiyatını yükseltiyordu.

Mü'minlerin nefislerinde îmanın tesirinin ne kadar olduğunu düşünmemiz lazım. Hz. Zehrâ'nın annesi Hatice (r.anhâ)'yı örnek olarak alalım. O şerefli ve varlıklı bir âilede yetişmişti. Fakat şimdi sabırlı, karşılığını Allah'tan bekleyerek, eşi Hz. Mustafa (s.a.)'in yanında dimdik durarak Ebû Tâlib Mahallesi'nde hayatın elemlerine ve geçim sıkıntısına göğüs geriyordu. Kureyş'in O'na bir kötülük yapması veya nahoş herhangi bir şey isâbet etmesi korkusuyla gece gündüz O'na nezaret ediyor, gözetliyor ve O'nu tâkip ediyordu.

Hz. Hatice ambargo altındakilere yiyecek satın almak için elinden gelen bütün gayreti gösterdi. Kardeşinin oğlu Hakîm b. Hizâm b. Huveylid ona yardım ediyordu. Bir defasında ambargo altındakilere yiyecek taşıyan iki deveyi çekip götürürken Ebû Cehil ona karşı koydu.

54. İki yıl kaldıkları da söylenmiştir. Fakat tercih edilen görüş üç yıldır. bk. İbn Sa'd, I, 141; *er-Rahîku'l-mahtûm*, s. 107.

İkisi birbirine tutuştular ve aralarına Ebü'l-Bahterî girdi. Fakat Ebû Cehil onun araya girmesini reddetti. Bunun üzerine Ebü'l-Bahterî ona vurup başını yardı. Bu arada yiyecek taşıyan iki deve de mahalleye girdi.[55]

Hz. Fâtıma bu yıllarda tefekkür merhalesinde bir hayat sürmüştür. Ebû Tâlib Mahallesi'ne girdiğinde on iki yaşına doğru adım atıyordu. Fikrî bakımdan oldukça olgunlaşmıştı. Açlığa, ambargoya ve işkenceye rağmen Hâşim oğullarından ve Muttalib oğullarından bazı kimselerin ölümü tercih ettiklerini ve Allah Teâlâ'nın dînine girdiklerini, Kureyş'in yanına çıkıp onlarla birlikte geçici nimetlerden faydalanmayı reddettiklerini görüyordu.

Üç yıl süren bu sıkıntı sırasında geçen her gün Hz. Zehrâ'yı ve mü'minleri güzel sabrın ve büyük metanetin kademelerinden yeni bir kademeye yükseltiyordu. Muhâsara altındakilerin hepsi açlığın ve elemlerinin acısından çok çektiler. Fakat onlar iman ettiler ve sabır gösterdiler. Bu onların korkusuzca Allah yolunda cihâda girmeleri için en hayırlı bir hazırlık oldu. Sanki Allah Sübhânehû ve Teâlâ bu cihâdın ardından ilk mü'minlerin îmanını bir kat daha artırmayı murâd etmişti ki cihâdın ağırlıklarını ve meşakkatlerini yüklenmeye hazır olsunlar, hicretten sonra inşâ edilecek yeni İslâm toplumunu binâ etmek için Hz. Peygamber (s.a.) ile birlikte mücadeleye girişsinler. Mü'minlerin içinde bulunduğu sıkıntı ve zorluğa rağmen kâfirler istemese de Allah onları gözetip koruyordu. Yiyecek ve içeceğin onlara ulaşmasını sağlıyordu.

Esed oğulları Hatice (r.anhâ)'ya açlığın eziyet verdiğini biliyorlardı. Halbuki o, önceden bolluk, cömertlik, nimet ve şeref içinde yüzerdi. İşte onlar Hz. Hatice'nin istedikleri şeyleri ona göndermeyi kendilerine vazife edindiler. Onun ihtiyaç duyduğunu düşündükleri mal, gıda ve içecekleri tedarik edip bir deveye veya dişi binek devesine yüklerlerdi. Sonra deveyi mahallenin ağzına getirir ve mahalleye girmesi için devenin ardından vururlardı. Hz. Hatice devenin getirdiğini yalnız kendisine ayırmaz, bilakis mahallede bulunanlara dağıtırdı. Çünkü bu Allah'ın mü'min kullarına gönderdiği bir lütuftu. Allah'ın ikram ettiği bu şeyde herkes ona ortak olurdu.

Şaşılacak şeydir ki Kureyş'in attığı bu ok, mü'minlerin îmanına zerre ağırlığınca zarar vermeden ve Hz. Peygamber (s.a.)'e yardım konusunda kıl kadar onların pozisyonunu sarsmadan onlardan geri

55. *Sîretü İbn Hişâm*, s. 345.

döndü. Ok doğrudan Kureyş'in karargâhına yöneldi ve onları can alıcı yerlerinden vurdu.

Şöyle ki Kureyş müşriklerinden bir topluluğu, mü'minlere uygulanan haksız ambargo korkuttu. Gönülleri isyan etti. Üstlerine azab kırbacını musallat edip uykularını kaçırdı. Ambargo sarsılmaya, pişmanlık baskısı ve gönül azâbı altında çökmeye başladı.

Ebû Cehil'in kendisini kötülemesinden sonra Hakîm b. Hizâm'ın haberi yayıldı. Ebû Cehil'e yardım etmek ve ambargoyu sağlamlaştırmak yerine insanlar Hakîm'in halasını yaptığını yapmaya başladı. Kureyş'in evleri ve kadınları hep bu konuyu konuşuyor ve insanlar birbirine aktarıyordu. Onun gibi davranmayanı ayıplıyorlar, bilakis zayıflıkla, âlicenaplıktan ve mertlikten uzak olmakla itham ediyorlardı. Sonunda onları soy ve aile gayreti ile yüreklilik kapladı.

Anlatılır ki Nadle b. Hişâm'ın anne bir kardeşinin oğlu olan Hişâm b. Amr b. Rebîa el-Âmirî geceleyin yiyecek yüklediği deveyi getirir, mahallenin ağzına varınca başından yularını çözer, sonra devenin böğrüne vurup yüküyle birlikte Hâşim oğullarına ve Muttalib oğullarına gönderirdi.[56]

Hişam b. Amr böyle yapmaya devam etti. Kureyş de onu tehdit etti. Bir gece üç yük yiyeceği içeri soktu. Bunu öğrenen Kureyş müşriklerine: "Sizin üzerinde anlaşıp sözleştiğiniz bir şeyi bir daha yapmayacağım." dedi. Ebû Süfyân b. Harb onlara: "Bırakın onu. Adam âilesine ve akrabalarına iyilik etmiş. Ben Allah'a yemin ediyorum ki keşke biz de onun yaptığı gibi yapsaydık ne güzel olurdu." dedi.

Daha önce diğer sıkıntıların dağıldığı gibi bu sıkıntı da dağılıp açılmaya başladı. Hz. Hatice (r.anhâ) ile iki kızı Ümmü Külsûm ve Fâtıma (r.anhümâ) arasında onun mü'minlere iyilikleri konusunda bir konuşma geçti. Hz. Hatice'nin gözleri yaşardı ve ağladı. Güçlü bir kalp ve yüksek himmet sâhibi olan annelerinin göz yaşlarını görmeleri iki kızı da şaşırttı.

Ümmü Külsûm ona: "Niçin ağlıyorsun, ey anneciğim?" diye sordu.

Hz. Hatice: "Bu yıllar benden çok şey alıp götürdü. Takdir edilen ecelin yakında gelip çatması muhakkaktır." dedi.

56. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 17.

Hz. Fâtıma: "Anneciğim, senin için korkacak bir şey yok, değil mi?" dedi.

Hz. Hatice: "Evet, Rabbime yemin olsun ki benim için korkacak bir şey yok... Kureyş içinde hiçbir kadın benim elde ettiğim nimeti elde edemedi. Bilakis bu dünyadaki hiçbir kadın benim nâil olduğum izzetin benzerine nâil olmadı. Dünyamdan bana, benim Rasûlullah (s.a.)'in eşi olmam yeter. Âhiretimden de bana, benim müslüman kadınlar arasında îman edenlerin ilki olmam yeter." dedi.

Sonra anne gözlerini yumdu ve şöyle diyerek Allah'a yöneldi: "Allah'ım ben seni gereği gibi senâ edip övemem! Allah'ım, ben seninle buluşmayı sevimsiz görmüyorum. Fakat bana verdiğin nimetlere lâyık olmak için daha fazla cihâd etmeyi arzuluyorum!"

Fâtımatü'z-Zehrâ sustu, Ümmü Külsûm de sustu. Sanki bütün kâinât susmuş, gece bu tesirli konuşmaya kulak kesilmişti. Allah yolunda cihâd eden ve sabır gösteren mü'minlerin annesinin nefeslerinden başka ve anneleri için hayır, sıhhat ve âfiyet niyaz etmekte olan iki kızın kalplerinin atışının dışında hiçbir ses duyulmuyordu.

Sessizliği kapının açılması bozdu. İçeri Hz. Mustafa (s.a.) girdi. Hastalığın eklemlerine kadar işlediğini hisseden Hz. Hatice onu görür görmez O'nunla görüşmek için rüzgar gibi uçtu. Yorgun bedenini kuvvet ve âfiyetten bir feyiz kapladı. Hz. Fâtıma ve Ümmü Külsûm anneleri ile birlikte Hz. Peygamber (s.a.)'in getirdiği haberlere kulak kesildiler. Hepsi de sanki yeni bir fecrin aydınlığına yer açmak için gece karanlığının yavaş yavaş dağıldığını hissettiler. O'nun ardından da Mekke'de olup bitenleri anlatmak için Ebû Tâlib geldi.

Allah Teâlâ müşrikleri şu zâlim sayfayı iptal etmek için hazır hale getirmişti. Halbuki daha önce ambargoyu sağlamlaştırmak için ellerinden gelen tüm gayreti gösteriyorlardı. Hişâm b. Amr geceleyin Hind/Ümmü Seleme bint Zâdü'r-rakb'in kardeşi Züheyr b. Ebû Ümeyye'nin yanına vardı ve ona: "Ey Züheyr, dayıların bildiğin durumdayken yemek yemeye, giyinip kuşanmaya ve kadınlarla evlenmeye nasıl oluyor da senin gönlün razı oluyor? Allah'a yemin ederim ki Ebü'l-Hakem (Ebû Cehil) b. Hişam'ın seni dayıların aleyhinde anlaşmaya davet ettiği gibi, sen onu kendi dayıları aleyhinde böyle bir anlaşmaya davet etmiş olsaydın, senin davetine hiçbir zaman icabet etmezdi." dedi.

Züheyr uzun süre dinledi ve düşündü. Sonra ona şöyle sordu: "Allah senin iyiliğini versin, ey Hişam! Ben ne yapabilirim? Ben bir tek adamım. Vallahi, yanımda başka bir kişi daha olsaydı, muhakkak o antlaşma sahifesini bozmaya kalkar, bozuncaya kadar uğraşırdım."

Hişâm: "Ben sana ikinci bir adam buldum" dedi.

Züheyr: "Kimmiş o?" diye sordu.

Hişâm: "Benim!" dedi.

Züheyr: "Sen bize üçüncü bir adam daha ara!" dedi.

Hişâm kalkıp Mut'im b. Adiyy b. Nevfel b. Abdümenâf, Ebü'l-Bahterî b. Hişâm, Zem'a b. Esved b. Muttalib'e gitti. Hepsi razı oldular ve geceleyin Mekke'nin yukarı tarafındaki Hacûn mevkiinin başlangıcında toplandılar. Sahife konusunda karşı durmak, onu bozuncaya kadar uğraşmak konusunda fikir birliğine vardılar. İşe ilk başlayanın ve Kureyş'in toplanma yerinde ilk konuşanın Züheyr olması üzerinde ittifak ettiler.

Rasûlullah (s.a.), Allah'ın kendisini sahifenin durumuna muttali kıldığını, Allah'ın onun üzerine yerden çıkan canlılardan beyaz karıncayı gönderdiğini, Yüce Allah'ın zikri dışında onda bulunan zulüm ve akraba ile alakayı kesmeye dair ne varsa hepsini yediğini haber verdi.

Ebû Tâlib Mescid-i Harâm'a gitti ve sahifeyi ortadan kaldırmaya karar verip sözleşen şu gruba müşriklerin ne yapacağını görmek için oturdu.

Züheyr söze başladı ve: "Ey Mekke halkı, biz istediğimiz gibi yiyip içelim, giyinip kuşanalım da Hâşim oğulları hiçbir şey alamasın ve satamasın, öyle mi? Vallahi, akrabalık bağlarını kesen şu zalim sahife yırtılıncaya kadar oturmayacağım." dedi.

Mescid-i Haram'ın bir köşesinde oturan Ebü'l-Hakem b. Hişâm (Ebû Cehil): "Sen yalan söylüyorsun. Vallahi, o sahife yırtılamaz!" dedi.

Zem'a: "Vallahi, asıl sen yalan söylüyorsun! Zaten biz o yazıya yazıldığı zaman razı değildik!" dedi.

Ebü'l-Bahterî: "Zem'a'nın sözünü tekrarladı. Mut'im de onları destekledi. Hişâm b. Amr da onların sözlerine yakın sözler söyledi.

Ebü'l-Hakem b. Hişâm (Ebû Cehil): "Bu husus, buradan başka bir yerde geceleyin konuşulup karara varılmış bir iş!" dedi.

O sırada Mescid'in bir köşesinde oturan Ebû Tâlib kalkıp onların yanına vardı. Onlara kardeşinin oğlunun Allah'ın sahifenin üzerine beyaz karınca gönderdiğini ve Allah'ın zikri dışında sahifede olanların hepsini yediğini söylediğini haber verdi. "Eğer O yalan söylüyorsa, sizinle O'nun arasından çıkar/O'nu size teslim ederiz. Eğer doğru söylüyorsa siz bizimle münâsebeti kesmekten ve bize zulmetmekten vazgeçersiniz." dedi.

Mut'im (Kabe'nin içinde asılı) sahifeyi yırtmak için kalktı. Beyaz karıncanın "Bismikallâhümme/Allah'ım, senin adınla" sözü ile Allah isminin bulunduğu yerler dışında bütün sahifeyi yemiş olduğunu gördü.[57]

Kureyş'in sesi kesildi ve şaşırıp kaldı. Zayıf durumdaki müslümanların göğüslerine attığı okun dönüp kendi göğsüne saplandığını ve onu parçaladığını hissetti. Ambargo koymaya koşuşturduğu gibi onu kaldırmaya koşuşturan da kendileri oldu.

Ebû Tâlib ayağa kalkıp koşarak müjdeyi mahalleye götürdü. Mahallede bulunan herkes kurtuluşu bekliyordu. Beyt-i Atîk'den mahalleye dönerken Habeşistan'a hicret edenleri hatırladı. Belki sesinin yankısı onlara ulaşır diye şu şiiri söyledi:

Denizden Habeş yurduna hicret edenlere, uzak olmalarına rağmen Rabbimizin yaptığı gerçekleşti mi? Allah insanlara çok acıyandır.

Onlara sayfanın parçalandığını ve Allah'ın razı olmadığı her şeyin bozulup yok olacağını haber verir.

Yalan ve sihir nöbetleşe o sayfada toplanmıştır. Halbuki zamanın sonuna kadar sürüp giden bir sihir şimdiye kadar çıkmadı

Allah bir topluluğu Mekke'nin yukarısında Hacûn denilen yerde kuvvetlendirdi.

Onlar insanların gözleri önünde birbirleriyle sözleştiler, doğru yolu gösteren bir topluluk önünde.

57. Sahife konusunda Ebû Cehil ve diğerleri arasında geçen konuşmalar için bk. Sîretü İbn Hişâm, II, 14-16.

Hacûn'un ön tarafında sanki melikler gibi, hatta onlardan daha güçlü ve daha şerefli oldukları halde oturuyorlardı.

Geceleyin aldıkları kararları aldılar, sonra diğer insanlar uyurken yavaşça sabahladılar.

Onun sesi mahallede bulunan herkese ulaştı. Uyuyan uykusundan uyandı. Herkes sevinç ile tezahürat yapmaya başladı. Müslümanlar "Allahu Ekber, Allahu Ekber" diye bağırdılar.

O gece sevinç ve heyecanlarının fazlalığından yanları yataklarına değmedi. Hepsi sabahleyin Kabe'ye, ardından da Mekke'deki evlerine çıkmaya hazırlanıyordu. Hz. Fâtıma ve Ümmü Külsûm de, depreşen hastalığın kendisine doğru yaklaştığını hisseden anneleri ile birlikte çıktılar. Hz. Mustafa (s.a.) ile birlikte Beytullah'a çıktılar ve Kabe'yi tavaf ettiler, sonra evlerine döndüler.

Hz. Hatice (r.anhâ) Allah'a çok hamd ederek yatağına uzandı. Allah O'nun çok arzu ettiği bir emelini daha gerçekleştirmişti. Bu ise sıkıntı sona erene kadar ecelin kendisine mühlet vermesiydi. İşte sıkıntı da açılmıştı. Belki de tutulduğu hastalık, bütün müslümanların maruz kaldıkları açlık ve mahrumiyetin tesiriyleydi. Aynı şekilde Hz. Fâtıma da bedeni incelmiş, bünyesi zayıf düşmüş ve yüzü sararmış olarak muhasaradan çıktı. Onun durumu diğer müslümanların durumundan farklı değildi. Ambargo onlardan birini diğerinden ayırmamıştı. Sıkıntıya sabır ile ve birbirlerine sabrı tavsiye ederek göğüs geriyorlardı. Kendi ihtiyaçları olsa bile başkalarını kendilerine tercih ediyorlardı.

Herkes tekrar âfiyete kavuşmaya başladı. Kureyş ne yapacağı konusunda şaşkınlık içindeydi. Ne zaman bir hükmü teyid edip kesinleştirse, onda Muhammed (s.a.) ve ashâbının sonunun geldiğini hissetse, o işin kendi istediğinden başka türlü gerçekleştiğini görüyordu. Bu günlerde Kureyş hâlâ yerli yerinde duran sapıklığı içinde dalgalanırken müslümanlar dâvet konusunda ve ambargo zamanında geçen fırsatları telafi etme hususunda yeni şartlardan istifâde ettiler.

Hz. Zehrâ'nın annesi birkaç hafta sonra tekrar sıhhatine kavuştu. Fakat hâlâ dûçar olduğu zayıflığı üzerinden atamamıştı. Artık altmış beş yaşına yaklaşmıştı.

Az bir sessizlik devresinden sonra Kureyş, Muhammed (s.a.)'in kendilerinden, kendilerinin de O'ndan uzak durması, O'nun onların

dinine ilişmemesi, onların da O'nun dinine ilişmemesi için ateşkes veya sulh anlaşması yapmak üzere bir defa daha Ebû Tâlib'in yanına vardı.

Rasûlullah (s.a.) onlara: *"Bir tek kelimeyi söylersiniz, onun sayesinde bütün Araplara hakim olursunuz, Arap olmayanlar da size boyun eğer!"* dedi.

Onlar: "Nedir o?!" dediler.

Rasûlullah (s.a.): *"Lâ ilâhe illallah/Allah'tan başka ilah yoktur" dersiniz ve O'ndan başka tapmakta olduğunuz şeyleri terk edersiniz."* buyurdu. Bunun üzerine ellerini çırptılar, sonra: "Ey Muhammed, sen bunca ilahları bir ilah mı yapmak istiyorsun?! Senin durumun şaşılacak bir şey." dediler.

Sonra birbirlerine: "Vallahi, bu adam sizin istediklerinizden hiçbirini yerine getirmez. Yürüyün, Allah sizinle O'nun arasında hükmünü verene kadar siz atalarınızın dîninde sebat edin." dediler. Sonra dağıldılar.

İşte onlar hakkında şu âyetler nâzil oldu: "**Sâd. Öğüt veren Kur'an'a andolsun ki, inkâr edenler bir gurur ve ayrılık içindedirler. Onlardan önce nice nesilleri helâk ettik. O zaman feryat ettiler. Halbuki artık kurtulma zamanı değildi. Aralarından kendilerine bir uyarıcı gelmesine şaştılar ve kâfirler: "Bu pek yalancı bir sihirbazdır! İlahları, tek ilah mı yaptı? Doğrusu bu tuhaf bir şeydir!" dediler. Onlardan ileri gelenler: "Yürüyün, ilahlarınıza bağlılıkta direnin, sizden istenen şüphesiz budur. Biz bunu başka dinde işitmedik. Bu, ancak bir uydurmadır."**[58]

58. Sâd, 38/1-7. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, I, 417-419; Mübârekfûrî, *er-Rahîku'l-mahtûm*, 110-111.

EBÛ TÂLİB'İN ÖLÜMÜ VE ETKİSİ

Günler birbirinin ardından çabucak geçip gitti. Kâfirlerin ve müşriklerin eziyetlerini müslümanlardan uzaklaştırma ve onları himâye etme konusunda en sağlam dayanak olan Ebû Tâlib hastalandı. Ebû Tâlib'in hastalığı sırasında Kureyş'in önde gelenleri onun yanında toplandı. Ebû Tâlib onlara vasiyette bulunmak istedi ve şöyle dedi:

Ey Kureyş topluluğu, siz yarattıkları içinde Allah'ın en seçkinleri ve Araplar'ın kalbisiniz. Biliniz ki siz yiğitlik ve kahramanlık konusunda Araplar'a hiçbir pay bırakmayıp mutlaka onu elde ettiniz. Hiçbir şeref bırakmayıp mutlaka ona ulaştınız. Bu özelliklerinizle siz insanlar üzerinde üstünlük elde ettiniz. Onlar bunu size vesile edinirler. İnsanlar size düşmandır. Sizinle savaşmak için de kuvvetlerini birleştirirler.

Ben size bu yapıyı korumanızı tavsiye ediyorum. Çünkü Rabb'in rızası, maîşetin devamı ve barışın korunması söz konusudur. Akrabanızla münâsebetinizi sürdürün. Çünkü sıla-i rahim eceli geciktirir ve sayıyı artırır.

Haksızlığı ve itaatsizliği terk edin. Sizden önceki nesiller bu ikisi yüzünden helâk oldu. Çağırana icâbet edin, isteyene verin. Çünkü hayatın ve ölümün şerefi bu ikisindedir. Sözü doğru söyleyin ve emâneti yerine getirin. Çünkü bu ikisinde özelde muhabbet, genelde asâlet vardır.

Ben size Muhammed'e iyi davranmanızı tavsiye ederim. O Kureyş içinde güvenilen (el-Emîn), Araplar arasında ise çok doğru (as-Sıddîk) tanınan bir kimsedir. Benim size vasiyette bulunduğum her türlü meziyeti o kendisinde toplamıştır. Allah'a yemin ederim ki sanki ben Araplar'ın fakirlerinin, etraftaki bâdiye ehlinin ve insanlardan zayıf görülen kimselerin O'nun dâvetine icâbet ettiklerini, sözünü tasdik ettiklerini ve dâvâsını yücelttiklerini görüyor gibiyim.

O, Kureyş'in önderlerine ve ileri gelenlerine ölümün acılarını tattırır, böylece onlar en geride kalırlar, evleri harap ve zayıfları efendi

olur. Onların O'na en değerlisi, kendisine en çok muhtaç olanlarıdır. Onların O'na en uzağı, yanında nasîbi en çok olanlardır.

Araplar O'na sevgisini açıkça göstermiş, samimiyetle gönlünü O'na açmış ve idaresini O'na vermiştir. Ey Kureyş topluluğu, babanızın oğluna dikkat edin. O'nun dostları/yardımcıları ve düşmanlarına karşı hâmîleri olun. Vallâhi, sizden kim O'nun yoluna girerse mutlaka hak yolda olur, kim O'nu rehber edinirse mutlaka saâdete erer. Eğer ömrüm olsaydı ve ecelim geri bırakılsaydı O'nu sarsıntılardan korur ve felâketleri O'ndan uzaklaştırırdım.[59]

Ebû Tâlib'in bu vasiyetinde ne görüyorsak ve o kardeşinin oğlu Hz. Mustafa (s.a.) hakkında ne söylemişse mutlaka söylediklerinden fazlasını yaptı. Elinden gelen bütün imkanlarla ve sahip olduğu bütün çare ve vâsıtalarla O'nu savundu. Kavmini de O'na kötülük yapmaktan uzak durmaya teşvik etti. O, keşke daha ömrü olsa da O'nu savunmaya devam etse diye temenni ediyordu.

İlk hanım müslüman Hz. Hatice (r.anhâ) ile üç kızı; Zeyneb, Ümmü Külsûm ve Fâtıma (r.anhünne) arasında Ebû Tâlib ve O'nun müslümanlara yardımları hakkında bir konuşma geçti. Nübüvvetin geçen on senesini ve açıkça dâvet başladıktan sonra Ebû Tâlib'in nübüvvet bakımından durumunu gözden geçirdiler.

Anneleri Allah'ın onu müslüman olmaya muvaffak kılması ve ömrünü "Lâ ilâhe illallah Muhammedü'r-Rasûlullah" sözü ile tamamlaması için Allah'a duâ etmeye başladı.

Hz. Fâtıma: "Keşke bu sözü söylese de bu söz onu cehennem ateşinden korusa." dedi.

Hz. Ümmü Külsûm de: "O bu sözün lehine ve onun için çalışıyor, fakat onu telaffuz etmiyor, bilakis bilmediğimiz bir sebeple müslüman olduğunu gizliyor, açıklamıyor." dedi.

Hz. Zeyneb ise şöyle dedi: "Rasûlullah (s.a.) onu İslâm'a çok dâvet etti. Eğer müslüman olduğunu gizliyor olsa, elbette O'na haber verirdi."

Mü'minlerin annesi de: "Bu son anlarında Allah'ın onu muvaffak kılması ve iki şehâdet kelimesini söylemesi için Allah'a dua etmekten başka elimizden bir şey gelmez." dedi.

59. Sâlihî eş-Şâmî, *Sübülü'l-hüdâ ve'r-raşâd*, II, 564, 565.

Hz. Fâtıma kendisi küçükken babasının söylediği şu sözleri hatırladı: *"Ey Kureyş topluluğu, kendinizi Allah'tan satın alın! Yoksa sizi Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Abdümenâf oğulları, sizi Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Abbâs b. Abdülmuttalib, seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Allah'ın Rasûlü'nün halası Safiyye, seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez. Ey Muhammed'in kızı Fâtıma, malımdan dilediğini iste. Ama seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez."*

Hz. Fâtıma annesi ve ablaları ile konuştuktan sonra kendi kendine şunları söyledi: Ey Rasûlullah'ın amcası, kardeşinin oğluna ve İslâmî dâvete destek ile geçen bu parlak mâzîyi, iki şehâdet kelimesini kalbinle söyleyip dilinle söylememek mukâbilinde böylece zâyi mi edeceksin?! İki kolay kelime: Lâ ilâhe illallah Muhammedü'r-Rasûlullah. İnsanı cehennem ateşinden cennete, sürekli azabdan ebedî nimetlere ulaştıran iki kelime...

Ey Rasûlullah'ın amcası, Câhiliyye devrinin taassubuna kapılıp bu taassubun gözlerini dosdoğru yoldan kör ettiği câhil ve ahmakları memnun etmek için azabda kalmayı tercih mi ediyorsun? Ey Rasûlullah'ın amcası, bunları Allah'ı râzı etmeye, iki kelime ile Hakk'ın yoluna düşmeye tercih mi ediyorsun? Ki Hakk'ın yoluna düşersen mü'minlerle beraber yolun cennete çıkar ve senin için Rasûlullah (s.a.)'in şefaati gerçekleşir.

Hz. Fâtıma, yavaşça ablalarının yanından ayrılıp belki kalbini rahatlatacak, gönlünü soğutacak bir haber işitirim, belki Ebû Tâlib müslüman olmuş, eski durumundan, atalarının ve dedelerinin dinine bağlılıktan vazgeçmiştir ümidiyle Ebû Tâlib'in evine yöneldi.

Onu derin bir üzüntü dalgası sarstı. Çünkü kendisine Ebû Tâlib'in hâlâ kavminin dîni üzere olduğu haber verildi. Rasûlullah (s.a.)'in onun yanına geldiğini ve yanında Ebû Cehil ve Abdullah b. Ebû Ümeyye'yi bulduğunu öğrendi. Rasûlullah (s.a.) ona: *"Ey amca, Lâ ilâhe illallah kelimesini söyle ki onunla ben senin için Allah katında şâhitlik edeyim."* dedi. Ebû Cehil ve Abdullah b. Ebû Ümeyye: "Ey Ebû Tâlib, sen Abdülmuttalib'in dîninden yüz mü çeviriyorsun?" dediler.

Rasûlullah (s.a.) kelime-i şehâdeti söylemeyi ona teklif etmeye devam ediyor, o ikisi de sözlerini tekrar ediyorlardı. Nihayet Ebû Tâlib

onlarla son konuşmasında kendisinin Abdülmuttalib'in dîni üzere olduğunu söyledi ve Lâ ilâhe illallah demekten imtina etti.[60]

Hz. Fâtıma gittiği gibi ağlayarak geri döndü... Kendisini hasta annesinin kucağına attı. Bir tek kelime konuşmadan annesi onun duygularını hissetmişti. Kızının temenni ettiklerinin aynısını o da temenni ediyordu.

Rasûlullah (s.a.) evine döndü. Üzüntüsü yüzünden belli oluyordu. Gerçekten çok üzülmüştü. Ne diyeceğini bilmiyordu. Ebû Tâlib'in canı neredeyse boğazına dayandığı halde hâlâ aynı yerde duruyordu. Onda kardeşinin oğluna icâbet ettiğine delâlet eden bir işâret görülmemişti. Sonunda Ebû Tâlib öldü!!

Rasûlullah (s.a.) ise *"Vallâhi, men edilmediğim sürece senin için mutlaka istiğfâr edeceğim."* demişti.

Bundan sonra Allah Teâlâ şu âyeti indirdi: "**(Kâfir olarak ölüp) cehennem ehli oldukları onlara açıkça belli olduktan sonra, akraba dahi olsalar, müşrikler için af dilemek ne peygambere ne de îman edenlere yaraşır.**"[61]

Yine Allah Teâlâ Ebû Tâlib hakkında şu Kur'an âyetlerini indirdi ve şöyle buyurdu: "**Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin, bilakis Allah dilediğine hidayet verir ve hidayete girecek olanları en iyi O bilir.**"[62]

Ebû Tâlib'in Hz. Peygamber (s.a.)'i nasıl himaye edip koruduğunu açıklamaya gerek yoktur. O, İslâmî dâvetin kendisini büyüklerin ve beyinsizlerin hücumlarından koruduğu bir kale olmuştur. Ebû Tâlib'in vefâtı en çok tercih edilen görüşe göre nübüvvetin onuncu yılının Receb ayında olmuştur.[63]

60. bk. *Sübülü'l-hüdâ ve'r-raşâd*, II, 565; Sahîhu'l-Buhârî, Bâbü Kıssati Ebî Tâlib, I, 548; *er-Rahîku'l-mahtûm*, 112.
61. et-Tevbe, 9/113
62. el-Kasas, 28/56
63. *er-Rahîku'l-mahtûm*, 122.

HZ. HATİCE (R.ANHÂ)'NIN VEFÂTI

Rasûlullah (s.a.), amcası Ebû Tâlib'in ölümüne çok üzüldü. Fakat hayat durmuyordu. Özellikle de semânın mesajlarına bağlı olan kimseler için.

Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.anhâ)'nın hastalığı ağırlaşmaya başlamıştı. Fakat o çektiği hastalıkla meşgul değildi. Bilakis onun bütün işi gücü Rasûlullah (s.a.), ashâbı ve Allah Teâlâ'ya dâvet idi.

Elemleri için sabrediyor, yanına geldiği zaman Rasûlullah (s.a.)'e tebessüm ediyordu. Allah'a dâvetin üzüntüleri Habîb'in yüzünde resmolunuyordu. Hz. Hatice (r.anhâ) ise şefkatli eliyle O'na tutunuyordu. Bu desteği ile O'ndan bütün sıkıntı ve yorgunlukların izlerini siliyordu.

Sâdıka, sâliha ve sabırlı bir eşin rolü de o değil midir? "*Kişi ona baktığı zaman kendisine sürur verir.*" Şefkatli bir annenin rolü de budur: Çocuğunun alnından yolun bütün sıkıntılarını siler ve dünyanın bütün elemlerini ondan giderir.

Rasûlullah (s.a.)'in kendisine şefkat gösterecek ve alnından yetimliğin acısını silecek bir anneye en çok muhtaç olduğu bir vakitte Hz. Hatice O'nun için bir anne mertebesinde olmuştu.

Mü'minlerin annesi ve îman edenlerin ilki Hz. Hatice Allah'a çok hamd etti. Çünkü O kendisini imana muvaffak kılmıştı. Yine Allah'ın dâvetine ve ebedî dînine hizmette rolünü yerine getirmeye muvaffak kılmıştı. O, Allah için yerine getirdiğinin karşılığını yine O'ndan bekliyordu. Bilakis onun Emîn olan eşine, Allah'ın peygamberliği tahsis ettiği Rasûlü'ne hizmeti ancak Allah içindi. Allah sevgisi onun kalbine nakşolunmuştu. Bu zayıf ceset fânî olduktan sonra da onun ruhuna sinmiş olarak kalacaktı.

O, gözlerini açtığında vefâkar eşinin sevgi ve şefkati ile kendisini kuşattığını görüyordu. Fakat kendisi için Allah'tan kabûlünü umduğu duâdan başka elinden bir şey gelmiyordu. Küçük Fâtıma'ya gelince an-

nesine uzaktan bakıyor ve gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Ona doğru yöneliyor, sonra gözlerinin yaşını silmek için uzağa gidiyordu. Sevgili annesinin etrafında toplanıp gözlerinden yaşlar dökülüp ağlayanlara bakıyor, kendini tutamayıp onlar gibi o da ağlıyordu.

Rasûlullah (s.a.) hasta eşi ile ilgilenmek ve yalnızlığını gidermek ve vefât anında yanında bulunmak üzere ondan ayrılmıyordu. Bu hanım ki İslâm'a girmekte en önde yer aldı. O ki yeni doğan dâveti îmanlı ve yakîn ehli kalbi ile besleyip büyüttü. O ki Hz. Peygamber (s.a.)'i ve müslümanları malı ve mevkii ile destekledi. Bütün bunların da üstünde o, cennette bir evi olacağı müjdesinin sâhibiydi.

Vahiy emîni Cibrîl (a.s.) Rasûlullah (s.a.)'e gelmiş ve şöyle demişti: *"Ey Allah'ın Rasûlü, işte Hatice geliyor. Yanında bir kap var, içinde katık, yiyecek veya içecek var. O yanınıza ulaştığı vakit ona Rabbinden ve benden selam söyle ve onu gürültü ve yorgunluk bulunmayan cennette içerisi oyulmuş inciden yapılmış bir sarayla müjdele."*[64]

Kızları, Allah'ın Hz. Hatice'ye verdiği bu müjdeyi işittiler. İşte o Allah'ın kendisine vahiy emîni Cibrîl (a.s.) ile selam gönderdiği ve kendisi için cennette bir ev/saray hazırladığı bir annedir. Bu öyle bir müjdedir ki benzerine ancak Allah'ın sâlih kullarından onu hak edenler ulaşabilir. Bütün bunlara ilave olarak emîn elçi, Cibrîl (a.s.) da ona selam göndermiştir.

Hz. Fâtıma ve ablaları, Allah'ın değerli annelerine özel olarak verdiği bu mertebeden dolayı sevinçlerinden ağladılar. Hz. Fâtıma hemen annesinin durumu ile babasının amcası Ebû Tâlib'in durumunu birbiriyle irtibatlandırdı. Annesine Allah selam gönderiyor, Ebû Tâlib'i ise Rasûlulullah (s.a.) kendisini acı azabdan kurtaracak hak şâhidlikte bulunması/kelime-i şehâdeti söylemesi için ikna etmeye çalışıyordu.

Hz. Fâtıma Allah Teâlâ'nın şu sözünü tekrarladı: "**Sen sevdiğini hidayete erdiremezsin, bilakis Allah dilediğine hidayet verir.**"[65]

Âile ve akrabanın önde gelenleri hastalığından dolayı onu yoklamak, sevgi ile kuşatmak ve muhabbet hislerini ona bildirmek üzere mü'minlerin annesine geçmiş olsun demek için koşuşturup geldiler. Hz. Mustafa (s.a.) ona daha fazla yaklaştı. Çünkü onun veda vaktinin

64. Buhârî, Menâkıbu'l-Ensâr 20, Tevhîd 35; Müslim, Fezâilu's-sahâbe, 71.
65. el-Kasas, 28/56

geldiğini ve ayrılmak üzere olduğunu görüyordu. İşte bu lahzalarda Hz. Mustafa (s.a.) ona: *"Sende bir hoşnutsuzluk görmüyorum, ey Hatice. Belki benim için de Allah hoşlanmadığım şeyde (yâni senin ölümünde) bir hayır yaratmıştır."*[66] dedi.

Sonra Rasûlullah (s.a.)'in huzurunda Hz. Hatice (r.anhâ) ruhunu Yaradan'ına teslim etti. Rasûlullah (s.a.) üç kızının önünde göz yaşlarına hâkim olmaya çalışarak üzgün bir halde ayağa kalktı. Aynı zamanda Hz. Hatice'nin vefât ettiği O'nun yüzünden okunuyordu.

Bu temiz topraklarda insanların tanıdığı en büyük hanımın vefât ettiği haberi Mekke'nin her tarafına yayıldı. Bu haber Mekkeliler üzerinde yıldırım etkisi yaptı. Kureyş kadınlarının efendisi, pâk bir hanım olan Hz. Hatice bint Huveylid vefât etmişti. İnsanlar bu haberi derin bir üzüntü ile karşıladılar. Bu temiz ve faziletli hanımın güzel hatırasını yâd ettiler. O, benzeri bir daha gelmeyecek bir örnekti.

Hz. Hatice-i Tâhire hayatın üzerinden nazik bir rüzgar gibi esip geçmişti. Hiçbir insana kötülük etmemiş, ağzından kulağı tırmalayacak ve utanılacak hiçbir kelime çıkmamış, faydasız şeylere asla karışmamış, insanların kendisine en sevgilisi olan Rasûlullah (s.a.)'in Allah'a dâveti sırasında karşılaştığı olumsuzluklara rağmen ahlâkî tavrının ve insânî tutumunun dışına çıkmamış, kendini kaybetmemiştir. O, Rasûlullah (s.a.)'i destekleyip cesaretlendirmek, risâletini edâ hususunda O'nu takviye etmek ve kavminden gördüğü sıkıntılar konusunda O'na sabrı tavsiye etmekle yetiniyordu.

Halkının çoğunun eşine düşmanlık etmesine rağmen Mekke de Hz. Hatice'nin kendisine kötü davrandığını söyleyen kimse yoktu. Onun duyguları herkese ulaşıyor; ahlâkı selim tabiat, üstün akıl, şefkatli nefis ve büyük kalp sâhibi herkesi kuşatıyordu.

O, yeryüzünde emsali pek az gelir benzersiz bir şahsiyetti. Bilakis rahatlıkla şöyle denilebilir: Yeryüzü ondan sonra onun gibisini asla görmedi.

Hz. Fâtıma Mekke'de müslüman olan herkesi bir araya getiren bu heybetli sahneyi ağlayarak seyretti. Rasûlullah (s.a.)'in etrafında toplanmışlar, kalpleri Peygamberleri'nin başına gelen bu hâdiseden dolayı çarpıyordu. Onlar Hz. Hatice'nin O'nun yanındaki yerini, O'na

66. *İthâfü'l-verâ bi-ahbâri Ümmi'l-kurâ*, I, 304 (*Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve* adlı kitaptan naklen)

olan sevgisini, O'nun oynadığı rolü önemsediğini biliyorlardı. Hz. Hatice'nin cenazesi kabrine götürülene kadar müslümanlar çok üzgün ve kederli bir halde Rasûlullah (s.a.)'in yanından ayrılmadılar.

Orada Hacûn'da Rasûlullah (s.a.) onun için kazılan çukura indi. O zaman cenaze namazı henüz meşru kılınmamıştı. Bizzat onu kabrine yatırdı ve onun için çok dua etti.

Hz. Fâtıma ağlayarak annesinin küçük odasına döndü. Sevgili annesi Hz. Hatice'nin sûreti Hz. Fâtıma'nın gözünün önünden gitmiyordu. Sanki şimdi canlı olarak önündeydi. Cibrîl (a.s.)'ın *"Ona Rabbinden ve benden selam söyle."* dediğini Rasûlullah (s.a.)'in kendisine aktardığı zamanki gibi O'na tebessüm ediyordu.

Sanki o Hz. Fâtıma'nın önünde duruyor ve: "Allah es-Selâm'dır, selam O'ndandır, Cibrîl'e selâm olsun ve sana selâm olsun yâ Rasûlallah." diye tekrar tekrar söylüyordu.

Hz. Fâtıma gözlerinin önünde canlanan annesinin hayâlinin yüzündeki gülümsemeyi gördü. Zehrâ da gülümsedi. Aynı zamanda da ağlıyordu. Tâhire, Kureyş hanımlarının efendisi, müslümanların efendisi ve mü'minlerin annesinin şimdi yaşadığı nimetler için tebessüm ediyordu. Bu dünya hayatında her canlı için yazılmış olan bedenlerin ayrılığı için ağlıyordu. Bu Allah'ın yarattıkları hakkındaki fıtratıdır. Bunlar Allah Teâlâ'nın insanın içine koyduğu hüzün ve sevinç duygularıdır.

Elveda ey mü'minlerin annesi, elveda ey sevgili eş, elveda ey İslâmî dâvetin ve İslâm'ın annesi... Sen İslâm'ı körpe zamanında görüp gözettin. O bütün dünyaya parlak bir yüzle zâhir oldu. Sen onu yakîn, îman, ve sıdkının sütüyle emzirdin. Cömertlik, ihsan ve sevgi ile ona şefkat gösterdin. Esirgemeden candan verenlerin en hayırlısı ve infak edenlerin en cömerdi oldun.

Âh keşke şimdi içinde yaşadığın cennet bahçesinden baksan da beşikte bıraktığın İslâm'ın büyüyüp çocukluktan çıktığını, dünyanın her tarafını dolduran bir genç haline geldiğini bir görsen!

Hz. Fâtıma birden ağlamayı bıraktı, o ve kız kardeşleri üzgün babalarının yanında dimdik ayakta durmak için hazırlanmaya başladı. Evi düzeltmeye ve o andan îtibâren evin tertibini sağlamaya koyuldu. Babası şaşkınlıkla o anda kızında çok önemli bir değişiklik meydana geldiğini hissetti. O işitilebilecek bir sesle **"Biz Allâh içiniz ve biz O'na döneceğiz."**[67] diye tekrar ediyordu.

67. el-Bakara, 2/156

Hz. Fâtıma babasının üzerindeki üzüntülerin ağırlığının farkındaydı. Kendisine yardımcı olan iki kişi vefât etmişti. Onların ölümünden sonra musîbetler şiddetlenmiş ve zirveye ulaşmıştı. Kâfirler cür'etle Hz. Peygamber (s.a.)'in üzerine varıyorlardı. Ebû Tâlib'in ölümünden sonra açıktan işkence ve eziyete başladılar. Mekke kâfirlerinin Hz. Peygamber (s.a.) üzerindeki baskısı arttığı gibi ashâbı üzerinde de arttı. Hatta Rasûlullah (s.a.)'in arkadaşı Ebû Bekir Sıddîk (r.a.) Habeşistan'a gitmek üzere Mekke'den hicrete mecbur kaldı. Nihayet yolda karşılaştığı İbnü'd-Düğunne onu himayesine alarak Mekke'ye geri döndürdü.[68]

İbn İshâk der ki: Ebû Tâlib ölünce Kureyş onun hayatında Rasûlullah (s.a.)'e yapmayı göze alamadığı işkenceleri yapmaya başladı. Bir defasında Kureyş'in beyinsizlerinden bir beyinsiz O'nun karşısına çıkıp başına toprak saçtı. Peygamberimiz (a.s.) başında toz toprak olduğu halde evine girdi. Kızı Fâtıma hemen kalkıp O'nun başındaki tozu toprağı ağlaya ağlaya yıkamaya başladı. Rasûlullah (s.a.) ise ona şöyle diyordu: *"Kızcağızım, ağlama! Muhakkak ki Allah senin babanı koruyacak, savunacaktır."* Ardından da kendi kendine: *"Ebû Talib ölünceye kadar Kureyş bana böyle bir şey yapamamıştı."* diyordu[69]

Hz. Mustafa (s.a.) bu yılı *"Hüzün yılı"* diye adlandırdı. Târihte de bu adla tanınır oldu.

Fâtımatü'z-Zehrâ işkencenin arttığını ve şiddetlendiğini görüyordu. Kâfirlerin müslümanlara eziyeti artmıştı.

Bilal'in göğsüne çok büyük taşlar konuyordu.

Sümeyye bint Hubbât[70] öldürülmüştü. Eşi Yâsir'e işkence edilmiş ve öldürülmüştü.

Arapların "Araplar kadınları öldürmez." sözü nerede kalmıştı? Onların sözünü ettikleri mertlik nerede kalmıştı? Rahmet, merhamet neredeydi?

Kur'ân-ı Kerîm bunu açıkça reddediyordu: "**Sizin dininiz size, benim dinim banadır.**"[71]

---

68. Bu kıssanın tamamı *Sîretü İbn Hişâm*'da rivâyet edilmiştir. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, I, 372-374; *Sahîhu'l-Buhârî*, I, 553
69. *Sîretü İbn Hişâm*, I, 416
70. Ebû Huzeyfe b. Muğîre'nin câriyesiydi. Ebû Huzeyfe onu müttefiki Yâsir b. Âmir b. Mâlik ile evlendirmişti.
71. el-Kâfirûn, 109/6.

Fakat onlar şirk, putperestlik, dinsizlik ve küfür için böyle davranıyorlardı.

Kur'an'ın karşısındakini âciz bırakan meydan okumasına rağmen... Kendileri fesahat ehli oldukları halde... O'nun doğruluğunu, güvenilirliğini bilmelerine ve her şeye rağmen... Fakat onlar inat ederek, kibirlenerek ve büyüklenerek O'nunla ve mü'minlerle savaşıyorlardı. Kur'an onların içlerinde sakladıkları arzularını şöyle ortaya koyuyordu: **"Bu Kur'an iki şehirden bir büyük adama indirilse olmaz mıydı?"**[72] O halde bu işin üstesinden gelmek için mutlaka bir yol lâzımdı.

Müslümanların durumu iyice zorlaştı... Bu durumların böylece Hz. Fâtıma'nın gözünün önünde canlandığını görüyoruz. O, her müslümanın evinde, rızkında ve işinde dışlanmış olduğunu görüyordu...

Babalar oğullarına demir prangalar vurdular... Onları hapsettiler... İşkence yaptılar... Yiyecek içecek vermediler.

Efendiler kölelerin üzerine azab yağdırdılar... Ateşle... Prangalarla... Kaynar sularla... Onları dinlerinden döndürmek için her türlü işkence ile...

Bu çok büyük bir sıkıntı idi... Bütün bu karanlık ve üzücü durumlara rağmen Hz. Fâtıma'nın dudakları gülümsemeyi andıran bir şekilde açılıyordu. Çünkü küçüklüğünden beri her sıkıntının ardından onun kadar veya ondan daha büyük bir ferahlık geldiğini görüp alışmıştı. Şimdi ise sıkıntı, olabilecek en son noktaya varmıştı... O halde ferahlık mutlaka gelecekti.

Yine de Hz. Fâtıma çok üzülüyordu. Çünkü değerli babası (s.a.) kendisini Mekke dışındaki kabîlelere arz etmeye başlamıştı. Hepsi O'na yüz çevirerek karşılık veriyordu. Kureyş ise her yerde O'nun çıkış yollarını kapatmak için haksız yere çalışıp çabalıyordu.

Rasûlullah (s.a.) Rabbinin risâletini tebliğ edebilmek için kendisine iman eden ve kendisini destekleyen birilerini bulmak ümidiyle Tâif'e gidiyor, fakat onlardan yüz çevirme ve kötü bir şekilde redden başka bir şey göremiyordu. İşte O Tâif'ten üzüntülü ve bitkin bir halde kendisine atılan taşlarla ayakları kanatılmış olarak dönüyordu. Mekke'ye de bir müşrikin, Mut'im b. Adiyy'in himâyesinde girmişti.

72. ez-Zuhruf, 43/31

On beş yaşına ermiş, yaşça küçük, fakat düşüncesinde ve yaptığı işlerde büyük olan kızının yanına varıp oturuyordu.

Babasına dul kadınlar da küçük genç kızlar da teklif edilmişti. Bunlardan ilki Sevde bint Zem'a idi. O Mekke'de çok eskiden müslüman olan kadınlardandı. Sonra Habeşistan'a ikinci defa olan hicrette o da bulundu. Kocası Sekrân b. Amr da müslüman olmuş ve onunla birlikte hicret etmiş, Habeşistan topraklarında veya Mekke'ye döndükten sonra ölmüştü. İşte Rasûlullah (s.a.) Sevde'ye evlilik teklifinde bulundu ve onunla evlendi. Onu merhametinden, şefkatinden ve takdir ettiğinden dolayı başkalarına tercih etti. Hz. Hatice'nin vefâtından sonra evlendiği ilk hanım o oldu. Birkaç yıl sonra o, sırasını Hz. Âişe'ye bağışladı.

Aynı yılın Şevvâl ayında Rasûlullah (s.a.) altı yaşında olan Âişe Sıddîka (r.anhâ) ile evlendi. Hz. Âişe dokuz yaşındayken Medîne'de hicretin birinci yılının Şevvâl ayında onunla zifâfa girdi.[73]

73. *Sahîhu'l-Buhârî*, I, 551.

HZ. PEYGAMBER (S.A)'İN EVLENMESİ VE HZ. ZEHRÂ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Hz. Fâtıma babasının yaptığına îtiraz etmedi. O, günlerin cihâdın ağır yüklerini taşıyarak ağır adımlarla ilerlediğini, gecelerin uykusuz, sevinçsiz ve hatıralarla dolu geçtiğini görüyordu. Babası ise Hz. Hatice'den sonraki yalnızlığındaydı. Kavminden gördüğü eziyetler O'nu daralttıkça hayatını mutluluk, fedakarlık ve sevgi ile dolduran eşinin hayalini hatırlayıp anmak için kendisi ile baş başa kalıyordu.

Babasının devamlı olarak annesini hayırla yâd etmesi kendisine yetiyordu. Nitekim onun hakkında şöyle demişti: "*İnsanlar beni inkar ettiği zaman o bana îman etti. İnsanlar beni yalanlarken o beni tasdik etti. İnsanlar beni mahrum bıraktığı zaman malıyla bana destek oldu.*"[74]

Belki Sevde bint Zem'a ile evliliği babası için hayırlı bir başlangıç olur, O'nu elemlerinden ve yalnızlığından kurtarırdı. Hz. Fâtıma annesinin yerini doldurmaya çalışmış; hem anne, hem zevce ve hem de kız yerine sorumluluğu yüklenmişti. Fakat o da babasını gözetecek ve kendisiyle ünsiyet edeceği bir eşe ihtiyacı olduğunu hissediyordu.

Allah Teâlâ Receb ayında babasına kendisinden önce -ister nebî, rasûl veya velî olsun- benzerine hiç kimsenin nâil olamadığı bir yolculuk ihsân etti. Bu isrâ ve mîrac yolculuğudur. Bu yolculuk Hz. Peygamber (s.a.) için bir ferahlık, teselli ve rahatlatma olmuştur. Yine O'nun sebâtını artırmada yeni bir merhalenin başlangıcı olmuş, Rasûl (s.a.) bu gecede Hakk'ın yolunda sebâtını artıracak şeyler görmüştür.

Hz. Peygamber (s.a.) bu mübârek yolculuğun haberini ilan etti. Kureyş hep birlikte hareketlendi ve dalgalandı. Müslümanlardan îmanı zayıf olanlar dinden döndü. Bu merhalede Allah Teâlâ'ya ve gaybe îman konusunda peşinden gidilen bir örnek olmak üzere Hz. Sıddîk'ın îmanla ilgili kahramanlıkları ortaya çıktı.

74. *Sahîhu'l-Buhârî*

Habeşistan'a hicret edenlerin önde gelenleri Mekke'ye dönmeye başladı. Rasûlulullah (s.a.) de Medîne halkı ile iki bey'at yapmıştı. Bu iki bey'at en büyük hayrın anahtarı oldu. Hz. Peygamber (s.a.) müslümanların Medine'ye hicret etmelerine izin verdi. Orada himâye görecekler ve Mekke müşriklerinin işkencelerinden rahata ereceklerdi.

O sıralarda ilk muhâcire Rukayye bint Mustafa (s.a.) çocukluğunun geçtiği ocağa, babasının kucağına ve annesinin şefkatine özlem duyarak geri döndü...

Hz. Rukayye babasının evine iştiyakla ve yorgun bir halde döndü. Kız kardeşleri Ümmü Külsûm ve Fâtıma onunla buluşmak için koştular. Onu kucaklayıp sarıldılar. Göz yaşlarını zor tutuyorlar ve zor dayanıyorlardı. Kucaklaştıktan sonra onlara biraz da şüpheli olarak "Babam nerede? Annem nerede?" diye sordu.

"Baban iyi. Seninle beraber Habeşistan'a hicret edip de dönenlerle görüşmek için çıktı." diye cevap verdiler. Sonra Fâtımatü'z-Zehrâ ve ablası Ümmü Külsûm'ün dudakları titredi, gözlerinde yenilenen derin hüznün gözyaşları belirdi.

Hz. Rukayye kalbine bir korku düşmüş halde sorusunu tekrarladı: "Annem, o nerde?!" Hz. Ümmü Külsûm sessizce başını öne eğdi. Hiçbir cevap veremiyordu. Hz. Fâtıma ise ağlayarak üzgün bir şekilde odadan ayrıldı.

İşte o zaman Hz. Rukayye artık soru sormayı bıraktı. Kendinden geçmiş bir halde annesinin odasına doğru yürüdü. İşte oradaki yatağında annesinin gözleri donup kaymış ve elleri ayakları donmuş bir halde son nefesini vermişti.

Nihayet babası (s.a.) geldi. Bu soğukluğu sıcak karşılaması ile giderdi. Şefkatiyle kızının kalbine çöken sarsıntının tesirini azalttı. Üzüntüsünün dilediği kadar akıttığı gözyaşları da bu konuda ona yardımcı oldu. Sonra babasının geniş ve cömert göğsüne sığındı. Sükûnet ve sabır haline geri döndü.

HZ. MUSTAFA (S.A)'İN HİCRETİ VE HZ. ZEHRÂ

Günler çabucak gelip geçti. Müslümanların hızla Medine'ye hicreti başladı. Nihâyet Hz. Peygamber (s.a.)'e de hicret izni geldi. O ve seçkin arkadaşı Ebû Bekir Sıddîk Medine'ye doğru yola koyuldular. Nebiyy-i Ekrem (s.a.) ayrılıp gitti ve eşi Sevde bint Zem'a ile kızları Ümmü Külsûm ve Fâtıma'yı geride bıraktı.

Hz. Rukayye, eşi Osman b. Affân ile birlikte hicret etti.

Hz. Zeyneb ise hâlâ kocası Ebü'l-Âs b. Rebî'nin evindeydi. Çünkü İslâm henüz onları birbirinden ayırmamıştı.

Mekke'nin tamamı Ulu Muhâcir'in ve arkadaşının haberlerine ve onları yakalamak için çileden çıkmış bir halde Kureyş'in onların peşine düşmesine kulak kesilmişti.

Hz. Peygamber (s.a.)'in Allah'ın selâmeti ile Yesrib'e ulaştığına dâir oradan haberler ulaştı. Yesrib halkı büyük bir sevgiyle, bu asil Peygamber ve büyük Rasûl (s.a.) ile buluşma iştiyâkıyla kollarını açmış ve büyük bir karşılama ile O'nu karşılamıştı.

O'nun ardından amca oğlu Ali b. Ebû Tâlib de hicret etti. Hicret eden Hz. Peygamber (s.a.)'e verilmiş olan insanlara ait emanetleri onlara iletene kadar üç gün Mekke'de kaldı.

Günler kendi seyrinde yavaş, endişe ve tasa dolu bir halde, geceler de uykusuzluğun ve kederin ağırlığı çökmüş olarak geçip gitti. Nihayet müjde geldi. Zeyd b. Hârise ve Ebû Râfi' beraberlerinde iki binek devesi ve beş yüz dirhemle nübüvvet hânesinden Sevde bint Zem'a, Ümmü Külsûm ve Fâtıma'yı, Ebû Bekir (r.a.)'ın âilesinden de Hz. Âişe'yi ve annesini alıp götürmek için geldiler.

Hz. Peygamber (s.a.)'in iki kızı Mekke'deki son günlerini kız kardeşleri Ebü'l-Âs'ın eşi Hz. Zeyneb'in yanında geçirdiler. Geçmiş mutlu günlerini andılar. Sonra hoş geçmişlerine şâhitlik eden bu evi

kapattılar ve Hacûn'a koştular. Pâk annelerinin kabrini gözyaşlarıyla ıslattılar. Toprağın altında yatan anneleri onları uğurluyordu. Mekke-'deki müslümanların evleri kapatıldığı gibi Hz. Mustafa (s.a.)'in evi de kapatıldı. O evlere ne oturan ne de ünsiyet eden birisi geri döndü.

Ümmü Külsûm kız kardeşi Fâtımatü'z-Zehrâ'nın elinden tuttu ve Hz. Zeyd'in yolculuğa hazır olarak onları beklediği yere alıp götürdü.

Yolculukları selametle devam etmedi. Mekke'ye neredeyse veda etmemiş ve Medine yoluna düşmemişlerdi ki Kureyş müşriklerinden alçak kimseler onlara saldırdı. Mekke'de iken babalarına da eziyet edenlerden birisi olan Huveyris b. Nukayz b. Vehb b. Abd b. Kusay onların peşine düşme günahını da işledi. Onların devesine dürttü ve onları yere düşürdü.[75]

Yere düşmelerinin etkisiyle yolun geri kalanını bitkin bir halde yürüdüler. Medine'ye ulaştıklarında neredeyse ayakları onları zor taşıyordu. Orada Huveyris'e lânet etmeyen kimse kalmadı. Aradan yıllar geçtikten sonra bile babaları (s.a.) bu kötü fiili unutmadı. Hicretin sekizinci yılında en büyük fetih/Mekke'nin fethi günü Huveyris'i hatırladı. Komutanlarına Kâbe'nin örtülerine bile sarılmış halde bulsalar öldürülmelerini emrettiği kimseler arasında onun da adını verdi.

Ali b. Ebû Tâlib (k.v.) Huveyris'i öldürme konusunda bu komutanların en lâyıkı idi. Nitekim bu işi o yaptı.[76]

Hz. Peygamber (s.a.) Fâtımatü'z-Zehrâ'yı getirmek üzere adam göndermeden önce hicret yurdu Medine'ye ulaştığında devesi Kusvâ'nın çöktüğü yerde mescidinin ve evinin inşâsına başlamıştı. İnşaat bitene kadar Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evine misafir olarak inmişti. Bu ev Hz. Ebû Eyyûb'dan sonra âzâdlı kölesi Eflah'a geçti. Bu ev harap olup duvarları çöktükten sonra ondan bin dînara Muğîre b. Abdurrahmân b. Hâris b. Hişâm satın aldı. Evi tamir ettirip Medine fakirlerinden birisine tasadduk etti.

Sallallâhu aleyhi ve sellem Efendimiz, mescidinin ve yeni evinin inşâsında bizzat çalışıyordu. Bu durum Muhâcirlerin ve Ensârın himmetini gayrete getirdi ve birbirleriyle yarışarak işe koyuldular. Onlardan birisi şu şiiri söyledi:

75. *Sîretü İbn Hişâm*, IV, 52
76. *Sîretü İbn Hişâm*, IV, 52; *Târîhu't-Taberî*, Hicretin sekizinci yılı olayları.

Peygamber çalışırken biz oturacak olursak
Andolsun ki bu amel, bizim için ancak dalâlet olur

Müslümanlar bir taraftan çalışırken bir taraftan da şu şiiri tekrar ediyorlardı:

Allah'ım gerçek hayat âhiret hayâtıdır
Ensâra ve Muhâcirlere rahmet et

O gün Hz. Mustafa (s.a.) mübârek eliyle Ammâr b. Yâsir'in tozlarını silkerken görüldü. Ammâr sırtına yüklenen taşıyamayacağı kadar ağır kerpiçleri getiriyordu. Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'in de şu şiiri söylediği işitildi:

Mescidleri imar edenler, elbet bir olmazlar
Orada dikilmeyi, oturmayı âdet edinenlerle
Ve tozdan topraktan eğilmiş görünenlerle

Ammâr bu şiiri ezberleyip inşaat tamamlanana kadar tekrarlamaya başladı.

Rasûlullah (s.a.)'in evi, Mescid-i Nebevî'nin avlusuna açılan basit hücrelerden meydana geliyordu. Odaların bazısı örülmüş taştan, bazısı da çamurla tutturulmuş hurma dallarından yapılmış, hepsinin üstü hurma dallarıyla örtülmüştü.

Odaların yüksekliğine gelince Hz. Peygamber (s.a.)'in torunu ve kızı Hz. Zehrâ'nın oğlu Hasan b. Ali der ki: "Ben ergenlik çağına henüz basmış bulunduğum sırada Hz. Peygamber (s.a.)'in odalarına girerdim ve elimle uzanıp tavana değerdim."

Buhârî'nin *Târîh*'inde geçtiğine göre Hz. Peygamber (a.s.)'ın kapısı tırnaklarla vurulurdu, yani kapısında halkalar yoktu.

Ev eşyasına gelince, o gün Medine'nin bilip tanıdığı en az, en basit ve en mütevazı ev eşyası idi. Hz. Peygamber (s.a.)'in yatağı hurma lifleriyle bağlanmış tahta parçalarından ibâretti.

İşte Muhammed (s.a.)'in kızı Fâtıma, babasını en değerli mevkide görmek ve Muhâcirleri Medîne'ye yerleşmenin huzuru içinde bulmak üzere bu yeni mütevâzı eve Mekke'den muhâcir olarak geldi. Rasûlullah (s.a.) Muhâcirlerin yurtlarından ayrı kalmalarının yalnızlığını gidermek ve birbirlerine destek olmaları için Muhâcirlerle Ensâr arasında kardeşlik kurmuştu.

Hz. Fâtıma o vakit on sekiz yaşına yaklaşmıştı. Sevgili babasını (s.a.) görüp gözetmeye devam etmek ve babasının annesi olmayı sürdürmek için hâlâ evlilikten uzak duruyor ve ona rağbet etmiyordu. Fakat yıllar birbirini kovaladıkça evliliğin hikmetini idrâk etti. Evliliğin her kadının tabîatında var olan bir husus olduğunu ve hayatın ancak onunla devam edebileceğini kendi fıtratı ile hissetti.

Şimdi gördüğü manzara ne kadar güzeldi! Gözle görünen bir kardeşlik, Muhacirler ve Ensâr arasındaki apaçık sevgi... Gördüğü bu şeyler ne kadar hoştu... Medine'ye gelen her muhâcire Ensar'dan onlarcası koşuyordu. Herkes onu misâfir etmek istiyordu... Hepsi onun kendisinin kardeşi olmasını arzu ediyordu.

O zaman ne yapılacaktı ve herkes nasıl memnun edilecekti?

Hepsi arasında kura çekmek gerekiyordu. Kura kime çıkarsa seviniyor ve tebrik ediliyordu. Çünkü o, sevgili bir kardeş kazanmış oluyordu...

Hz. Fâtıma yakın geçmişi hayalinde canlandırdı... Mekke-i Mükerreme'deki işkence, fitne ve düşmanlık...

Medine'deki muhabbet, hayır ve başkasını kendisine tercih etme...

Mekke'de bir kimse müslüman olduğu zaman âilesinden ona hakaretler, kötü sözler ve işkence birbiri ardınca gelirdi.

Medine'de ise bir müslüman hicret ettiği zaman herkes ona ikram etmek; misafirperverlik, cömertlik ve sevgiyle onun rahat etmesi için uykusuz kalmak için koşuşturuyordu.

Hz. Fâtıma kendi kendine şöyle dedi: Hicret etmek ne kadar kolay. Yurtlarımızı bıraktıysak, Ensâr'ı bulduk..

Âilemizi terk etmişsek... dostları bulduk.

İman ehli Muhâcirler yerleşmeye başladılar. Ensâr'ın evleri bütün genişliği ile onlara açılmıştı. Ensâr onlara evlerinin ve mallarının yarısını vermişti. Hatta Ensâr'dan birisinin iki hanımı vardı. Evlenmesi için hanımlarından birisini boşama konusunda kardeşini muhayyer bıraktı.

Kureyş ile Ensâr'ı mukayese etmek zordu. Kureyş onların bedenlerine işkenceler yapmış, Ebû Tâlib mahallesinde onları muhâsara etmiş, mallarını onlardan men etmiş, mülklerini zorla gasbetmiş, Mekke'den korkarak ve etrafı gözetleyerek çıkmışlardı. Şimdi ise tam mânâsıyla emniyet ve istikrarı hissediyorlardı. Bütün ihtiyaçları yeteri kadar görülüyordu.

Mübârek hicretin ikinci yılının Şevval ayının hilâli göründü. Hz. Peygamber (s.a.) Ebû Bekir Sıddîk (r.a.)'ın kızı Âişe ile evlendi.[77] Onunla evlenmesi ne Hz. Zehrâ (r.anhâ) için, ne de müslümanlar için sürprizdi. Çünkü Mekke'den hicretinden önce ona evlilik teklifinde bulunmuştu. Havle bint Hakîm Rasûlullah (s.a.)'in yanına varıp incelik ve nezaketle: "Yâ Rasûlallah, sanki Hatice'nin yokluğunu senin üzerinde görür gibiyim." demişti. Bu konuşma böyle devam etmiş, nihayet Rasûlullah (s.a.) ona gidip kendisi için Sevde bint Zem'a ve Âişe bint Ebû Bekir (r.anhümâ)'ya evlilik teklifinde bulunmasına izin vermişti.

Hz. Zehrâ, babası Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Âişe'de huzur bulmasını ve gönlünün onunla rahatlamasını yadırgamıyordu. O, babasının risâletin ağırlıklarını ve cihâdın meşakkatlerini yüklendiğini, Beyt-i Atîk'ten uzaklaştırılmaktan dolayı çektiği sıkıntıyı, kavim ve aşîretinden gördüğü zulmün kendisine verdiği kederi çok iyi biliyordu.[78]

77. Düğün tarihini hicretin 1. yılı Şevval ayı (Nisan 623) olarak kabul edenler de vardır (Mütercim).
78. bk. Dr. Bintü'ş-Şâtı', *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 604.

KIZ KARDEŞİ ZEYNEB (R. ANHÂ)'NIN HİCRETİ

Hz. Peygamber (s.a.)'in kızı Hz. Zeyneb için zor bir durumdu. Kocası Ebü'l-Âs b. Rebî' Kureyş kâfirleri ile birlikte Hz. Peygamber (s.a.) ve müslümanlarla savaşmak için Bedir'e doğru yola çıkmıştı.

Hz. Zeyneb, babası Rasûlullah (s.a.)'in üstün gelmesini istiyordu. Fakat O'nunla kocasının yüz yüze gelmesini de arzu etmiyordu. Bu çok zor bir durumdu, ama vâkıa buydu.

Müslümanlar gâlib geldi. Esirler arasında Zeyneb (r.anhâ)'nın kocası da vardı. Hz. Zeyneb babasının ve müslümanların gâlib geldiğini ve kocasının esir edildiğini öğrendi. Kocası zengin bir adamdı. Âilesi onun için yüksek bir fidye vermeyi düşünmüştü. Fakat Hz. Zeyneb onun için fidye olarak maldan daha değerli bir şey vermeyi tercih etti.

Bedir esirleri Medine'ye götürüldü. Rasûlullah (s.a.) onların durumunu uzun uzun düşündü. Sonra onlardan damadı Ebü'l-Âs b. Rebî'i ayırdı, geri kalan esirleri ashâbı arasında dağıttı ve "*Esirlere iyi muâmelede bulunun.*" buyurdu.

Kureyş elçileri esirlerinin fidyeleri konusunu görüşmek üzere gelene kadar Ebü'l-Âs Hz. Peygamber (s.a.)'in yanında kaldı. Müslümanlar yüksek meblağlarda fidyeler aldılar. Hatta Kureyş'ten bir kadından bile Kureyşli birisi için verilen fidyenin en yüksek miktarı isteniyor, 'dört bin dirhem' talep ediliyor; o da oğluna, kocasına veya babasına fidye olarak bu kadar parayı gönderiyordu.[79]

Zeyneb (r.anhâ) da kocası için fidye vermek istedi. Amr b. Rebî'i Hz. Peygamber (s.a.)'e gönderdi. Onunla birlikte bir de kese gönderdi. Amr kesede ne olduğunu bilmiyordu.

79. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 316; *Târîhu't-Taberî*, Hicretin sekizinci yılı olayları; İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, II, 11.

Ebü'l-Âs'ın kardeşi Amr geldi ve Hz. Peygamber (s.a.)'e şöyle dedi:

"Beni, Zeyneb bint Muhammed, kocası ve benim kardeşim Ebü'l-Âs b. Rebî'in fidyesi için bununla gönderdi."[80]

Elbisesinin içinden bir kese çıkarıp Hz. Mustafa (s.a.)'e verdi. Açınca bir de ne görsünler içinde Yemen'de bir belde olan Zıfâr'ın akik taşından bir gerdanlık var.

Hz. Peygamber (s.a.) onu görür görmez kalbi çok hassaslaştı ve onun Hz. Hatice'ye âit olduğunu, merhume değerli eşi Hatice'den bir hatıra olduğunu anladı. Mekke'de Hacûn'da Hz. Hatice'nin bedeninin istirahat ettiği yeri ve en zor zamanlarda kendisiyle beraber katlandığı, sabrettiği, kendisine kavminden gördüğü baskı ve eziyetlere sabretmeyi tavsiye ettiği o geçmiş günleri zihninden geçirdi.

Bu gerdanlık Hz. Hatice (r.anhâ)'nındı. Kızı Zeyneb (r.anhâ)'yı teyzesi Hâle'nin oğlu Ebü'l-Âs ile evlendirdiği zaman düğün günü bu gerdanlığı ona hediye etmişti.

Sahâbe (rıdvânullâhi aleyhim) tevâzu göstererek başlarını öne eğdiler. Durumun haşmeti onları kendilerinden geçirmişti: Duygularla karışık, hatıraları harekete geçiren ve gözyaşları ile dalgalanan bir sahne. Geçip giden bir sevgilinin gerdanlığını Hz. Peygamber (s.a.)'in kızı, sevgili eşine fidye olmak üzere babasına gönderiyor...

Hz. Zeyneb, babası ve kendisi için çok değerli hatıralarla babasının acıma duygusunu elde etmeye çabalıyor. Geçip giden annenin gerdanlığı ile koca, baba ve damad arasında aracı olmak istediğini gerdanlık vâsıtasıyla O'na söylemeye çalışıyor.

Hz. Mustafa (s.a.) bir müddet sustuktan sonra esirgeyici bir baba ve merhametli bir peygamber şefkatiyle şöyle buyurdu: *"Eğer onun (Hz. Zeyneb'in) esirini serbest bırakmayı ve malını da geri vermeyi uygun bulursanız, öyle yapın."*

Hz. Peygamber (s.a.) bu sahnenin heybetinden etkilenen damadını kendisine yaklaştırdı. Hz. Mustafa (s.a.) ona gizlice bir şeyler söyledi. Etrafındakiler bunun ne olduğunu anlamadılar. Ebü'l-Âs b. Rebî' de onaylayarak başını salladı. Sonra Hz. Mustafa (s.a.)'i selamladı ve gitti.

80. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 317; *el-İstîâb* ve *el-İsâbe*'de Ebü'l-Âs b. Rebî'in biyografisine bk.

O uzaklaşınca Hz. Peygamber (s.a.) etrafında bulunan ashâbına dönerek Ebü'l-Âs b. Rebî'in iyi özelliklerini övdü ve *"Vallahi, biz hiçbir damadı yermeyiz."* dedi.[81]

Hz. Zeyneb kocasını bekliyordu. O ne güzel bir zevce idi. Kocası için fidye vermesi gerektiğini anlayınca sahip olduğu en değerli şeyi onun için fidye olarak verdi. O, bu yaptığı ile kocasına düşkünlük konusunda îmanlı hanımlar için apaçık bir örnek olarak gösterilir.

İslâm henüz onunla kocasını birbirinden ayırmamıştı. O, teyzesi Hâle'nin oğlu ve kocasıydı. O, kayınpederi olan babasının ve müslümanların karşısına bir müşrik olarak ve savaşmak üzere çıkmıştı.

Fakat Zeyneb (r.anhâ) onun ahlâkının İslâm ahlâkı olduğunu ve İslâm'a yakın bir kimse olduğunu düşünüyordu... Mü'min basîretiyle vakit ne kadar uzasa da hidâyetin ona erişeceğini biliyordu... Ona düşen onun kocası olarak kalması için her yolu denemekti.

Nihayet Ebü'l-Âs hanımının yanına vardı. Hanımı sevinçle ona doğru sıçradı, onu hoşladı, sağ sâlim geldiği için tebrik ederek karşıladı. Sâlimen kendisine iâde ettiği için hamd ederek Allah Sübhânehû ve Teâlâ'ya yöneldi. Gözyaşları içinde onu hidâyete erdirmesi ve göğsünü İslâm'a açması için Allah Teâlâ'ya yalvardı.

Fakat o geri dönen kocasının yüzünde bir keder hissetti. Ona nesi olduğunu sordu. Ona elem veren şeyi gidermeye çalıştı. Çünkü o kendisini seven bir eşti. Kureyş, Hz. Muhammed (s.a.)'in kızlarıyla meşgul olup dâvetten geri kalması için damadlarına kızlarını kendisine iâde etmelerini teklif ettiği zaman onun, onlara meydana okuyarak kendisini tutmasını iftiharla hatırlıyordu. Kız kardeşleri Rukayye ve Ümmü Gülsüm'ün kocaları ise onların tekliflerine icâbet etmiş ve onları babalarına göndermişti. Ebü'l-Âs ise onları "Hanımından ayrıl, biz seni Kureyş'ten istediğin kadınla evlendiririz.' der halde bıraktı.

Sonra Hz. Zeyneb'in sürekli dilinden düşürmediği, belleğinden asla çıkmayan şu cevabını onların yüzüne çarptı: "Vallâhi, ben eşimden ayrılmıyorum. Hanımım yerinde Kureyş'ten başka bir kadının olmasını da arzu etmiyorum."[82]

81. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 317; İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*, VIII, 13; *Târîhu't-Taberî*, II, 291; *el-İstîâb fî ma'rifeti'l-ashâb*, IV, 1701; Müslim, Kitâbü'l-Fedâil, hadis no: 2449-4

82. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 308; *el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe* ve *el-İstîâb fî ma'rifeti'l-ashâb*'da Ebü'l-Âs b. Rebî'in biyografisine bk.

Hz. Zeyneb: "Senin neyin var, teyze oğlu?" diye sordu.

Ebü'l-Âs b. Rebî': "Sana veda etmek üzere geldim, ey Zeyneb!" diye cevap verdi. Gözlerinden akan göz yaşlarıyla kelimeler boğazında düğümlendi.

Hz. Zeyneb: "Bu defa Kureyş seni etkiledi ve seni benden ayrılmaya zorladı mı? Bunca yıldır beni tutup bırakmadığın halde bu sefer neden onlara icâbet ettin?!" dedi.

Ebü'l-Âs susuyor ve ona cevap veremiyordu. Eğer müslüman olmazsa bu, onunla kendisini seven eşinin ebedî ayrılığı olacaktı.

Hz. Zeyneb onu konuşmaya, kalbinde sakladıklarını açıklamaya ve endişelerini gidermeye teşvik etti. Sevgili koca sevgili eşinin kalbinden geçen endişeleri anladı. Hemen şefkatle ona doğru vardı. Sanki kalbinin eridiği sesinden anlaşılıyordu:

"Allah sana merhamet etsin ey sevgili eşim, seni kendisine geri göndermemi benden baban istedi. İslâm benimle seni birbirimizden ayırdı. Ben babana kendisine yürüyüp gitmen için seni bırakacağıma söz verdim. Ben sözümden dönecek değilim."

Hz. Zeyneb oturdu. Yorgun ve bitkin düşmüştü. Fakat coşkun bir sevinç kalbini sürükleyip götürdü. Babasına, kız kardeşlerine hicret edecek ve vefât eden kardeşi Rukayye'nin kabrini ziyâret edecekti. Bundan sonraki hayatı Medine'de mü'minler topluluğunun arasında olacak, evlerini ve vatanlarını terk eden muhâcirlerle buluşacaktı. Bu coşkun ve ayağını yerden kesen sevinçle kendinden geçti ve "Beraber yola koyulmamız için ne kadar vakit kaldı?" diye sordu.

Ebü'l-Âs zayıf bir sesle gözyaşlarına boğularak ona şöyle cevap verdi: "Çok değil az zamanda birkaç günde yolculuğa hazırlanacaksın... ve gideceksin."

Hz. Zeyneb endişeyle sordu: "Tek başıma mı?!"

Ebü'l-Âs şöyle cevap verdi: "Hayır, Zeyd b. Hârise ve babanın yardımcılarından/Ensar'dan onun bir arkadaşı ile birlikte. Onlar sen yanlarına varana kadar seni Ye'cec vadisinde bekleyecekler. -Bu vadi Mekke'ye sekiz mil uzaklıktadır- Onlar seni alıp Yesrib'e babana götürecekler. Ben babana söz verdim ve asla sözümden dönmeyeceğim."[83]

83. *es-Sîretü'l-Hâşimiyye*, II, 308; *Târîhu't-Taberî*, II, 391.

Hz. Zeyneb hayıflanarak sordu: "Hicret yurduna gitmek için bana refakat etmez misin?!"

Ebü'l-Âs: "Hayır, hala kızı..." dedi. Göz yaşlarını zorla tuttarak evden çıkıp gitti.

Hz. Zeyneb Allah Teâlâ'nın bu ayrılığı emrettiğini anladı. Ona düşen sadece Rabb'inin emrine uymak ve hayırlı sonu getirene kadar günlerin geçmesini beklemekti.

Yolculuğa hazırlanmaya başladı. Yolculuğu için kararlaştırılan günün sabahı Hind bint Utbe onunla karşılaştı. Hind'in gönlü Bedir gününde olanlardan dolayı yaralıydı. Parlak zekası sayesinde Hz. Zeyneb'in babasının yanına gitmek üzere hazırlandığını anlamakta gecikmedi. Fakat bundan emin olmak istedi. Ona yaklaştı ve nâzik gözükerek: "Ey Muhammed'in kızı, duydum ki babanın yanına gitmek istiyormuşsun?" dedi.

Hz. Zeyneb şaşırdı ve ne cevap vereceğini bilemedi.

Hind sözlerine şöyle devam etti: "Ey amcamın kızı, yolculukta yanında bulunacak bir şeye ihtiyacın olursa, hâcetin bende bulunur."

Bu ince sözler Zeyneb (r.anhâ)'nın kalbine dokundu ve yakında olacak hicretinin vaktini söylemeye niyetlendi. Fakat korkuya benzer bir duyguya kapıldı. Kureyş içinde kin ve intikam ateşini yakma konusunda onun durumu açık, belli ve şüphe götürmez bir hususta.

Hz. Zeyneb der ki: "Vallâhi onun bu sözü, ancak dediğini yapmak için söylediğini zannediyorum. Fakat ben ondan çekindim ve Yesrib'e gitmek isteğinde olduğumu reddettim."[84]

Kararlaştırılan zaman gelip çattı. Hz. Zeyneb Ebü'l-Âs b. Rebî' ile sıcak bir vedada bulundu. Bu nefretten ve terk etmekten kaynaklanan bir vedâ değil sevgiden ileri gelen bir vedâ idi. Özellikle de karnında bulunan bebek ikisini birbirine bağlıyordu.

Ebü'l-Âs, Hz. Zeyneb'i belirlenen yere götüremedi. Belki duygularına söz geçiremez ve Hz. Zeyneb'in önünde ağlayarak yere yıkılır ve onun ayrılığının acılarını artırırdı. O da onun gibi elem duyardı. Fakat onun değerli duygularına düşkünlüğünden dolayı kendisini tutmayı, tek başına ondan uzak kalmayı ve onsuz bir başına kendi hüznünü kuşanmayı tercih etti.

84. bk. *İbn Hişâm*, II, 308; *et-Taberî*, II, 392.

Ebü'l-Âs Hz. Zeyneb'i Zeyd b. Hârise ve arkadaşının bekledikleri yere kardeşi Kinâne b. Rebî' ile gönderdi. Kinâne güpegündüz, açıkça Kureyş'in gözleri önünde Hz. Zeyneb'in devesinin yularından çekerek yola çıktı. Herhangi bir hücuma ve sıkıştırmaya karşı yayını ve ok çantasını hazırlamıştı.

Hz. Muhammed (s.a.)'in kızının bu şekilde onlara ve hislerine açıkça meydan okurcasına yola çıkması Kureyş'i ürküttü. Onlardan bazı kimseler bu büyük muhâcirin peşine düştüler. Acele yola çıkıp "Zî Tuvâ" denilen yerde ona yetiştiler. Ona ilk yetişen, hepsi de Bedir günü Muhammed (s.a.)'in ashâbı tarafından öldürülen üç kardeşini kaybettiği için üzüntüsünden aklı başından giden en huysuzları Hebbâr b. Esved el-Esedî oldu.[85]

İnsanlığı tam anlamıyla kaybeden o kâfir, mü'mine ve muhâcire olan Hz. Zeyneb'i mızrağı ile korkuttu. Sonra devesine dürttü ve deve Hz. Zeyneb'i orada bulunan bir taşın üzerine attı. Hz. Zeyneb taşın üzerine düştü.

İşte orada Kinâne onun önüne durdu, ok çantasını açtı ve: "Vallahi, bana hiçbir adam yaklaşmasın! Yoksa, ona bir ok saplarım!" diye bağırdı.

Bunun üzerine peşlerinden gelen korkaklar dönüp gittiler.

Ebû Süfyan uzakta durup Kinâne'ye: "Bize ok atmayı bırak da seninle konuşalım!" dedi.

Kinâne ok atmayı bıraktı. Ebû Süfyan ilerleyip ona yaklaştı ve şöyle dedi:

"Sen doğru yapmadın, ey Rebî'in oğlu! Kadını halkın gözü önünde apâşikâr yola çıkardın. Halbuki sen başımıza gelen musîbeti, felâketi ve Muhammed'den bize gelenleri biliyorsun! İnsanlar bu yaptığının bize isabet eden zilletten kaynaklandığını, bunun bizim için bir zaaf ve güçsüzlük olduğunu düşünüyorlar. Hayatıma yemin olsun ki bizim onu burada tutup/hapsedip babasından alıkoymaya ihtiyacımız yok. Fakat sen kadını geri çevir. Sesler kesilip insanlar bizim onu geri çevirdiğimizi konuşmaya başladıktan sonra gizlice onu Mekke'den çıkar, babasına kavuştur!"[86]

85. *es-Sîre*, II, 366.
86. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 309; *Târîhu't-Taberî*, II, 393.

Kinâne, Hz. Zeyneb'in acı ve elem çektiğini işitmemiş olsaydı onu geri çevirmek ve insanlar arasında Kureyş'in onu geri çevirdiği duyulup yayıldıktan sonra tekrar gizlice yola çıkarmak ona çok ağır gelmişti. Hz. Zeyneb'e doğru baktı. Onun çok kan kaybettiğini görmesi kendisini korkuttu. Yere düşünce karnındaki çocuğu düşürmüştü.

Onunla birlikte tekrar Mekke'ye döndü. Birkaç gün Ebü'l-Âs b. Rebî' onun yanında durup hiç ayrılmadı. Biraz gücü kuvveti yerine gelince Kinâne onu tekrar yola çıkarıp Zeyd b. Hârise'ye teslim etti. Hz. Zeyneb düşük yaptığı için bitkin vaziyetteydi.

Onun yola çıkmasından dolayı yakın geçmişte cinnet geçiren kâfir müşriklerden hiç kimse onu tâkip etmedi. Çünkü Hind bint Utbe onların kulaklarına sapladığı oktan daha tesirli bir sözle onları ayıpladı, onlarla alay etti ve şöyle dedi:

"Korumasız bir kadınla savaşmak öyle mi... Bu şecaat Bedir günü olmalı değil miydi?"

Ardından da şu şiiri söyledi:

Barışta utanç verici şeyler, zâlimlik ve kabalık
Savaşta ise kadınlar gibi dövüşmek öyle mi?!

Kinâne, Hz. Zeyneb'in Zeyd b. Hârise ve arkadaşı ile yola koyulduğuna iyice emin olduktan sonra kardeşi Ebü'l-Âs b. Rebî'in yanına döndü. Bir taraftan da yüksek sesle şu şiiri söylüyordu:

Yaşadığım sürece onların sayısının çokluğuna aldırmıyorum
Elim Hind kılıcının kabzasında olduğu sürece[87]

Hz. Fâtıma büyük ablası Hz. Zeyneb (r.anhüma) için endişe ediyordu. Birkaç gün gecikmişti. Ona kötülük yapmak için Kureyş'in peşine düştüğünü bilmiyordu. Endişesinin kaynağı onun kocası Ebü-'l-Âs b. Rebî' değildi. O, teyzesi Hâle'nin oğluydu. Hz. Fâtıma onun asil hasletlerini biliyordu. Yine ablasını ne kadar sevdiğini biliyordu. O sâhip olduğu asâlet ve saygınlıktan dolayı asla ablasına eziyet etmezdi.

Zeyneb (r.anhâ) beraberinde oğlu Ali ve kızı Ümâme ile Medîne'ye ulaşana kadar Hz. Fâtıma endişe içinde bekledi.

87. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 310; yolculuğun açıklaması için bk. *er-Ravdu'l-ünüf*, VII, 68.

Hz. Fâtıma (r.anhâ) sevgili ablası ile buluşmak için acele edip koştu. Onu üzerinde açıkça belli olan bitkin bir vaziyette görmesi kendisini korkuttu. Hastalığın tesiri onun sapsarı kesilmiş yüzünde görünüyordu.

Hz. Fâtıma, babası Rasûlullah (s.a.) ile birlikte büyük ablasının (r.anhâ) Kureyş'in zorba erkeklerinden neler çektiğini dinledi. İkisi de erkekleri azarlayan, ayıplayan ve onlarla alay eden Hind b. Utbe'nin durumuna ve Zeyneb (r.anhâ)'ya karşı tutumuna kulak verdiler.

Hz. Fâtıma, Hind'e ve tutumuna şaşırdı. Onun ve kocası Ebû Süfyan'ın kim olduğunu, onun Hz. Peygamber (s.a.)'e apaçık husumetini biliyordu. Özellikle de Büyük Bedir gazvesinden, babasının ve amcasının orada ölümünden sonra.

Sahâbe (r.anhüm) Mekke'den çıktığı sırada bu değerli hanımın başına gelenlere öfkelendi. Yolcular, Ensâr'ın şâirinin uyaran ve tehdit eden şu sözlerini Kureyş'e götürdüler:

Bana o kimse geldi ki insanlar onun kadrine erişemezler,
Zeyneb'den ötürü onların içinde isyanlar ve günahlar vardır.

Ben de yemin ettim ki bizden askerler ayrılmasınlar,
Çokluk içerisinde alâmetlenmiş ordu kumandanları.

Kureyş'i küfre doğru sürdük, hatta onları burunlarının üstünde dağlama aletiyle alametlendirmekle zelil ve kahr olunmuş kılarız.

Onları Necd'in ve Nahle'nin kenarlarına indiririz, eğer atlarla ve yaya olarak Tihâme'ye aşağı inerlerse biz onları Tihâme'ye indiririz.

Ebû Süfyân'a rastlarsan ona söyle ki:
Eğer sen ihlâsla secdeye gelmez ve müslüman olmazsan.

Hayatta acele olarak zelillik ve hakirlikle müjdelen,
Cehennemde ise ziftten bir gömlekle müjdelen.

Rasûlullah (s.a.) öfkelendi, onun öfkelendiğini gelip geçen insanlar konuştular ve Mekke'ye taşıdılar.

Rasûlullah (s.a.) ashâbına bu suçlu iki adamı; Hebbâr ve arkadaşını yakaladıkları zaman yakmalarını emretmişti. Fakat O (s.a.) çok geçmeden kendini sorguladı ve o iki adamın yakılması emrini tekrar

düşündü. Sonunda onlara kendisi gibi yumuşak huylu birisine lâyık olandan fazla ceza verdiğine kanaat getirdi. Sabah ağarınca önceki emrini geri alıp onları yakmayı, öldürme cezasıyla değiştirerek ashâbına haberci gönderdi.

Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) benimde içinde bulunduğum bir seriyye gönderdi ve şöyle buyurdu: *"Hebbâr b. Esved'i veya onunla beraber ilk olarak Zeyneb'e ulaşan adamı -ki İbn İshâk bu adamın isminin Nâfi' b. Abdükays olduğunu söyler- yakalarsanız ikisini de yakın."*

(Yola çıkıp) ertesi gün olunca bize bir haberci yolladı ve: *"Ben size bu iki adamı ele geçirecek olursanız yakmanızı emretmiştim. Sonra Allah'tan başka kimsenin yakarak azâb etmesinin uygun olmayacağını düşündüm. Onun için onları yakalarsanız ikisini de öldürün."*[88] buyurdu

Hz. Zeyneb kız kardeşi Ümmü Külsûm (r.anhâ) ile birlikte babasının (s.a.) evinde yaşadı. Zehrâ (r.anhâ) da onlardan uzakta değildi. Bütün evler birbirine yakındı. Buluşmalar çok oluyordu.

Kız kardeşler gece sohbetine daldılar. Zeyneb (r.anhâ)'nın gözünden vefât eden kız kardeşi Rukayye (r.anhâ) için bir damla gözyaşı aktı ve onun için Allah'tan rahmet diledi.

Hz. Zeyneb'in yaptığı düşük sebebiyle meydana gelen elemleri iyileşmeye başladı. Oğlu Ali'yi ve kızı Ümâme'yi görüp gözetti ve onları küçüklüklerinden îtibâren İslâmî terbiye ile yetiştirdi.

88. İbn İshâk, *es-Sîre*, II, 312'den naklen *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 529.

ZEHRÂ (R. ANHÂ)'NIN EVLİLİĞİ

İffetli ve sevecen Zehrâ sanki Allah'ın babası Hz. Mustafa (s.a.)'e bu faziletli insanla, Sıddîk'ın kızı Sıddîka ile evliliği ikram ettiğini, Efendimiz'in ona ünsiyet ettiğini ve onun evi doldurduğunu hissetmişti. Geçmiş günlerde olduğu gibi artık O'nun için endişelenmiyordu. Bilakis kalbi huzura, gönlü sükûnete erdi ve nefsi rahatladı. Kendisi için de güzel bir arkadaş ve dost olan Hz. Âişe (r.anhâ)'yı çok sevdi. Rasûlullah (s.a.)'e yaklaşmaya başlayan ve O'na mevzûyu açmaya çalışan amcasının oğlu Ali b. Ebû Tâlib kıpırdanmaya başladı.

Daha önce Hz. Zehrâ'nın evlilikle ilgili herhangi bir rağbeti ve düşüncesi yoktu. Büyük hâdiseler onu başka herhangi bir düşünce ile meşgul olmaktan alıkoymuştu. Bu hâdiseler birbiri ardınca gelmeye devam etti. O ise sevgili babasının yakınındaydı ve O'ndan başkasını düşünmüyor, O'nun işinden başkasına önem vermiyor ve O'nun işlerinden başka bir iş kendisini ilgilendirmiyordu.

Babası Rasûlullah (s.a.) Âişe bint Sıddîk ile evlendikten sonra, Ali b. Ebû Tâlib'in kendisiyle evlenme arzusunu açığa vurarak Rasûlullah (s.a.)'e yaklaştığı kulağına çalınmaya başladı. Bu ise şaşılacak bir durum değildi.

Hz. Ali kendisi ile birlikte bir evde yetişip büyütülmüştü. Hz. Peygamber (s.a.) amcası Ebû Tâlib'in âilesinin yükünü hafifletmek için, dedesi Abdülmuttalib'in vefâtından sonra Ebû Tâlib'in kendisinin bakımını üstüne alarak yaptığı güzel davranışın karşılığını vermek üzere Hz. Ali'yi küçükken yanına almıştı.

Ali b. Ebû Tâlib hayatı kavradığından beri yüce bir hayata sâhipti. O hiçbir puta secde etmedi. O çocuklardan ve gençlerden ilk müslüman olan kimsedir. O, İslâm için kendisini fedâ eden ilk kişidir. Kureyş'in Hz. Peygamber (s.a.)'i öldürmek için fikir birliği ettiğini ve her kabileden güçlü kuvvetli bir genç seçtiğini bildiği halde Rasûlullah (s.a.)'in hicret ettiği gece O'nun yatağında uyumaya râzı olmuştur.

Bedir gazvesinde büyük cesaret gösterdi. Bu savaşta ancak az kimsenin ortaya koyduğu türden kahramanlıklar ortaya koydu.

Sonra Ali b. Ebû Tâlib (k.v.) Medine'ye muhâcir olarak ulaşır ulaşmaz Rasûlullah (s.a.) onun elinden tutmuş ve şu meşhur sözünü söylemiştir: "*Bu benim kardeşimdir.*"[89]

Bu sözüyle onu misâfir etme şerefine ermek için Ensâr'ın birbirleriyle yarışmasına ve onun onlardan birisiyle kardeş olmasına engel olmuştur. Hz. Ali (k.v.)'in Allah için bütün mahlûkātın en şereflisi ile kardeş olmak sûretiyle nâil olduğu bu şeref ne büyük şereftir. Neden Hz. Peygamber (s.a.) bu şerefi sahâbenin ve mü'minlerin büyüklerine de değil de ona tahsis etmiştir? Halbuki onların içinde örnek vermek gerekirse Ebû Bekir Sıddîk gibi îman konusunda örnek gösterilen, Rasûlullah (s.a.)'in en çok üstün tuttuğu arkadaşı ve Medine'ye mübârek hicreti sırasında yoldaşı olmuş kimseler vardır!!

Herhalde Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Ali'yi kendisine kardeş olması için seçmesinde gelecek günlerin açığa çıkaracağı bir sır vardı.

Belki de Ali (r.a.), Hz. Zehrâ'nın babasına ne kadar bağlı olduğunu en iyi bilenlerden birisi olduğu halde onun baba evinden evlilik evine intikal etmeyi kabul edip etmeyeceğini öğrenebileceği elverişli ve kendisine yardımcı olacak bir fırsatın vaktinin gelmesini bekliyordu.

Hz. Ali'nin bekleyişi birkaç yıl uzadı. Nihayet Hz. Peygamber (s.a.) Hz. Âişe ile evlenince arzusunu yerine getirmeye ümitlendi. Fakat yine de bir müddet çekingen durdu. Çünkü Hz. Fâtıma'ya nasıl mehir vereceğini bilmiyordu. Çünkü elinde hiç mal yoktu. Sonra Hz. Ebû Bekir ve Ömer (r.anhümâ)'nın Hz. Zehrâ ile evlenme talebinde bulundukları, babasının (s.a.) ise onları tam bir nezâketle geri çevirdiği haberi kendisine ulaşınca çekingenliği daha da arttı.[90]

Ebû Bekir Sıddîk ve Ömer (r.anhümâ)'nın Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'ya evlilik teklifinde bulunmalarına gelince, bu konuda Enes (r.a.) şöyle demiştir:

Hz. Ömer, Hz. Ebû Bekir'in yanına vardı ve şöyle dedi: "Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma ile evlenmekten seni alıkoyan nedir?"

89. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 150; *el-İstîâb*, III, 1089; et-Tirmizî (3720).
90. bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, II, 19; Sünenü'n-Nesâî, 26. Bab, Kitâbü'n-Nikâh.

Hz. Ebû Bekir (r.a.) ise: "Rasûlullah (s.a.) onu benimle evlendirmez." diye cevap verdi.

Hz. Ömer (r.a.): "Onu seninle evlendirmeyip de kiminle evlendirecek?! Sen insanların en şereflilerinden ve İslâm'a en önce girenlerdensin."

Hz. Ebû Bekir (r.a.) Hz. Âişe (r.anhâ)'ya gitti ve şöyle dedi: "Muhammed (s.a.)'in sana karşı gönlünün hoş olduğunu ve seninle ilgilendiğini gördüğün zaman O'na benim Fâtıma ile evlenmeyi düşündüğümü, belki Allah'ın onu bana müyesser kılacağını söyle."

Hz. Âişe (r.anhâ) da Rasûlullah (s.a.)'in kendisiyle ilgilendiğini ve kendisinden hoşnut olduğunu gördüğünde bu hususu ona açtı.

Üsdü'l-ğâbe'de belirtildiğine göre Hz. Fâtıma'yı Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer isteyince Hz. Peygamber (s.a.) onları reddetmiş ve her ikisine de: *"Ben onun hakkında ilâhî hükmü bekliyorum."* demiştir.

Ebû Bekir (r.a.), Hz. Zehrâ (r.anhâ) ile evlenme istediğini ilk arz eden kimseydi. Rasûlullah (s.a.) *"Ey Ebû Bekir, onunla ilgili ilâhî hüküm henüz inmedi."* diyerek onu güzellikle ve iknâ edici bir cevapla reddetti. Hz. Ömer bu durumu işitmişti. O da Hz. Peygamber (s.a.)'in huzuruna varıp arkadaşı ve dostu Hz. Ebû Bekir'in bulunduğu talepte bulundu.

Hz. Peygamber (s.a.) ona da aynı cevabı tekrar etti. Bunun üzerine Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ebû Hafs (Ömer) Hz. Fâtıma'yı istemesini taleb etmek için Abdurrahmân b. Avf'a gittiler ve ona: "Sen Kureyş'in malı en çok olanısın. Rasûlullah (s.a.)'in yanına varsan da Fâtıma'yı istesen, Allah senin malına mal, şerefine şeref katar." dediler.

O da Rasûlullah (s.a.)'in huzuruna vardı ve: "Yâ Rasûlallah, beni Fâtıma ile evlendir." dedi. Rasûlullah (s.a.) ona da olumsuz cevap verdi. Ardından Abdurrahman b. Avf diğer ikisinin yanına varıp: "Sizin başınıza gelen benim de başıma geldi." dedi.

Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer (r.anhümâ)'nın düşünceleri buydu. Allah'a yakın ve Rasûlullah (s.a.)'e sevgili bu büyük şahsiyeti tanımayı arzu ediyorlardı. İkisi Hz. Ali (k.v.)'e yöneldiler. Çünkü onun Allah ve Rasûlü yanında yüksek bir yeri olduğunu biliyorlardı. Ona şöyle dediler. "Biz senin Rasûlullah (s.a.)'e yakınlığını ve İslâm'daki kıdemi-

ni/önceliğini biliyoruz. Rasûlullah (s.a.)'in yanına varsan da Fâtıma'yı O'ndan istesen, Allah senin fazîletine fazîlet ve şerefine şeref katar."[91]

Enes b. Mâlik (r.a.)'ın rivâyet ettiğine göre Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer dışında Rasûlullah (s.a.)'in ashâbından başkaları da Hz. Ali'ye şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (s.a.)'den onu istesen, onu seninle evlendirmesi elbette daha uygundur."[92]

Bir gün Hz. Sıddîk, Hz. Fâruk ve Hz. Sa'd b. Muâz (rıdvânullâhi aleyhim) Rasûl (s.a.)'in Mescidi'ne çıktılar ve Fâtıma (r.anhâ)'nın durumunu müzâkere ettiler. Hz. Ebû Bekir: "İtibarlı kimseler onu istediler, Rasûlullah (s.a.) onları geri çevirdi ve "Onun hakkında ilâhî hükmü bekliyorum." buyurdu." dedi.

Ebû Bekir Sıddîk (r.a.) ile Ömer b. Hattâb (r.a.)'ın Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'a gidip "Git ve Fâtıma'yı iste..." dedikleri zaman onların durumlarında müslümanın içinde dalgalanan îmânî ruh ortaya çıktı. Bu müslümanların ahlâkıdır ki, Hz. Mustafa (s.a.)'in "*Kendin için sevip arzu ettiğini kardeşin için de sevip arzu et.*" hadîsine dayanır. Hz. Ali'yi Hz. Zehrâ'yı isteme konusunda acele etmeye teşvik etmek üzere ona İslâm'daki ve Hz. Peygamber yanındaki yerini hatırlatmaya başladılar.

Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'in bir câriyesi vardı. Kendisini teşvik etmek ve cesaretlendirmek üzere: "Fâtıma'yı istediklerini öğrendim. Amcanın oğlu Rasûlullah (s.a.)'e varıp onu seninle evlendirmesini istemekten seni alıkoyan nedir?" dedi.

Hz. Ali bu işi reddederek "Benim onunla evlenebilecek bir şeyim var mı ki?" dedi.

O bunu temenni ediyordu... Fakat onu alıkoyan sadece Fâtıma'ya verecek bir şeye sâhip olmamasıydı.

Bir müddet tereddütten sonra Ali (k.v.) cesarete geldi ve amcasının oğlu Rasûlullah (s.a.)'in yanına doğru yola düştü. İçinde Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'yı isteme arzusu taşımaktaydı. Nihayet Hz. Mustafa (s.a.)'in yanına vardı ve O'nu İslâm'ın selâmıyla selamladı. Sonra çekinerek, talebini zikretmeden O'nun yakınına oturdu. Rasûlullah (s.a.)'in celal ve heybetinden dolayı konuşamadı.

91. Ebû Abdurrahmân Muhammed b. Yûsuf el-Kencî eş-Şâfiî, *Kifâyetü't-tâlib*, önceki kaynaktan naklen, 134
92. Önceki kaynak, 134

Hz. Peygamber (s.a.), amcasının oğlu, kardeşi ve sahâbîsi olan Hz. Ali'nin sıkıntısını anladı. O, açıkça dile getirilmesi güç bir iş için gelmişti. Hz. Mustafa (s.a.) ona yönelip incelik ve nezaket göstererek şöyle sordu:

"*Ebû Tâlib'in oğlunun hâceti nedir?*"

Hz. Ali gözlerini aşağı eğmiş bir halde alçak bir sesle şöyle cevap verdi:

"Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma ile evlenmek istiyorum." dedi.

Rasûlullah (s.a.) sevinçli ve nâzik hâli üzere devam ederek "*Hoş geldin, safa geldin.*" dedi.[93]

Bir rivâyette ise "*O senindir, ey Ali!*"[94] buyurdu. Sonra Rasûl (s.a.) sözünü tamamladı ve bir şey ilave etmedi.

Delikanlının sessizliği de uzun sürdü, Hz. Peygamber (s.a.)'in susması da uzun sürdü. Hz. Ali aşırı utangaçlık ile şiddetli fakirlik arasında kalmıştı. Allah Teâlâ'ya derin îmanı ve Hz. Mustafa (s.a.)'e muhabbetinden başka elinde evleneceği dünyalığı yoktu.

Rasûl (s.a.) ise onunla işi neticeye bağlamak ve içinde bulunduğu endişeli durumdan onu çıkarmak için onun konuşmasını istiyordu.

İkisinin susması da uzun sürdü. Hz. Ali endişeli bir halde huzurdan ayrıldı. Kendisini beklemekte olan âilesine ve arkadaşlarına ne cevap vereceğini bilmiyordu. Onlar da onun Hz. Zehrâ'nın babasının (s.a.) sözü ile geri dönmesini bekliyorlardı. Israrla kendisine sorunca Ali (r.a.) şöyle dedi:

"Vallâhi ben bir şey bilmiyorum. Bu işi Rasûlullah (s.a.)'e söyledim. "*Hoş geldin, safa geldin.*" dedi, başka bir şey eklemedi."

Hep birden neşe ile şöyle seslendiler: "Rasûlullah (s.a.)'in bu iki kelimeden birisini söylemesi sana yeter."

Onun işinin olduğuna kesin kanaat getirmiş bir halde onun yanından ayrıldılar.[95]

93. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 19; *el-İstîâb fî ma'rifeti'l-ashâb*, IV, 1891.
94. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 19, 21.
95. bk. *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 605-606.

Âilesinin ve arkadaşlarının söyledikleri Ali (k.v.)'i sabırsız bir halde sabahın olmasını beklemeye sevk etti. Bütün nefesini toplayarak Hz. Mustafa (s.a.)'e gitti ve şöyle dedi:

"Babam ve annem sana fedâ olsun, yâ Rasûlallah. Biliyorsun ki sen beni hiçbir şeye aklı ermeyen küçük bir çocukken amcan Ebû Tâlib'den ve Fâtıma bint Esed'den aldın. Beni hidâyete erdirdin, edeb ve terbiye öğrettin. Bana iyilik ve şefkat konusunda Ebû Tâlib ve Fâtıma bint Esed'den daha üstün oldun. Allah beni seninle hidâyete erdirdi, atalarımın ve amcalarımın üzerinde bulunduğu şirkten kurtardı. Muhakkak ki sen ey Allah'ın Rasûlü, benim dünyada da âhirette de hazînem ve vesîlemsin. Senin sayende Allah'ın bana yardım ve desteği ile bir evim ve kendisinde huzur bulacağım bir eşim olsun arzu ediyorum. Kızın Fâtıma'yı istemek üzere sana geldim. Onu bana nikahlar mısın, yâ Rasûlallah?"

Hz. Peygamber (s.a.)'in yüzü parladı, sonra Hz. Ali'nin yüzüne gülümsedi ve şöyle buyurdu:

"Yanında bir şey var mı?", bir rivâyette: *"Fâtıma'ya mehir olarak verebileceğin, yanında birşey var mı?"* diye sordu.

Ali (k.v.): "Hayır, yâ Rasûlallah. Vallahi, benim durumum ve hiçbir işim sana gizli değildir. Benim kılıcım ve atımdan başka bir şeyim yok." dedi.

Rasûlullah (s.a.): *"Peki falanca günde sana verdiğim zırh yeleğin nerede?"* diye sordu.

Ali (k.v.): "Hatmî[96] zırh yeleğimi kastediyorsunuz herhalde. O yanımdadır, yâ Rasûlallah." diye cevap verdi.

Rasûlullah (s.a.): "*Onu ona (Fâtıma'ya) ver.*"[97] buyurdu. Ali (k.v.) acele gitti ve zırh gömleği getirdi. Efendimiz (s.a.) ona parasıyla düğün hazırlıkları yapmak için onu satmasını emretti.[98]

Osman b. Affân (r.a.) onun zırh gömleğini dört yüz yetmiş dirheme satın aldı. Ali (k.v.) parayı getirip Hz. Mustafa (s.a.)'in önüne koydu.

96. el-Hatmıyye, kılıçları kırıp parçalayan zırh demektir. Bu kelimenin geniş ve ağır zırh demek olduğu da, Abdükays kabilesinden bir kol olan zırh ustası Hatme b. Muhârib'e nisbet edildiği de söylenmiştir.
97. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, II, 20.
98. Sahîhu'l-Buhârî, Kitâbü'l-Büyû'; Müsnedü Ahmed, I, 142.

Efendimiz mübârek eliyle onu aldı, sonra bir bölümüyle koku ve ıtır alması için onu Hz. Bilâl'e verdi.

Bir rivâyette ise Hz. Peygamber (s.a.) kendisine "*Yanında bir şey var mı!*" diye sorduğu zaman Ali (k.v.) "Zırh yeleğim, kılıcım ve atımdan başka bir şeye mâlik değilim." dedi.

Rasûlullah (s.a.) ona: "*Kılıcına gelince, onsuz edemezsin. Onunla Allah yolunda cihâd edersin. Atına gelince onun üzerinde âilene su taşırsın ve yolcuk sırasında üzerine yükünü yüklersin. Fakat seni zırh gömleğin karşılığında nikahladım.*" buyurdu.

Belâzürî'nin *Ensâbü'l-eşrâf*'ında şöyle der: Hz. Ali bir devesini ve bir kısım eşyasını sattı. Bunlardan dört yüz seksen dirhem elde etti. Bunun dört yüz dirhem olduğu da söylenir. Hz. Peygamber (s.a.) ona bu paranın üçte ikisi ile güzel koku, üçte biri ile de ev eşyası satın almasını emretmiş, o da öyle yapmıştır.

İşte Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma'nın nişanı böyleydi. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın mehri de hatmî bir zırh gömlekten ibâretti. Allah onu bu yiğit, kahraman, âlim, temiz, Allah'ın kendisini şereflendirdiği gence nasip etti.

Kadın dört şey için nikahlanır: Güzelliği, malı, soyluluğu ve dindarlığı için. Kim dindar olanı bulursa uygun olanı ve temenni ettiğini bulmuş olur. Erkek de dindarlığı ve ahlâkından dolayı nikahlanır. Dindarlığından ve ahlâkından bir kızın hoşnut olduğu bir erkek kendisini istemeye geldiğinde evliliğe yönelen genç borç altına girmeksizin ve zorlandığını/yükümlülük altına girdiğini hissetmeksizin uygun bir mehir ile onunla evlenir ve onu geri çevirmez.

Bu öyle bir örnektir ki benzerleri onun yanına bile yaklaşamaz. Geçen günlere ve aradaki uzun zamana rağmen bizim için ibret olması için bu örneği bize Hz. Mustafa (s.a.) vermektedir. Kızlarının kendisi için en değerlisi ve sevgilisi olan âlemlerin kadınlarının efendisi Fâtımatü'z-Zehrâ'yı bize örnek kılmaktadır.

Rasûlullah (s.a.) baba olarak, delikanlının (Hz. Ali) içinde hissettiklerini ifâde etmesi için onun önünü açıyor, zor olan durumunu onun için hafifletiyor. Baba, kızı için ona denk olanı seçiyor. Hz. Ebû Bekir ve Ömer (r.anhümâ)'yı güzel ve ince bir şekilde geri çeviriyor. Hz. Ebû

Bekir kızmıyor, Hz. Ömer öfkelenmiyor (r.anhümâ). Aksine gidip Hz. Ali'yi Hz. Fâtıma'yı istemesi için ikna ediyorlar...

Ve Hz. Fâtıma, onun yerinde bulunan birisi, onun mertebesinde olan birisi ve onun gibi terbiyeye sâhip birisi zırh gömleği kendisi için mehir olarak kabul ediyor...

Nişanlanma zamanını belirleme konusunda rivâyetler ihtilaf etmiştir. Gerçi kaynakların çoğu Hz. Fâtıma'nın on sekiz yaşında evlendiği üzerinde birleşmektedir. Bu durumda Hz. Fâtıma'nın bi'setten beş yıl önce Kâbe'nin yeniden yapıldığı yıl doğduğunu kabul ettiğimizde onun evliliği hicretin ikinci yılında olmaktadır. Sonra Mekke'de geçen peygamberlik yılları, içinde hicret yılı da dâhil olmak üzere on üç yıldı. Bu durumda da onun evliliği hicretin ikinci yılında olur. Nişanlanma zamanını belirlemeye gelince bu konuda ihtilaf edilmiştir. Bunun onların Medine'ye gelişlerinden sonraki Receb ayında olduğu da söylenmiştir, Medine'ye geldikten beş ay sonra olduğu da söylenmiştir. Evlilik ise Bedir gazvesinden döndükten iki ay sonra gerçekleşmiştir.[99]

Burada biraz durup Rasûlullah (s.a.)'in konuyu kızı Fâtıma ile istişâre etmesi ve bu evliliğe onun da muvâfakatini alması üzerinde durmamız gerekir. Hz. Peygamber (s.a.) kızı Hz. Zehrâ'nın muvâfakatini aldı mı, yoksa sadece onu evlendirmekle mi yetindi?

Bu hususta sessizlikten Hz. Peygamber (s.a.)'in onunla istişâre ettiği anlaşılır. Çünkü Rasûlullah (s.a.), evlilik konusunda kızların görüşü alınmadan nikahlanmasını reddetmiştir. Şu halde O böyle bir şeye nasıl teşebbüs eder ve kendi koyduğu hükmü uygulamaz?

İmam Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde belirtildiğine göre kızlarını evlendirirken Hz. Peygamber (s.a.)'in âdeti ona *"Fülan seninle evlenmek istiyor."* demek, eğer susarsa evliliği tamamlamaktı. Eğer kızı örtüsünü bürünürse onun bu evliliği istemediğini anlardı.

Böylece Rasûl-i Ekrem Efendimiz'in gönlünde kızların sevgili olanı ile müslüman gençlerin O'nun gönlünde en sevgili olanı arasında mübârek ve bereketli evlilik tamamlandı. Gerçi bütün kızları O'nun için sevgiliydi ve O bütün müslümanları severdi. Mü'minlere çok şefkatli ve merhametliydi.

99. bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 23.

Böylece iffetli Zehrâ ile cesur, kahraman ve Allah'ın sıyrılmış kılıcı Ali b. Ebû Tâlib dünya evine girdiler. Allah, Fâtıma'dan sâlih bir zürriyyet ve mübârek bir nesil meydana getirdi. Allah onları değerli kıldı, onlara ikramda bulundu ve onlar hakkında şöyle buyurdu: "**Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[100]

Allah, bu soyu kesintisiz ve sürekli bir soy kıldı. Bu soyu gözetmeyi murâd buyurdu ve tavsiye etti. Şerefli ehl-i beyte ikramda bulunan kimseye ne mutlu. Onlar kendileri hakkında Rasûlullah (s.a.)'in şöyle buyurduğu kimselerdir: "*Ben size iki ağır yük bırakıyorum: Allah'ın kitabı ve yakınlarım, ehl-i beytim. Bu iki şey kıyamet günü havuz başında bana gelinceye kadar asla birbirinden ayrılmayacaklardır.*"[101]

100. el-Ahzâb, 33/33
101. Müslim.

GELİNİN MEHRİ VE ÇEYİZİ

En çok tercih edilen görüşe göre Ali (k.v.) dört yüz yetmiş dirhem verdi. Hz. Peygamber (s.a.) parayı aldı, bir kısmını koku ve ıtır satın alması için Bilal (r.a.)'a, geri kalanını da gelinin çeyizini satın alması için Ümmü Seleme (r.anhâ)'ya verdi.

Rasûlullah (s.a.) o esnada Ümmü Seleme ile henüz evlenmemişti. Çünkü Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) Ali (k.v.) ile hicretin ikinci yılının sonunda evlendi. Hz. Mustafa (s.a.)'in mü'minlerin annesi Ümmü Seleme (r.anhâ) ile evlenmesi ise en çok tercih edilen görüşe göre hicretin dördüncü yılındaydı.[102]

Hz. Ali efendimiz (k.v.), Hz. Mustafa (s.a.)'in kızı ile birlikte temizlik, iffet ve nur yolculuğuna başlamak için mütevâzı bir ev satın aldı.

Mahlûkātın en şereflisinin kızını karşılayacağı evi hazırladı. Bu ev yumuşak kum serilmiş bir odacık, içi lif dolu bir yatak, içi yine lif dolu birkaç yastık, üzerine oturmak için bir koyun postu, bir el değirmeni[103], bir elek, bir havlu, bir su bardağı, suyu soğutmak için bir küçük kırba ve bir hasırdan ibâretti. İşte cennet hanımlarının efendisi, Tâhire, Zehrâ, babasının annesi, Hz. Mustafa (s.a.)'in kızı Hz. Fâtıma'nın çeyizi buydu.

Buhârî ve Müslim'de rivâyet edildiğine göre Fâtıma (r.anhâ) kocasının evine kadife bir örtü, içi lif dolu deri bir yastık, iki el değirmeni, iki kırba, iki testi, bir miktar ıtır ve güzel koku ile gelmiştir.[104]

102. Ahmed b. Hanbel, Müsned, I, 93, 104, 108; *Sünenü'n-Nisâî*, Kitâbü'n-Nikâh, Bab 81.
103. El değirmeni, biri diğerinin üzerinde çevirilen iki yuvarlak taştır. Hububatı öğütmek için kullanılır.
104. *Sahîhu'l-Buhârî*, 69-6, 7; Müslim, Kitab 48, s. 80; *el-İsâbe*, VIII, 1160.

DÜĞÜN

Düğün için üzerinde anlaşılan zaman gelip çattı. Bu evlilik için Abdülmuttalib oğulları toplandılar. Hem Hz. Peygamber (s.a.)'in hem de Ali (k.v.)'in amcası olan Hz. Hamza (r.a.) iki erkek deve getirdi, onları kesip insanlara yedirdi.

O zamanki bütün düğün ziyâfetlerinin en üstünlerinden bir velîme oldu. Çünkü o, gençlerden ilk müslüman olan Hz. Ali ile Hz. Mustafa (s.a.)'in kızının velîmesi idi.

İnsanlar yemeklerini bitirip tamamlayınca Rasûlullah (s.a.) boz katırını getirdi, üzerine bir kadife yaydı ve Hz. Fâtıma'ya: "*Bin*" buyurdu. Hz. Selmân'a[105] onu çekip götürmesini emretti. Rasûlullah (s.a.) de arkasından yürüdü. Yanında kılıçlarını kınından çıkarmış vaziyette Hz. Hamza ve Hâşim oğulları vardı. Hz. Peygamber (s.a.) Abdülmuttalib âilesinin kızlarına, Muhâcirlerin ve Ensârın kadınlarına Fâtıma (r.anhâ) ile beraber olmalarını neşelenmelerini, şiir söylemelerini, tekbir getirmelerini ve hamd etmelerini, Allah'ın razı olmayacağı bir söz söylememelerini emretti.

Ümmü Seleme (r.anhâ) recez vezni ile şu şiiri söyledi:

Allah'ın yardımıyla komşu hanımlar yürüyün
Her hâlükârda Allah'a şükredin
Yüceler yücesi Rabb'in verdiği nimetleri anın
O'nun kötülükleri ve âfetleri gidermesini hatırlayın
İnkardan sonra O bizi hidâyete erdirdi
Göklerin Rabbi bize hayat verdi
İnsanların hanımlarının en hayırlısıyla birlikte yürüyün
Ona halaları ve teyzeleri feda olsun
Ey gönderdiği vahiy ve mesajlar ile
Yüceliklerin sâhibinin üstün kıldığı zâtın kızı!

105. Herhalde o Selmân-ı Fârisî (r.a.)'dır. Onun hakkında Rasûl-i Ekrem (s.a.): "*Selman bizden, ehl-i beyttendir.*" buyurmuştur.

Sonra Hz. Peygamber (s.a.) Hz. Fâtıma'yı Hz. Ali'nin evine girdirdi. Ardından şöyle buyurdu: "*Ey Ali, ben gelene kadar âilene hiçbir söz söyleme.*"

Bilal (r.a.) yatsı ezanını okudu. Hz. Peygamber (s.a.) Mescid'de müslümanlara namazı kıldırdı. Sonra herkes dağıldı. Hz. Ali, Hz. Peygamber (s.a.)'i karşılamak üzere O'ndan önce evine vardı.

O içeri girince kadınlar onu görüp dağıldılar. Esmâ bint Umeys (r.anhâ) orada kaldı.

Rasûlullah (s.a.) ona: "*Ağır ol, sen de kimsin?*" diye sordu.

O da: "Ben kızını gözetiyorum (onun sağdıcıyım). Zifaf gecesi her kıza kendisine yakın bir kadın lazımdır. Bir ihtiyaç olursa veya bir şey isterse bunu ona bildirir." dedi.

Sanki o zaman Hz. Mustafa (s.a.) mü'min hanımların ilki, şefkatli anne Hz. Hatice'yi hatırladı. O ne güzel bir eş ve anneydi. Ne hayırlı bir yardımcı ve destekçiydi. Allah ondan razı olsun ve onu razı kılsın. Aynı şekilde Hz. Fâtıma da iffetli ve her tarafını haya bürümüş bir halde evin bir köşesinde oturuyordu. Esmâ bint Umeys (r.anhâ)'nın sözünü işitince Hacûn'da yatan annesine özlemiyle gözlerinden yaşlar döküldü.

Rasûlullah (s.a.) kızına yaptığı bu iyilikten dolayı Esmâ bint Umeys (r.anhâ)'ya şöyle duâ etti: "*İlâhımdan seni önünden, arkandan, sağından ve solundan gelecek olan lânetlenmiş şeytandan korumasını diliyorum.*" Sonra Fâtıma'yı odasından çıkardı.

Esmâ'ya: "*Bana bir tas su getir*" dedi. Esmâ suyu getirdi ve Hz. Peygamber (s.a.) onun içine tükürdü. Sonra Fâtıma'yı çağırdı. Sudan bir avuç alıp Fâtıma'nın başına ve ayaklarının arasına serpti. Ardından onu tuttu ve şöyle duâ etti: "*Allah'ım, o bendendir. Ben de ondanım. Allah'ım benden kiri pisi giderdiğin ve beni temizlediğin gibi onu da temizle.*"

Sonra başka bir kap su daha istedi. Hz. Zehrâ (r.anhâ)'ya yaptığının aynısını Hz. Ali'ye de yaptı. Sonra şöyle dedi:

"*Kalkın Allah sizi birleştirip bütünleştirsin ve gönüllerinizi ıslâh etsin.*" Ardından kalktı ve onların üzerine kapıyı örttü.[106]

106. Bu rivâyeti Taberânî zayıf bir isnadla rivâyet etmiştir.

İbn Sa'd'ın *Tabakāt*'ında belirttiğine göre Hz. Peygamber (s.a.) yatsı namazından sonra Ali (k.v.)'in evine gitti. Bir kap istedi ve abdest aldı. Abdest suyunu Hz. Ali'nin üzerine serpti ve şöyle dedi:

"*Allah'ım, onların neslini onlar hakkında, onlar üzerine ve onlar için mübârek kıl.*"

Sonra bir kap su istedi, kabın içinde ellerini yıkadı. Sonra bu sudan Hz. Fâtıma'nın üzerine serpti. Ardından şöyle dedi:

"*Allah'a yemin olsun ki seni âilemin en hayırlısı ile evlendirdim.*" dedi. Sonra su istedi, suyu ağzında çalkaladı, tekrar kaba çıkardı. Sonra onu Hz. Fâtıma'nın ve Hz. Ali'nin göğsüne serpti.[107]

Bir rivâyette ise şöyle buyurdu: "*Allah'ım, bu ikisi insanların bana en sevgili olanlarıdır. Sen de onları sev. Onların zürriyetine bereket ver. Onların üzerine tarafından bir koruyucu ihsan et. Ben onları ve zürriyetlerini kovulmuş şeytandan sana sığındırıyorum.*" Hz. Fâtıma için duâ etti ve şöyle dedi: "*Allah senden günahı gidersin ve seni tertemiz yapsın.*"

Başka bir rivâyette ise Hz. Peygamber (s.a.) şöyle duâ etmiştir: "*Allah'ım bu benim kızım ve insanların bana en sevgili olanıdır. Allah'ım bu benim kardeşim ve insanların bana en sevgili olanıdır. Allah'ım onu senin için bir dost ve sana yakın kıl. Âilesine bereket ver.*" Sonra şöyle dedi: "*Ey Ali, âilenin yanına gir. Allah Teâlâ sana mübârek kılsın. Allah'ın rahmeti ve bereketleri üzerine olsun. Şüphesiz O övülmeye lâyık ve şânı yücedir.*"

Sonra onların yanından çıktı. Sonra kapının iki tarafından tuttu ve: "*Allah ikinizi de tertemiz kılsın, neslinizi de tertemiz kılsın. Ben ikinizle arası iyi olanla barış halindeyim, ikinizle savaşanla savaş hâlindeyim. İkinizi Allah'a emanet ediyorum. İkinizin üzerine O'nu halife/vekil kılıyorum.*" dedi. Sonra mübârek eliyle kapıyı onların üzerine kapattı.

İbn Sa'd'ın *Tabakāt*'ında Hz. Peygamber (s.a.)'in kızına şöyle buyurduğu geçmektedir:

"*Ey Fâtıma, Allah'a yemin olsun ki seni âilemin en hayırlısı ile evlendirdim.*"[108]

107. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, II, 15; *el-İstîâb*; *el-İsâbe*.
108. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 24.

Hz. Fâtıma gözyaşlarını tutamadı. Baba, bir an durakladı. Onu sadece insanların îman bakımından en güçlü, ilmi en çok, ahlâk bakımından en üstün ve şahsı bakımından en yüce olanına emânet ettiğini bildirerek onu rahatlattı ve ona şefkat gösterdi.[109]

Bir rivâyette Hz. Peygamber (s.a.) şöyle buyurdu: "*Neden ağlıyorsun, ey Fâtıma? Allah'a yemin olsun ki ben seni onların ilmi en çok, hilmi en üstün ve en önce müslüman olanı ile nikahladım.*"

Üstad Abbâs Mahmûd el-Akkād, Hz. Zehrâ'nın ağlamasını şöyle yorumluyor:

"Belâzürî'nin *Ensâbü'l-eşrâf*'ında geçen haberin güvenilir bir kaynağı varsa Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Zehrâ'yı ağlar bir halde bulmuş olması alışılagelmiş ve mâkul bir şeydir. Bunda bir gariplik yoktur. Çünkü onun durumunda bulunan bir kızın annesini hatırlamasının, ev halkına ve özellikle babasına vedâ etmesinin içindeki duyguları harekete geçip onu ağlatmamasını düşünemeyiz. Annesinin şefkatini, genişlik ve zorluk zamanlarındaki iyiliğini kaybettiğini anlayabilecek kadar sevimli küçük bir kız çocuğu iken annesi ondan ayrılmıştır. Sonra bu (baba evinden) ayrılış annesinden, onun yaşadığı evden ve kabrinin bulunduğu beldeden uzakta ve gurbette olmuştur. Bu anılar zihninde dönüp dolaştığı bir zamanda, babasının himayesindeki hayatı ile O'nun himayesinde olmayan bir hayatı birbirinden ayıracak olan güne yaklaşan bir genç kızın ağlamayacağını tahayyül etmekte zorlanırız.

Gariplik onun ağlamadığını ve üzgün olmadığını zoraki hayal etmemizdir. Özellikle de Hz. Zehrâ gibi mahzun mizaçta yaratılmış birisini... Değerli annesinin toprağa verilmesinden dolayı üzüntüsü yıllarca ondan ayrılmamıştır. Yine fazîletlerinin en büyüğü pek yüce bir insan ve gönlü yaralı bir baba olmak olan Hz. Peygamber (s.a.) gibi birisi böyle bir günde böyle bir duyguyu asla gözden kaçırmaz. Kendi içini yakan hüzün ve kederi bilerek böyle bir durumu -kasıt olması dışında- asla sessiz geçirmez. İşte üzgün kızının gönlünü almak üzere onu ağlamaktan sakındırmış ve şöyle diyerek onu teselli etmiştir: "*Neden ağlıyorsun, ey Fâtıma? Allah'a yemin olsun ki ben seni onların ilmi en çok, hilmi en üstün ve en önce müslüman olanı ile nikahladım.*"[110]

109. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, III, 16.
110. Abbâs Mahmûd el-Akkād, *Fâtımatü'z-Zehrâ ve'l-Fâtımiyyûn* (bazı değişikliklerle).

Hz. Peygamber (s.a.), Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın yanından ayrıldı. Hz. Hatice'nin hayali etrafında dolaşıyordu. Aynı şekilde yeni evlilerin de (r.anhümâ) etrafını çevreledi ki Hz. Fâtıma ilk gecesine alışsın, babasının ayrılığından dolayı duyduğu soğukluk ve annenin ayrılığından duyduğu üzüntü biraz dağılsın.[111]

Allah, Nebîsi'nin (s.a.) o mutlu gecedeki duâsını kabul etti. Bu evlililk, yüce Allah'ın semeresinin Nebîsi Hz. Mustafa (s.a.)'in zürriyeti olmasını dilediği mübârek bir evlilik oldu.[112]

Hz. Mustafa (s.a.) evine döndü. Kızı Ümmü Külsûm'ü hıçkıra hıçkıra ağlar bir halde buldu. Hz. Fâtıma'nın evliliği onun çok değerli hatıralarını canlandırmıştı. O, şefkatli annesini hatırlıyordu. Annesinin kabrinin Mekke-i Mükerreme'de olması ona ne kadar elem veriyor ve o pâk kabri ziyâret edemiyordu.

Hz. Mustafa (s.a.) onun sıkıntısını giderdi ve tebessüm ettirene kadar onunla latîfeleşti. Kız kardeşi için mutluluklar ve esenlikler diledi. Üzüntüsü gitti, içi rahatladı. Babasının, Allah'ın âlemlere rahmet olarak gönderdiği bu merhametli insanın şefkatiyle hoşnut ve mutlu olarak geceledi. Âlemlere rahmet olanın, âlemlerden kendisine en yakın olan kızına rahmet ve merhameti nasıl olur bir düşün! Salât ve selâmın en üstünü O'na, O'nun güzel ve temiz ev halkına olsun.

111. Bintü'ş-Şâtı', *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 608 (bazı değişikliklerle).
112. Önceki kaynak.

HZ. FÂTIMA KENDİ EVİNDE

Rasûlullah (s.a.)'in gölgesinde Hz. Ali ve Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhümâ)'nın hayatı düzenlendi. Zor yeten bir geçim... Her ikisi de Allah'ın kendilerine verdiğine razı ve bu güzel hâneden dolayı sevinçli... Birbirine yardımcı oldukları bir hizmet hayatı... Allah bu güzel hâneden temiz nesiller, mübârek bir zürriyet ve değerli bir soy çıkardı. Böylece onlar, güzel ve mübârek bir ağaç gibi oldular.

Hz. Fâtıma'nın (r.anhâ) hayatı refah veya bol nimetler içinde değildi. Bilakis zorluğa ve zühd hayatına daha yakındı. Onun hayatı kendilerine maddî zenginlikten pek de az olmayan bir pay bağışlanan diğer kız kardeşlerinin hayatından farklıydı.

Hz. Zeyneb (r.anhâ) Ebü'l-Âs b. Rebî' (r.a.) ile evlendi. O Mekke'nin sayılı zenginlerindendi. Rukayye ve Ümmü Külsûm birbiri ardınca Osman b. Affân (r.a.) ile evlendiler. O da müslümanların zenginlerindendi.

Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'e gelince o, kazanılan maldan da miras alınan maldan da bir paya nâil olmamıştı. Çünkü babası Ebû Tâlib kavmi içinde mevkiinin büyüklüğüne ve Mekke'nin tamamında şerefinin yüksek olmasına rağmen onun malı az ve âilesi kalabalıktı. Cömertlik hasletlerine sahipti. Cömertçe infak eder ve hiç aldırmazdı. Hayırlı işlere koşar ve mertlikle ilgili işlerde önde giderdi. Ebû Tâlib'in malının az olması, kardeşinin oğlu Hz. Muhammed (s.a.)'i diğer amcası Abbâs (r.a.) ile birlikte Ebû Tâlib'in yüklerinden bir kısmını hafifletmelerini; her birinin onun oğullarından birini alıp bakımını üstlenmelerini teklif etmeye sevk etti. Ali (k.v.) Hz. Mustafa (s.a.)'in nasibi oldu. Aksine Hz. Mustafa (s.a.)'in diğer kardeşlerini değil de Ali (k.v.)'i seçmesi onun nasibi oldu.

Ali (k.v.)'in rızkı askerlik vazifesinden ve cihaddan kendisine verilen paydan ve feydendi.[113] Medine halkı onu ücretle çalıştırırdı. Ücret karşılığında sulama ve diğer işleri yapardı.

113. Fey, İslâm devletinin gayr-i müslim tebaadan aldığı cizye, haraç ve ticaret malları vergilerinin ortak adıdır (Mütercim).

Bilindiği üzere, terâcim ve siyer kitaplarının naklettiği gibi İmam Ali (k.v.) mal bakımından fakirdi. Hz. Fâtıma'ya yardım edecek veya onun yerine ağır işleri yapacak bir hizmetçi tutamadı. Bu ağır yük tek başına Hz. Zehrâ (r.anhâ)'nın üzerindeydi.[114]

Fakat Hz. Ali (k.v.) onun bu şekilde çabalayıp bitkin düştüğünü görmeyi hafife almıyordu. Kendi şartları imkan verdiği zaman bazı ev işlerinde ona yardım etmeye çalışıyordu. Çünkü onun için endişeleniyor ve onu gözetme konusunda gayret gösteriyordu. Özellikle de o Ebû Tâlib mahallesindeki ambargo yıllarında çok sıkıntılar çekmiş ve hicretin meşakkatine katlanmıştı. Siyer kitaplarının anlattığı üzere bedeni çok zayıftı.

Katlandıkları hayatın meşakkatleri ve yorgunlukları Hz. Ali (k.v.)'e ağır geldiği gibi Hz. Zehrâ (r.anhâ)'ya da ağır geldi. Ali (k.v.) Allah Teâlâ'nın kendilerine bağışlayacağı en uygun fırsatı bekledi.

Nihayet fırsat geldi. Hz. Peygamber (s.a.)'e Allah yolunda çıktığı seriyyelerden birinden birçok ganimet ve esirler gelmişti. Ali (k.v.) evine koştu, Hz. Fâtıma'yı sürekli ağır iş yapmaktan, özellikle de el değirmeninden dolayı çok yorgun düşmüş bir halde buldu.

Hz. Ali: "Su taşımaktan göğsüm ağrır oldu. Allah, babana esirler gönderdi. Git, sana hizmet etmesi için onlardan birisini iste." dedi. Hz. Fâtıma el değirmenini yorgun argın bir tarafa koyarken ona: "Gider isterim, inşâallah." dedi.[115]

Sonra bir müddet istirahat etti, gidecek kadar bir miktar güç topladı ve ayağa kalktı. Başörtüsünü bağladı. Yavaş ve sabırlı adımlarla babasının evine yürüdü. Hz. Peygamber (s.a.) onu görünce sevindi ve:

"*Ne için geldin, ey kızcağızım?*" diye sordu.

Hz. Fâtıma: "Sana selam vermek için geldim." dedi.

Hayâsı onu kendisi için geldiği şeyi istemekten alıkoydu.[116] Sonra geldiği yere geri döndü. Kocasına kendisinin babasından bir şey istemekten utandığını haber verdi.

114. *Tabakātü İbn Sa'd*, VIII, 159.
115. *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 608 (bazı değişikliklerle); bk. *Müsnedü Ahmed*, I, 106.
116. Önceki kaynak.

Hz. Ali (k.v.) Hz. Fâtıma ile birlikte kalktı ve onun yanında onun adına konuşmak üzere onunla beraber Hz. Peygamber (s.a.)'in evine gitti. Hizmetçi isteme işini de onun yerine üzerine aldı. Hz. Fâtıma ise utancından başını öne eğmiş, babasından çekindiğinden gözlerini indirmişti. Hz. Ali (k.v.) Efendimiz (a.s.)'a Hz. Fâtıma'ya işlerinde yardım edecek bir hizmetçi istediğini söyledi.

Hz. Peygamber (s.a.): "*Hayır, vallâhi onu size veremem. Ehl-i suffeyi bırakayım da açlıktan karınları ağrısın, ben de onlar için harcayacak bir şey bulamayayım, öyle mi? Fakat ben o esiri satarım ve bedelini onlara harcarım.*" buyurdu.

Ali (k.v.) ve Zehrâ (r.anhâ) şükrederek huzurdan ayrıldılar. Onların şikâyeti merhametli babanın kalbine dokunmuştu.

Bu durumdan iki önemli şey öğreniyoruz:

Zehrâ (r.anhâ) Hz. Peygamber (s.a.)'in kızı ve kızlarının en sevgilisi olmasına rağmen bu isteğinde bir güçlük olduğunu biliyordu. Onun için de çok tereddüt etti ve çok utanıp çekindi.

Müslümanların mallarının ve Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği şeylerin müslümanlardan onları hak edenlere, en çok muhtaç olanlara sonra diğerlerine gitmesi gerekir. Belki de o kendisini bu durumda görüyordu. Ya da babasının (s.a.) evine gittikten ve ihtiyaç sâhiplerini gördükten sonra kendi yorgunluğu ve hayatında çektiği zorluklar, gördüklerinin yanında kendisine önemsiz gelmiştir.

Yine Hz. Fâtıma kocasının emrini yerine getirmiş, babasına gitme konusunda ona karşı gelmemiştir. Çünkü o, kendisine bir günahı emretmediği sürece kocaya itâatin vâcib olduğunu biliyordu. İşte birinci önemli şey budur.

İkinci şey ise Rasûlullah (s.a.) adâleti getirmiş, âlemlere ve özellikle beraberindeki fakir müslümanlara rahmet olarak gelmiştir. Ki onlar Allah yolunda ve İslâm devletinin temellerini sağlamlaştırma uğrunda mallarını ve canlarını fedâ etmişler, vatanlarından ayrılmışlardır. Rasûlullah (s.a.) yiyeceğe muhtaç bir kimse bırakmaz, onun ihtiyacını görür, o kimsenin hayatını ölümden muhâfaza ederdi. Giyeceğe muhtaç bir kimse bırakmaz ve o kimsenin insanlığını muhâfaza ederdi. Yine ihtiyacı olana hizmet edecek birisini verirdi. İsterse bu hizmetçiye müstahak olan kızı Zehrâ (r.anhâ) olsun. İslâm, müslümanları birbirine

eşit tutar. Hz. Peygamber (s.a.)'in kızı, amcası, amcasının oğlu ve müslümanların geneli arasında fark yoktur. Muhtaç olan kimse daha az ihtiyacı olan kimseden daha öndedir. Hz. Peygamber (s.a.)'in yanında insanlar tarağın dişleri gibi eşittir.

İşte Rasûlullah (s.a.) örnek olmanın gerektirdiği şekilde davranmıştır. Bunun üzerinde veya seviyesinde bir adalet yoktur. O, ümmet için her durumda en üstün örnek olmak için başkalarına verdiği şeylerden veya onların benzerini kendi kızından men etmektedir. Bu, eşitlikten daha yüksektir. Bu durum, eşlerinin O'ndan nafakalarının genişletilmesini taleb edip de O'nun bunu reddettiği zamanki durumuna benzemektedir. Çünkü O, eşlerinin (r.anhünne) dünyaya karşı zâhidlik konusunda en üstün örnek olmalarını istemiştir.

Değerli iki eşin (r.anhümâ) üzerini gece kapladı. Soğuk şiddetli, keskin, etkisi ağır ve tesiri fazlaydı. İkisi de (r.anhümâ) mutlu, Allah'ın kendilerine ikram ettiği geçime kanaatkar bir halde yataklarına uzandılar. Onlar gerçek hayatın/geçimin âhiret hayatı olduğunu öğrenmişlerdi.

Birisinin kapıyı çaldığını işittiler. Ali (k.v.) kapıyı açtı. Hz. Mustafa (s.a.) onlara doğru yöneldi. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) eşiyle birlikte değerli misafiri (s.a.) karşılamaya davrandıysa da Rasûlullah (s.a.) onlardan önce "*İkinizde yerinizde durun.*" buyurdu.

Sonra ikisinin durumunu takdir ederek nezâketle şunları ekledi: "*Size benden istediğiniz şeyden (hizmetçiden) daha hayırlısını haber vereyim mi?*"

İkisi birden: "Evet, yâ Rasûlallah." dediler.

Rasûlullah (s.a.): "*Cibrîl'in bana öğrettiği şu kelimelerdir: Her namazın peşinden on defa 'Sübhânallah', on defa 'el-Hamdü lillâh' ve on defa da 'Allâhu Ekber' dersiniz. Yatağınıza girince otuz üç kere 'Sübhânallah, otuz üç kere 'el-Hamdü lillâh', otuz dört kere 'Allahu Ekber dersiniz.*" buyurdu.[117]

Hz. Mustafa (s.a.) bu ilâhî yardım ile onları teçhiz ettikten, zorluklarından üstesinden gelen ve yorgunlukları hafifleten bu rûhî riyazatı onlara telkin ettikten sonra onlara veda edip ayrıldı.

117. Hz. Ali (k.v.)'den rivâyet edilen müttefekun aleyh bir hadistir. bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 25.

Bu, çocuklarına çok merhametli bir baba olan Hz. Peygamber (s.a.)'in hoş bir davranışıdır. O, kızına ve onun kocasına istedikleri bir şeyi veremiyor. Güzel bir söz ile onların gönlünü hoş ediyor. Dünyanın zorlukları ve meşakkatleri konusunda onlara yardımcı oluyor. Onları ileriye doğru yönlendiriyor. Söylediği sözü de kendi tarafından söylemiyor. Bilakis "*Cibrîl'in bana öğrettiği şu kelimelerdir*" buyuruyor. Bu hidâyet/yol gösterme ikisine mahsus değildir. Bilakis ümmetin hepsi için bir öğretidir.

İşte bu, insanlar için nebevî tıbbın bölümlerinden birisidir. İnsana değer vererek, onun kıymetli, önemli olduğunu kendisine hissettirerek onu Allah Azze ve Celle'ye bağlamak sûretiyle tedavi etmektir.

Elbette Hz. Zehrâ (r.anhâ) da ve Hz. Ali (k.v.) de şikâyet eden ve homurdananlardan değildi. Fakat Hz. Peygamber (s.a.) kendisinin onların işiyle meşgul olduğunu ve kendilerinin meşakkatli hayatının gönlünde bulunduğunu hissettirmek istedi.

Hz. Peygamber (s.a.) onlara bu meşakkatleri hafifletecek ve zorlukların ağırlığını giderecek rûhî tedavinin reçetesini verdi. Bu, rûha ilâhî bir yardımdır. Ruh güçlü olduğu zaman cesedin yorgunlukları ve meşakkatleri hafifler.

Ne güzel bir reçete! Rahmet, şefkat ve rehberlikle dopdolu bu bir anlık bakışta temessül eden bu sevgi, ne güzel bir sevgi! İnsanın Allah'ı tesbih ederek, O'na hamd ederek ve şükrederek Allah Azze ve Celle'ye gönülden bağlanması... Bu, çok yüce bir nimet ve büyük bir rahatlıktır.

Bu soylu iki öğrenci Hz. Peygamber (s.a.)'e itaatten başka ne yapabilirdi ki? Nitekim onlar Hz. Peygamber (s.a.)'in kendilerine emrettiğini yerine getirdiler. Hz. Ali (k.v.)'in üçte bir yüzyıl sonra Hz. Peygamber (s.a.)'in sözlerini zikrettiği ve "Vallâhi, onları bana öğrettiğinden beri terk etmedim." dediği işitilmiştir.[118]

Irak'tan bir adam Ali (k.v.)'e: "Sıffîn gecesi de mi?" diye sormuş, Hz. Ali te'kid ederek "Sıffîn gecesi de." demiştir.

İşte peygamberlik okulunda terbiye gören, bu Habîb'e intisab şerefini elde eden, Allah'ın kendisine ikrâm ettiği ve bu büyük ha-

118. *Sahîhu Müslim*, Kitâbü'z-Zikr ve'd-duâ (20941); İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*, VIII, 25 (yakın lafızlarla).

nımla evlenmesini sağladığı kimse böyle yapar. Bu temiz ve değerli soy onlardan meydana geldi. Allah onlardan râzı olsun ve kendilerini hoşnud kılsın. Bize de onlara karşı edebli olmayı, onları sevmeyi nasip eylesin. Onlar Allah'ın yedi kat göğün üzerinden kendilerine saygı ve hürmet göstermemizi, sevgi beslememizi öğrettiği Hz. Mustafa (s.a.)'in yakınlarıdır. Nitekim Allah Teâlâ: "**De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.**"[119] buyurmuştur.

İşte izzet ve celâl sâhibi Allah yedi kat göğün üzerinden onlardan bahsetmekte, onların temizliğini ve günahlardan uzak olduklarını kendi emri ile şöyle te'kid etmektedir: "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[120]

119. eş-Şûrâ, 42/23
120. el-Ahzâb, 33/33

ŞEFKATLİ BABA KIZININ EVİNİ HAZIRLIYOR

Hz. Ali (k.v.) Hz. Peygamber (s.a.)'in evinden biraz uzak bir ev tutmuştu. Bu ev, âilesi ile evlenip zifafa girdiği evdi.

Hz. Mustafa (s.a.) kızı için kendi evine yakın bir ev bulup onu oraya taşımak istedi. Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımlarının evleri arasında Hârise b. Nu'mân (r.a.)'ın bir evi vardı. Hz. Peygamber (s.a.) evlendiği zaman hanımlarının evleri birbirine komşu olması için Hârise başka bir eve taşınırdı.

Hz. Zehrâ (r.anhâ) babasına şöyle dedi: "Hârise b. Nu'mân ile konuş da bizim için de başka bir eve taşınsın (ki böylece Hz. Fâtıma bir tek odada kaldıktan sonra biraz genişlik bulacaktı)."

Hz. Mustafa (s.a.): *"Hârise bizim için o kadar çok ev değişti ki artık ben ona söylemeye utanır oldum."* buyurdu.

Bu durum Hârise (r.a.)'ın kulağına gitti. Evini değiştirdi ve hemen Hz. Peygamber (s.a.)'e varıp şöyle dedi: "Yâ Rasûlallah, işittim ki Fâtıma'yı yakınına taşımak istiyormuşsun. İşte benim evlerim. Onlar Neccâr oğullarının evlerinin sana en yakın olanlarıdır. Ben de malım da ancak Allah'a ve Rasûlü'ne âittir. Vallahi ey Allah'ın Rasûlü, senin benden aldığın mal, geride bıraktığından bana daha sevimlidir." Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): *"Doğru söyledin. Allah seni mübârek kılsın."* buyurdu. Rasûlullah (s.a.) Fâtımatü'z-Zehrâ'yı Hârise'nin evine nakletti.[121]

İşte bu hâdise, cömertlik ve ülfet konusunda İslâm'ın verdiği büyük derslerden birisidir.

Bu cömertlik ve bu ülfet ne güzeldir. Allah rızası için hâlis muhabbet ne hoştur. Müslüman topluluğun bu resmi ne güzeldir... Ki o

121. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 24. bk. Abdülhâlık Abdülvehhâb, *Fâtıma bint Muhammed*, 74-76

toplumun fertleri müslüman kardeşlerinin hislerine saygı göstererek yaşarlar. Diğerlerinin hakkına tecâvüz ve gasp söz konusu değildir. Zorlama da yoktur. Bilakis utanıp çekinme, izin isteme, hürriyet, müsâmaha, muhabbet, başkasını kendisine tercih, sevgi, samimiyet... doğruluk ve dostluk vardır. Onlar bihakkın/gerçekten Allah'a verdikleri söz üzerinde sâdık olmuş erlerdi. Onlar Rasûlullah (s.a.)'e olan sevgilerinde de sâdıktılar. Öyle ki O, kendilerine dünyanın tamamında bulunan her şeyden daha sevgili idi.

HZ. FÂTIMA (R.ANHÂ)'NIN ODASI

Hz. Peygamber (s.a.)'in Odaları:

Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın odasından bahsetmeden önce -ki o da şerefli peygamber hanesinin odalarından birisiydi- Hz. Peygamber (s.a.)'in odalarına değinmek istiyoruz. O'nun şerefli odalarının hem yapılışında hem de tefrişinde aynı şekilde tevâzu ve zühdün son noktasında olduğuna işâret etmeliyiz. Allah Teâlâ Nebîsini (s.a.) ümmetine örnek kılmış ve şöyle buyurmuştur: "**Andolsun ki Rasûlullah, sizin için en güzel bir örnektir.**"[122] O, Allah'ın rızâsını ve O'nun yanındaki sürekli nimetleri aramak üzere zühdü, tevâzusu, dünyadan, ziynetlerinden ve şaşaasından uzak durması konusunda da en üstün örnektir... Allah Azze ve Celle'nin vasfettiği üzere O yüce bir ahlâk üzere idi.[123]

Kim O'nun hayatının hangi yönünü gözünün önünde canlandırsa hayatının tamamında büyüklüğü/yüceliği idrâk eder. Benim ışık tutmaya çalıştığım bu yön, yâni O'nun (s.a.) evinin odaları, O'nun eşleri ve ziyâretçileri ile birlikte kullandığı evi ve odaları konusundaki zühdü ve tevâzuu hakkında bize eşsiz bir resim sunar.

Hz. Peygamber (s.a.) muhâcir olarak Medîne-i Münevvere'ye ulaştığı zaman Ebû Eyyûb el-Ensârî (r.a.)'ın evinin alt katına misafir oldu. Rasûlullah (s.a.)'in mescidini inşâ edene kadar kaldığı bu evi melik Tübba'ın[124] kendisi için bina ettiği söylenir. Bundan sonra kendisine ve temiz eşlerine mesken olması için küçük mütevâzı odalar edinmiştir.

122. el-Ahzâb, 33/21
123. bk. el-Kalem, 68/4
124. Rivâyet edilir ki Yemen hükümdarı melik Tübba' Mekke'yi ve Yesrib'i ziyâret etti. Bazı yahudi âlimleri, âhir zaman peygamberinin ortaya çıkmasının yaklaştığını, O'nun Mekke'de doğacağını, Medine'ye hicret edeceğini, orada bir mescid edineceğini, Yesrib'den bir adama misafir olacağını ona haber verdiler. Ona mescidin yerini ve kendisine bir ev edinene kadar misafir olarak ineceği evin yerini gösterdiler. Melik: 'Ben O'nun için kalacağı evi binâ edeyim' dedi ve daha sonra Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin mülkü olan evi binâ etti. Aynı şekilde İbn İshâk'ın *el-Mübtede*'inden naklen *Hulâsatü'l-vefâ*'da şöyle denilir: Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin evi, I. Tübba'ın Medine'ye uğradığı zaman bina ettiği evdir. Onun adı Tübân, Tebân veya Tibân Es'ad idi. Tübba'ın beraberinde dört yüz âlim vardı-.

Hicret ettiği zaman Hz. Peygamber (s.a.)'in sadece iki eşi vardı. Onlar da Sevde bint Zem'a (r.anhâ) ve Âişe bint Ebû Bekir (r.anhâ) idi. Hz. Sevde ile Hz. Hatice (r.anhâ)'nın vefâtından sonra hicretten üç yıl önce evlenmişti. Hz. Âişe ile Mekke'de hicretten önce nikahlanmış ve Medine-i Münevvere'de hicretten sonra zifafa girmişti. Her ikisi için de Mescid'in güney doğusunda Mescid ile aynı yapı ve özelliğe sâhip kerpiç ve yapraksız hurma dallarından mütevazı bir oda yaptırmıştı. Burası daha sonra kabr-i şerîfin yeri ile ona komşu olan Hz. Peygamber (s.a.)'in altı eşinin odaları, Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın ve kız kardeşi Hz. Ümmü Gülsüm (r.anhâ)'nın odasının olduğu diğer yerlerdir. Orada şimdi içinde kabr-i şerîfin ve Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'in kabirlerinin bulunduğu hücre-i nebeviyyeyi dört yandan kuşatan demir parmaklıklar vardır. Hz. Peygamber (s.a.) evlendikçe yeni eşi için Hz. Âişe ve Hz. Sevde (r.anhümâ)'nın odalarına alanı ve şekli bakımından benzeyen bir oda inşa ettirirdi. Mescid'in doğusu odalarla dolunca üç oda da Mescid'in kuzeyine inşa ettirdi. Birisi Hz. Cüveyriyye bint Hâris için, diğeri Ramle bint Ebû Süfyân için, üçüncüsü de Safiyye bint Huyey (r.anhünne) için.[125] Zeyneb bint Huzeyme el-Hilâliyye (r.anhâ)'nın odasına gelince Rasûlullah (s.a.) onunla hicretin üçüncü yılında evlendi. Evlilikten birkaç ay sonra da vefât etti. En çok tercih edilen görüşe göre bu oda Hz. Peygamber (s.a.)'in eşi Ümmü Seleme (r.anhâ)'nın oldu.

Onlar oradan çıkıp ayrılmamak üzere anlaştılar. Tübba' onlara bunun sebebini sordu... Onlar: "Biz kitaplarımızda burasının ismi Muhammed olan peygamberin hicret edeceği yer olduğunu görüyoruz. Burada ikamet edelim, belki O'na kavuşuruz." Dediler. Tübba' onlardan her birine bir ev binâ etti, bir câriye ile evlendirdi ve çok miktarda mal bağışladı. Bir de müslüman olduğunu belirttiği bir mektup yazdı. Bu mektupta şu ifâdeler de vardı:

Şâhid oldum Ahmed'e
İnsanları yaratan Allah'tan bir elçi olacak diye
Ömrüm O'nun ömrüne uzansaydı
Mutlaka O'na vezir/yardımcı amca oğlu olurdum.

Mektubu altından bir mühür ile mühürledi ve onların büyüklerine verdi. Eğer yetişecek olursa kendisinin, aksi halde çocuklarından veya çocuklarının çocuklarından O'na yetişenlerin mektubu Hz. Peygamber (s.a.)'e vermesini istedi. Hz. Peygamber (s.a.)'in geldiğinde konaklaması için bir ev yaptırdı. Bu ev el değiştire değiştire nihayet Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin mülkü oldu. İşte kendisi o âlimin çocuklarındandır. Hz. Peygamber (s.a.)'e yardım eden Medîne halkının hepsi o âlimlerin neslindendir. Hz. Peygamber (s.a.) kendisine misafir olduğunda bu mektubun Ebû Eyyûb'un yanında olduğu ve onu kendisine verdiği söylenir. En iyisini Allah bilir. Ensâr'ın durumu hakkında bilinenler yukarıda anlatılanlardan ibârettir. (es-Semhûdî, *Hulâsatü'l-vefâ bi-ahbâri dâri'l-Mustafâ*, 470).

125. Harem-i Nebevî'nin genişletilmesinden önceki durumunu gösteren Şekil-2'ye bk.

Rasûlullah (s.a.) her yeni evlilik gerçekleştirdiğinde Hârise b. Nu'mân evinin bir bölümünü O'na bıraktı. O, Mescid'in yakınında ve etrafında oturuyordu. Hz. Âişe'nin odası ile Hz. Peygamber'in kapısının bitişiğindeki kapıya kadar bütün eşlerine ait dokuz oda inşâ edilince artık yeni bir oda yapmak için yer kalmadı. Bu yüzden Hz. Meymûne (r.anhâ) için bu odalardan uzakta Medîne'nin duvarlarından birinde bir oda inşâ edildi. Rasûlullah (s.a.)'in vefâtından sonra Mekke-i Mükerreme'ye gidip orada Serif'te vefât edene kadar orada otururdu. Rasûlullah (s.a.) onunla gerdeğe girdiği sırada kendisi için kurulan çadırın yerinde defnedildi. Vefâtı elli bir yılındadır.

Hz. Âişe'den nakledilen bir rivâyette Meymûne (r.anhâ)'nın evi zikredilmiştir. İbn Sa'd der ki: "Yezid b. Esam şöyle anlatmıştır: "Mekke'den dönen Hz. Âişe'yi ben ve onun kız kardeşinin oğlu Talha (b. Ubeydullah) karşıladık. Biz Medîne'nin duvarlarından birisinin üzerinde durmuş ve ona zarar vermiştik. Bu durum Hz. Âişe'ye haber verildi. Hz. Âişe kız kardeşinin oğluna yönelip onu azarladı. Sonra bana yönelip çok etkili bir öğüt verdi. Sonra şöyle dedi: "Sen Allah'ın seni Nebîsi'nin evlerinden bir eve sevk edip yönlendirdiğini bilmiyor musun? Meymûne, bizim Allah'a karşı en çok takvâ sâhibi olanımız ve sıla-i rahmi en çok gözetenimizdi."[126]

Hz. Âişe (r.anhâ)'nın odası güney taraftan Mescid'e bitişik, mihrab ve minberin sol tarafındaydı. Hz. Peygamber (s.a.)'in evinin avlusuna açılan bir tek kapısı vardı. Sonra bu odaya Hz. Peygamber (s.a.)'in Mescid'e çıktığı başka bir kapı daha açıldı. Kapılar ar'ar veya sâc/tik ağacındandı. Bu oda hacmi küçük bir odaydı (bk. Şekil-1). Aynı şekilde diğer odalar da kerpiçten ve yapraksız hurma dalından yapılmış, kıldan çullarla örtülmüştü. İmrân b. Ebû Enes bu odaları şöyle anlatmıştır: "Bunlardan dördü kerpiçtendi. Onların yapraksız hurma dalından odaları vardı. Beş ev ise çamur ile karıştırılmış yapraksız hurma ağacındandı ve onların odaları yoktu. Kapılarında kıldan çullar vardı. Ben bu örtüyü -yani kapıyı- ölçtüm, onun üçe bir arşın ölçüsünde olduğunu gördüm."[127]

Buhârî *el-Edebü'l-müfred*'de Dâvûd b. Kays'ın şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Bu odaların hurma dallarından yapılmış, dışarıdan kıl çullarla kaplanmış olduğunu gördüm. Evin genişliğinin odanın

126. İbn Sa'd, VIII, 138
127. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, I, 500; İbnü'n-Neccâr, *Târihu'l-Medîne*, 358.

kapısından evin kapısına kadar yaklaşık altı veya yedi arşın olduğunu zannediyorum. Evin içinin on arşın, tavanının ise sekiz ile yedi arşın arasında olduğunu tahmin ediyorum."[128]

Hz. Peygamber (s.a.)'in eşi Ümmü Seleme (r.anhâ)'nın himâyesinde yetişen Hasan Basrî (r.h.) bu odaları şöyle tavsif ediyor: "Ben mürâhık bir çocuk iken Rasûlullah (s.a.)'in evlerine girerdim. Her evin bir odası vardı. Odalar ar'ar ağacı ile örtülmüştü."[129]

Odalar Mescid'i güney doğu köşeden Bâbu'r-rahme'nin yanındaki kuzey batı köşeye kadar çevrelemişti (bk. Şekil-2). Hafsa (r.anhâ)'nın evi şimdi ziyaretçilerin durdukları şebeke-i Rasûlullah (s.a.)'in yerindeydi. Kuzeye doğru Hz. Hafsa (r.anhâ)'nın odası ile Hz. Âişe (r.anhâ)'nın odasını birbirinden ayıran bir sokak vardı. İki odanın da üst tarafında küçük bir pencere vardı. Bu iki küçük pencereden birbirleriyle konuşurlardı.[130]

Bu rivâyetlerden anlaşılanların özeti şudur: Bu odaların her birinin yüzölçümü neredeyse beş metre kareyi geçmiyordu. Yüksekliği ise iki metreyi ancak çok az geçiyordu.

Muhammed b. Ömer der ki: "Bize Abdullah b. Yezîd el-Hüzelî anlattı ve şöyle dedi: "Velîd b. Abdülmelik'in emriyle Ömer b. Abdülazîz Hz. Peygamber (s.a.)'in eşlerinin evlerini yıktığı zaman onları gördüm. Kerpiçten evlerdi. Taşları hurma ağacından olup üstleri sıvanmıştı. Odaları ile dokuz ev saydım. Bu odalar, Hz. Âişe (r.anhâ)'nın kapısından Hz. Peygamber (s.a.)'in kapısının bitişiğindeki kapı arasındaydı... Hz. Peygamber (s.a.)'in eşi Ümmü Seleme'nin evini ve kerpiçten yapılmış odasını gördüm. Oğlunun oğluna bu odayı sorduğumda şöyle dedi: "Rasûlullah (s.a.) Dûmetü'l-cendel gazvesinde iken Ümmü Seleme odasını kerpiçten binâ etti. Hz. Peygamber (s.a.) geri dönünce kerpice baktı. Hanımlarından ilk olarak onun yanına girdi ve *"Bu binâ da ne?"* buyurdu. Ümmü Seleme (r.anhâ): "Ey Allah'ın Rasûlü, insanların gözlerini/bakışlarını kesmek istedim." dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): "*Ey Ümme Seleme, müslümanın malının gittiği en kötü yer binadır.*" buyurdu.[131]

128. bk. *ed-Dürru'l-mensûr fi't-tefsîr bi'l-me'sûr*, VII, 554.
129. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, I, 501. Ar'ar ağacı sertliği ve sağlamlığı ile meşhur bir tür ağaç.
130. Muhammed Gâlî Muhammedü'l-Emîn eş-Şenkîtî, *ed-Dürru's-semîn*.
131. el-Müttakī el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl* (41521); bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, I, 499.

Muhammed b. Ömer der ki: "Bu hadîsi Muâz b. Muhammed el-Ensârî'ye anlattım. Şöyle dedi: "İçlerinde İmran b. Ebû Enes'in bulunduğu bir mecliste kabr-i şerîf ile minber-i münîf arasında Atâ el-Horasânî'yi şöyle derken işittim: "Ben Hz. Peygamber (s.a.)'in eşlerinin yapraksız hurma ağacından yapılmış, kapılarında siyah kıldan çullar olan odalarının bulunduğu zamana eriştim. Velîd b. Abdülmelik'in mektubu okunurken hazır bulundum. Bize Hz. Peygamber (s.a.)'in eşlerinin odalarının yıkılmasını emrediyordu. O günden daha çok insanların ağladığı bir gün görmedim..." Atâ dedi ki: "O gün Saîd b. Müseyyeb'i şöyle derken duydum: "Vallahi onların bu odaları olduğu gibi bırakmalarını arzu ederdim. Böylece Medine halkından yetişen gençler ve dışarılardan gelenler Rasûlullah (s.a.)'in hayatında ne ile yetindiğini görürlerdi. Bu, övünme ve çokluk yarışına girme konusunda insanları zühde sevk eden şeylerden birisi olurdu."

Muâz dedi ki: "Atâ el-Horasânî sözünü bitirince İmran b. Ebû Enes şöyle dedi. "O evlerden dördü kerpiçtendi. Onların yapraksız hurma dalından odaları vardı. Beş ev ise çamur ile karıştırılmış yapraksız hurma ağacındandı ve onların odaları yoktu. Kapılarında kıldan çullar vardı. Ben bu örtüyü ölçtüm, onun üç arşına yaklaşık bir buçuk arşın ölçüsünde olduğunu gördüm. Bahsedilen o günkü ağlamaya gelince, o gün kendi gözlerimle gördüm ki Mescid'de Hz. Peygamber (s.a.)'in ashâbından içlerinde Ebû Seleme b. Abdurrahmân b. Avf, Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf ve Hârice b. Zeyd b. Sâbit[132] gibi kimselerin bulunduğu bir topluluk vardı. Onlar öyle ağlıyorlardı ki gözyaşlarıyla sakallarını ıslattılar... O gün Ebû Ümâme şöyle dedi: "Keşke bu odalar kendiliğinden çökene kadar bırakılsa ve yıkılmasaydı da dünyanın hazineleri kudret elinde olan Allah'ın, Nebîsi (s.a.) için neden hoşnut olduğunu/neyi seçip beğendiğini insanlar görseydi."[133]

132. Hârice b. Zeyd el-Ensârî, Ebû Zeyd. Medîneli meşhur yedi tabiîn fakihinden biridir. Sika bir râvîdir. Babasından, Üsâme b. Zeyd'den ve Ümmü'l-Alâ'dan rivâyetlerde bulunmuş, Zührî ve Ebü'z-Zinâd da ondan rivâyet etmiştir. İbnü'l-Medînî onun yüz yılında vefât ettiğini söylemiştir. Fellâs ise onun bundan bir yıl önce vefât ettiğini söylemiştir. Ömer b. Abdülazîz'e onun vefât haberi ulaşınca "Allah'a yemin ederim ki onun ölümü İslâm'da bir boşluk meydana getirmiştir" demiştir (*el-Hulâsa*, I, 273).

133. Muhammed b. Yûsuf es-Sâlihî, *Sübülü'l-hüdâ ve'r-raşâd fî sîreti Hayri'l-ibâd*, III; bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, I, 499, 500.

Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın Odası:

Hz. Fâtıma (r.anhâ) sevgili babasından hiç ayrılmıyordu... O'nunla duruyor, O'nunla yiyor, sevgili annesi Hz. Hatice (r.anhâ)'nın vefâtından beri O'nu görüp gözetiyordu... Evlendikten sonra da... Hz. Fâtıma Hz. Ali (r.a.) ile evlenene kadar O'nun yakınında ve civarında olmaya devam etti... Kendisinin, eşinin ve daha sonra da çocuklarının odası O'na yakın oldu... Bu oda da küçük bir odaydı. Odada onun namaz kıldığı bir yer ve mihrâbı vardı... Yine orada Hz. Ali'nin Hz. Fâtıma ile zifafa girdiği ve evlendiği yer vardı (bk. Şekil-4). Hz. Fâtıma'nın odası Hz. Âişe'nin evinin arkasında, Cibrîl kapısının önünde bulunan kapı tarafında ve üzerinde anahtar bulunan yerdeydi.

Daha önce belirttiğimiz gibi ilk odaların yapıldığı zamandan beri Hz. Fâtıma ve kız kardeşi Ümmü Külsûm (r.anhümâ)'nın odası vardı. Hz. Fâtıma, Utbe b. Ebû Leheb'in boşadığı Hz. Ümmü Külsûm'ün ardından Hz. Peygamber (s.a.)'in kızlarının en küçüğüydü. İki kız kardeş babalarının himâyesinde ve gözetiminde, şerefli odalarında O'nun yanında yaşadılar. Kız kardeşlerin en büyüğü olan Hz. Zeyneb, teyzesinin oğlu Ebü'l-Âs b. Rebî'in zevcesi idi. İslâm müslüman hanım ile müşrik eşini birbirinden ayırdığı vakit hicretin altıncı yılında Medîne'ye hicret edene kadar kocasının yanında kaldı. Müslüman olduktan sonra yine kocasına döndü. Hz. Rukayye, Osman b. Affân (r.a.) ile evlendi. Onunla birlikte iki hicret etti. Ardından Bedir zaferi haberi ulaştıktan sonra vefat etti. Hz. Rukayye'nin vefâtının üzerinden altı ay geçtikten sonra Hz. Peygamber (s.a.) Hz. Osman'ı onun kız kardeşi Ümmü Külsûm ile evlendirdi. Böylece Hz. Fâtıma (r.anhâ), Ali b. Ebû Tâlib'in değerli eşi için hazırladığı evde onunla zifâfa girene kadar o odada tek başına kaldı.[134]

Galip zanna göre Hz. Fâtıma ve Ümmü Külsûm (r.anhümâ)'nın odası evliliklerinden sonra da onlara mahsus olarak durdu. Onlardan

134. İbn Sa'd, Ca'fer tarîkı ile Vâkıdî'den şöyle rivâyet etmiştir: Hz. Peygamber (s.a.) Ebû Eyyûb (r.a.)'a misafir oldu. Hz. Ali, Hz. Fâtıma ile evlenince ona: *'Bir ev ara'* buyurdu. O da bir ev kiraladı ve orada Hz. Fâtıma ile dünya evine girdi. Hz. Fâtıma babasına gelip Hârise b. Nu'mân ile konuşmasını söyledi. Rasûlullah (s.a.): *"Hârise bizim için o kadar yer değiştirdi ki artık ona söylemeye utanıyorum."* buyurdu. Bu haber Hârise'ye ulaşınca geldi ve "Yâ Rasûlallah, vallâhi senin benden aldığın benim için geride bıraktığından daha sevimlidir." dedi. Hârise (r.a.) evinden taşındı ve oraya Hz. Ali Hz. Fâtıma ile birlikte yerleşti. bk. *el-İsâbe*, IV, 377; Hz. Fâtıma'nın evini ayrıntılı olarak açıklayan Şekil-3'e bk.

biri, babasını şerefli odalarından birisinde ziyaret ettiğinde o odada kalırdı. İkisi beraber veya tek tek kalırlardı. O odanın her köşesinde kendilerine ait değerli hatıraları bulurlardı. Hz. Fâtıma (r.anhâ) Rasûlullah (s.a.)'in iki torununu dünyaya getirince Hz. Zeyneb o odada kalmaya başladı. Çocuklarının dedeleri Rasûlullah (s.a.)'e yakın olması, Rasûlullah (s.a.)'in de onlarla hoş vakit geçirmesi ve onları kendisine yaklaştırması için belki de orada uzun süre kalırdı. Bu durum, Allah'ın O'nu kendi yakınlığına almasına kadar devam etti.

Bilesin ki Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın evi, Ravza'da kıbleye doğru, namaz kılınan yerin sol tarafında Hz. Peygamber (s.a.)'in evinin arkasındaydı. Evin içinde Hz. Peygamber (s.a.)'in evine açılan bir yol vardı (bk. Şekil-2). İbnü'n-Neccâr der ki: "Hz. Peygamber (s.a.) her gün Hz. Fâtıma'nın kapısına gelir, kapının iki tarafını tutar ve: *"Namaza, namaza...* **Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[135] buyururdu.[136]

Ömer b. Ali b. Ömer b. Ali b. Hüseyn'e isnad edildiğine göre şöyle demiştir: Hz. Fâtıma'nın evi Hz. Peygamber (s.a.)'in evinin çıkışındaydı. O evde Âişe (r.anhâ)'nın evine doğru açılan bir menfez vardı. Rasûlullah (s.a.) dışarı çıktığında bu menfezden Hz. Fâtıma'ya bakar ve onların durumundan haberdar olurdu.

Kabr-i şerîfin bulunduğu yerin fazileti hakkında zikrolunmuştur ki Rasûlullah (s.a.) her gün, bir rivâyette her sabah Hz. Ali'nin kapısına gelir, bir rivâyette ise Hz. Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin'in kapısında onları namaza çağırır, daha önce geçtiği gibi kapının iki tarafından tutar ve şöyle buyururdu: "*es-Selâmü aleyküm ey ehl-i beyt!*" bir rivâyette üç kere ise "*Namaza, namaza, namaza!*" der ve "**Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[137] diyede eklerdi.

İbnü'n-Neccâr der ki: Bugün Hz. Fâtıma'nın evinin etrafında bir maksure ve içinde bir mihrab vardır. Bu oda Hz. Peygamber (s.a.)'in odasının arkasındadır... Bugün Hz. Fâtıma'nın ve Hz. Âişe (r.anhâ)'nın evinin etrafını parmaklık çevrelemektedir. Zikredilen mihrab Hz. Âişe'nin odasının arkasındadır. Orada insanların ihtiram gösterdiği

135. el-Ahzâb, 33/33
136. Ebû Bekir b. Hüseyin el-Merâğî, *Tahkīku'n-nusra bi-telhîsı meâlimi dâri'l-hicra.*
137. el-Ahzâb, 33/33

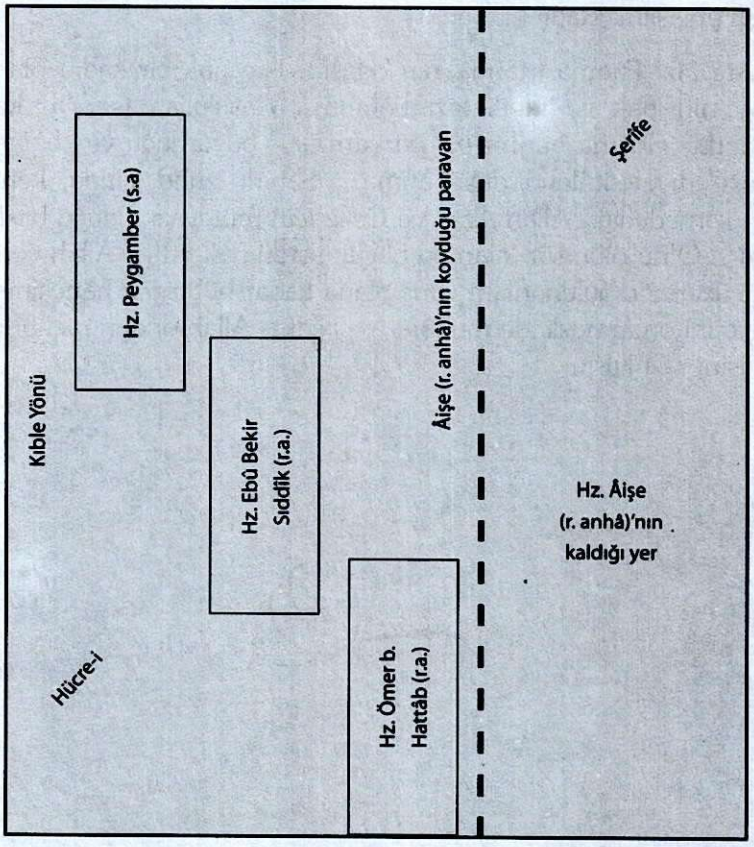
ve ayaklarını basmadıkları bir yer vardır. Farklı görüşlerden birisinde belirtildiği gibi burasının Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın kabrinin yeri olduğu zikredilir.[138] Buradan Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın evinin, kabr-i şerifin bulunduğu yer ile teheccüd direği arasında olduğu, bugün Hz. Fâtıma'nın evinde bulunan mihrabın olduğu direğin yerinde de Hz. Ali ile zifâfa girdiği anlaşılmaktadır (bk. Şekil-4).

İşte Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın odası... İşte pâk bir kadın olan Hz. Hatice'nin pâk ve iffetli kızı Fâtıma... Rasûlullah (s.a.)'in kendisi hakkında "*Fâtıma benim bir parçamdır.*" buyurduğu ve "*babasının annesi*" diye isimlendirdiği Fâtıma... Sabırlı, zühd içinde, kendisini Allah için adadığı, Allah Azze ve Celle için mütevâzı olduğu bir hayat sürdü... O'nu ölümsüz kılan bu büyük şerefi hak etti... Allah yeryüzüne ve üzerinde bulunanlara vâris olana kadar nübüvvet hânesinin pâk zürriyetini onun neslinde muhâfaza eyledi... Allah ondan razı olsun ve kendisini razı kılsın...

138. Hz. Fâtıma'nın Rasûlullah (s.a.)'in kabrinin arka tarafındaki evinde defnedildiğine dair bir görüş vardır. Fakat tercih edilen görüş onun Bakī'de defnolunduğudur. En iyisini Allah bilir. Bakī'de bilinen selef kabirlerinin krokisi için Şekil-5'e, ayrıca Şekil-6 ve Resim-16'ya bk.

Şekil-1

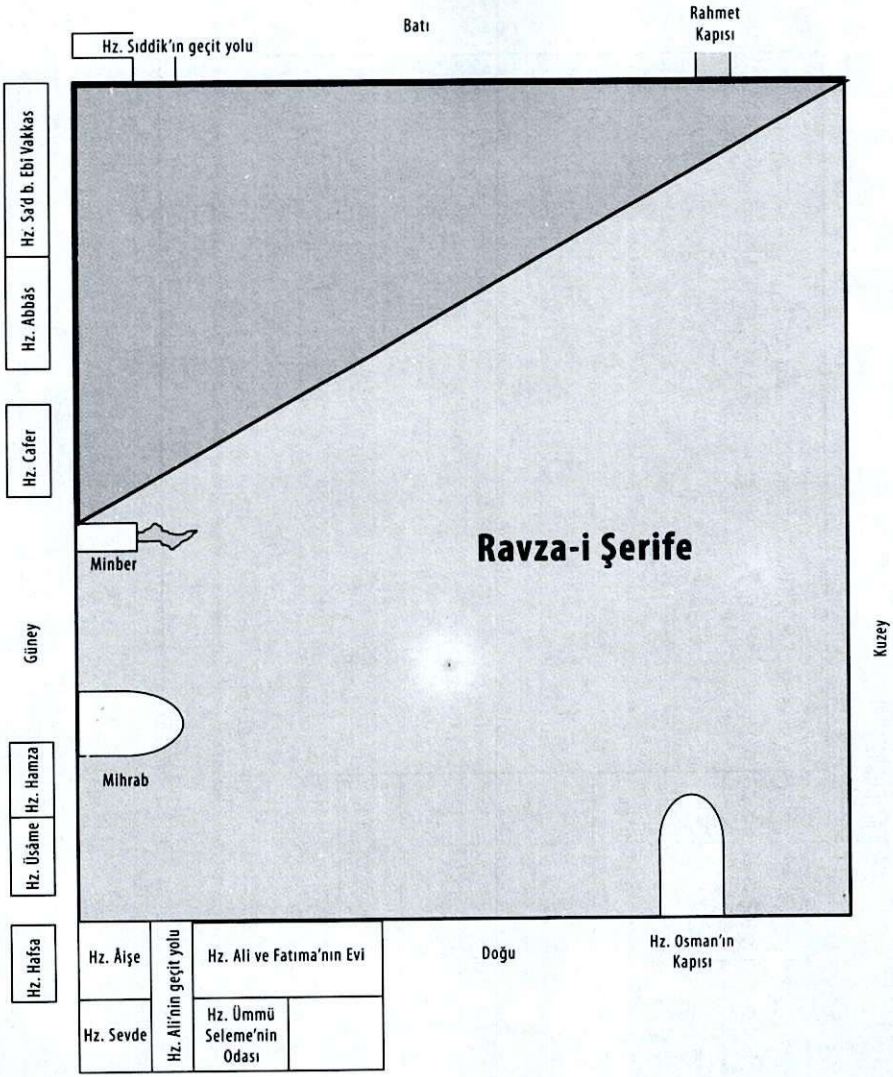
Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer (r.anhümâ) ile birlikte defnedildiği yer, onun yanındaki Hz. Âişe'nin evi ve o yere Hz. Ömer'in defnedilmesinden sonra Hz. Âişe'nin koyduğu paravan.

Şekil-2

Hz. Peygamber (s.a.)'in Hayber fethinden sonraki genişletmesinden önce Harem-i Nebevî.

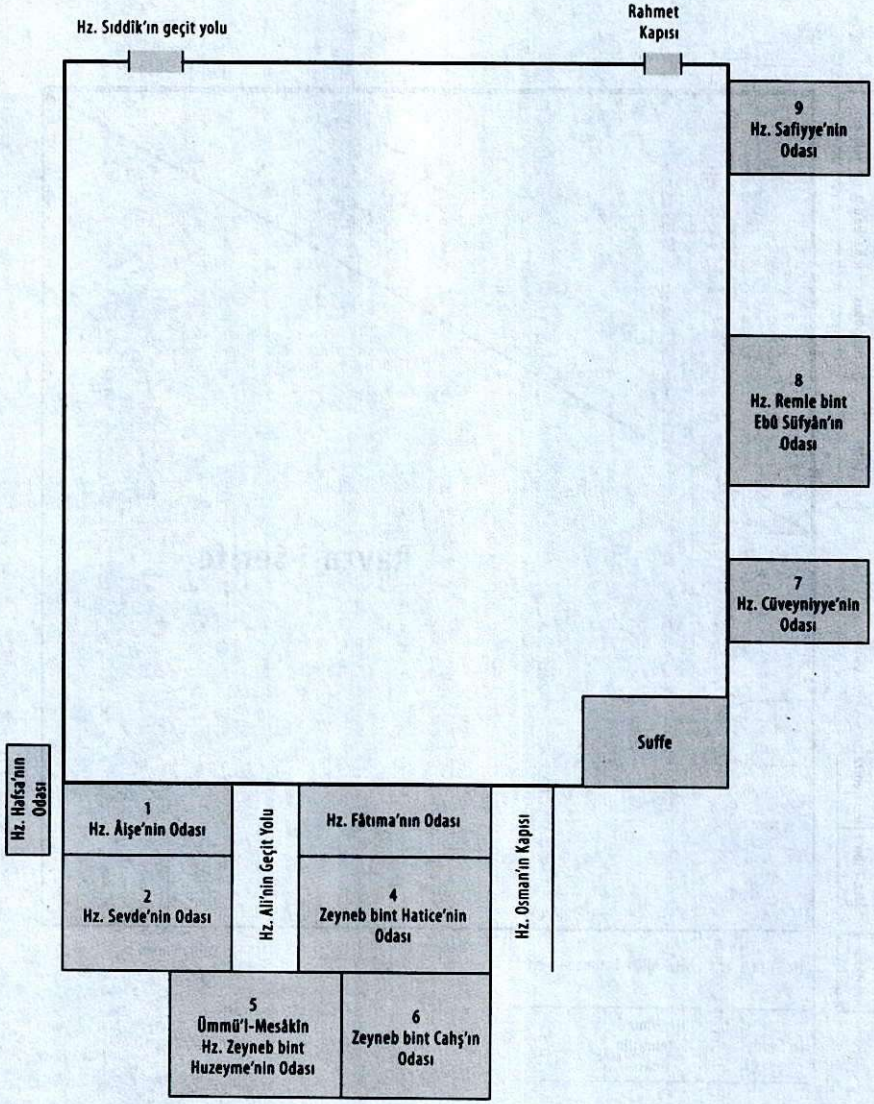
Muhammed Gâlî eş-Şenkîtî'nin *ed-Dürru's-semîn fî meâlimi dâri'r-Rasûli'l-Emîn (s.a.)* adlı kitabından.

Şekil-3

Hz. Peygamber (s.a.)'in Eşlerinin Odalarının Yerleri

Muhammed Gâlî eş-Şenkîtî'nin *ed-Dürru's-semîn fî meâlimi dâri'r-Rasûli'l-Emîn (s.a.)* adlı kitabından.

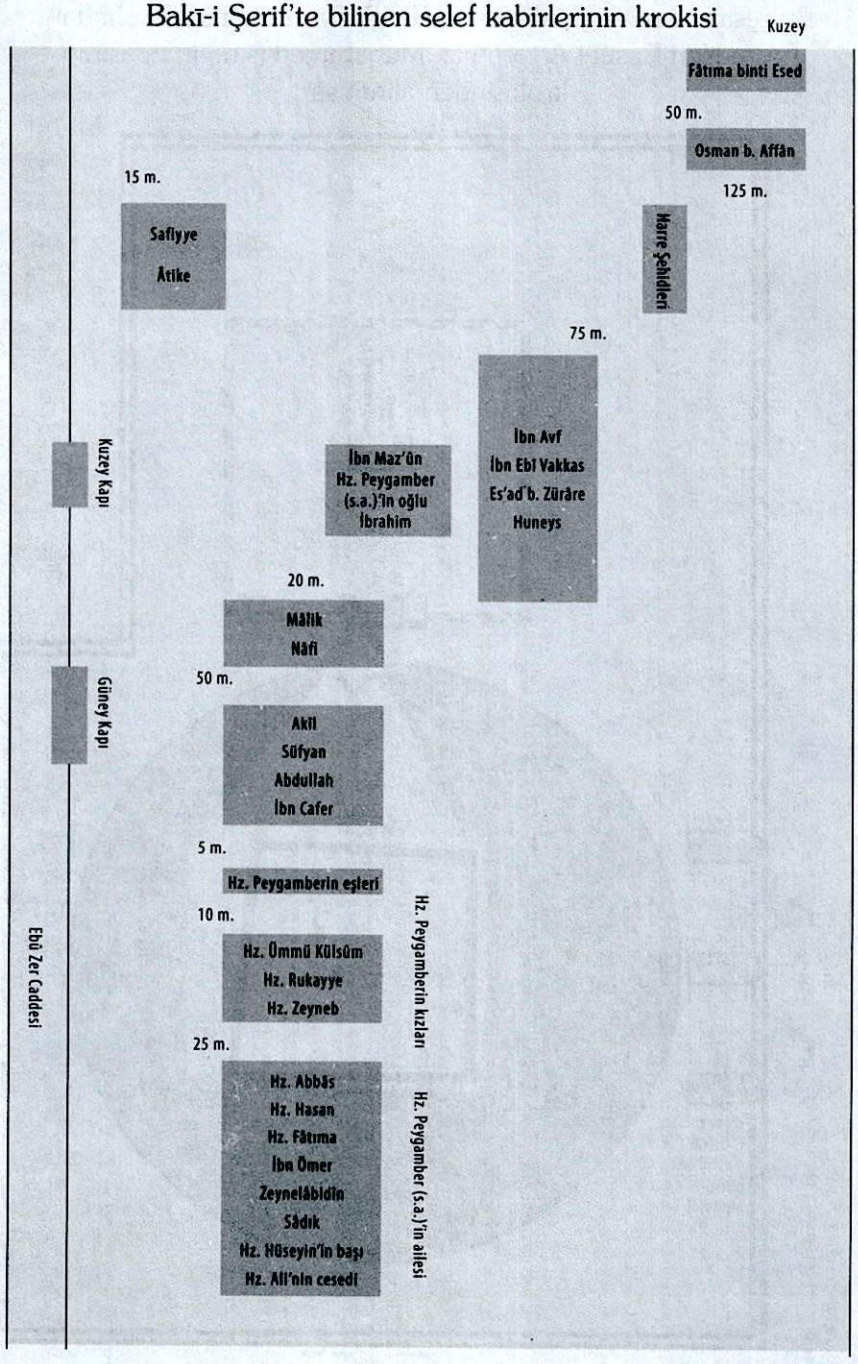

Şekil-4

Bu resim, bazı değişiklikler yapılarak Dâru Lübnan tarafından neşredilen Rasûl-i A'zam Hz. Muhammed (s.a.)'in odasının krokisinden alınmıştır.

Şekil-5

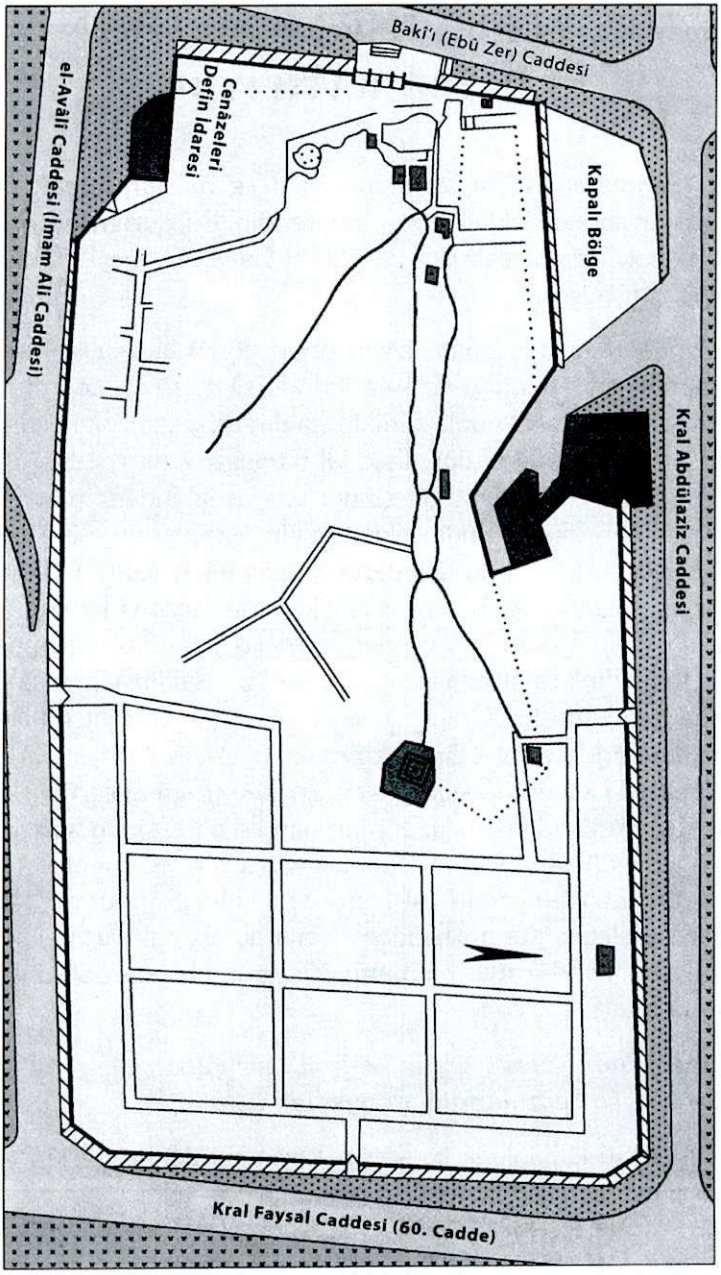
Bakī-i Şerif'te bilinen selef kabirlerinin krokisi

Şekil-6

Medîne-i Münevvere'de Bakīu'l-garkad umumi kabristanının krokisi

Burada on binden fazla sahâbî vardır.

HZ. ZEHRÂ EŞİYLE BİRLİKTE CİHÂDA KATILIYOR

Hz. Fâtıma'nın küfür ve îman, batıl ve hak arasındaki savaşta varlık göstermesi çocukluğundan itibarendir. Bu durum onu neşe ve sevinçten çok azimle çalışma ve gayret hayatına meylettirmiştir. O ciddiyetle yetişmiştir.

Yakında olsun ve uzakta olsun onun gönlü babasıyla meşguldü. Çoğu zaman gazvelerinde ve seferlerinde O'nu tâkip ederdi. Şartlar savaş meydanlarına O'nunla birlikte katılmasına izin vermiştir. Evliliğinden sonra ilk iştirak ettiği cihad Uhud gazvesi olmuştur. Kureyş'in Hz. Peygamber (s.a.)'den, âilesinden ve ashâbından intikam alma azmi ve kâfirlerin kalplerinde saklanan kin, Arapların yerine getirmek için hırs gösterdiği soylu âdetlerin yüceliğini onların nefislerinden gidermiştir. Büyük Bedir gazvesindeki kötü hezimetlerinden sonra Rasûlullah (s.a.)'e olan kin ve nefret onları hâkimiyeti altına almış, Araplar'ın kadınlara ikram etme ve onlara saldırmama şeklindeki âdetlerini yok etmiştir. Onlardan ikisi, Hz. Zeyneb bint Muhammed (s.a.)'in devesine eziyet edip saldırmaktan utanmamışlar ve ar duymamışlardır. Deve ürküp sıçramış ve Zeyneb (r.anha) sert bir kayanın üzerine düşmüştür. Halbuki o zaman hâmile idi. Ondan kanlar akmış ve çocuğunu düşürmüştür. Bu utanç verici suç ve menfur tasarruf, onların reisi Ebû Süfyan'ın eşi Hind bint Utbe'yi ürkütmüş, kavmini bu îtibar zedeleyici durumlarından dolayı ayıplamak ve hoş olmayan hezimetlerini kendilerine hatırlatmak üzere bir kasîde söylemiştir. Kasîdenin matlaı şöyledir:

Barışta utanç verici şeyler, zâlimlik ve kabalık
Savaşta ise kadınlar gibi dövüşmek öyle mi?!

Kâfirler müslümanlarla karşılaşmak için gerekli hazırlıkları yaptılar. Müslümanlar da hicretin üçüncü yılının Şevvâl ayında sefere çıktılar. Cihadda erkeklere ortak olmak üzere sayıları hiç de az olmayan kadınlar da yola çıktı. Onlar arasında Rasûlullah (s.a.)'in kızı Zehrâ da vardı.

Savaş başladı. Allah Teâlâ müslümanlara yardımını indirdi ve onlara verdiği sözünü yerine getirdi. Müşrikler karargahlarından uzaklaştırıldılar. Müşriklerin kadınları geri dönüp kaçıştılar. Hz. Mustafa (s.a.) sayıları elli kişi olan okçuların başına Abdullah b. Cübeyr'i komutan yapmış ve *"Ok atarak atlıları bizden uzaklaştır da arkamızdan gelmesinler. Savaş ister lehimize ister aleyhimize olsun."* buyurmuş, onlara kuşların gelip askerleri kapıp götürdüğünü görseler bile yerlerinde kalmalarını ve ayrılmamalarını emretmişti.

Müşrikler bozguna uğrayınca ve geri dönüp kaçınca okçular fethin kesin olduğuna kanaat getirerek askerlere doğru yöneldiler ve "Ey kavim, haydi ganimete." dediler. Komutanları Abdullah, Rasûlullah (s.a.)'in kendilerinden aldığı sözü onlara hatırlattı, fakat kulak asmadılar. Müşriklerin bir daha geri dönmeyeceğini zannettiler ve geçidi boşalttılar. Müslümanların geri tarafını atlıların taarruzuna açık hale getirdiler. Müşriklerin gözleri okçuları tâkip ediyordu. Onların yerlerini terk ettiklerini görünce dağılanlarını topladılar ve tekrar müslümanlara saldırdılar. Bir kimse de: "Haberiniz olsun, Muhammed öldürüldü." diye bağırdı. Bunun üzerine müslümanlar geri çekildi ve başlarına bir âfet geldi. Yine de bu savaş hezimetle değil üstünlükle sonuçlandı. Bu savaş, Allah yeryüzüne ve onun üzerinde bulunanlara vâris olana kadar İslâm ümmeti için bir ders oldu.

Düşman Rasûlullah (s.a.)'in yanına kadar ulaştı. Ona taş isâbet etti ve kendisini yaraladı. Sağ alt rebâiye dişi (ön dişleriyle azı dişi arasındaki dişi) kırıldı, başı yarıldı ve dudağı yaralandı. Müslümanlar da O'nun yerini bilmiyordu.

Hz. Ali b. Ebû Tâlib (r.a.) Rasûlullah (s.a.)'in elinden tuttu, Talha b. Ubeydullah da O'nu kaldırdı da nihayet ayak üzere durdu. Mâlik b. Sinan ise O'nun (s.a.) yüzündeki kanı emdi.

Buhârî'nin Sehl b. Sa'd (r.a.)'dan rivâyet ettiğine göre kendisine Rasûlullah (s.a.)'in yaralanması sorulunca şöyle demiştir: "Allah'a yemin olsun ki gerçekten ben Rasûlullah (s.a.)'in yarasını kimin yıkadığını, kimin su döktüğünü ve ne ile tedavi edildiğini biliyorum. Fâtıma bint Rasûlullah (s.a.) O'nun yarasını yıkıyordu. Ali b. Ebû Tâlib de kalkan ile su döküyordu. Fâtıma suyun kanı gittikçe artırdığını görünce bir parça hasır aldı. Onu yakıp iyice kül haline gelince yaraya bastı. Böylece kan durdu."[139]

139. Buhârî, Meğâzî, 24.

İşte bu şekilde Hz. Zehrâ'yı hâdiselerin olduğu yerde, bu savaşların en şiddetlisinde herkesten önce babasına ulaştığını görüyoruz. Hz. Fâtıma da diğer müslüman kadınlarla beraber yaraları sarmış, şehitlerden yaralı olanlara su vermiştir.

Hakikat şu ki Uhud gazvesinin tafsilatını inceleyen kimse, onun bir hezimet değil Rasûlullah (s.a.)'in emrine muhâlefet eden müslümanlara bir ders olduğunu anlar. Biz bu dersi İslâmî târihimiz vâsıtasıyla öğrendik. Allah Azze ve Celle'nin emrine ve Rasûlü (s.a.)'in emrine muhâlefet eden kimsenin Allah'ın cezasına mâruz kalacağını, başarı ve kurtuluşun bu din ile gerçek bir irtibatta olduğunu, onun emir ve yasaklarına tam olarak riâyette bulunduğunu anladık.

Uhud gazvesine gelince, onda zafer işin sonunda gerçekleşti. Müşrikler amaçlarına ulaşamadan geri çekildiler. Hedeflerinden hiçbirini gerçekleştiremediler. Müslümanlardan bir tek adamı bile esir alamadılar. Bilakis içleri hasretle dolu bir vaziyette dönüp gittiler. Emirlere muhâlefet edenler derslerini aldıktan ve Hz. Peygamber (s.a.)'in emrini yerine getirmemenin ne kadar tehlikeli olduğunu idrâk ettikten sonra Allah, Rasûlü'nü (s.a.) destekledi.

Hz. Fâtıma geri dönenlerle birlikte Uhud'dan döndü. Amcası Hz. Hamza b. Abdülmuttalib'e son vedasını yaptı. Onunla birlikte şehit kardeşlerine de veda etti. Onlar güzel bir imtihan verdiler, ölüme meydan okuyarak Allah Sübhânehû ve Teâlâ'nın ve Rasûl-i Kerîm'inin dinini müdâfaa ettiler. Nihayet Allah'ın hanîf dînini ve Nebiyy-i Kerîm'ini korurken Allah Teâlâ'ya kavuştular.

ÜMMÜ KÜLSÛM (R.ANHÂ)'NIN EVLİLİĞİ

Hicretin üçüncü yılının Rebîulevvel ayı gelmişti. Hz. Mustafa (s.a.) istirahat etmek üzere evine çekilmişti. Birden Ömer b. Hattâb (r.a.) sinirli bir halde Hz.Peygamber (s.a.)'e arkadaşları Hz. Ebû Bekir ve Hz. Osman'ı şikâyet etmek için çıkageldi...

"Birbiri ardınca onlara, kocası Huneys b. Huzafe es-Sehmî (r.a.) öldükten sonra kızım Hafsa ile evlenmelerini teklif ettim. Ebû Bekir sustu ve bana hiçbir cevap vermedi. Osman ise "Şimdi evlenmek istemiyorum." diye cevap verdi." dedi.[140]

Ümmü Külsûm (r.anhâ) Ömer (r.a.)'ın babasına söylediği sözleri işitti. Çok kısa bir anda hayalini uzaklara, Mekke'ye, çocukluğunun oyunlarına ve ilk evliliğindeki acı veren hatıralara doğru salıverdi. Allah Teâlâ kendisini ve kız kardeşi Rukayye'yi (r.anhâ)'yı Ebû Leheb'in karısı kinci Ümmü Cemîl'in pençelerinden kurtarmıştı.

Kız kardeşi Rukayye, Osman b. Affân (r.a.) ile evlenmiş, onunla yaşadığı günlerde onunla birlikte gözü aydın ve mutlu olmuştu. Babasının Ömer (r.a.)'a ne söylediğini işitmek için düşüncelerine ara verdi. Babası onu teskin ederek şöyle diyordu: "*Hafsa Osman'dan daha hayırlı biriyle evlenecek, Osman da Hafsa'dan daha hayırlı biriyle evlenecek.*"[141]

O babasının şaka yapmayacağını, O'nun sadece hakkı söylediğini biliyordu. Kendi kendine Hafsa bint Ömer (r.a.)'dan daha hayırlı olanın kim olduğunu ve Osman b. Affân (r.a.)'dan hayırlı olanın kim olduğunu sordu.

Ümmü Külsûm (r.anhâ) hayallerine çok dalmadan babası (s.a.), hizmetkârı Ümmü Ayyâş'ı kendisini çağırmak için gönderdi.

140. *el-İstîâb*, IV, 1811.
141. *el-İstîâb*, IV, 1952.

Babası onu Osman b. Affân (r.a.) ile evlenme konusunda muhayyer bıraktı. Hz. Ümmü Külsûm sustu. Sanki hayale daldı ve bir defa daha geçmiş hatıralar zihninde canlandı. Sanki o, ebediyet âlemine göçen kız kardeşi Rukayye ile birlikte babasının önünde duruyor, babası kendilerine Ebû Leheb'in iki oğlunun evlenme arzusunda olduklarını arz ediyordu.

Tebessüm ederek ayağa kalktı. Osman b. Affân (r.a.) gibi bir kimse reddedilmezdi. Kız kardeşi Zeyneb (r.anhâ)'nın yanına vardı. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'yı da orada buldu. Hz. Mustafa (s.a.)'in söylediklerini onlara aktardı.

Sanki iki kız kardeş tebessüm ettiler, Ümmü Külsûm (r.anhâ)'nın sonunu Rukayye (r.anhâ)'nın sonuna bağlayan bu kader ve nasibe şaştılar. Nasıl da Ümmü Külsûm Ebû Leheb'in oğlundan boşandıktan sonra evlenmeden kalmış, nihâyet kız kardeşi vefât edip Hz. Osman zevcesiz kaldığı zaman Rasûlullah (s.a.) onu diğer kızı Ümmü Külsûm ile evlendirmişti.

Hicretin üçüncü yılının Rebîulevvel ayında Rukayye (r.anhâ)'nın mihrinin aynısı üzere Ümmü Külsûm (r.anhâ)'nın iki nur sâhibi Osman b. Affân (r.anhâ) ile evlilik akdi yapıldı.

Ümmü Külsûm (r.anhâ), ebediyet âlemine göçen kız kardeşinin yerine geçmek üzere, iki kız kardeşi ve Ümmü Ayyâş'ın eşliğinde babasının evinden çıktı.

Hz. Peygamber (s.a.) Ümmü Ayyâş'ı daha önce kız kardeşi ile birlikte gönderdiği gibi onunla birlikte de gönderdi.

Sanki Ümmü Külsûm (r.anhâ) yeni evini görünce ebediyet âlemine göçen kız kardeşinin hayalinin onunla birlikte yaşamak, ne uyanıkken ne de uykuda kendisinden ayrılmaksızın onunla beraber olmak üzere kapının yanında kendisini beklediğini hissetti.

Herhalde üzgün bir halde kendi kendine şunları fısıldamıştır: Ey Rukayye, istirahat ettiğin yerde sana kavuşmamdan başka geriye bir şey kalmadı. Küçüklüğümüzden beri hayat bizi bir araya getirdiği gibi ölüm de bizi bir kabirde toplayacak.

Hz. Zehrâ (r.anhâ) büyük ablası Zeyneb (r.anhâ) ile beraber Ümmü Külsûm (r.anhâ)'yı yeni evinde değerli eşi Hz.Osman Zü'n-nûreyn (r.a.)'ın yanına bıraktıktan sonra geri döndü.

Hz. Zehrâ (r.anhâ) ablası ile (r.anhümâ) sohbete daldı. Söz, şefkatli anne Hatice (r.anhâ)'nın gözleri aydın olarak uyuduğu Mekke etrafında dolaşıyordu. Sevgili eski eşi Ebü'l-Âs b. Rebî' de oradaydı. Hz. Zeyneb, keşke Allah onun göğsünü İslâm'a açsa da iki sevgili yeniden bir araya gelse diye temenni etti.

ŞEFKATLİ BABA İKİ SEVGİLİNİN ARASINI DÜZELTİYOR

Mü'minin kalbinde iki sevgi toplandığı zaman hayat ne güzeldir. O zaman Allah'ın ve Rasûlü'nün (s.a.) sevgisi, onların dışındaki her şeyden kendisine daha sevgili olur. Bu, devamlı olarak mutluluğun kendisini kuşattığı ve sevincin kendisinden ayrılmadığı güzel bir hayattır.

Fakat günlerin özelliklerinden birisi de değişmesidir. Zamanlar değişiklik gösterir. Hayatta aynı hal üzere devam eden hiçbir şey yoktur. Günler bir düzen üzere sürüp gitmez. Günler değiştiği gibi kişiler de değişir. Zamanlar değiştiği gibi duygular da değişir.

Bir gün Hz. Zehrâ (r.anhâ) ile Hz. Ali (k.v.) arasında bir anlaşmazlık oldu. Kalpler sevgiyle kaplanmış, sevgiyle dolu ve sevginin gölgesinde yaşadığı müddetçe sevenlerin kalbinde büyük kusurlar küçük görünür. Bazen de gönül, sevenin hayalinde bir sözü büyütür, sanki güç yetirilemeyecek bir şey haline getirir... Halbuki o basit, küçük bir şeydir. Fakat sevenin gözünde büyüktür.

Bu anlaşmazlık basit bir şeydi. Fakat birbirini seven iki kişi arasında olunca büyük göründü. Hz. Peygamber (s.a.) iki sevgilinin arasına girdi. Gönüllerin suyunun bir miktar safiyetinin bulandığını hissetti.

Hz. Mustafa (s.a.) oturdu. Ali (k.v.) bir yanına, Zehrâ (r.anhâ) bir yanına oturdu... Hz. Mustafa (s.a.), Ali (k.v.)'in elini tuttu ve karnının üzerine koydu. Fâtıma (r.anhâ)'nın elini tuttu ve karnının üzerine koydu. Onların arasını düzeltene kadar böyle devam etti.

Yine başka bir defa iki eş arasında anlaşmazlık meydana geldiği Hz. Peygamber (s.a.)'in kulağına gitti. Bir akşam onların yanına gitti. Hz. Peygamber (s.a.) endişeli ve tedirgin bir halde kızı Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın evine doğru giderken görüldü. Bir müddet orada vakit geçirdi ve mübârek yüzü sevinçten parlayarak oradan ayrıldı.

Sahâbeden birisi: "Yâ Rasûlallah, içeri girerken değişik bir haldeydin, yüzünde sevinç gördüğümüz bir halde dışarı çıktın." dedi.

Hz. Peygamber (s.a.) şöyle cevap verdi: "*Bana en sevgili iki kişinin arasını düzeltmiş olduğum halde beni bundan ne alıkoyabilir ki?!*" buyurdu.[142]

Yine bir kez aralarında anlaşmazlık oldu. Hz. Zehrâ (r.anhâ) kocası Ali (k.v.)'de hissettiği alışılmadık davranışlardan ve günler geçtikçe artan sertlikten daraldı...

Hz. Zehrâ (r.anhâ) "Vallahi mutlaka seni Rasûlullah (s.a.)'e şikâyet edeceğim." dedi ve evden çıktı...

Ali (k.v.) de hiç beklemeden onun peşinden çıktı. Hz. Fâtıma babasının yanına vardı ve kocasından görüp yadırgadığı davranışları O'na şikâyet etti.

Sevgili baba (s.a.) gönlünü hoş etmek için ona nâzik davrandı ve Hz. Ali'ye yumuşak davranmaya, sabır ve tahammül göstermeye teşvik etti.

Ali (k.v.)'e de onu üzecek bir şey söylemedi ve duygularını incitmedi. Ali (k.v.) eşini evine alıp götürürken "Vallâhi, senin hoşlanmadığın bir şeyi asla yapmayacağım." dedi.[143]

Hz. Peygamber (s.a.) Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'ya ve eşi Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'e çok şefkat gösterirdi. Çünkü onların birlikte yaşamasını arzu ederdi. Her ikisinin de şefkatli, lütufkar ve merhametli bir ele ihtiyaç duyduklarını idrâk ederdi.

Hz. Ali hayatı kavradığından beri küfürle ve müşriklerle pek kötü savaşların içindeydi. Hz. Fâtıma da hayatı kavradığından itibaren annesini kaybettiğinden, babası için devamlı endişe duyduğundan, erkek ve kız kardeşlerini kaybettiğinden üzüntüler hep kendisine elem vermişti.

İkisi de hayatı ciddiyet, sertlik ve zorluk ile yaşadılar. İkisi de yekdiğerinden kolaylık ve incelik bulmayı umuyordu. Cihâd, ciddiyet ve mücâdele üzere yaratılan nefislerin ciddiyetsiz davranışlar ortaya koyması pek uzak bir ihtimaldir. Hafif davranışlar bu havaya yol bulamaz.

İşte bu yüzden ve birbirlerine şiddetli muhabbetlerine rağmen, nefislerin anahtarını bilen bir kimse olan Hz. Peygamber (s.a.) ciddiyetin onların hayatlarının düstûru olduğunu da biliyordu...

142. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 26.
143. bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 26; *el-İsâbe*, VIII, 160.

Bir gün Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın evine girdi. Hz. Ali'yi evde bulamadı.

Hz. Fâtıma'ya: "*Amcanın oğlu nerede?!*" buyurdu.

Hz. Fâtıma: "Benimle onun arasında bir şey geçti. Bana öfkelendi... Çıkıp gitti, yanımda durmadı." dedi.

Derhal derdi bilen ve devasını da en güzel şekilde tarif eden, şifâ verme konusunda asla hata etmeyen tabibden hikmetli tedavi geldi.

Rasûlullah (s.a.) ashâbından bir kimseyi Hz. Ali'yi arayıp bulmak ve yerini kendisine bildirmek için gönderdi.

O zât Rasûlullah (s.a.)'in yanına döndü ve: "O Mescid'de..." dedi. Kendisini sâkinleştirmek üzere çıkıp Mescid'e gitmişti... Hanımı Hz. Fâtıma'nın öfkesi hafifledikten sonra dönecekti... O, şeytanın nefisleri ateşlemek için zaaf noktalarından faydalanmaması için yüzgöz olmamayı uygun görürdü. İşte Ali (k.v.)'in davranışı böyleydi.

Hz. Ali Mescid'de uzandı ve uyudu... Üzerinden elbisesi düştü... Vücudu biraz toza toprağa bulandı...

Hz. Mustafa (s.a.) onun yanına gitti ve vücudundaki tozu toprağı silmeye başladı. Bir yandan da ona latîfe ediyor ve *"Kalk ey ebû türâb (ey toprak babası), kalk ey ebû türâb!"* diye sesleniyordu.

Hz. Mustafa (s.a.) onu alıp evine götürdü... İkisinin arasını buldu... Huzur ve ahenk geri geldi. Rasûlullah (s.a.)'in nefsi de rahat etti.

HZ. PEYGAMBER (S.A.)'İN HAFSA (R.ANHÂ) İLE EVLENMESİ

Hz. Ömer (r.a.) Hz. Mustafa (s.a.)'in kendisine söylediği sözü hatırladı: "*Hafsa Osman'dan daha hayırlı biriyle evlenecek, Osman da Hafsa'dan daha hayırlı biriyle evlenecek.*" Osman (r.a.)'dan hayırlı olanın ancak Hz. Peygamber (s.a.) olduğunu anladı. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Osman (r.anhümâ)'nın durumundan dolayı hissettiği, yüzünde açıkça görülen elemden sonra Hz. Peygamber (s.a.)'in huzurundan yüzü parlayarak ayrıldı.

Günler geçti... Hz. Peygamber (s.a.) Hz. Hafsa'yı istedi. Hz. Ömer bu değerli ve mübârek evliliğin müjdesini kızına, Ebû Bekir ve Osman (r.anhümâ)'ya ve bütün Medîne'ye haber vermek için dışarı çıktı.

Hz. Ebû Bekir yolda Hz. Ömer'le karşılaştı. Ona mazeretini beyan ederek şöyle dedi: "Bana kızma, ey Ömer. Rasûlullah (s.a.) benim önümde Hafsa ile evlenmek istediğini söylemişti. Ben de Rasûlullah (s.a.)'in sırrını ifşâ etmek istemedim. Eğer Hz. Peygamber (s.a.) onu bıraksaydı, elbette onunla ben evlenirdim."[144]

Her ikisi de kızının yanına gitti. Ömer (r.a.), yeryüzündeki en değerli eş (s.a.) ile evleneceğini müjdelemek için Hafsa (r.anhâ)'nın yanına gitti. Ebû Bekir (r.a.) da Hz. Hafsa ile ilgili olanları ve onun Hz. Peygamber (s.a.) ile beklenen evliliğini haber vermek üzere Âişe (r.anhâ)'nın yanına gitti.

Hz. Peygamber (s.a.) daha önce davranıp Ümmü Külsûm (r.anhâ)'ya Osman b. Affân (r.a.) ile evleneceğini haber verdi... Rasûlullah (s.a.) kızının evliliğini tamamlama konusunda acele etti. Ümmü Külsûm (r.anhâ) hicretin üçüncü yılı Rebîulevvel ayında evlendi.

144. bk. İbn Sa'd, *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 82; *el-İsâbe*, VIII, 15; *el-İstîâb*, IV, 1811.

Hafsa (r.anhâ)'nın Hz. Peygamber (s.a.) ile evlenmesi, en çok tercih edilen görüşe göre hicretin üçüncü yılının Şa'bân ayında gerçekleşti.

Bazı kaynaklarda Hafsa (r.anhâ)'nın Ramazan ayında evlendiği belirtilmiştir. Nitekim Zehebî'nin *el-İber fî vefeyâti's-seneti's-sâliseti li'l-hicra* adlı eserinde böyle geçmektedir.

Mü'minlerin annesi Hatice (r.anhâ)'nın vefâtından sonra Hafsa (r.anhâ) Rasûlullah (s.a.)'in üçüncü eşi oldu.

Bu evlilik Hz. Zehrâ'nın ve iki kız kardeşinin hatıralarını canlandırdı. Şefkatli annelerini hatırladılar. Onlar babalarının bu evliliği kadınlara düşkünlüğünden dolayı yapmadığını kesin olarak biliyorlardı. Hz. Mustafa (s.a.)'in her evliliğinde mutlaka gözettiği bir hedef vardı.

Vefât etmiş olmasına rağmen annelerinin babaları (s.a.) nezdinde yerinin hala çok büyük olduğunu bilerek kendi aralarında konuştular. Annelerinin hatırası asla O'ndan ayrılmıyor ve o büyük insanı unutmuyordu.

Gözleri sevinçten parlıyordu, gönülleri ise mahzundu. Özellikle Hz. Peygamber (s.a.)'in devamlı olarak Hz. Hatice'yi anması ve onun için duâ etmesi onların huzurunu artırıyordu.

Evlilikten sonra kız kardeşlerden her biri kendi evine gitti. Hz. Fâtıma Ali (k.v.)'in yanına vardı. Hz. Ali onun zihninde dolaşan değerli ve kıymetli hatıralardan dolayı onu rahatlatmak için iltifat ederek ve neşeli bir halde karşıladı... Ali (k.v.) zaman zaman bu hatıralarda ona iştirak ederdi. Küçükken kendisini himayesinde büyütüp yetiştiren, görüp gözeten ve kendisine ikramlarda bulunan da Hatice (r.anhâ) değil miydi!!...

YENİ BİR SIKINTI YENİ BİR İMTİHAN

Hz. Ali ve Fâtıma (r.anhümâ)'nın hayatı zühd, dünya zevklerinden uzak, sabır ve güçlük hayatı idi. Onlar Rasûlullah (s.a.)'e insanların en sevgilileri idi. Günlerce evlerinde açlıklarını giderecek bir şey bulamazlardı.

Hennâd b. Atâ'nın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Ali (r.a.)'ın bana şöyle dediği haber verildi: "Ne bizim yanımızda ne de Hz. Peygamber (s.a.)'in yanında hiçbir şey olmadığı halde günlerce bekledik. Dışarı çıktım ve yola atılmış bir dînar gördüm. Biraz durup onu alayım mı almayayım mı diye kendi kendime danıştım. Sonra içinde bulunduğumuz güçlükten dolayı onu aldım ve un tâcirlerinden birine verdim."

"Onunla un satın aldım, sonra onu Fâtıma'ya getirdim ve: "Bundan hamur yap ve ekmek pişir." dedim. O da hamur yapmaya başladı. Çektiği sıkıntıdan dolayı göğsü leğenin kenarına çarpıyordu. Sonra ekmek pişirdi. Hz. Peygamber (s.a.)'in yanına vardım ve olanları haber verdim. "*Onu yiyin. O, Allah Azze ve Celle'nin size ihsan ettiği bir rızıktır.*" buyurdu.[145]

Bu çetin hayat şartlarına rağmen Hz. Zehrâ (r.anhâ) rızâ ve sabır gösteriyordu.

Hz. Zehrâ (r.anhâ) haline râzı idi. Hırsın kalbi parçalayacağını ve düşünceyi dağıtacağını biliyordu. Babasından (s.a.) işittiği şu söze sıkı sıkıya sarılıyordu: "*İslâm'a hidâyet olunan, geçimi yetecek kadar olan ve ona kanaat eden kimseye ne mutlu.*"

Yine bir hutbesinde O'nun (s.a.) şöyle buyurduğunu işitmişti: "*Ey insanlar, talebinizi güzel yapınız. Çünkü dünyada kula kendisi için yazılandan başkası yoktur. Dünya istemediği halde orada kendisi için yazılan şey ona gelmedikçe bir kul asla dünyadan gidemez.*" Yine O şöyle buyurmuştur: "*Rûhu'l-kudüs hiçbir kimsenin rızkını*

145. el-Müttakī el-Hindî, *Kenzü'l-ummâl*, VII, 328; Hennâd b. Seriy, *ez-Zühd*, II, 156 (764).

eksiksiz elde etmeden ölmeyeceğini gönlüme ilham etti. O halde Allah'tan korkun ve talebinizi güzel yapın. Helal olanı alın/yapın ve haram olanı terk edin."

İşte çektiği geçim zorluklarına rağmen râzı, kanaatkâr ve sabırlı olduğu halde Hz. Zehrâ (r.anhâ)'nın hayatı böyle geçip gidiyordu.

Ali (k.v.) bu durumu hissediyordu. Sevgili eşinin katlandığı sıkıntıların ne kadar ağır olduğunu görüyordu. Sıkıntılarını hafifletmek için her türlü gayreti gösteriyor ve onun hayatına mutluluk veriyordu.

Devamlı olarak ona söylediği şu sözü hatırlıyordu: "Vallâhi, senin hoşlanmadığın bir şeyi asla yapmayacağım."

Fakat Ali (r.a.) kasden olmasa da Fâtıma (r.anhâ)'nın en çok hoşlanmadığı ve en çok elem duyduğu şeyi neredeyse yapacak oluyordu...

Hz. Zehrâ (r.anhâ)'ın kocası ve amcasının oğlunun (k.v.), kendisine ortak olacak ve beraber yaşayacak bir kuma getirmesinden daha çok hoşlanmadığı ne olabilir ki!?!

Ali (k.v.) Zehrâ (r.anhâ)'nın üzerine bir daha evlenmeye niyetlendi. Onun hesabına göre şer'an helal ve mübâh olan bir şeyde kendisi için bir yasak yoktu. Şeriatın müslümanlara helal kıldığı çok evlilik konusunda diğer kadınlar için câiz olan şeyler Hz. Peygamber (s.a.)'in kızları için de câizdi. Herhalde o, bu hususta kınanmayacağını zannetti. Hz. Fâtıma'ya Âişe bint Sıddîk (ranhümâ) ile Hafsa bint Ömer (r.anhümâ) örnekti.

Dr. Bintü'ş-şâtı' *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve* adlı kitabında şöyle der: "Fakat iş Ali (k.v.)'in umduğundan başka türlü cereyan etti. Onun Amr b. Hişâm b. Muğîre'nin kızıyla evlenme arzusunu ortaya koyunca Hz. Fâtıma (r.anhâ) öfkelendi. Bu duruma onun babası (s.a.) de öfkelendi. Bu durum çok nazik ve zor bir hal aldı. Zikrettiğimiz gibi Ali (k.v.) ikinci evlilikte beis görmüyordu. Çünkü Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Fâtıma'yı diğer kadınlarla eşit tuttuğunu biliyordu. Nitekim Mahzûm oğullarından bir kadın hırsızlık yapmış ve onun durumu Kureyş'i pek üzmüştü. Bunun üzerine: "Bu konuyu Rasûlullah (s.a.) ile ancak kendisini ve kendisinin oğlunu sevdiği bir kimse olan Üsâme b. Zeyd b. Hârise (r.anhümâ) görüşebilir?" dediler. Üsâme de Hz. Peygamber (s.a.) ile konuştu. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.) öfkelendi ve:

"Allah'ın koyduğu cezalardan birinin uygulanmaması için aracılık mı yapıyorsun?" buyurduktan sonra kalkıp bir konuşma yaptı ve şunları söyledi:

"Ey insanlar! Sizden önceki milletlerin yok olmasına sebep, içlerinden soylu biri hırsızlık yapınca ona dokunmayıp, zayıf ve kimsesiz biri hırsızlık yapınca ona ceza vermeleriydi. Allah'a yemin ederim ki, Muhammed'in kızı Fâtıma hırsızlık yapsaydı, onun da elini keserdim."[146]

Fakat Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın Rabbi katındaki makāmı büyük bir makāmdı. O, Fâtımatü'z-Zehrâ el-Betûl idi. O, Allah Sübhânehû ve Teâlâ'nın kendisine habîb/sevgili olarak seçtiği, bütün mahlûkāttan üstün kıldığı, Âdem oğullarının efendisi olan seçilmiş Rasûl (s.a.)'in bir parçasıydı. Hz. Havvâ'dan hesap gününe kadar bütün âlemlerin kadınlarının efendisi olması için Allah onu seçmişti. Rasûlullah (s.a.)'in neslinin ondan devam etmesi için Hz. Peygamber (s.a.)'in kızlarından Allah onu seçip üstün kılmıştı. Ardından cennet ehlinin gençlerinin efendileri Hz. Hasan ve Hüseyin dünyaya geldi. Pâk nesil onlardan devam etti ve güzel soy onlardan doğdu. Onun üzerine evlenmenin makbul olmaması gibi bir özelliğin ona bahşedilmesinde şaşılacak bir şey yoktur. Bütün bu mânâlar Hz. Peygamber (s.a.)'in kalbinde toplanmış ve böylece gönlünde onun sevgisi artmıştı. Rasûlullah (s.a.)'in temiz kalbi ona şefkatle dolu hale gelmişti. Onu rahatsız eden şey kendisini de rahatsız ediyordu. Onu öfkelendiren kendisini de öfkelendiriyordu. O halde Rabbi tarafından ona bir özellik bahşedilmesinde şaşılacak bir şey yoktur. Bu özellik Habîb-i A'zam (s.a.)'in en küçük bir rahatsızlık duymaması için Rasûlullah (s.a.)'e ikram olarak kızlarının üzerine evlenmenin yasaklanmasıdır.

Ali (k.v.), Ebû Cehil diye tanınan Amr b. Hişâm'ın kızıyla nişanlanmak ve evlenmek istedi. Allah'ın lâneti Ebû Cehil'in üzerine olsun. O, Allah'ın ve Rasûlü'nün (s.a.) düşmanıydı. Allah Teâlâ Ali (k.v.)'in evinde Allah'ın Rasûlü'nün (s.a.) kızı ile Allah'ın ve Rasûlü'nün (s.a.) düşmanının kızını bir araya getirmesine rıza göstermez.

Babası kâfir, Allah'ın düşmanı, Rasûlü (s.a.)'in düşmanı ve mü'minlerin düşmanı Ebû Cehil olan bir kadın, Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'in eşi olacaktı. Hem de o, Hz. Peygamber (s.a.)'in amcasının oğlu ve damadı

146. Buhârî, Müslim.

olduğu halde. O kadın, Rasûlullah (s.a.)'in kızı Zehrâ (r.anhâ) ile bir evde birleşecekti. Ali (k.v.)'in o kadınla evlenmesinde Zehrâ (r.anhâ)'yı sevindirecek bir şey yoktu. Bilakis bu durum onun acı duymasına sebep oluyor ve berrak hayatını bulandırıyordu.

Allah'ın düşmanının kızı, Allah'ın Rasûlü (s.a.)'in kızının duru hayatını/mutluluğunu bulandırıyordu!!! Rasûlullah (s.a.)'in kızının duru hayatını hangi şey, Allah ve Rasûlü'ne düşmanlıkta durumu belli olan Ebû Cehl'in kızının kuması olmasının bulandırdığı kadar bulandırabilirdi?!

Rasûlullah (s.a.) öfkeli bir halde Mescid'e çıktı. Nihayet minbere vardı, insanlara hitap etti ve şöyle dedi: "*Hişâm b. Muğîre oğulları, kızlarını Ali b. Ebû Tâlib'le evlendirmek için benden izin istediler. Ben onlara izin vermiyorum. Sonra ben onlara izin vermiyorum. Sonra yine ben onlara izin vermiyorum. Ancak Ali b. Ebû Tâlib benim kızımı boşamak ve onların kızını nikahlamak isterse o başka. Ben bir helali haram, bir haramı da helal kılıyor değilim. Fakat Allah'a yemin olsun ki Allah'ın Rasûlü (s.a.)'in kızı ile Allah'ın düşmanının kızı asla bir arada toplanmaz.*"[147]

Bir rivâyette Hz. Mustafa (s.a.) şöyle buyurdu: "*Fâtıma benden bir parçadır. Ben onun (bu yüzden) dininde fitneye düşmesinden korkarım. Yoksa ben bir helali haram, bir haramı da helal kılıyor değilim. Fakat Allah'a yemin olsun ki Allah'ın Rasûlü (s.a.)'in kızı ile Allah'ın düşmanının kızı asla bir adamda toplanmaz.*"[148]

Müslim'in rivâyetinde bu sözler üzerine Hz. Ali onu istemekten vazgeçti.

Sonra Hz. Peygamber (s.a.) damadı Ebü'l-Âs b. Rebî'i zikretti. O, Hz. Ali gibi Abdülmuttalib oğullarından değil Abdüşems oğullarındandı. Kendisine damatlığı konusunda onu övdü, medhini güzel yaptı ve şöyle dedi: "*O benimle konuştu ve doğruyu söyledi. Bana vaadde bulundu ve vaadini tuttu. Şurası muhakkak ki ben helal olanı haram, haramı da helal kılmıyorum. Fakat Allah'a yemin olsun ki Allah'ın Rasûlü (s.a.)'in kızı ile Allah'ın düşmanının kızı asla bir arada toplanmaz.*"[149]

147. Buhârî, Nikah 109.
148. Buhârî, Müslim, Ahmed, Ebû Dâvûd, İbn Mâce.
149. Ahmed, Müsned, IV, 326, 328; Ebû Dâvûd; İbn Mâce.

Dr. Bintü'ş-şâtı' şöyle der: Bu hadis altı ana hadis kitabında ve Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde geçer. Fakat râvîlerden hiçbiri bize bu hadisin müslümanlar üzerindeki etkisini ve Medîne'deki yankısını zikretmemiştir.

O halde biz Medînetü'r-Rasûl'ü düşünecek olursak, o geceyi Hz. Peygamber (s.a.)'in sözünü destekleyerek ve bunda onun pek merhametli bir baba olduğuna canlı bir delil görerek geçirdi. Ki onun babalığı darb-ı mesel olmuştu. Yine bunda O'nun kızlarına olan sevgisinin delillerinden yeni bir delil vardır. Allah'ın, Seçilmiş Peygamber'in kalbini doldurmayı murâd ettiği bu sevgi, kızlarını diri diri toprağa gömen bir toplumda idi.

Şa'bî'nin şöyle dediği rivâyet edilmiştir: Hz. Ali, Ebû Cehil'in kızını ve onu amcası Hâris b. Hişâm'dan isteme konusunu Rasûlullah (s.a.)'e sormak üzere geldi. Hz. Peygamber (s.a.): "*Hangi durumundan dolayı onu bana soruyorsun? Sevgisinden dolayı mı?*" buyurdu. Hz. Ali: "Hayır, fakat ben onunla evlenmek istiyorum. Bunu istemiyor musun?" dedi. Hz. Peygamber (s.a.): "*Fâtıma benden bir parçadır. Ben onun üzülmesini veya öfkelenmesini istemem.*" buyurdu. Bunun üzerine Ali (r.a.): "Seni üzen bir şeyi asla yapmam." dedi.

Bütün hadisler Ali (r.a.)'ın Hz. Peygamber (s.a.)'in görüşünü öğrenince evlilik talebinden vazgeçtiğini zikreder. İslâm'a dâvet yolunda büyük cihad sâhibi olduğu ve kalbi Rasûlullah (s.a.)'in sevgisiyle ağzına kadar dolu bulunduğu halde onun bu evlilikle Rasûlullah (s.a.)'in istemediği bir işi yapmayı küçümsemesi mümkün değildir. Hem de Hz. Fâtıma'nın rahatsız edilmesi Hz. Peygamber (s.a.)'i rahatsız ettiği, Hz. Fâtıma (r.anhâ)'ya eziyet vermek O'na da eziyet olduğu sürece...

Rasûlullah (s.a.)'in kızı Zeyneb (r.anhâ)'nın eşi Ebü'l-Âs b. Rebî' asla kendisinden daha vefâkâr ve Hz. Peygamber (s.a.)'in hakkına kendisinden daha riâyetkâr olamazdı.

Bu yüzden Rasûlullah (s.a.) söylediklerini söylediği zaman evlilik talebinde bulunmayı terk etme konusunda bir an bile tereddüt etmedi. Bilakis onun hayatında neredeyse Rasûlullah (s.a.)'i ve değerli biricik eşi Fâtıma (r.anhâ)'yı kızdıracak bu evlilik talebinde bulunmaya pişman olduğu kadar başka bir şeye pişman olmadığını gönül rahatlığıyla söyleyebiliriz.

Yukarıdaki hadîslerde Hz. Peygamber (s.a.)'in bu evliliğe karşı çıkmasının hikmeti de ortaya konulmaktadır:

1- Hz. Fâtıma'nın Hz. Peygamber (s.a.)'in yanındaki mertebesi. "*Fâtıma benden bir parçadır. Onu rahatsız eden bir şey beni de rahatsız eder.*" Rasûlullah (s.a.) de bir beşerdir.

2- "*Ben onun (bu yüzden) dininde fitneye düşmesinden korkarım.*"

3- "*Allah'ın Rasûlü (s.a.)'in kızı ile Allah'ın düşmanının kızı asla bir adamda toplanmaz.*"

Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Ali'yi hiçbir şeye zorlamaması bakımından beşerî kemâl ortaya çıkıyor. Eğer evlenmek isterse bu ona helaldir. Eğer evlenmeyi arzu ediyorsa Hz. Fâtıma'yı boşamalıdır.

Ebü'l-Hasan (Hz. Ali) yaptığı bu şeyle Rasûlullah (s.a.)'i veya Fâtıma (r.anhâ)'yı rahatsız etmek niyetinde değildi.

Hadislerin belirttiği gibi Ebü'l-Hasan bu evliliği gerçekleştirmedi. Anlaşılan o ki Rasûlullah (s.a.)'in bütün söylediklerini de vahiy doğrulamıştır. Eğer hata etseydi bundan nehyolunurdu. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.) hata üzerinde karar kılmazdı. "**O, arzusuna göre de konuşmaz.**"[150]

Rasûlullah (s.a.)'in Allah katında kadri büyüktür. Babasının kadri sebebiyle Fâtıma (r.anhâ)'nın kadri de büyüktür.

Hâfız İbn Hacer *Fethu'l-Bârî*'de Hz. Ali'nin Hz. Fâtıma ile evliliğinin hicretin ikinci yılında Bedir savaşından sonra olduğunu zikretmiştir. Bintü'ş-şâtı' bu evlilik talebinin Hasan (r.a.)'ın doğumundan önce olduğu sonucunu çıkarmıştır. Çünkü Hz. Hasan çoğunluğa göre hicretin üçüncü yılının Ramazan'ında doğmuştur. Bu tarihten sonra dünyaya geldiği de söylenmiştir.

Hüseyin (r.a.)'ın doğumu, çoğunluğun görüşüne göre hicretin dördüncü yılının Şa'bân ayındadır. Biz de Bintü'ş-şâtı'ın evlilik talebinin Hasan (r.a.)'ın doğumundan önce olduğu fikrini destekliyoruz. Evlenilmek istenen ise Cüveyriye'dir. Müslüman olmuş ve bey'at etmiştir.

Rivâyetleri inceleyen kimseye âşikar olur ki -En iyisini Allah bilir-

150. en-Necm, 53/3

Hz. Ali evlilik teklifinde bulundu. Ona: "Fâtıma'nın üzerine onu seninle evlendiremeyiz." dediler. İşte bu durum, onların sahih kaynaklarda rivâyet edilen izin taleplerine sebep oldu.

Hz. Ali'nin bizzat izin istediği de belirtilmiştir. Nitekim Hâkim'in sahih bir isnad ile Süveyd b. Gafele'den rivâyet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Hz. Ali, Ebû Cehil'in kızını amcası Hâris b. Hişâm'dan istedi. Bu hususu Hz. Peygamber (s.a.) ile istişâre etti. Bunun üzerine Efendimiz: "*Sen onun sevgisinden dolayı mı bana soruyorsun? ...*" buyurdu.

Herhalde bu izin isteme işi Hz. Peygamber (s.a.)'in hutbesinden sonra oldu. Hz. Ali mezkur hutbe sırasında hazır değildi. Onun için istişâre etti. Rasûlullah (s.a.) ona: *"Hayır"* deyince bundan sonra onu taleb etmeye teşebbüs etmedi. Onun için Şa'bî'nin Zührî'den naklettiği hadîsin sonunda "Ali evlilik teklifini bıraktı." denilmiştir.

İbnü't-Tîn der ki: "Bu kıssanın en doğru yorumu, Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Ali'ye kendi kızıyla Ebû Cehil'in kızını bir araya getirmesini haram kılmasıdır. Çünkü O, bu durumu kendisine eziyet vermesi sebebine bağlamıştır. O'na eziyet etmek ise ittifakla haramdır. "*Ben helal olanı haram kılmıyorum*" sözünün mânâsı ise Fâtıma onun nikahında olmasa o kadın ona helaldir demektir. Fakat Fâtıma'nın rahatsız olması, Hz. Peygamber (s.a.)'in rahatsız olmasını gerektirir. Dolayısıyla o ikisini Hz. Ali'nin alması helal değildir."

Başkaları sözün gelişinin bunun Hz. Ali için mübâh olduğunu, fakat Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Fâtıma'nın hatırını gözetmek için onu bundan men ettiğini, onun da Hz. Peygamber (s.a.)'in emrine imtisâlen bundan vazgeçtiğini iddia etmiştir.

Bundan sonra İbn Hacer *Fethu'l-Bârî*'de şöyle der: "Bana zâhir olan, Hz. Peygamber (s.a.)'in kızlarının üzerine evlenilmemesinin O'nun hususiyetlerinden sayılmasıdır. Bu, uzak bir ihtimal olarak görülemez. Bunun Fâtıma (r.anhâ)'ya has olması da muhtemeldir."[151]

Bu onun yeri, büyük rolü, durumu, gayreti, cihâdı, Allah Azze ve Celle'nin onu sevmesi ve ona verdiği hususiyetler sebebiyledir. Hatta Allah onu Meryem bint İmrân, Âsiye ve Hatice bint Huveylid ile birlikte önde gelen büyük hanımlardan kılmıştır. En iyisini Allah bilir.

151. *Fethu'l-Bârî*, IX, 240.

Yüce Allah Rasûlullah (s.a.) için kendi yakınlığını seçene kadar evlilik hayatı boyunca bir tek eşi olma özelliği Hz. Fâtıma'nın annesi Hz. Hatice'ye bahşedilmiş bir özelliktir. Hz. Hatice asla sevgili eşi Hz. Mustafa (s.a.)'e ortak olacak bir kuma tanımamıştır.

Önemli olan bizim Hz. Fâtıma'ya özel bir hususu tartışırken, kendisinin diğer özelliklerini ve fazîletlerini bir tarafa bırakarak tartışmamamız veya konuya öyle bakmamamızdır. Bilakis bunu onun başından geçen küllî hâdiselerin ışığında tahlil etmemiz gerekir. Çünkü mesela müslümanların hanımlarına altın, gümüş ve benzerlerini takınmaya izin verildiği vakitte Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Fâtıma'nın boynunda diğer kadınlar gibi süslenmek için takındığı bir gerdanlık gördüğünde ona nasıl kızdığını görüyoruz. Sevgili babasına olan muhabbeti, rızâsına ve O'na itâata düşkünlüğü onu derhal bu gerdanlığı satmaya, onunla bir köle alıp Allah Teâlâ'nın rızası için âzâd etmeye sevk etmiştir. Bu büyük hanımın daha önce geçen birçok meziyetlerini de buna kıyas et. Bir defasında evindeki hizmetlerden çok bitkin düşmüş, hatta el değirmeni elini yara etmişti. Kendisine yardımcı olması için esirlerden bir hizmetçi talep etmeyi düşündü. Gidip bunu Rasûlullah (s.a.)'den rica etti. Rasûlullah (s.a.) ona istediğini vermedi. Daha önce geçtiği üzere muhtaç müslümanlardan, müellefe-i kulûbdan ve başkalarından çoklarına istediklerini verdiği bir vakitte ona ve kocasına sadece dua öğretti.

Şu halde konu sadece vermeme veya başkalarını tercih etme meselesi değil, bu hususun bu büyük hanımın özelliklerinden olmasıdır. Çünkü o Hz. Mustafa (s.a.)'den bir parçadır. Çünkü o kendisi hakkında açıkça '*Onu endişelendiren beni de endişelendirir.*' buyuran babasının yanında seçkin bir yere, role ve özel bir sevgiye sâhiptir. O, Hz. Mustafa (s.a.)'in kızı, Hz. Hasan ve Hüseyin'in annesi, Aliyyü'l-Murtezâ'ın eşi Fâtıma Zehrâ Betûl'dür. Allah ondan razı olsun, kendisini râzı kılsın. Yaptığı ve yerine getirdiği her amelden dolayı onu en güzel mükâfât ile mükâfâtlandırsın. Gerçekten o bihakkın büyük bir hanımdı.

HASAN VE HÜSEYİN (R.ANHÜMÂ)'NIN DOĞUMU

Bu anlaşmazlık olduğunda Hz. Zehrâ (r.anhâ) karnında Ali (k.v.)'in sulbünden bir bebek taşıyordu. Hz. Zehra'nın ufkunu bir müddet gölgeleyen bu bulut dağıldı ve bu mü'min ev bu zor tecrübe ile imtihan edilmeden önceki saf ve berrak havasına geri döndü.

Bu iki değerli eşin hayatı, maîşet sebepleri kolay olmadığı halde ikisinin de arzu ettiği yardımlaşma, sevgi ve merhamet üzere yürümeye devam etti.

Su taşınarak getiriliyor ve tulumlarda taşınıyordu. Ekmek yapmak için un öğütmeye, hamur yoğurmaya ve pişirmeye ihtiyaç vardı. Çarşılar Medine'nin etrafında dağınık vaziyetteydi. İhtiyaçları satın almak için oralara gitmek yorucuydu.

Hz. Ali'nin hizmetçi tutmaya imkanı yoktu. O, dinî görevlerini yerine getirdiği ve Allah Teâlâ'nın yolunda cihâd ettiği gibi rızkını elde etmek için de koşuşturuyordu. Maişet için bütün bu çabalamaya ve hayatın zarûretleri için yorgunluğa rağmen bu küçük ev mutluluğu ve istikrarı elde etti. Hz. Fâtıma görevlerini yerine getirdi, Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'a ikramda bulundu, onun hakları ve ona karşı görevleri konusunda hiçbir şeyi eksik etmedi.

Bütün bunlar kendisi Hz. Hasan'a hamile iken oluyordu. Hâmileliğin sıkıntıları, şartların zorluğu ile sahranın sıcaklığı, yaşadıkları hayatın meşakkatlerine ekleniyordu.

Abbâs (r.a.)'ın eşi Ümmü'l-fadl (r.anhâ): "Yâ Rasûlallah, rüyada sanki senin uzuvlarından bir uzvun benim evimde olduğunu gördüm." dedi. Rasûlullah (s.a.): "Hayır görmüşsün. Fâtıma bir oğlan dünyaya getirecek, sen de onu Kusem'in sütüyle emzireceksin." buyurdu. Daha sonra Hz. Fâtıma Hz. Hasan'ı dünyaya getirdi, o da Kusem'in sütüyle onu emzirdi.

Doğum zamanı yaklaştı. Hz. Zehrâ'nın evinde beklenen çocuk için hazırlıklar başladı. Hicretin üçüncü yılının Ramazan ayının ortasında Hz. Zehrâ (r.anhâ) ilk çocuğunu karşıladı.

Müjdeci, babasına (s.a.) mutlu haberi hemen ulaştırdı. O da şevkle ve sevinçle kızının yanına vardı. Yavrusunu kollarının arasına aldı ve kulağına ezan okudu. Sevinç ve şefkat ile ona yönelip onu düşünmeye başladı.

Ali b. Ebû Tâlib (k.v.) der ki: "Hasan doğunca Rasûlullah (s.a.) geldi ve "*Oğlumu bana gösterin. Ona ne isim verdiniz?*" buyurdu.

Ben: "Ona Harb ismini verdim." dedim.

Rasûlullah (s.a.): "*Hayır, bilakis o Hasan'dır.*" buyurdu.

Hz. Peygamber (s.a.) onun doğumunu kutladı. Yedinci gününde akîka kurbanı kesildi. Saçı traş edildi ve saçlarının ağırlığınca gümüş tasadduk edildi.

Hasan (r.a.) insanlardan yüzü Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzeyendi. Zührî, Enes (r.a.)'ın şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Hasan b. Ali, insanların yüzü Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzeyeniydi."

Hâni', Hz. Ali'nin şöyle dediğini rivâyet etmiştir: "Hasan göğsünden başına kadar Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzeyendi. Hüseyin ise buradan aşağısı, Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzeyendi."[152]

Rasûlullah (s.a.) onu çok severdi. Hatta küçükken ağzının kenarında oluşan suyu ağzına alır, bazen dilini emer, onu omzuna alır ve onunla şakalaşırdı. Bazen Rasûlullah (s.a.) namazda secde halindeyken gelir ve sırtına binerdi. Rasûlullah (s.a.) bu şekilde onu tutar ve onun için secdeyi uzatırdı. Bazen de onu minbere çıkarırdı.[153]

Hasan (r.a.), Ali (k.v.)'in evini neşe ve sevinçle doldurdu. Fâtımatü-'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın hayatı neşe ve mutlulukla doldu. Hz. Peygamber (s.a.)'in küçük yavrusuyla fazlasıyla ilgilendiğini görmesi onu çok sevindiriyordu. Onun ayrılığına fazla dayanamıyor, kendisine benzeyen ve reyhânesi olan bu parlak çocuğu görüp onunla gözünün aydın olması için sabahleyin ve akşam evine dönmeden kızını ve Hasan'ı görmek üzere Zehrâ (r.anhâ)'nın evine uğruyordu.

152. Ahmed. bk. İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-nihâye*, VIII, 33.
153. İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-nihâye*, VIII, 33.

Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Fâtıma'ya sevgisi çok büyüktü. Aralarındaki sevgi, örnek gösterilecek türdendi. Birbirlerine gösterdikleri karşılıklı şefkat ve sevgi sadece baba ve kız gibi değil Allah Teâlâ'nın sonsuzluğunda yaşayan/Allah için birbirini seven iki insan gibiydi.

Ebû Sa'lebe el-Huşenî'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) bir seferden dönünce önce Mescid'e gider, iki rekat namaz kılar, sonra ikinci olarak Fâtıma'ya uğrar, sonra da eşlerinin yanına varırdı."

Yine bir seferden döndü. İki rekat namaz kıldı, sonra Hz. Fâtıma'nın yanına vardı. Hz. Fâtıma kapıda onu karşıladı. Elbisesinin ucuyla ağzını ve gözlerini kapatıp ağlamaya başladı. Rasûlullah (s.a.): "*Neden ağlıyorsun?*" diye sordu. Hz. Fâtıma: "Seni saçı-başı dağınık, yorgun ve elbisesi eskimiş bir halde gördüğümden!!" dedi.[154]

Rasûlullah (s.a.) ona: "*Ağlama, Aziz ve Celil olan Allah babanı öyle bir hususla gönderdi ki yeryüzünde hiçbir bitki, çamur, taş, tüy ve kıl yoktur ki Allah onunla o şeye izzet veya zillet vermiş olmasın.*"

Bu anlatılanlardan Hz. Fâtıma'nın babasının yanındaki yeri açıkça anlaşılmaktadır. Bunu Sevbân (r.a.)'dan rivâyet edilen şu hadîs de desteklemektedir: "Rasûlullah (s.a.) bir sefere niyet ettiğinde son yaptığı Fâtıma'nın yanına varmak olurdu. Seferden döndüğünde de O'nun huzuruna ilk giren Fâtıma olurdu."

Onun bu büyük mertebesi boşuna değil, ancak Rasûlullah (s.a.)'in onun değerli şahsiyetini (r.anhâ) sevdiği içindi. Rasûlullah (s.a.)'in sevgisi ise Allah Teâlâ'nın sevgisi için bir mukaddimedir. İşte bu ona Allah Teâlâ'nın sevgisini kazandırmış, onu başka hiçbir hanımın yaklaşamayacağı bir dereceye yükseltmiştir. Bu bize İbn Abbâs (r.anhümâ)'dan merfû olarak rivâyet edilen Hz. Mustafa (s.a.)'in şu hadîsini hatırlatmaktadır: "*Cennet ehlinin hanımlarının en üstünü Hatice bint Huveylid, Fâtıma bint Muhammed, Meryem bint İmrân ve Âsiye bint Müzâhim'dir.*"[155]

Allah Teâlâ'nın Nebîsi (s.a.)'in kızına bahşettiği bu yüksek mertebeye rağmen Hz. Peygamber (s.a.) onun mertebesinin daha da

154. Taberânî, Ebû Nuaym, Hâkim, *Müstedrek*, III, 155.
155. Ahmed; Tirmizî, Menâkıb.

yükselmesini sağlamak için ona ve kız kardeşlerine nasihat ve yönlendirmede bulunur, daha çok ibâdete, Allah Teâlâ'ya tazarru ve niyazda bulunmaya teşvik ederdi.

Hz. Fâtıma (r.anhâ) çok oruç tutar, geceleri çok ibâdet ederdi. Kur'ân-ı Kerim okurken çok görünürdü. Dili Allah Teâlâ'nın zikri ile ıslak olurdu. Hz. Peygamber (s.a.) bir gün onun sessizce oturduğunu gördü. Onun böyle durması ve lisanının Allah Teâlâ'nın zikri ile ıslak olmaması O'nu endişelendirdi. Hz. Mustafa (s.a.) ince bir dille onu ikaz etti. Enes b. Mâlik (r.a.)'ın rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu:

"Ey Fâtıma, benim sana söylemeni tavsiye ettiğim şu sözleri bana işittirmekten seni alıkoyan nedir?:

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ، فَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ

"Ey gerçek hayat sahibi olan Hayy, ey her şeyi varlıkta durduran Kayyûm! Senin rahmetine sığınıyorum/yardım diliyorum. Göz açıp kapayana kadar beni nefsime bırakma. Her yönden benim durumumu düzelt."[156]

Ebû Hüreyre (r.a.)'tan nakledilen başka bir rivâyette ise Hz. Peygamber (s.a.) şöyle buyurmuştur: *"Ey Fâtıma, bana ne oluyor da sabah akşam seni şöyle derken işitmiyorum:*

يَا حَيُّ يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ، أَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ

"Ey Hayy, ey Kayyûm! Senin rahmetine sığınıyorum/yardım diliyorum. Her yönden benim durumumu düzelt. Göz açıp kapayana kadar beni nefsime bırakma."[157]

İşte böylece Rasûlullah (s.a.) çok ibâdete ve zikre teşvik etmek için nebevî yönlendirmelerle onu gözetmeye devam ederdi...

156. Beyhakī; Deylemî, *Firdevs*, nr. 8653; bk.. *Cem'u'l-cevâmi'*, I, 975.
157. Hatîb; bk. *Cem'u'l-cevâmi'*, I, 975.

Onu bu hususlara yüksek vasıflı bir üslubla sevk eder, nefsinde gevşeklik gördüğünde ona himmet ederdi. Biz, nefsi himmetle parıldayan, göz açıp kapayana kadar ibâdette gevşeklik göstermeyen bir zât hakkında ne diyebiliriz ki?! Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ babasından bahsediyor ve şöyle diyor: "Rasûlullah (s.a.) bana şöyle dedi: "*Ey Fâtıma, kıyâmet günü âlemlerin kadınlarının efendisi olarak gelmekten hoşnut olmaz mısın?*"[158]

Bu, Allah'ın Nebîsi (s.a.)'in latîf ve yüce bir yönlendirmesidir. Sürekli ibadetle meşgul olması için Hz. Fâtıma'yı gayrete getirmiştir ki Allah Teâlâ katındaki bu yüksek mertebesini koruyabilsin.

Biz elbette cehennemden uzaklaştırılıp cennete konulan kimsenin gerçekten büyük bir kurtuluşa erdiğini tasavvur edebiliyoruz. Cennete eren, sonra da kıyamet günü mü'minlerin hanımlarının efendisi olan birisinin hangi mertebeye ulaştığını, sâhibini Firdevs menzillerinden bu yüksek mertebeye hangi ibâdetin ulaştırdığını da düşünmemiz gerekir.

Günler çabucak geçti ve Hz. Zehrâ (r.anhâ) ikinci çocuğuna hâmile kaldı. Hasan (r.a.) yerde sürünmeye ve yürümeye başladı. Dedesi Hz. Mustafa (s.a.) onu seviyor, gözetiyor ve onun için dua ediyordu.

Ebû Nuaym *Hilyetü'l-evliyâ*'da der ki: Ebû Hüreyre (r.a.) bana şöyle dedi: "Hasan'ı gördüğümde mutlaka gözlerimden yaşlar boşanır. Çünkü o bir gün gelip Rasûlullah (s.a.)'in kucağına oturdu. Rasûlullah (s.a.) ağzını açtı, sonra onun ağzını kendi ağzına koydu ve şöyle buyurdu: "*Allah'ım ben onu seviyorum, sen de sev.*" Bu sözü üç kere tekrarladı. Zehrâ (r.anhâ)'nın karnındaki bebek neredeyse günlerini tamamlamak üzereydi. Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'ın evi diğer bir bebeği karşılamaya hazırlanıyordu.

Doğum sancıları başladı. Doğum saati yaklaşıyordu. Ali (k.v.) kucağında oğlu Hasan (r.a.) olduğu halde oturdu... Zihni uzaklara dalıp gitti. Hayali onu geçmiş günlere, Ebû Cehil'in kızı ile evlenmek istediği zamana geri götürdü... Hz. Mustafa (s.a.), kızı için nasıl da kızmıştı. Ali (k.v.), Hz. Mustafa (s.a.)'in Zehrâ (r.anhâ)'yı ne kadar sevdiğini açıkça görmüştü...

Belki de Rasûlullah (s.a.) minbere çıkıp insanlara, o kelimeleri kısa, mânâları büyük hutbeyi îrad ettikten sonra evine dönüp vardığı

158. Deylemî; bk. *Cem'u'l-cevâmi'*, I, 974.

gün hayalinde canlandı. Zehrâ (r.anhâ)'yı üzüntüleri ile başbaşa, endişeleriyle dertleşir halde bulmuştu. Onun yanına oturmak için sessizce yaklaşmıştı. Ne diyeceğini bilmiyordu!

Onun ağladığını görünce özür dileyerek hafif bir sesle: "Bağışla beni. Senin hakkında hata ettim, ey Fâtıma. Senin gibi birisi affetmeyi ve bağışlamayı bilir..." demişti. Hz. Fâtıma şefkatli bir sesle ve derunundaki sevgiyi açığa vuran gözyaşlarıyla "Allah seni affetsin, amca oğlu" diye cevap vermeden gecenin bir bölümü geçmişti. Kendisi nazikçe ona yönelmiş, sonra Mescid'de geçen konuşmayı ona aktarmaya başlamıştı. Rasûlullah (s.a.)'i kızı Fâtıma'ya ulaşacak eziyetten duyduğu gönül darlığından bahsederken işittiği zaman hissettiklerini anlatıyordu. Nasıl da Hz. Ali'nin Hz. Zehrâ ile birlikte Ebû Cehil'in kızıyla evlenmesini reddetmiş, Allah'ın Rasûlü'nün (s.a.) kızıyla Allah'ın düşmanının kızının asla bir arada olamayacağına yemin etmişti.

Ali (k.v.)'in sözlerinden etkilenerek Hz. Fâtıma'nın gözleri doldu ve babasının (s.a.) sevgisinden etkilenerek coşup aktı.

Bu hayaller Ali (k.v.)'in hâfızasından hızla geçti. Sonra yeni doğan bebeğin sesiyle birden kendine geldi. Ona bir oğlan çocuğu müjdelemişlerdi. Hemen babasının zihninde şu soru dolaştı: Onu ne diye isimlendirecekti? Derhal kendi kendine cevap verdi: Kâfirlerle savaşsın diye onu 'Harb' diye isimlendireceğim!

Ali (k.v.)'in gönlü bu isme ısındı. Daha önce kardeşi Hasan (r.a.) için de o ismi seçmiş, fakat Rasûlullah (s.a.) onu 'Hasan' diye isimlendirmişti. Ali (r.a.) bu ismi vermeye kesin karar vermemişti. Bu hususta işi Rasûlullah (s.a.)'e bıraktı. Bununla birlikte çocuğuna vermek istediği ismi aklında tutmuş, Rasûlullah (s.a.) tarafından sorulunca bu ismi O'na söylemişti.

Müjdeci Hz. Zehrâ'nın nur gibi parlayan, yüzünden müjde ve sevinç yayılan bir çocuk dünyaya getirdiği muştusunu iletmek için Hz. Mustafa (s.a.)'e gitti. Hz. Mustafa (s.a.) acele adımlarla kızının evine vardı. Çocuğu ellerinin arasına aldı ve kulağına ezan okudu.

Sonra Ali (k.v.)'e: "*Ona ne isim verdiniz?*" buyurdu.

Ali (k.v.): "Ona Harb ismini verdim." dedi.

Hz. Mustafa (s.a.): "*Hayır, bilakis o Hüseyin'dir.*" buyurdu."

Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Hasan doğunca ona 'Harb' adını verdim. Rasûlullah (s.a.) geldi ve: "*Oğlumu bana gösterin. Ona ne isim verdiniz?*" buyurdu.

Biz de: "Harb (ismini verdik)" dedik.

Rasûlullah (s.a.): "*Hayır, bilakis o Hasan'dır.*" buyurdu.

Hüseyin doğunca ona da 'Harb' adını verdim. Rasûlullah (s.a.) geldi ve: *Oğlumu bana gösterin. Ona ne isim verdiniz?*" buyurdu. Biz de: "Harb (ismini verdik)" dedik.

Rasûlullah (s.a.): "*Hayır, bilakis o Hüseyin'dir.*" buyurdu.[159]

Hz. Hüseyin'in doğum zamanına gelince Leys b. Sa'd şöyle demiştir: "Fâtıma (r.anhâ), Hüseyin b. Ali (r.a.)'ı hicretin dördüncü yılının Şa'bân ayının başından birkaç gece geçtikten sonra dünyaya getirmiştir.[160]

Zübeyr b. Bekkâr ise şöyle der: "Hüseyin hicretin dördüncü yılının Şa'bân ayının başından beş gün geçtikten sonra doğdu."[161]

Rasûlullah (s.a.)'in şehri Medîne daha önce Rasûlullah (s.a.) ile birlikte Hasan'ın doğumu için sevindiği gibi bu sefer de Hüseyin'in gelişine sevindi. Hz. Peygamber (s.a.) daha önce kardeşi Hasan (r.a.)'a yaptığı gibi onun yedinci gününde akîka kurbanı kesti, saçının ağırlığınca gümüş tasadduk etti.

Günler çabucak geçti. Hz. Hasan büyüdü ve yaklaşık iki yaşına ulaştı. Dedesi Hz. Mustafa (s.a.)'den neredeyse ayrılmaz oldu. Hz. Peygamber (s.a.)'in kızının oğlu Hasan (r.a.) ile, daha sonra Hüseyin (r.a.) ile olan davranışlarında kerem, sevgi, baba şefkati, merhamet ve sıcaklık en güzel şekillerde tecellî etmiştir.

İbn Abbâs (r.anhümâ)'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) Hasan'ı omzunda taşırdı. Bir keresinde adamın birisi: "Ne güzel binite binmişsin, ey çocuk." dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.): "*O da ne güzel binici.*" buyurdu.

Berâ (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.)'in Hasan b. Ali'yi omzuna koyduğunu gördüm. Bir taraftan da

159. bk. *Üsdü'l-ğâbe*, II, 19.
160. *a.g.e.*; ayrıca bk. *et-Tabakāt ve el-İstîâb*; Buhârî, Menâkıb; Müslim, Fedâil.
161. *a.g.e.*

şöyle buyuruyordu: "*Allah'ım ben onu seviyorum. Sen de onu ve onu seveni sev.*"[162]

İşte böylece Hz. Peygamber (s.a.)'in sevgi ve şefkatinden dolayı Hz. Hasan'ı devamlı olarak omzunda taşıdığını görüyoruz. Hz. Peygamber (s.a.) ona çok şefkat gösterirdi.

Onun tek başına ümmetlerden bir ümmet olacağını görüyordu. Hz. Peygamber (s.a.): "*Hasan torunlardan bir torun/kabilelerden bir kabiledir.*" buyurmuştur.

Ebû Bekre (r.a.)'ın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Hz. Peygamber (s.a.) minbere çıktı ve şöyle buyurdu: "*Bu oğlum seyyiddir. Allah onun sayesinde iki büyük topluluğun arasını düzeltecektir.*"[163]

Yine Ebû Bekre'den rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) insanlara namaz kıldırırdı. Secde ettiği zaman Hasan b. Ali (r.anhümâ) onun sırtına çıkardı. Hz. Hasan bunu birçok defa yaptı. Rasûlullah (s.a.)'e: "Senin başka birine yaptığını görmediğimiz bir şeyi buna yapıyorsun." dediler. Hz. Peygamber (s.a.): "*Bu oğlum seyyiddir. Allah onun sayesinde müslümanlardan iki topluluğun arasını düzeltecektir.*" buyurdu.[164]

Başka bir hadiste ise şöyle buyurmuştur: "*Bu oğlum seyyiddir. Umulur ki Allah ona ömür verir de onun sayesinde müslümanlardan iki büyük topluluğun arasını düzeltir.*" Bu hadîsi sahâbeden bir topluluk rivâyet etmiştir. Rıdvânullâhi aleyhim.[165]

Hz. Mustafa (s.a.)'in gönlü, babasının annesi Zehrâ (r.anhâ)'nın kucağını dolduran bu iki değerli torunu ile şenlendi. Bu dünyadaki özel hayatının devamını onlarda gördü. Hz. Hatice (r.anhâ)'nın vefâtından beri ve kızları (r.anhünne) büyüdükten bu yana o büyük kalbinden taşan babalık şefkatini ve küçük çocuk sevgisini onlarla gideriyordu.

Olaylar hızlıca gelip geçti. Kureyş'in her taraftan asker toplayıp Medine-i Münevvere'ye doğru yöneldiği günlerdi. Uhud'da sonuçta müslümanlar açık bir zafer elde etmelerine rağmen okçuların hatasından dolayı müslümanlara verdikleri zarar onları gayrete getirdi. Hendek veya Ahzâb denilen bu yeni gazve hicretin beşinci yılının Şevvâl

162. *Üsdü'l-ğâbe*, III, 14.
163. İmam Ahmed, Buhârî, Müslim, İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-ğâbe*.
164. *Üsdü'l-ğâbe*, III, 14.
165. *el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe*, I, 230.

ayında oldu. İslâm'ın ve müslümanların tarihinde, İslâm'ın doğuşunda tesiri büyük hâdiselerden birisi oldu. Zorlu bir savaş ve müslümanların benzeriyle daha önce denenmedikleri bir musîbetti.[166]

Bu durumun Allah Teâlâ'nın şu sözünden daha ince ve daha doğru bir tasviri yoktur: "**Onlar hem yukarınızdan hem aşağı tarafınızdan (vâdinin üstünden ve alt yanından) üzerinize yürüdükleri zaman; gözler yıldığı, yürekler gırtlağa geldiği ve siz Allah hakkında türlü türlü şeyler düşündüğünüz zaman; İşte orada iman sahipleri imtihandan geçirilmiş ve şiddetli bir sarsıntıya uğratılmışlardı.**"[167]

Bu gazvede Ali (k.v.)'in harp sanatı konusundaki dehası ilk defa en güzel şekilde ortaya çıktı. Amr b. Abdüved kendisiyle mübârezeye çıkacak birisini taleb ettiği zaman onunla vuruşmak için Rasûlullah (s.a.)'den izin istemek üzere kalktı. Rasûlullah (s.a.) ona: "*O Amr'dır!*" buyurdu. Hz. Ali "Amr olursa olsun." dedi. Bunun üzerine ona izin verdi. Hz. Ali onunla mübârezeye çıktı ve onu öldürdü.

Selmân el-Fârisî'nin teklifiyle düşmanın saldıracağından korkulan Medine'nin kuzeybatı tarafında bulunan düzlükte müslümanların açtığı hendek, müslümanlarla sayıları on bine ulaşan Kureyş ve Gatafân arasında engel oldu.

Kureyş'ten süvariler atlarını mahmuzlayarak hendeğin başına kadar geldiler. Hendeği görünce 'Vallahi, bu Arapların uyguladıkları bir taktik değil.' dediler. Sonra hendeğin dar bir yerine yöneldiler, atlarına vurdular. Hendeği aşıp müslümanların savaş için konakladıkları yere vardılar.

Onlardan birisi de bin kahramana denk sayılan meşhur kahraman Amr b. Abdüvüd idi. O durup "Benimle kim mübâreze edecek/çarpışacak?" dedi.

Ali b. Ebû Tâlib (k.v.) onun karşısına çıktı ve şöyle dedi: "Ey Amr! Ben senin Kureyş'ten bir kimse ile karşılaştığında onun iki dileğinden birisini kabul edip yerine getireceğin hakkında Allah'a söz verdiğini işittim, doğru mu?" diye sordu.

Amr: "Evet! Doğru!" dedi.

166. bk. *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*, 625.
167. el-Ahzâb, 33/10-11.

Hz. Ali: "Öyleyse, ben seni Allah'a ve Rasûlü'ne ve İslâm'a davet ediyorum!" dedi.

Amr: "Bu bana gerekmez!" dedi.

Hz. Ali: "Öyleyse seni çarpışmaya çağırıyorum!" dedi.

Amr: "Neden ey kardeşimin oğlu, vallahi ben seni öldürmek istemiyorum!?" dedi.

Hz. Ali: "Fakat ben, Allah'a yemin olsun ki seni öldürmek istiyorum." dedi.

İşte o zaman Amr sinirlendi. Atından atladı, atının ayağını kesti ve yüzüne vurdu. Sonra Hz. Ali (r.a.)'a yöneldi. Birbirleriyle vuruştular ve hamle yaptılar. Hz. Ali onu öldürdü. Allah ondan razı olsun ve onu razı kılsın.[168]

Başka bir rivâyette hâdise şöyle anlatılmıştır: Amr kendisiyle mübâreze edeceği bir adam istedi. Onları suçlamaya ve şöyle demeye başladı: "Sizden öldürülenlerin gireceğini iddia ettiğiniz cennetiniz nerede kaldı?! İçinizden benimle çarpışacak bir tek adam çıkaramayacak mısınız?"

Ali (k.v.) iki defa ayağa kalktı ve: "Ben, yâ Rasûlallah" dedi. Hz. Mustafa (s.a.) ise ona: "*Otur*" buyurdu.

Sonra Amr üçüncü kez bağırdı ve onları tahrik etti. Yine Hz. Ali kalktı ve: "Yâ Rasûlallah, ben." dedi.

Rasûlullah (s.a.) ona: "*O Amr'dır*" buyurdu.

Ali (k.v.) açıkça meydan okuyarak: "İsterse Amr olsun!" dedi.

Rasûlullah (s.a.) ona izin verdi. Ali (k.v.) ona doğru yürüdü.

Ali (r.a.) Amr'a kendisini tanıtınca Amr: "Ey kardeşimin oğlu! Amcalarından senden daha yaşlı bir kimse yok mu? Ben senin kanını dökmek istemem." dedi.

Ali (k.v.) ise: "Fakat ben vallâhi senin kanını dökmeyi kerih görmem." diye cevap verdi.[169]

168. *el-Murtezâ*, 53.
169. İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-nihâye*, IV, 100 (özetle).

Aralarında mücadele oldu. Ali (k.v.) Amr b. Abdüvedd'i yere serdi.[170]

Müslümanlar tekbir ve tehlil getirdiler. Bu, Allah Teâlâ tarafından destekleyici bir zafer müjdesi oldu.

Müşrikler olanlardan ürkerek şaşırdılar. Genç bir delikanlı olan Ali b. Ebû Tâlib (k.v.), müşriklerin kahramanlarının en üstünü ve güçlüsü olduğundan mübâreze için öne sürdükleri Amr b. Abdüvedd'i öldürebilir miydi?

Amr b. Abdüvedd'in öldürüldüğü haberi her tarafa yayıldı. Zehrâ (r.anhâ) da bu haberi sevinçle karşıladı. Mü'min kocası ve çocuklarının babası kurtulmuş ve mü'minleri namlı bir zorbanın şerrinden de kurtarmıştı. Müslümanlar tarafından da kocasının kuvveti, metaneti ve direnci bilinmişti.

Kureyş'le anlaşan Kurayza oğulları ile aralarında anlaşmazlık çıktıktan ve Allah buz gibi soğuk gecelerde orduların kaplarını ve tencerelerini ters çevirip ve çadırlarını yıkan şiddetli rüzgar gönderdikten sonra savaş sona erdi.[171]

Bundan sonra Kureyş müslümanlarla savaşa dönmedi. Rasûlullah (s.a.): "*Bu yılınızdan sonra Kureyş asla sizinle savaşamayacak. Fakat siz onlarla savaşacaksınız.*" buyurdu.[172]

Müslümanlar Ahzâb/Hendek gazvesinden tekbirler ve tehliller arasında döndüler. Medine'de bulunanlar dönen kahramanları karşılamak için çıktılar. Zehrâ (r.anhâ)'nın cesur kahramanı, müslümanların hepsinin kahramanı, bereketli kocası Ali (k.v.)'in dönüşünden dolayı sevinci anlatılır gibi değildi.

Sevgili koca, temiz eşinin ve kendine sarılan, boynuna tutunan oğlu Hasan'ın yanına döndü. Henüz daha süt emmekte olan oğlu Hüseyin'e şefkat gösterdi, onu kollarının arasına aldı ve hararetle öpmeye başladı. Ardından müslümanların zaferini ve kendisinin eşsiz kahramanlığını kutlayarak mutlu ve mübârek bir gece geçirdiler.

170. a.g.e., IV, 106.
171. a.g.e. (özetle).
172. Geniş bilgi için Ahzâb sûresine, bu gazve ile ilgili siyer kitaplarına ve tefsir kitaplarında bu sûrenin tefsirine bk.

Günler çabucak gelip geçiyor ve artık müslümanlar Allah Teâlâ'ya dâvette zorlukla karşılaşmıyorlardı. Allah'ın hanîf (Allah'ın birliği esasına dayanan) dini olan İslâm hızla yayılmaya başladı. İnsanlar Allah'ın dinine bölük bölük giriyorlardı.

Bir gün Zehrâ (r.anhâ)'yı hafif bir uyku tuttu. Sonra uykudan uyandığında nereye baksa sanki şefkatli annesinin (r.anhâ) hayali oradaymış gibi gördü.

Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ)'yı alıp babası (s.a.)'in evine gitti. Bir de ne görsün teyzesi Hâle Medîne-i Münevvere'yi, hısımı Hz. Mustafa (s.a.)'i ve kız kardeşinin kızı Fâtıma (r.anhâ)'yı ziyarete gelmiş.

Hz. Peygamber (s.a.) evinin avlusunda onun sesini -ki mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.anhâ)'nın sesine benzerdi- işitti ve "*Allah'ım bu Hatice'nin kız kardeşi Hâle!*" diyerek neşelendi.

Zehrâ (r.anhâ)'ya sanki babası annesiyle konuşuyormuş gibi geldi. Teyzesini gördüğü zaman babasının gözlerinde ne kadar sevinç olduğunu hissetti. Annesinin (r.anhâ) hatırasına nasıl sevgiyle yaklaştığını, onun akrabalarına nasıl muhabbetle davrandığını ve onun zikrine vefâ gösterdiğini gördü. Hz. Fâtıma merhum annesinin hâlâ babasının gönlünü doldurduğunu, hâlâ O'nun hayalinde yaşadığını görünce gönlü huzura erdi. Annesinin, babasının (s.a.) kalbinde kendisinden sonra hiçbir kadının dolduramadığı bir yer edinmiş olduğunu, eşlerinden hiçbirinin onun mertebesine ulaşamadığını anladı.

Hz. Zehrâ şefkatli babasının, torunları Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ)'ya yöneldiğini, onları sevgisiyle kuşattığını ve şefkatli bir babanın duygularıyla onları sevdiğini görünce seviniyordu.

Yine onları oğulları olarak çağırdığını/isimlendirdiğini görünce mutlu oluyordu. Enes (r.a.)'tan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.): "*Bana oğullarımı çağır...*" buyurmuş, yanına gelince onları koklamış ve bağrına basmıştır.

Tirmizî *Sünen*'inde Üsâme b. Zeyd (r.anhümâ)'nın şöyle dediğini rivâyet eder: "Bir ihtiyaçtan dolayı Hz. Peygamber (s.a.)'in kapısını çaldım. Elbisesinin arasında ne olduğunu bilmediğim bir şey vardı. İhtiyacımı gördükten sonra "Elbisenin arasındaki de ne, ey Allah'ın Rasûlü?" diye sordum. Elbisesinin arasını açtı. Bir de baktım, Hasan ve Hüseyin. Ardından Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu: "*Bu ikisi benim*

oğullarım ve kızımın oğullarıdır. Allah'ım ben onları seviyorum, sen de onları sev. Onları sevenleri de sev."[173]

O ikisinin isimleri (r.anhümâ), Zehrâ'nın babasının (s.a.) mübârek ağzında hoş bulduğu ve tekrarlamaktan usanmadığı tatlı bir nağme idi. Kaybettiği oğullarının yerine onlarla ünsiyet ediyor ve teselli buluyordu.

Hz. Zehrâ, Allah Teâlâ'nın bu büyük nimeti özel olarak kendisine bahşettiğini hissetti. Hz. Mustafa (s.a.)'in neslinin devamını kendisine ve çocuklarına hasrettiğini, beşeriyetin var olduğundan beri tanıdığı en şerefli sülâleyi kendisinde sakladığını anladı.

Allah Teâlâ'nın, kocası Ali (r.a.)'ı şerefli kıldığı gibi peygamberlerin sonuncusunun neslini de onun sulbünde kıldığına kanaat getirdi. Bu şereften dolayı ebedi izzet de onun oldu.

Doğrusu Hz. Mustafa (s.a.)'in çocuklara gösterdiği şefkate bakan kimse âlemlere hidâyet kaynağı olan bu rahmetin boyutlarını, O'nun kalbinin sevgi, şefkat ve merhametle dolu olduğunu kavrar. Allah'ın Nebîsi (s.a.)'in çocuklara sevgisi ve şefkati çok büyüktü. Hatta mescidde namaz esnasında bir çocuğun ağladığını işittiğinde annesine ve çocuğa acıdığından namazı hafif tutardı. Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü Allah Sübhânehû ve Teâlâ onu "**mü'minlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.**"[174] buyurarak vasfetmiştir. Şu halde onun torunlarına merhameti, sevgisi ve şefkati nasıldır bir düşün.

Rasûlullah (s.a.), Zeyneb (r.anhâ)'dan torunu Ali b. Ebü'l-Âs'ı da çok severdi. Bu sevgiyi, O ve mü'minlerin annesi Hz. Hatice, çocuğun doğumu kendilerine müjdelendiğinden îtibâren göstermiştir. Yüce Allah Hz. Peygamber (s.a.)'den ve Ebû Tâlib mahallesinde muhâsara edilenlerden sıkıntıyı giderip neredeyse işlerini bitirmek üzere olan boykottan kurtardığı zaman Mekke-i Mükerreme'ye dönüşleri sırasında bu müjde onlara verilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.) bu torununu da çok severdi. Yüce ve büyük Allah'ın yardımıyla desteklenmiş olarak Mekke-i Mükerreme'ye girerken onu binitinin terikisine bindirmesi de bunun delillerindendir. O zaman bu torunu on bir yaşını geçmişti.[175]

173. *el-Bidâye ve'n-nihâye*, IV, 115.
174. et-Tevbe, 9/128.
175. bk. *Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve*; *el-Lü'lüü ve'l-mercân*, Fedâil, hadis no: 1568, 1569.

Hz. Peygamber (s.a.) kızı Zeyneb'in kızı Ümâme'yi de çok sever ve şefkat gösterirdi. Küçükken onu şımarttığı gibi genç bir kız olduğu zaman da onunla ilgisini sürdürmüştür. Hediye verirken onu, eşlerinden kendisine en sevgili olanlara tercih ederdi. Rivâyete göre bir gün yanında damarlı akikten bir gerdanlık ile ailesinin yanına vardı ve: *"Onu sizin bana en sevgili olanınıza vereceğim."* buyurdu. Hanımları: "Onu Ebû Bekir'in kızına verecek." dediler. Fakat O, Ebü'l-Âs'ın Zeyneb'den olan kızını çağırdı ve gerdanlığı kendi eliyle onun boynuna bağladı.[176]

Benzer şekilde mü'minlerin annesi Âişe (r.anhâ)'nın rivâyet ettiğine göre Necâşî Rasûlullah (s.a.)'e içinde altın bir yüzük bulunan bir ziynet hediye etti. Rasûlullah (s.a.) altından yüzçevirdiği halde onu aldı, Zeyneb'e gönderdi ve: *"Bununla süslen ey kızcağızım"* dedi.

Fâtımatü'z-Zehrâ teyzesi Hâle'ye yöneldi. Teyzesinin Medine'de kendilerine hatırlattığı birbirini tâkip eden bu hatıralardan gönlü memnun olmuştu.

Zeyneb (r.anhâ) teyzesini en güzel şekilde karşıladı ve ona oğlu Ebü'l-Âs hakkında sorular sordu. Teyzesi kız kardeşinin kızının kalbinden oğlu Ebü'l-Âs'a karşı neler geçtiğini hissetti. İslâm'ın onların arasını ayırmasına rağmen hâlâ oğlu için gönlünün sevgiyle dolu olduğunu ve onun için her türlü hürmeti gizlediğini anladı.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın temenni ettiği gibi Zeyneb (r.anhâ) da teyzesinin oğlunun müslüman olmasını ve İslâm'ın genişliğine girmesini diledi. O, güzel ahlâkı, mertliği ve asâleti bilen Kureyşliler'dendi.

Zehrâ (r.anhâ) teyzesi Hâle bint Huveylid'i kız kardeşinin yanında bıraktı. Kocasını karşılamak, rızık kazanma peşinde geçirdiği meşakkatli bir günün ardından onun yemeğini hazırlamak için evine döndü.

İçi sevinç dolu olarak dönüyor, sevinç ve mutluluktan uçarak yürüyordu. Sanki kendi kendine şöyle diyordu: Bu mutluluktan daha fazla ne isteyebilirim ki? Bütün insanlığın efendisinin kızı, peygamberlerin sonuncusunun kızı, Muhammed (s.a.)'in kızı ve kıyamet günü âlemlerin hanımlarının efendilerinden birisi olmak bana yetmiz mi?

176. *et-Tabakātü'l-kübrâ*, VIII, 27.

Akşam Hz. Mustafa (s.a.)'in evinde ve mü'minlerin annesi Âişe (r.anhâ)'nın yanında o bahtiyar kimseler toplandı: Ali b. Ebû Tâlib (k.v.) ve eşi Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ), iki nur sâhibi Osman b. Affân (r.a.) ve eşi Ümmü Külsûm (r.anhâ)...

Teyzesi Hâle bint Huveylid ile birlikte Zeyneb (r.anhâ)'yı bekliyorlardı. Hâle daha izin istemeden Hz. Peygamber (s.a.) onun gelişi için sevinmişti. Hz. Âişe, Hz. Peygamber (s.a.)'in onu karşılamasını kıskandı ve kendisini merhum kuması mü'minlerin annesi Hatice (r.anhâ)'ya karşı kıskançlık aldı.

Hz. Âişe bu hususu anlatır ve şöyle der: "Hâle bint Huveylid Rasûlullah (s.a.)'in huzuruna girmek için izin istemişti. Rasûl-i Ekrem Hatice'nin sesini hatırladı, rengi değişip heyecanlandı ve: "*Allahım, bu Hâle!*" dedi. Ben de onu kıskandım ve "İhtiyarlıktan ağzının dişleri dökülmüş ve bir zamanlar ölüp gitmiş Kureyşli bir kocakarının nesini anıp duruyorsun? Allah sana onun yerine daha hayırlısını verdi." dedim.

Hz. Peygamber (s.a.) Âişe (r.anhâ)'nın sözüne kızdı. Sonra ona şöyle dedi: "*Hayır, Allah Teâlâ bana ondan daha hayırlısını vermedi. İnsanlar bana inanmazken o inandı. Herkes bana yalancı derken o beni tasdik etti. Kimse bana bir şey vermezken o beni malıyla destekledi ve Aziz ve Celil olan Allah bana ondan çocuklar ihsân etti.*"

Buhârî'nin başka bir rivâyetinde "*Benim ondan çocuklarım oldu.*" buyurdu.

Âişe (r.anhâ) der ki: "Kendi kendime: "Bundan sonra asla onu kötülükle anmayacağım." dedim."[177]

Üç kız gülümsediler. Demek ki anneleri hâlâ babalarının (s.a.) kalbinde yaşıyordu. Hâlâ O'nun yanındaki değeri terütâzeydi. Sanki yanındaymış gibi... Onunla geçirdiği günlere ve beraber yaşadıkları şerefli durumlara hâlâ vefâ gösteriyordu. Bütün bunlar Hz. Peygamber (s.a.) ile birlikte yaşıyordu. İşte bu durum, kızlarının gönüllerine (r.anhünne) ve sevgili teyzeleri Hâle'nin gönlüne serinlik veriyordu.

Hz. Âişe (r.anhâ) rivâyet ediyor ve şöyle diyor: "Nebî (s.a.)'in hanımlarından hiçbirini Hatice'yi kıskandığım kadar kıskanmadım.

177. Ahmed, *Müsned*.

Üstelik onu hiç görmedim. Fakat Rasûlullah (s.a.) onu sık sık anardı. Bir koyun kesip etini parçaladığında, çoğu zaman Hatice'nin dostlarına da gönderirdi. Bazan (dayanamayıp) O'na: "Sanki dünyada Hatice'den başka kadın kalmadı!" derdim. Resûl-i Ekrem: "*O şöyle şöyleydi*" diye onun özelliklerini sayar ve "*Çocuklarım ondan oldu*" derdi.

Yine Hz. Âişe'nin rivâyet ettiğine göre yaşlı bir kadın Âişe (r.anhâ)'nın evinde Hz. Peygamber (s.a.)'i ziyaret etti. Rasûlullah (s.a.) onu güler yüzle karşıladı, ona ikram etti, onun için ridâsını yaydı ve üzerine oturttu.

Kadın ayrılıp gidince Âişe (r.anhâ) onun kim olduğunu sordu. Hz. Peygamber (s.a.): "*Hatice'nin zamanında o bizi ziyaret ederdi.*" buyurdu.[178]

Hz. Peygamber (s.a.)'in merhum eşi mü'minlerin annesi Hatice (r.anhâ)'ya vefâsını gösteren misaller çoktur. Onlardan birisi de şudur:

Mü'minlerin annesi Hz. Hatice'nin saçlarının bakımını yapan kadın Medine'de Hz. Peygamber (s.a.)'i ziyaret etti. Hz. Peygamber (s.a.) onu güzelce ağırladı, sonra şöyle buyurdu: "*Bu kadın Hatice'nin zamanında bize gelirdi. Şüphesiz kıymet bilmek (kadirşinaslık) imandandır.*"[179]

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ), Hz. Mustafa (s.a.)'in beşinci evliliğine rağmen Medine'de günlerin geçip gittiğini, annesinin (r.anhâ) hatıralarının babasının gönlünden ayrılmadığını gördü.

Ne zaman Mekke, oradaki hayatı, çektiği sıkıntılar, müşriklerin kendisine karşı tutumları ve sürekli kendisine eziyet etmeleri gibi hatıraları aklına gelse hayat ortağını, yanında dimdik duruşunu, kendisini gözetmesini ve cesaretlendirmesini anardı.

Bahtiyar topluluk Hz. Peygamber (s.a.)'in huzurundan, mü'minlerin annesi Âişe (r.anhâ)'nın evinden ayrıldı. Ali (k.v.) omzunda oğlu Hasan'ı ve ellerinde Hüseyin'i (r.anhümâ) taşıyarak ayrıldı. Yanında Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) onunla birlikte evine gitti.

178. Buhârî ve Müslim, Fedâilü Hatice.
179. Muhammed Ali Kutub, *Hatice bint Huveylid*, 233.

Aynı şekilde Osman b. Affân (r.a.) ayrıldı. Onunla birlikte eşi Ümmü Külsûm (r.anhâ) da ayrıldı. Teyzeleri Hâle bint Huveylid ise büyük ablaları Zeyneb (r.anhâ) ile gitti.

Herhalde Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) gözleri aydın, gönlü rahat ve huzurlu bir şekilde geceledi. Çünkü şefkatli babası ve en güzel eş, merhum annesinin hatıralarını gönlünde taşıyordu.

Herhalde Hz. Peygamber (s.a.)'in, oğulları Hasan ve Hüseyin'e çok fazla ihtimam göstermesiyle daha da gönlü huzurla dolmuştu.

Sanki Hz. Fâtıma, teyzesi Hâle'nin oğlu Ebü'l-Âs b. Rebî'in bulunduğu Mekke'ye doğru derin düşüncelere dalmış, uzun bir ayrılıktan sonra tekrar beraberliğin gerçekleşmesi için Allah Teâlâ'nın onu da İslâm'a hidâyet etmesini temenni ediyordu.

VE ALLAH DUALARI KABUL ETTİ

Hicretin 6. yılının Cemâziyelevvel ayının gecelerinden bir geceydi. Sanki Zeyneb (r.anhâ)'yı uyku tutmamış, kendisine elem veren hatıraları zihninde canlandırarak gecelemişti.

Uzun süredir beklediği yarının hayaline dalmak, pek hoşuna gitti. Müslümanlar her gün güç ve sayı olarak artıyordu. İslâm'a en fazla düşmanlık eden ve ona karşı savaşan binlerce insan müslüman olmuştu. Allah Teâlâ'nın ve Rasûlü'nün (s.a.) vaad ettiği gibi hiç şüphesiz apaçık zaferin ve Allah'ın yardımının geleceği ortaya çıkmıştı...

Belki de Zeyneb (r.anhâ) kendi kendine: "Aceba Ebü'l-Âs b. Rebî' de müslüman olur mu?" diye sormuştu. Tan yerinin ağarması yaklaştı. Zeyneb (r.anhâ) yatağından kalktı ve vakti yaklaşan sabah namazı için hazırlanmaya başladı. Ufukta sabahın aydınlığı da yayılmaya başladı.

O, böyle bir durumdayken kapısının tereddüt ve dikkatle vurulduğunu hissetti.

"Kapıda kim var?!" diye sordu.

Zayıf ve cılız bir ses: "Ebü'l-Âs b. Rebî' " dedi.

Hz. Zeyneb hayal gördüğünü zannetti. Gecenin bu geç saatinde Ebü'l-Âs'ı kapısına getiren neydi? Belki de kapıdaki, Mekke'de kalan eşinin hayaliydi.

Kapıya yöneldi. Fakat kapıdaki silüet, olduğu gibi duruyordu. Yüzü solmuş, kuvvetten düşmüş ve pek yorgun ve endişeli görünüyordu.

Zeyneb (r.anhâ): "Ebü'l-Âs!" diye seslendi.

Bilip tanıdığı sesiyle cevap verdi: "Evet... Ben... ben... ben... Ebü'l-Âs'ım." Sonra şöyle devam etti: "Ey Zeyneb, ben Ebü'l-Âs b. Rebî'yim."

Fakat Hz. Zeyneb hala görüp işittiklerine inanamıyordu. Hala dalgın dalgın ona bakıyordu. Sanki rüyada gibiydi. Beklemediği bir

anda Ebü'l-Âs'ın hayali ile karşılaşmaktan mutlu bir halde böylece olduğu yerde durmak hoşuna gitmişti...

Fakat daldığı hayallerden onun sesiyle uyandı: "Ey Zeyneb, ben Ebü'l-Âs b. Rebî'yim."

Hayalini kurduğu cevabı vermesini temenni ederek hemen ona: "Ey Ebü'l-Âs, seni buraya getiren nedir?!" diye sordu.

Ebü'l-Âs: "Önce bir kapıyı aç da oturup nefesimi toplayayım... Yorgunluktan bitkin düştüm ve yolculuk beni bitab düşürdü." dedi.

Sanki Zeyneb (r.anhâ)'nın yüzü parladı, gerçekten o Ebü'l-Âs'tı. Bilal (r.a.) o güzel sesiyle gecenin sessizliğini yararak sabah namazı için ezan okumaya başladı. "Allâhu Ekber" sesini duyunca yataklarından fırlayan müslümanlar da onun sesine icâbet ediyordu...

Müezzine icâbet eden sesler, yankılandı ve gecenin sessizliği dağıldı.

Zeyneb (r.anhâ) babasının (s.a.) ayak seslerini işitti. İnsanlara namaz kıldırmak için çıkmıştı.

Ebü'l-Âs yolculuktan yorgun ve bitab bir halde, Zeyneb (r.anhâ)'nın kendisini unuttuğunu zannetti ve şöyle dedi:

"Ey Zeyneb, gece yolculuğunun bitab düşürdüğü, kovalamacanın yorduğu ve ayrılığın bitkin düşürdüğü misafir kendisini selamlamanı bekliyor." dedi.

Hz. Zeyneb'in dudaklarında görünen tebessümün nuruyla yüzü sevinçle parladı. Fakat Ebü'l-Âs'ın söylediği sözler onu olduğu yerde alıkoydu: Gece yolculuğu onu bitab düşürmüş, kovalamaca yormuş ve ayrılık bitkin düşürmüştü. Kendi kendine "Kavminin efendisi olduğu halde bu kovalamaca da neyin nesi?" diye sordu.

Sabahın aydınlığı Ebü'l-Âs'ın çehresini göstermeye başladı. Hz. Zeyneb, içinden geçenleri sorgulayan bir bakışla ona baktı.

Ebü'l-Âs, onun sormak istediği şeyi gözlerinden okudu ve hemen cevap verdi: "Hayır, ey Zeyneb, Yesrib'e müslüman olarak gelmedim... Kendimin ve Kureyş'ten bazı kimselerin mallarını ticâret için Şam'a götürdüm. Ticaretimi tamamlayınca geri döndüm. Başlarında

Zeyd b. Hârise'nin ve beraberinde yüz yetmiş adamın olduğu babanın seriyyesi beni karşıladı. Yanımda olan her şeyi ele geçirdiler. Kaçarak canımı zor kurtardım. Nihayet karanlık çökünce gizlenmek ve yardımını istemek için sana geldim."

Hz. Zeyneb önceki yerine döndü. Sevinç ve hüznün birbirine karıştığı bir sesle şöyle diyordu: "Merhaba teyze oğlu, merhaba Ali ve Ümâme'nin babası."

Üzüntüyle dolu bir sessizlik onları sardı. Etraflarındaki her şey sessizliğe boğuldu. Bir müddet sanki onlara dünya nefesini tutmuş gibi göründü.

Sonra Mescid'de tekbir alan babasının ve onunla beraber tekbir getiren insanların sesi kulağına geldi. Ardından babası insanlara imamlık etmeye ve Fâtiha sûresini okumaya başladı.

Ebü'l-Âs, şaşkın ne yapacağına bilmez bir halde oturuyordu. O, Hz. Zeyneb'in teyzesinin oğlu, İslâm'ın kendilerini ayırdığı eşiydi. Yine o, oğlu Ali'nin ve kızı Ümâme'nin babasıydı. Onun yardım isteğine mutlaka karşılık vermeliydi.

Babasının (s.a.) sabah namazını tamamlayana kadar beklemesi ve ona durumu haber vermesi gerekiyordu... Fakat onun aklına bir fikir geldi ve hemen onu uyguladı.

Kendisini topladı, sonra kapıda durdu ve sesi çıktığı kadar şöyle bağırdı: "Ey insanlar, ben Ebü'l-Âs b. Rebî'yi himâyeme aldım."[180] Bu sözü birkaç kez tekrarladı ve çabucak evine girdi. Abdest aldı ve sabah namazını kılmaya başladı.

Mescid'de bulunan herkes onun sesini işitmişti. Hz. Mustafâ (s.a.) selam verince Mescid'de bulunanlara yüzünü çevirdi ve: *"Ey insanlar, benim işittiğimi siz de işittiniz mi?"* buyurdu.

Onlar da: "Evet, yâ Rasûlallah." dediler.

Hz. Peygamber (s.a.): *"Muhammed'in canı kudret elinde bulunan Allah'a yemin olsun ki, bu işittiklerimden başka ben bu hususta bir şey bilmiyorum."* buyurdu.

Kısa bir sessizlikten sonra da şunları ekledi: *"Müslümanlara ya-*

180. *et-Tabakātü'l-kübrâ*, II, 63; *el-İsâbe*, VII, 119; *es-Sîre*, II, 312.

kınlarını himaye etmeleri yaraşır. Onun (Hz. Zeyneb) himayesine aldığını biz de himayemize aldık."[181]

Hz. Peygamber (s.a.) kalkıp kızının evine vardı. Hz. Zeyneb'in yanında teyzesinin oğlu vardı. Hz. Zeyneb babasını görür görmez hemen ayağa kalktı ve yalvararak şöyle dedi:

"Yâ Rasûlallah... Ebü'l-Âs... akrabalıksa amca oğludur. Akrabalık olmasa bile çocuklarımın babasıdır. Bunun için onu himayeme aldım..."

Rasûlullah (s.a.) şefkatli, cömert ve yumuşak huylu bir baba olarak kızına şefkatle baktı. Sonra üzgün bir halde kızına şöyle dedi:

"Ey kızcağızım, ona değer ver/iyi bak. Sana yaklaşmaya da yol bulmasın! Çünkü, sen ona helâl değilsin."[182]

Hz. Mustafa (s.a.) yanlarından ayrıldı. İkisi de ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Aceba O, kendileri hakkında ne karara varmıştı? Gözlerinden kaybolana kadar O'nun peşinden bunun cevabını ararcasına baktılar.

Zeyneb (r.anhâ) misafirine yemek hazırlamak için kalktı. Kalbi İslâm'ın rûhunun Ebü'l-Âs'ın yüzüne vurduğunu söylüyor, fakat hissettikleri bunu yalanlıyordu.

Ebü'l-Âs, Zeyneb (r.anhâ)'nın içinden geçen bütün duyguları hissetti. İkisini birbirinden koparan ve iki çocuğundan uzaklaştıran bu ayrılık ona acı veriyordu. Uyuyan iki küçük yavrusunu, Ali ve Ümâme-'yi göreceğim diye kalbi neredeyse göğsünden dışarı fırlayacaktı.

Hz. Zeyneb onun çektiği sıkıntıyı hissetti. Uyuyan çocuklarını görmesi ve yemeği hazırlayana kadar yanında oturması için onu çağırdı.

Ebü'l-Âs, çocukların odasına girdi. Ayrılığın kendisini onları görmekten mahrum ettiği bir baba olarak onlara baktı ve gözlerinden neredeyse taşan damlaları zor tuttu.

Zeyneb (r.anhâ) ondan önce davranıp şöyle dedi: "Peki öyleyse bu azab niçin, ey teyze oğlu?!"

181. *et-Tabakātü'l-kübrâ*, II, 63; *Târîhu't-Taberî*, II, 292; *Sîretü İbn Hişâm*, II, 313.
182. *es-Sîre*, II, 312; *Târîhu't-Taberî*, I, 293.

Sesinde gözyaşlarının kokusu olduğu halde hemen cevap verdi: "Allah bizim hakkımızda hükmünü verene kadar..."

Zeyneb (r.anhâ) boğazına düğümlenen bir sesle: "Allah bize merhamet etsin, ey teyze oğlu." dedi.

Ebü'l-Âs, parlayan yüzünü yukarı kaldırdı ve şöyle dedi: "Dün bana müslüman olursam yanımdaki malları alabileceğimi teklif ettiler. Halbuki onlar müşriklerin mallarıdır."

Zeyneb (r.anhâ) derhal "Peki sen onlara ne dedin?!" diye sordu.

Ebü'l-Âs: "Ben bunu reddettim ve: "Bana verilen emanetlere hiyanet etmekle müslüman oluşumun başlaması ne kötü olur." dedim." diye cevap verdi.

Onun iç dünyasını ve hissettiklerini ortaya koyan bu sözlere sevinerek Hz. Zeyneb'in yüzü parladı. Fakat o, bu sevincin içinde devam etmesine vakit tanımadı. Uyuyan iki yavrusunu uyandırmaya, onları şefkat ve özlemle kucaklamaya başladı.

Sabah Hz. Peygamber (s.a.), Ebü'l-Âs ile beraber olanların Mescid'de toplanmaları için haber gönderdi. Kendisi Ebü'l-Âs'ın malını ele geçiren seriyyeye katılan mücâhidlerinde aralarında bulunduğu sahâbesinden bir topluluğun arasında oturuyordu.

Hz. Mustafa (s.a.) onlara: *"Bildiğiniz gibi şu adam (Ebü'l-Âs) bizdendir. Siz onun malını ele geçirmiş bulunuyorsunuz. Eğer iyilik yapar, ona âit olan şeyleri geri verirseniz, biz bundan memnun oluruz. Eğer bunu reddederseniz, o Allah'ın bize lütfettiği ganimettir. Elbette onu almaya en müstehak olan sizsiniz."*

Hepsi tek ses olup: "Hayır yâ Rasûlallah, biz malını ona geri vereceğiz." diye cevap verdiler. Hepsi aldıkları şeylerin hepsini; kova, küçük kap ve eski su kırbasına varıncaya kadar yanlarında az veya çok hiçbir şey bırakmaksızın getirip ona verdiler.[183]

Ebü'l-Âs b. Rebî', İslâm'ın ve müslümanların müsâmahasından dolayı sevindi, Hz. Peygamber (s.a.)'in kendisine davranışı O'nu gözünde daha da büyüttü...

183. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 313; *Târîhu't-Taberî*, II, 293; ayrıca *el-İstîâb* ve *el-İsâbe*'de Ebü'Âb b. Rebî'nin hal tercümesine bk.

Ebü'l-Âs hemen yola çıkmaya karar verdi. Hz. Peygamber (s.a.) onu yolcu etti ve vedalaşırken: *"O bana konuştuğu zaman doğruyu söyledi, bana söz verdi ve sözünü yerine getirdi."* buyurdu.

Ebü'l-Âs, Zeyneb (r.anhâ)'nın evine şefkatli gözlerle bakarak yola koyuldu. Çünkü gönlünün sevgilisi o evdeydi. Ciğerpareleri ve gönlünün parçaları oradaydı.

Ebü'l-Âs Mekke'ye doğru yola koyulup gitti. Hz. Zeyneb, gönlünün kendisine söylediklerini bir doğruluyor, bir yalanlıyordu. Fakat doğrulama tarafına daha çok meylediyordu. Özellikle de "Bana verilen emanetlere hiyanet etmekle müslüman oluşumun başlaması ne kötü olur." demesinden dolayı.

Kendi kendine Ebü'l-Âs'ı müslüman olmuş ya da neredeyse müslüman olmak üzere görüyordu. Kendi kendine 'Neden Hz. Peygamber (s.a.)'in önünde müslüman olduğunu ilan etmedi?' Hem böylece ikisi ve çocukları bir araya gelmiş olacaklardı.

Ebü'l-Âs, Mekke'ye döndü. Kureyş onu sevinç ve coşkuyla karşıladı. Çünkü onun sâlimen ve ticâretinde kâr elde etmiş olarak döndüğünü görüyorlardı. Daha önce olmadığı kadar kazançlı bir ticâretle ve semereli mallarla geri dönmüştü. Kureyş, Yesrib'deki düşmanlarla arasında olup bitenleri onunla konuşmakta acele ediyordu... Fakat o, her hak sahibine hakkını verip her mal sahibi de malını alana kadar konuşmasını tehir etti.

Zeyneb (r.anhâ) hatırından geçenleri ve kalbinin kendisine fısıldadıklarını daha fazla saklayamadı ve düşündüklerini Hz. Zehrâ (r.anhâ)'ya söylemek için onun yanına vardı... Zehrâ (r.anhâ)'ya Ebü'l-Âs'ın yüzünde, sözünde ve gözyaşlarında gördüklerini haber verdi.

Hz. Fâtıma onun İslâm'a iki yay arası kadar, hatta daha da yakın olduğunu müjdeledi. Belki de teyzesi Hâle bint Huveylid'in ziyaret ettiği gün Allah Teâlâ onların duasını kabul etmişti.

Ebü'l-Âs kâfilenin mallarını dağıtmayı tamamlayınca, herkes onun Yesrib'de düşmanlarıyla neler yaptığına dair sözlerini dinlemek için boynunu uzattı.

Ebü'l-Âs herkesin kendisini işitebileceği bir yerde durdu, sonra sesi çıktığı kadar şöyle bağırdı:

"Ey Kureyş topluluğu, sizden birinin bende almadığı malı kaldı mı?"

"Hayır... Allah iyiliğini versin... Sen vefâkar ve kerîm bir kimsesin." dediler.

Onların üzerinde göz gezdirdi... Hepsi ona bakışıyordu. Yesrib'de onun başına ne geldiğini merak ediyorlardı. O, yavaş yavaş konuştu. Sanki söylediği her kelimeyi tartarak söylüyordu:

"Ben şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed (s.a.) Allah'ın rasûlüdür. Vallâhi beni müslüman olmaktan ancak sizin mallarınızı yemek istediğimi düşünmeniz korkusu alıkoydu. Mallarınızı size vermeyi nasip edince... bu işi tamamlayınca... müslüman oldum."[184]

Ebü'l-Âs, onları öfkeden dilini yutmuş bir halde geride bıraktı. Sanki tepelerinde yıldırım çakıp işlerini bitirmiş, onları birbirine yaslanmış odunlar gibi bırakmıştı. Ebü'l-Âs, hicret yurdu Medine'ye doğru çabucak yola koyuldu.

Zeyneb (r.anhâ)'nın kalbi sevinçle çarpmaya başladı. O, bu çarpıntının sırrını bilmiyordu. Oğlu ve kızıyla ilgilenmeye başladı. Çocuklarına neden böyle yöneldiğini de bilmiyordu.

Belki bu ani sevincin açıklamasını onun yanında bulurum diye Hz. Zehrâ'ya gitti. Zehrâ (r.anhâ) onu görür görmez kız kardeşinin içi içine sığmayacak kadar sevinçle dolu olduğunu hissetti. Hz. Zehrâ da ona bu sevincin sırrını sordu ve "Yoksa Ebü'l-Âs müslüman olup yanına mı geldi?" dedi.

Fâtımatü'z-Zehrâ daha sözünü tamamlamadan Ebü'l-Âs, Hz. Zeyneb'in evine yönelmiş, geliyordu. Hz. Zeyneb gelişinin sebebini sormak için koştu. Onun yüzünde daha önce gördüğü hali ve İslâm'ın muştusunu gördü. Allah ona hidâyet vermiş ve müslüman olarak gelmişti.

Ebü'l-Âs da Hz. Zeyneb'in kalbinden geçenleri haber veren sevinci onun yüzünde gördü. Gerçi kendi yüzünde görünenler, onun yüzünde görünenlerden hiç de az değildi. Ancak onun üzerinde görünen sevinçte, kendi içinde sakladığı ve dönüşünü bekleyen sevgiliye bildirmediği

184. bk. *el-İstîâb ve el-İsâbe*, (Ebü'Âb b. Rebî'nin hal tercümesi); *es-Sîretü'l-Hâşimyye*, II, 313; *Târîhu't-Taberî*, I, 231.

biraz endişe de vardı. Bu endişe, Ebü'l-Âs'ın içini kemiriyordu. Aceba Hz. Zeyneb eşi olmaya devam edecek miydi? İslâm daha önce ikisini birbirinden ayırmıştı. İşte şimdi o müslüman olarak geri dönüyordu. İslâm bir daha onları bir araya getirecek miydi?

Bir müddet onu endişe kapladı. Fakat kendinden önce müslüman olanlardan İslâm'ın kendisinden öncesini yok edip temizlediğini işitirdi. İslâm kendisi ile zevcesi arasında meydana gelen bu ayrılığı da ortadan kaldıracak mıydı? Yoksa İslâm sadece kendisinden önceki şirki mi giderirdi? Kendi kendine heyecanlandı ve şöyle dedi: "Hayır... İslâm parçalanma kabul etmez ve kendinden önceki her şeyi yok eder..."

Derken nefsi sâkinleşti, ayakları Mescid-i Nebevî'ye doğru gitmeye başladı ve içeri girdi. Hz. Peygamber (s.a.) onu kucakladı ve onun müslüman olduğunu ilan etti. Onun Hz. Peygamber (s.a.)'e bey'at ettiğini gören müslümanlar tehlil ve tekbir getirdiler. Sonra etrafını sarıp sevinçle onu tebrik ettiler.

Etrafını saran müslümanlar sevincine rağmen o, kendisini endişelendiren hususa dalıp gidiyordu: Aceba bütün bu olup bitenlerden sonra Hz. Mustafa (s.a.) Zeyneb (r.anhâ)'yı kendisine geri verecek miydi?

Ebü'l-Âs kendisini bu kuruntuların eline bırakmadı. Cesaretini topladı ve içinden geçenleri Rasûlullah (s.a.) açıkça ifade etti. Hz. Mustafa (s.a.) kendisini hayırla övdü. Sonra Ebü'l-Âs'ı yanına alıp evine gitmek için kalktı.

Zeyneb (r.anhâ)'nın Ebü'l-Âs'ın sevincine rağmen yüzünde bazı endişe belirtileri olduğu dikkatini çekti... Ebü'l-Âs'ın zihninden geçenler onun da zihninden geçiyordu. Özellikle onların başına gelen hiç kimsenin başına gelmemişti... Fakat kalbinde çarpan sevinç daha da şiddetlenmişti. Kalbi dağılan bu beraberliğin tekrar bir araya geleceğini söylüyordu.

Rasûlullah (s.a.) evine döndü. Sonra damadı ile beraber kızı Zeyneb (r.anhâ)'nın evine gitti. İki sevgili, Hz. Mustafa (s.a.)'in ne söyleyeceğini bekliyordu.

İki sevgili, yeniden birleştiler. Birbirini seven iki eş uzun süren ayrılıktan sonra buluştular. Aradan uzun zaman geçtikten ve beldeler birbirinden uzaklaştıktan sonra yeniden ruhlar kucaklaştı.

Hz. Mustafa (s.a.), Zeyneb (r.anhâ)'yı ikinci kez eşi olmak üzere Ebü'l-Âs (r.a.)'a tekrar verdi. Rasûlullah (s.a.)'in kızını ona birinci nikah ile geri verdiği de söylenmiştir. İmam Şâfiî ve başkaları, kadının birinci nikahla geri dönmesine ve yeni bir akde gerek olmadığına bunu delil saymıştır. Çoğunluğun görüşü budur. Rasûlullah (s.a.)'in kızını ona yeni bir nikah ile geri verdiği de söylenmiştir.[185]

Fâtımatü'z-Zehrâ ve Ali b. Ebû Tâlib, Ümmü Külsûm ve Osmân b. Affân (r.anhüm) hep birlikte ilk olarak Ebü'l-Âs b. Rebî'nin müslüman oluşu, ikinci olarak da ikisinin tekrar bir araya gelmelerini tebrik etmek için Zeyneb (r.anhâ)'nın yanına gittiler.

Aralarında Hz. Mustafa (s.a.) de olduğu halde bu iki mutlu münâsebeti kutlayarak uzun süre beraber vakit geçirdiler. Sonra herkes evine gitti ve sevdiği ile baş başa kaldı.

Böylece Ebü'l-Âs (r.a.)'ın arı duru İslâmî yolculuğu başlamış oldu.

185. Taberî sadece birinci görüşü nakletmiştir (II, 294); İbn Abdülberr *el-İstîâb*'da bu riâyeti İbn Abbâs'ın sözü olarak tahric etmiş (IV, 1703), ardından ikinci görüşü zikretmiş ve şöyle demiştir: Bunu Amr b. Şuayb babasından, o da dedesinden rivâyet etmiştir. Bu, Şa'bî ve siyer ehlinden bir topluluğun görüşüdür. Bu konuda bk. *Tabakātü İbn Sa'd*, I, 33; VIII, 21, 22.

RASÛLULLAH (S.A.)'İN HZ. ZEHRÂ, HZ. ALİ VE ONLARIN İKİ OĞLUNA (R.ANHÜM) SEVGİSİ

Hz. Peygamber (s.a.) iki küçük yavruyu, torunları Hasan ve Hüseyin'i (r.anhümâ) çok severdi. Onlara olan sevgisi kızı Fâtıma (r.anhâ)'ya ve eşi Ali (k.v.)'e olan sevgisinin devamından ibaretti. Hz. Ali (r.a.) amcasının oğlu ve kayınpederinin (s.a.) yanındaki yerini bilir ve onunla şeref duyardı. Nitekim bu durum onu bir defasında Hz. Mustafa (s.a.)'e şöyle sormaya sevk etmiştir:

"Hangisi Allah Rasûlü (s.a.)'e daha sevgili: Kızı Fâtımatü'z-Zehrâ mı, yoksa kocası Ali mi?"

Hz. Mustafa (s.a.) ona lütufkârlığını, ahlâkını ve Ali (k.v.)'e değer verdiğini ortaya koyan bir cevap verdi: *"Fâtıma bana senden daha sevgilidir. Sen ise bana ondan daha değerlisin."*[186]

Bütün bunlardan sonra Rasûlullah (s.a.)'in Zehrâ (r.anhâ)'ya, Ali (r.a.)'a ve oğullarına sevgisinin belirtilerini göstermesine zamanın şahit olmasında garipsenecek bir şey yoktur. Bununla birlikte damadı Ali (k.v.)'in evine her uğradığında oraya nasıl baktığını tasavvur edemeyiz. O'nun şerefli kalbi sevgi ve şefkatle atıyordu. Bir fırsat bulduğunda sevdiklerinin evine varıyor, şefkatiyle ev halkını mutlu ediyor ve onlara bol bol yakınlık ve sevgi gösteriyordu.

Hz. Peygamber (s.a.)'in Hz. Hasan ve Hüseyin'e sevgisini ortaya koyan pek çok örnekten birisi de şu hâdisedir: Bir keresinde Efendimiz kızını ve eşini kendilerine uyku galebe etmiş halde buldu. Hasan (r.a.) ağlıyor ve yiyecek istiyordu. Hz. Peygamber (s.a.) uyuyan değerli kızını ve damadını uyandırmaya kıyamadı. Hemen evin avlusunda bulunan koyunun yanına vardı, onu sağdı ve bu sütü doyana kadar Hz. Hasan'a içirdi.

186. *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 422 (5836).

Yine bir gün acele olarak eve uğradı. Gönlünün sevgisi Hüseyin (r.a.)'ın ağlama sesi kulağına ulaştı ve hemen onun yanına vardı. Acele içeri girdi ve Zehrâ (r.anhâ)'yı azarlayarak şöyle dedi: *"Onun ağlamasının bana eziyet verdiğini bilmiyor musun?"*

Küçükken üzüntünün kendisini zorladığı, gençken ağır yüklerin bitkin düşürdüğü Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'yı mutlu etme konusunda babasının bu coşkun sevgisinin etkisinin ne kadar derin olduğunu târif edemeyiz. Yine bu durumun, onun zor ve çetin olduğunu gördüğümüz hayatına ne kadar güzellik, ünsiyet ve parlaklık kattığını burada anlatamayız.

Babasınca (s.a.) üstün tutulan bu iki çocuğun annesi olmak Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'yı mutlu etmişti. Allah Teâlâ'nın lütfu ile sevgili babasına -evinden ayrıldıktan sonra-, bu iki torununda bulduğu bu hoş eğlenceyi hazırlamış olması onu memnun ediyordu.

Ali (k.v.) mutluluk ve gıbta bakımından ondan aşağı değildi. Amcasının oğlu Hz. Peygamber (s.a.)'in hayatı ile böyle sağlam bir bağ ile irtibat kurması onu sevindiriyor, bilakis onurlandırıyordu. Böylece sulbünden Beşer'in Efendisi'nin zürriyeti ve kızı Zehrâ'nın çocuklarının meydana gelmesi için kendi kanı, Hz. Peygamber (s.a.)'in temiz kanına karışıyordu. Hz. Peygamber (s.a.)'in sülâlesine ve pek değerli ehl-i beytine baba olma şerefiyle bütün insanların önünde gidiyordu.

Taberânî hasen bir isnadla Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'dan rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (s.a.) bir gün yanına geldi ve:

(Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ)'yı kastederek) *"Oğullarım nerede?"* buyurdu.

Hz. Fâtıma: "Evimizde ağza alınacak bir şey olmadığı halde sabahladık. Ali: "Onları alıp götüreyim. Onların ağlamasından endişe ediyorum. Senin de onlara verecek bir şeyin yok." dedi ve onları falan yahudiye götürdü." dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.) de onların gittikleri yere yöneldi. Hz. Hasan ve Hüseyin'i önlerinde hurma artığı olduğu halde bir su başında oynarken buldu.

Rasûlullah (s.a.): *"Ey Ali, sıcaklık iyice artmadan oğullarımı geri getirsen olmaz mı?"* buyurdu.

Ali (k.v.): "Sabah kalktığımızda evimizde hiçbir şey yoktu. Yâ Rasûlallah, biraz otursan da ben de Fâtıma için bir miktar hurma toplasam olmaz mı?" dedi.

Rasûlullah (s.a.) oturdu. Hz. Ali Hz. Fâtıma için bir miktar hurma topladı ve onları bir bezin içine koydu. Sonra Hz. Peygamber (s.a.) kalktı çocuklardan birini kucağına aldı, Hz. Ali de diğerini kucağına aldı ve ikisini eve kadar getirdiler."[187]

Ali (k.v.) Hz. Peygamber (s.a.)'i mutlu edecek hiçbir gayretten geri kalmazdı. İki taraf arasında sevgi karşılıklıydı. Özellikle bütün müslümanlar, Hz. Peygamber (s.a.)'in Allah'a dâvet ve Allah yolunda cihada kendini hasretmesi konusuna düşkündüler. İbn Asâkir'in İbn Abbâs (r.anhümâ)'dan rivâyet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Nebiyyullah (s.a.)'e açlık isâbet etti. Ali (r.a.) bu durumdan haberdar oldu. Hz. Peygamber (s.a.)'in yardımına koşmak için bir şeyler kazanacağı bir iş aramaya çıktı. Yahudilerden bir adamın bahçesine vardı. Ona her kova için bir hurma karşılığında on yedi kova su çıkardı. Yahudi hurmalarından istediği cinsten alma konusunda onu muhayyer bıraktı. O da on yedi acve hurması aldı ve onları Hz. Peygamber (s.a.)'e getirdi.

Hz. Peygamber (s.a.): "*Bunları nereden aldın, ey Ebû Hasan?*" diye sordu.

Ali (k.v.): "Ey Allah'ın Nebîsi, senin aç olduğunu duydum. Senin için yiyecek elde etmek üzere bir iş aramaya çıktım." dedi.

Hz. Peygamber (s.a.): "*Seni buna Allah ve Rasûlü'nün sevgisi sevk etti, değil mi?*" buyurdu.

O da: "Evet, Allah'ın Nebîsi" dedi.

Hz. Peygamber (s.a.): "*Allah'ı ve Rasûlü'nü seven hiçbir kul yoktur ki fakirlik ona yüz üstü akan selden daha hızlı ulaşmış olmasın. Allah'ı ve Rasûlü'nü seven bela için zırh (sabır) hazırlasın.*" buyurdu.[188]

187. Münzirî, *et-Terğîb ve't-terhîb*, V, 171.

188. *Kenzü'l-ummâl*, I, 321 (Bu rivâyeti Beyhakī ve İbn Asâkir'e nisbet etmiştir. Bu mânâda bir çok hadis vardır. Tirmizî'nin (IV, 498) Abdullah b. Muğaffel'den rivâyet ettiği hadis de onlardandır.)

HZ. ZEHRÂ'NIN GENEL VE ÖZEL HÂDİSELERE KATILMASI

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) nebevî bir terbiye ile yetişti. Onun Rasûl-i Ekrem (s.a.)'in bazı gazvelerine katıldığı sâbittir. Efendimiz sırlarını ona söylerdi. Ev işlerini yapıp evini idare ettiği, çocuklarının eğitimi ve yetiştirilmesini yerine getirdiği gibi babası Rasûlullah (s.a.) ve eşi Ali (r.a.) ile dış işlerini konuşup tartışırdı.

Hz. Mustafa (s.a.) önemli işlerde onu yanında bulundururdu. Nitekim o, kadınların bey'atında da hazır bulunmuştur. Yine o Necran heyetiyle mübâhele (lânetleşme) hâdisesine katılmıştır:

Bu heyet, içlerinde önderleri ve ileri gelenleri olduğu halde geldi. Bazı tarihi kaynaklar bu heyetin kaç kişi olduğunu belirtmiştir. Bunlar hristiyanların ileri gelenlerinden on dört kişi idiler. İçlerinde Kinde kabilesinden "âkıb" dedikleri Abdülmesîh, Rebîa kabilesinden Ebü'l-Hâris b. Alkame ve kardeşi Kürz, Hâris'in oğulları Seyyid ve Evs, Zeyd b. Kays, Şeybe, Huveylid, Hâlid, Amr ve Abdullah vardı.

İçlerinden üç kişi onların işlerini idare ederdi. Emirleri âkıb idi. Aynı zamanda onların danışmanı idi. Ebü'l-Hâris piskoposları, âlimleri idi. Kitaplık veya medreselerine bakardı. Seyyid ise yolculuk/sefer işlerine bakardı.

Onlar Hz. Peygamber (s.a.) ile görüşmek için geldiler. Üstlerinde ipek şal ve atkıları ve kenarları ipekle çevrilmiş elbiseleri olduğu halde geldiler. Mescidde doğuya yönelerek ibâdet ettiler. Rasûlullah (s.a.): "*Onları kendi haline bırakın.*" buyurdu. Sonra Hz. Peygamber (s.a.)'in yanına geldiler. O ise bir müddet onlardan yüzünü çevirdi ve konuşmadı. Osman (r.a.) onlara: "Bu, sizin şu kıyafetiniz yüzündendir." dedi. O gün Necran heyeti çekilip gittiler.

Ertesi gün rahip kıyafetiyle geldiler. Peygamber Efendimiz'e selam verdiler. O da selamlarına karşılık verdi ve onları İslâm'a çağırdı. Onlar ise bunu reddettiler. Aralarında çok konuşma ve karşılıklı delil

ileri sürme gerçekleşti. Rasûlullah (s.a.) onlara Kur'ân-ı Kerim okudu. Onlara: *"Eğer size söylediklerimi inkar ediyorsanız, gelin sizinle mübâheleye (lânetleşmeye) girişeyim."* buyurdu. Hz. Mustafa (s.a.) bu sözü kendi arzusuyla değil kendisine bildirilen vahiy ile söylemişti. Nitekim bu hususta şu âyet nâzil olmuştur: "**Sana bu ilim geldikten sonra seninle bu konuda çekişenlere de ki: Geliniz, sizler ve bizler de dahil olmak üzere, siz kendi çocuklarınızı biz de kendi çocuklarımızı, siz kendi kadınlarınızı, biz de kendi kadınlarımızı çağıralım, sonra da dua edelim de Allah'tan yalancılar üzerine lânet dileyelim.**"[189] Bunun üzerine oradan ayrıldılar. Ertesi gün buluşmak üzere anlaşmışlardı.

Yerlerine dönünce bu hususu kendi aralarında ve adamlarıyla görüşüp konuştular. Piskoposları onlara şöyle dedi: "Yarın Muhammed'e bakın, eğer çocukları ve âilesi ile gelirse O'nunla lânetleşmekten sakının. Ashâbıyla gelirse O'nunla lânetleşin, çünkü o zaman hiçbir şey (hak dâvâ) üzere değildir."

Ertesi gün Hz. Peygamber (s.a.), Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'ın elinden tutmuş, Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ) önlerinde ve Fâtıma (r.anhâ) arkalarında yürüyerek geldi.

Hristiyanlar da önlerinde piskoposları olduğu halde çıkageldiler. Piskopos, Hz. Peygamber (s.a.)'in yanındakilerle geldiğini görünce onların kim olduğunu sordu. Kendisine: "Şu amcasının oğlu, kızının kocası ve insanların kendisine en sevgili olanıdır. Şu ikisi Ali'den kızının oğulları, öpüp kokladığı iki reyhânıdır. Şu da kızı ve insanların gönlüne en yakın olanı Fâtıma'dır (r.anhâ)." dediler.

Rasûlullah (s.a.) ilerledi ve diz çöktü. Bunun üzerine piskopos Ebû Hârise: "Vallâhi, lânetleşmek için peygamberlerin diz çöktüğü gibi diz çöktü." dedi. Geri döndü ve lânetleşmeye cesaret edemedi.

Ona: "Ey Ebû Hârise, lânetleşmek için yaklaş." dediler. O ise Hz. Peygamber (s.a.)'i kastederek: "Hayır, ben lânetleşmeye çok istekli bir adam görüyorum. Onun sâdık/doğru olmasından korkuyorum! Eğer dâvasında sâdık ve haklı ise, vallâhi bir yıl geçmeden dünyada su içecek (sağ) hristiyan kalmaz!" dedi.

Piskopos: "Ey Ebü'l-Kāsım, biz seninle lânetleşmeyeceğiz, fakat sulh yapacağız. O halde cizye vermemiz karşılığında bizimle sulh yap."

189. Âl-i İmrân, 3/61.

dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.) cizye karşılığında onlarla sulh yaptı. Buna göre onlar cizye olarak; herbiri kırk dirhem değerinde iki bin elbise vereceklerdi. Elbiselerin haraç vergisine nazaran fazlalığı veya kıymetinden eksikliği hesaplanacaktı. İstendiğinde emanet olarak otuz adet zırh gömlek, otuz adet mızrak, otuz adet at ve otuz adet deve vermekle mükelleftiler. Bu emanetlerden iade edilinceye kadar telef olanları Rasûlullah (s.a.) tazmin edecekti.

Rasûlullah (s.a.) onlar için şöyle bir vesika yazdırdı:

"Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. Bu, Allah'ın peygamberi Muhammed (s.a.)'in Necran halkına yazdığı bir yazıdır. Necranlıların beyaz, kırmızı, sarı her çeşit nakitleriyle meyve ve mahsulleri ile köleleri hakkında Rasûlullah'ın hükmü:

Bunların hepsini, onlara lütufta bulunarak kendilerine bıraktı. Buna karşı onlar her Safer ayında bin adet elbise ve her Receb ayında bin adet elbise olmak üzere iki bin adet elbise ödeyeceklerdir. Her elbise bir ûkıyye, yani kırk dirhem gümüş değerinde olacaktır. Elbiselerin haraç vergisine nazaran fazlalığı veya ûkıyye kıymetinden eksikliği hesaplanacaktır. Onların haraç olarak ödemeleri gereken binek hayvanları, atlar, zırhlı gömlekler veya diğer mallar kendilerinden hesapla alınacaktır.

Elçilerimin yirmi gün veya daha az müddetle konaklamaları ve masrafları Necran'a âittir. Elçilerim bir aydan fazla tutulamaz, bekletilemez.

Yemen'de bir savaş, bir yaramazlık baş gösterdiği zaman, Necranlılar, emanet olarak otuz adet zırh gömlek, otuz at ve otuz deve vermekle yükümlüdürler. Elçilerime emanet olarak verilen zırh, at, deve ve diğer mallar -bunlardan telef olanları da tazmin edilmek üzere- Necranlılara iade edilinceye kadar elçilerimin kefaleti altındadır.

Necran ve Necran'a bağlı yerlerdekilerin malları, canları yurtları, dinleri, hazır bulunmayanları, hazır bulunanları, aşiretleri, kiliseleri, az veya çok ellerinin altındaki her şeyleri Allah'ın himayesinde ve Allah Rasulü Muhammed Peygamber (s.a.)'in koruması altındadır.

Artık faiz alıp vermek yoktur. Cahiliyye devrinden kalma

kan davası da güdülmeyecektir. Onlar evlerinden ve yurtlarından çıkarılmayacak, mallarından öşür alınmayacak ve yurtlarını asker çiğnemeyecektir. Necran'da kim bir hak talebinde bulunacak olursa aralarında insaf ve adalet üzerine davranılacaktır. Ne zulüm yapılacak, ne de zulme uğranacaktır. Onlardan andlaşmadan sonra faiz yiyen kişi, himayemden uzak kalır. Onlardan hiçkimse başkasının yaptığı bir haksızlık ve kötülükten sorumlu tutulmayacaktır.

Necranlılar, bu sahifede yazılı olan vecibeleri yüksünmeyip gereğini yerine getirdikleri, hayırhâhlık gösterdikleri ve iyi davrandıkları takdirde, Allah'ın emri gelinceye kadar Allah'ın ve Muhammed Peygamber'in devamlı olarak himayesi altında bulunacaklardır."[190]

Hz. Zehrâ, kocası ve oğulları (r.anhüm) mübâheleye (lânetleşmeye) çağrılanların, Hz. Peygamber (s.a.) ile mübâheleden perişan bir halde geri dönüp gitmelerine şâhit oldular. Bu, silah ile yapılması mümkün olmayan bir zafer ve galibiyet oldu.

Kim bilir Hz. Fâtıma, Allah'ın ve Rasûlü'nün mübâhele heyetinde olması için diğer müslümanları değil de kendisini, kocasını, Hasan ve Hüseyin'i tahsis etmesine ne kadar sevinmiştir. Bu, Allah'ın Hz. Fâtıma'ya tahsis ettiği ona âit bir şereftir. Çocukluktan itibaren önemli İslâmî hâdiselerin meydana geldiği yerlerde bulunmaları iki küçük delikanlı için de bir şereftir.

İşte Hz. Zehrâ (r.anhâ) savaşa katılmak, kadınların bey'ati ve mübâhele gibi müslümanların genel hâdiselerine; kendisine gelen esiri doyurmak ve kadınlara nasihat etmeye katılmak gibi müslümanların bir kısmına mahsus özel hâdiselere iştirak ederdi.

190. İbn Hişâm, I, 573; bk. *el-Vesâiku's-siyâsiyye*, 94. vesîka.

SEVİNDİRİCİ VE ÜZÜCÜ HÂDİSELER

Zehrâ (r.anhâ) ilk kızını dünyaya getirmişti. Dedesi Hz. Mustafa (s.a.) ona 'Zeyneb' adını verdi. Rasûlullah (s.a.) bu ismi severdi. Zeyneb bint Ebû Seleme Rasûlullah (s.a.)'in evlatlığı olmuştu. O şöyle der: "İsmim Berre idi. Rasûlullah (s.a.) bana 'Zeyneb' adını verdi." Zeyneb bint Cahş O'nun huzuruna geldiğinde ismi 'Berre' idi. Onu da 'Zeyneb' diye isimlendirdi.

O sıralarda Rasûlullah (s.a.)'in kızı Zeyneb hastalık çekiyordu. Allah'a ve Rasûlü'ne hicret etmek üzere Mekke'den Medîne'ye doğru yola çıktığında bedbaht Hebbâr b. Esved devesini dürttüğü, kendisini mızrak ile korkuttuğu ve devenin onu oradaki bir kayanın üstüne attığı vakit sahrada çocuğunu düşürmesi sebebiyle hastalık ondan hiç ayrılmamıştı. Bu olayın Zeynebü'l-Kübrâ (r.anhâ) üzerinde rûhî yönden tesiri devam etmiş, ölüm gelip çatana kadar ondan ayrılmayan bir illet yüzünden de bedenine tesiri olmuştur.

Hicretin sekizinci yılına kadar Mâriye el-Kıbtiyye dışında Hz. Peygamber (s.a.)'in eşlerinin sayısı dokuza ulaşmıştı. Onlar: Zeyneb bint Zem'a, Âişe bint Ebû Bekir, Hafsa bint Ömer, Zeyneb bint Huzeyme -ki hicretin dördüncü yılında vefât etmiştir-, Ümmü Seleme, Zeyneb bint Cahş, Cüveyriyye bint Hâris, Safiyye bint Huyey, Ümmü Habîbe Ramle bint Ebû Süfyân, Meymûne bint Hâris el-Hilâliyye ve bir de bunlara ilave olarak Mâriye el-Kıbtiyye idi. Allah onların hepsinden râzı olsun.

Fakat bu durum Hz. Peygamber (s.a.)'i, kızı Zehrâ (anhâ) ile ve kızları Zeyneb ve Ümmü Külsûm (r.anhümâ) ile meşgul olmaktan alıkoymuyordu. Onların da evlerine uğrar, Ebü'l-Âs ve Zeyneb (r.anhâ)'nın kızı Ümâme ile oynar ve şakalaşırdı. Onu omzuna alır ve onunla namaz kılardı. Secdeye vardığı zaman secdesini yapmak için onu yere koyar, sonra kalkarken tekrar omzuna alırdı.

Hicretin sekizinci yılına kadar müslümanların başından çok büyük hâdiseler geçmiştir. Bu hâdiselerin hepsi Allah'ın müslümanlara lüt-

fettiği büyük zaferlerin ardı ardına gelmesi sebebiyle onları en büyük sevince çağırıyordu. Hayber'in fethi tamamlanmış, orada Zehrâ (r.anhâ)'nın eşinin yeni kahramanlıkları ortaya çıkmıştı.

Hayber gazvesi hicretin yedinci yılının Muharrem ayının sonunda olmuştur. Hayber sağlam kaleleri ve bir karargâhı olan bir yahudi sömürgesiydi. Onların Arap yarımadasındaki en son toplanma yeriydi.

Yahudiler müslümanların başına musîbetler gelmesini gözlüyorlar, Medîne ile savaşmak için Medîne ve çevresindeki yahudilerle görüşüyorlardı. Rasûlullah (s.a.) onların gücünü kuvvetini kırmak ve onlar cihetinden emin olmak istedi.

Rasûlullah (s.a.) ordusuyla birlikte Medîne'nin kuzey doğu tarafında, yetmiş mil uzağında olan Hayber şehrine yöneldi. Müslümanlar 1400 kişiydiler. Rasûlullah (s.a.), Hayber'in kaleleriyle mücâdele etti ve onları tek tek fethetmeye başladı. Kamûs kalesi müslümanlara direndi. Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'ın gözleri ağrıyordu. Hz. Peygamber (s.a.): "*Yarın sancağı öyle bir yiğit alacak ki o, Allah'ı ve Rasûlü'nü, Allah ve Rasûlü de onu sever. Allah, fethi onun eliyle gerçekleştirecektir.*" buyurdu.

Sahâbenin (r.anhüm) büyükleri bu işe yeltendiler, hepsi sancağın kendisine verilmesini umuyordu. Hz. Peygamber (s.a.) gözleri ağrıyan Ali (r.a.)'ı çağırttı, o da geldi. Rasûlullah (s.a.) onun gözlerine tükürdü, onun için duâ etti ve Hz. Ali hiç ağrısı yokmuş gibi iyileşti. Hz. Peygamber (s.a.) bayrağı ona verdi. Bunun üzerine Ali (r.a.): "Onlarla, bizim gibi müslüman oluncaya kadar mı çarpışacağım?" diye sordu. Rasûlullah (s.a.): "*Kalelerine yavaşça gir! Tâ onların sahasına in! Sonra onları İslâm'a dâvet et. İslâm'da onlara vâcib olan Allah Teâlâ'nın hakkını (İslâm'ın esaslarını) onlara haber ver. Allah'a yemin olsun ki, senin sayende Allah'ın bir adama hidayet vermesi, senin için kırmızı tüylü develerin sana bahşolunmasından daha hayırlıdır.*" buyurdu.

Ali (r.a.) Kamûs kalesine vardı. Meşhur bir kahraman olan Merhab şiir (recez) söyleyerek onun karşısına çıktı. Birbirlerine kılıç vurdular. Hz. Ali ona öyle bir darbe indirdi ki miğferini ve başını ikiye ayırdı. Merhab yere yığıldı. Böylece fetih gerçekleşti.[191]

191. Müslim *Sahîh*, III, 1688 (2124). *Sîretü İbn Hişâm*'da Merhab'ı öldürenin Muhammed b. Meseleme olduğu belirtilmiştir. Doğrusu Merhab'ı öldürenin Ali b.

İbn Ebî Şeybe'nin *Musannef*'inde Leys'den rivâyet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Ben Ebû Cafer'in yanına vardım. Günahlarını ve korktuğu şeyleri zikretti. Ardından ağladı, sonra şöyle dedi: "Cafer bana şöyle anlattı: "Hayber günü Ali (r.a.) kale kapısını yerinden çıkarıp kaldırdı da müslümanlar tırmanarak kaleyi fethettiler. Daha sonra denediler, kapıyı ancak kırk kişi kaldırabildi."

Muhammed b. İshâk Ebû Râfi'den naklen şöyle zikretmiştir: "Bir yahudi Ali (r.a.)'a vurdu ve kalkanını yere düşürdü. O da kalenin bir kapısını eline alarak onu kendine kalkan yaptı. Allah, kalenin fethini Hz. Ali'nin elinde gerçekleştirene kadar bu kapı onun elinde kaldı. Fetihten sonra kapıyı elinden attı. Ebû Râfi' der ki: "Ben, yanımdaki yedi kişiyle Hayber günü kapıyı kaldırıp ters çevirmeye çalıştık, ama çeviremedik." Leys'in Ebû Cafer'den, onun da Câbir'den rivâyet ettiğine göre bu kapıyı ancak kırk kişi kaldırabilmiştir."[192]

İşte bu zamanlarda herkes birbirine Ali (k.v.)'in kahramanlığını, yahudilerin karşısında dimdik durmasını ve böylece Allah Teâlâ'nın onun elleriyle, müslümanları takviye eden zaferi gerçekleştiğini nakletmiştir.

✿

Bu arada Rasûlullah (s.a.)'in kızı Seyyide Zeyneb'in hastalığı da şiddetlendi. Herkes Hayber'den döndükten sonra onu ziyarete gitti. Bir de Rasûlullah (s.a.)'e sevinçli bir haber verildi. Hanımı Mâriye hâmile idi. Belki de Hz. Peygamber (s.a.)'e erkek bir çocuk getirecekti.

Ebû Tâlib (r.a.) olduğudur. (Bk. Taberî, 1579) Bu husus Müslim'in rivâyetinde açıkça ifade edilmiştir. Orada Hz. Ali'nin recez olarak söylediği beyitlerde yer almaktadır. Müslim'in senediyle rivâyet ettiği îtimad ve tercih edilmeye daha lâyıktır. Bk. Sahîhu Müslim, Kitâbü'l-Cihâd ve's-siyer, hadis no: 1708.

192. Bu gazve ile ilgili rivâyetler için bk. Buhârî ve Müslim, Bâbu Gazveti Hayber. Hâfız İbn Kesîr, Hz. Ali'nin Hayber kalesinin kapısını kaldırıp taşıması rivâyetin zayıf saymış ve şöyle demiştir: "Bu haberde cehâlet ve inkıtâ vardır." Aynı şekilde Ebû Cafer el-Bâkır'ın Câbir'den rivâyetini de zayıf görmüştür. (bk. *el-Bidâye ve'n-nihâye*, IV, 189). Şeyh Ebü'l-Hasan en-Nedevî bu konuyu şöyle yorumlamaktadır: "Bu kıssa bir çok tarîktan rivâyet edilmiştir. Bu meşhur bir kıssadır. Eğer sâbit olduğu doğruysa ve aslı varsa böyle bir şeyin meydana gelmiş olması imkansız görülemez. Çünkü ehl-i sünnetin inançlarından birisi de evliyanın kerâmetlerinin hak olduğudur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "**Zekeriyya, onun yanına, mâbede her girişinde orada bir rızık bulur ve "Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?" der; o da: "Bu, Allah tarafındandır. Allah, dilediğine sayısız rızık verir." derdi.**" (Âl-i İmrân, 3/37)" Ali (k.v.) efendimiz de evliyanın efendilerinden ve önde gelenlerindendir."

Mâriye (r.anhâ)'nın hâmile kalmasının sevinciyle, Zeynebü'l-Kübrâ (r.anhâ)'nın hastalığının şiddetlenmesinin üzüntüsü birbirine karıştı.

Ebü'l-Âs b. Rebî' (r.a.)'ın Zeyneb (r.anhâ)'nın şiddetli hastalığından dolayı üzüldüğünün belirtileri açıkça üzerinde görülüyordu. İki yıllık ayrılıktan sonra buluşmaları henüz tamamlanmamıştı. Ebü'l-Âs, benlik ve gururun kendisini günaha sevk ettiği ve insanların ne diyeceklerinden korkarak atalarının dinine uyduğu zaman yaptıklarından ve Hz. Zeyneb hakkında işlediği kusurlardan dolayı şiddetle kendisini kınamaya başladı...

Allah kendisine lütfetmiş ve akrabalarının eline esir düşmüş, kendisini şerefli ve ikram edilmiş olarak geri çevirmişlerdi. Başkalarının yaptığı gibi İslâm'a girmek için bu uğurlu fırsatı güzelce değerlendirmek onu dalâletten nûra çıkarırdı.

Hatta onun önüne daha kıymetli ve daha değerli başka bir fırsat geçmişti. Keşke eşiyle beraber hicret yolculuğuna çıksaydı, o anlarda müslüman olsaydı, eşini savunsaydı, o bedbaht ve günahkar Hebbâr b. Esved ona ulaşamazdı.

Ebü'l-Âs'ın kendisini böyle şiddetle kınaması gönlüne oturuyordu. Fakat genç eşinden uzakta, küfür ve inat çöllerinde kaybettiği ve kör cehâletin peşinde geçirdiği günlere pişmanlığından dolayı gözünden döktüğü yaşlardan başka elinden bir şey gelmiyordu.

Zeyneb (r.anhâ)'nın hastalığı ağırlaştı. Değerli ailesi yanıbaşından ayrılmıyordu. Nihayet hicretin sekizinci yılının başında vâdedilen gün geldi ve onun ruhu Yaratanı'na teslim oldu.

İnanıyorum ki Ebü'l-Âs kaybettiği eşi için kendinden geçmiş, eğilip sevgili eşine tutunmaya ve onunla konuşmaya başlamış, böylece etrafındakileri de ağlatmış, babası (s.a.) üzgün bir halde gelip onu Allah'a emanet edene kadar kimse onu yatağında uzanan eşinden uzaklaştırmaya cür'et edememiştir.

Hz. Peygamber (s.a.) kadınlara: "*Onu tek sayıda üç veya beş defa yıkayın. Sonuncu yıkamada kâfur koyun.*" buyurdu.

İşte o zaman Ebü'l-Âs sendeleyerek eşinin değerli odasından ayrıldı. Onu giden hiçbir yolcunun geri dönmediği son yolculuğa hazırlarlarken, dalgın bakışlarla üzgün bir halde kapıda durdu.

Hz. Zeyneb'in cenaze namazını babası Hz. Mustafa (s.a.) mescidde kıldırdı, sonra onu Medine'nin temiz topraklarına tevdi ettiği kabrine kadar götürdü.

Ebü'l-Âs dün sevgi cenneti olan evine döndü. Zeyneb (r.anhâ)'nın ebedî yolculuğa çıkmasından sonra artık hatıraların ve üzüntülerin evi haline gelmişti. Onun üzüntüsünü hafifleten şeylerden birisi, değerli eşinin devamı olan oğlu Ali ile kızı Ümâme'yi yanında bulmasıydı. Özellikle Ümâme, vefat eden eşini onun gözlerinin önünde canlandıran bir resim oldu. Onu görünce yalnızlığı gidiyor, onun bir tebessümüyle yaraları iyileşiyor, eve çöken üzüntü ve keder dağılıyordu.

Zeyneb (r.anhâ)'nın veda etmesine en çok ağlayanlardan birisi de küçük kardeşi Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) oldu. Onun alışıldık rikkati, kalbini geçmiş hatıralarla dolduruyor, bir anda onu alıp götürüyor, değerli annesi Hatice (r.anhâ) ve merhûme kız kardeşi Rukayye (r.anhâ)'nın hatıralarıyla bir araya getiriyordu.

Hz. Fâtıma'nın ablası için üzüntüsü sadece anlatılan sebeplerden değildi. O, kendisi için bir anne, yâr, arkadaş, dost ve yoldaş olan bir kız kardeş için ağlıyor, Mekke-i Mükerreme'de küçük bir çocukken onunla geçirdiği mutlu ve sâkin günleri hatırlıyordu. O zaman gönlü huzurlu, ailesinin dirlik ve düzeni yerindeydi.

Sanki Hz. Fâtıma'nın gönlünden dudaklarında zayıf, ince bir gülümseme meydana getiren bir şey geçti. Onu birazcık olsun sevindiren o şey acaba neydi?!

O şey, küçük kızı Zeyneb'in, merhum kız kardeşi Zeynebü'l-Kübrâ'nın ismini taşımasıydı. Küçük Zeyneb'in doğumu onun kaybedilen değerli hatırasını yeniden canlandırmış, onun sevgili isminin usanmadan tekrarına vesile olmuştu...

Zehrâ (r.anhâ) kendi kendine 'Babam (s.a.) neden kızıma Zeyneb adını verdi?' diye sordu. Onun ecelinin yaklaştığını hissediyor ve onun adaşı dolayısıyla hatırasının bizim aramızda tekrar edilmesini mi arzu ediyordu?!

Allah seninle olsun, ey babacığım! Allah seninle olsun, ey aramızdan ayrılıp giden kız kardeşim!

Olaylar hızla gelip geçti. Kureyş'in bazı ileri gelenleri, Huzâa kabilesine karşı Bekroğulları'na yardımda bulunarak Hudeybiye sulhünü bozdu. Hudeybiye sulhünde Huzâa kabilesi Rasûlullah (s.a.) ile anlaşmış ve sözleşmiş, Bekroğulları ise Kureyş ile anlaşmış ve sözleşmişti. Onlar düşmanlarından gafil ve emniyet içinde bulundukları halde Vetîr'de[193] onlara gece baskını yaptılar. Onları Harem sınırlarını gösteren dikili taşlara sürene kadar öldürmeye devam ettiler. Huzâalılar, Büdeyl b. Verkâ'nın evine ve Huzâalılar'ın evlerine girdiler. Onlardan yaklaşık yirmi kişi öldürülmüştü. Bu cinayete katılan Kureyş'in ileri gelenleri, kimsenin kendilerini bilip tanımayacağını ve Rasûlullah (s.a.)'e yaptıklarının haberinin ulaşmayacağını zannederek evlerine girdiler.

Sonra Kureyş geri çekilip yaptıklarına pişman oldu. Bu yaptıklarının kendileriyle Rasûlullah (s.a.) arasındaki ateşkesi ve anlaşmayı bozmak demek olduğunu anladılar. Hâris b. Hişam ile Abdullah b. Ebû Rebia; Safvan b. Ümeyye, Süheyl b. Amr ve İkrime b. Ebû Cehl'e gidip kendileri ile Muhammed (s.a.) arasında bir anlaşma ve belirlenmiş bir ateşkes olduğu halde Huzâa'ya karşı Bekroğulları'na yardım ettikleri için onları kınadılar. Yaptıklarının bu anlaşmayı bozmak demek olduğunu söylediler.

Ardından Hâris b. Hişam ile Abdullah b. Ebi Rebia, Ebû Süfyan Sahr b. Harb'ın yanına vardılar. "Bu mutlaka düzeltilmesi gereken bir iştir. Vallâhi bu iş düzeltilmezse muhakkak Muhammed ashabıyla birlikte gelip bizi Mekke'den zorla sürer, çıkarır." dediler. Ebû Süfyan: "Vallahi bu iş, benim ne içinde bulunduğum, ne de tamamen dışında kaldığım bir iştir. O yüzden bunun sorumluluğu bana yüklenemez. Vallahi bu konuda bana ne danışılmış, ne de haberini alınca onu onaylamışımdır. Vallahi, şayet zannım beni doğrularsa Muhammed kesinlikle bize savaş açacaktır! Zannım beni her zaman doğrulamıştır! Her halükarda bu işi haber almadan Muhammed'e giderek barış anlaşmasını yenilemesi ve anlaşma süresini uzatması konusunda onunla konuşmam gerekecek!" dedi.

Amr b. Sâlim el-Huzâî, yanına Huzâa'dan kırk süvari alarak Rasûlullah (s.a.)'den yardım istemek ve başlarına gelenleri, Kureyş'in Bekroğulları'na destek olup onlara adam, silah ve at yardımında bulunduklarını, Safvân b. Ümeyye'nin Kureyş ileri gelenlerinden bir

193. Arafat dağı ile Edam arasında bir yer.

toplulukla kılık değiştirerek saldırıya katıldıklarını ve bizzat kendilerinden insanları öldürdüklerini anlatmak üzere yola çıktı.

Rasûlullah (s.a.): *"Eğer kendime yardım ettiğim şeylerle Ka'boğulları'na yardım etmezsem, ben de yardım görmeyeyim! Varlığım kudret elinde bulunan Allah'a yemin olsun ki kendimi, âilemi ve ev halkımı koruduğum şeylerle, onları da koruyacağım."* buyurdu.[194]

İşte Allah Teâlâ'nın karanlıkları İslâm'ın nûru ile aydınlatması için Rasûlullah (s.a.) çok büyük bir hâdise olan Mekke-i Mükerreme'nin fethi için hazırlanıyor, Allah Teâlâ'nın müslümanlara vâdettiği güçlü zafere yaklaşıyordu. Herkes bu büyük zafere bizzat hazırlanmıştı, Hepsi kendisini bu büyük şereften bir pay almaya hazırlıyordu.

Hz. Peygamber (s.a.) insanlara hazırlanmalarını emretti. Bu işi gizli tuttu ve: *"Allah'ım! Yurtlarına ansızın varıp kavuşuncaya kadar Kureyş'ten gözleri ve haberleri tut (görmez ve işitmez et)"* diye dua etti.

Hâtıb b. Ebû Beltea, Mekke'den hicret eden, Bedir savaşına katılan, Kureyş'in kendisinden olmayıp sonradan yanaşma olan bir kimseydi. Mekke'de âilesi, aşireti ve çocukları vardı. Onları koruyacak Kureyş içinde hiçbir akrabası yoktu. O böyle bir imkandan mahrum olunca Kureyş'ten kendisine bir destek sağlayıp bu sayede yakınlarını korumaları için bir mektup yazarak Rasûlullah (s.a.)'in kendilerinin üzerine yürüyeceğini haber vermek istedi. Mektubu bir kadına verdi. Mektubu Kureyş'e ulaştırması şartıyla da ona ücret verdi. Bu yanlış bir tasarruftu. Allah onu bağışlasın. Rasûlullah (s.a.) onun hakkında hayır söz söyledi ve *"Belki de Allah, Bedir savaşına katılmış olanlara bakıp: "Siz istediğinizi yapın! Ben sizi bağışlamışımdır!" buyurmuştur."* buyurdu.[195]

Kadın bu mektubu saçının örgüleri arasına koymuş, sonra da yola koyulmuştu. Hâtıb'ın bu uygunsuz davranışı ile ilgili Allah Teâlâ'dan Hz. Peygamber (s.a.)'e haber geldi. Bunun üzerine Hz. Ali ve Hz. Zübeyr'i gönderdi ve *"Acele gidin! Hâh bahçesine[196] vardığınızda orada, hayvan üzerinde giden ve yanında Kureyş'e gönderilmiş bir mektup bulunan bir kadın bulacaksınız."* buyurdu.

194. bk. *Sîretü İbn Hişâm*, II, 397; *Zâdü'l-meâd*, I, 421.
195. *Zâdü'l-meâd*, I, 421. Bu kıssanın tamamı sahih kaynaklarda geçmektedir.
196. Medine ile Mekke arasında, Medine'ye 12 mil uzaklıkta bir yer.

Ali (k.v.) eşini ve çocuklarını (r.anhüm) bıraktı ve Zübeyr (r.a.) ile atlarını seğirterek yola koyuldular. Nihayet o yerde kadını buldular ve onu binitinden indirdiler.

Kadına: "Yanında mektup var mı?" diye sordular.

Kadın: "Yanımda mektup yok." dedi.

Kadının eşyasını aradılar, fakat bir şey bulamadılar.

Ali (k.v.) kadına şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki ne Rasûlullah (s.a.) yalan söyler, ne de biz yalan söyleriz! Vallahi, ya sen bu mektubu çıkarır verirsin, ya da seni soyarız!"

Kadın Ali (k.v.)'in ciddi olduğunu görünce: "Yüzünü çevir" dedi. O da yüzünü çevirdi. Kadın başındaki örgüleri çözdü, mektubu oradan çıkarıp onlara verdi. Onlar da mektubu Rasûlullah (s.a.)'e getirdiler.

Ali (k.v.)'in mektubu kadından alıp getirme konusundaki ısrarı, ancak kendisinde bulunan güçlü ve köklü imana, Rasûlullah (s.a.)'in haber verdiği bir hususta O'na yüksek îtimadına delalet eder.

Ali (k.v.) âilesinin yanına döndü. Herkes Rasûlullah (s.a.)'in Mekke-i Mükerreme'ye hareket emrini bekliyordu.

Sekiz yıldır uzak kaldığı vatanına dönüş yaklaştığı için o gece Fâtımatü'z-Zehrâ'yı uyku tutmadı. Mü'min, kahraman ve cesur eşi ile konuşmaya, onunla birlikte geçip giden çocukluğunun hatıralarını yad etmeye koyuldu. Sanki ona şöyle soruyordu:

Ne dersin Mekke sekiz sene önce terk ettiğimiz gibi mi duruyor, yoksa zamanla değişti de hâdiseler onun bizim içinde doğup büyüdüğümüz alametlerini ortadan mı kaldırdı?!

Doğduğum âilemin ve sevdiklerimin evi, ne dersin olduğu gibi duruyor mu, yoksa düşman oraya saldırıp harap mı etti, yok olmuş bir yıkıntı ve metruk bir harabe haline mi getirdi?!

Ey Ebü'l-Hasan, aceba Kabe-i Şerife olduğu gibi duruyor mu?

Güzel güvercinler onun korumasında güvenle yükseliyor mu, yoksa zâlim ve sapık putperestlik, ahmak câhiliyyet onları korkuttu da orada üzgün, mahzun ve kanadı kırık bir halde büzüldüler mi?

Ali (k.v.) Hz. Fâtıma'ya şöyle cevap veriyor: Ey Ümmü'l-Hasan, onu göreceğimiz gün yakın. Birkaç gün geçmeden zamanın neleri yok ettiğini ve değiştirdiğini kendimiz göreceğiz...

İkisi de yatıp uzandılar. Hz. Zehrâ hâlâ Mekke'yi hayal ediyordu. Kendi kendine şöyle soruyordu: Çocukken oyun oynadığımız yerler, aceba kendisinden ayrılan dostları hatırlıyor mu, yoksa geçen günler ve uzun yıllarla birlikte onları unuttu mu? Bugün artık onlardan hiçbirini tanımaz ve hiçbir cevap vermez hale mi geldi?

Hayali onu alıp sevgili annesi Hatice (r.anhâ)'nın kabrinin olduğu yere götürdü. Oradan Ebû Tâlib'in, âileden ve akrabadan başkalarının kabirlerine doğru kanatlandırdı. Mekke hâlâ bu değerli emanetleri koruyor mu, yoksa kendisine emanet edilen bu değerli ebediyet yolcularını kayıp mı etti?!

Zehrâ (r.anhâ)'nın gözlerine uyku girmedi. Çünkü kaybolup giden sevdiklerini hatırladığı için gözünden boşalan yaşlarla kendinden geçmiş haldeydi. Derken kapı çalındı. Ali (k.v.) gecenin bu vakti kapıyı kimin çaldığını görmek için hemen kalktı. Demek ki onun da gözüne uyku girmemişti. Kapıyı açtı. Hz. Zehrâ (r.anhâ) da hatıraları yad etmenin tesiriyle gözleri nemli bir halde yatağından doğruldu. Bir de ne görsün müşriklerin sancaktarı, insanları müslümanlarla savaşmaya teşvik eden, Uhud şehidleri ile kendisinin ve Hz. Ali'nin amcası Hamza (r.a.)'a olmadık şeyler yapıp onların ciğerlerini yiyen Hind b. Utbe'nin kocası Ebû Süfyan b. Harb önünde duruyor.

Ebû Süfyan konuşmaya başladı ve Muhammed (s.a.)'in Mekke'ye yürümek için hazırlandığı haberi Kureyş'e ulaşınca nasıl Medine'ye geldiğini anlattı. Bu arada kendisini korkutan İslâm'ın gücünü ve Mekke'ye yürümeye hazırlanan orduyu gördü. Ardından kızı Ramle'nin, yani Ümmü Habîbe'nin yanına vardı. Daha Ebû Süfyan Peygamberimiz (a.s.)'ın döşeğine oturmaya niyetlenmeden Hz. Ümmü Habîbe, onun müşrik olduğu halde üzerine oturmasını istemediğinden döşeği hemen dürüp babasını üzerine oturtmadı. Üzgün bir şekilde oradan ayrılıp Hz. Peygamber (s.a.)'in yanına vardı. O'nunla konuştu, fakat O kendisine bir cevap vermedi. Bunun üzerine Ebû Süfyan kendisine şefaat etmesi/aracı olması için Ebû Bekir (r.a.)'a, sonra da Ömer (r.a.)'a gitti. Hz. Ömer şöyle diyerek onu reddetti:

"Ben sizin için mi Rasûlullah (s.a.)'e gidip şefaat dileyeceğim?! Vallahi, ben küçücük bir karıncadan başkasını bile bulamasam, yine de onunla bir olur sizinle çarpışırım!"[197]

197. Vâkıdî, *Meğâzî*, II, 791; *Sübülü'l-hüdâ ve'r-raşâd*, V, 304-309.

Ebû Süfyan nefesini toplayana kadar sustu. Sonra Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'e şöyle dedi:

"Ey Ali! Şu cemaat içinde akrabalık yönünden bana en yakın olan sensin! Ben bir iş için geldim. Umduğumu elde edemeden, geldiğim gibi geri dönüp gitmeyeyim. Rasûlullah (s.a.)'e gidip benim için şefaatçi ol!"

Ali (k.v.) ise ona şöyle cevap verdi: "Yazıklar olsun sana ey Ebû Süfyan! Vallahi, Rasûlullah (s.a.) bir işe karar vermiş, artık bu iş hakkında onunla konuşamayız."

Bunun üzerine Ebû Süfyan, o ana kadar susup konuşmayan Zehrâ (r.anhâ)'ya döndü. Uykudan yeni uyanan ve annesinin önünde oynamaya başlayan Hasan (r.a.)'ı işaret ederek: "Ey Muhammed'in kızı! Şu yavrucuğuna söylesen de, iki taraf halk arasında himayeci olduğunu söylese olmaz mı? O, böyle yaparsa zamanın sonuna kadar Arapların ulusu olur!" dedi.

Hz. Fâtıma sâkin ve yavaşça: "Vallahi, benim bu yavrum ne insanlar arasında himayeci olacak yaşa gelmiştir, ne de Rasûlullah (s.a.)'e karşı bir kimse himayeye alınabilir!" dedi.

Ebû Süfyan, bitkin bir halde gitmek üzere kalktı. Kapının yanında biraz duraksadı ve ümitsiz bir halde şöyle dedi:

"Ey Ebü'l-Hasan! Ben işlerin bana karşı çok zorlaşmış olduğunu görüyorum. Sen bana bir öğüt ver!"

Hz. Ali: "Vallahi, ben senin için yararlı olabilecek bir şey bilmiyorum. Fakat, sen Kinâne oğulları'nın seyyidisin! Kalk, iki taraf halkını uzlaştırmak için himayene aldığını ilân et! Sonra da yurduna git!" dedi.

Ebû Süfyan çok bitkin bir halde:

"Bunun bana bir yarar sağlayacağını sanıyor musun?" diye sordu.

Hz. Ali (r.a.) bir an sustu, sonra şöyle dedi:

"Hayır! Vallahi, yarar sağlayacağını pek zannetmiyorum. Fakat senin için bundan başka yapılacak bir şey de bulamıyorum!

Ebû Süfyan çekip gitti. Ali (k.v.)'in söylediklerini yapmaya karar vermişti.

Hz. Ali ve Hz. Fâtıma kapılarını kapattılar ve oturup Allah'ın müslümanlara rahmetinden bahsetmeye başladılar. Artık Kureyş'in efendileri, hor ve hakir bir halde müslümanların yanına geliyorlardı. Halbuki daha önce İslâm'a ve müslümanlara karşı büyüklenenler onlardı. Onlar geçmişte güçlerinin yettiği herkese işkence etmişlerdi. Hz. Hasan uyuyup gecenin yarısı geçene kadar oturup konuşmaya devam ettiler ve şehirlerin anası (Ümmü'l-kurâ), Kabe-i Şerife'nin karargâhı, çocukluklarının geçtiği Kureyş'in yurduna beklenen dönüşün düşünü görerek uyudular.

Hz. Zehrâ Mekke'ye geri dönüşün hayalini kurarak ve zihninden hatıralar bir film şeridi gibi geçtiği halde sabaha doğru sevinçle ve yerinde duramaz bir vaziyette uyandı. Sanki babasının dâvetini herkese ilan ettiği günü hatırlamıştı. Küçük bir kızken O'nun için korktuğu ve O'na bir eziyet gelmesinden endişe ettiği için ardından gittiği zamanlarda başından geçen zor sahneleri hatırladı. Genç bir kızken kendisini misal getirip "*Ey Muhammed'in kızı Fâtıma, malımdan dilediğini iste. Ama seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez.*" demesini hatırladı. Babasını sürekli gözetip koruyan şefkatli bir eş olan annesini hatırladı. Ebû Tâlib Mahallesi'ndeki öldürücü muhâsarayı hatırladı. Sıkıntılara rağmen Allah Teâlâ'nın devamlı kendileriyle olduğunu hatırladı. Herkes müslüman olacağını temenni ederken Ebû Tâlib'in vefât ettiği nâzik günü hatırladı. Değerli annesinin ölümünü, Ebû Tâlib'in ve annesinin (r.anhâ) ölümü sebebiyle babasının ne kadar üzüldüğünü hatırladı. Kendi hicreti sırasında meydana gelen hâdiseler zihnine geldi. Her şeyi unutsa bile asla kâfir ve günahkar Huveyris b. Nukayz b. Vehb b. Abd b. Kusay'ın develerine dürttüğü, kendisini ve kız kardeşini sahrânın engebeli arazisine düşürdüğü o anları unutamazdı. Yine kâfir ve günahkar Hebbâr b. Esved'in kız kardeşi Zeyneb'e yaptıklarını, onun çocuğunu çölün kumları üzerine düşürmesini, ölümünün de bu yüzden olmasını hatırladı. Hâlid b. Velîd ve Amr b. Âs gibi kendi istekleriyle müslüman olan[198] Kureyş'in kahramanlarını hatırladı. Bu hatıralar şeridini Bilal b. Rebâh'ın sabah namazı için okuduğu ezanın hoş sesi kesti.

Beled-i Harâm'a doğru yönelen on bin müslümandan oluşan heybetli İslâm ordusu harekete geçti. Fâtımatü'z-Zehrâ günlerin kendi tabiî mecrâsında akmaya başladığını düşündü. Babası kendi beldesinden

198. *es-Sîre*, IV, 38.

muhâcir olarak ve gizlenerek çıkmıştı. İşte O, bugün Mekke halkına rağmen başı dik ve çok şerefli bir şekilde oraya dönüyordu.

Sadece Mekke'ye yürümeye hazırlanılmasının zikredilmesi bile Hz. Zehrâ (r.anhâ)'nın nefsinde ve kalbinde hemen akis bulmuştu. Böylece denge sağlanmış, çektikleri sıkıntı ve mahrumiyet kendileri için izzet ve ikram, Mekke ehlinden kâfirler için ise bir alçaltma olmuştu. Kendisinden kovuldukları Emin Belde'nin kapıları tekrar kendilerine açılmış, genişliği/ferahlığı onlara sunulmuştu.

Hicretin 8. yılının mübârek Ramazan ayından on gün geçtikten sonra ordu harekete geçti. Rasûlullah (s.a.) ordunun başındaydı ve Medine'de yerine Ebû Rühm el-Gıfârî'yi vekil bıraktı.

Hz. Zehrâ, muzaffer dönüşe ve açık zafere şâhit olmak için Hz. Peygamber (s.a.)'in âilesinden yola çıkanlarla birlikte çıktı. Zafer yolunda ilerlerken, kız kardeşi Ümmü Külsûm ile birlikte hicret yurdu Medine'ye giderken yolda neredeyse ölümüyle yüzyüze geldiği yeri gözden kaçırmadı.

Hatırlayınca üzüntüsü harekete geçti. Rukayye ve Zeyneb neredeydi? Onlar da kendisi gibi sıkıtılara maruz kalarak hicret etmişlerdi. Sonunda onlar hakkında Allah'ın hükmü nâzil olmuştu. İşte üç kız kardeşinden geriye sadece birisi, yani Ümmü Külsûm kaldığı, diğer ikisi ise Medine'nin toprağına verildiği halde Mekke'ye dönüyordu.

Ümmü'l-kurâ'ya yaklaşana kadar bu hayaller onun yanından ayrılmadı. Üzüntü ve kederin acısı kendisinden gitmeden kafile Merru'z-zahrân'a ulaştı. Hz. Peygamber (s.a.) ordusunu nihai savaş için beklemek ve hazırlamak için orada topladı.

Sonra daha sabah olmadan Ebû Süfyan b. Harb, Rasûlullah (s.a.)'in boz katırının üzerinde Abbâs b. Abdülmuttalib'in terikisinde çıkageldi. Mekke halkı hakkında Rasûlullah (s.a.)'in emrini beklemek üzere o gece Abbâs (r.a.)'ın yanında kaldı. Sabah olunca da Hz. Peygamber (s.a.)'in huzuruna girdi ve müslüman oldu.

Abbâs (r.a.): "Yâ Rasûlallah, Ebû Süfyan övünmeyi sever, onun için övüneceği bir şey lütfetsen olmaz mı?" dedi.

Hz. Mustafa (s.a.): *"Olur! Kim Ebû Süfyan'ın evine girer, sığınırsa, ona eman verilmiştir. Kim kapısını üzerine kapayıp evinde*

otururbut, ona eman verilmiştir. Kim Mescid-i Haram'a girer, sığınırsa, ona eman verilmiştir."[199] buyurdu.

Hz. Mustafa (s.a.) Abbâs (r.a.)'a, Allah'ın ordusu geçerken onun ihtişamını görsün diye Ebû Süfyan'ı vadinin daraldığı dağ boğazının yanında tutmasını emretti. Mü'minlerin ordusu, hicretin 8. yılının Ramazan ayının on yedisi Çarşamba günü sabahı Merru'z-zahrân'dan Mekke'ye hareket etti.

Ebû Süfyan müslümanların ordusunun ihtişamından göreceğini görmüştü. Dönüp Mekke'ye vardı. Herkesin işiteceği bir yerde durdu ve şöyle seslendi:

"Ey Kureyş topluluğu, işte Muhammed karşı koymaya güç yetiremeyeceğiniz bir orduyla gelmiş bulunuyor. Kim Ebû Süfyan'ın evine girer, sığınırsa, ona eman verilmiştir. Kim kapısını üzerine kapayıp evinde otururusa, ona eman verilmiştir. Kim Mescid-i Haram'a girer, sığınırsa, ona eman verilmiştir."

İnsanlar evlerine dağıldılar ve Mescid-i Harâm'a girdiler. Rasûlullah (s.a.) sahâbenin önde gelenlerinin arasında Zî Tuvâ'ya ulaştıktan sonra Allah'ın kendisine ikram ettiği bu nimetten dolayı Allah için tevâzuundan neredeyse dudakları ve çenesi arasındaki kıllar binitine değecek kadar başını önüne eğmiş bir halde duruyordu.

Ordusunun Mekke'ye girişini tanzim etti. Herbirinin başında sahâbenin büyüklerinden birisi olduğu halde onları gruplara ayırdı. Ensâr'ın sancağı Sa'd b. Ubâde el-Ensârî'de idi. Boğazdan Ebû Süfyân'ın yanından geçerken ona: "Bugün en büyük harp günüdür! Bugün Kabe'de kan dökmenin helâl kılındığı bir gündür. Allah bugün Kureyş'i hor ve hakîr kılacaktır." dedi.

Rasûlullah (s.a.) Ebû Süfyan ile aynı hizaya gelince Ebû Süfyan: "Yâ Rasûlallah! Sa'd'ın ne söylediğini işitmedin mi?" dedi.

Peygamberimiz (a.s.): *"O ne söyledi ki?"* diye sordu.

Ebû Süfyan: "Şöyle şöyle söyledi." diyerek Sa'd'ın söylediklerini haber verdi.

Hz. Osman ve Hz. Abdurrahman b. Avf: "Yâ Rasûlallah, Kureyş arasında ona bir saldırı olmasından emin olamayız." dediler. Bunun

199. *es-Sîre*, IV, 39.

üzerine Rasûlullah (s.a.): *"Bugün Kabe'nin şanının yükseltileceği bir gündür! Bugün Allah'ın Kureyş'i yücelteceği bir gündür!"* buyurdu. Sonra Sa'd'a adam göndererek sancağı onun elinden aldı ve oğlu Kays b. Sa'd b. Ubâde (r.a.)'a verdi.

Hz. Peygamber (s.a.) halasının oğlu ve Hz. Hatice'nin kardeşinin oğlu Zübeyr b. Avvâm (r.a.)'a sancağını Mekke'nin yukarı tarafındaki Hacûn'a dikmesini emretti ve ona: *"Ben yanına gelene kadar sana sancağı dikmeni emrettiğim yerden ayrılma."* buyurdu.

Zübeyr (r.a.)'ın süvari bölüğü Hacûn'a ulaşınca Abbâs b. Abdülmuttalib (r.a.) ona: "Ey Ebû Abdullah! Rasûlullah (s.a.) sana bayrağı tam buraya dikmeni emretti." dedi.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) bu duruma ne kadar sevinmişti. Babasının sancağı değerli anesinin yattığı yerde yükseliyordu. Zafer anlarının zirvesinde bile babasının annesine gösterdiği bu az rastlanır vefâkarlıktan dolayı Hz. Fâtıma'nın gözleri yaşardı. Onun ölümünden önce rüyasında canlandırdığı şeyi temiz ruhunun görmesi, Allah Teâlâ'nın Nebîsi'nin sancağının yukarılarda dalgalandığını ve şirkin sancağının ebediyete kadar Mekke-i Mükerreme'den koyboldığuna şahit olması için zaferleri onun civarında taçlandırmayı unutmadı.

Rasûlullah (s.a.)'in çadırı Hacûn'da mü'minlerin annesi Hatice (r.anhâ)'nın kabrine yakın bir yerde kuruldu. Kızı Zehrâ (r.anhâ) da ona eşlik etti. Bu büyük sevinç, Mekke'den hicret ederken Huveyris'in devesine dürttüğü yerden geçtiğinden bu yana ona elem veren bütün üzüntülerini unutturmuştu. Fakat babası bunu unutmadı.

İşte O kumandanlarına ancak kendileri ile savaşanlarla savaşmalarını tembihliyordu. İsimleri ile sayarak bir grup insanı istisnâ etti. Kabe'nin örtülerinin altında bile bulunsalar onların öldürülmelerini emretti. Onlardan birisi de Huveyris idi. Onu Zehrâ (r.anhâ)'nın kocası yakalayıp öldürmüştür.

Müslümanlar seslerini yükseltmeye başladı. Dağlar, on bin müslümanın sesine kulak verirken haşyet ve korkudan neredeyse parçalanıyordu. Onlar şöyle bağırıyordu:

Allah en büyüktür, Allah en büyüktür. Bir tek olan Allah'tan başka ilah yoktur. O vaadini yerine getirdi. Kuluna yardım etti/muzaffer kıldı. Kendi ordusunu üstün kıldı. Tek başına bütün düşman gruplarını helâk etti. Allah'tan başka ilah yoktur ve Allah en büyüktür.

Hz. Mustafa (s.a.) çadırına girdi. Zehrâ (r.anhâ) da kendisini orada bekliyordu. Peygamberimiz (a.s.) burasını en büyük fethi idare ettiği bir karargah edinmişti. İşte orada şu âyeti okudu:

"De ki: Hak geldi; bâtıl yıkılıp gitti. Zaten bâtıl yıkılmaya mahkumdur."[200]

Müslümanların coşkusu arttıkça artıyor, zafer ve destek yüce zâtının kudret elinde olan Allah'ı tekbir, tehlil ve senâ ederek seslerini yükselttikçe yükseltiyorlardı.

Acaba ölüler de bu muazzam sadâyı işitmiş miydi?

Yâsir'in annesi, babası (r.anhümâ), onlarla beraber cihad edip daha önce Mekke'de şehid olan mü'minler bu sesi duymuş muydu?!

Mü'minlerin annesi Hz. Hatice (r.anhâ) da işitmiş miydi?

Rasûlullah (s.a.) bize ölülerin ayak seslerini işittiklerini ve selama karşılık verdiklerini, onlardan bazısının azâba uğratıldığını, bazılarının da nimetlendirildiğini haber veriyor.

Durum böyle olduğuna göre mü'minlerin annesi Hz. Hatice'nin kendi âleminde bu güçlü ve açık zafere çok sevindiğine hiç şüphe etmiyoruz.

Hübeyre b. Ebû Vehb el-Mahzûmî'nin hanımı olan Ümmü Hâni bint Ebû Tâlib şöyle anlatır:

Rasûlullah (s.a.) Mekke'nin yukarı tarafına konaklayınca Mahzumoğulları'ndan iki adam benim yanıma kaçıp sığındılar. -İbn Hişâm onların Hâris b. Hişâm ve Züheyr b. Ebû Ümeyye b. Muğîre olduğunu söyler- Kardeşim Ali b. Ebû Tâlib benim yanıma geldi. Onları gördü ve "Vallâhi, onları mutlaka öldüreceğim." dedi. Evimin kapısını o ikisinin üzerine kapattım, sonra Mekke'nin yukarı tarafında bulunan Rasûlullah (s.a.)'in yanına vardım. O'nu üzerinde hamur izi bulunan bir kaptan yıkanırken buldum. Kızı Fâtıma, Efendimiz'in elbisesi ile O'na siper oluyordu. Gusledince elbisesini aldı ve ona sarındı. Sonra da sekiz rekat kuşluk namazı kıldı. Ardından bana yöneldi ve: "*Hoş geldin ey Ümmü Hâni. Seni buraya getiren nedir?*" buyurdu. Ben de O'na bana sığınan iki adamla Ali'nin durumunu haber verdim. Bunun

200. el-İsrâ, 17/81.

üzerine: "*Senin himâye ettiğini biz de himâye ettik. Senin eman verdiğine biz de eman verdik. O ikisini öldürmesin.*" buyurdu.[201]

Hz. Mustafa (s.a.), coşkun fetih dalgasının ardından insanlar sâkinleşene kadar bir miktar istirahat etti. Ardından çok kalabalık bir topluluğun ortasında Beyt-i Harâm'a geldi. Devesinin üzerinde Kabe'nin etrafında yedi kez dönerek tavaf yaptı. Tavafını tamamlayınca, emretti ve O'nun için Kabe açıldı. Sonra Kabe'nin kapısının üzerinde durdu ve insanlara fetih hutbesini îrâd etti.

Ardından şöyle buyurdu: "*Ey Kureyş topluluğu, şimdi benim size ne yapacağımı düşünüyorsunuz?*" Onlar da "Hayır ve iyilik yapacağını düşünüyoruz. Sen kerem ve iyilik sahibi bir kardeş; kerem ve iyilik sahibi bir kardeş oğlusun." dediler. Bunun üzerine: "*Haydi gidiniz! Hepiniz serbestsiniz.*" buyurdu.

Hareket ve kalabalıkla dolu sıcak bir günün ardından akşam hafif bir serinlikle geldi. Şehirlerin anası Mekke kanatlarını geri dönen Muhâcirler'e, onlarla beraber misafir gelen Ensâr'a ve diğer müslümanlara uzattı. Allah'ın yardımı, Muhammed (s.a.) gibi bir peygamber komutanın etrafında toplanan benzeri asla görülmemiş bu kalabalığı koruyup gözetiyordu. Meleklerin esintisi etrafta dolaşıyor, Allah'ın taraftarlarının kalbleriyle musâfaha edip şeytanın taraftarlarına galebe çalmalarını tebrik ediyordu.

O sırada Fâtımatü'z-Zehrâ babasından (s.a.) uzakta değildi. Yatağında uyanıktı ve uyuyamıyordu. O sâkin gecede annesi temessül etse de o güzel ve uğurlu gününde sevgili Peygamberi'ni yukarıdan seyretse kendisini ne kadar hoşnut ederdi!

Keşke Medine'de yatan iki kız kardeşi de temessül etse, geri dönmeleri ilahi kaderde yazılmamış olan beled-i Atîke/Mekke'ye ruhları uçup gelse, âileden ve dostlardan geride kalanları dolaşsa ve bu büyük zaferin sevincine ortak olsaydı!

Kim bilir birlik ve uyumun bulunduğu, hayatın sevgi ve huzurdan ibâret olduğu babasının mutlu evindeki temiz çocukluk hatıraları için Hz. Fâtıma'nın kalbi ne kadar hassaslaştı?

Kabe-i Müşerrefe'nin üzerinden sabah namazı için ezan okuyan Bilal (r.a.)'ın tatlı sesini işitene kadar bu şekilde gözüne uyku girme-

201. *es-Sîre*, IV, 47; ayrıca bk. *el-İstîâb*.

den uyanık gecelemek onun hoşuna gitmişti. En mukaddes haremin üzerinden onun getirdiği tekbir sesleri yükseliyordu. Bütün kâinat bu çağrının yüceliğine boyun eğiyor, mü'minler ilk defa putlardan temizlenmiş Beyt-i Atîk'te sabah namazının farzını kılmak için Mescid-i Harâm'a koşmak üzere yataklarından kalkıyordu.

Ali (k.v.) sabah namazına çıkmak için hazırlanırken şöyle dedi:

"Uyudun mu, ey Ümmü'l-Hasan?"

Harem-i Şerîf'in üzerinden İslâm'ın sesi yükselmesiyle sevinç gözyaşlarına boğulan, Mescid-i Haram'da hep birden namazı edâ etmek üzere toplanacak yaklaşık on bin müslümanın mehabetli duruşunun tesiri altında kalan Hz. Fâtıma şöyle cevap verdi:

"Hayır... uyumadım, ey Ebü'l-Hasan. Tam uyanık bir halde zaferle dönüşümüzün tadını çıkarmak istedim. Uyuduğum zaman bütün bu gördüklerimin uykuda görülen bir rüya olmasından endişe ettim."

Sonra namaz kılmak için kalktı. Uzun süre uykusuzluktan sonra biraz kestirdi.

Sabah olunca, kendisinin ve Hz. Ali'nin çocukluğunun geçtiği eve gitme arzusu içine düştü. Fakat bu ev hicretin ardından Akîl b. Ebû Tâlib'in eline geçmişti. O gün Üsâme b. Zeyd (r.a.), Hz. Peygamber (s.a.)'e: "Mekke'deki evine inecek misin?" diye sormuş, o da: "*Akîl bize ev bark mı bıraktı ki!*" buyurmuştu.[202]

Tercih edilen görüşe göre Resûlullah (s.a.) Mekke'nin yukarı tarafındaki Hacûn'da kendisi için kurulan çadırda kaldı.

İnsanlar bölük bölük Allah'ın dinine girdiler.

Bu esnada Hevâzin ve Sakîf kabilesinin önde gelenleri toplandılar. Birbirlerine destek oldular, askerlerini bir araya getirdiler ve azgınlık yaptılar. Mâlik b. Avf en-Nasrî onları bir araya topladı. Hz. Peygamber (s.a.), on bin kişi Muhâcirler'den ve Ensâr'dan, iki bin kişi de Mekke halkından olmak üzere on iki bin müslümanla hicri 8. yılın Şevval ayından altı gece geçtikten sonra Cumartesi günü onlara doğru Mekke'den harekete geçti.

Hz. Mustafa (s.a.) Huneyn vadisinde onların üzerine yürüdü. Huneyn vadisi ile Mekke arası, üç günlük yürüme mesafesidir. Müslü-

202. *es-Sîre*, IV, 49; *Târîhu't-Taberî*, Mekke Fethi.

manlar onları yenip güçlü bir zafer elde ettiler. Allah Teâlâ kendilerine pek çok ganimet lütfetti. Hz. Mustafa (s.a.) ganimetten ilk olarak kalpleri İslâm'a ısıtılanlara (müellefe-i kulûb) verdi, hem de onlara çokça ihsanda bulundu.

Hz. Zehrâ (r.anhâ) kendi kendine 'Acaba babam Mekke'de evimiz olması için hangi evi seçecek?' diye sordu.

Aynı şekilde Ensar da fetihten ve Huneyn gününden sonra birbirlerine sordular. Hz. Peygamber (s.a.)'in fetihten sonra müslüman olanlardan dolayı sevincini, onları İslâm'a kaynaştırmak için hırs gösterdiğini ve uzun süre gurbette kaldıktan sonra Mekke'ye dönmeyi arzu ettiğini görünce O'nun artık Mekke'de ikamet edeceğini zannettiler.

Ensardan bir kimse: "Artık vallahi Rasûlullah (s.a.) kavmine kavuştu, başkalarını ne yapsın!" dedi.

Ensâr'ın şâiri Hassân b. Sâbit de Huneyn ganimetlerinden Ensâr'a pek bir şey vermeyip müellefe-i kulûba fazlaca ihsanda bulunmasından dolayı Hz. Peygamber (s.a.)'e serzenişte bulunan şu şiiri söyledi:

Sen Peygamber'e var ve de ki: Ey insanlar sayılırken,
Mü'minler için en hayırlı sığınak olan zat,
(Seni) barındıran, yardım eden bir kavim karşısında,
Uzak olan Süleym neye çağrılıyor?!
Allah onları "Ensar" diye isimlendirdi, çünkü onlar,
Harbin en kızgın zamanında hidayet dinine yardım ettiler,
Allah yolunda yarıştılar, zamanın felaketlerine sabrettiler.
Korkmadılar, yılmadılar.
Senin sebebinle bütün insanlar bize karşı birleşmişlerdi,
Bizim ise kılıçlarımızla mızraklarımızdan başka sığınağımız yoktu.
Asla gevşemedik, yılmadık; bütün insanlar tökezlediği halde,
Daha bizde bir zafiyet belirtisi göremediler.

Bu ses Mekke'de bulunan herkesin kulağına gittiği gibi Fâtıma (r.anhâ)'nın da kulağına gitti. Özellikle Ensar'dan gelen bu serzenişin boş yere olmadığını takdir etti. Babasının (s.a.) bir çıkış yolu bulacağından bütünüyle emin olmakla birlikte O'nun yüzyüze geleceği zor durumdan dolayı O'nun adına tasalandı.

Fakat içini kaplayan bu darlık da neyin nesiydi?

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) durumun ne olduğunu tam olarak bilmiyordu. Nihayet babasının çadırında Ensâr'ın ileri gelenlerinden Sa'd b. Ubâde'yi kabul ederken aralarında geçen konuşmayı işitti. Sa'd (r.a.), Ensâr'ın içlerinde O'nun hakkında hissettiklerini şikâyet etti.

Hz. Mustafa (s.a.) ona: "*Ey Sa'd! Bu hususta sen neredesin/ne görüştesin?*" diye sordu.

Sa'd (r.a.): "Yâ Rasûlallah! Ben de ancak kavmimden bir ferdim." dedi.

Fâtıma (r.anhâ) babasının ona bir darlık ve kızgınlık göstermediğini, yüzünde azıcık bile olsa öfkelendiğini gösteren bir şey görünmediğini fark etti. Bilakis Sa'd (r.a.), Rasûlullah (s.a.)'den tamamen ilgi ve yakınlık gördü. Ondan kendisi için kavmi Ensâr'ı toplamasını istedi.

Sa'd (r.a.) çıkıp gitti ve Ensâr'ı topladı. Ardından geri geldi ve: "İşte, Ensar kabilesi, senin için toplanmış bulunuyor." dedi.

Rasûlullah (s.a.) onların yanına vardı. Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra şöyle dedi: "*Ey Ensar topluluğu! Sizin tarafınızdan söylenmiş olup bana ulaşan yersiz ve ağır sözlerin sebebi nedir? Bana karşı, kalblerinizde niçin kırgınlık ve üzüntü duyuyorsunuz?... Siz yolunu şaşırmış kimseler iken ben sizin yanınıza geldim de Allah size yol gösterip hidayet vermedi mi? Siz yoksul iken Allah sizi zengin kılmadı mı? Siz birbirinize düşman iken Allah kalblerinizi birleştirip ısındırmadı mı?*"

Ensar: "Evet, Allah ve Rasûlü'nün üzerimizdeki lütuf ve nimeti çok büyüktür!" dediler.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.): "*Bana cevap vermeyecek misiniz, ey Ensar topluluğu!*" buyurdu.

Ensar: "Sana başka ne cevap verelim, yâ Rasûlallah? Kavuşmuş olduğumuz bütün nimet ve ihsanlar Allah'tan ve Rasûlü'ndendir!" dediler.

Hz. Peygamber (s.a.) onları fazlaca korkutmadan şöyle buyurdu:

"*Vallahi siz isteseydiniz: 'Sen bize yalanlanmış olarak gelmiştin! Biz seni doğruladık! Sen terk edilmiş olarak bize gelmiştin! Biz*

sana yardımcı olduk! Sen yurdundan sürülmüş olarak gelmiştin! Biz seni barındırdık! Sen bize yoksul olarak gelmiştin! Biz sana kendimiz gibi verdik, baktık!' derdiniz. Muhakkak ki doğru söylemiş ve benim tarafımdan da doğrulanmış olurdunuz!

Ey Ensar topluluğu! Henüz müslüman olmuş bir kavme, kalplerini kazanmak için geçici dünyalık malı vermem, sizi de müslümanlığınıza havale etmem sebebiyle (bana karşı) gönlünüzde kırgınlık ve üzüntü mü duydunuz?.... Ey Ensar topluluğu! İnsanlar yurtlarına davarlarla ve develerle dönerken siz, Allah'ın Rasûlü ile yurdunuza dönmekten râzı değil misiniz?!

Muhammed'in canı kudret elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, eğer hicret olmasaydı, muhakkak Ensar'dan bir fert olurdum. Şayet insanlar bir yola girse, Ensar başka bir yola girse, muhakkak ben Ensar'ın girdiği yola girerdim. Allah'ım Ensar'ı ve Ensar'ın çocuklarını, Ensâr'ın çocuklarının çocuklarını esirge!"

Bu sözleri duyan Ensar (hıçkıra hıçkıra) ağladı. Öyle ki gözlerinden boşalan yaşlardan sakalları ıslandı. Gönül dolusu bir îmanla "Biz, pay ve hisse olarak Allah'ın Rasûlü'ne razıyız!" dediler.[203]

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) onların içlerinde Rasûlullah (s.a.) hakkında hissettikleri bu duygudan sonra ağlayışlarını gördü. Hangi zor durum olursa olsun onun Allah Teâlâ ve Rasûlü'nün yanında kolay olduğunu anladı.

Ensâr'dan olan şâirin şiirinde ifâde ettiği tenkidin insanların gönlüne tesir edeceğini düşünmüştü. Fakat bu tesirinin iyi bir tesir haline geldiğini, sâdık bir imanla ve insanları kanaatle dolduran bir gönül rızası ile insanları ağlattığını gördü.

Bütün Mekke halkı da Hz. Peygamber (s.a.)'in konaklama ve kalma yeri olarak seçtiği hicret yurduna gitmek üzere olduğunu öğrenince ağladılar.

Yolculuk saati gelip çatmadan Zehrâ (r.anhâ) çocukluğunun geçtiği topraklara veda etmeye başladı ve sevgili annesinin kabrini ziyaret etti.

Mekke'de iki aydan biraz fazla kalmıştı. Mekke'ye hicretin 8. yılının Ramazan ayında geldi ve umre yaptıktan sonra aynı yılın Zülkade

203. *es-Sîre*, IV, 104.

ayının sonlarında babasıyla birlikte Ensâr'ın şehrine doğru yola çıktı. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın fethin ilk gecesinde dediği gibi bütün bu olanlar rüya gibi olmuştu.

Başlarında Hz. Mustafa (s.a.) olduğu halde müslümanlar topluluğu son seferlerinde iki zafer gerçekleştirmiş oldukları halde dönmüşlerdi: Birisi, büyük Mekke fethi; ikincisi Huneyn gazvesinde muzaffer olmaları.

Zehrâ (r.anhâ), Allah'ın hak dini vâsıtasıyla gerçekleştirdikleri gerçek üstünlük ve hâkimiyetten dolayı övünçle ve sevinçle döndü. Mekke'de iken de çok sevinçliydi. Heyetler babasına (s.a.) müslüman olarak ve boyun eğerek geliyordu. Genel olarak durum böyleydi. Özel olarak ise Mekke halkından gruplar gecenin karanlığında ve gündüzün aydınlığında Hz. Peygamber (s.a.)'e gelip kendilerini bağışlamasını ve affetmesini talep ediyorlardı. Hatta Hz. Hamza'nın çiğerini ağzına alıp çiğneyen Hind bile Osman b. Affân (r.a.)'a gitti. O da onunla birlikte gidip Hz. Peygamber (s.a.)'din huzuruna girmek üzere onun için izin talebinde bulundu. Hind yüzü peçeli olarak huzura girdi ve Hz. Peygamber (s.a.)'e bey'at etti.

Bunlar her mü'minin gönlünde sevinç ve neşe uyandıran ne güzel manzaralardır!

Babası Hz. Mustafa (s.a.), Allah'a dâvetin ve belalara sabrın meyvelerini devşirirken Zehrâ (r.anhâ)'nın kalbi huzurla doluyordu. İslâm Mekke, Medine ve onların etrafındaki bölgeleri içine almıştı.

Hz. Peygamber (s.a.) hicretin 6. yılında Kureyş ile yaptığı ateşkesten emin olup Medine-i Münevvere'ye döndükten sonra Allah Teâlâ'nın "**Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik; fakat insanların çoğu bunu bilmezler.**"[204] sözünü yerine getirmek üzere İslâmî dâveti Arap yarımadasının dışında yaymaya girişmişti. Bu sebeple hükümdarlara ve yöneticilere, onları İslâm'a dâvet eden kendi mührü ile mühürlenmiş mektuplar gönderdi. Bu mektuplardan birisini de Hâtıb b. Ebû Beltea ile Mısır mukavkısına yolladı.

Mukavkıs Rasûlullah (s.a.)'in mektubunu getiren elçiye ikramda bulundu ve onunla Hz. Peygamber (s.a.)'e hediyeler gönderdi. Hediyeler içinde en önemlisi Hz. Peygamber (s.a.)'e iki câriye armağan

204. Sebe', 34/28.

etmesiydi. Bu câriyeler Kıptî Mâriye ile kız kardeşi Sîrîn idi. Onlar 8. yılda Medîne-i Münevvere'ye ulaştılar. Hz. Peygamber (s.a.), Sîrîn'i büyük şâir Hassân b. Sâbit'e hediye etti. Mâriye'yi ise kendisi için bıraktı.

Mâriye (r.anhâ) Hz. Peygamber (s.a.)'in sevgi ve şefkatini kazanmıştı. Bu durum genel olarak Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımlarını, özellikle de Hz. Âişe'yi kıskandırmıştı. Hz. Âişe'den rivâyet edildiğine göre o şöyle demiştir: "Hiçbir kadını Mâriye'den daha az kıskanmadım. Çünkü o güzel ve kıvırcık saçlıydı. Dolayısıyla Rasûlullah (s.a.) onu beğenmişti. İlk geldiğinde onu, Hârise b. Nu'man'ın evine indirdi. Bu durumda bize komşu olmuştu. Rasûlullah (s.a.) bütün gününü onun yanında geçiriyordu. Ben bundan şikâyetlenince onu Medine'nin öbür başındaki Âliye mahallesine taşıdı. Buraya onun yanına gidip geliyordu. Bu durum bize daha da ağır geldi.

Âliye'de Mâriye (r.anhâ)'nın hamilelik belirtileri ortaya çıktı. Hz. Peygamber (s.a.) bu duruma çok sevindi. Medine-i Münevvere'de günlerce tebrikler sürdü ve Hz. Mustafa (s.a.)'in Mısırlı Mâriye'den bir çocuk beklediği müjdesi Medine'nin her tarafına çabucak yayıldı. Zehrâ (r.anhâ) da bu müjdeye çok sevindi. Kardeşleri Abdullah ve Kasım'ın yerine yeni bir kardeşinin olmasını temenni ediyordu.

Derken Zehrâ (r.anhâ)'nın da bir çocuk beklediği müjdesi her tarafa yayıldı.

Mekke'den zaferle dönüşün üzerinden birkaç hafta geçmişti ki Mâriye'nin kız kardeşi Sîrîn (r.anhümâ) onun yanında uykusuz geceliyor ve onun doğum sancılarını yatıştırıyordu. Durumu Rasûlullah (s.a.)'e haber verdi. O da Ebû Râfi'in zevcesi Selmâ ebeyi çağırttı. Sonra da evin bir köşesinde Allah'ın dilediği kadar namaz ve duâ ile meşgul oldu.

Derken bebeğin sesi yükseldi ve Ümmü Râfi' hemen Hz. Peygamber (s.a.)'e müjdeyi ulaştırdı. Hz. Peygamber (s.a.) de ona çokça ikramda bulundu. Hemen Mâriye'nin yanına varıp kendisini kölelikten âzâd eden çocuğundan dolayı onu tebrik etti. Sonra sevinçle bebeği kucağına aldı ve peygamberlerin atasının isminin bereketinden istifade etmek için onu 'İbrâhim' diye isimlendirdi.[205]

205. *es-Sîre*, II, 500.

Yeni doğan İbrâhim için babasının sevincinden dolayı Zehrâ (r.anhâ) da sevindi. Sütanne olmak isteyen Ensâr hanımlarının, bu şerefin kendilerine âit olması için hangimiz onu emzirecek diye birbirleriyle yarıştıklarını gördü. Çünkü onlar Hz. Mustafa (s.a.)'in oğlunu emzireceklerdi.

Hz. Mustafa (s.a.) onu emzirmek için Medine'de bir demirci olan Ebû Seyf'in hanımı Ümmü Seyf'i seçti. Bu kadının Ensâr'dan Ümmü Bürde bint Münzir olduğu da söylenmiştir.[206]

Hz. Mustafa (s.a.) çocuğun saçı ağırlığınca Medine'nin fakirlerine gümüş tasadduk etti ve iki koç kesti.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ), çocuk günden güne büyüdükçe ve babası onu seyrettikçe sevindiğini, neşelendiğini ve ünsiyetinin arttığını görüyordu. Dünyanın hepsinin O'nun sevincine ve neşesine ortak olmasını arzu ediyordu. Medine'de Hz. Zehra'nın da bir bebek beklediği haberi yayılmıştı.

Günler ve olaylar birbirini takip etti. Nihayet Hz. Mustafa (s.a.)'in gazvelerinin sonuncusu olan Tebük gazvesi meydana geldi. Hz. Mustafa (s.a.) otuz bin kişilik bir orduyla sefere çıktı. Bu muhteşem orduya yetecek erzak, silah, mühimmat ve at bulunamadığı için bu ordu 'güçlük ordusu' diye isimlendirildi. Hz. Mustafa (s.a.) bazı mücâhidleri bindirecek binit bulamadığı için geri çevirmişti.

Hz. Mustafa (s.a.), heybetli ordusuyla hicretin 9. yılının Receb ayında harekete geçti. Münâfıklar ve Kur'ân-ı Kerîm'in kendilerine "**seferden geri bırakılanlar**" dediği bazı mü'minler geride kaldılar. Bu konunun tafsilatı Tevbe/Berâe sûresindedir.

Rasûlullah (s.a.) yerine Medîne'ye Muhammed b. Mesleme (r.a.)'ı, âilesine de Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'ı vekil olarak bıraktı. Münafıklar, Hz. Peygamber (s.a.) Hz. Ali'yi sevmediği için geride bıraktı diye söylenti çıkardılar. Bunun üzerine Hz. Ali yola koyuldu ve Hz. Peygamber (s.a.)'e yetişti. Efendimiz onu teselli ederek geri çevirdi ve şöyle buyurdu: "*Sen bana göre, Musa'ya göre Harun yerinde olmak istemez misin?! Ancak benden sonra peygamber yoktur.*"[207]

206. Bk. *et-Tabakātü'l-kübrâ*, İbrahim (a.s.)'ın biyografisi, I, 135. Bir rivâyette Hz. Peygamber (s.a.)'e müjdeyi âzâdlısı, Selmâ'nın kocası Ebû Râfi'in götürmüştür (*et-Tabakātü'l-kübrâ*, I, 136).
207. *Buhârî*, Bâbü Ğazveti Tebûk.

Hz. Peygamber (s.a.) Tebük gazvesinde bulunduğu sırada Şaban ayında Ümmü Külsûm (r.anhâ) hastalandı. Kız kardeşi Zehrâ (r.anhâ), babası (s.a.) dönene kadar gözetimi altında ve himayesinde olması için onu kendi yanına nakletti.

Rasûlullah (s.a.) Tebük gazvesinden, o parlak gazveden döndü. Bu arada Ümmü Külsûm (r.anhâ)'nın hastalığı şiddetlenmişti. Rasûlullah (s.a.)'in Tebük'ten dönüşü hicretin 9. yılının Ramazan ayında idi.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın küçük kızını dünyaya getirdikten sonra hali tuhaflaşmıştı. Kız kardeşi Ümmü Külsûm (r.anhâ)'yı görmeden bir gün geçiremiyordu. Sanki içinden yarın onsuz olacak diye geçiriyordu.

Ümmü Külsûm (r.anhâ)'nın hastalığı şiddetlendi. Herkes artık onun ölmek üzere olduğunu anlamıştı. Herkes onu son bir kez olsun görmek için etrafına toplanıyordu. Sonunda Ümmü Külsûm (r.anhâ) ebedî âleme göçtü.

Ümmü Külsûm (r.anhâ) kocası Osmân b. Affân (r.a.)'ın evinde vefât etti. Kız kardeşinin yanında Taybe (Medine)'nin temiz toprağına verilmek üzere omuzlarda taşındı. Cenaze namazını Hz. Mustafa (s.a.) kıldırdı ve açılan kabir çukurunun üzerine oturdu. Kabir çukuruna Ali b. Ebû Tâlib, Fadl b. Abbâs ve Üsâme b. Zeyd (r.anhüm) indiler.

Ümmü Külsûm (r.anhâ)'ya Allah rahmet eylesin. Babasının (s.a.) vefâtından önce ebediyet yolculuğuna çıktı. Kocası Osman b. Affân'ın, eşi Nâile bint Ferâfisa el-Kelbiyye'nin gözü önünde feci şekilde şehid edilmesini görmemiş oldu.

Zehrâ (r.anhâ) gözleri yaşlı, veda ve ayrılığın elemiyle kalbinde bir ağırlık olduğu halde evine döndü. Döndü ki iki küçük yavruya, ebediyet yolcusu iki değerli kardeşinin isimini taşıyan Zeyneb ve Ümmü Külsûm'e baksın.

Hz. Mustafa (s.a.) kızı Fâtımatü'z-Zehrâ'ya uğradı ve yanına oturdu. Yerde sürünmeye başlayan Zeyneb'le oynamaya, sanki göçüp giden sevgili kızını çağırıyormuş gibi Ümmü Külsûm'ü çağırmaya başladı.

Ardından Hz. Mustafa (s.a.) oğlu İbrâhim'i görmek ve onun için Allah'a hayır duada bulunmak için Mâriye (r.anhâ)'nın evine gitti.

EHL-İ BEYTİN BAŞI FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ

Allah Teâlâ şöyle buyurur: "**Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[208]

Esbâbü'n-nüzûl'de bu âyetin beş kimse hakkında indiği söylenir: Hz. Peygamber (s.a.), Ali (k.v.), Fâtıma (r.anhâ), Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ).

Bu âyetin, Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımları hakkında indiği de söylenmiştir. İbn Abbâs (r.anhümâ)'dan rivâyet edildiğine göre o "Bu âyet özel olarak Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımları hakkında indi." demiştir.

İkrime (r.a.): "İsteyenle bu âyetin özel olarak Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımları hakkında indiği konusunda mübâhele yaparım/lânetleşirim." demiştir.

Eğer bu sözle sebeb-i nüzûlün başkaları değil ancak onlar olduğu kastediliyorsa bu doğrudur. Eğer bu söz, âyette kastedilen başkaları değil sadece onlardır anlamında söyleniyorsa, bunun üzerinde düşünmek gerekir. Çünkü kastedilenin bundan daha genel olduğuna delâlet eden hadisler vârid olmuştur.

Tirmizî'nin Enes b. Mâlik (r.a.)'dan rivâyet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.), sabah namazına çıktığı zaman altı ay kadar Fâtıma'nın kapısına uğrar ve: "*Ey ehli beyt, haydin namaza!*" der ve "**Ey Ehl-i Beyt! Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[209] âyetini okurdu.

İbn Cerîr'in Sa'd (r.a.)'dan rivâyet ettiğine göre bu âyet kendisine vahyedilince Rasûlullah (s.a.) ayağa kalktı. Hz. Ali'yi, oğullarını (Hz. Hasan ve Hüseyin'i) ve Fâtıma (r.anhâ)'yı çağırıp onları bir örtü ile

208. el-Ahzâb, 33/33
209. el-Ahzâb, 33/33

örttü. Sonra şöyle buyurdu: "*Rabbim, işte bunlar benim âilem ve ehl-i beytimdir.*"

Sahîh-i Müslim'de Yezîd b. Hibbân'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Ben, Husayn b. Sebra ve Ömer b. Müslim, Zeyd b. Erkam (r.a.)'a gittik. Yanına oturduğumuz vakit Husayn ona: Gerçekten ey Zeyd, sen çok hayırla karşılaştın. Rasûlullah (s.a.)'i gördün, hadîsini dinledin, O'nunla beraber gaza ettin ve arkasında namaz kıldın. Gerçekten ey Zeyd, sen çok hayırla karşılaştın. Ey Zeyd, bize Rasûlullah (s.a.)'den işittiklerini rivayet et!" dedi.

Zeyd: "Ey kardeşimin oğlu! Vallahi yaşım geçti, vaktim ilerledi. Rasûlullah (s.a.)'den belledîklerimin bazısını unuttum. Onun için size ne anlatırsam kabul edin, neyi anlatmazsam onu benden istemeyin." dedi. Sonra şöyle söyledi: "Bir gün Rasûlullah (s.a.) Mekke ile Medine arasında 'Hum' denilen bir suyun başında aramızda hutbe okumak üzere ayağa kalktı ve Allah'a hamd ve sena etti. Öğüt verdi ve hatırlatmalarda bulundu. Sonra şöyle buyurdu:

"*İmdi, dikkat edin ey insanlar! Ben ancak bir beşerim. Rabbimin elçisi gelip de benim ona icâbet etmem yakındır. Ben size iki ağır yük bırakıyorum. Bunların birincisi içinde doğru yol ve nur bulunan Allah'ın kitabıdır. Allah'ın kitabını alın ve ona sarılın!*" Ardından Allah'ın kitabına teşvik ve terğîbde bulundu. Sonra şöyle buyurdu:

"*Bir de ehl-i beytimi (bırakıyorum). Ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım! Ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım! Ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım!*"

Husayn ona: "O'nun ehl-i beyti kimlerdir, ey Zeyd? Hanımları ehl-i beytinden değil midir?" diye sordu.

Zeyd: "Hanımları ehl-i beytindendir. Fakat O'nun ehl-i beyti kendisinden sonra sadakadan mahrum olanlardır." diye cevap verdi.

Husayn: "Kimdir onlar?" diye sordu.

Zeyd: "Onlar Ali'nin âilesi, Akîl'in âilesi, Ca'fer'in âilesi ve Abbâs'ın âilesidir (r.anhüm)." dedi.

Husayn: "Bunların hepsi O'ndan sonra sadakadan mahrum mudurlar?" diye sordu.

Zeyd: "Evet" dedi.

Başka bir rivâyette ise şöyle dedi: "Ona: "O'nun ehl-i beyti kimlerdir? Hanımları mı?" dedim.

"Hayır! Allah'a yemin olsun ki kadın bir müddet bir adamla beraber olur. Sonra adam onu boşar ve kadın babasına ve kavmine döner. Onun ehl-i beyti, aslı ve ondan sonra sadakadan mahrum olan asabesidir/yakın akrabasıdır." dedi

İbn Kesîr, der ki: "Bu rivâyette böyle vâki olmuştur. Birinci rivâyet evlâdır ve onu alıp kabul etmek daha uygundur. Bu ikinci rivâyete gelince, onun rivâyet ettiği hadiste zikredilen 'ehl'i açıklamak istemesi muhtemeldir. Onlardan maksad Rasûlullah (s.a.)'in sadaka kendilerine haram kılınan âilesidir ya da 'ehl' ile sadece eşleri kastedilmemiştir. Bilakis onlar âilesiyle beraberdir. Bu rivâyetle önceki rivâyeti birleştirmek bakımından bu, daha tercihe şayan bir ihtimaldir."

İbn Kesîr şunları da zikretmiştir: "Hasan b. Ali (r.anhümâ) minbere çıktı ve şöyle dedi: "Ey Irak halkı, bizim hakkımızda Allah'tan korkun. Çünkü biz sizin emirleriniz ve misafirleriniziz. Biz Allah Teâlâ'nın hakkımızda "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[210] buyurduğu ehl-i beytiz."

Hz. Hasan bu sözü mescidde bulunanlardan hıçkıra hıçkıra ağlamadık kimse kalmayana kadar söylemeye devam etti.

Yine İbn Kesîr'in zikrettiğine göre Ali b. Hüseyin b. Ali (r.anhüm), Şam ehlinden bir adama: "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[211] âyetini okumadın mı?" dedi. O da: "Evet, okudum. Âyette bahsedilenler siz misiniz?" diye sordu. O da "Evet." dedi.[212]

Vâhidî en-Nîsâbûrî'nin *Esbâbü'n-nüzûl* adlı eserinde şöyle geçmektedir: Atâ b. Ebû Rebâh'ın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Bana Ümmü Seleme (r.anhâ)'nın anlattığını bizzat işiten bir kimse rivâyet ettiğine göre Hz. Peygamber (s.a.) Ümmü Seleme (r.anhâ)'nın evindeydi. Fâtıma (r.anhâ) içinde yağlı çorba (veya un ve ufak kıyılmış

210. el-Ahzâb, 33/33
211. el-Ahzâb, 33/33
212. Geçen hadisler için bk. İbn Kesîr, *Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm*, III, (el-Ahzâb, 33/33'ün tefsîri).

et ile yapılan bulamaç aşı) bulunan bir toprak kap ile geldi ve Hz. Peygamber (s.a.)'in huzuruna girdi. Efendimiz (s.a.) ona: "*Bana kocanı ve iki oğlunu çağır.*" buyurdu. Ümmü Seleme (r.a.) der ki: Ali, Hasan ve Hüseyin gelip içeri girdiler. Yağlı çorbayı (veya un ve ufak kıyılmış et ile yapılan bulamaç aşını) yemek üzere oturdular. Rasûlullah (s.a.) ise uyuyordu. Altında da Hayber işi bir örtü vardı. Ben de odada namaz kılıyordum. O sırada Allah Teâlâ "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[213] âyetini indirdi. Rasûlullah (s.a.) örtüyü aldı ve onların üzerine bürüdü. Sonra ellerini çıkardı ve göğe doğru çevirdi. Ardından şöyle dedi: "*Allah'ım, işte bunlar benim ehl-i beytim ve en yakınlarımdır. Bunlardan günahı gider ve bunları tertemiz kıl.*" Ben de başımı odadan içeri sokup: "Ben de sizinle beraber değil miyim, yâ Rasûlallah?" dedim. "*Elbette sen de hayırdasın, elbette sen de hayırdasın.*" buyurdu.[214]

Bu hadislerin benzeri Âişe (r.anhâ)'dan da rivâyet edilmiştir. Bu hadislerden çıkaracağımız sonuç, Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın, kocasının ve çocuklarının ehl-i beytten olduğudur, Efendimiz (s.a.)'in hanımlarının ehl-i beytten olduğudur. Allah Teâlâ onların hepsinden râzı olsun ve kendilerini râzı kılsın. Salât ve selâm Peygamberlerin Efendisi'ne (s.a.), O'nun hoş ve temiz ehl-i beytine olsun.

213. el-Ahzâb, 33/33
214. Nîsâbûrî, *Esbâbü'n-nüzûl*, 203; bk. İbn Kesîr, III, 484.

HZ. ZEHRÂ EŞİNİ İSLÂM'DA İLK HACCA HAZIRLIYOR

9. yılda hac farz kılındı. Rasûlullah (s.a.) Ebû Bekir (r.a.)'ı haccın hükümlerini uygulamak üzere hac emîri olarak gönderdi. Şirk ehlinden insanlar eski haclarını devam ettiriyorlardı.

Ebû Bekir (r.a.) müslümanlardan hac yapmak isteyen üç yüz kişiyle yola çıktı. Ebû Bekir (r.a.) yoldayken Berâe (Tevbe) sûresi Rasûlullah (s.a.)'e nâzil oldu. Ali b. Ebû Tâlib (k.v.)'e haber gönderdi. Fakat evinde değildi.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) onu aramak için birini gönderdi. Hz. Ali âilesinin rızkını temin etmek için Medinelilerden birisinin yanında ücretle çalışıyordu. Hz. Ali eve dönünce Hz. Fâtıma Rasûlullah (s.a.)'in kendisini aramak için adam gönderdiğini haber verdi. Hz. Ali hemen Hz. Mustafa (s.a.)'in yanına gitti.

Rasûlullah (s.a.) ona şöyle buyurdu: "*Berâe (Tevbe) sûresinin baş tarafından şu yazılmış olanları götür! Kurban kesme günü Mina'da toplandıkları zaman halka ilan et ki hiçbir kâfir cennete giremeyecektir! Bu yıldan sonra, hiçbir müşrik hac yapamayacaktır. Hiçbir çıplak Beytullah'ı tavaf etmeyecektir. Kimin Rasûlullah (s.a.) ile anlaşması varsa, onun anlaşması müddeti bitinceye kadar geçerlidir.*"

Zehrâ (r.anhâ) eşi Ali (k.v.) için sefer azığı hazırladı. Hz. Ali, Rasûlullah (s.a.)'in devesi Adbâ ile yola çıktı ve Ebû Bekir Sıddîk (r.a.)'a yetişti.

Ebû Bekir (r.a.): "Emîr misin, yoksa me'mur musun?" diye sordu. Hz. Ali: "Hayır, me'murum." dedi.

Sonra yola devam ettiler. Ebû Bekir (r.a.) insanlara haccı yaptırdı. Kurban kesme günü olunca Ali b. Ebû Tâlib (r.a.) ayağa kalktı ve Rasûlullah (s.a.)'in kendisine emrettiği hususu insanlara duyurdu.[215]

215. bk. *Sîretü İbn Hişâm*.

Hz. Mustafa (s.a.)'in gönderdiği bu emir Tevbe sûresinin başında kısaca şöyle geçmektedir:

"1. Allah ve Rasûlü'nden kendileriyle antlaşma yapmış olduğunuz müşriklere bir ihtardır!

2. (Ey müşrikler!) Yeryüzünde dört ay daha dolaşın. İyi bilin ki siz Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz; Allah ise kâfirleri rezil (ve perişan) edecektir.

3. Hacc-ı ekber (en büyük hac) gününde Allah ve Rasûlü'nden insanlara bir bildiridir: Allah ve Resûlü müşriklerden uzaktır. Eğer tevbe ederseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. Ve eğer yüz çevirirseniz bilin ki, siz Allah'ı âciz bırakacak değilsiniz. (Ey Muhammed!) o kâfirlere elem verici bir azabı müjdele!

4. Ancak kendileriyle antlaşma yaptığınız müşriklerden (antlaşma şartlarına uyan) hiçbir şeyi size eksik bırakmayan ve sizin aleyhinize herhangi bir kimseye arka çıkmayanlar (bu hükmün) dışındadır. Onların antlaşmalarını, süreleri bitinceye kadar tamamlayınız. Allah (haksızlıktan) sakınanları sever."[216]

Zehrâ (r.anhâ) değerini bilip tanıdığı kocası Ali (k.v.)'in bir daha kadrini bildi. Rasûlullah (s.a.) bütün insanlara yapılan bu ilanı yerine getirme işini diğer müslümanlara değil de ona yaptırarak kendisine şeref bahşetti. Ali (k.v.)'in yerine getirdiği bu görev, Hz. Mustafa (s.a.)'e niyâbeten idi.

Hz. Mustafa (s.a.)'in Hz. Ali'ye niyâbet/vekâlet verdiği bu hâdise Hz. Zehrâ'nın yüzünü güldürdü. Başka bir hâdiseden dolayı; yani Rasûlullah (s.a.) Hemdân kabilesinin müslüman olması sebebiyle Allah'a şükür secdesi ettiğinde yüzü parlayıp sevinmişti. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.) (müslüman olmaları için) Hz. Ali ile onlara bir mektup göndermişti.

Bu durum hicretin 9. yılında da oldu. Mekke fethinden ve Tebük'ten döndükten sonra her taraftan heyetler Medine'ye akın etti. İnsanlar bölük bölük Allah'ın dinine giriyorlardı. Bu heyetler arasında Eş'arîler heyeti ve Yemen ehli de vardı. Onlar şu şiiri söylüyorlardı:

Yarın dostlarla buluşuruz
Muhammed ve taraftarlarıyla

216. et-Tevbe, 9/1-4.

Rasûlullah (s.a.): "*Size Yemen ehli geldi. Yemenliler gönülleri çok ince, kalbleri çok yumuşak insanlardır. İman Yemenlidir. Hikmet de Yemenlidir.*"[217] buyurmuştur.

Rasûlullah (s.a.), Hâlid b. Velîd (r.a.)'ı bir grup müslümanla Yemen halkına, onları İslâm'a dâvet etmek üzere gönderdi. Altı ay orada kalıp onları İslâm'a dâvet ettiler, fakat onlar kabul etmediler.

Bu arada Hemdân kabilesi tamamen müslüman oldu. Ali (r.a.) onların müslüman olduğunu haber vermek üzere Rasûlullah (s.a.)'e bir mektup yazdı. Mektup Rasûlullah (s.a.)'e okununca secdeye kapandı. Ardından başını kaldırdı ve "*Selâm olsun Hemdân'a, selâm olsun Hemdân'a!*" buyurdu.[218]

Hz. Zehrâ, Rasûlullah (s.a.) tarafından kocasına verilen bu şereften dolayı çok sevindi. Gelip giden heyetlerin ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girmesinden dolayı sevinci daha da artıyordu. Her gün müslümanların sayısı artıyor ve kendi istekleriyle dine giriyorlardı. Aziz ve Celîl olan Allah'ın iradesi bu yöndeydi. İşte bunu anlatan şu muazzam sûre de bunun üzerine nâzil oldu:

"**1. Allah'ın yardımı ve zaferi geldiği, 2. Ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girmekte olduklarını gördüğün vakit , 3. Rabbine hamdederek O'nu tesbih et ve O'ndan mağfiret dile. Çünkü O, tevbeleri çok kabul edendir.**"[219]

217. Buhârî, Kudûmü'l-Eş'ariyyîn ve ehli Yemen; bk. *Zâdü'l-meâd*, II, 33.
218. *Zâdü'l-meâd*, II, 33.
219. en-Nasr, 110/1-3.

İBRÂHİM (R.A.)'IN VEFÂTI

Hicretin 10. yılının Rebîulevvel ayında henüz iki yaşına ulaşmamış olan küçük İbrâhim'in körpe cesedinde hastalık depreşmeye başladı. Onun hasta olduğu bütün Medine'de duyuldu. Hicretin 10. yılının Rebîulevvel ayının 10. gecesi İbrâhim yatağında yatıyordu. Etrafında annesi Mâriye, teyzesi Sîrîn ve biricik halası Fâtımatü'z-Zehrâ vardı. İbrahim'in sütannesi Ebû Seyf'in hanımı da onlarla birlikteydi. Allah onların hepsinden razı olsun. Onların hepsinin İbrahim'in sütannesinin evinde toplandıkları da söylenmiştir.

Hepsi onun yatağının etrafında uykusuz bekliyor ve ona bakıyorlardı. Hepsi onun için endişe ediyor ve korkuyordu. Fakat ondaki canlılık emareleri yavaş yavaş kayboluyordu...

Babası Hz. Mustafa (s.a.) duyduğu acının şiddetinden Abdurrahman b. Avf'a dayanarak geldi. Ruhunu teslim etmekte olan küçük yavrusunu, kalbi mahzun ve gözlerinden yaşlar dökülerek annesinin kucağından kendi kucağına aldı. Biricik oğlunun ölümle pençeleştiğini görüyor ve can verirken çıkardığı hırıltıları işitiyordu. Onun sesi, etrafındaki kadınların; annesinin, kızkardeşinin, teyzesinin ve sütannesinin gözyaşlarına ve hıçkırıklarına karışıyordu.

Enes b. Mâlik (r.a.)'ın şöyle dediği rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah (s.a.)'le birlikte demirci Ebû Seyf (r.a.)'ın yanına vardık. O, Rasûlullah (s.a.)'in oğlu İbrahim'in sütbabası idi. Rasûlullah (s.a.) oğlunu aldı, öptü ve kokladı. Daha sonra yanına tekrar vardık. İbrahim can çekişiyordu. Rasûlullah (s.a.)'in gözlerinden yaş boşanmaya başladı.

Abdurrahman b. Avf (r.a.) ona: "Sen de mi (ağlıyorsun) ey Allah'ın Rasûlü?" dedi. Efendimiz (s.a.): "*Ey Avf'ın oğlu! Bu Allah'ın rahmetidir!*" buyurdu ve ağlamasına devam etti. Sonra şöyle söyledi: "*Göz yaş döker, kalb mahzun olur, fakat ancak Rabbimizin razı olacağı sözü söyleriz. Ey İbrahim! Senin ayrılmandan dolayı biz üzgünüz!*"[220]

220. Müttefakun aleyh. bk. *el-Lü'lüü ve'l-mercân*, Fedâil, hadis no: 1495.

Baba gözleri yaşlı bir halde eğildi. Ebediyete göçen oğlunu öpüyor, mübârek ellerini onun bedenine sürüyordu. Sonra şöyle buyurdu:

"*Ey İbrâhim! Bu hak bir iş ve doğru bir vaad olmasaydı, sonra gelenlerimiz önden gidenlerimize kavuşacak olmasaydı, elbette senin için bundan çok daha fazla üzülürdük. Biz senin için çok üzgünüz. Göz ağlar, kalb üzülür, fakat biz Rabbi kızdıracak bir şey söylemeyiz.*"[221]

Sonra yavrusunu kaybeden anneyi tesellî etmek ve elemini hafifletmek için şefkatli bir eşin hikmetini göstermeye başladı. Mâriye (r.anhâ)'ya: "*İbrâhim benim oğlumdur. O süt emerken öldü. Onun cennette iki sütannesi olacak ve süt emmesini tamamlayacaklar.*" buyurdu.[222]

Rasûlullah (s.a.)'in ve Ümmü İbrâhim'in etrafında gözyaşı dökenlerin yüzlerinde bir tebessüm parladı. Derken sabah namazı için ezan okundu ve herkes namaza gitti. Hepsi, herkese sabır ve teselli ilham etmesi için Rabbi'ne yalvarmak ve duâ etmek üzere kalktı.

İbrahim (a.s.)'ın vefat haberi bütün Medine'ye yayıldı. Güneş doğar doğmaz başsağlığı dilemeye gelenler toplandı. Fadl b. Abbâs (r.anhümâ) geldi. İbrahim'in babası (s.a.) üzgün bir halde oturmuş gözlerinden yaşlar akarak bakarken dünyadan âhirete göçen küçüğü yıkadı.

İbrahim (a.s.) sütannesinin evinden küçük bir tabutla taşındı. Cenaze namazını babası (s.a.) kıldırdı. Sonra herkes onun ardından Bakî'a yürüdü. Hz. Mustafa (s.a.) kendi elleriyle onu kabrine yatırdı. Sonra üstü toprakla örtüldü ve üzerine su serpildi.[223]

Cenaze teşyiine katılanlar geri döndü. Üzüntüleri yüzlerinden okunuyordu. Bu arada ufuk bulutlandı ve güneş tutuldu. Bazı insanlar "Güneş İbrahim'in ölümünden dolayı tutuldu." dediler.

Bu sözler Hz. Peygamber (s.a.)'in kulağına da ulaştı. İnsanlara küsûf namazını kıldırdı ve hutbe îrâd eyledi. Sonra şöyle buyurdu: "*Güneş ve ay, Allah'ın âyetlerinden (delil ve işâretlerinden) iki âyettir. Hiç kimsenin ölümü veya hayatı için tutulmazlar. Bu durumu*

221. bk. *el-İsâbe*, *el-İstîâb*, "İbrâhim" maddesi.
222. Müslim, Fedâil, IV, 1808, hadis no: 2316.
223. İbn Sa'd, *Tabakāt*, I, 141.

gördüğünüz zaman Allah'a duâ edin, tekbir getirin, namaz kılın ve sadaka verin."[224]

Fâtıma (r.anhâ), kardeşinin cenazesini teşyi ettikten ve annesini teselli ettikten sonra evine döndü. Kardeşinin ayrılığı sebebiyle ve babasının yüzünde gördüğü üzüntüden dolayı kalbi mahzun ve gözleri yaşlı halde geri döndü.

"Bunlar senin oğulların olsun, ey babacığım!" dedi ve iki küçük oğlunu bağrına bastı. Yanında Hasan ve Hüseyin'le birlikte Hz. Mustafa (s.a.)'in evine gitti. Onlar Allah Teâlâ'nın yarattıklarının O'na en sevgili olanlarıydı. Hz. Zehrâ oğullarını alıp götürmüştü. Çünkü onların varlığının babasını çok mutlu edeceğini biliyordu. Allah Teâlâ, Hz. Fâtıma'ya babasının (s.a.) sevgisini fazlasıyla elde etmesini sağlayacak birçok fazîletler tahsis etmiş ve bağışlamıştı.

Allah, Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın iki kızı Zeyneb ve Ümmü Külsûm ile Hz. Peygamber (s.a.)'in iki kızının hatırasını yaşatmayı ona takdir etmişti. Nitekim oğlu bulunmadığı zaman Rasûlullah (s.a.)'in iki oğlu ve torunu Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ)'nın Hz. Fâtıma'dan olmasını dilemişti.

Allah Teâlâ, değerli Peygamberi (s.a.) için babalık nimetinden bu kadarını ihsan etti. Refîk-ı a'lâya kavuşana kadar O'nu Zehrâ (r.anhâ)'nın ve çocuklarından birinin yokluğu ile üzmedi.

İki oğlu Kāsım ve Abdullah küçükken ölmüştü. Sonra Allah Teâlâ yaşının ilerlediği zamanda O'na İbrâhim'i ihsan etti. Hz. Mustafa (s.a.) altmış yaşını geçmişti ki o da vefât etti.

Üç kızı; Zeyneb, Rukayye ve Ümmü Külsûm ömürlerinin baharında vefât ettiler. Hz. Mustafa (s.a.) Medine'nin topraklarına birbiri ardınca onları defnetti. Kendisi annesi Âmine bint Vehb'in rahminde henüz bir cenin iken vefât eden babası da Medine'nin bağrında yatıyordu.

Hz. Fâtıma ve oğulları O'nun için hayatta kaldılar. Onlar O'nun hayatını sevinç, ülfet ve canlılıkla dolduruyordu. Onlar da O'nda, tekrar tekrar oğullarını ve kızlarını kaybetmenin hüznünü yaşamış bir babanın şefkatini buluyorlardı. O'nun kaybettiklerine bedel olacak ve gidenlerin yerine O'nu teselli edecek sevgili kızı Fâtımatü'z-Zehrâ'dan başka çocuğu kalmamıştı.

224. Müttefekun aleyh.

Zehrâ (r.anhâ) ve çocukları hayatta kaldılar. Hz. Fâtıma hayatta kaldı ki babası kendisine "Babacığım" diyen birisini bulsun. Hz. Fâtıma'nın iki oğlu hayatta kaldı ki Hz. Mustafa (s.a.) bir insan ve baba olarak tatlı tatlı "Oğlum" sözünü tekrar ederek mutlu olsun. Hz. Fâtıma'nın iki kızı Zeyneb ve Ümmü Külsûm (r.anhümâ) hayatta kaldı ki şefkatli baba ebediyete göçen iki kızını bir müddet özlemeye devam ettikten sonra onları isimleriyle çağırmaya devam etsin.

Bütün bir insanlık tarihi, şefkatin en temiz ve berrak halini, sevginin en hassasını ve duyguların en yücesini sergileyen bir insan olarak bu seçkin peygamberi gözleri kamaşarak seyretmiştir.

İnsanlık övünçle ve şeref duyarak, Muhammed (s.a.)'in babalığının büyüklüğünü ortaya koyan bu büyük ve cömert babalık sevgisi ile ilgili haberleri ve rivâyet edilen hadisleri dinlemiştir.

Hz. Mustafa (s.a.)'in Fâtımatü'z-Zehrâ ve çocuklarına sevgisi öyle büyük bir dereceye ulaşmıştı ki onlar O'nun kalbine nüfuz etmiş ve gönlünü doldurmuşlardı. Ne Hz. Zehrâ ne de Medine halkı şu manzarayı hiç unutmamıştır: Hz. Mustafa (s.a.) çarşıda torunlarından birini omzunda taşıyarak dolaştı, sonra bu halde Mescid'e gelip namaza durdu. Çocuğu nazikçe yanına koydu ve insanlara imam oldu. İnsanları ise bir hayret ve şaşkınlık aldı. Çünkü O, alışılmış âdetinin aksine secdeyi uzatıyordu. Namaz kılınınca kendisine: "Yâ Rasûlallah, secdeyi o kadar uzattın ki ya bir şey oldu veya sana vahiy geliyor zannettik." denildi.

Efendimiz: "*Bunların hiçbiri olmadı. Fakat oğlum üzerime bindi. Ben de işini bitirmeden onu acele ettirmek istemedim.*" buyurdu.

Hiç kimse Peygamberimiz (s.a.)'in sevgisinin büyüklüğüne ve kalbinin rikkatine delâlet eden şu yüce sahneyi unutamaz: Hz. Mustafa (s.a.) müslümanlara hutbe îrâd ederken Hasan ve Hüseyin üstlerinde kırmızı birer gömlek tökezleye tökezleye çıkageldiler. Rasûlullah (s.a.) minberden indi, onları kucağına aldı ve önüne koydu. Sonra insanlara hitaben şöyle buyurdu:

"*Allah "**Mallarınız ve çocuklarınız ancak birer imtihan sebebidir.**"*[225] *buyurarak doğru söylemiştir. Bu iki küçüğün tökezleye*

225. el-Enfâl, 8/28.

tökezleye yürüdüklerine baktım da dayanamayıp sözü kestim ve onları yukarı çıkardım."

Şefkatli bir dede ve baba olarak Hz. Mustafa (s.a.)'in şu hali Zehrâ (r.anhâ)'nın gözlerinin önünden hiç kaybolur mu?! Rasûlullah (s.a.) Hüseyin'in omuzlarından tutmuş, ayakları Efendimiz (s.a.)'in ayaklarının üzerinde "*Çık, çık!*" diyerek onu oynatıyor. Çocuk, ayaklarını dedesinin göğsünün üzerine koyana kadar çıkmaya devam ediyor. Dedesi ona: "*Ağzını aç.*" diyor, o da açıyor. Hz. Peygamber (s.a.) onu öpüyor ve: "*Allah'ım, ben onu seviyorum, sen de sev. Onu sevnleri de sev.*" buyuruyor.[226]

Hz. Mustafa (s.a.)'in şu durumu, Medine halkının ve Zehrâ (r.anhâ)'nın gözünün önünden hiç kaybolur mu?! Rasûlullah (s.a.) ashâbından bir topluluk ile dâvet edildikleri bir yemeğe giderken birden yolda akranlarıyla oynayan Hüseyin ile karşılaştı. Hz. Mustafa (s.a.) beraberindeki topluluğun önüne geçti ve Hüseyin'i yakalamaya çalışarak kollarını açtı. Hüseyin ise oraya buraya kaçıyordu. Rasûlullah (s.a.) çocukla gülüşerek (onu kovalıyordu.) Nihayet onu yakaladı. Sonra bir elini çocuğun çenesinin altına, diğer elini ensesine koydu. Ardından onu öptü ve şöyle buyurdu: "*Hüseyin bendendir. Ben de Hüseyin'denim... Allah, Hüseyin'i seveni sevsin.*"[227]

Ebû Hüreyre (r.a.)'tan rivâyete göre şöyle demiştir: "Akra' b. Hâbis Hz. Peygamber (s.a.)'i Hasan veya Hüseyin'i öperken gördü. "Benim on tane çocuğum var. Fakat onlardan hiçbirini öpmedim" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): "*Merhamet etmeyene merhamet edilmez.*" buyurdu.[228]

226. bk. Fedâil, IV, 1882.
227. Tirmizî ve İbn Mâce rivâyet etmiş, Hâkim bu rivâyeti sahih saymış ve Zehebî de ona muvâfakat etmiştir.
228. Müttefekun aleyh.

VEDÂ HACCI VE FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ (R.ANHÂ)'NIN AĞLAMASI

İşte Rasûlullah (s.a.) risâleti tebliğ etmiş, emâneti yerine getirmiş, ümmete nasîhatte bulunmuş ve Allah yolunda cihâd etmişti. Dâvetle ilgili işler ve yeni bir toplumun kurulması tamamlanmıştı. Bu toplum hâlis tevhid, Allah'ın ulûhiyyetini kabul ve O'ndan başkasından ulûhiyeti nefy/inkar ve Muhammed (s.a.)'in risâleti esasına dayanıyordu. Sanki gizli bir ses Rasûlullah (s.a.)'in kalbine fısıldamış, O'nun dünyada kalacağı zamanın bitmek üzere olduğunu O'na hissettirmişti. Hatta hicri 10 yılında Hz. Muâz'ı Yemen'e gönderirken ona şöyle buyurmuştu: "*Ey Muâz, belki de bu yıldan sonra beni göremezsin. Belki bu Mescidime ve bu kabrime uğrarsın.*"

Bunun üzerine Muâz Rasûlullah (s.a.)'den ayrı düşmek korkusuyla ağladı.

Bazı insanlar bu sözü birbirlerine aktardılar. Bu söz Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anha)'nın kulağına kadar ulaştı. O bu duruma çok üzüldü, acındı ve yolculuğun yaklaştığını hissetti. Çünkü o, babasının her sözünün hak olduğunu biliyordu. Fakat O'nun "*belki*" demesine ümit bağladı. Demek ki bu işte bir kesinlik yoktu.

Allah Teâlâ, Rasûlü'ne (s.a.) yirmi küsür yıl, uğrunda türlü meşakkatlere katlandığı dâvetinin meyvelerini göstermeyi murâd etmişti. İşte Arap kabilelerinin fertleri ve temsilcileri Mekke'nin çevresinde toplanıyordu. Ondan dinlerinin esaslarını ve hükümlerini alıp öğreniyorlardı. O da emâneti yerine getirdiği, risâleti tebliğ ettiği ve ümmete nasîhatte bulunduğu konusunda onların şehâdetini alıyordu.

Hz. Mustafa (s.a.), mebrûr ve pekçok kimsenin katıldığı haccına gitmek azminde olduğunu ilan etti. Rasûlullah (s.a.)'in hac ibâdetinde kendilerine önder olmasını isteyen pek çok kimse Medine'ye geldi.

Zülkade ayının çıkmasına dört gün kala Cumartesi günü Hz. Mustafa (s.a.) çıkış için hazırlandı ve öğleden sonra yola çıktı. O'nunla

birlikte ehl-i beytinin çoğu da yola çıktı. Onlardan biri de Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ) idi.

Rasûlullah (s.a.) 10. yılda haccetmeye karar verince, O'nun hacca hazırlandığı insanlara duyuruldu. Pek tabi bunu ilk öğrenenler Medine halkı ve etrafındaki müslümanlar oldu. Onun için bu maksadla bir araya geldiler. Hz. Mustafa (s.a.) onlara hitap etti ve hac ile ilgili merasimleri, onların önünde amelî olarak tek tek uygularken kendisini kolayca tâkip edebilmeleri için onlara haccın menâsikini/hac ile ilgili hükümleri açıkladı.

Zülkade ayının çıkmasına altı gün kala Perşembe günü Rasûlullah (s.a.) onlara öğle namazını dört rekat kıldırdı. Sonra O ve beraberinde bulunanlar, Zülhuleyfe'ye doğru yönelerek yola çıktılar. İnsanlar bu hususu işittiler, her bölgeden gruplar halinde ve tek tek geldiler. Nihayet Allah'tan başka kimsenin bilmediği bir sayıya ulaştılar. Allah'a koşarak/kaçarak vatanlarından ayrıldılar, çocuklarını ve âilelerini geride bıraktılar, rahatlarını terk ettiler, meşakkatlerde lezzet buldular. Yaya olarak ve yorgun develer üstünde akın ettiler. Beyt-i Atîk'e olan iştiyakları onları tahrik ediyordu. Hira mağarasından üstlerine nurlar saçılıyor, her yönden melekler onları kuşatıyordu. Allah Teâlâ'nın seçtiği ve bütün âlemlerden üstün kıldığı sevgili Peygamberimizi (s.a.) gördükçe, bu parlak çehre ve nurlu yüz onları mele-i a'lâya götürüyordu.

Böylece Hz. Peygamber (s.a.) ve beraberindeki bu kafile yola çıktı. Kafile gözün alamayacağı kadar geniş ve kalabalıktı. Engin bir denizin dalgaları gibi yürüdüler. Yüksekten indikleri veya bir tepeyi geçtikleri zaman neredeyse yer onların temiz ayakları altında sarsılıyordu. Sanki güneş onların nurlu yüzlerinden doğuyordu. Sevgili Peygamberimizi (s.a.), önünden, arkasından, sağından ve solundan kuşatıyorlardı. Ruhları O'na bağlıydı. Kalbleri O'nun sevgisiyle dopdoluydu. Güçleri yetse O'nu omuzlarında taşımak bir tarafa gözbebeklerinde taşıyacaklardı. Kerîm ve Hannân olan Allah'a yaklaşmak, Vedûd ve Rahmân olanın rızasını kazanmak, bu en büyük nimet ve hidâyet kaynağı rahmetten dolayı Allah Teâlâ'ya şükretmek için güçleri yetse O'nun yerine seferin meşakkatlerini yüklenirlerdi. Çünkü Allah kendilerini karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için onlara âyetlerini okuyan, kendilerini tezkiye eden/temizleyip arıtan, Kitâb'ı ve hikmeti öğreten içlerinden bir Peygamber gönderdi. O Peygamber, onlara temiz ve güzel şeyleri

helal, pis şeyleri haram kılıyor. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indiriyor. Rızasını arayanı Allah, O'nunla kurtuluş yollarına götürüyor ve onları iradesiyle karanlıklardan aydınlığa çıkarıyor, dosdoğru bir yola iletiyordu. O yol, göklerin ve yerin sahibi olan Allah'ın yoludur. Allah'ım O'na salât ve selâm eyle, bereket ihsan et.

Uğurlu kafile Medineliler'in mîkatı olan Zülhuleyfe'ye ulaştı. Âişe (r.anhâ)'dan rivâyet edildiğine göre şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.), Medineliler için Zülhuleyfe'yi, Şamlılar ve Mısırlılar için Cuhfe'yi, Iraklılar için Zâtürk'ı, Necidliler için Karn'ı, Yemenliler için Yelemlem'i mîkat yeri olarak tâyin etti. Sonra Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu: "*Bu yerler, orasının ahalisi ve oraya başka yerlerden hac ve umre yapmak maksadıyla gelenler için mîkat yerleridir.*" Bu hadis Buhârî ve Müslim'in ittifak ettikleri hadislerdendir. Bütün ilim ehli de bu hadîse göre amel etmiştir.

Rasûlullah (s.a.) ve beraberindekiler o gece Zülhuleyfe'de gecelediler. Rasûlullah (s.a.) onlara sabah namazını kıldırdıktan ve güneş doğduktan sonra haccın amellerine hazırlanmaya başladılar.

Rasûlullah (s.a.) ihram elbisesini giydikten sonra devesi Kasvâ'nın üzerinde Zülhuleyfe mescidine gitti. İki rekat namaz kıldı. Sonra hac için (niyet edip) telbiye getirdi. Âişe (r.anhâ) şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) ile birlikte yola çıktık. Şöyle buyurdu: "*Sizden kim hac ve umre için (niyet edip) telbiye getirmek isterse onu yapsın. Hac için (niyet edip) telbiye getirmek isteyen telbiye getirsin. Kim de umre için (niyet edip) telbiye getirmek isterse telbiye getirsin.*" Âişe (r.anhâ) şöyle der: "Rasûlullah (s.a.) hac için telbiye getirdi. O'nunla birlikte bazı insanlar da hac için telbiye getirdiler. Bazı insanlar umre ve hac için telbiye getirdi. Bazı insanlar da umre için telbiye getirdi. Ben de umre için telbiye getirenlerdendim."

Hz. Peygamber (s.a.) devesi Kasvâ'nın üzerinde ve beraberinde bu büyük kalabalık hep birden "*Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek (Davetine sözüm ve özümle geldim Allahım, emrin baş üstüne. Davetine sözüm ve özümle geldim ey ortaksız olan sen! Emrin baş üstüne. Hamd senin, nimet senin, mülk de senin. Yoktur senin ortağın.*" diyerek yola koyuldular.

Onlarla birlikte vadinin kenarları da yekvücud olmuş binlerce hacının ağzından dökülen bu ulvî nağmenin sesiyle yankılandı. Bu ulvî nağme, onların olabilecek en güçlü imana sahip mü'min kalblerinden kaynaklanıyor ve onların azimleri sayesinde en güzel şekilde terennüm ediliyordu.

Anlaşıldığı üzere kafile, ufukları sallayan gür sesli telbiye ile, havaları kaplayan güzel bir râhiya ile kalblerden çıkıp yine kalblere dönen nurlarla "*Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnne'l-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerîke lek.*" diyerek yürüdü. Yolları üzerindeki Ebvâ'ya uğradılar. Burası, -bu konudaki iki görüşten birine göre- öncekilerin ve sonrakilerin efendisi, bizim efendimiz Muhammed (s.a.)'in annesinin, Peygamberimizle birlikte dayıları olan Neccâr oğullarını ziyâret ettikten sonra Mekke'ye dönerken vefât ettiği yerdir. Babası da annesinden önce, annesi kendisine hâmile iken vefât etmişti. Bu durum, O'nun dedesi Abdülmuttalib'in, sonra da amcası Ebû Tâlib'in himayesinde sadece ezelî inayet ile terbiye edilip yetiştirilmesi içindi. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.): "*Beni Rabbim terbiye etti ve terbiyemi güzel yaptı.*" buyurmuştur.

Sonra kafile yoluna devam edip Usfân'a uğradı. Muhammed (s.a.) Efendimiz bu vadiye uğrayan ilk peygamber değildi. Bu vadinin kenarları, insanlar için ilk kurulan evi (mâbedi) haccetmek sûretiyle Allah'a yaklaşmak maksadıyla ihramlı bir halde Beyt-i Atîk'e doğru giden Hûd ve Sâlih (aleyhime's-selâm)'ın nefesleriyle şereflenmişti.

İnsanlar için ilk kurulan o evde apaçık nişâneler, (ayrıca) İbrahim'in makamı vardır. O İbrahim (a.s.) ki Allah ona neyi emrettiyse mutlaka tam olarak yerine getirmiştir. Hatta ciğerparesini ve gözünün nurunu Rabbinin emrini yerine getirip boğazlama konusunda bile bir an tereddüt etmemiştir. O iyiliğin, takvânın ve temizliğin misalidir. Allah, oğlunu ona ileri yaşında, ihtiyarlığında ve saçı başı ağardığında ihsan etmişti. Her ikisi de Allah'a teslim olunca İbrâhim (a.s.) oğlunu alnı üzere yatırdı. Rüyasında onu boğazladığını görünce -ki peygamberlerin rüyası haktır- Allah'ın emrine uyarak ve O'nun hükmüne rızâ göstererek, oğlunun boynuna bıçağı sürmeden önce kendi kalbine ve ciğerine sürdü. İşte o zaman merhametlilerin en merhametlisi olan Allah ona şöyle seslendi: "**Ey İbrahim! Rüyayı doğruladın. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Bu, gerçekten, çok açık bir imtihandır.**

Biz, oğluna bedel ona büyük bir kurban verdik. Geriden gelecekler arasında ona (iyi bir nam) bıraktık: "İbrahim'e selam!" dedik."[229]

Uğurlu kafile, Harem'e iyice yaklaştığında Muhammed (s.a.) Efendimiz'in telbiyeyi bıraktığını görene kadar telbiyeyi bırakmadan yoluna devam etti. Peygamberimiz (s.a.) ve beraberindekiler Zî Tuvâ'da konakladılar ve Zülhicce'ye dört gün kala Pazar gecesini orada geçirdiler.

Rasûlullah (s.a.) o günün sabah namazını onlara kıldırdı. Allah'ın insanlara toplanma mahalli ve güvenli bir yer kıldığı, öncekilerin ve sonrakilerin Efendisi'nin mübârek bedenini barındıran toprak parçası hariç -Çünkü orası müslümanların icmâıyla yeryüzünde bulunan en büyük ve yüce yerdir- bütün yerlerden ve mahallerden daha şerefli kıldığı Beytullah'a girmek için iştiyakları iyice artmıştı.

Beyt-i Atîk'e girmek ve onu tavaf etmek için şevkleri durmadan katlanıyordu. Bunda şaşılacak bir şey de yoktu. Çünkü eskiden beri söylenir:

Şevkin en büyük olduğu gün
Çadırların çadırlara yaklaştığı zamandır

Fazla beklemeden Rasûlullah (s.a.) gusletti. Müslümanlar da O'na uyarak, Efendimiz'in kendilerine emrettiği üzere haccın menâsikini O'na bakıp uygulayarak guslettiler. Önde Hz. Mustafa (s.a.) olduğu halde insanların O'nu (s.a.) görebilmesi için kabristana bakan Bathâ'dan, Mekke'nin yukarısındaki Kedâ tepesinden Mekke-i Mükerreme'ye girdiler. Rasûlullah (s.a.) peşindeki uğurlu kafile ile kuşluk vakti Mescid-i Harâm'a ulaşana kadar yürüdü. Devesini çöktürdü, sonra Benî Şeybe kapısından Mescid'e girdi. Rasûlullah (s.a.) Beyt-i Harâm'ı görünce tekbir getirdi ve "*Allah'ım, es-Selâm sensin. Selam/esenlik sendendir. Ey Rabbimiz, bizi selam ile karşıla. Allah'ım, bu Beytinin şerefini, ululuğunu, heybetini artır. Ona hac ve umre ile tazimde bulunanların da şereflerini, heybetlerini, tazimlerini ve iyiliklerini artır!*" diyerek dua etti.

Beyt'i tavaf ederken soluna aldı, sonra Hacerü'l-esved'den başladı ve tekbir getirdi. Sonra onu öptü ve orada izdiham meydana getirmedi.

229. es-Sâffât, 37/104-109.

Rasûlullah (s.a.) Beyt-i Atîk'e girer girmez tahiyyetü'l-mescid ve tahiyyetü'l-Beyti (mescidi ve beyti selamlama) edâ etmek için Kabe'yi tavaf ederdi... Evet, tahiyyetü'l-Beyt, tavaftır.

Rasûlullah (s.a.) ve ashâbı tavâfın her şavtında ıztıbâ[230] yaptılar. Rasûlullah (s.a.) ilk üç şavtta remel[231] yaptı, kalan şavtlarda ise yavaş olarak yürüdü. Fakihler ıztıbâ ve remel yapılmasından maksadın, genellikle Dâru'n-nedve'de toplanan ve tavaf eden müslümanlara bakan Kureyşliler'den İslâm düşmanlarının önünde güç göstermek olduğunu söylemiştir.

Yedi şavt tamamlandı. Haceru'l-esved'i öpme konusunda Hz. Peygamber (s.a.)'e uydukları gibi Rukn-i Yemânî'ye uğradıklarında O'na uyarak kalabalık yapmadan besmele çekerek ve tekbir getirerek onu istilâm ettiler/selamladılar. Bu iki rukün arasında ise "**Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, âhirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!**"[232] duasını tekrar ettiler. Çünkü Allah Teâlâ dünyanın da Rabbi'dir, âhiretin de Rabbi'dir. Dünyanın ve âhiretin hayırlarından göklerin ve yerin hazineleri O'nun katındadır. Biz bir cesed ve ruhdan meydana geliyoruz. Cesed için dünyanın iyiliğini, ruh için ise âhiretin iyiliğini istiyoruz. "**Rabbinin ihsanı kısıtlanmış değildir.**"[233]

Sonra Rasûlullah (s.a.) makamın arkasına yöneldi ve "**İbrâhim'in makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın).**"[234] âyetini okudu. Makâm-ı İbrâhim, İbrâhim (a.s.)'ın İsmâil (a.s.) ile beraber Beytullah'ın temellerini yükseltirken üzerinde durduğu taştır. Bu şerefi ve meziyeti İbrâhim (a.s.)'ın üzerinde durmasından almıştır. Rasûlullah (s.a.) insanlar duyacak kadar "**İbrâhim'in makamından bir namaz yeri edinin (orada namaz kılın).**" âyetini yüksek sesle söylerdi.

Rasûlullah (s.a.) iki rekat tavaf namazını kıldı. Birinci rekatta Fâtiha ve Kâfirûn, ikinci rekatta Fâtiha ve İhlâs sûrelerini okudu. Tevhidin bütün dayanakları Kâfirûn ve İhlâs sûrelerindedir. Fâtiha sûresi ise

230. Iztıbâ', ridânın yani ihramın vücudun belden yukarısını örten parçasının bir ucunu sağ kolun altından geçirip, sol omuz üzerine atarak sağ kolu ve omuzu ridânın dışında bırakmaktır.
231. Remel, tavafta kısa adımlarla koşarak ve omuzları silkerek çalımlı ve çabuk yürümektir.
232. el-Bakara, 2/201.
233. el-İsrâ, 17/40.
234. el-Bakara, 2/125.

tüm varlığıyla Allah'a yönelmenin (tebettül) ve yakarmanın (münâcât) zirvesidir.

Rasûlullah (s.a.)'in adımlarını tâkip eden ve yolunda yürüyen ashâb (rıdvânullahi aleyhim) de O'na uyup iki rekat namaz kıldılar.

Tavaftan sonra Hz. Peygamber (s.a.) Haceru'l-esved'e yöneldi, onu istilâm etti. Rukn ve kapı arasında durdu. Göğsünü, yüzünü, kollarını, avuç içlerini oraya koyup iyice açtı. Mübarek vücudundan neredeyse Mültezem'e değmedik yer kalmadı.

Efendimiz (s.a.) bunu, bir olan Allah'a karşı edebin gereği olarak, Allah'ın koyduğu hükümlerde ve en büyük Habîbi'nin (s.a.) sünnet kıldığı veya açıkladığı hususlarda Allah'ın rızasını aramak üzere, insanların Allah'ın haram/mukaddes kıldığı şeyleri tâzim konusunda nasıl mübâlağa etmeleri gerektiğini bilmeleri için yapmıştı.

Sonra Rasûlullah (s.a.) Zemzem'e geldi. Zemzem, Allah Teâlâ'nın Hâcer vâlidemiz ve oğlu İsmâil (a.s.) için yarıp çıkardığı kuyudur. Hâcer vâlidemiz ve oğlu için hayır ve bereket olmuştur... Rasûlullah (s.a.) bu sudan içti ve insanlara bu suyun mübârek olduğunu bildirdi.

Sonra Rasûlullah (s.a.) sa'ye yöneldi. Safâ kapısından çıktı. Safâ Mekke-i Mükerreme'de kendisinden geriye küçük bir tepecik kalmış, Safâ kapısına yakın bir dağın adıdır. Allah Teâlâ onun hakkında "**Safâ ile Merve Allah'ın nişanlarındandır.**"[235] buyurmaktadır.

Rasûlullah (s.a.) Merve tepesinde sa'yini tamamlayınca, ister hacca ve umreye niyet etsin, ister sadece hacca niyet edip de bunu umreye çevirsin, hedy kurbanı olmayan herkesin ihramdan çıkmasını emretti.

Rasûlullah (s.a.) Mekke-i Mükerreme'de Ebtah'da konakladı. O ve beraberindekiler Pazar gününden terviye günü olan Perşembe gününe kadar orada kaldılar. Terviye günü Zülhicce ayının sekizinci günüdür. 'Terviye günü' denilmesi, hacıların hac günlerinde kendilerine lazım olan suyu o günde hazırladıkları içindi.

Zülhiccenin sekizinci günü, yâni terviye günü Mina'ya yöneldi. Orada beş vakit; öğlen, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazını kıldı. Sonra güneş doğana kadar biraz bekledi. Sonra hareket edip Arafat'a vardı. Nemire'de kendisi için kurulan çadıra ulaştı ve oraya indi. Güneş

235. el-Bakara, 2/158.

batıya doğru eğilince (zeval vakti) devesi Kasvâ'nın hazırlanmasını emretti ve ona hemen semer vuruldu. Efendimiz (s.a.) Batnu'l-vâdi'ye geldi. Etrafında yüz yirmi bin veya yüz kırk dört bin insan toplanmıştı. Ayağa kalkıp onlara hitap etti ve veda hutbesini irad buyurdu. Bu hutbede geçen hususlardan bazıları şunlardır:

"Ey insanlar! Sözlerimi iyi dinleyin. Çünkü bilmiyorum, belki de şu durduğum yerde, bu yılımdan sonra sizinle bir daha asla buluşamayacağım.[236]

Şüphesiz ki sizin kanlarınız ve mallarınız şu beldenizde, şu ayınızda şu gününüzün hürmeti gibi birbirinize haramdır. Dikkat edin! Câhiliyye devri işlerine âit her şey ayaklarımın altına konmuştur. Câhiliyye devrinin kan dâvâları kaldırılmıştır. Bize âit olan kan dâvalarından ilk kaldırdığım dâva İbn Rebîa b. Hâris'in kan davasıdır. -İbn Rebîa, Sa'd oğulları kabîlesinde süt anadaydı ve onu Hüzeyl kabilesi öldürmüştü- Câhiliyye devrinin ribâsı/fâizi de kaldırılmıştır. İlk kaldırdığım ribâ/fâiz bizim (yâni) Abbâs b. Abdülmuttalib'in faizidir. Bu faizin hepsi muhakkak kaldırılmıştır.

Kadınlar hakkında Allah'tan korkun. Çünkü siz, onları Allah'ın emâneti ile aldınız ve onları Allah kelimesiyle kendinize helâl kıldınız. Döşeklerinize sevmediğiniz bir kimseye ayak bastırmamaları sizin onlar üzerindeki hakkınızdır. Eğer bunu yaparlarsa, onları zarar vermemek şartıyla dövün. Onların sizin üzerinizdeki hakkı da, yiyeceklerini ve giyeceklerini örfe uygun olarak vermenizdir. Size öyle bir şey bıraktım ki ona sımsıkı sarılırsanız bir daha asla sapmazsınız. O da Allah'ın Kitâbı'dır.[237]

Ey insanlar! Benden sonra peygamber, sizden sonra da ümmet yoktur. O halde Rabbinize ibâdet edin, beş vakit namazınızı kılın, Ramazan orucunu tutun, gönül hoşluğu ile mallarınızın zekâtını verin, Rabbinizin Beyt'ini haccedin ve yöneticilerinize itaat edin, Rabbinizin cennetine girersiniz.[238]

Size, benden sorulacak, acaba siz ne diyeceksiniz?

Ashâb: "Risâletini tebliğ, vazifeni edâ ve nasîhatta bulunduğuna şehâdet ederiz." dediler.

236. *er-Rahîku'l-mahtûm*, 442 (İbn Hişâm'dan naklen).
237. a.g.e., 443 (*Sahîhu Müslim*, Haccetü'n-Nebî (s.a.), I, 397'den naklen).
238. a.g.e., 344.

Bunun üzerine şehâdet parmağını semâya kaldırıp onunla insanlara işaret ederek üç defa:

"*Allah'ım, şâhid ol!*" buyurdu.[239]

Arafattayken Rasûlullah (s.a.)'in sözlerini insanlara yüksek sesle Rebîa b. Ümeyye b. Halef bağırarak duyuruyordu.

Hz. Peygamber (s.a.) hutbesini tamamlayınca "**Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'a râzı oldum.**"[240] âyeti nâzil oldu.

Hz. Ömer (r.a.) bu âyeti işitince ağladı. Ona "Niçin ağlıyorsun?" diye sorulunca, "Çünkü kemalden sonra ancak noksanlık vardır." dedi.[241]

Allah Teâlâ'nın engin lütfu ile dolu bir günün ardından Allah'ın Beyt'ini ziyarete gelen hacılar, mübârek haccın günlerinden ikincisine hazırlanmak üzere uykuya daldılar. Zehrâ (r.anhâ) da yatağına girdi. Fakat gözlerine uyku girmedi. Hz. Mustafa (s.a.)'in söylediği her söz zihninde dolaşmaya başladı. Fakat bu her söz kendi hacmi ile değil genişleyerek zihninden geçiyordu. Harflerinin arasından mânâlar çıkarıyor, harflerin içinde sakladığı mânâları onlara söyletiyordu. Hz. Mustafa (s.a.)'in Muâz (r.a.)'ı Yemen'e gönderirken ona tavsiye edip söylediği o cümle üzerinde derin derin düşündü.

İşte Hz. Mustafa (s.a.) o cümleyi farklı şekil ve üslublarla bir kez daha tekrar ediyordu. Muâz (r.a.)'a şöyle buyurmuştu: "*Belki sen, bu yıldan sonra beni göremiyeceksin.*" Bütün insanlara olan hutbesinde ise: "*Ey insanlar! Sözlerimi iyi dinleyin. Çünkü bilmiyorum, belki de şu durduğum yerde, bu yılımdan sonra sizinle bir daha asla buluşamayacağım.*" buyurdu. İnsanlar da O'nun risâletini tebliğ, vazifesini edâ ve nasîhatta bulunduğuna şehâdet ettiler.

Sonra Allah Teâlâ'nın "**Bugün size dininizi ikmal ettim, üzerinize nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'a râzı oldum.**" âyetini indirmesi... Ömer (r.a.)'ın ağlaması ve "Kemalden sonra ancak noksanlık vardır." demesi...

239. a.g.e., 397 (*Sahîhu Müslim*, I, 397'den naklen).
240. el-Mâide, 5/3.
241. Buhârî, İbn Ömer'den rivâyet etmiştir (a.g.e., 443).

Hz Fâtıma ağladı ve kendi kendine sordu: "Acaba Rasûlullullah (s.a.)'e refîk-ı a'lâya intikal edeceği vahyedildi mi? Fakat O'na vahyedilmiş olsa herkese bunu ilan ederdi. Çünkü O, Allah'ın kendisine vahyettiği hiçbir şeyi gizlemezdi.

Yoksa bu hususu kuvvetle hissediyor da muallakta mı bırakıyordu. Çünkü bu hususta bilgi Allah katındadır. Bu yüzden konuşuyor, fakat sözünü ihtimale bağlıyor ve kesin konuşmuyordu. Ömer (r.a.)'ın "**Bugün size dininizi ikmal ettim...**" âyetini duyunca ağlamasının sırrı neydi?

Ali (k.v.), Fâtıma (r.anhâ)'nın duygularını hissetti. Onun bu halini uyuyamamasından ve devamlı ağlamasından sezdi.

Ona: "Neyin var, ey Ümmü'l-Hasan?!" diye sordu. Hz. Fâtıma: "Ey Ebü'l-Hasan, Rasûlullah (s.a.) için gönlüm daralıyor. Sözlerinin arasından anlaşıldığı üzere bu yılın O'nun hayatının son yılı olmasından korkuyorum."

. Ali (r.a.) sustu. Ne bir cevap verebildi ne de bir açıklama yapabildi. Çünkü Zehrâ (r.anhâ)'nın zihninden geçenler, onun da zihninden geçiyordu. Ali (k.v.), babasının iyi olduğunu, Allah'ın asla O'na bir kötülük dokunmasına izin vermeyeceğini ve her şeyin Allah katında bir ölçüye göre olduğunu söyleyerek onu teskin etti.

Zülhicce'nin on üçüncü günü Hz. Peygamber (s.a.) vedâ tavâfını yaptı. Haccın menâsikini yerine getirince insanları Medine-i Mutahhara'ya dönmeye teşvik etti. Rahatlıktan pay almak için değil, Allah için ve Allah yolunda yeniden mücâdeleye başlamak için böyle bir teşvikte bulundu.[242]

Hicrî 11. yılın Safer ayında Hz. Mustafa (s.a.) Rumlar'a karşı koymak için büyük bir ordu hazırladı. Ordunun başına komutan olarak, kendisi de babası da Rasûlullah (s.a.)'in sevgilisi olan Üsâme b. Zeyd b. Hârise (r.anhümâ)'yı tâyin etti. Fakat bu ordu Rasûlullah (s.a.)'in hastalığına nazaran ancak O'nun vefâtından sonra hareket edebildi. Ordu, Medine'ye bir fersah mesafedeki Cürüf'e hareket etmişti. Fakat Rasûlullah (s.a.)'in hastalığı ile ilgili endişe verici haberlerden dolayı gecikti. Allah, bu seferin Ebû Bekir Sıddîk (r.a.)'ın hilâfetinde gönderilen ilk sefer olmasını takdir etmişti.[243]

242. Peygamberimiz (s.a.)'in haccı için bk. *Sîretü İbn Hişâm, Fethu'l-Bârî, Zâdü'l-meâd.*

243. *Sahîhu'l-Buhârî*, Ba'sü'n-Nebiyyi (s.a.) Üsâme, II, 612; *Sîretü İbn Hişâm.*

Bu ordunun hazırlanması, Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'yı teskin etti. Hz. Peygamber (s.a.)'in ömrünün hala devam ettiğini ve O'nun henüz Allah Teâlâ'nın dinine dâveti tamamlamadığını ona ilham etti. Kalbi bir miktar rahatladı. Gönlü bir dereceye kadar sükûnet buldu. Vaktinin çoğunu Rasûlullah (s.a.)'in civarında ve yanında geçiriyordu.

HZ. FÂTIMA (R.ANHÂ)'NIN BABASININ RIZÂSINA DÜŞKÜNLÜĞÜ

Hz. Fâtıma (r.anhâ) emsâli olan diğer Hâşim oğullarının ve Kureyş'in kadınlarına göre fazlaca altınla süslenmezdi. O âhireti dünyaya tercih etmeyi öğrenmişti.

Fakat böyle bir mübahın, az bir miktarının da babasını (s.a.) kızdıracağı hatırına gelmezdi. Hz. Fâtıma, kadınların babalarını sevdiklerinden ve onları hoşnut etmek için çabalamalarından çok daha fazla babasını sever ve onun rızasını kazanmak için çalışırdı.

Babasının hânesi zühdü ile tanınırdı. Hz. Fâtıma da babası ile birlikte Mekke'de muhâsara/boykot günlerine ve gösterilen sabra şâhit olmuştu. Suffe ehlinin durumlarını ve içinde bulundukları fakirliği çok iyi bilirdi. Onların ne evleri, ne eşleri, ne de malları vardı. Mescid'de uyurlar ve verilen sadaklarla geçinirlerdi.

Hz. Fâtıma'nın çok altını yoktu. Sadece boynuna taktığı altın bir kolyesi vardı. Onun emsalleri, kendilerine hediye edilen veya mallarıyla satın aldıkları pek çok takı takınırlardı. Bu kolyenin babasını (s.a.) kızdıracağı Zehrâ (r.anhâ)'nın aklının ucundan bile geçmemişti. Âdeti olduğu üzere O'nu ziyârete gitti. İçeri girmek için izin istedi ve ona izin verildi. İçeri girdi ve babasına selam verdi. Değerli babası ile bir araya geldiği için çok sevindi. Babası ile buluştuğu ve O'na yaklaştığı için onun ne kadar mutlu olduğunu sadece Allah bilir. Hz. Fâtıma asla O'ndan ayrılmaz, mutlaka O'na yakın olmak isterdi.

Babasının yüzünün gülmesinden, kelâmının güzelliğinden ve sözünün tatlılığından dolayı mutluydu. Rasûlullah (s.a.)'in yakınına oturdu. Aralarında muhabbetli bir konuşma cereyan etti. Şefkat ve sevgi bakışları onları bir araya getiriyordu.

Derken Hz. Peygamber (s.a.)'in bakışı Hz. Fâtıma'nın boynundaki kolyeye ilişti. Tekrar tekrar bu kolyeye baktı... Hz. Fâtıma da bu bakış-

ları takip ediyordu... Bu bakışların babasının (s.a.) yüzünde meydana getirdiği izleri de görüyordu.

Babasının (s.a.) yüzünde bir değişiklik olduğunu, bir tür öfke meydana geldiğini fark etti. Kendi kendine: 'Neye bakıyor? .... Bu öfkenin sebebi ne?' diye sordu. Hz. Fâtıma üstün zekası ile onun bakışının boynunda sarkan altın kolyeye iliştiğini anladı.

Bir an sessizlikten sonra Hz. Fâtıma dışarı çıktı. Hz. Fâtıma'nın kalbi hüzünle dolmuştu. Çünkü babasının yüzünde öfke belirtileri ve alâmetleri ortaya çıkmıştı. Bu kızgınlığa sebep olduğu için ne kadar üzgündü. Dünyanın bütün güzelliklerinden mahrum olsa bile onun gönlünü neşelendirmeyi ne kadar isterdi. O'nu öfkelendiren her şey uzak olsun... uzak... uzak. Hz. Fâtıma gözünü kırpmadı ve sakinleşemedi. Babasını (s.a.) nasıl razı edeceğini düşündü.

Hz. Fâtıma altın takınmanın haram olmadığını biliyordu. Mü'minlerin hanımları da altın takınıyorlardı. Fakat kendisinin mutlaka özel bir durumu vardı. İşte bu durum babasını öfkelendiriyordu... Öyleyse mutlaka bu kolyeden kurtulması lazımdı... Haram olduğu için değil... Fakat o, herhangi bir insandan dolayı babasının yüzünde öfke görmeye dayanamazdı. O halde kendi yaptığı bir davranıştan dolayı O'nun öfkesini yüzünden okumaya nasıl dayanabilirdi?!

Zehrâ-i Tâhire, sevinç ve mutluluğun babasının yüzüne geri dönmesi için ne yapacaktı? Şüphesiz bu kolyeyi çıkaracak ve bugünden sonra onu bir daha asla takmayacaktı. O halde babasının öfkesinden kurtulmak, O'nun rızası ve güler yüzü ile mutlu olmak için kolyeyi satacaktı... Fakat parasını ne yapacaktı? Ev işlerinde karşılaştığı yorgunluk ve bitkinlik konusunda kendisine yardım edecek bir hizmetçi satın alacak mıydı?

Zehrâ (r.anhâ)'nın zihnine güzel bir fikir geldi. Fakat çok geçmeden fikrini değiştirdi. Çünkü o, Hz. Peygamber (s.a.)'in gördüğü zaman öfkelendiği kolyeyi satacak ve onun parasıyla bir köle satın alacaktı. Çünkü evinde bu kölenin bulunması, sürekli babasını ve kendisini kolyeyi hatırlamaya sevk edecekti.

Hz. Fâtıma O'nun hoşnut olmasını seviyordu... O halde ne yapacaktı? Babasının rızasına çok düşkündü. Babası da kendisi için âhirette en yüce yeri ve en büyük mertebeyi arzu ediyordu... O, bunu

biliyordu... O'nun istediğini yüzünde görmesi ve O'nu razı edecek hayra koşması yeterliydi.

Hz. Fâtıma'nın aklına güzel bir fikir daha geldi. Kolyenin parasıyla bir köle satın alacak, onu âzâd edecek ve Allah yolunda hür kılacaktı.

İslâm hürriyete.... hayra... köle âzâd etmeye... kölelikten çıkarmaya çağırıyordu...

Hz. Fâtıma, babasının huzuruna girmek için izin istedi... Selam verdi... Sonra yanına oturdu... Hz. Mustafa (s.a.) bakışlarıyla sanki ona kolyeyi soruyordu. Hz. Fâtıma da daha O bir şey demeden şöyle cevap verdi:

Kolyeyi sattım, parasıyla bir köle satın aldım ve âzâd ettim...

Bunun üzerine Hz. Mustafa (s.a.)'in yüzü mutluluk ve sevinçten parladı.

Babasını izlerken Hz. Fâtıma'nın zekası ne kadar parlaktı! Konuşmadan O'nun duygularını hissettiği zaman Hz. Fâtıma'nın zekası ne kadar keskindi! Güzel düşünmesi ve babasını (s.a.) mutlu etmek için gayret göstermesi ne hoştu!

İşte hassas şuur ve ince duygu böyle olur. Hz. Mustafa (s.a.) ona: "*Sen babanın kızısın.*" buyurduğunda onun vasfının kemâlini ve nesebinin hakîkatini anlatan bu söz ne kadar güzeldi.

Sevgili babası Rasûlullah (s.a.)'in rızası için mübâh olan bir şeyi, ziyneti ve helali terk ederken o ne kadar mutluydu. Çünkü Rasûlullah (s.a.)'in rızası Allah Teâlâ'nın rızasına dâhildir.

Hz. Fâtıma Rasûlullah (s.a.)'in öfkesini fark etti. Bu, bir kölenin âzâd edilmesine ve bir insanın köleliğin zilletinden kurtulmasına sebep oldu... Hoşnut olduğu zaman O'nun rızası ne güzeldi. Kızdığı zaman O'nun öfkesi ne kadar tesirliydi. Çünkü O Allah için razı olur, Allah için öfkelenir, Allah için sever, Allah için nefret eder, Allah için irtibat kurar, Allah için alâkayı keser, Allah için verir ve Allah için menederdi. Yaptığı her iş ancak tek ve ortağı olmayan Allah içindi.

İşte bu, Hz. Mustafa (s.a.)'in diğer bir önemli özelliğiydi. Altın takmak müslümanların hanımlarına haram olmadığı halde Hz. Fâtıma hakkında durum farklıydı. Çünkü o Rasûlullah (s.a.)'in kızıydı. Çünkü o

Fâtımatü'z-Zehrâ idi. Kur'an "**Ey Peygamber hanımları! Siz, kadınlardan herhangi biri gibi değilsiniz.**"[244] buyurarak Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımlarının diğer kadınlar gibi olmadıklarını bildirdiğine göre, Rasûlullah (s.a.)'in sevgili kızı ve O'ndan bir parça olan Hz. Fâtıma'nın durumunu düşünmek gerekir.

İşte böylece Hz. Peygamber (s.a.)'in sevgili kızının, bu büyük insanın değerini öğrenmiş oluyoruz. Müslümanların hanımlarına helal olduğu halde Rasûlullah (s.a.)'in onun altın takmasını niçin hoş karşılamadığını, bütün müslüman erkeklere birden fazla evlilik helal olduğu halde Ali (r.a.), Cüveyriye bint Ebû Cehil ile evlenmek istediği zaman neden kızdığını öğreniyoruz. O halde bütün bunlar Hz. Mustafa (s.a.)'in kızı Fâtıma Betûl'e âit özellikler, ayırt edici vasıflar ve sadece ona mahsus husûsiyetlerdir.

244. el-Ahzâb, 33/32.

HZ. PEYGAMBER (S.A.)'İN VEFÂTI

Fânî dünyadan göçme ve Yüce Yaradan'ın elçisine icâbet etme vakti gelip çattı. Aziz ve Celîl olan Allah ile buluşma vakti yaklaştı. Bu hususta Allah'ın meşîeti/irâdesi kesinleşti. Nitekim Kur'an'da şöyle buyrulmaktadır:

"**Muhakkak sen de öleceksin, onlar da ölecekler.**"[245]

"**Şimdi sen ölürsen, sanki onlar ebedî mi kalacaklar?**"[246]

"**Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye** (eski dininize) **mi döneceksiniz?**"[247]

"**Her canlı ölümü tadacaktır.**"[248]

Hz. Mustafa (s.a.)'in yüzünde hayata ve hayattakilere veda alâmetleri gözükmeye başladı. Sözlerinden ve fiillerinden de bu anlaşılıyordu.

Daha önce ancak on gün îtikâfa girerken 10. yılın Ramazan'ında yirmi gün îtikâfa girdi. Sanki gelecek 11. yılın Ramazan'ının refîk-ı a'lâ ile Rabbinin huzurunda olacağını hissediyordu. Cibrîl (a.s.) ile Kur'ân-ı Kerîm'i iki defa mukabele ediyordu. Muâz (r.a.)'a söyledikleri ve Veda Haccı'nda söyledikleri hep aynı şeyi ifâde ediyordu.

Hz. Peygamber (s.a.) veda etmesi yaklaştıkça, hayata ve hayattakilere ayrılmak üzere olduğunu haber veriyordu. Efendimiz (s.a.) bu hususta hissettiklerini bildiriyor ve açıklıyordu.

Hicrî 11 yılının Safer ayının başlarında Hz. Peygamber (s.a.) Uhud'a gitti. Sanki dirilere ve ölülere veda eder gibi şehitler için duâ etti. Sonra Mescid'e vardı ve şöyle buyurdu:

245. ez-Zümer, 39/30.
246. el-Enbiyâ, 21/34.
247. Âl-i İmrân, 3/144.
248. Âl-i İmrân, 3/185; el-Enbiyâ, 21/35; el-Ankebût, 29/57.

"Ben, sizden önce varacağım ve size şahidlik yapacağım. Vallâhi, ben şimdi havzımı görüyorum. Bana gerçekten yerin hazinelerinin anahtarları veya yerin anahtarları verildi. Vallahi ben artık sizin benden sonra şirke düşmenizden korkmuyorum. Fakat sizin dünya hususunda birbirinizle rekabete, çekememizliğe düşmenizden korkuyorum."[249]

Bir gece, gecenin sonunda Bakî'a çıktı. Bakî' ehli için istiğfar etti ve şöyle buyurdu: *"es-Selâmü aleyküm, ey kabir ehli! Sizin içinde bulunduğunuz durum (yaşayan) insanların içine düştükleri durumdan size daha hafif gelsin. Karanlık gecenin parçaları gibi fitneler yaklaştı. Bu fitnelerin sonu, başını takip edecek. Sonraki ilkinden daha kötü olacak. İnşaallah biz de size katılacağız. Allah'ım! Bakî'-i Garkad'da yatanları bağışla."*[250]

Bütün yaptıkları O'nun dirilere de veda ettiğini gösteriyordu. Hanımları, özellikle de Âişe (r.anhâ) O'nun bu durumunu görüyor ve kaygılanıyordu. Fâtıma (r.anhâ) da bu durumu anlamış ve endişeye kapılmıştı.

Efendimiz (s.a.)'in dünyaya veda ettiği hastalığın başlangıcı, 29 Safer 11 Pazartesi günüydü. Rasûlullah (s.a.) o gün Bakî'de bir cenazede hazır bulunmuştu. Dönerken yolda O'nu bir baş ağrısı tuttu ve ateşi yükseldi. Hatta sahabe bu ateşin tesirini başına sarılı olan örtünün üzerinden hissediyordu.

Hz. Mustafa (s.a.) hasta olduğu halde on iki gün insanlara namaz kıldırdı. Hastalık günlerinin tamamı on üç gündü.

Rasûlullah (s.a.)'in hastalığı ağırlaştı. Eşlerine: *"Yarın ben neredeyim?"* diye sordu. Hanımları O'nun arzusunu anladılar. İsteği yerde olması konusunda O'na izin verdiler. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.) başı bağlı, ayakları yerde süründüğü halde Fadl b. Abbâs ve Ali b. Ebû Tâlib'in arasında yürüyerek Hz. Âişe'nin odasına intikal etti. Mübârek hayatının son haftasını onun yanında geçirdi.

Vefâtından beş gün önce Çarşamba günü hastalığın ateşi bedenini yakıp kavurdu. Hastalığın ağrısı şiddetlendi ve bayıldı. Sonra: *"Farklı kuyuların suyundan üzerime yedi kırba su dökün de insanların*

249. Müttefekun aleyh.
250. Müttefekun aleyh.

arasına çıkayım ve onlara vasiyette bulunayım" buyurdu. Bunun üzerine O'nu bir leğen içine oturttular ve "*Yetişir! Yetişir!*" demeye başlayana kadar üzerine su döktüler.

O zaman bir hafiflik hissetti ve başı bağlı olduğu halde Mescid'e çıktı. Minberin üzerine oturdu ve insanlara hitap etti. İnsanlar O'nun etrafına toplanmıştı. Şöyle buyurdu: "*Allah'ın lâneti yahudiler ile hristiyanlara olsun ki, onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler.*" Bir rivâyete göre ise: "*Allah, yahudilerle hristiyanları kahretsin ki, onlar peygamberlerinin kabirlerini mescid edindiler.*" buyurdu. Yine "*Kabrimi tapılan bir put haline getirmeyin.*" buyurdu.

Kendisini kısasa maruz bırakarak şöyle buyurdu: "*Kimin arkasına bir kamçı vurmuşsam, işte sırtım, gelsin vursun. Kime kötü bir söylemişsem, gelsin benden hakkını alsın ...*" Sonra aşağı indi ve öğle namazını kıldırdı. Ardından dönüp tekrar minbere oturdu. Düşmanlık ve diğer hususlarla ilgili önceki sözlerini tekrarladı. Bir adam: "Benim senden üç dirhem alacağım var." dedi. Efendimiz (s.a.): "*Ey Fadl, ona (istediğini) ver.*" buyurdu.

Sonra Ensâr hakkında tavsiyede bulunarak şöyle dedi: "*Ensâr'a iyi davranmanızı size tavsiye ederim. Çünkü onlar benim sırdaşlarım, sığınağım ve barınağım oldular. Onlar, üzerlerine aldıkları yardım vazifesini tamamıyla yerine getirdiler. Kendilerine ancak mükâfat verilmesi kalmıştır. Şu halde onların iyilerine iyilik edin. Kötülük yapanlarını ise bağışlayın.*"

Vefâtından dört gün önce Perşembe günü ağrısı iyice şiddetlenmişti. Şu üç vasiyette bulundu:

1- Yahudi, hristiyan ve müşriklerin Arap Yarımadası'ndan çıkarılması.

2- Gelecek heyetlere, kendisinin yaptığı gibi ikramda bulunulması.

3- Üçüncüsünü ise râvî unutmuştur. Belki de o Kur'an ve sünnete sıkı sıkıya sarılmak, Üsâme ordusunun gönderilme işinin yerine getirilmesi veya namaza dikkat ve ellerinin altında bulunanlar (köleler) hakkında Allah'tan korkmaları konularından birisiydi. En iyisini Allah bilir.

Hz. Peygamber (s.a.) hastalığının şiddetine rağmen vefatından dört gün öncesine kadar, yani Perşembe gününe kadar bütün namazlarında insanlarla beraber oluyor ve namaz kıldırıyordu. O gün insanlara akşam namazını kıldırmış ve Murselât sûresini okumuştu.[251]

Vefâtından bir veya iki gün önce Cumartesi veya Pazar günü Hz. Peygamber (s.a.) kendisinde bir hafiflik hissetti. İki adamın arasında öğle namazı için çıktı. Ebû Bekir (r.a.) insanlara namaz kıldırıyordu. Ebû Bekir (r.a.) Rasûlullah (s.a.)'i görünce geri çekilmek istedi. Rasûlullah (s.a.) ona geri çekilmemesini işâret etti. Kendisini getirenlere: "*Beni onun yanına oturtun.*" buyurdu. O'nu Ebû Bekir (r.a.)'ın soluna oturttular. Ebû Bekir (r.a.), Rasûlullah (s.a.)'in namazına uyuyor ve insanlara tekbîri işittiriyordu.[252]

Pazar günü Hz. Peygamber (s.a.) kölelerini âzâd etti. Yanında bulunan yedi dînârı tasadduk etti ve silahlarını müslümanlara bağışladı.

Hz. Mustafa (s.a.)'in hayatının son günü gelip çatmıştı. Enes b. Mâlik (r.a.)'ın rivâyet ettiğine göre Pazartesi günü müslümanlar namazdayken ve Ebû Bekir (r.a.) onlara namaz kıldırırken, birden Rasûlullah (s.a.) Hz. Âişe'nin odasının perdesini açtı ve onlara baktı. Onlar namazda saf saf olup durmuşlardı. Sonra tebessüm etti. Hz. Ebû Bekir, Rasûlullah (s.a.)'in namaza çıkmak istediğini zannederek geriledi.

Enes (r.a.) der ki: "Müslümanlar Rasûlullah (s.a.)'den dolayı sevindiklerinden, az kalsın namazdan çıkacaklardı. Rasûlullah (s.a.) onlara: "*Namazınızı tamamlayın!*" diye eliyle işâret buyurdu. Sonra odaya girdi ve perdeyi indirdi.[253] Ardından Rasûlullah (s.a.) diğer hiçbir namaz vaktine ulaşamadı. Bu O'nun ashâbına son vedâsı oldu. O günün kuşluk vaktinde Allah O'nu vefât ettirene kadar onlar bunu bilemediler.

Kuşluk vakti olunca Hz. Mustafa (s.a.) o gün Hz. Fâtıma'nın kendi huzuruna gelmekte geciktiğini hissetti. Rasûlullah (s.a.) onu çağırttı, o da koşarak geldi.

Âişe (r.anhâ) der ki: "Fâtıma yürüyerek geldi. Sanki onun yürüyüşü Rasûlullah (s.a.)'in yürüyüşü gibiydi/onu andırıyordu. Rasûlullah

251. Müttefekun aleyh. bk. *er-Rahîku'l-mahtûm*, 450.
252. *Sahîhu'l-Buhârî*, I, 98, 99.
253. *Sahîhu'l-Buhârî*, Bâbü marazi'r-Rasûl (s.a.), II, 640.

(s.a.): "*Merhaba, hoşgeldin kızım.*" buyurdu. Onu sağına veya soluna oturttuktan sonra, kendisine gizlice bir şey söyledi. Fâtıma ağladı. Sonra ona gizlice bir şey daha söyledi. Bu defa Fâtıma güldü."

Hz. Âişe der ki: "Ona: "Ben, gülmenin ağlamaya bu derece yakın olduğunu hiç görmedim! Rasûlullah (s.a.) sana ne fısıldadı?" dedim.

Zehrâ (r.anhâ): "O'nun sırrını açıklayacak değilim!" dedi.

Rasûlullah (s.a.) ruhunu teslim edince ona tekrar sordum. Fâtıma: "Bana şöyle buyurdu: *Cebrail her yıl Kur'ân'ı benimle bir kere mukābele ederdi. Bu yıl ise iki kere mukābele etti. Öyle sanıyorum ki, ecelim yaklaşmıştır! Ben senin için ne güzel bir selefim. Sen ev halkımdan bana ilk kavuşup katılan olacaksın.*" Bu söz üzerine ağladım. Sonra şöyle buyurdu: "*Bu ümmetin kadınlarının efendisi veya âlemlerin kadınlarının efendisi olmak istemez misin?*" Bunun üzerine de güldüm.[254]

Bir rivâyette ise Hz. Fâtıma şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) tutulduğu bu hastalık neticesinde vefat edeceğini haber verdi, buna ağladım. Sonra ev halkının kendisine ilk kavuşup katılanının ben olacağımı haber verince de güldüm!"

Üçüncü bir rivâyette ise Hz. Fâtıma şöyle demiştir: "Rasûlullah (s.a.) vefât etmekte olduğunu bana haber verdi. Sonra benim Meryem bint İmrân'dan sonra cennet ehlinin hanımlarının efendisi olduğumu haber verdi. Onun için ben de güldüm."[255]

Hz. Fâtıma (r.anhâ) Rasûlullah (s.a.)'in hastalığının ağırlaştığını görünce: "Vay babamın çektiği ızdıraba!" dedi. Peygamberimiz (s.a.) ona: "*Bugünden sonra babana ızdırap yok, ey Fâtıma.*" buyurdu.[256]

Hz. Mustafa (s.a.), Hasan ve Hüseyin'i çağırttı. Onları öptü ve onlar hakkında hayır tavsiyede bulundu. Eşlerini çağırdı, onlara öğüt verdi ve uyarılarda bulundu.

İnsanlara vasiyette bulundu ve "*Namaza dikkat edin! Namaza dikkat edin! Ellerinizin altındakilere (kölelerinize) dikkat edin!*" buyurdu ve bu sözü defalarca tekrarladı.[257]

254. *Sahîhu'l-Buhârî*, Bâbü marazı'r-Rasûl (s.a.). bk. *Tabakātü İbn Sa'd*.
255. Bazı rivayetlerde bu konuşma ve müjde, Efendimiz (s.a.)'in hayatının son gününde değil son haftasında olmuştur.
256. *Sahîhu'l-Buhârî*, II, 641.
257. a.g.e.

Rasûlullah (s.a.)'in sekerât hali başladı. Hz. Âişe O'nu kendisine dayadı. Hz. Âişe şöyle derdi: "Allah'ın bana ihsan ettiği nimetlerden birisi de Rasûlullah (s.a.)'in benim evimde, benim günümde ve başı benim göğsümde olduğu halde vefat etmesi, vefât ettiği sırada benim tükürüğümle O'nun tükürüğünü birarada birleştirmesidir. Rasûlullah (s.a.)'in başını göğsüme yasladığım sırada kardeşim Abdurrahman (b. Ebû Bekir) elinde bir misvakla içeri geldi. Rasûlullah (s.a.)'in ona baktığını gördüm. Misvakı istediğini anladım. "Misvakı senin için alayım mı?" diye sordum. Başıyla "Evet!" diye işaret buyurdu. Ben de misvakı O'na verdim. Misvak kendisine sert geldi. "Onu senin için yumuşatayım mı?" diye sordum. Başıyla "Evet!" diye işaret buyurdu. Ben de yumuşattım. Misvakı dişine sürüp fırçaladı. -Bir rivâyette Rasûlullah (s.a.) daha önce misvakla dişlerini fırçaladığının en güzel şekliyle dişlerini fırçaladı- Rasûlullah (s.a.)'in yanında içinde su olan ufak bir su kabı vardı. Ara sıra ellerini bu kaba batırıyor, yüzüne sürüyor ve: "*Lâ ilâhe illâllah! Ölümün akılları başlardan gideren ızdırap ve sıkıntıları var!*" buyuruyordu.[258]

Dişini misvakla temizledikten sonra elini veya parmağını kaldırdı, gözlerini evin tavanına dikti ve dudakları hareket etti. Hz. Âişe O'na kulak verdi. Efendimiz (s.a.) şöyle buyuruyordu: "*(Allah'ım) kendilerine lütuflarda bulunduğu peygamberler, sıddîkler, şehidler ve salih kişilerle beraber kıl.*[259] *Allah'ım beni bağışla, bana rahmet et ve refîk-ı a'lâya eriştir. Allah'ım, refîk-ı a'lâya!*"[260]

Hz. Peygamber (s.a.)'in vefâtı, hicretin 11. yılının Rebiülevvel ayının 12'si Pazartesi günü kuşluk vakti güneşin iyice ısındığı zaman oldu. Efendimiz (s.a.) kamerî yıla göre altmış üç yaşını tamamlamış, dört gün de geçmişti.

Hz. Mustafa (s.a.) vefât edince Hz. Fâtıma (r.anhâ):

Ey Rabbin davetine icabet eden babacığım!
Ey makamı Findevs cenneti olan babacığım!
Ey vefatını Cebrail'e haber vereceğimiz babacığım!
Ey Rabbine kendisinden daha yakını bulunmayan babacığım!

diyerek ağladı.

258. a.g.e., 640.
259. bk. en-Nisâ, 4/69
260. a.g.e., 638-640.

Hz. Peygamber (s.a.)'in vefâtı gelip çatınca Hz. Fâtıma (r.anhâ) Hz. Peygamber (s.a.) sesini işitecek kadar ağlamıştı. Efendimiz (s.a.): "*Ağlama, ey kızcağızım! Ben vefât ettiğim zaman* 'إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ / ***Biz Allâh içiniz ve biz O'na döneceğiz***'[261] *de. Çünkü her insana onunla her musibetin bir karşılığı/telafisi vardır.*" buyurdu. Fâtıma (r.anhâ): "Seni kaybetmek için de mi, yâ Rasûlallah?" diye sordu. Efendimiz (s.a.): "*Evet*" dedi.

Hz. Mustafa (s.a.) Salı'yı Çarşamba'ya bağlayan gece vefât ettiği yere defnedildi.

Zehrâ (r.anhâ) dağılmış olan gücünü bir araya toplayıp güçlükle Sevgili Peygamberimiz (s.a.)'in kabrine yürüdü. Ayakları kendisini güç taşıyordu. Kabre varınca kabir toprağından bir avuç aldı ve ağlamaktan yaralanmış gözlerine doğru yaklaştırdı. Sonra toprağı koklamaya başladı. Bir taraftan da üzüntüsünü şöyle dile getiriyordu:

Ahmed (s.a.)'in toprağını koklayanın hali ne mi olur:
Ömür boyunca güzel koku koklamamak
Benim üzerime öyle musibetler döküldü ki,
Onlar gündüzlerin üzerine dökülseydi, gece olurlardı

Hz. Fâtıma ağladı ve göz yaşı döktü. Onun ağlamasına bakarak etrafındaki insanlar da ağladılar. Onun parmaklarının arasından toprağın döküldüğünü, sonra boş ellerine baktığını ve dünyadan tamamen ayrılan bir kimse gibi oradan uzaklaştığını görenlerin kalbleri parçalandı.

Yaşlı gözlerle ve parçalanmış gönüllerle onu izlediler. Evine varınca babasının (s.a.) hizmetçisi Enes b. Mâlik (r.a.), yanına girmek için izin istedi. Ona güzel bir sabır göstermesini tavsiye etmeye başladı. Bunun üzerine Hz. Fâtıma onu ayıplayarak: "Rasûlullah (s.a.)'in üzerine toprak atmaya eliniz nasıl vardı/gönlünüz nasıl razı oldu?!" dedi.

Rasûlullah (s.a.)'in dadısı Ümmü Eymen (r.anhâ) şiddetle ağladı. Ona: "Ey Ümmü Eymen, Rasûlullah (s.a.) için mi ağlıyorsun?" diye soruldu. Ümmü Eymen: "Hayır, vallâhi ben Rasûlullah (s.a.)'in Allah katındaki mertebesinin daha hayırlı olduğunu bilmediğimden O'nun için ağlamıyorum. Fakat O'nun vefatıyla semadan vahiy kesildi, ona ağlıyorum!" diye cevap verdi.

261. el-Bakara, 2/156.

Sahâbe (rıdvânullâhi aleyhim) daha önce kimsenin ardından ağlamadıkları kadar ağladılar. Kadınlar ve çocuklar, ne daha önce ne de daha sonra kimseye ağlamadıkları kadar O'nun için ağladılar... Hz. Zehrâ (r.anhâ) dünyayı gözünden sildi. Hz. Mustafa (s.a.) onu âilesinden kendisine ilk kavuşacak kimse olarak müjdelemişti. Babasının (s.a.) vefâtından sonra Hz. Fâtıma ancak mahzun, sabırlı, düşünceli, zikreder halde, dünyaya veda etmiş, âhirete yönelmiş, gün sayan, refîk-ı a'lânın yanında bulunan babasına kavuşmakta acele eder bir halde görüldü.

Rasûlullah (s.a.)'in vefât ettiği günde Ebû Bekir (r.a.)'a bey'at edilmişti. Ertesi gün Hz. Fâtıma yanında Ali (k.v.) olduğu halde Ebû Bekir (r.a.)'a vardı. "Babam Rasûlullah (s.a.)'den kalan mirasımı istiyorum." dedi. Ebû Bekir (r.a.): "Mirastan dolayı mı, akitten dolayı mı?" diye sordu. Hz. Fâtıma: "Sen öldüğün zaman kızların sana mirasçı olduğu gibi ben de Fedek ve Hayber'deki hurmalıklarla Medine'deki sadakalarının mirasçısıyım." dedi.

Ebû Bekir (r.a.) şöyle dedi: "Baban, vallâhi benden hayırlıdır. Sen de, vallâhi benim kızlarımdan hayırlısın. Rasûlullah (s.a.): "*Bize mirasçı olunmaz. Geride bıraktıklarımız sadakadır.*" buyurmuştu. Bu malları babanın sana verdiğini biliyorsan ve Allah'a yemin olsun ki 'Evet verdi' diyecek olursan elbette senin sözünü kabul ederim."

Hz. Fâtıma (r.anhâ): "Ben kendi bildiğimi sana haber verdim." dedi.

Hz. Ebû Bekir Hz. Fâtıma, Hz. Ali ve Hz. Abbâs'a da (r.anhüm) şöyle dedi: "Rasûlullah (s.a.): "*Bize mirasçı olunmaz. Geride bıraktıklarımız sadakadır.*" buyurdu." Sahâbe de aynı şeyi zikrettiler.

Fâtıma (r.anhâ) Ebû Bekir (r.a.)'ın verdiği hükme razı oldu. Çünkü peygamberler mal miras bırakmazlar. Hz. Fâtıma, eceli gelene kadar zühd sâhibi ve haline razı bir hayat yaşadı. Babasının (s.a.) kendisini müjdelediği gibi O'nun ehl-i beytinden babasına kavuşanların ilki oldu. Bu müjdeden dolayı gönlü hoşnut oldu. O, âhiretin dünyadan daha hayırlı ve ebedî olduğunu biliyordu.

Sahîhu'l-Buhârî'nin Fezâilü's-sahâbe bölümünde Zührî'nin Urve b. Zübeyr'den, onun da Hz. Âişe (r.anhâ)'dan rivâyet ettiğine göre Fâtıma (r.anhâ) Ebû Bekir (r.a.)'a haber göndererek Rasûlullah

(s.a.)'in, kendisine Allah'ın Medine ile Fedek'te fey olarak tahsis buyurduğu mallardan ve Hayber ganimetlerinin beşte birinden kalanlardan mirasını istedi. Ebû Bekir (r.a.) şöyle cevap verdi: "Şüphesiz ki Rasûlullah (s.a.): *"Bize mirasçı olunmaz. Geride bıraktığımız sadakadır. Ancak Muhammed (s.a.)'in ailesi bu maldan -yâni Allah'ın malından- yer! Yediklerinden fazlasını isteme hakları yoktur."* buyurmuştur. Vallâhi ben, Rasûlullah (s.a.)'in sadakalarından hiç bir şeyi, Rasûlullah (s.a.)'in zamanındaki hâlinden değiştiremem! Onlar hakkında Rasûlullah (s.a.) ne yaptı ise mutlaka onunla amel ederim!"

Hz. Ali (r.a.) şehâdet getirdi, sonra "Biz bildik ey Ebû Bekir." dedi.

Hz. Ebû Bekir (r.a.) ise şöyle dedi: "Canım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki Rasûlullah (s.a.)'in yakınlarına yardım ve iyilikte bulunmak benim için kendi yakınlarıma yardım ve iyilikte bulunmaktan daha sevgilidir."[262]

Sahîhu'l-Buhârî'nin Vasâyâ ve Farzu'l-humüs bölümünde Ebü'z-Zinâd'ın A'rac'dan, onun da Ebû Hüreyre (r.a.)'dan rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: *"Mirasçılarım bıraktığım maldan bir dinar bile almazlar. Bıraktığım şeyden hanımlarımın nafakası ve işçimin ücreti çıktıktan sonra geri kalanı sadakadır."*

Şeyhülislâm İbn Teymiyye *Minhâcü's-sünne* adlı eserinde şöyle der: "Hz. Peygamber (s.a.)'in *"Bize mirasçı olunmaz. Geride bıraktığımız sadakadır."* hadîsini O'ndan Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali, Hz. Talha, Hz. Zübeyr, Hz. Sa'd, Hz. Abdurrahmân b. Avf, Hz. Abbâs b. Abdülmuttalib, Hz. Peygamber (s.a.)'in eşleri ve Hz. Ebû Hüreyre rivâyet etmiştir. Bunların rivâyetleri sahihlerde ve müsnedlerde sâbittir." Bundan önce de şöyle der: "Allah Teâlâ peygamberleri dünya malı miras bırakmaktan korumuştur. Bu, onların peygamberliğine karşı çıkan kimselerde, onların dünyalık talebinde oldukları ve bu dünyalığı da vârislerine miras bıraktıkları şüphesi meydana gelmemesi içindir. Hz. Peygamber (s.a.)'in eşleri de vârislerindendir. Ebû Bekir (r.a.)'ın kızı Âişe (r.anhâ) da onlardandır. Ebû Bekir (r.a.), fıtrî meyline göre hareket etseydi kendi kızının da mirasçı olmasını arzu ederdi."

262. Buhârî, Meğâzî, Bâbü Ğazveti Hayber.

Sahîhu'l-Buhârî'nin Farzu'l-humüs bölümünde İbn Şihâb'ın Urve b. Zübeyr'den rivâyet ettiğine göre Mü'minlerin annesi Âişe (r.anhâ) haber vermiştir ki Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma, Rasûlullah (s.a.)'in vefâtından sonra Ebû Bekir Sıddîk (r.a.)'tan Allah'ın, Rasûlullah (s.a.)'e fey olarak tahsis buyurduğu mallardan O'nun geride bıraktığı şeylerden kendi mirasını taksim etmesini istedi. Ebû Bekir (r.a.) ona: "Şüphesiz ki Rasûlullah (s.a.) "*Bize mirasçı olunmaz. Geride bıraktığımız sadakadır.*" buyurmuştur." dedi. Ebû Bekir (r.a.) onun isteğini yerine getirmedi ve: "Ben Rasûlullah (s.a.)'in amel ettiği bir şeyi terk edecek değilim! Ben onun işinden bir şeyi terk edersem sapacağımdan korkarım!" dedi.

Yine *Sahîhu'l-Buhârî*'de İmâm Mâlik b. Enes'in Şihâb'dan, onun da Mâlik b. Evs b. Hadesân en-Nasrî'den rivâyet ettiğine göre o şöyle demiştir: "Gün yükseldiği vakit ben âilem arasında otururken Ömer b. Hattâb'ın habercisi çıkageldi ve: "Mü'minlerin emîrinin dâvetine icâbet et." dedi. Ben de onunla birlikte gittim. Ben Ömer b. Hattâb'ın yanında otururken hâcibi Yerfa geldi ve "Osman, Abdurrahman b. Avf, Zübeyr ve Sa'd b. Ebî Vakkas'ın yanınıza girmelerine izin var mı?" dedi. Hz. Ömer: "Evet." dedi ve onların girmesine izin verdi. Sonra Yerfa birazcık oturdu. Ardından "Ali ve Abbâs için iznin var mı?" dedi. Hz. Ömer: "Evet." dedi ve onlara izin verdi. Onlar da içeri girip selam verdiler ve oturdular.

Abbâs (r.a.): "Ey mü'minlerin emîri! Benimle şu Ali arasında hüküm ver!" dedi. Onlar Allah'ın, Rasûlüne (s.a.) Nadîr oğulları'nın (ganimetlerinden) fey olarak verdiği mallar konusunda dâvâcı olmuşlardı. Orada bulunan cemaat; Osman ve arkadaşları: "Ey mü'minlerin emîri, aralarında hüküm ver de onları birbirlerinden rahata kavuştur!" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer: "Acele etmeyin. Göğün ve yerin izniyle ayakta durduğu Allah aşkına size soruyorum, Rasûlullah (s.a.)'in: "*Biz miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız sadakadır.*" buyurduğunu, (bu sözle) Rasûlullah (s.a.)'in kendisini kastettiğini biliyor musunuz?" dedi. Cemaat de: "Evet, böyle buyurdu." dediler.

Sonra Ömer (r.a.), Ali ve Abbâs'a dönerek: "Size de Allah aşkına soruyorum! Rasûlullah (s.a.)'in böyle buyurduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. Onlar da: "Evet, böyle buyurdu." dediler. Hz. Ömer, Rasûlullah (s.a.)'in bu maldan ailesi için senelik nafakasını aldığını, geri kalanı Allah'ın malının sarfedildiği yere (Beytü'l-mâle) yardım olarak

koyduğunu zikrettikten sonra onların buna şâhitlik etmelerini istedi, onlar da şâhitlik ettiler.

Hz. Ömer şöyle dedi: "Allah, Nebîsini (s.a.) vefat ettirince, Ebû Bekir: "Ben Rasûlullah (s.a.)'in velîsiyim" dedi ve bu malları size vermedi. Bu mallar hakkında Rasûlullah (s.a.)'in yaptığını yaptı. Allah biliyor ki o bu konuda doğru, dürüst, hakkı bulmuş ve hakka tâbi olmuş idi. Sonra Ebû Bekir vefat etti. Ben de Ebû Bekr'in velîsi oldum. Bu mallar hakkında Rasûlullah (s.a.)'in ve Ebû Bekir'in yaptığını yaparak idareyi ele aldığımdan beri iki yıldır onları size vermedim. Allah biliyor ki bu konuda ben doğru, dürüst, hakkı bulmuş ve hakka tâbi olmuş biriyim. Sonra ikiniz benimle konuşmak için geldiniz. İkinizin sözü de, işi de bir ve aynıydı. Ey Abbâs, sen kardeşinin oğlundan kalan payını istemek için bana geldin. -Ali'yi kastederek- Bu da hanımının babasından payını istemek için bana geldi. Ben ikinize de: "Rasûlullah (s.a.): "*Biz miras bırakmayız. Bizim bıraktığımız sadakadır.*" buyurdu." dedim. O malları ikinize vermek bana uygun gözükünce: "Bu mallar hakkında Rasûlullah (s.a.)'in yaptığını, Ebû Bekir'in yaptığını ve idareyi ele aldığımdan beri benim yaptığımı yapacağınıza Allah adına söz vermeniz şartıyla dilerseniz onları ikinize vereyim." dedim. Siz de: "Bu şartla onları bize ver." dediniz. Ben de onları ikinize verdim. Allah aşkına size soruyorum, ben bu malları onlara bu şartla vermedim mi?"

Cemaat: "Evet" dediler. Sonra Ali ve Abbâs'a dönerek: "Allah aşkına ikinize soruyorum, ben bu malları ikinize bu şartla vermedim mi?" diye sordu. Onlar da: "Evet" dediler.

Hz. Ömer: "Benden bunun dışında bir hüküm vermemi mi istiyorsunuz? Göğün ve yerin izniyle ayakta durduğu Allah'a yemin olsun ki bu hususta bundan başka hüküm veremem! Eğer bundan (bu şartları yerine getirmekten) âciz kaldıysanız, o malları bana iade edin, ben onlar hakkında ikinizin yerine de yetişirim!"

Buhârî, bu Mâlik b. Enes hadîsini *Sahîh*'inde Kitâbü'l-Meğâzî'de rivâyet etmiştir.

Şeyhülislâm İbn Teymiyye, *Minhâcü's-sünne*'de Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in bu mirası alacaklara, Allah'ın malından (Beytü'l-mâlden) bu mirasın kat kat fazlasını verdiklerine dikkat çekmiş ve şöyle demiştir: "Onlardan büyük olmayan bir köy almıştır. Onlardan bir şehir veya büyük bir köy almamıştır." Sonra da şunları ekler: "Bundan

sonra Hz. Ali idareyi eline aldı. Fedek ve diğerleri onun hükmü altına girdi. Hz. Fâtıma'nın çocuklarına, Hz. Peygamber (s.a.)'in zevcelerine ve Abbâs'ın çocuklarına Rasûlullah (s.a.)'in mirasından hiçbir şey vermedi."[263]

Hz. Fâtıma (r.anhâ), Rabb'inin çağrısına icâbet ederek temiz ruhunun refîk-ı a'lâya yükseleceği ve babasına kavuşacağı, gelip çatması kesin olan güne hazırlanmaya başladı. Dünya hayatında çok daha kalmadı. Babasının (s.a.) vefâtından ancak altı ay geçtikten sonra O'na (s.a.) kavuştu. Allah ondan razı olsun.

263. Ebû Bekir b. Arabî'nin *el-Avâsım mine'l-kavâsım* adlı eserine Muhibbüddîn Hatîb'in ta'lîkātından s. 48 ve devamı.

ZEHRÂ (R.ANHÂ)'YI NASIL SEVMELİYİZ?

Allah için sevmek büyük bir nimet ve lütuftur. Çünkü Azîz ve Celîl olan Allah, kendisi için birbirini sevenlere büyük bir derece, üstün bir mertebe, bereket ve hayır hazırlamıştır. Nitekim Rasûlullah (s.a.) de bir hadîsinde Allah için sevmeyi bize şöyle emir buyurmuştur: "*Üç özellik vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını alır.*" Bu üç özelliğin başında ise "*Allah ve Rasûlünü, bu ikisinden başka herkesden fazla sevmeyi*" zikretmiştir. Diğer ikisi ise "*Sevdiğini Allah için sevmek ve Allah kendisini küfür bataklığından kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek*"tir.

Bu sevgi Allah için, Rasûlullah (s.a.)'in muhabbeti için ve ehl-i beyti için olursa durum nasıl olur! Sonra bu sevgi '*babasının annesi*' Zehrâ Betûl hakkında olursa hal nice olur! Rasûlullah (s.a.) onu sevmiş, onu sevmeyi emretmiş, ona değer vermiş, ikramda bulunmuş ve onu yüceltmiştir. Birçok münâsebetle onun kendisinden bir parça olduğunu, onu memnun edecek şeyin kendisini de memnun edeceğini, onu kızdıran şeyin kendisini de kızdıracağını[264] açıklamıştır. Rasûlullah (s.a.)'in nesebi, bu fazîletli hanımın neslinde korunmuştur. Şüphe yok ki onun yeri büyük, değeri yüksektir. Çünkü Rasûlullah (s.a.) onu değerli saymış, takdir etmiş, ona ve çocuklarına iyilikte bulunmayı, onları sevmeyi ve onlara muhabbet göstermeyi emretmiştir. Rasûlullah (s.a.) açıkça bizi "*Ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım! Ehl-i beytim hakkında size Allah'ı hatırlatırım!* " buyurarak uyarmaktadır.

Bu fazîletli hanım (r.anhâ) bizim her türlü sevgi ve takdirimize layıktır. Çünkü Rasûlullah (s.a.)'in kızıdır. Çünkü o, değerli annesi ile birlikte Ebû Tâlib mahallesinde ve daha sonra birçok sıkıntılara, Kureyş'in eziyetlerine tahammül etmiş sabırlı bir mücâhidedir. Çünkü o, kıyâmet gününde onun Rasûlullah (s.a.)'e olan nesebi dışında bütün

264. Buhârî'de geçtiğine göre Hz. Ali Ebû Cehil'in kızı ile evlenmek istediği zaman Hz. Peygamber (s.a.): "*Onu kızdıran şey beni de kızdırır.*" buyurmuştur.

neseblerin sona ereceği Rasûlullah (s.a.)'in kızıdır. Nitekim Peygamberimiz (a.s.): "*Kıyâmet gününde benim sebebim ve nesebim dışında her sebeb ve neseb sona erer.*"[265] buyurmuştur. Yine Efendimiz (s.a.) bir gün "*Canım kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki biz ehl-i beyte kim buğzederse mutlaka Allah onu cehenneme sokar.*" buyurarak onu sevmenin önemine ve ona buğzetmenin tehlikesine dikkat çekmiştir.

Bu bakımdan Zehrâ (r.anhâ)'yı ve bütün ehl-i beyti sevmek aslî bir konu ve imanla ilgili bir meseledir. İşte Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmaktadır: "*Size öyle bir şey bıraktım ki ona sımsıkı sarılırsanız benden sonra bir daha asla sapmazsınız. O da Allah'ın Kitâbı ve yakınlarım, ehl-i beytimdir. Bu iki şey kıyamet günü havuz başında bana gelinceye kadar asla birbirinden ayrılmayacaktır. Onlar hakkında bana nasıl uyacağınıza dikkat edin.*" Biz ancak ehl-i beyti severek, takdir ederek, onlara saygı göstererek ve onları yücelterek Rasûlullah (s.a.)'e uyarız. Hz. Fâtıma (r.anhâ)'yı da severiz. Çünkü Aziz ve Celil olan Allah onu sevmiş, Rasûlullah (s.a.) onu sevmiş ve bize onu sevmeyi öğretmiş ve emretmiştir.

İşte Rasûlullah (s.a.) İbn Abbâs (r.a.)'ın kendisinden rivâyet ettiği sahih bir hadîste şöyle tavsiyede bulunmaktadır: "*Sizi her türlü gıdalarla beslediği için Allah'ı seviniz, Allah; sevgisiyle beni seviniz ve benim sevgimle de ehli beytimi seviniz.*"[266] İşte bu yüzden Allah hakkında ve Allah için sevgi meselesi aslî bir konudur. Fakat iş Rasûlullah (s.a.)'in ehl-i beytini ve bu büyük hanımı sevme sahasına gelince; işte bu, insanın onun için ve kendi imanı bakımından hesaba çekileceği büyük bir sorumluluktur.

Bu özel muhabbet, bu sevginin boyutları hakkında bir adalet, şuur ve sorumluluk terazisine ihtiyaç duyar. Biz, Rasûlullah (s.a.)'in ehl-i beytini sevdiğimiz zaman onları kendimiz için model ve örnek almaya gayret ederiz. Onları sevdiğimizde hanîf şeriatın terazisine göre nerede duracağımızı bilmemiz gerekir. Onları, Rasûlullah (s.a.)'e olan sevgimiz sebebiyle severiz. Rasûlullah (s.a.)'e olan sevgimiz de bizi doğrudan Allah'a olan sevgimize götürür. Çünkü Allah bize, eğer biz kendisini seviyorsak Rasûlullah (s.a.)'e tâbi olmamazı emretmiş ve açıklamıştır. Dolayısıyla bu büyük dini bize aktaran ve ona sımsıkı

265. bk. Ahmed, *Müsned*, IV, 323; Hâkim, III, 158.
266. Tirmizî, hadis no: 3789; Hâkim, III, 150.

sarılmamazı öğreten Peygamberimiz (s.a.)'in temiz ve şerefli ehl-i beyti ile değerli ashâbına da uymamız gerekir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin."**[267]

İşte bu yüzdendir ki bu konu, imanla ilgili hassas bir konudur. Bir taraftan bütün organlarımızla, aklımızla ve kalbimizle ehl-i beytin sevgisine yönelirken, bir taraftan da Aziz ve Celil olan Allah'ın koyduğu sınırları çiğnemememizi gerektiren bir sorumluluğumuz olduğunu da idrak etmemiz lazımdır. Hak ettikleri şekilde onlara ikramda bulunmalı ve onları yüceltmeli, şeriat terazisini de kaydırmamalıyız. Âdâbı ihlal etmemeli, hem de doğru yoldan sapmamalıyız. Onları severken aynı zamanda onlarla birlikte Rasûlullah (s.a.)'in sevdiği herkesi de sevmeliyiz. Bizden istenen Allah'ın haklarını yerine getirmeli, hanîf şeriatın sınırlarına ve Hz. Mustafa (s.a.)'in edeblerine riayet etmeliyiz. Böylece ne zulmederiz, ne azgınlığa düşeriz, ne de bu hanîf şeriatın sınırlarını çiğner geçeriz. Rasûlullah (s.a.)'in ehl-i beytine, Rasûlullah (s.a.)'in ashâbına, tâbiîne ve kıyâmete kadar ihsân üzere onlara tâbî olanlara saygı gösteririz. Bu ümmetin halîfeleri, sahâbe-i kirâmı, fazîlet sâhipleri ve sâlih evliyâsı bir tarafa, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed (s.a.)'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şâhidlik eden mü'min ve müslüman herkese saygı gösterir ve onları yüceltiriz.

Şüphe yok ki sevgi, onlara tâbi olmakla ve yönelmekle başlar. Çünkü onların durumu "*Dikkat edin, sizin aranızda benim ehl-i beytimin misâli, Nûh (a.s.)'ın kavmine göre Nûh'un gemisi gibidir. Ona binen kurtulur, geride kalan boğulur.*" hadisinde anlatıldığı gibidir. Bu yüce kadın hakkında Rasûlullah (s.a.): "*Ben, sen ve şu yatan -yani Ali (r.a.)-, Hasan ve Hüseyin kıyâmet günü bir yerdeyiz.*"[268] buyurmuştur. Bunda şaşılacak bir şey yoktur. Çünkü onlar Rasûlullah (s.a.)'in temiz âilesidir.

Zehrâ (r.anhâ)'nın, çocuklarının ve neslinin sevgisi, daha önce söylediğimiz gibi bir hak ve adâlet terazisine, bu muhabbette modeli ve örneği Rasûlullah (s.a.)'den almamıza ihtiyaç duyar. Rasûlullah (s.a.) onu sevmesine, bize onu sevdirmesine; onu, çocuklarını ve neslini sevmeyi bize emretmesine rağmen, ona çok fazla ikramda bulunmasına, geldiği zaman onun için ayağa kalmasına, her münâsebette onu

267. Âl-i İmrân, 3/31.
268. Ahmed, I, 101.

yüceltmesine, ona iyi davranmaya, çocuklarına ikramda bulunmaya teşvik etmesine rağmen, birçok münasebetle onun hakkında hak ve adalet üzere davranmaya bizi teşvik etmiştir. Hatta onun basit bazı isteklerine cevabı yumuşak ve mülayim olsa bile yine de kendi dosdoğru yolundan asla ayrılmamıştır. Sevgili Peygamberimiz, Zehrâ Betûl (r.anhâ)'ya muâmelesi vâsıtasıyla bize adâlet ve hak yolunu öğretmeye gayret göstermiştir. Bunun için bizim görevimiz, Zehrâ Betûl (r.anhâ)'nın sevgisi konusunda en güzel yolu aramaktır.

İşte Hz. Ali (r.a.) aşırılık, taşkınlık, ifrat ve tefrit yolunu şöyle açıklamaktadır: "Benim hakkımda iki kimse helâk olur: Beni sevip aşırı giden, bende olmayan özelliklerle beni öven kimse. Diğeri bana buğzedip aşırı giden, Allah'ın benden uzak kıldığı şeyleri bana iftira eden kimse." İşte insanların çoğunun helâkinin ve dalâlete düşmesinin sebebi budur. Şu halde zorunlu olan, bu değerli ve temiz âileye, özellikle Fâtımatü'z-Zehrâ'ya, eşine ve çocuklarına Allah'ın verdiği fazilet ve üstünlüğü bizim de verip tanımamızdır. Keşke fazîlet ve üstünlükten onların hakkını tam olarak verebilsek. O zaman aşırılığa ve taşkınlığa ihtiyacımız kalmaz. Sahih bir nasda geçmeyen birçok şey onlara nisbet edilmiş ve zikredilmiştir. Halbuki onların bizim fazladan bir şeyler eklememize ihtaçları yoktur. Ehl-i beyti ve bu temiz nesli seven kimse için zorunlu olan, dalâlette ve aşırı gitmiş olmaması, bilakis hidâyete ermiş ve doğru yolu bulmuş olmasıdır. Çünkü kulun salâhı, hakkın uyulmaya en layık olduğunu bilmesi, hakkı araştırması ve onunla amel etmesidir. Hakkı bilmediği halde onunla amel etmeyen kimsenin günahı, şüphesiz hakkı bilen ve inkar edenlerden daha azdır. Kim hakkı bilir, ona muhâlefet eder ve nefsinin arzusuna uyarsa, şüphesiz o sapık bir kimsedir. Şu halde zorunlu olan, ehl-i beyt hakkında vârid olan sahih nasları tanıyan kimsenin onlara uyması, böylece yüce Allah'ın bize emrettiği dosdoğru yola uyanlardan olması, hakkı tanıyıp da ona tâbi olmayan, kendilerine gazab edilmiş kimselerden olmamasıdır.

İşte buradan Zehrâ (r.anhâ)'nın sevgisinde bile haktan uzak olmanın ve nefsin arzularına uymanın tehlikesi ortaya çıkmaktadır. Çünkü bizden beklenen onun hakkında, onun sevgisi hakkında, ondan rivâyet ettiklerimiz hakkında hakka ve adalete sarılmamızdır. Bilgisizce nefsin arzusunun peşine düşen, Allah Teâlâ'nın kendileri hakkında "**Doğrusu bir çokları bilgisizce kendi kötü arzularına uyarak saptırıyorlar.**

Muhakkak ki Rabbin haddi aşanları çok iyi bilir."[269] buyurduğu kimselerden olmamamızdır.

Yüce Allah bu konuda bizi uyarmakta, hakka dönmeyi ve dinle ilgili herhangi bir konuda söylediklerimizden emin olmayı emretmektedir. Bir de konu, Rasûlullah (s.a.)'in ehl-i beytini sevmek gibi böyle aslî bir konuyla ilgili olursa durum nasıl olur düşünmek lazım. Bu yüce ve temiz hanım, bu temiz ve pâk âilenin zirvesindedir. Şüphesiz onları seven insanın, Kur'ân-ı Kerîm'e ve sünnet-i mutahharaya müracaat etmesi, Muhammed (s.a.) Efendimiz'in mütevâtir sünnetine, halîfelerin sünnetine ve güvenilir kimselerden nakledilen rivâyetlere hırs göstermesi, tam olarak doğru yolu bulmasından ileri gelir. Bu kimseler, bilgileri güvenilir olduğuna emin oldukları kaynaklardan, ilim ve fazîlet ehlinden kendilerine güvendikleri kimselerden alırlar. Onlar, ister hata yoluyla olsun, isterse hıfzının kötülüğünden ileri gelsin, bile bile yalan söylemezler. Bilakis hanif şeriatın sınırlarına riayet ederler. Kendilerini ve duygularını kontrol altında tutarlar.

Belki de bu konunun ciddiyet arzetmesi, bazı insanların naslardan ve rivâyetlerden anlaşılanlar ile, sadece kıyas ve düşünceyle anlaşılanları birbirinden ayıramamasından ileri gelmektedir. Sonra da zan ve ilimde yanlışlık, amel konusunda nefislerin istek ve arzularına ters düşünce, böyle kimseler şu âyetten nasibini almaktadır: "**Onlar ancak zanna ve nefislerinin arzusuna uyuyorlar. Halbuki kendilerine Rableri tarafından yol gösterici gelmiştir.**"[270]

Sonra diğer bir konuya geliyoruz. O da ehl-i beytin, bu yüce ve fazîlet sâhibi hanımın, Fâtımatü'z-Zehrâ ve annesi Haticetü'l-Kübrâ'nın neslinden gelenlerin sorumluluğudur. Kim bu şerefi; aslının Peygamberimiz (s.a.)'in asil ve temiz şeceresine, yaratılmışların efendisi, nebîlerin ve rasullerin en şereflisi Muhammed (s.a.) Efendimiz'in soy ağacına nesebinin ulaşması şerefini taşıyorsa, onun sorumlulukları ve görevleri vardır. Bu âileye mensub olmanın ayrıcalıklarını ve iyiliklerini taşımanın yanı sıra, bu mensubiyetin büyük mesuliyetleri de vardır. Bunların en önemlisi, kendisinin bu âileye hakikaten mensub olduğundan emin olmaktır. Çünkü bu mensubiyette büyük şeref vardır. Onun için bu mensubiyetin uydurulmuş olması tehlikesi vardır. Ahlâkında

269. el-En'âm, 6/119.
270. İbn Teymiyye, *Risâletü Fadli ehli'l-beyt ve hukûkıhim*, ta'lîk: Ebû Türâb ez-Zâhirî, 34; Âyet: en-Necm, 53/23.

ve davranışlarında Rasûlullah (s.a.)'in o güzel örnekliği görülmelidir. Bu temiz soyun başta gelen görevlerinden birisi, Rasûlullah (s.a.)'i ve ehl-i beytini örnek alarak en güzel örnek ve model olmaktan sorumlu olmasıdır. Çünkü insanlar içerisinde buna en layık olan onlardır. Bu yüzden ehl-i beyt, çocuklarını bu değerli örneğe göre yetiştirmekten sorumludur. Rasûlullah (s.a.)'in temiz ve pâk ehl-i beytinin görevlerinden birisi de Allah Teâlâ'nın Kitab'ına ve Nebîsi'nin (s.a.) sünnetine hırs göstermeleridir. Kur'ân'ı huşû ile tilâvet etmeli, derin derin tefekkür etmeli ve onlar hakkında gelen güzel ahlâkı amelî olarak uygulamalıdırlar. Rasûlullah (s.a.) onlar için Allah Teâlâ tarafından en güzel örnek olmalıdır. Onlar ilim ve amel olarak müslümanlara yol gösteren kandiller olmalıdır. Allah'ın dini, Allah'ın yasaklarının çiğnenmemesi ve Allah'ın Nebîsi'nin (s.a.) sünnetinin terk edilmemesi konusunda insanların gayreti en çok olanı olmalıdırlar. Dünyadan yüz çevirmesi ve âhirete yönelmesi konusunda dedeleri (s.a.) onlara örnek olmalıdır.

Ehl-i beyt, iyilik ve takvâ ehlidir. Onlar insanlar içerisinde Allah'a yakın kılınan iyi kimselerden ve hayırlı sâlih kullardan olmaya, Aziz ve Celil olan Allah'ın kendilerine şu hitabı üzerinde düşünmeye en lâyık kimselerdir: "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[271] Allah onları tertemiz yapmış, onlara ikramda bulunmuş Rasûlullah (s.a.)'e yasakladığı gibi onlara da sadaka almayı yasaklamıştır. Çünkü sadaka insanların kirleridir. Yâni onlar için temizlenme vasıtasıdır. İşte bu da Allah Teâlâ'nın onlar için meşrû kıldığı 'tertemiz yapma' konusuyla ilgilidir. Bu yüzden Rasûlullah (s.a.): *"Sadaka Muhammed'e de, Muhammed'in âilesine de helal olmaz."* buyurmuştur. Bu konuyu Rasûlullah (s.a.)'in ehl-i beyti ile ilgili kitabımda değerlendirdim. Orada zekat ve sadakaların asıl olarak ehl-i beyte verilemeyeceğini açıkladım. Fakat onlar zor durumda kalır, yiyecek bir şey bulamaz, kendileri için harcayacak bir mala da mâlik olmazlarsa, o zaman onlar insanların ikrâma ve ihsâna en lâyık olanlarıdır. Bu durumda zarûret ve mecbûriyet yoluyla bu kaynaklardan hangisinden ve hangi yönden olursa olsun onlara vermek mümkün olur.

Ehl-i beytin bilmesi gerekenlerden birisi de onların Allah Rasûlü (s.a.), müslümanların önderleri ve geneli için nasîhatta bulunmalarıdır. Şüphesiz ihtilâf konularından uzak durmak, boş arzularının peşinde

271. el-Ahzâb, 33/33

olanlardan ve onların temiz ehl-i beytin bazı ileri gelenleri hakkındaki yalan yanlış iftira ettikleri sözlerden sakınmak da bu nasîhata dâhildir. Zâten o kimselerin sözleri, Kur'ân-ı Kerîm'in ve Hz. Peygamber (s.a.)'-in sünnetinin açık beyanlarına ters düşer. Akla, nakle, dinde sâbit ve bilinen esaslara, geçmiş asırlarda Ehl-i sünnet ve'l-cemâat'ın üzerinde icmâ ettiği hususlara zıttır. Yine ehl-i beyt aynı şekilde bilmelidir ki insanlardan ehl-i beyti kendi nefsâni arzuları ve hileleri için, sapık görüşlerini ve bozuk inançlarını yaymak için araç edinenler vardır.

Ehl-i beyt-i kirâmın böyle kimselere karşı uyanık olması, onların aralarına girip kendilerini aldatmalarına izin vermemeleri lazımdır. Çünkü Ehl-i sünnet ve'l-cemâat'ın ehl-i beyti, her müslümanın sevmesinin zorunlu olduğu şeklinde yerleşmiş inançtan doğan sâdık bir muhabbetle sevdikleri mâlumdur. Onlar bu konuda âyet-i kerîmelere ve sâbit olan hadîslere dayanırlar.

Onlara övünç olarak Rasûlullah (s.a.)'in şöyle buyurması kendilerine yeter: "*Ben size iki ağır yük bırakıyorum: Allah'ın kitabı ve yakınlarım, ehl-i beytim. Bu iki şey kıyamet günü havuz başında bana gelinceye kadar asla birbirinden ayrılmayacaklardır.* "

Şüphesiz bu büyük bir mazhariyettir. Ehl-i beytin de omuzlarına yüklenen sorumluluğun büyüklüğünü idrak etmeleri lâzımdır. İşte İslâm'ın gözünün aydınlığı Ali b. Hüseyin Zeyne'l-âbidîn, ehl-i beytin üzerine yüklenen sorumluluğun büyüklüğünü takdir ederek şöyle demektedir: "Ben, bizden iyi davrananlara Allah'ın iki ecir vereceğini umuyorum. Kötülük yapanlara ise iki günah vermesinden korkuyorum."

Alay etmek, eğlenmek, eziyet etmek, zulmetmek, Allah'ın kendileri için vâcib kıldığı haklardan onları mahrum etmek gibi hangi şekilde olursa olsun ehl-i beyte kötülük edenler sakınsınlar. Rasûlullah (s.a.) bu temiz nesle kötülük yapmaktan sakındırmıştır. Rasûlullah (s.a.)'in bu konudaki hadîsleri gayet açıktır:

Misver b. Mahrame'den Rasûlullah (s.a.)'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir: "*Fâtıma benim bir parçamdır. Onu üzen beni de üzmüş olur.*"

Abdullah b. Zübeyr'den rivâyet edildiğine göre Ali (r.a.) Ebû Cehil'in kızı (ile evlenmek istediğini) zikredince Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurdu:

"Fâtıma benim bir parçamdır. Onu rahatsız eden bir şey, beni de rahatsız eder. Onu öfkelendiren bir şey, beni de öfkelendirir."

Şüphesiz bir müslümanın bu temiz soy için yerine getirmesi gereken büyük görevler vardır. Müslüman, onlara ikramda bulunmaya, saygı göstermeye ve onlara muhabbet göstermeye gayret eder. Özellikle de bu büyük hanıma; Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'ya. Nitekim Efendimiz (s.a.): *"Neslim hakkında bana eziyet edene Allah'ın gazabı şiddetlenmiştir."*[272] buyurmuştur.

Hatta onlarla savaşanı, sanki Rasûlullah (s.a.) ile savaşmış gibi saymıştır. Nitekim bir hadîs-i şerifte Rasûlullah (s.a.) Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin (r.anhüm) hakkında şöyle buyurmuştur: *"Ben sizin savaştığınız kimselerle savaş, barıştığınız kimselerle de barış halindeyim."*[273]

Rasûlullah (s.a.) ehl-i beyte eziyet vermenin tehlikesine dikkat çekmiştir. Nitekim bir hadîste şöyle buyurmuştur: *"Kim benim bir kılıma eziyet verirse, bana eziyet etmiştir. Bana eziyet eden de Allah'a eziyet vermiştir."*[274]

Rasûlullah (s.a.), ehl-i beyte ikram etmenin ve onları sevmenin ehemmiyetine dikkatimizi çekmiştir. Ali (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: *"Kıyâmet gününde ben dört kişiye şefaatçiyim: Soyuma ikramda bulunan kimse, onların ihtiyaçlarını gören kimse, kendisine mecbur kaldıklarında onların işleri için koşturan kimse, kalbiyle ve diliyle onları seven kimse."*[275]

Ali (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: *"Sırâtın üzerinde (ayağı) en fazla sâbit olanınız, ehl-i beytimi ve ashâbımı en çok seveninizdir."*[276]

Ali (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: *"Ben, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin kıyâmet gününde bizi sevenlerle bir araya toplanırız. Kulların arası görülene kadar yer ve içeriz."*[277]

---

272. Deylemî, *Müsnedü'l-firdevs*.
273. İmam Ahmed, II, 442; Tirmizî, hadis no: 3870.
274. İbn Asâkir.
275. Deylemî.
276. İbn Adiyy, *el-Kâmil*; Deylemî, *Müsnedü'l-firdevs*.
277. Taberânî, *el-Kebîr*; İbn Asâkir.

Ebû Zer (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: "*Sizin aranızda benim ehl-i beytimin misâli, Nûh (a.s.)'ın gemisi gibidir. Ona binen kurtulur, geride kalan helâk olur.*"[278]

Yine Ebû Zer (r.a.)'dan nakledilen bir rivâyete göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: "*Sizin aranızda benim ehl-i beytimin misâli, Nûh (a.s.)'ın kavmi içinde Nûh'un gemisi gibidir. Ona binen kurtulur, ondan geri kalan helâk olur. Yine onlar, İsrâil oğulları'ndaki "Hıtta! (Yâ Rabbi bizi affet)" (diyerek girilmesi emredilen) kapı*[279] *gibidir.*"[280]

Rasûlullah (s.a.), ehl-i beyt ile evlilik yoluyla akrabalık kurmanın fazîletine dikkatimizi çekerken bu temiz âileye yakınlığın üstünlüğünü açıklamıştır. Hatta Hz. Ömer (r.a.) ehl-i beyt ile dünürlüğün faziletine ulaşmak maksadıyla Hz. Ali (r.a.)'ın kızıyla evlenmek için gayret göstermiştir. Nitekim Rasûlullah (s.a.) ehl-i beyt hakkında şöyle buyurmuştur: "*Rabbimden bana kız veren veya benim kendisine kız verdiğim ümmetimden herkesin cennette benimle olmasını istedim, O bana bunu ihsan etti.*"[281]

İbn Abbâs (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: "*Rabbimden dünürlerim için cenneti istedim, kesin olarak onu bana ihsan etti.*"[282]

İbn Ebî Evfâ'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: "*Kimden kız alırsam veya kim benden kız alırsa, Allah cehennemi ona haram kılar.*"[283]

Yine Efendimiz (s.a.) şöyle buyurmuştur: "*Rabbimden ancak cennet ehlinden olan kimselerle (ehl-i beytimi) evlendirmeyi ve ancak cennet ehlinden olanlarla evlenmeyi niyaz ettim.*"[284]

---

278. İbn Cerîr; Bezzâr, *Keşfü'l-estâr*, III, 222.
279. bk. el-Bakara, 2/58: **"(İsrailoğullarına:) Bu kasabaya girin, orada bulunanlardan dilediğiniz şekilde bol bol yeyin, kapısından eğilerek girin, (girerken) "Hıtta!" (Yâ Rabbi bizi affet) deyin ki, sizin hatalarınızı bağışlayalım; zira biz, iyi davrananlara (karşılığını) fazlasıyla vereceğiz, demiştik."**
280. Taberânî, *el-Kebîr*.
281. İbn Cerîr.
282. Ebü'l-Hayr el-Hâkimî el-Kazvînî.
283. İbn Asâkir.
284. Hâkim, III, 137; Zehebî.

Şüphesiz ehl-i beyte ihsanda bulunan ve onlara iyilik yapmaya gayret gösteren kimsenin mükâfatı Rasûlullah (s.a.)'den olacaktır.

Sonuç olarak deriz ki: Zehrâ (r.anhâ)'yı sevmek vâcibdir. Ona ihtiram göstermek, takdir etmek ve yüceltmek iman konularının bir parçasıdır. Fakat önemli olan mesele, onu Rasûlullah (s.a.)'in bize emrettiği gibi sevmemiz, aşırıya kaçmamamız, ileri gitmememiz, Rasûlullah (s.a.)'e karşı edebin sınırlarını aşmamamızdır. Nitekim bir âyette "**De ki: Ben buna karşılık sizden akrabalık sevgisinden başka bir ücret istemiyorum.**"[285] buyrulmuştur. Onlarla irtibat kurmak, Rasûlullah (s.a.) ile irtibat kurmaktır. Fakat bu, bir iman ve takvâ irtibatıdır. Çünkü Rasûlullah (s.a.) bu îmânî dâire dışındaki bütün nesebleri, hatta amcası Ebû Leheb gibi insanların kendisine en yakın olanlarının nesebini bile iptal etmiştir.

İmanla ilgili bu konuda taleb edilen, Zehrâ (r.anhâ)'yı, çocuklarını ve genel olarak ehl-i beyti sevme meselesidir ve insanın ölçüyü adâletle tutmasıdır. Nitekim Allah Teâlâ bize bunu "**Ölçüyü adaletle tutun ve eksik tartmayın.**"[286] buyurarak öğretmektedir. Yine "**Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır.**"[287] buyurarak önemli bir hususa dikkatimizi çekmektedir.

İşte Hz. Fâtıma Betûl (r.anhâ)'yı sevmenin en güzel yolu budur. Onu seven herkesin de O'na tâbi olması ve O'nu örnek alması gerekir. Umulur ki Allah Teâlâ onu ve soyunu sevmemizi bizden kabul buyurur ve bize ikram eder. Bu sevgide sâlim yolu ve doğru usûlü bize gösterir ve hakka ulaştırır. Hak ise tâbi olunmaya en lâyık olandır.

Allah'ım, hakkı bize hak olarak göster ve ona uymayı nasib et. Bâtılı da bâtıl olarak göster ve bize ondan uzak durmayı nasib et. Allah, Muhammed (s.a.) Efendimiz'e, O'nun değerli ehl-i beytine, ashâbına, tâbiîne ve kıyamete kadar ihsân üzere/iyilikle onlara tâbi olanlara salât eylesin.

285. eş-Şûrâ, 42/23
286. er-Rahmân, 55/9.
287. el-Hucurât, 49/13.

ZEHRÂ (R.ANHÂ)'NIN AHLÂKI

Hz. Hatice (r.anhâ), ahlâkı güzel, alicenap, hisleri yüce, anlayışı hızlı, düşüncesi hassas, zihni keskin, mürüvveti bol, soylu ve asil davranışlara sahipti. Kibir ve kendini beğenme ona asla yaklaşamazdı.

Müsamahakarlık ve yumuşak kalplilikten gönül genişliği, sabırlılık, sekinet, vakar, yumuşaklık, ciddiyet, iffet ve kendini korumaya kadar doğuştan gelen üstün özelliklere sahipti.

Babasının vefâtından önce neşeli, coşkulu bir hayata sahip ve güler yüzlüydü. Babasının (s.a.) vefâtından sonra yüzündeki tebessüm kayboldu.

Dilinden haktan başkası dökülmezdi. Ancak doğruyu söylerdi. Kimseyi kötülükle anmaz, gıybet etmez, laf taşımaz, alay etmez, başkalarının kusurlarını sayıp dökmezdi. Sır saklar, sözünü yerine getirir, nasihate kulak verir, özrü kabul eder ve hatayı bağışlardı. Sözünde, niyetinde ve vefâsında sâdıktı. O, kocası Ali (r.a.)'ın da Rasûlullah (s.a.)'in yanında elde ettiği dereceyi ancak doğru sözlülük ve emaneti yerine vermekle elde ettiğini biliyordu.

Amr b. Dînar'dan rivâyet edildiğine göre Âişe (r.anhâ): "Babası dışında Fâtıma'dan daha doğru birisini görmedim." demiştir. Hz. Âişe bir şey yapmış, bunun üzerine "Yâ Rasûlallah, ona (Fâtıma'ya) sor, o yalan söylemez." demiştir. *el-İstîâb*'da senedi ile belirtildiğine göre Âişe (r.anhâ) şöyle demiştir: "Babasından başka Fâtıma'dan daha doğru sözlü birini görmedim."

Hz. Fâtıma (r.anhâ) sırları saklar, kimsenin sırrını yaymaya veya kimsenin işini ifşâ etmeye rıza göstermezdi. Kocasından onun şu sözünü işitmişti: "Herkesin tanıyıp bilmediği, Allah'ın kendisini tanıdığı, fakat insanların tanımadığı bir kula ne mutlu! İşte onlar hidayet fenerleri, ilmin kaynaklarıdır. Her karanlık fitne onlardan açılır/onlara âşikar olur. Onlar boşboğaz ve müsrif/sırrı ifşâ eden, başkasına eziyet eden ve gösteriş yapan kimseler değillerdir."

Hz. Fâtıma iffet ve namusun zirvesindeydi. Mâsum, terbiyeli ve nezihti. Asla nefsânî istekleri onu sürükleyemezdi. Bilakis o bir iffet, korunma ve temizlik içerisindeydi. Çünkü o Allah Teâlâ'nın kendileri hakkında, "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[288] buyurduğu ehl-i beyttendi.

Enes (r.a.)'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber (s.a.): "*Kadınlar için hayırlı olan nedir?*" diye sordu.

Biz ne diyeceğimizi bilemedik. Ali (r.a.) Fâtıma (r.anhâ)'nın yanına gitti ve bu hususu ona haber verdi. Hz. Fâtıma: "O'na: "(Yabancı) erkekleri görmemeleri, (yabancı) erkeklerin de onları görmemesi onlar için daha hayırlıdır." deseydin ya!" dedi. Hz. Ali döndü ve Rasûlullah (s.a.)'e bunu haber verdi. Rasûlullah (s.a.): "*Bunu sana kim öğretti?!*" diye sordu. O da: "Fâtıma" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): "*Fâtıma ancak benim bir parçamdır.*" buyurdu.

Hz. Fâtıma, hayâ konusunda örnek verilen bir semboldü. Çünkü hayâ îmanın şubelerinden bir şubedir. Hayâ, sâlihlerin sıfatı ve sâliha genç kızların süsüdür.

Hayâ ancak hayır getirir. Hakka ve hakkı talebe mâni olmaz... Bâtıla cesaretlendirmez. Hayâ utangaçlıktan farklıdır.

Hz. Fâtıma da benzeri olmayan eşsiz bir hayâ görüyoruz. Bir defasında Fâtıma (r.anhâ), Esmâ bint Umeys (r.anhâ)'nın yanındaydı. Derken ağlamaya başladı ve gözyaşlarına boğuldu. Esmâ onun durumuna şaşırıp kaldı.

Esmâ (r.anhâ) ona: "Niçin ağlıyorsun, ey Fâtıma?!" diye sordu.

Cevap akılları şaşkına çeviriyordu.

Hayâ Hz. Fâtıma'yı o kadar meşgul etmişti ki ona ölümden sonrasını bile düşündürüyordu. Hz. Fâtıma, çok az insanın aklına gelen bir hususu düşünüyordu.

Hz. Fâtıma'yı ağlatan şey şuydu: Ölüm ona gelip çattığında, yıkanıp kefenlenmesi tamamlanınca, tahtadan (üstü açık) tabut ile taşınırken üzerine örtülecek örtü onu belli edecekti. Hz. Fâtıma (r.anhâ), defnedilmek için taşınırken kadınlara böyle yapılmasını; böylece insanların onların enini, boyunu ve cüssesini anlamalarını kerih görmüştü. İşte

288. el-Ahzâb, 33/33

Hz. Fâtıma'nın hatırına bu geliyor ve hayâsından ağlıyordu. Bu, onun temiz fıtratından ileri geliyordu.

Esmâ bint Umeys (r.anhâ) şaşkınlığa düştü. Hemen Habeş diyarında gördükleri hatırına geldi. Hz. Fâtıma'ya onların ölülerini yanları kapalı tabut ile taşıdıklarını, tabutun üzerinin de bir kumaş ile örtüldüğünü, bunun da ölüyü örtüp göstermediğini haber verdi. Fâtıma (r.anhâ)'nın arzu ettiği de buydu.

Fâtıma (r.anhâ) bu duruma çok sevindi ve uğurlu saydı. Kendisi için de böyle bir tabut hazırlanmasını tavsiye etti. Hz. Fâtıma, Esmâ (r.anhâ) için de "Beni örttüğün gibi Allah da seni örtsün." diye dua etti. Gerek hayatta gerek ölümde böyle bir hayâ hiç bulunur mu?!

Hz. Fâtıma (r.anhâ), hazırlıksız yakalanmamak ve kendini muhafaza etmek üzere kendisi için de böyle bir tabut yapılmasını vasiyet etmiştir.[289]

Zehrâ (r.anhâ) kendi haline kanaatkar idi. Hırsın kalbi dağınık hale getireceğini ve işi saçıp dağıtacağını iyi biliyordu. Babasından (s.a.) duyduğu şu sözlere sıkı sıkıya sarılırdı: "*İslâm'a hidayet olunup da geçimi yeterli miktarda olan veya buna kanaat eden kimseye ne mutlu.*"[290] Hz. Fâtıma babasını (s.a.) insanlara şöyle hitap ederken işitmişti:

"*Ey insanlar, talebinizi güzel yapınız. Çünkü kula dünyada onun için yazılandan/takdir edilenden başkası yoktur. Kul istemese de dünyada kendisi için yazılan ona gelip ulaşmadan asla dünyadan gidemez.*"[291]

Yine babası (s.a.) ona: "*Ey Fâtıma, ebediyetin nimetlerini kazanmak için dünyanın acılığına sabret!*"[292] buyurmuştu.

Esmâ bint Umeys (r.anhâ)'nın Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma (r.anhâ)'dan rivâyet ettiğine göre Rasûlullah (s.a.) bir gün onun yanına

289. Bu konu ile ilgili değerlendirmeler için yazarın "علموا أولادكم محبة آل الرسول/Çocuklarınıza Rasûlullah (s.a.)'in Âilesinin Sevgisini Öğretin." adlı kitabının 97. sayfasına bakılabilir.

290. *Sahîh-i Müslim*'de bir hadiste şöyle buyrulmuştur: "*İslâm'a girip, yeterli miktarla rızıklandırılan ve Allah'ın kendisine verdiğine kanaatkar kıldığı kimse kurtuluşa ermiştir.*"

291. bk. *Feyzu'l-Kadîr*, III, 160 (3012).

292. *Kenzü'l-ummâl*, 35475.

geldi. Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ)'yı kastederek "*Oğullarım nerede?*" buyurdu. Hz. Fâtıma: "Evimizde ağza alınacak bir şey olmadığı halde sabahladık. Gerçi biz Allah Teâlâ'ya hamdediyoruz. Ali (r.a.): "Onları alıp götüreyim. Onların sana ağlamasından endişe ediyorum. Senin de onlara verecek bir şeyin yok..." dedi.

İşte onun hali böyleydi. O, bu zor geçime sabrediyor, onu kanaatle karşılıyor, bundan dolayı Allah Teâlâ'ya çok hamdediyordu. O, haline kanaatkar ve maişetine razı idi. Babası (s.a.) ona, Yüce Rabbi'nin kendisine şu hitabını örnek göstermişti: "**Sakın, kendilerini denemek için onlardan bir kesimi faydalandırdığımız dünya hayatının çekiciliğine gözlerini dikme!**"[293] Fâtıma (r.anhâ) da geçimi için az bir şeye râzı, hayatın zorluklarına sabırlı ve helalden az bir şeye kanaatkar idi. Onun nefsi, Allah'tan razı, O da ondan razı (râziye ve marziyye) idi.

Başkalarına âit olan şeylere tamah etmez, hakkı olmayan şeye gözünü çevirmezdi. Kimsenin hakkına tamah etmediği için de herkesten müstağnî ve kendi durumundan memnundu. Nitekim babası (s.a.): "*Zenginlik mal çokluğuyla değildir. Asıl zenginlik gönül zenginliğidir.*"[294] buyurmuştu.

Yine Efendimiz (s.a.) bir bedevîye öğüt verirken şöyle buyurmuştu: "*Namaz kıldığında veda eden kişinin namazı gibi namaz kıl. Yarın özür dileyeceğin sözü konuşma. İnsanların ellerindekinden ümidini tam manası ile kes. İnsanların ellerindekinden ümit kesmek, hazır bir zenginliktir.*"

Hz. Ali (r.a.)'ı şöyle derken işitmişti: "Kalbinde insanlara muhtaç olma duygusu ile onlardan müstağnî olma duygusu bir arada bulunsun. Onlara olan ihtiyacın, yumuşak konuşman ve güler yüzlülük olmalıdır. Onlardan müstağnî olman ise ırzının temizliği ve haysiyetini korumak için olmalıdır." Bu yüzden Hz. Fâtıma (r.anhâ) dünyadan kesilmişti, onun süslerinden ve arzularından uzak dururdu. Hayatında dünyalık hiçbir şeye gönül hoşluğu, izzet ve rıza ile baktığı görülmedi, bilinmedi. Hayatın sıkıntılarının üzerini güzel bir sabırla örterdi. Dünyasında geçimin zorluklarına katlanırdı. Böyleyken yine de dili Mevlâsının zikri ile ıslak olurdu.

293. Tâhâ, 20/131.
294. Müttefekun aleyh.

Zehrâ (r.anhâ)'nın bütün endişesi âhiretti. Dünyanın süslerine kendisini kaptırmadı. Nitekim babası (s.a.) şöyle buyurmuştu: "*Kimin bütün kaygısı dünya olursa, Allah onun işlerini darmadağın eder, topluluğunu dağıtır ve fakirliğini gözlerinin önüne koyar. Dünyadan da ona, sadece kendisi için takdir edilen şey gelir. Kimin de bütün kaygısı âhiret olursa, Allah onun düşüncelerini derleyip toplar, mülkünü muhâfaza eder, zenginliğini kalbine yerleştirir. Dünya ona istemeye istemeye gelir.*"

Hz. Fâtıma (r.anhâ), babası Hz. Mustafa (s.a.)'in edebleriyle edeblenmişti. Nitekim O'nu şöyle buyururken işitmişti: "*Rabbim, Bathâü Mekke'yi*[295] *benim için altına çevirme teklifinde bulundu da, ben şöyle dedim: "Hayır ya Rabbi, bir gün doyup bir gün aç kalayım. Aç kaldığım gün sana yalvarır, yakarır ve dua ederim. Doyduğum gün de sana hamd ederim ve seni överim.*"[296]

İşte Hz. Fâtıma (r.anhâ) dünyadan hoşlanmaz, dünya malından sakınır, dünyanın süslerinden ve şehvetlerinden yüz çevirir bir halde yetişmiştir.

295. Bathâü Mekke: Merkezinde Kabe'nin yer aldığı vadinin ortasındaki çukur alan.
296. İmam Ahmed, *Müsned*, V, 254; Tirmizî, IV, 497 (2347).

HZ. FÂTIMA (R.ANHÂ)'NIN FIKHI

Şüphe yok ki âlemlerin kadınlarının efendisi olan bu büyük hanım, fazîlet sahibi bir fakih idi. Dini aktarma, dâvet, Kur'an ve sünnetin inceliklerini öğretme konusunda güçlü bir hanımdı. Her ne kadar Hz. Fâtıma (r.anhâ)'yı karşılaştığı büyük hadiseler, başına gelen büyük imtihanlar meşgul etmiş, Hz. Mustafa (s.a.)'in maruz kaldığı bütün sıkıntılarda O'nun yanında bulunmuş ise de birinci derecede eğitim konusunu üstlenmiştir. Babasını görüp gözetme hususunda, özellikle annesinin (r.anhâ) vefâtından sonra rolü büyüktür.

İşte bu yüzden metinler bakımından onun fıkhından bahsettiğimiz zaman, onun temas ettiği fıkhî konuların sınırlı olduğunu görürüz. Şu kadar var ki Hz. Fâtıma (r.anhâ), kalbini nurlandıran, onu yücelten ve âlemlerin kadınlarının efendisi kılan Allah'ın nuru ile bakardı.

Zehrâ Betûl (r.anhâ) zikrettiğimiz gibi hayatının başından itibaren bu büyük vazifelerle meşgul oldu. Belki de onun yüzyüze geldiği en büyük hâdise, Buhârî'nin Abdullah b. Mes'ûd'dan rivâyet ettiği şu hâdisedir: "Rasûlullah (s.a.) Beytullah'ın yanında namaz kılıyordu. Ebû Cehil ve ardakaşları da orada oturuyordu. Birbirlerine: "Falan oğullarının kestiği devenin işkembesini kim getirip, secde edince Muhammed'in üzerine bırakır?" dediler. Onların en bedbahtı (Ukbe b. Ebû Muayt) kalktı, o işkembeyi getirdi. Biraz bekledi. Hz. Peygamber (s.a.) secdeye gidince onu üzerine bıraktı. Ben de bir şey yapamadan bakıyordum. Eğer bir gücüm olsaydı, onlara mani olurdum. Müşrikler gülüşmeye, sevinç ve eğlenceden birbirlerine eğilmeye başladılar. Rasûlullah (s.a.) ise secde halindeydi ve başını kaldırmıyordu. Nihâyet Hz. Fâtıma geldi ve pisliği üzerinden alıp attı."

Eşine, çocuklarına ve evine karşı görevine gelince; el değirmeni ellerini ve testi de omzunu ağrıtmıştı. Ali (r.a.) der ki: "Fâtıma ile evlendiğimde benim ve onun bir koç derisinden başka yatağımız yoktu. Gece üzerinde uyur, gündüz de üzerinde hayvanımızı yemlerdik. Bana

ve ona, kendisinden başka hizmet edecek kimsemiz yoktu. Rasûlullah (s.a.) onu benimle evlendirince onunla birlikte kadife bir örtü, içi lif dolu deri bir yastık, iki el değirmeni, bir kırba, iki testi gönderdi. El değirmeni çevirmekten elleri ağrıdı, kırba ile su taşımaktan boynu ağrıdı. Evi süpürdü, üstü başı toz oldu. Tencerenin altını yaktı, elbisesi kirlendi."[297]

Bilindiği gibi o, bu durumu babasına şikayet etmeye geldi. Âişe Sıddîka (r.anhâ)'dan başkasını bulamadı. Hz. Âişe onu en güzel şekilde karşıladı. Onun anlattıklarını dinledi ve bunları Rasûlullah (s.a.)'e aktardı.

Aynı şekilde Uhud gazvesinde Rasûlullah (s.a.) dağın eteğine ulaşınca, Ali b. Ebû Tâlib çıkıp Mihras suyundan (Mihras'ın içine birçok kimseyi alan oyulmuş bir kaya olduğu da, Uhud da bir suyun adı olduğu da söylenmiştir) kalkanını doldurarak içsin diye Rasûlullah (s.a.)'e getirdi. Ancak Rasûlullah (s.a.) onda bir koku hissetti ve kokudan tiksinerek sudan içmedi. Sadece yüzündeki kanları yıkayıp başından döktü. Dökerken de şöyle diyordu: *"Allah'ın gazabı Peygamber'inin yüzünü kana boyayanlara karşı çok şiddetli olmuştur."*[298]

Sehl (b. Sa'd) der ki: "Vallâhi, ben Rasûlullah (s.a.)'in yarasını kimin yıkadığını, kimin de su döktüğünü çok iyi biliyorum."[299]

Hz. Fâtıma'nın düşüncelerinin derinliğine delâlet eden bazı örnekler şunlardır:

1- Rasûlullah (s.a.) ona: *"Kadınlar için hayırlı olan nedir?"* diye sordu. Hz. Fâtıma: "(Yabancı) erkekleri görmemeleri, (yabancı) erkeklerin de onları görmemesidir." dedi. Hz. Peygamber (s.a.) onu bağrına bastı ve *"Bunların bazısı bazısındandır."* buyurdu. Rasûlullah (s.a.) onun ifâdesini, onun fıkhına ve âşikar anlayışına delalet eden bir ifâde olarak tefsir etti. Rasûlullah (s.a.) bu hususu hadîs-i şeriflerinde de ifâde buyurmuştur. Mesela: *"Kendimden sonra erkeklere kadınlardan daha zararlı bir fitne bırakmadım."*[300]

297. Ahmed, I, 106.
298. İbn Hişâm, II, 85.
299. Rivâyete göre Hz. Peygamber (s.a.)'in kızı Fâtıma yarayı yıkıyor, Ali b. Ebû Tâlib da kaptan su döküyordu. Hz. Fâtıma suyun kanı artırmaktan başka işe yaramadığını görünce eline bir hasır parçası aldı ve onu yakıp kül etti. Sonra o külü alıp yaraya yapıştırdı. Böylece kan durdu. (*Sahîhu'l-Buhârî*, II, 584)
300. Müttefekun aleyh.

2- Müslim, Âişe (r.anhâ)'dan şöyle dediğini rivâyet eder: "Hz. Peygamber (s.a.)'in hanımları toplandılar. Onlardan hiçbiri geride kalmamıştı. Derken Fâtıma (r.anhâ) yürüyerek geldi. Sanki onun yürüyüşü Rasûlullah (s.a.)'in yürüyüşü gibiydi/onu andırıyordu. Rasûlullah (s.a.): "*'Merhaba, hoşgeldin kızım.*" buyurdu. Onu sağına veya soluna oturttu. Sonra kendisine gizlice bir şey söyledi. Fâtıma ağladı. Sonra ona gizlice bir şey daha söyledi. Bu defa da Fâtıma güldü.

Ona: "Niçin ağlıyorsun?" dedim. Fâtıma: "Rasûlullah (s.a.)'in sırrını açıklayacak değilim!" dedi. "Ben, bugünki gibi sevincin hüzne bu derece yakın olduğunu hiç görmedim!" dedim.

Fâtıma ağladığı zaman ona: "Rasûlullah (s.a.) sırrını söylemek için bizi bırakıp seni seçti. Sonra sen ağlıyorsun ha?!" dedim. Rasûlullah (s.a.)'in ne söylediğini sordum. Fâtıma: "Rasûlullah (s.a.)'in sırrını açıklayacak değilim!" dedi.

Rasûlullah (s.a.) ruhunu teslim edince ona tekrar sordum. Fâtıma: "Bana şöyle buyurmuştu: *Cebrail her yıl Kur'ân'ı benimle bir kere mukābele ederdi. Bu yıl ise iki kere mukābele etti. Öyle sanıyorum ki, ecelim yaklaşmıştır! Sen ev halkımdan bana ilk kavuşup katılan olacaksın. Ben senin için ne güzel bir selefim.*" Bu söz üzerine ağladım. Sonra bana gizlice: "*Âlemlerin kadınlarının efendisi veya bu ümmetin kadınlarının efendisi olmak istemez misin?*" buyurdu. Bunun üzerine de güldüm."

Hz. Fâtıma'nın ince anlayışı ve babası Rasûlullah (s.a.)'e sevgisinin güçlülüğü, onu çok hassas yapmıştı. Efendimiz (s.a.)'in birinci sözünden dolayı onun narin hisleri çok etkilendi, bunun üzerine Rasûlullah (s.a.)'in ayrılığı için ağladı. Rasûlullah (s.a.) onun bu durumunu görünce, onu güzel bir üslupla şöyle müjdeledi: "*Âlemlerin kadınlarının efendisi olmak istemez misin?!*" Bunun üzerine Hz. Fâtıma, Hz. Peygamber (s.a.)'in sözünü ve maksadını anladı ve güldü.

Yine Müslim'in Âişe (r.anhâ)'dan rivâyetinde şöyle denilmektedir: "Rasûlullah (s.a.) kızı Fâtıma'yı çağırarak kendisine bir şeyler fısıldadı. Bunun üzerine Fâtıma ağladı. Sonra ona yine bir şeyler fısıldadı. Bu sefer güldü. Hz. Âişe der ki: "Fâtıma'ya: "Rasûlullah (s.a.) sana ne fısıldadı ki ağladın? Sonra yine sana bir şeyler fısıldadı da güldün?" dedim. Fâtıma şu cevabı verdi: "Bana fısıldayarak öleceğini haber verdi. Ben de ağladım. Sonra bana fısıldayarak

âilesinden ilk olarak kendisini benim takip edeceğimi haber verdi. Ben de güldüm."

3- Hz. Fâtıma'nın ince anlayışına delalet eden hoş hikâyelerden birisi de şöyledir: Hz. Âişe onun önünde Rasûlullah (s.a.)'in kendisinden başka bâkire birisiyle evlenmediği ile övündü. O da bu durumu Rasûlullah (s.a.)'e söyledi. Rasûlullah (s.a.) ona: "*Tekrar dönecek (veya bu konuyu yine açacak) olursa ona "Annem de Rasûlullah (s.a.)'i bekar aldı." de.*" buyurdu.

4- İbn Hazm, İbn Ömer (r.anhümâ), Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtıma ve ashâbın diğerlerinin bütün sadakalarını (zekâtlarını) Medine'de tuttuklarını nakleder ve "Bu güneşten daha âşikardır, onu bilmeyen yoktur." der.

İbn Hazm'ın kadınlar arasından Hz. Fâtıma'yı zikretmesi onun fıkıhtaki mertebesine delâlet eder. Bu hususu hadîs kitaplarında araştırsak fıkıhta Hz. Fâtıma (r.anhâ)'ya âit birçok konu buluruz. Muhakkıkların dediği gibi bu konuyla ilgili bir cüz (kitapçık) yazarız.

Gömülmek için taşındığı sırada onun tabutun üzerinde vücudunun hacminin belli olmaması için çok hırs gösterdiği zikredilir. Onun bu konudaki ince anlayışı ve bunu açıklaması, müslümanların fakihlerinden çoğunu bu hususun mendub olduğunu zikretmeye sevk etmiştir. Şâfiî ve Hanbelî âlimleri kabre indirilirken kadının kabrinin ve lahdinin de üzerinin örtülmesinin sünnet olduğunu zikretmişlerdir.

Son olarak Hz. Fâtıma (r.anhâ) fakih bir hanımdı. İslam ve hükümleri konusunda ince bir anlayışa sahipti. Sünnet-i mutahhara kitaplarını araştıran kimse herhalde Fâtımatü'z-Zehrâ Betûl (r.anhâ)'nın fıkıh anlayışının pek çok örneğine ulaşır.

Muhammed Muntasır el-Kettânî, aynı şekilde Hz. Fâtıma'nın fıkhı konusunu araştıran herkes, onun fıkhı konusunda bir elin parmaklarıyla sayılacak kadar sınırlı meseleler zikretmiştir. Fakat Hz. Fâtıma'nın cevherinde, onun oynadığı büyük roller ile yaptığı tasarruflar üzerinde derinleştiğimizde onun Allah'ın kitabından ve Rasûlü'nün (s.a.) sünnetinden bir fıkıh/anlayış üzere hareket ettiğini, bütün amellerinin ve fiillerinin Hz. Mustafa (s.a.)'in sünnetine ve O'nun getirdiği hidâyete uygun olması için gayret gösterdiğini görürüz.

Bu bakımdan onun fıkhını yazarken, ancak dinde ince anlayış sahibi bir insanı yazmış oluruz. Fakat oturup fetvâ vermek yerine onun hayatının tamamı, Hz. Mustafa (s.a.)'den aldığı nübüvvet fıkhının bir ifâdesi olmuştur. O, müslüman, sâliha ve kâmile hanımlar için örnek olmuştur. O bu örneği o büyük kaynaktan, babasının ve annesinin ahlâkından almıştır. Nübüvvet medresesinde yetişip serpilmiştir. Bir kısmından bahsettiğimiz bu esâsî ve büyük işleri yerine getirmiştir. Böyle bir kitapçıkta bütün bu durumları bir araya getirmemiz, bu ümmetin gençlerinin, *babasının annesi* Fâtımatü'z-Zehrâ Betûl (r.anhâ)'nın değerini bilmeleri için bu fazîletli hanımın hayatından parıltılar sunmamız, bu ümmetin gençlerine onun hayatının tüm yönlerini açıklamaya gayret göstermemiz nasıl mümkün olsun!

ZEHRÂ (R.ANHÂ)'NIN VASİYETİ

Zehrâ (r.anhâ), vefâtından önce Ali b. Ebû Tâlib (r.a.) ile aralarında geçen bir konuşmada ona üç vasiyette bulundu.

Hz. Zehrâ şöyle dedi: "Ey amca oğlu! Ölümümün yaklaştığını hissediyorum. Durumumun saat saat babama yaklaşmaktan ibâret olduğunu görüyorum. Ben sana gönlümden geçen üç şeyi vasiyet edeceğim."

Ali (r.a.): "Bana istediğin vasiyette bulun, ey Rasûlullah (s.a.)'in kızı!" dedi. Baş ucuna oturdu ve evde bulunanları dışarı çıkardı.

Hz. Fâtıma: "Ey amca oğlu! Sen şimdiye kadar benim yalan söylediğimi, korktuğumu ve seninle evlendiğimden beri sana muhâlefet ettiğimi görmedin." dedi.

Ali (r.a.): "Bundan Allah'a sığınırım! Sen Allah Teâlâ'yı daha iyi tanırsın, O'na karşı daha iyi, daha çok takvâ sâhibi, daha değerlisin ve Allah Teâlâ'dan daha çok korkarsın. Senden ayrılmak ve seni kaybetmek benim için çok ağır ve zor olacak. Şu kadar var ki bu mutlaka olacak bir iştir. Vallâhi, sen bana Rasûlullah (s.a.)'in musîbetini yeniden yaşattın. Senin kaybın çok büyüktür. Hepimiz Allah'a âidiz ve hepimiz O'na döneceğiz.

Sonra ikisi de ağladılar. Ali (r.a.) onun başını kucağına aldı ve: "Bana dilediğin vasiyette bulun." dedi.

Zehrâ (r.anhâ), Ali (k.v.)'e şu üç vasiyette bulundu:

1- Ebü'l-Âs b. Rebî'nin ve kız kardeşi Zeyneb (r.anhâ)'nın kızı Ümâme ile evlenmesi.[301]

Zehrâ (r.anhâ)'nın Ümâme (r.anhâ)'yı Ali (k.v.) için eş olarak seçmesi, 'O, çocuklarıma sevgi ve şefkat konusunda benim gibi olur' dediği içindir.

301. *Üsdü'l-ğâbe*, VII, 22.

Bir rivâyette "O benim kız kardeşimin kızıdır, çocuklarıma şefkat gösterir." demiştir.

Bu Ümâme, Rasûlullah (s.a.)'in namazda alıp taşıdığı Ümâme'-dir.

Sahîhayn'da Ebû Katâde hadîsinde ondan bahsedilmektedir. Hz. Peygamber (s.a.) onu omzuna alır ve onunla namaz kılardı. Secdeye vardığı zaman onu yere koyar, sonra kalkarken tekrar omzuna alırdı.

2- Tarif ettiği şekilde onun için bir tabut yapılması.

Bu tabutu kendisine Esmâ bint Umeys (r.anhâ) tavsiye etmişti. Bir sedye getirilecek, sonra onun ayaklarına hurma dalları bağlanacak, sonra da üzeri bir örtü ile örtülecekti.

3- Geceleyin Bakî' kabristanında defnedilmesi.

Ali (k.v.) onun vasiyetini yerine getirdi. Onu tarif ettiği gibi bir tabutta taşıdı. Geceleyin Bakî'de defnolundu. Etrafındaki kabirlerle onun kabrinin yeri anlaşılmaz hale getirildi.

Ali (k.v.), Ebü'l-Âs'ın kızı Ümâme ile evlendi ve ondan çocuğu olmadı.[302]

302. a.g.e.

HZ. ZEHRÂ (R.ANHÂ)'NIN HASTALANMASI VE VEFÂTI

Zehrâ (r.anhâ)'nın vefat ettiği hastalık uzun sürmedi. Babası Hz. Mustafa (s.a.)'in vefâtından sonra dünyada çok kalmadı. Vefat tarihini belirleme konusunda rivâyetler ihtilaf etmiştir. Onun hicretin 11. yılının Cemaziyelâhir ayının üçünde, Cemâziyelâhir'in çıkmasına on gün kala, Rebîulâhir'den on üç gece geçtikten sonraki Pazar gecesi; İbn Abbâs'tan rivâyet edildiğine göre ise Receb ayının 21'inde vefât ettiği söylenmiştir. Medâinî, Vâkıdî ve *el-İstîâb*'da İbn Abdülberr'in tercih ettiği görüşe göre hicretin 11. yılının Ramazan ayının üçünde Salı gecesi vefât etti.

Vefât ettiğinde yirmi dokuz yaşındaydı. Ona ehl-i beytinden kendisine kavuşacak ilk kimse olacağını müjdeleyen babasına (s.a.) kavuşacağını bildiğinden dolayı vefâtından önce sevinçli ve neşeli olduğu söylenmiştir.

Vefât haberi Medine'de yayıldı. İnsanlar Ali (k.v.)'i görmek için toplandılar. O oturmuş, Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ) da önünde ağlıyordu. Onların ağlamasına dayanamayıp o da ağladı. İnsanlar oturmuş baş sağlığı diliyorlar, 'İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn/Allah'a âidiz ve hepimiz O'na döneceğiz.' diyorlardı. Namazını kılmak için cenazenin çıkmasını bekliyorlardı. Ebû Zer el-Gıfârî çıktı ve: "Dağılın, Rasûlullah (s.a.)'in kızının bu gece çıkarılması tehir edildi." dedi. İnsanlar da kalkıp dağıldılar.

Zikrettiğimiz gibi kendisinin (r.anhâ) vasiyeti geceleyin Bakî'ye defnolunmaktı. Zehrâ (r.anhâ), Esmâ bint Umeys (r.anhâ)'nın hazırladığı tabut ile son istirahatgâhına taşındı. O, tabutta taşınan ve âilesinden Hz. Peygamber (s.a.)'e kavuşan ilk kimsedir.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ), göz yaşları ve üzgün gönüllerle omuzlarda taşındı. Cenaze namazını Ali (k.v.) kıldırdı ve kabrine indi. Sonra

kabrin kenarında durdu. Onun ayrılığından dolayı ağzına kadar üzüntüyle dolu bir kalbden dökülen sözlerle onu hayırla yâd etti.

Temiz Medine toprağı, Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın temiz bedenini bağrına bastı. Tıpkı daha önce babası Hz. Mustafa (s.a.)'in mübârek bedenini ve üç kız kardeşinin; Zeyneb, Rukayye ve Ümmü Külsûm'ün (r.anhünne) bedenlerini bağrına bastığı gibi.

Ali (k.v.) vefât eden sevgili eşine vedâ ettikten sonra gönlü kırık ve gözü yaşlı, kendisini yalnız hissettiği evine döndü. Dünyanın geçici olduğunu hissetti. Hz. Mustafa (s.a.)'in vefâtı, sonra da Zehrâ (r.anhâ)-'nın vefâtı ona çok tesir etmişti. Duygulanıp şu şiiri söyledi:

Üzerimde dünyanın pek çok illetlerini görüyorum
Bu illetlerin sâhibi de, hatta ölüm bile illetli
İki dostumla beraberliğim ayrılık oldu
Ayrılıktan başka her şey pek az
Ahmed'den sonra Fâtıma'yı kaybetmem
Hiçbir dostun devamlı olmadığına delildir

PÂK BİR NESİL

Allah Teâlâ'nın inâyeti ve irâdesi, Hz. Zehrâ'nın pâk nesli taşıyan temiz bir kap ve ehl-i beytin şerefli soy ağacının kendisinden bittiği güzel bir toprak olmasını murâd etmiştir.

Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'dan meydana gelen temiz nesil, Rasûlullah (s.a.)'in neslidir. Bunun en doğru şâhidi Hz. Peygamber (s.a.)'in: "*Fâtıma benim bir parçamdır.*"[303] hadîsidir. Aynı şekilde Hz. Peygamber (s.a.)'in kendi sîretinde gördüğümüz üzere Zehrâ (r.anhâ)'nın çocukları, özellikle de Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ) için herhangi bir babanın çocukları için yaptıklarından çok fazla olarak elinden gelen her şeyi yapıyor olmasıdır.

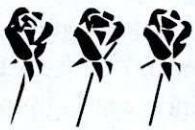
Zehrâ (r.anhâ)'ya oğullardan ve kızlardan iyi bir nasip verilmiştir. Hz. Mustafa (s.a.)'in nesli ondan devam etmiştir. Hz. Fâtıma dışında soyu devam etmemiştir. Çünkü Ebü'l-Âs (r.a.) ve Hz. Mustafa (s.a.)'in kızı Zeyneb (r.anhâ)'nın kızı Ümâme, Ali (k.v.) ile, sonra da Muğîre b. Nevfel b. Hâris b. Abdülmuttalib ile evlendi. Ümâme'nin ne Hz. Ali'den, ne de Muğîre'den neslinin devam etmediği söylenmiştir. Rasûlullah (s.a.)'in kızları Zeyneb, Rukayye ve Ümmü Külsûm'ün (r.anhünne) soyları devam etmemiştir. Sadece Hz. Fâtıma'nın nesli devam etmiştir.[304]

Bilindiği gibi Zehrâ (r.anhâ)'ya Hasan, Hüseyin, Zeyneb, Ümmü Külsûm -Allah onların hepsinden razı olsun- ihsan edilmiştir. Hz. Fâtıma'nın çocuklarının nesli de devam etmiş ve onların temiz sülâlesinden Sekîne bint Hüseyin (r.anhâ), Ali b. Hüseyin Zeyne'l-âbidîn (r.a.), Hasan b. Hasan, Fâtıma bint Hüseyin ve "Seyyide Nefîse" diye tanınan Nefîse bint Hasan b. Zeyd b. Hasan b. Ali meydana gelmiştir. Allah onların hepsinden razı olsun. Seyyide Zeyneb, Abdullah b. Cafer b. Ebû Tâlib et-Tayyâr (r.a.) ile evlenmiş, ondan dört oğlu; Ali, Muhammed, Avn, Abbâs ve iki kızı olmuştur.

303. Buhârî, Menâkıbü Fâtıma, II, 308.
304. *Üsdü'l-ğâbe*, VII, 23.

Ümmü Külsûm (r.anhâ), Ömer b. Hattâb (r.a.) ile evlenmiş ve ondan Zeyd isimli oğlu dünyaya gelmiştir.

Onların hepsi ışık saçan fenerler ve bu pak neslin güzel bahçesinde yetişmiş çiçeklerdir.

FÂTIMATÜ'Z-ZEHRÂ (R. ANHÂ)'NIN ÖZELLİKLERİ

Azîz ve Celîl olan Allah bu değerli ve temiz hanıma, kendileri sâyesinde âlemlerin kadınlarından üstün olduğu bir takım hususiyetler bahşetmiştir. Bu özelliklerle, müslümanların hayatı parıldar ve şenlenir. Hz. Fâtıma müslüman bir hanım için dünyada en yüce örnektir. O, iyi bir evlat, değerli bir eş, eğitici bir anne, kendini tamamen Allah'a vermiş bir zâhide, muhâcire, mücâhide, sabırlı bir âbidedir. Âhirette güzel bir üne ve eşsiz bir dereceye sâhiptir. Onun ismini yaratılmışlar Mahlûkatın efendisi'nin ağzından (s.a.) işitecekler. O ki (s.a.), en büyük şefaatte bulunacak, Rabbi'nden O'nun adına şefkat ve merhamet isteyecek. İşte Hz. Fâtıma o zaman âlemlerin kadınlarının efendisi olacak.

Hz. Fâtıma'nın değerli özelliklerinden en önemlileri özetle şunlardır:

1- Hz. Fâtıma, öncekilerin ve sonrakilerin efendisinin, âlemlerin Rabbi'nin Rasûlü'nün, peygamberlerin sonuncusunun ve âlemlere bahşedilmiş olan rahmetin (s.a.) kızıdır.

O, makam-ı mahmûdun, havz-ı kevserin ve en büyük şefaatin sâhibinin (s.a.) kızıdır.

Hangi şeref bu şerefe ulaşabilir, hangi neseb bu nesebe yaklaşabilir... Bütün dünyaların babaları içinde böyle bir baba var mıdır? Âdem'in evlatları içinde böyle bir evlatlık görülmüş müdür? Övünerek "İnsanlar içinde bizim babamız gibi baba nerede?" deme hakkını hâiz olan Hz. Fâtıma ve kız kardeşleri, bu tek ve eşsiz şerefin sâhipleridir.

2- Babası (s.a.) tefe'ülde bulunarak/uğur olsun diye onu "Fâtıma (çocuğu sütten kesen)" diye isimlendirdi. Çünkü o evlenecek, çocukları olacak, onları emzirecek ve sütten kesecekti. Efendimiz (s.a.)'in asil nesli, diğer kızları yoluyla değil onun vâsıtasıyla devam edecekti.

Bu tefe'ül doğru çıktı. Hz. Fâtıma O'nun çocuklarından, kendisinden sonra çocukları yaşayan tek kızıdır. Onlar evlenmişler ve nesilleri devam etmiştir.

Zeyneb (r.anhâ)'nın kızı Ümâme, halası Hz. Fâtıma'nın vasiyeti ile onun vefatından sonra Ali (r.a.) ile, ondan sonra da Muğîre b. Nevfel ile evlendi. Ondan bir oğlu oldu, fakat nesli kesildi. Böylece Zeyneb (r.anhâ)'nın soyu devam etmedi.

Hz. Fâtıma (r.anhâ) ise Hasan, Hüseyin, Muhassin, Zeyneb ve Ümmü Külsûm'ü (r.anhüm) dünyaya getirdi. Hz. Fâtıma'nın nesli, Efendimiz (s.a.)'in iki değerli torunu Hasan ve Hüseyin (r.anhümâ) yoluyla devam etti.

3- Hz. Fâtıma, bütün bu ümmetin kadınlarının en fazîletlisidir.

Hâkim ve Taberânî, Ebû Saîd el-Hudrî (r.a.)'dan sahih bir isnadla Hz. Peygamber (s.a.)'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: "*Meryem hâriç Fâtıma cennet ehlinin hanımlarının efendisidir.*" Yine sahih bir rivâyette "*Meryem bint İmrân hâriç*" buyrulmuştur.

İbn Hacer el-Heytemî (r.h.) şöyle demiştir: "Sübkî'nin söyledikleri gayet açık olduğu için muhakkıklar onun görüşüne uymuştur. Onun görüşünü destekleyenlerden birisi de Ebü'l-Fazl İbn Hacer'dir. O şöyle demiştir: "Hz. Fâtıma kendisinden başka asrındaki kadınlardan ve mutlak olarak daha sonra gelenlerden üstündür. Bu hususu destekleyen şeylerden birisi İbn Abdülberr'in İbn Abbâs'tan merfû olarak naklettiği şu rivâyettir: "*Âlemlerin kadınlarının efendisi Meryem, sonra Fâtıma, sonra Hatîce, sonra da Âsiye'dir.*"

Kurtubî der ki: Bu hadîs hasendir. Karışıklığı kökünden ortadan kaldırır. Hâfız İbn Hacer, Hz. Fâtıma'nın diğer kardeşlerinden efdal olduğu görüşündedir. Çünkü Hz. Mustafa (s.a.)'in nesli diğer kızlarından değil ondan devam etmiştir. Çünkü onlar Peygamber Efendimiz (s.a.) hayatta iken öldüler. Onun için onlar O'nun sayfasına yazıldılar. Peygamber Efendimiz (s.a.) ise Hz. Fâtıma hayatta iken vefât etti ve onun sayfasına yazıldı. İmam İbn Cerîr et-Taberî'nin Fâtıma bint Hüseyin b. Ali'nin büyükannesi Fâtıma (r.anhâ)'dan naklettiği şu rivâyet de buna delâlet eder: "Hz. Fâtıma şöyle dedi: "Bir gün ben Âişe'nin yanındayken Rasûlullah (s.a.) içeri girdi. Bana bir şey fısıldadı, ben de

güldüm. Âişe bana bunun ne olduğunu sordu. Ben de: "O'nun sırrını sana söyleyemem." dedim. Rasûlullah (s.a.) vefât edince tekrar bana sordu. Ben de ona Cebrâil'in Kur'ân'ı O'nunla (bu yıl) iki kere mukâbele ettiğini ve O'nun şöyle buyurduğunu söyledim: "*Öyle sanıyorum ki bu yıl öleceğim. Âlemlerin kadınlarından hiçbiri senin kadar üzülmemiştir. O halde onlardan hiçbir kadından sabır bakımından daha aşağı olma.*" dedi, ben de ağladım. Bunun üzerine "*Sen cennet ehlinin hanımlarının efendisisin.*" buyurdu, ben de güldüm.

4- Hz. Fâtıma, Rasûlullah (s.a.)'in bir parçasıdır. Buhârî, Seyyide Fâtıma (r.anhâ)'nın menâkıbında Hz. Peygamber (s.a.)'in şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir: "*Fâtıma benim bir parçamdır. Onu üzen beni de üzmüş olur.*"

Abdullah b. Zübeyr'den rivâyete göre Rasûlullah (s.a.) şöyle buyurmuştur: "*Fâtıma ancak benim bir parçamdır. Onu rahatsız eden bir şey, beni de rahatsız eder. Onu öfkelendiren bir şey, beni de öfkelendirir.*"[305]

Süheylî (r.h.) der ki: "Ona söven kâfir olur. Buna, şu rivâyet delildir: "Ebû Lübâbe kendisini bağlayıp Rasûlullah (s.a.)'den başkasının kendisine çözmeyeceğine yemin ettiği zaman Hz. Fâtıma onu çözmek için geldi. O ise yemininden dolayı bunu reddetti. Bunun üzerine Rasûlullah (s.a.): "*Fâtıma ancak benim bir parçamdır.*" buyurdu.

Bazıları der ki: Kim Hz. Fâtıma hakkında ileri geri bir şey söyler de o bundan rahatsız olursa, Hz. Peygamber (s.a.) de bundan rahatsız olur. Hz. Fâtıma'yı ise çocukları cihetinden rahatsız etmekten daha büyük bir şey yoktur.

5- Hz. Fâtıma'nın üzerine evlenerek ve kuma getirerek onu rahatsız etmek haramdır.

Rasûlullah (s.a.)'in, Hz. Ali'nin Ebû Cehil'in kızıyla evlenmek istemesine itiraz ettiği ve şöyle buyurduğu sâbittir: "*Fâtıma benim bir parçamdır. Ben onun (bu yüzden) dininde fitneye düşmesinden korkarım. Yoksa ben bir helali haram, bir haramı da helal kılıyor*

305. İmam Ahmed, Tirmizî, Hâkim, Taberânî sahih senedlerle rivâyet etmişlerdir.

değilim. Fakat Allah'a yemin olsun ki Allah'ın Rasûlü (s.a.)'in kızı ile Allah'ın düşmanının kızı asla bir adamda toplanmaz."[306]

Bu yasaklama, Hz. Fâtıma'ya özeldir. Çünkü onun üzerine kuma getirilmesi onu rahatsız eder. Onu rahatsız eden şey ise Rasûlullah (s.a.)'i rahatsız eder. Bu ise Azîz ve Celîl olan Allah'ın Kitab'ında şöyle yasaklanmıştır: **"Allah ve Resûlünü incitenlere Allah, dünyada ve âhirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azab hazırlamıştır."**[307]

Rasûlullah (s.a.), Ali ve Fâtıma (r.anhümâ)'ya şefkatinin kemalinden dolayı bunu yasaklamıştır. Çünkü Hz. Fâtıma annesini kaybettikten sonra bütün kardeşlerini de kaybetmiştir. Kuması olduğunda onu teselli edecek kimse yoktur. Bu yüzden bu durum onu rahatsız edecektir. Bir de bu kuma Allah'ın ve Rasûlü'nün düşmanı Ebû Cehil'in kızı Cüveyriye olursa durum nasıl olur düşünmek gerekir. Hz. Fâtıma ise Meryem bint İmrân'dan sonra âlemlerin kadınlarının efendisidir. O halde ikisi nasıl olur da babasının (s.a.) evinde yetişen, Allah'ın O'na damad olma şerefini ikram ettiği, O'nun kızlarının kendisine en sevgili olanını verdiği, İslâm'ın büyük kahramanının nikahı altında toplanırlar!

Rasûlullah (s.a.) bu evliliği, Allah'ın helal kıldığı birden çok evliliği haram kılmak suretiyle men etmediğini açıkladı. Fakat bu men etme, Rasûlullah (s.a.)'i incitmenin haram olmasından ileri gelmiştir. Hz. Fâtıma da O'nun bir parçasıdır. Onu rahatsız eden kendisini de rahatsız eder. Şüphe yok ki kuma ile onun rahatsız edilmesinde, o kadınların en kâmillerinden olduğu halde onu eksik düşürme ve kumadan dolayı kadınlık gayretini tahrik etme söz konusudur. Değerinin yüksekliğine ve nesebinin şerefli oluşuna rağmen elbette o da kumadan rahatsız olur. Bu konuda onun durumu, bütün kadınların durumuyla aynıdır.

Bu duygu ve onun sonucunda ortaya çıkacak evlilik etrafındaki nefret ve kızgınlık, Hz. Fâtıma'nın uzak olması gereken şeylerdendi. Çünkü bunda onun dininde fitneye düşmesi tehlikesi vardı. O, babası (s.a.) gibi kalbinde müslümanlardan hiçbirine karşı (kötü) bir şey olmadan dünyadan ayrılmayı arzu ediyordu. İsterse o, Allah'ın ve Rasûlü'nün düşmanının kızı olsun. Çünkü o müslüman olmuş,

306. Buhârî, Müslim, Ahmed, Ebû Dâvûd, İbn Mâce.
307. el-Ahzâb, 33/57.

o da bir müslümanın bütün haklarını tam olarak elde etmişti. Yine nasıl onun gönlünde kocasına karşı kötü bir düşünce olabilirdi?! O ki babası Rasûlullah (s.a.)'in amcasının oğluydu. O'nun evinde büyümüştü. Mü'minlerin ilklerinden ve cennetle müjdelenen on kişiden biri olmuştu. Allah ondan razı olsun ve makamını yükseltsin.

6- Hz. Fâtıma'nın özelliklerinden birisi de onun "Babasının annesi" künyesi ile anılmasıdır. Çünkü o, annesinin vefâtından sonra babasını görüp gözetme ve ona hizmet görevini üstlenmiştir. Rasûlullah (s.a.) onu çok severdi, çok ziyaret ederdi. Onun yanında oturur ve çocuklarıyla oynardı. Bir gazveye gitmek istediğinde Medine'den çıkarken en son yaptığı şey onu görmek olurdu. Seferden dönünce de önce Mescid'e gider, iki rekat namaz kılar, sonra Hz. Fâtıma'nın evine giderdi. Onu ziyaret eder, onunla hasret giderir, sonra onun yanından çıkıp eşlerinin evlerine giderdi.

7- Hz. Fâtıma'nın özelliklerinden birisi de onun Rasûlullah (s.a.)'in en sevgili, O'nun yanında en çok nasibli olan ve kendisine en çok benzeyen olmasıydı. Tirmizî, Âişe (r.anhâ)'nın şöyle dediğini rivâyet eder: "Oturuşunda kalkışında şekil, hal ve tavır bakımından Rasûlullah (s.a.)'e kızı Fâtıma'dan daha çok benzeyen bir kimse görmedim. Hz. Fâtıma, Hz. Peygamber (s.a.)'in yanına girdiğinde, O kalkar, onu öper ve yerine oturturdu."

8- Hz. Fâtıma'nın özelliklerinden birisi de onun 'Zehrâ' diye isimlendirilmesidir. Çünkü Allah Teâlâ onu cemâl, celâl, parlak yüz ve Rasûlullah (s.a.)'e en çok benzemekle süslemiştir. Rasûlullah (s.a.) ise insanların yüzü en güzel olanıydı. Yüzü beyazdı ve parıl parıl parlardı. Bedeninin rengi kırmızımtırak nûrânî beyaz idi. Yukarıdaki Âişe (r.anhâ)'nın hadîsinde onun şekil, hal ve tavır bakımından Rasûlullah (s.a.)'e kızı Fâtıma'dan daha çok benzeyen bir kimse görmediği geçmişti.

9- Kıyâmet gününde en büyük şefaat sırasında Hz. Fâtıma'nın adı anılacaktır. Hz. Peygamber (s.a.) o en zor durumda Allah Teâlâ'ya

şöyle yalvaracaktır: "*Ümmetim... ümmetim... Senden kendi nefsimi istemiyorum. Senden kızım Fâtıma'yı istemiyorum.* (Ümmetimi istiyorum.)"

Rasûlullah (s.a.), Hz. Fâtıma'yı Mahzûm oğullarından hırsızlık yapan kadın hakkında Üsâme b. Zeyd'in aracılık etmesiyle ilgili hadîste de zikretmiş ve şöyle buyurmuştur: "*Muhammed'in kızı Fâtıma da hırsızlık yapmış olsaydı, onun da elini keserdim.*"

Hz. Fâtıma'nın kıyamet gününün bu korkunç ve dehşetli sahnesinde zikredilmesi, Rasûlullah (s.a.)'in ümmetine merhamet ve şefkatinin büyüklüğüne ve o günün tehlikelerinin şiddetine delildir. O gün kişinin kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçacağı bir gündür. O gün iş o dereceye varır ki ülü'l-azm peygamberler bile "Nefsî, nefsî, (Ben kendi başımın derdindeyim) benden başkasına gidiniz!" diyerek şefaat edememe konusunda halka mazeret beyan ederler ve kendileri için endişeye kapılırlar.

Hırsızlık yapan kadınla ilgili konuda onu zikretmesine gelince, bu Rasûlullah (s.a.)'in Allah'ın haklarına ve O'nun hadlerini yerine getirmeye ne kadar düşkün olduğunu, bu konuda kendisine insanların en sevgilisi ve en yakını bile olsa sevgi ve akrabalık duygusunun onu alıkoyamayacağını açıklamak içindir. Yine kadıların ve hâkimlerin adâleti konusunda en güzel örneğin O'nunla tamamlanması maksadıyladır. Bu hadîste Fâtıma (r.anhâ)'nın değerini eksiltme söz konusu olmadığı gibi onun Allah'ın hadlerinden bir haddi çiğneme ihtimali bulunduğu da anlaşılmaz. Çünkü o masıyetlerden ve günahlardan uzak olma, istikamet, şüpheli şeylerden sakınma (vera'), zühd ve takvâ konusunda hem kâmildir, hem de başkalarını kemâle erdiricidir.

Nitekim kardeşleri arasında Rasûlullah (s.a.)'in "*Ey Muhammed'in kızı Fâtıma, malımdan dilediğini iste. Ama seni Allah'ın azâbından kurtarmak elimden gelmez*" sözüyle sadece Hz. Fâtıma muhatap olmuştur. Bu söz, kıyamet gününden korkutmak için ve kimsenin nesebine güvenmemesi amacıyla söylenmiştir. Aynı zamanda Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Fâtıma'ya şefkatinin fazlalığına ve onu en mükemmel şekilde yetiştirdiğine delâlet etmek içindir. Yine bunun, ümmetin hepsine bir misal, Hz. Peygamber (s.a.)'in ahlâkının üstünlüğüne ve hükmünde adâletinin kemâline bir örnek olması içindir.

10- Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın özelliklerinden birisi de dünya ve ziynetleri konusunda zühdü, dünyanın sıkıntı ve meşakkatlerine karşı sabrıdır. Evlendiğinde onun çeyizi son derece mütevâzı idi. Eşinin elinin darlığından ve çok fakir olmasından dolayı eşiyle hayatı tamamen dünya zevklerinden uzaktı. O, bu duruma râzı idi ve sabır gösteriyordu. Yorgun düşene kadar mübârek elleriyle hamur yoğururdu. Babasından (s.a.) kendisine yardımcı olmak üzere esirlerden bir kadın istediği zaman, onun bu isteğini yerine getirmedi. Onun için sabrı yeğledi, ona ve kocasına uykudan önce otuz üçer defa *"Sübhânallah, el-Hamdü lillâh ve Allâhu ekber"* demelerini tavsiye buyurdu. Rasûlullah (s.a.) onu ziynet takmış olarak görmeye râzı olmadı ve onu satıp parasını tasadduk etmesini emretti. Bütün bunlar onun kendisinin bir parçası olmasından dolayı idi. Kıyâmet gününde âlemlerin kadınlarının efendisi mertebesine lâyık olması için onun da kendisi gibi zühd, sabır ve dünyanın zevklerinden uzak durma konusunda en üstün örnek olmasını istiyordu.

11- (Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın özelliklerinden birisi de çok iffetli olmasıdır.) Mü'min hanımlardan binlercesi bu sıfatta ona ortak olmakla birlikte bu çok büyük bir sıfattır. Aziz ve Celîl olan Allah Hz. Meryem'i bu sıfatla övmüştür. **"O, Rabbi'nin sözlerini ve kitaplarını tasdik etti. O gönülden itaat edenlerdendi."**[308] Bu özelliği ile de cennete layık oldu. işte o, Allah'tan korkarak cennet ehlinden olmak için namusunu koruyan her mü'min kadına bir müjdedir.

12- Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın özelliklerinden birisi de Rasûlullah (s.a.)'in çocuklarından vefât edenlerin sonuncusu ve (vefâtından sonra) ehl-i beytinden kendisine kavuşacakların da ilki olmasıdır. Çünkü o, Rasûlullah (s.a.)'in vefâtından sonra ancak birkaç ay yaşamıştır. Vefât ettiğinde yaşı yirmi dokuzdu. Bu bile dünyanın değersizliğine, mü'min erkek ve kadın için Allah Teâlâ'nın katında bulunanın daha hayırlı ve ebedî olduğuna delildir. Aziz ve Celil olan Allah, Rasûlullah (s.a.)'in bu değerli parçasının mübârek aslına kavuşmasını ve refîk-i a'lâda O'nunla buluşmasını murâd etmiştir.

308. et-Tahrîm, 66/12.

SON SÖZ

Fazîlet sâhibi ve dindar, hidâyete ermiş imamlara intisâbın arzu edilen ve kendisiyle âlemlerin Rabbi'ne yaklaşılan şeylerin en üstünü olduğu herkes tarafından kabul edilen bir husustur. İnsanlığın efendisi, bizim efendimiz ve gözlerimizin nuruna (s.a.) intisabın nasıl olduğunu bir düşün!

Bu şerefli neseb, kadınların en hayırlısı ve efendisi, babaların ve annelerin en hayırlısının kızı, mü'minlerin emîri Ali b. Ebû Tâlib'in çocukları Hasan ve Hüseyin'in annesi, Rasûlullah (s.a.)'in kızı Fâtımatü'z-Zehrâ'ya tahsis edilmiştir. Onların hatıraları, temiz ve mübârek nesillerinin hatıraları, hâlâ her yerde -kalbinde hastalık olanlar dışında- müslümanların geneli yanında güzel kokular saçmaktadır. Taberânî ve Ebû Ya'lâ'nın Hz. Peygamber (s.a.)'den naklettikleri şu rivâyet onlara şeref olarak yeter: "*Fâtıma'nın çocukları dışında Âdem oğullarının hepsi bir asabeye*[309] *bağlıdırlar. Onların velisi de asabesi de benim.*"[310]

Onların takvâ konusunda haşyetlerinin çok, aralarında Rasûlullah (s.a.)'e hürmetin korunmuş ve insanların kendilerine meyli fazla ve kalbleri onlara karşı temiz olması için, kendilerini bu intisablarının şerefine layık bir gidişata muvaffak kılmasını Allah'tan dileriz. "**Allah sizden, sadece günahı gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.**"[311]

Bu şerefli kimselerde bulunan hidâyet, ilim ve hikmet hazineleri hakkında şaz/tuhaf görüşler ileri sürenlerin ve şüphe tohumları saçanların gözleri ve basiretleri kör olmuştur. Sen Hz. Fâtıma'nın adımlarını izle ve onun yolunda yürümeye devam et.

Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın hal tercümesinden alınan bu meşaleler, hocaların öğrencilerine, anne ve babaların oğullarına ve kızlarına sunacakları en hayırlı şeylerdir. Böylece onu okuyup istifâde ederler,

309. Asabe, İslâm hukukunda miras bırakana doğrudan veya erkek vasıtasıyla bağlı bulunan mirasçılar için kullanılan bir terimdir.
310. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, III, 44; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, XI, 285.
311. el-Ahzâb, 33/33

sağlam prensipleri ve üstün ahlâk esaslarını öğrenirler. Onların kıssalarını, aklın ve dinin kabul etmediği mübâlağalardan sakınarak ve bu kıssaların hedeflediği yüce yönlendirmeleri amaçlayarak zikrederiz. Tarihten ancak çok az şey bilenler, ne kadar çoktur. Müslüman bir âileye yaraşan, peşinden gitmek, selamet ve kurtuluş yoluna girmek için o en güzel örneği ve en hoş modeli önüne koymaktır.

Gençlerimizin kalblerini aydınlatan ve kalblerinden bu hânenin büyüklüğü hakkında şüphe verenlerin şüphesini giderecek bir ışık olması emeliyle bu kitapta, kadınların efendisi ve zirvesinin sîretinden gözlere aydınlık verecek ilgi çekici örnekleri bir araya getirdim.

Âlemlerin kadınlarının efendisi Fâtımatü'z-Zehrâ'nın hayatının tamamı derslerle, ibretlerle ve öğütlerle doludur. Daha çocukluğunda dâvete destek oldu ve babasını savundu. Bu çocuklar için bir derstir. Evlendirilmesinde, çeyizinde ve hayatın zorluklarına sabır göstermesinde nice sıkıntıların çözümü vardır. Fazîletlerinde, özelliklerinde ve meziyetlerinde birçok problemin ıslâhı ve tedavisi ile ahlâkî konuların çoğu için örnek vardır. Hz. Mustafa (s.a.)'in ona özen göstermesinde, onu zikrederek övmesinde ve eğitip yetiştirmesinde müslüman genç kızlar için ders vardır. Onun iffetinde, temizliğinde, zekasının keskinliğinde, anlayışının güçlü oluşunda her kız için bir ayna vardır.

Hz. Mustafa (s.a.)'in gözünün nurundan bir parıltı olması ona yeter. Nübüvvet medresesinde terbiye görmüş ve üstün ahlâkın en yüksek zirvesi ona bahşedilmiştir. Babasının (s.a.) ona "*Babasının annesi*"[312] lakabını vermiş olması, onun hakkında "*Muhakkak ki Allah onun hoşnut olmasından dolayı razı olur, öfkelenmesinden dolayı da gazab eder.*"[313] buyurması, Ali (r.a.) ile zifafa girerken "*Ben onu ve zürriyetini kovulmuş şeytandan sana sığındırıyorum.*" buyurarak onu Allah'a sığındırması[314] ona yeter.

Allah, kalblerimizi nurla doldursun. Sağlarımızdan, sollarımızdan, önümüzden, arkamızdan, üstümüzden ve altımızdan bize nur bahşetsin. Çünkü o çok iyi işeten ve duâya icâbet edendir. Allah Teâlâ'dan bize Rasûlullah (s.a.)'in muhabbetini, âilesinin ve zürriyetinin sevgisini ilham etmesini niyaz ederim.

312. Taberânî.
313. Taberânî, hasen bir isnadla rivâyet etmiştir.
314. Taberânî.

ŞİİR

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

Bu beyitleri, **Betûl Fâtımatü'z-Zehrâ**'nın (Allah ondan razı olsun, âhirette bizi onunla bir araya getirsin) makamına takdim ediyorum.

Rabbime ve baban Tâhâ'nın Rabbine yemin olsun ki, övgü ancak senin hakkında güzel olur.

Ey Mustafa'nın (s.a.) parçası, -ki parça için bütünün hükmü geçerlidir- seni hoşnud eden her şey O'nu da hoşnud eder.

Duyularda ve hassâsiyette O'nun bir parçasıdır. Seni rahatsız eden O'nu da rahatsız eder.

Bir gün sana üzüntünün dokunduğu yüzünde belli olursa, aynısı babanda da görülür.

Bir zâtın tekliğine ayrılık ulaşamaz, bu senin çocuklarına miras bıraktığın bir sırdır.

Sen her şeyde Hz. Peygamber (s.a.)'in benzerisin, seni görecek olurlarsa Hz. Peygamber (s.a.)'i de görmüş olurlar.

Sen Hz. Peygamber (s.a.)'in reyhânısın, onu koklayan nasıl olur da sana yaklaşmaz?

Sen yönelip gelince sevinçle ayağa kalkardı ve ihsan denizinden sana bol bol verirdi.

Hükümdar olan ilaha yakınlık mertebelerinde ve O'nun lütfunda öyle bir mertebeye erdin ki bütün mertebeler onun altındadır.

Babanı gerçekten sevmişse sevenler, seni de severler. Senden nefret eden herkes O'ndan da nefret eder.

Hz. Mustafa seni en üstün örnek olarak gösterdi, eğer sana insaf etseler bu üstün kılma yeterlidir.

Sana kin besleyenlere rağmen, Allah hidâyetinin nurunu sizinle tamamlamayı takdir etti.

Sen ihsanda deniz gibisin, çocukların da kıyılarını dolduran inciler gibi.

Hz. Mustafa senin mübârek neslinden pek çok kimseler getirmesi için Allah'a dua etmişti.

Sanki O, zifaf gecesinde sana ödül olarak mırıldanıp dua ediyordu.

Şefkatli bir babanın duasıyla, seni kendisine yaklaştırdığı gibi kocan Murtazâ'yı da yaklaştırıyordu.

O aç kalmıştı da sen üç defa ekmeğini ona vermeyi tercih etmiştin, o ekmek de bitip tükenmemişti.

Hizmetçin olmadan ev işlerine tahammül ettin. O zaten sana hep sabrı tavsiye ederdi.

El değirmeni avuç içlerini rahatsız etmişti, el değirmeni, kendisine kimin dokunduğunu bilse sana kendisini feda ederdi.

Üzüntü zamanı Hz. Peygamber (s.a.) sana gizlice bir şeyler söyledi de seni ağlattı. Seni ağlatan neydi?

Hayata hep O'nun yanında alışmıştın, çok yakında olacak ayrılıktan dolayı hüzünlendin.

Sonra tekrar seni kendisine yaklaştırdı da tebessüm ettin, işte baban senin gönlünü alıp hoşnud ediyordu.

Birkaç ay sonra babana kavuşacaktın, babandan sonra her şey önemsizdi.

Bu, vallâhi öyle bir rütbe ve makamdır ki daha yücesi yoktur, onu sana yüce Allah vermiştir.

Ey Hüseyin'in annesi, sana mübârek olsun mübârek! Anneciğim bize şefkat et, biz de senin evladınız.

Ebediyet cenneti acaba sana çocuklarını unutturabilir mi? Hâşâ, onlar seni unutsa da sen onları unutmazsın.

Allah'tan bize durduğumuzda ve hareket ettiğimizde hoşnutluğunu lütfetmesini dile.

Bizi Hz. Peygamber (s.a.)'in yanında an, çünkü biz O'nun ahlâkından ve yaşayışından uzaklaştık.

Şu kadar var ki biz Tâhâ'nın 'Çalış, senin için elimden bir şey gelmez.' sözünden dolayı korkuyoruz.

Allah seni asık suratlı bir günün şerlerinden korumuş, gönlüne sevinç ve yüzüne parlaklık vererek mükafatlandırmıştır.

Sancak sizin için dikilir, ilâhımız seni koyu bir gölgede gölgelendirir.

Sancak sizin üzerinizde dalgalanır, işte o zaman geride bıraktığın çocuklarını da hatırla.

Havz'ın başına vardığında bizi de hatırla ki su verdiklerin arasında bize de bir avuç nasip olsun.

Umulur ki Allah seni görmeyi bize ihsan eder, bizim hakkımızda da senin hoşnut olduğun şeyleri sana gösterir.

Her zaman sana selam olsun, seni yaratan tarafından gelip seni bürüsün.

Gözyaşlarım sel olup aktıkça ve kervanbaşı develere şarkı ile yol aldırdıkça, övgü ancak senin hakkında güzel olur.

Abdülkādir Geylânî b. Sâlim b. Alevî Hired

KAYNAKLAR

A'lâmü'n-nisâ, Ömer Rızâ Kehhâle.

el-A'lâm, Hayreddîn ez-Ziriklî.

Ahbâru Mekke, el-Ezrakî.

el-Avâsım mine'l-kavâsım, Ebû Bekir İbnü'l-Arabî..

el-Bidâye ve'n-Nihâye, İbn Kesîr.

ed-Dürru'l-mensûr fi't-tefsîr bi'l-me'sûr, es-Süyûtî.

Esbâbü'n-nüzûl, Ali b. Ahmed el-Vâhidî.

Esbâbü'n-nüzûl, Celâleddîn es-Süyûtî.

Fâtıma bint Muhammed (s.a.), Abdülhâlık Hasan Abdülvehhâb.

Fâtımatü'z-Zehrâ ve'l-Fâtımiyyûn, Abbâs Mahmûd el-Akkād.

Fâtımatü'z-Zehrâ, Tevfîk Ebû Ali.

Fedâilü Fâtıma, Ömer b. Şâhîn (Zâhiriye Kütüphanesi, yazma eser).

Fedâilü Fâtıma, Ömer b. Şâhîn, tahkik: İshâk el-Cüveynî.

Fethu'l-Bârî, İbn Hacer el-Askalânî.

Feyzu'l-Kadîr, el-Münâvî.

Fıkhu's-sîre, Muhammed el-Gazzâlî.

Fî zılâli'l-Kur'ân, Seyyid Kutub.

Hatice bint Huveylid, Muhammed Ali Kutub.

Hilyetü'l-evliyâ, Ebû Nuaym el-Isfahânî.

el-İstîâb, İbn Abdülberr.

İthâfü'l-verâ bi-ahbâri Ümmi'l-kurâ.

el-Kâmil fi't-târîh, İbnü'l-Esîr el-Cezerî.

Kenzü'l-ummâl, el-Müttakī el-Hindî.

el-Lü'lüü ve'l-mercân, Muhammed Fuâd Abdülbâkī.

Mecmeu'z-zevâid, Ebû Bekr el-Heysemî.

el-Meğâzî, el-Vâkıdî.

el-Mu'cemü'l-kebîr, et-Taberânî.

el-Murtazâ, Sîratü Emîri'l-mü'minîn Ali b. Ebî Tâlib, Ebü'l-Hasan en-Nedevî.

el-Müsned, İmâm Ahmed b. Hanbel.

er-Rahîku'l-mahtûm (fi's-sîrati'n-nebeviyye), Safiyyüddîn el-Mübârekfûrî.

er-Ravdu'l-ünüf, es-Süheylî.

Sahîhu'l-İmâmi Müslim.

Sahîhu'l-İmâmi'l-Buhârî.

Sâkinetü'l-cinân ümmüne'r-raûm Hatîce, Dr. Âtıf Limâda.

Seyyidetü nisâi ehli'l-cenne Fâtımatü'z-Zehrâ, el-Münâvî.

es-Seyyide Fâtımatü'z-Zehrâ, Ahmed Fehmî Muhammed.

es-Simtu's-semîn, Muhibbüddîn et-Taberî.

es-Sîratü'l-Hâşimiyye.

es-Sîratü'n-Nebeviyye, İbn Hişâm.

Siyeru a'lâmi'n-nübelâ, ez-Zehebî.

Sünenü'd-Dârimî.

es-Sünenü'l-kübrâ, el-Beyhakî.

Sünenü't-Tirmizî.

Şerhu'z-Zürkānî ale'l-Mevâhib, ez-Zürkānî.

Şifâü'l-ğarâm bi-ahbâri'l-Beledi'l-harâm, Muhammed b. Ahmed Takıyyüddîn el-Fâsî.

et-Tabakātü'l-kübrâ, İbn Sa'd.

Târîhu Ömeri'bni'l-Hattâb, İbnü'l-Cevzî.

Târîhu'l-hamîs fî ahvâli Enfesi nefis, Hüseyin b. Ahmed ed-Diyârbekrî.

Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk, İbn Cerîr et-Taberî.

Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm, İbn Kesîr.

Terâcimü seyyidâti beyti'n-nübüvve, Dr. Bintü'ş-Şâtı'.

et-Terğîb ve't-terhîb, el-Münzirî.

Ümmü'l-mü'minîn Hatice bint Huveylid, İbrâhim Muhammed el-Cemel.

Üsdü'l-ğâbe, İbnü'l-Esîr el-Cezerî.

Zâdü'l-maâd, İbn Kayyim el-Cevziyye.

ez-Zehrâ, Abdüzzehrâ Osman Muhammed.

Daha fazla araştırma yapmak isteyenlere aşağıdaki kaynaklara müracaat etmelerini tavsiye ederiz:

el-Ahbâru't-tıvâl, Ebû Hanîfe ed-Dîneverî.

el-Bed'ü ve't-târîh, Ahmed b. Sehl el-Belhî.

Cemheretü ensâbi'l-arab, İbn Hazm.

ed-Düreru'l-behiyye ve'l-cevâhiri's-seniyye fi'l-fürûi'l-Haseniyye ve'l-Huseyniyye, İdrîs b. Ahmed el-Huseynî.

ed-Dürrü'l-mensûr fî tabakâti rabbâti'l-hudûr, Zeyneb Fevvâz.

Emâli'l-Murtazâ, eş-Şerîf el-Murtazâ.

Ensâbü'l-eşrâf, el-Belâzûrî.

Fâtıma bint Muhammed, Ömer Ebü'n-Nasr.

el-Ikdü's-semîn fî târihi'l-Beledi'l-emîn, Takıyyüddîn el-Fâsî.

el-İ'lâm bi-târîhi'l-İslâm, İbn Kādî Şehbe.

İmtâu'l-esmâ', el-Makrîzî.

İnsânü'l-uyûn fî sîrati'l-Emîni'l-me'mûn (es-Siratü'l-Halebiyye), Burhâneddîn el-Halebî.

Nesebü Kureyş, Mus'ab ez-Zübeyrî.

Nihâyetü'l-ereb (c. 15-19), en-Nüveyrî.

Sıfatü's-safve, İbnü'l-Cevzî.

es-Süğûru'l-bâsime fî menâkıbı Fâtıme, es-Süyûtî.

Târîhu'l-İslâm, ez-Zehebî.

Tehzîbü'l-esmâ ve'l-lüğât, en-Nevevî.

Tehzîbü'l-kemâl, el-Mizzî.

Tehzîbü't-tehzîb, İbn Hacer.

Uyûnü'l-eser, İbn Seyyidi'n-nâs.

Ümmühâtü'n-Nebî, Muhammed b. Habîb.

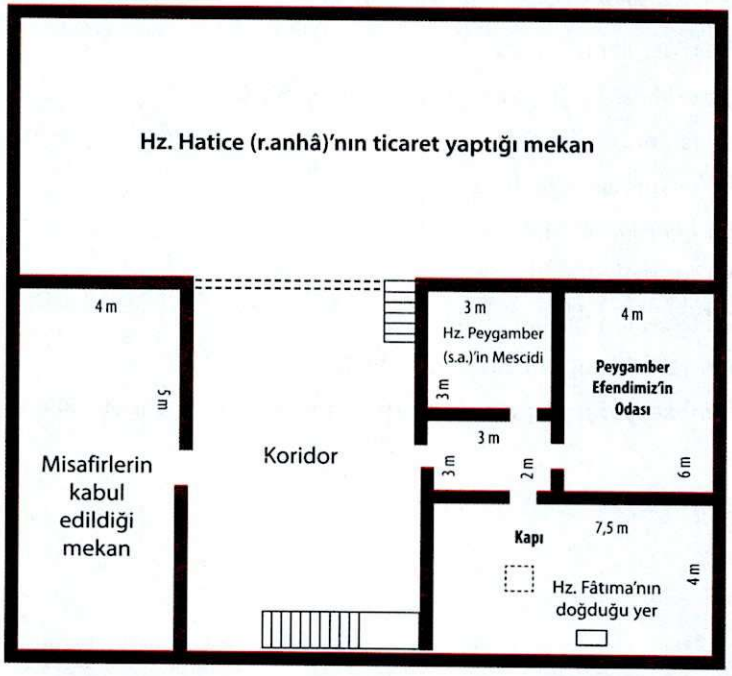
Zeylü'l-müzeyyel fî târîhi's-sahâbeti ve't-tâbiîn, İbn Cerîr et-Taberî.

Resim-1

Hz. Hatice (r.anhâ)'nın evinin boşluklarının genel görünümü

Mekke'de Hz. Fâtıma'nın doğum yeri olarak meşhur olan Hz. Hatîce'nin evinin nazarî ve yaklaşık olarak şekli.

Resim-2

Kıblenin değiştirilmesinden önce Hz. Hatice'nin evinde Rasûlullah (s.a.)'in namaz kıldığı yer.

Resim-3
Misafirlerin kabul edildiği mekanda bulunan mihrab

Resim-4
Misafirlerin kabul edildiği mekan

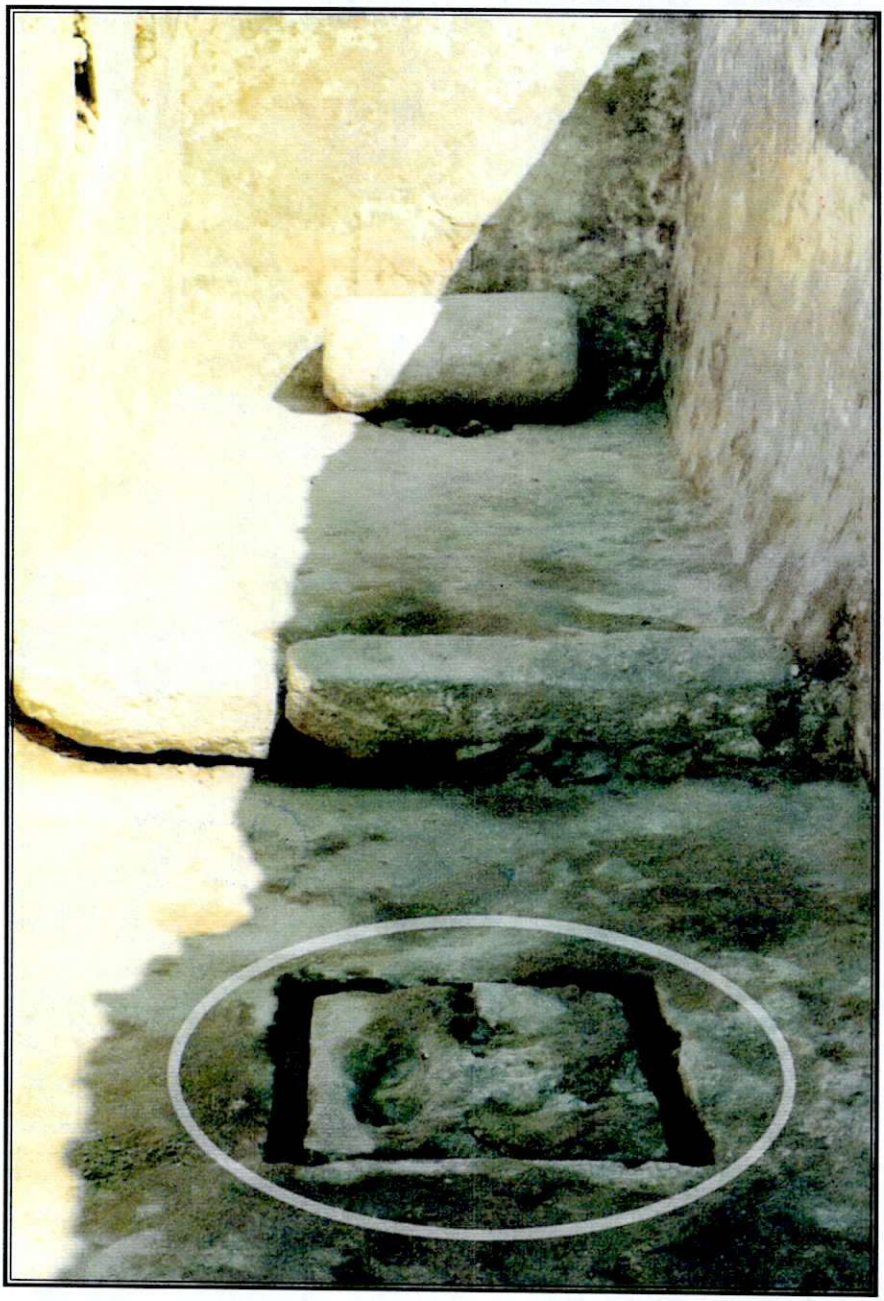

Misafirlerin kabul edildiği mekanda bulunan mihrabın büyütülmüş resmi

Resim-5

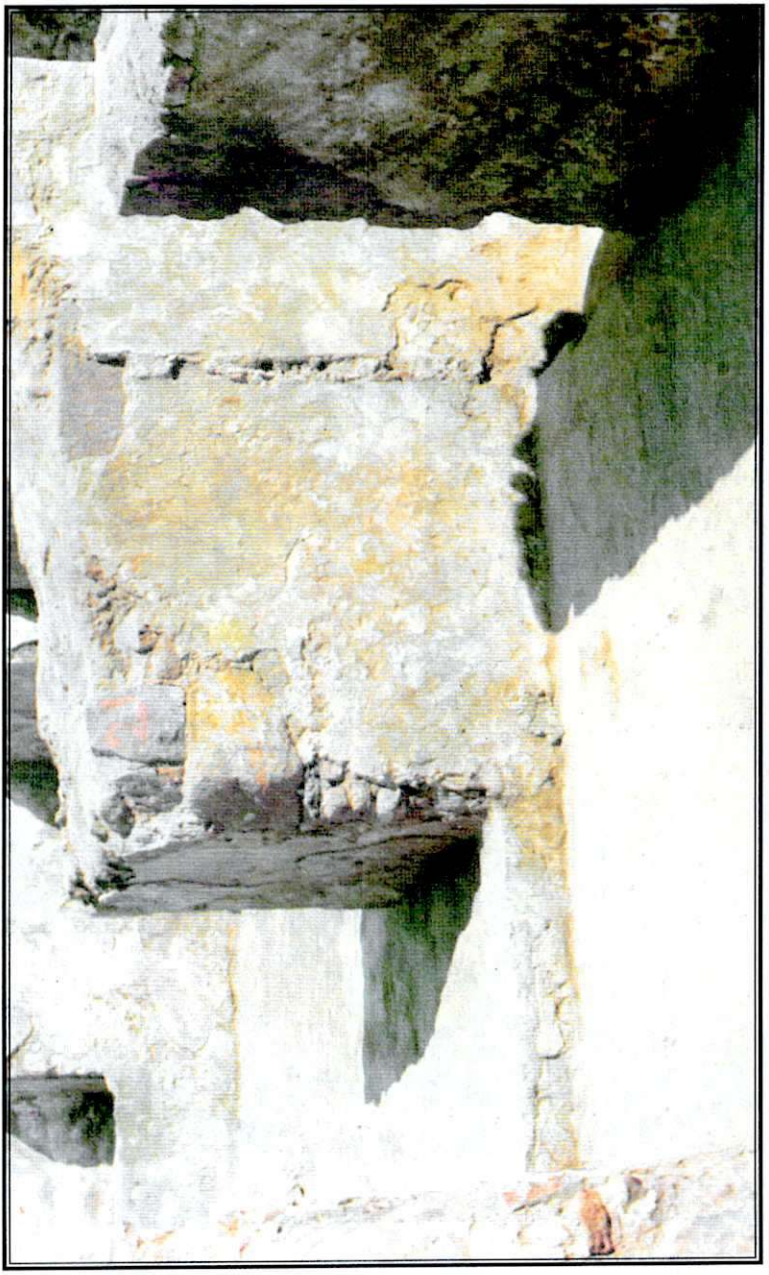
Hz. Fâtımatü'z-Zehrâ (r.anhâ)'nın doğduğu yer

Resim-6

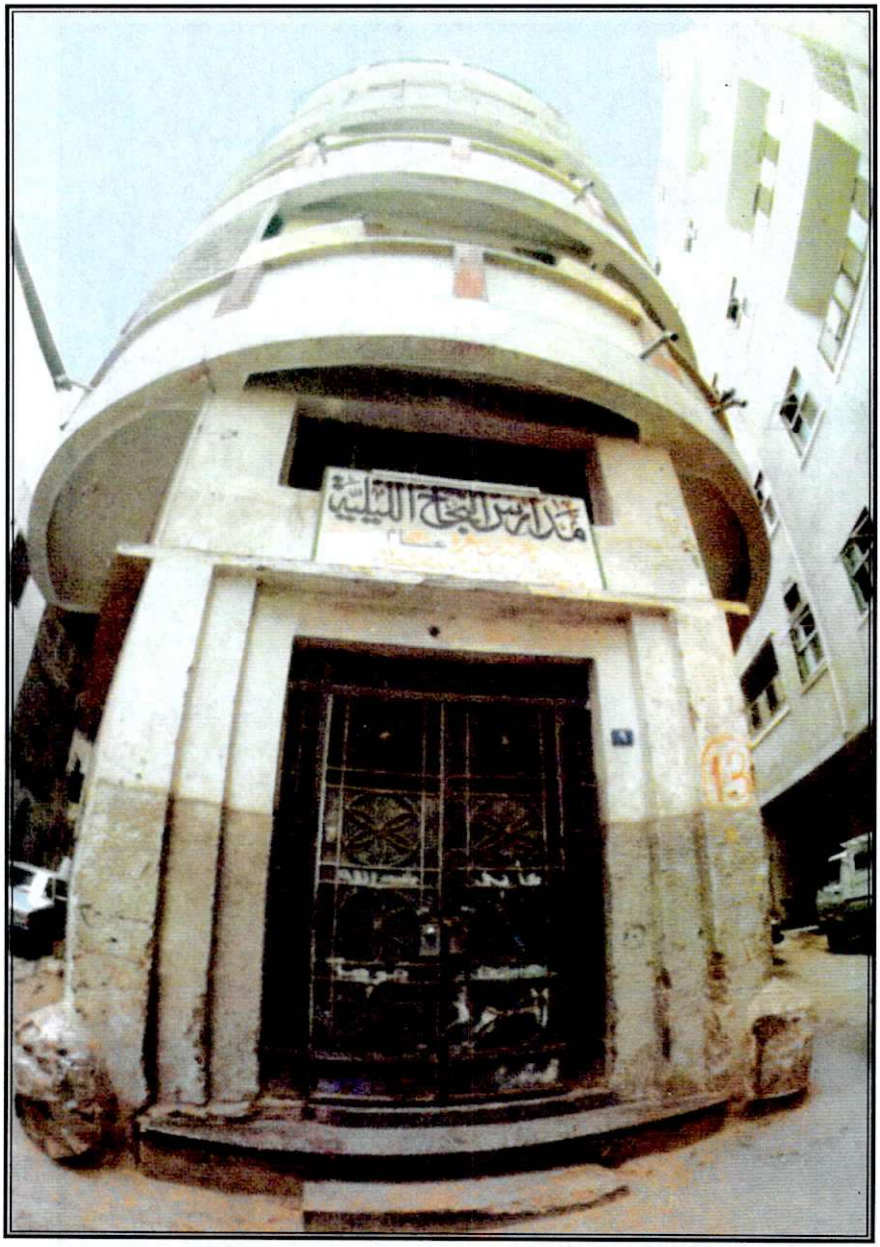
Hz. Hatice (r.anhâ)'nın evinde Rasûlullah (s.a.)'in odasının girişi

Bu oda, Rasûlullah (s.a.)'in ibâdetle meşgul olduğu yerlerdendi.

Resim-7

Hz. Ali'nin Şi'b-i Ali (Ali Mahallesi)'deki doğum yeri. Şimdi Mekke-i Mükerreme'de onun yerinde en-Necâh Okulları bulunmaktadır.

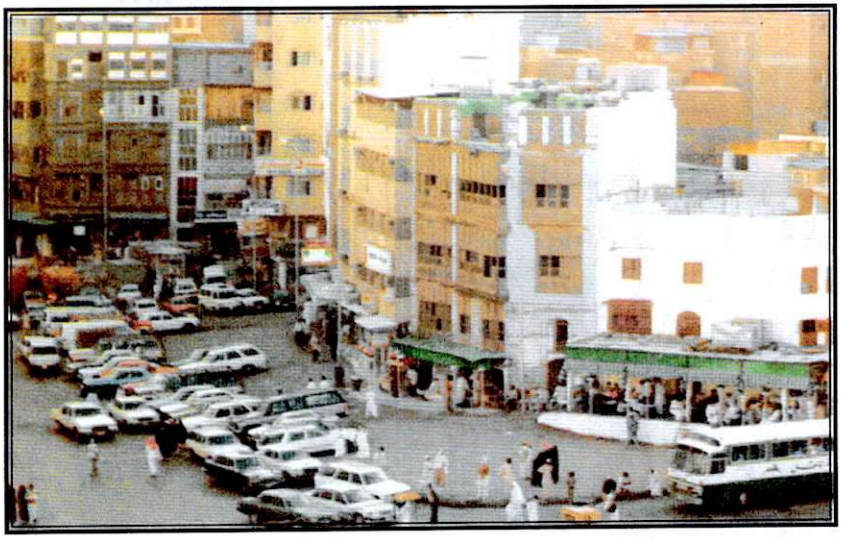
Resim-8

Şi'b-i Ali (Ali Mahallesi) Dağı ve Mahalle

Resim-9

Şi'b-i Ali'nin/Ali Mahallesinin girişi.
Burası Mekke-i Mükerreme'nin meşhur yerlerindendi.
Hâlâ da öyledir.

Resim-10

Şi'b-i Ali (Ali Mahallesi)'nin girişinde Rasûlullah (s.a.)'in doğduğu yer

Resim-11

Rasûlullah (s.a.)'in annesi Âmine bint Vehb'in kabri

Resim-12

Ebvâ köyü ile Rasûlullah (s.a.)'in annesi Âmine bint Vehb'in kabrini birbirine bağlayan yol

Resim-13

Rasûlullah (s.a.)'in annesi Âmine bint Vehb'in kabrinin üstünde bulunduğu dağ

Resim-14

Hz. Hatice (r.anhâ)'nın kabrinin eski hali.

Hz. Hatice (r.anhâ)'nın bu kabri kubbenin altındaydı.

Türbenin bakımını ve hizmetini Bârûm Âilesi yerine getiriyordu.[315]

315. Mekke-i Mükerreme'deki mukaddes mekanların bakımını ve kontrolünü üstlenen, işlerini yerine getiren veya oraları ziyâret edenleri karşılama işini düzenleyen kimseler vardı. Onlardan bazılarını şöylece zikretmek mümkündür:
1- Rasûlullah (s.a.)'in doğum yerinden Merhûmî âilesi sorumluydu. Ben onlardan Şeyh İbrâhim el-Merhûmî'yi şahsen tanırım.
2- İmam Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'ın doğum yerinden Sünbül âilesi sorumluydu. Ben onlardan Şeyh Abdülilâh Sünbül'ü şahsen tanırım.
3- Hz. Ebû Bekir Sıddîk (r.a.)'ın doğum yerinden Şeliy âilesi sorumluydu. Ben onlardan dostum Seyyid Hâşim Şeliyy'i tanırım.
4- Hz. Hamza b. Abdülmuttalib'in doğum yeri. Onun kabrinin bakımından Velî âilesi sorumluydu. Ben onlardan şahsen -Allah rahmet eylesin- Seyyid Sirâc Velî'yi tanırım.

Resim-15

Hz. Hatice (r.anhâ)'nın kabrinin bulunduğu kabristanın resmi.

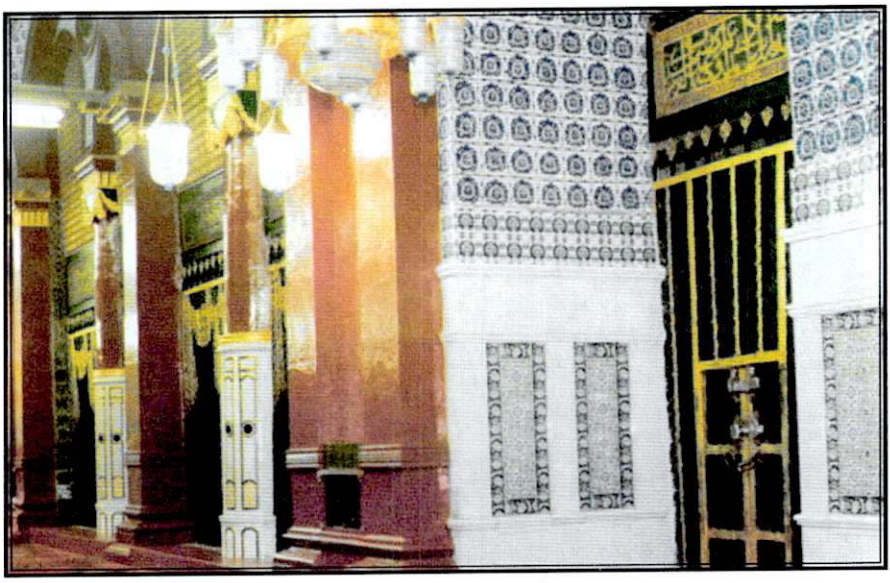
(Hz. Hatice (r.anhâ)'nın kabrinin yeni hali)

Resim-16

Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın odasının bir cephesi.

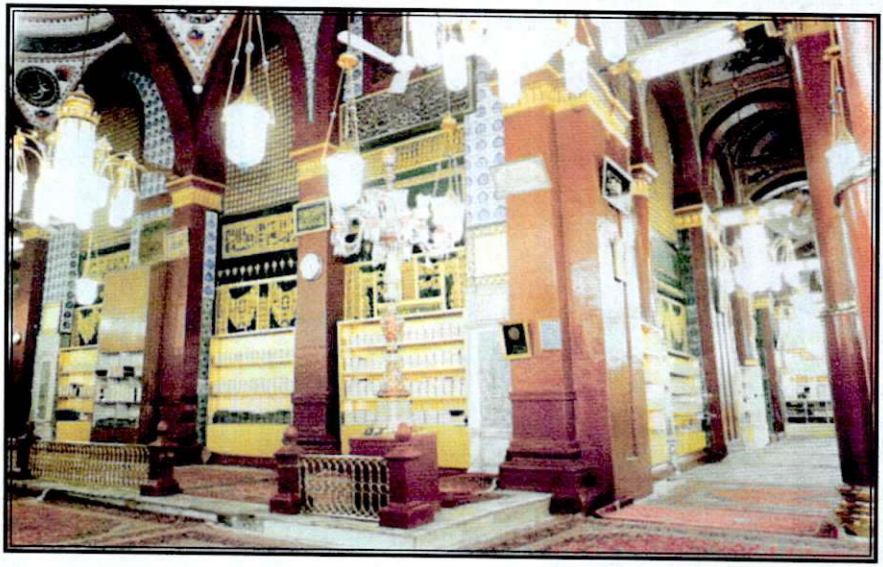
Resmin sağ tarafında bu kitabın kapağında bulunan Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın odasının kapısı görünmektedir.

Resim-17

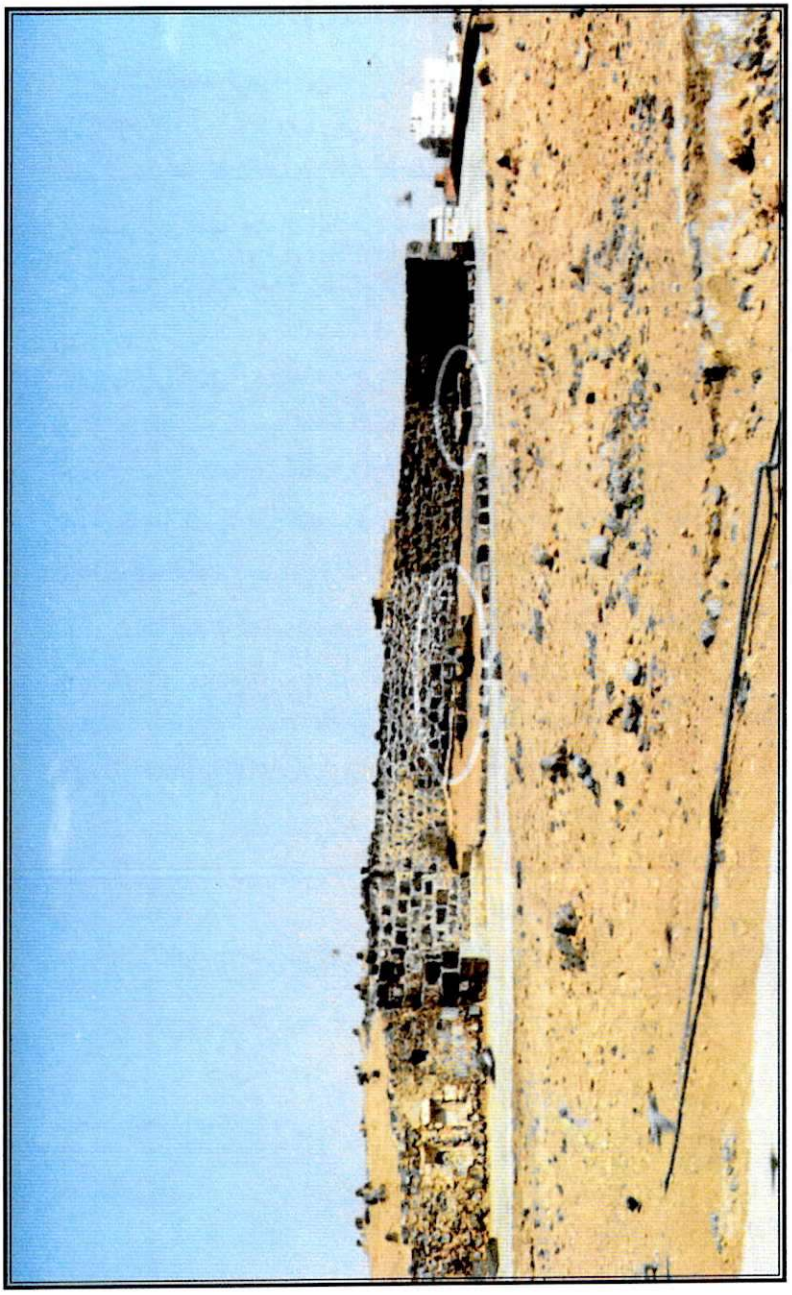
Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın odasının iki cephesi.

Cephelerden birisi ağavât kumluğuna, diğeri Ravza-i Şerîfe'ye bakmaktadır.

Resim-18

Bakî'de ehl-i beytin kabirleri.
Sağdaki daire Hz. Fâtıma'nın kabrini göstermektedir.

İÇİNDEKİLER

İşte Fâtımatü'z-Zehrâ (r. anhâ) 7
Hz. Zehrâ'nın Doğumu 10
Hz. Fâtıma'nın Doğduğu Yer 14
Fâtımatü'z-Zehrâ Diye İsimlendirilmesinin Sebepleri 17
ez-Zehrâ: 18
Asil Bir Soy 20
Zehrâ'nın Büyükannesi Âmine Bint Vehb 32
Müjde Geliyor 34
Ve Hidâyet Kaynağı Doğdu 36
Hz. Hatice 46
Mübarek Evlilik ve Semeresi 54
Zehrâ'nın Hayat Yolculuğu 60
Hz. Fâtıma ve Dâvetin Gizli Yapılması 64
Rasûlullah (s.a) Hz. Fâtıma'yı Örnek Gösteriyor 73
Habeşistan'a Hicret ve Rukayye'nin Zehrâ'dan Ayrı Düşmesi 78
Hz. Zehrâ ve Kureyş'in Ambargosu 90
Ebû Tâlib'in Ölümü ve Etkisi 98
Hz. Hatice (r.anhâ)'nın Vefâtı 102
Hz. Peygamber (s.a)'in Evlenmesi ve Hz. Zehrâ Üzerindeki Etkisi 109
Hz. Mustafa (s.a)'in Hicreti ve Hz. Zehrâ 111
Kız Kardeşi Zeyneb (r. anhâ)'nın Hicreti 116
Zehrâ (r. anhâ)'nın Evliliği 125
Gelinin Mehri ve Çeyizi 134
Düğün 135
Hz. Fâtıma Kendi Evinde 140
Şefkatli Baba Kızının Evini Hazırlıyor 146

Hz. Fâtıma (r.anhâ)'nın Odası 148
Hz. Peygamber (s.a.)'in Odaları: 148
Hz. Fâtıma (r. anhâ)'nın Odası: 153
Hz. Zehrâ Eşiyle Birlikte Cihâda Katılıyor 162
Ümmü Külsûm (r.anhâ)'nın Evliliği 165
Şefkatli Baba İki Sevgilinin Arasını Düzeltiyor 168
Hz. Peygamber (s.a.)'in Hafsa (r. anhâ) İle Evlenmesi 171
Yeni Bir Sıkıntı Yeni Bir İmtihan 173
Hasan Ve Hüseyin (r. anhümâ)'nın Doğumu 181
Ve Allah Duaları Kabul Etti 198
Rasûlullah (s.a.)'in Hz. Zehrâ,
Hz. Ali ve Onların İki Oğluna (r. anhüm) Sevgisi 207
Hz. Zehrâ'nın Genel ve Özel Hâdiselere Katılması 210
Sevindirici ve Üzücü Hâdiseler 214
Ehl-i Beytin Başı Fâtımatü'z-Zehrâ 238
Hz. Zehrâ Eşini İslâm'da İlk Hacca Hazırlıyor 242
İbrâhim (r.a.)'ın Vefâtı 245
Vedâ Haccı ve Fâtımatü'z-Zehrâ (r. anhâ)'nın Ağlaması 250
Hz. Fâtıma (r. anhâ)'nın Babasının Rızâsına Düşkünlüğü 261
Hz. Peygamber (s.a.)'in Vefâtı 265
Zehrâ (r. anhâ)'yı Nasıl Sevmeliyiz? 277
Zehrâ (r. anhâ)'nın Ahlâkı 287
Hz. Fâtıma (r. anhâ)'nın Fıkhı 292
Zehrâ (r. anhâ)'nın Vasiyeti 297
Hz. Zehrâ (r. anhâ)'nın Hastalanması ve Vefâtı 299
Pâk Bir Nesil 301
Fâtımatü'z-Zehrâ (r. anhâ)'nın Özellikleri 303
Son Söz 310
Şiir 312
Kaynaklar 315